

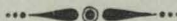
14

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΙ : Γ. Θ. ΠΙΤΣΙΝΟΥ, ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

ΤΑ ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ
ΚΑΙ ΩΡΟΛΟΓΙΑ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

(ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΙΣ)

ΑΘΗΝΑΙ, 1963

Georg-Eckert-Institut
für internationale Schulbuchforschung
Braunschweig

3)

GR Z-3(1.63)

Ta analytika kai hōrologia programmata tōn gymnasiōn : (kōdikopoiēsis)
/ epimeleia: G. Th. Pitsinu. - Athenai : [Hypurgeion Ethenikēs Paideias
kei Thrēskeumatōn]. 1963. - 286 S.

Einheitssacht.: Lehrplan <Hellas> / Allgemein / 1963

Deutsche Titelfassung: Lehr- und Stundenplan für das Gymnasium

Inventar-Nr.: 38282

Georg-Eckert-Institut BS78

1 233 752 8

5R
2-3(1.63)

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΙ : Γ. Θ. ΠΙΤΣΙΝΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

ἕως τῶν Ἀγαπῶντων καὶ Ἀφελῶν Ἰ. Δ. Σ.
Καὶ Α. Δ. Μπαρδάρου

ΤΑ ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ

Με ἄσχετον εὐχαρίστησιν
καὶ ἐπιλογῆς
Ἰ. Δ. Σ.

ΚΑΙ ΩΡΟΛΟΓΙΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

(ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΙΣ)

Internationales Schulbuchinstitut

Braunschweig

- Bibliothek -

Georg-Eckert-Institut

für internationale

Schulbuchforschung

Braunschweig

Schulbuchbibliothek

38282

ΑΘΗΝΑΙ, 1963

GR

2-3 (1,63)

Ἡ ἔλλειψις ἑνὸς βιβλίου συγκεντρωτικοῦ τῶν ἀναλυτικῶν καὶ ὠρολογίων προγραμμάτων τῶν Γυμνασίων ὅλων τῶν κατευθύνσεων ὠδήγησεν εἰς τὴν παροῦσαν ἔκδοσιν.

Σκοπὸς αὐτῆς εἶναι νὰ ἐξυπηρετήσῃ τοὺς συναδέλφους ἐκπαιδευτικοὺς τῆς Μέσης, ὥστε νὰ ἔχουν εἰς πᾶσαν στιγμήν πρόχειρα τὰ ἰσχύοντα περὶ τῶν προγραμμάτων τούτων Β. Διατάγματα.

Ἡ συστηματικὴ δὲ καταχώρισις, αἱ παραπομπαὶ καὶ αἱ ὑποσημειώσεις καθὼς καὶ ὁ συνοπτικὸς πίναξ τῶν περιεχομένων διευκολύνουν πολὺ τὴν εὔρεσιν τῶν προγραμμάτων τούτων.

Προτάσσεται ἐνταῦθα τὸ πρόγραμμα τοῦ Γυμνασίου τῆς Πρώτης Βαθμίδος, ἐπειδὴ ὡς γνωστὸν θὰ ἔχη ἐφαρμογὴν διὰ τὰς τρεῖς πρῶτας τάξεις πάντων τῶν Γυμνασίων οἰασδήποτε κατευθύνσεως.

Ἀθῆναι, Ὀκτώβριος 1963

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

I. ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΠΡΩΤΗΣ ΒΑΘΜΙΔΟΣ

- Β.Δ. υπ' αριθ. 672)61 (Φ.Ε.Κ. 160)12.9.1961, τ. Α')
- «Περὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ ὠρολογίου προγράμματος τῶν Γυμνασίων τῆς Πρώτης Βαθμίδος».
- Σελ. 3 μέχρι καὶ σελ. 60.

II. ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΚΛΑΣΣΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΣ

1. Π.Δ. ἀπὸ 18.11.31)13.1.1932 (Φ.Ε.Κ. 12)13.1.1932, τ. Α')
- «Περὶ τοῦ προγράμματος τῶν μαθημάτων τοῦ Γυμνασίου» ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 3 τοῦ Β.Δ. ἀπὸ 5—9.11)35
- «Περὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως».
- (Φ.Ε.Κ. 537)9.11.1935, τ. Α').
2. Β.Δ. ἀπὸ 16—25.1)37 (Φ.Ε.Κ. 24)25.1.1937, τ. Α').
- «Περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος ὡς πρὸς τὰ Γυμνάσια Θελέων».
- Σελ. 61 μέχρι καὶ τῆς σελ. 125.
3. Β.Δ. ἀπὸ 17.10—19.11)53 (Φ.Ε.Κ. 334)19.11.1953, τ. Α')
- «Περὶ κανονισμοῦ τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ ὠρολογίου προγράμματος τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης».
- Σελ. 126 μέχρι καὶ τῆς σελ. 134.

III. ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ (Θηλέων)

- Β.Δ. υπ' αριθ. 670)62 (Φ.Ε.Κ. 173)29.10.1962, τ. Α')
- «Περὶ τοῦ ὠρολογίου καὶ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῶν Δ', Ε' καὶ ΣΤ' τάξεων τῶν Γυμνασίων Ξένων Γλωσσῶν».
- Σελ. 135 μέχρι καὶ τῆς σελ. 148.

IV. ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (Θηλέων)

- Β.Δ. υπ' αριθ. 672)62 (Φ.Ε.Κ. 173)29.10.1962, τ. Α')
- «Περὶ τοῦ ὠρολογίου καὶ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῶν Δ', Ε' καὶ ΣΤ' τάξεων τῶν Γυμνασίων κατευθύνσεως Οἰκιακῆς Οἰκονομίας».
- Σελ. 149 μέχρι καὶ τῆς σελ. 162.

V. ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΣ

1. Β.Δ. υπ' αριθ. 191)61 (Φ.Ε.Κ. 55)18.3.1961, τ. Α')
- «Περὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ ὠρολογίου προγράμματος τῆς Δ' τάξεως Γυμνασίων Πρακτικῆς Κατευθύνσεως».
- Σελ. 163 μέχρι καὶ τῆς σελ. 173.
2. Β.Δ. υπ' αριθ. 624)61 (Φ.Ε.Κ. 151)12.9.1961, τ. Α')
- «Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ υπ' αριθ. 191)61

Β.Δ. «περὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ ὥρολογίου προγράμματος τῆς Δ' τάξεως τῶν Γυμνασίων Πρακτικῆς Κατευθύνσεως καὶ καθορισμοῦ ὥρολογίου καὶ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῶν τριῶν πρώτων τάξεων τῶν Γυμνασίων καὶ τῶν Δ', Ε' καὶ ΣΤ' τάξεων τῶν Γυμνασίων Κλασσικῆς Κατευθύνσεως».

Σελ. 174 μέχρι καὶ τῆς σελ. 175.

3. Β.Δ. ὑπ' ἀριθ. 620)61 (Φ.Ε.Κ. 151)12.9.1961, τ. Α')

«Περὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ ὥρολογίου προγράμματος τῆς Ε' τάξεως Γυμνασίων Πρακτικῆς κατευθύνσεως».

Σελ. 176 μέχρι καὶ τῆς σελ. 185.

4. Β.Δ. ὑπ' ἀριθ. 671)62 (Φ.Ε.Κ. 173)29.10.1962, τ. Α')

«Περὶ τοῦ ὥρολογίου καὶ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῆς ΣΤ' τάξεως τῶν Γυμνασίων πρακτικῆς κατευθύνσεως».

Σελ. 186 μέχρι καὶ τῆς σελ. 197.

VI. ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΣ

Β.Δ. ὑπ' ἀριθ. 669)62 (Φ.Ε.Κ. 173)29.10.1962, τ. Α')

«Περὶ τοῦ ὥρολογίου καὶ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῶν Δ', Ε' καὶ ΣΤ' τάξεων τῶν Οικονομικῶν Γυμνασίων (Γυμνασίων οἰκονομικῆς κατευθύνσεως)».

Σελ. 198 μέχρι καὶ τῆς σελ. 232.

VII. ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΝΑΥΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΣ

1. Β.Δ. ὑπ' ἀριθ. 507)63 (Φ.Ε.Κ. 144)13.9.1963 τ. Α')

«Περὶ ἀναλυτικοῦ καὶ ὥρολογίου προγράμματος τοῦ ἐν Οἰνούσαις Ναυτικοῦ Γυμνασίου»

Σελ. 233 μέχρι καὶ τῆς 235.

2. Β.Δ. ἀπὸ 31.1—3.3)55 (Φ.Ε.Κ. 53)3.3.1955, τ. Α')

«Περὶ τροποποιήσεως τῶν ὥρολογίων καὶ ἀναλυτικῶν προγραμμάτων τῆς Ε' τάξεως τῶν Γυμνασίων Πρακτικῆς Κατευθύνσεως καὶ τῶν Δ', Ε' καὶ ΣΤ' τάξεων τῶν Ναυτικῶν Γυμνασίων (Ναυτικῆς Κατευθύνσεως)».

Σελ. 235 μέχρι καὶ τῆς σελ. 250.

VIII. ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΕΠΤΑΤΑΞΙΟΝ ΕΣΠΕΡΙΝΟΝ

(καὶ Γυμνασιακὸν Νυκτερινὸν Παράρτημα)

Α'. Κλασσικῆς Κατευθύνσεως

1. Β.Δ. ὑπ' ἀριθ. 617)61 (Φ.Ε.Κ. 149)11.9.1961, τ. Α')

«Περὶ καθορισμοῦ τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ ὥρολογίου προγράμματος τῶν Ἑσπερινῶν Γυμνασίων, τῆς ἀντιστοιχίας τῶν τάξεων αὐτῶν πρὸς τὰς τῶν ἡμερησίων Γυμνασίων καὶ ρυθμίσεως τῆς ἐν γένει λειτουργίας αὐτῶν».

Σελ. 251 μέχρι καὶ τῆς σελ. 260.

2. Β.Δ. ὑπ' ἀριθ. 634)61 (Φ.Ε.Κ. 154)13.9.1961, τ. Α')

«Περὶ τοῦ ὥρολογίου καὶ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῆς Δ' τάξεως τῶν ἑπταταξίων ἑσπερινῶν Γυμνασίων».

Σελ. 260 μέχρι καὶ τῆς σελ. 265.

3. Β.Δ. ὑπ' ἀριθ. 673)62 (Φ.Ε.Κ. 173)29.10.1962, τ. Α')

«Περὶ τοῦ ὥρολογίου καὶ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῆς Ε' τάξεως τῶν ἑπταταξίων ἑσπερινῶν Γυμνασίων».

Σελ. 266 μέχρι καὶ τῆς σελ. 271.

4. Β.Δ. ὑπ' ἀριθ. 620)63 (Φ.Ε.Κ. 182)22.10.1963, τ. Α')

«Περὶ τοῦ ὥρολογίου καὶ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῶν ΣΤ' καὶ Ζ' τάξεων τῶν ἑπταταξίων ἑσπερινῶν Γυμνασίων».

Σελ. 272 μέχρι καὶ τῆς σελ. 280.

Β'. Οἰκονομικῆς Κατευθύνσεως

Β.Δ. ὑπ' ἀριθ. 674)62 (Φ.Ε.Κ. 173)29.10.1962, τ. Α')

«Περὶ τοῦ ὥρολογίου καὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῆς Δ' τάξεως τῶν ἑπταταξίων ἑσπερινῶν Οἰκονομικῶν Γυμνασίων (Γυμνασίων Οἰκονομικῆς Κατευθύνσεως)».

Σελ. 281 — 293.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Περὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ ὥρολογίου προγράμματος τῶν Γυμνασίων τῆς πρώτης βαθμίδος

Β.Δ. ὑπ' ἀριθ. 672)61 (φ.ε.κ. 160) 13-9-61, τ. Α΄) (1).

Τὰ τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ ὥρολογίου προγράμματος τῶν Γυμνασίων πρώτης βαθμίδος καθορίζονται ὡς ἀκολούθως:

ΑΡΘΡΟΝ 1

ΛΙΔΑΣΚΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ — ΕΔΟΜΑΔΙΑΙΑΙ
ΩΡΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

	Τάξις Α΄	Τάξις Β΄	Τάξις Γ΄
	᾽Ωραι	᾽Ωραι	᾽Ωραι
1. Θρησκευτικά	2	2	2
2. Ἀρχαῖα Ἑλληνικά	7	7	8
3. Νέα Ἑλληνικά	4	4	4
4. Ξένα Γλῶσσαι (Γαλλικά ἢ Ἀγγλικά)	3	3	3
5. Ἱστορία	3	3	3
6. Ἀγωγή τοῦ πολίτου	—	—	1
7. Σπουδὴ τοῦ περιβάλλοντος	—	1	—
8. Γεωγραφία	2	2	2
9. Μαθηματικά	4	4	4
10. Φυσικά	4	3	5
11. Τεχνικά	2	2	1
12. Ὤδική	2	2	1
13. Σωματικὴ Ἀγωγή	3	3	2
14. Προῶται Βοήθειαι	—	—	1
15. Οἰκοκυρικά (διὰ τὰ Γυμνάσια Θηλέων)	2	2	2

(1) Ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν ἀπὸ τοῦ παρόντος ἔτους 1963—64 διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 104513)26-9-63 διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας: «Ἀπὸ ἀρξαμένου σχολικοῦ ἔτους 1963—64 ἔχει ἐφαρμογὴν Β.Δ. 672)1961 ὡς πρὸς τὸ ἀναλυτικὸν καὶ ὥρολόγιον πρόγραμμα Α΄ τάξεως Γυμνασίων». Διὰ τὰς Β΄ καὶ Γ΄ τάξεις ἰσχύει πρὸς τὸ παρὸν τὸ Β.Δ. ἀπὸ 5)9. 11.1935 (Φ.Ε.Κ. 537, τ. Α΄) «περὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως», τὸ ὁποῖον καταχωρίζεται εἰς τὸ ἀνά χεῖρας βιβλίον εὐθύς μετὰ τὸ ἀνωτέρω πρόγραμμα τῆς πρώτης βαθμίδος.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

ΑΡΘΡΟΝ 2. — 1. ΣΚΟΠΟΣ. Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τοῦ Θρησκευτικοῦ μαθήματος εἶναι ἡ καλλιέργεια καὶ διάπλασις ὑγιоῦς θρησκευτικοῦ συναισθήματος καὶ δὴ ἡ μετάδοσις καὶ ἐμπέδωσις ἐν ταῖς καρδίαις τῶν μαθητῶν τῶν ἐκ θείας ἀποκαλύψεως Θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν ἀληθειῶν τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ὡς αὐταὶ ἐρμηνεύονται καὶ βιοῦνται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, πρὸς δημιουργίας χριστιανικῶν προσωπικοτήτων διαπνεομένων ὑπὸ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον, ἐκδηλουμένης ἐν γνησίῳ Θρησκευτικῷ βίῳ καὶ ἐν ἔργοις φιλαλληλίας καὶ κοινωνικῆς εὐποιίας.

2. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΤΛΗ.

I. ΤΑΞΙΣ Α'

Κατὰ τὸ Α' ἐξάμηνον: Ἐκ τῆς Ἱερῶς Ἱστορίας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης τὰ ἀκόλουθα: α) Ἡ ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ δημιουργίᾳ τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἐν τῇ πτώσει αὐτοῦ, ἐν τῇ παλαιοτάτῃ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἰδιαιτέρως ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Ἰσραὴλ διὰ τῶν Πατριαρχῶν, τοῦ Μωϋσέως καὶ τῶν Προφητῶν καὶ β) ἡ παρὰ τῷ λαῷ τούτῳ προπαρασκευὴ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Σωτῆρος. Ἐκ τῆς ὕλης τῆς Π.Δ. θὰ ἐπιλεγῶσι ὅσα στοιχεῖα εἶναι ἀπαραίτητα ἵνα φανῇ ὁ προπαιδευτικὸς διὰ τὴν ἀποδοχὴν ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου τῆς διὰ τοῦ Κ.Η.Ι.Χ. σωτηρίας κατὰ τὴν παρατήρησιν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου (Γαλ. Γ' 23 — 24). Ἦτοι ἀναλυτικότερον:

1) Δημιουργία τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου. 2) Παρακοὴ καὶ πῶσις τῶν Πρωτοπλάστων. 3) Πυργοποιεῖα τῆς Βαβέλ, διασπορά. 4) Κλῆσις τοῦ Ἀβραάμ καὶ τῶν Πατριαρχῶν, ἐπαγγελία τῆς Σωτηρίας. 5) Οἱ Ἰσραηλίται ἐν Αἰγύπτῳ. 6) Μωϋσῆς καὶ ἡ ἐξ Αἰγύπτου ἔξοδος. 7) Ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ ἐν Σινᾷ, δεκάλογος. 8) Σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου καὶ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης, ἔσραϊ. 9) Ἐγκατάστασις τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐν Παλαιστίνῃ ὑπὸ τὸν Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ. 10) Ὀλίγα τινὰ περὶ τῶν Κριτῶν. Ἡ Ρούθ. 11) Ὁ Προφητᾶναξ Δαυὶδ. 12) Ὁ

Σολομών, ὁ Ναός. 13) Οἱ Προφῆται τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ἰδία ὁ Ἡσαΐας. Αἱ περὶ Μεσσίου προφητεῖαι. 14) Οἱ Ἰσραηλίται ὑπὸ τοὺς Ἀσσυρίους καὶ Βαβυλωνίους. 15) Ἐπάνοδος ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας. Νέος Ναός. 16) Ἑλληνικὴ κυριαρχία, Μακαββαῖοι. 17) Ρωμαϊκὴ κυριαρχία, Ἡρώδης, Ναός, διάδοχοι τοῦ Ἡρώδου. 18) Θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ κατάστασις τοῦ Ἰσραὴλ εἰς τὰς παραμονὰς τῆς ἐλευθέρσεως τοῦ Κυρίου. 19) Θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ κατάστασις τοῦ εἰδωλολατρικοῦ κόσμου. Ἡ διὰ τῆς μεταφράσεως τῶν Ὁ' προπαρασκευῆ τῶν εἰδολατρῶν. Προσῆλυτοι καὶ σεβόμενοι τὸν Θεὸν εἰς τὰς Ἰουδαϊκὰς συναγωγὰς τῆς διασπορᾶς.

Β'. Κατὰ τὸ Β' ἑξάμηνον Ἰ Ὁ βίος τοῦ Κ.Η.Ι.Χ. Ζωηρὰ καὶ ἐποπτικὴ ἔκθεσις τοῦ βίου καὶ τῆς δράσεως τοῦ Κυρίου, ἐπὶ τῇ βάσει κυρίως τῶν σχετικῶν περιχοπῶν ἐκ τῶν Εὐαγγελίων. Ἀναλυτικώτερον δέον νὰ διδαχθῶσι τὰ ἑξῆς: 1) Τὰ κατὰ τὸν Ἰωάννην τὸν Πρόδρομον. 2) Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου καὶ ἐπίσκεψις ἐπ' αὐτῆς τῆς Ἐλισάβετ. 3) Τὰ ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Κυρίου μέχρι τῆς ἐμφανίσεως Αὐτοῦ εἰς τὸν δημόσιον βίον. 4) Ὁ δημόσιος βίος τοῦ Κυρίου, κλήσις τῶν Ἀποστόλων. 5) Περιουδεῖαι καὶ θαύματα τοῦ Κυρίου. 6) Θριαμβευτικὴ εἴσοδος εἰς Ἱεροσόλυμα. 7) Οἱ Ἕλληνες παρὰ τῷ Ἰησοῦ. 8) Μυστικὸς Δεῖπνος, τὰ Ἅγια Πάθη, ἡ Ταφή, ἡ Ἀνάστασις καὶ ἡ Ἀνάληψις τοῦ Σωτῆρος.

II. ΤΑΞΙΣ Β'. — Α'. Κατὰ τὸ Α' ἑξάμηνον: Ἡ διδασκαλία τοῦ Σωτῆρος ἐπὶ τῇ βάσει τῶν σχετικῶν περιχοπῶν ἐκ τῶν Εὐαγγελίων. Εἰδικώτερον θὰ διδαχθῶσιν: 1) Ἡ ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλία τοῦ Κυρίου. 2) Τινὲς τῶν παραβολῶν. 3) Αἱ τελευταῖαι πρὸ τοῦ Πάθους ὁμιλίαι τοῦ Κυρίου.

Β'. Κατὰ τὸ Β' ἑξάμηνον: Τὰ κυριώτερα γεγονότα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας.

Ἀναλυτικώτερον θὰ διδαχθῶσι τὰ ἑξῆς: 1) Ἴδρυσις τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ βιβλίου τῶν Πράξεων καὶ τοῦ διδακτικοῦ ἔγχειριδίου. 2) Τὰ κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον. 3) Διάδοσις τοῦ Εὐαγγελίου ἐν μέσῳ διωγμῶν καὶ μαρτυριῶν. 4) Θρίαμβος τοῦ Χριστιανισμοῦ, τὸ διάταγμα τῶν Μεδιολάνων καὶ ἡ

σημασία αὐτοῦ. 5) Καθορισμός τῆς δογματικῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας ἐξ ἀφορμῆς τῶν αἰρέσεων. Αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι. 6) Τὸ σχίσμα, αἷτια καὶ ἀποτελέσματα αὐτοῦ διὰ τὸν Χριστιανισμὸν ἐν γένει. 7) Συνοπτικὴ διαδρομὴ τῆς Ἱστορίας τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Δυτικῆς τοιαύτης, χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα ἐκατέρας τούτων. 8) Θρησκευτικὴ διαμαρτύρησις τοῦ 16ου αἰῶνος, αἷτια καὶ ἀποτελέσματα ταύτης. 9) Κατάτησις τῶν διαμαρτυρομένων εἰς πολλὰς ἐκκλησίας. 10) Ἡ Ὀρθοδοξία ἐπὶ Τουρκοκρατίας. 11) Ρωσικὴ Ἐκκλησία καὶ λοιπαὶ Βαλκανικαὶ Ἐκκλησίαι. 12) Τὰ λοιπὰ Ὀρθόδοξα Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς. 13) Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος. 14) Σχέσις τῶν Αὐτοκεφάλων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, δογματικὴ καὶ Ἱστορικὴ Ἑνότης τούτων. 15) Σύγχρονος Οἰκουμενικὴ κίνησις.

III. ΤΑΞΙΣ Γ'. — Α'. Κατὰ τὸ Α' ἐξάμηνον: α) Ἱερὰ Κατήχησις ἐπὶ τῇ βάσει ἀναλυτικῆς ἐρμηνείας τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως, ἐπισυναπτομένης καὶ τῆς περὶ τῶν Χριστιανικῶν μυστηρίων διδασκαλίας.

Β'. Κατὰ τὸ Β' ἐξάμηνον: Στοιχεῖα λειτουργικῆς τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ἀναλυτικώτερον θὰ διδαχθῶσι: 1) Τὰ τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ. 2) Ἐκκλησιαστικὸν ἑορτολόγιον. 3) Ἱερὰ ἀκολουθία. Ἰδιαιτέρα θὰ καταβληθῇ προσπάθεια διὰ τὴν ἐρμηνεῖαν τῆς θείας λειτουργίας.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΑΡΘΡΟΝ 3. —1. ΣΚΟΠΟΣ. Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῶν Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν εἶναι γενικῶς μὲν ἢ δι' ἐνεργητικῆς προσοικειώσεως καὶ ὀλοκληρωτικῆς διώσεως τοῦ πνευματικοῦ καὶ ἀξιολογικοῦ περιεχομένου τῶν κλασσικῶν συγγραφέων θεμελίωσις τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως, τοῦ ἠθικοῦ καὶ πατριωτικοῦ φρονηματισμοῦ, τῆς καλλιτεχνικῆς μορφώσεως, τῆς πολιτικῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς ἱστορικῆς τῶν μαθητῶν συνειδήσεως, δεδομένου ὅτι ἐκ τῶν πνευματικῶν δημιουργημάτων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἀναβλύζει πλουσία πηγὴ διανοητικῆς ἰσχύος,

δυνάμεως βουλήσεως και δυνάμεως δράσεως, δι' ὧν τὰ μάλιστα μορφοῦται ὁ νοῦς, ἐξευγενίζεται τὸ συναίσθημα και διαπλάσσεται ὁ χαρακτήρ, ειδικώτερον δέ:

α) Ἡ γνῶσις τῆς ζωῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς τὰς πρώτας αὐτῆς δοκίμους μορφὰς και ἡ τοιαύτη τῶν μαθητῶν ἐξοικειῶσις πρὸς τὸν ἀρχαῖον λόγον ὥστε οὗτοι 1) νὰ δύνανται ἐν τέλει νὰ κατανοοῦν και ἐρμηνεύουν μετὰ λελογισμένης χρήσεως καταλλήλων βοηθημάτων ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ κείμενα, και 2) ν' ἀποκτήθουν τὴν ἐκ τῆς ἐξοικειώσεως πρὸς τὸ ὕψος, τὴν δομὴν, τὸν πλοῦτον, τὴν εὐκαμψίαν και τὰς λοιπὰς ἀρετὰς τοῦ ἀρχαίου λόγου ἰκανότητα πρὸς ἀκριβῆ, σαφῆ, πλήρη και καλλιεπῆ διατύπωσιν τῶν ἰδίων διανοημάτων και τὴν βαθντέραν γνῶσιν τοῦ νεολληνικαῦ λόγου, προφορικῶ και γραπτῶ, ἀποτελοῦντος ἐξελεκτικὴν μορφήν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, και ὑπ' ἐκείνης πλουτιζομένου και διαμορφουμένου.

β) Ἡ μῆσις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν τέχνην τῆς ἐρμηνείας, βασικὴν προϋπόθεσιν τῆς κατανοήσεως τοῦ πνεύματος τῶν συνανθρώπων των και τῆς ἐπιτυχῆς ἐνασχολήσεως πρὸς τὰς πνευματικὰς ἐπιστήμας.

γ) Ἡ κατανόησις και ἐκτίμησις τῶν πάσης φύσεως στοιχείων τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ἰδίᾳ δὲ τῶν ἀξιῶν ἐκείνων, αἵτινες ἀποτελοῦν τὴν ὑποδομὴν τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ, τοῦ τε Νέου Ἑλληνικοῦ και τοῦ Δυτικοευρωπαϊκοῦ, εἰς τρόπον ὥστε οἱ μαθηταὶ νὰ λάβωσι συνείδησιν τῆς πρωταρχικῆς ἀξίας, ἣν ἔχει ἡ Ἑλληνικὴ πνευματικὴ εἰσφορὰ ὡς βάσις και πηγὴ τοῦ σημερινοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, εἰσφορὰ τὴν ὁποίαν διεφύλαξε και διερμήνευσεν ἐν πολλοῖς εἰς τοὺς νεωτέρους ἡ Ἑλληνιστικὴ, Βυζαντινὴ και νεωτέρα Ἑλληνικὴ παράδοσις.

δ) Ἡ διὰ τῆς ἀναγνώσεως και ἐρμηνείας τῶν σημαντικωτέρων λογοτεχνικῶν ἔργων θεμελίωσις τῆς λογοτεχνικῆς μορφώσεως τῶν μαθητῶν και διέγερσις τοῦ διαφέροντος αὐτῶν πρὸς τὸ ἀληθῶς ἐν τῇ λογοτεχνίᾳ ὦραϊον.

2. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ.

I. ΤΑΞΙΣ Α'

Α'. ΚΕΙΜΕΝΑ: (ΩΡΑΙ 4)

Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία περικοπῶν ἐξ ἔργων ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων, κλασικῶν καὶ μετακλασικῶν, περιλαμβανομένων εἰς καταλλήλως συντεθειμένην Ἀνθολογίαν πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν καὶ τῆς Β' τάξεως. Ἐκ τῶν δυνάμεων ν' ἀνθολογηθῶσι κειμένων ἀναφέρονται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς: Οἱ Αἰσώπειοι μῦθοι. Τὰ Στρατηγήματα τοῦ Πολυαίνου, ἡ Βιβλιοθήκη τοῦ Ἀπολλοδώρου, ἡ Ποικίλη Ἱστορία τοῦ Αἰλιανοῦ, οἱ Νεκρικοὶ Διάλογοι τοῦ Λουκιανοῦ, οἱ Βίοι καὶ αἱ Γνώμαι Διογένους τοῦ Λαερτίου, τὰ Μηδικὰ τοῦ Διοδώρου Σικελιώτου, τὰ Ἀποφθέγματα καὶ οἱ βίοι τοῦ Πλουτάρχου, ἡ Ἑλλάδος περιήγησις τοῦ Πανσανίου, τὰ Γεωγραφικὰ τοῦ Στράβωνος, οἱ Δειπνοσοφισταὶ τοῦ Ἀθηναίου, οἱ λόγοι καὶ αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ τοῦ Ι. Χρυσοστόμου, τὸ περὶ Κτισμάτων τοῦ Προκοπίου.

Β'. ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ: (ΩΡΑΙ 3)

Α) ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ: Βάσει λημμάτων ἐκλεγμένων ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος ἐκ τῶν διδασκομένων ἐν τῇ τάξει περικοπῶν τῆς Ἀνθολογίας καὶ τῶν σχετικῶν ἀσκήσεων τοῦ βιβλίου τῆς Γραμματικῆς συστηματικὴ διδασκαλία τῶν ἐξῆς γραμματικῶν φαινομένων τοῦ ἀττικοῦ πεζοῦ λόγου ἐν παραλληλισμῷ πρὸς τ' ἀντίστοιχα φαινόμενα τῆς ἀπλῆς καθαρευούσης.

Φθογγολογικόν: Φθόγγοι — γράμματα καὶ διαίεσις αὐτῶν δίφθογγοι — Συλλαβαὶ — Συλλαβισμὸς — Πνευματισμὸς καὶ Τονισμὸς — ἄτονοι καὶ ἐγκλιτικαὶ λέξεις — λοιπὰ σημεῖα γραφοῦ λόγου — πάθη τῶν φθόγγων.

Τυπικόν: Μέρη τοῦ λόγου — ἄρθρον — Α', Β', Γ' κλίσις οὐσιαστικῶν. Ἀνώμαλα οὐσιαστικά. Ἐπίθετα

καὶ κλίσεις αὐτῶν. Παραθετικά ὁμαλὰ καὶ ἀνόμαλα. Ἄντωνμίαι — ἀριθμητικά. Ρήματα. Συζυγία τῶν εἰς -ω ρημάτων (βαρῦτονα καὶ περισπώμενα).

B) ΣΤΝΤΑΚΤΙΚΟΝ: Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ β' τριμήνου ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἐρμηνευομένων συγγραφέων καὶ ἐν παραλληλισμῷ πρὸς τὰ ἀντίστοιχα φαινόμενα τῆς ἀπλῆς καθαρευούσης ὅπως πρακτικὴ ἐξέτασις τῆς χαρακτηριζούσης τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν ἀκολούθου συντακτικῆς ὕλης:

Ἡ πρότασις — Διάκρισις κυρίων καὶ δευτερευουσῶν προτάσεων. Σύνδεσις προτάσεων (κατὰ παράταξιν — καθ' ὑπόταξιν — ἀσύνδετον). Κύριοι ὅροι τῆς προτάσεως. Τὸ ἀπαρέμφατον, (εἰδικὸν — τελικὸν) χοῆσις τῆς μετοχῆς — ἀνάλυσις αὐτῆς. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ρήματος — τῆς μετοχῆς — τοῦ ἀπαρεμφάτου. Δυνητικὴ ὀριστικὴ καὶ εὐκτικὴ ἀδρομερῶς. Τὸ ἀντικείμενον. Τὸ ποιητικὸν αἶτιον. Τροπὴ ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν καὶ τάνάπαλιν. Δοτικὴ τοῦ ὄργάνου — τοῦ αἰτίου. Αἰτιατικὴ τῆς ἀναφορᾶς.

II. ΤΑΞΙΣ Β'

A' ΚΕΙΜΕΝΑ: (ΩΡΑΙ 4). α) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία Περικοπῶν ἐκ τοῦ Β' Μέρους τῆς Ἀνθολογίας ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων (1 ὥρα ἐβδομαδιαίως καθ' ὅλον τὸ ἔτος).

β) Κατὰ τὸ Α' ἐξάμηνον: Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία τῶν εὐκολωτέρων καὶ ὁμαλωτέραν μερῶν τῆς Κύρου Ἀναβάσεως τοῦ Ξενοφῶντος, κυρίως δὲ ἐκ τῶν βιβλίων Γ' καὶ Δ' περὶ τῆς καθόδου τῶν Μυρίων, συμπληρουμένη δι' ἀναγνώσεως ἐκτενῶν, σαφῶν καὶ γλαφυρῶν περιλήψεων.

γ) Κατὰ τὸ Β' ἐξάμηνον: Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία τῶν δύο πρώτων βιβλίων τῆς Ἀλεξάνδρου Ἀναβάσεως τοῦ Ἀριανοῦ — πλὴν τῶν κεφαλ. 7 — II τοῦ Α' βιβλίου. Γλαφυρὰ περίληψις τῶν ὑπολοίπων μερῶν τοῦ ἔργου.

B'. ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ: (ΩΡΑΙ 3)

A) ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ: Βάσει τῆς ἀναγνώσεως καὶ ἐρμηνείας τῶν περιζοπῶν τῆς Ἀνθολογίας καὶ τῶν ἐν τῇ τάξει διδασχομένων ὡς ἄνω συγγραφέων συστηματικὴ ἐξέτασις τοῦ ὑπολοίπου μέρους τῆς Γραμματικῆς τοῦ Ἀττικοῦ πεζοῦ λόγου ἐν παραλληλισμῶ πάντοτε πρὸς τ' ἀντίστοιχα γραμματικὰ φαινόμενα τῆς ἀπλῆς καθαρευούσης:

ΤΥΠΙΚΟΝ: Συζυγία τῶν εἰς μι ρημάτων, ἀνωμαλα καὶ ἀποθετικά ρήματα. Ἄκλιτα μέρη τοῦ λόγου.

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ: Παραγωγή καὶ σύνθεσις.

B) ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ: Ἐξέτασις ὅλως πρακτικῆ, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει τῆς χαρακτηριζούσης τὴν Ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν ἀκολουθοῦσαν συντακτικῆς ὕλης: Συμφωνία τῶν ὅρων τῆς προτάσεως. Ὀνομαστικοὶ καὶ Ἐπιρρηματικοὶ διορισμοί. Σύνταξις παραθετικῶν. Σύνταξις τῶν κυριωτέρων προθέσεων. Γενικὴ ἀπόλυτος Δυνητικὴ Ὀριστικὴ καὶ Εὐκτικὴ. Σύνταξις ἀπροσώπων ρημάτων. Χρήσις τῶν ἐγκλίσεων ἐν τῷ ἀπολύτῳ καὶ τῷ ἐξηρημένῳ λόγῳ. Εὐκτικὴ τοῦ πλαγίου λόγου. Σύνταξις ἀποφατικῶν μορίων καὶ τοῦ ἀπαγορευτικοῦ μή.

III. ΤΑΞΙΣ Γ'

A'. ΚΕΙΜΕΝΑ: (ΩΡΑΙ 5). α) Κατὰ τὸ Α' ἐξάμηνον 1) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐνὸς ἐκ τῶν διζανικῶν λόγων τοῦ Λυσίου, κατὰ προτίμησιν τοῦ κατὰ Ἐρατοσθένους ἢ τοῦ κατὰ σιτοπωλῶν ἢ τοῦ περὶ τοῦ Σηκοῦ ἀπολογία, 2) ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐνὸς ἐκ τῶν ἐξῆς λόγων τοῦ Ἰσοκράτους: Πρὸς Νικοκλέα, Εὐαγόρας, Νικοκλῆς, περὶ Εἰρήνης.

β) Κατὰ τὸ Β' ἐξάμηνον: Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐκλεκτῶν μερῶν ἐκ τῶν Ἀπομνημονευμάτων τοῦ Ξενοφῶντος, οἷον ἐκ τοῦ Α' βιβλίου Κεφ. 1, 20, 11, 1 — 12, IV, 1—19 ἐκ τοῦ Β' βιβλίου, Κεφ. 1—12—34, 11, 1 — 14, III, 1 — 19, IV, V κλπ.

γ) Κατὰ τὸ Β' ἐξάμηνον (μία ὥρα ἐβδομαδιαίως) μετὰ σύντομον καὶ γλαφυρὰν περίληψιν τῶν ραψωδιῶν α, β, γ, καὶ δ' τῆς Ὀμήρου Ὀδυσσεΐας ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία τῆς ραψωδίας ε'.

δ) Χάριν κυρίως τῶν μελλόντων νὰ μὴ συνεχίσωσι

σπουδᾶς εἰς τὴν Β' γυμνασιακὴν βαθμίδα καὶ ἵνα οὗτοι γνωρίσωσιν ἐκτενέστερον τὰ δημιουργήματα τοῦ ἀρχαίου λόγου, ὥστε νὰ συνεχίσωσι καὶ κατ' ἰδίαν βραδύτερον τὴν μελέτην τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων, θὰ διδάχθῶσιν ἐν τῇ τάξει ταύτῃ καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἐπὶ μίαν ὥραν ἐβδομαδιαίως ἐν δοξίμῳ φιλολογικῇ μεταφράσει ἐξ Ἀνθολογίας, περιεχούσης ἀπαραιτήτως καὶ τὸ ἀρχαῖον κείμενον ὡς καὶ σύντομον ὑπομνηματισμὸν, περιζοπαί ἔργων ἢ ἔργα αὐτοτελῆ, ὑπηρετοῦντα τοὺς σκοποὺς τοῦ μαθήματος, τῶν ἐξῆς ἐνδεικτικῶς σημειουμένων συγγραφέων: Ξενοφῶντος: Κύρου Παιδεία, Οἰκονομικὸς, Πλουτάρχου: Ἠθικὰ, Βίοι. Ἐκλογή ἐκ τῆς συγγραφῆς τοῦ Θουκυδίδου καὶ τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἡροδότου. Δημοσθένους ἐκ τοῦ: περὶ τοῦ στεφάνου. Αἰσχίνου ἐκ τοῦ περὶ παραπροσβείας. Ἰσοκράτους: Πανηγυρικὸς, ἐπιστελαί. Λυκούργου: Κατὰ Λεωκράτους. Λυσίου: Ἐπιτάφιος τοῖς Κορινθίων Βοηθοῖς. Πινδάρου: Ὕμνοι. Μενάνδρου: Δύσκολος. Σιμωνίδου: Ἐπιγράμματα. Λουκιανοῦ: Ἐνύπνιον. Ἀριστοτέλους: Ἀθηναίων πολιτεία. Ἀθηναίου: ἐκ τῶν Δειπνοσοφιστῶν. Στράβωνος: ἐκ τῶν Γεωγραφικῶν. Διογένης Λαερτίου: Βίοι. Ἀποσπάσματα ἔργων ἐπιστημῶν (Ἰατρῶν, Μαθηματικῶν, Φυσικῶν, Μηχανικῶν) τῆς Ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς. Πανσανίου: Ἑλλάδος περιήγησις. Προκοπίου: Ἱστορία περὶ Κτισμάτων. Ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Μ. Ψελλοῦ. Ἐκ τῆς Ἀλεξιάδος τῆς Ἄννης Κομνηνῆς.

Β'. ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ: (ΩΡΑΙ 3)

Α) ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ: Ἐπ' εὐκαιρίᾳ παρατηρουμένων ἐλλείψεων τῶν μαθητῶν ἐπανεξέτασις καὶ ἐμπέδωσις τῶν σχετικῶν μερῶν τῆς Γραμματικῆς τοῦ ἀττικοῦ πεζοῦ λόγου. Γλωσσολογικὴ ἐρμηνεῖα ἐνίων γραμματικῶν φαινομένων.

Β) ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ: Ἐπὶ τῇ βάσει καταλλήλων καὶ ἤδη ἠρμηνευμένων μερῶν ἐκ τῶν ἐν τῇ τάξει διδασκόμενων συγγραφέων καὶ κατόπιν προμελέτης αὐτῶν ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἀπὸ καθοριζομένης ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος γραμματικῆς ἀπόψεως, συστηματικὴ ἐξέτασις τῶν κριωτέρων συντακτικῶν φαινομένων τοῦ ἀρχαίου λόγου. Γλωσσολογικὴ ἐρμηνεῖα ἐνίων ἐξ αὐτῶν. Στοιχειώδης ἐξέτασις τῆς δομῆς τοῦ ἀρχαίου λόγου καὶ κατάδειξις τῆς συμβολῆς

αὐτῆς πρὸς λογικὴν καὶ καλλιεπῆ παράστασιν τῶν νοημάτων.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΑΡΘΡΟΝ 4. — 1. ΣΚΟΠΟΣ. Σκοπὸς τοῦ μαθήματος τῶν Νέων Ἑλληνικῶν εἰς τὰ Γυμνάσια εἶναι γενικῶς μὲν:

Ἡ διὰ τῆς διδασκαλίας τῆς γλώσσης ἀνάπτυξις καὶ καλλιέργεια τῶν πνευματικῶν ἰκανοτήτων τῶν μαθητῶν, ἰδίᾳ δὲ τῆς ἰκανότητος τοῦ ἐκφράζεσθαι προφορικῶς καὶ γραπτῶς κατὰ τρόπον σαφῆ, ἀκριβῆ, καλαίσθητον καὶ εἰς προσωπικὸν ὕφος καὶ ἡ διὰ τῆς μελέτης τῆς λογοτεχνίας καὶ ἐν γένει τῶν ἔργων τῆς νεοελληνικῆς Γραμματείας, γνῶσις, κατανόησις καὶ ἐκτίμησις τῆς νεωτέρας ἔθνικῆς πολιτιστικῆς μορφολογίας, ὥστε νὰ ὑποβοηθηθῆ ἡ ἔνταξις τῶν μαθητῶν εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὸ σύστημα ἀξιών τῆς ἔθνικῆς πολιτιστικῆς κοινότητος.

Εἰκώτερον δέ.

1) Ἡ διὰ τῆς ἀναγνώσεως καὶ ἐκτιμήσεως τῶν ἀπὸ τῶν ριζῶν τοῦ νεοελληνικοῦ πνευματικοῦ βίου μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων ἐκλεκτοτέρων μνημείων τοῦ ἐντέχνου καὶ τοῦ δημῶδου λόγου συνειδητοποιήσις τῆς ἐνότητος τῆς Ἑθνικῆς γλώσσης καὶ τῆς διαρκοῦς αὐτῆς ἐξελίξεως.

2) Ἡ διὰ τῆς βιώσεως τῶν λογοτεχνικῶν μορφῶν, ὡς αὗται διεπλάσθησαν εἰς τὸν περὶ τὸν ποιητικὸν λόγον ὑπὸ τῶν μεγάλων τοῦ Ἑθνικοῦ φρυσιογνωμιῶν καὶ τῆς λαϊκῆς μούσης, καλλιέργεια τῆς καλαισθησίας τῶν μαθητῶν, τῆς ἰκανότητος αὐτῶν πρὸς ὀρθὴν ἐκτίμησιν τῶν ἔργων τῆς τέχνης τοῦ λόγου καὶ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ διαφέροντος αὐτῶν πρὸς τὸ ἀληθῶς ἐν τῇ λογοτεχνίᾳ ὄραϊον.

3) Ἡ ὑπὸ τῶν μαθητῶν διὰ τῆς μελέτης καὶ τοῦ ἐθισμού εἰς τὴν κατ' ἰδίαν ἀνάγνωσιν τῶν ἔργων τῆς νεοελληνικῆς γραμματείας γνῶσις καὶ κατανόησις τῆς ὅλης οὐσίας τοῦ Ἑθνικοῦ ἥτοι τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς κινήσεως ἐν τῇ ἀδιασπᾶστῳ συνεχείᾳ αὐτοῦ καὶ ἰδίᾳ τῆς ἐξαιρέτου αὐτοῦ πολιτιστικῆς δραστηριότητος καὶ τῶν ἱστορικῶν περιπετειῶν καὶ παθημάτων αὐτοῦ κατὰ τὸν μακροαῖωνα ἀγῶνα τῆς ἐπιβιώσεως καὶ τῆς ἐλευθερίας.

4) Ἡ διὰ τῶν ἀνωτέρω διέγευσις καὶ ἐκθέρμανσις τῆς πίστεως τῶν μαθητῶν πρὸς τὰς δημιουργικὰς δυνά-

μεις τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ τὴν ζωτικότητα τοῦ Ἔθνους· ἢ καλλιέργεια αἰσιοδόξου πνεύματος πρὸς συμμετοχὴν εἰς τὴν δημιουργὸν πνευματικὴν δρασίαν· ἢ ἐνθάρρυνσις πρὸς διατήρησιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν πολυτίμων ἔθνικῶν προδιθέσεων, ὡς ἡ φιλογένεια καὶ ἡ φιλοξενία, ἡ ἀγάπη τοῦ πατρίου ἐδάφους καὶ τὸ ἔντονον οἰκογενειακὸν συναίσθημα, ἡ γενναιοδωρία καὶ ἰδίᾳ ἡ πρωτοβουλία, μέ ἀντίστοιχον κατανόησιν καὶ καταπολέμησιν τῶν ἐν τῷ ἔθνικῷ βίῳ πολλάκις ἐμφανισθέντων ἔθνικῶν ἐλαττωμάτων τοῦ ἀτομικοῦ, τῆς διχوستασίας καὶ τῆς ἐλλείψεως συνεργατικοῦ πνεύματος.

2. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΤΛΗ

Ι. ΤΑΞΙΣ Α΄.

Α΄. ΚΕΙΜΕΝΑ

Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐκ καταλλήλου συλλογῆς νεοελληνικῶν κειμένων, πεζῶν καὶ ποιητικῶν, δημοδῶν καὶ ἐντέχνων.

Ταῦτα, γενικῶς ἀπλᾶ καὶ μὴ, ἀπαιτοῦντα περίπλοκον ἐρμηνευτικὴν ἐπεξεργασίαν πρὸς κατανόησιν, ἐπιλεγόμενα ἐκ τῶν ἐκλεκτοτέρων τῆς πνευματικῆς παραγωγῆς τοῦ Ἔθνους, θ' ἀναφέρονται τόσον εἰς τὰς παλαιότερας περιόδους τῆς νεοελληνικῆς ζωῆς, ὅσον καὶ εἰς τὰς προσφάτους καὶ εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους. Δέον δὲ νὰ διακρίνονται διὰ τὸ ἠθικὸν περιεχόμενον καὶ τὴν φρονημαστικὴν αὐτῶν ἀξίαν, προβάλλοντα μορφὰς ἀξιομιμήτους διὰ τὴν ἀρετὴν των, γεγονότα τῆς ἱστορικῆς, θρησκευτικῆς οἰκογενειακῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς, περιστατικὰ ἐξαιρετικῶς συμμέτρως τὰς πολυπλεύρους ἐκδηλώσεις τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτιστικοῦ βίου, ἀπόψεις τοῦ ἀγῶνος τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἰδίᾳ τοῦ Ἑλλήνος εἰς τὸν καθ' ἡμέραν ἐπαγγελματικὸν βίον, ἀγροτικόν, οικονομικόν, τεχνικόν, ἐξαίροντα τὰ ἐπιστημονικὰ καὶ τεχνικὰ ἐπιτεύγματα τῆς πατρίδος καὶ παρέχοντα ζωηρὰς εἰκόνας τοῦ Ἑλληνικοῦ τοπίου καὶ τοῦ περιβάλλοντος, φυσικοῦ, κοινωνικοῦ καὶ ἱστορικοῦ, ἐντὸς τοῦ ὁποῦοι κινεῖται καὶ δρα ὁ Ἑλληνικὸς κόσμος.

Δέον ἐπὶ τούτοις τὰ κείμενα νὰ μὴ εἶναι μακρὰ, νὰ διακρίνονται διὰ τὴν ἀπλὴν καὶ ἀρμονικὴν διάθεσιν,

τὴν λογικὴν συνοχὴν τῶν νοημάτων, τὴν ὁμαλὴν γλῶσσαν καὶ τὴν καλαίσθητον ἔκφρασιν, ὥστε νὰ δύνανται νὰ προβάλλωνται ταῦτα εἰς τοὺς μαθητὰς ὡς πρότυπα μορφῆς πρὸς μίμησιν.

Κατ' ἀρχὴν πρέπει ν' ἀποφεύγεται ἢ εἰς τὰς συλλογὰς συμπερίληψις ἠκρωτηριασμένων λογοτεχνημάτων καὶ ἀποσπασμάτων λογοτεχνικῶν ἔργων. Ὅπως δὴποτε ἀποκλείονται διασκεραὶ λογοτεχνημάτων.

Τὰ πεξογραφήματα θ' ἀνάγονται βασικῶς εἰς τὰ ἐξῆς λογοτεχνικὰ εἶδη: τὸν μῦθον, τὸ διήγημα, τὴν περιγραφὴν, τὴν ταξιδιωτικὴν ἐντύπωσιν καὶ τὴν ἐπιστολὴν. Τὰ ποιήματα δέον νὰ εἶναι ἀπλᾶ λυρικά καὶ τινα δείγματα ἐπικῆς ποιήσεως.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ καὶ ἐξ ἀφορμῆς τῶν διδασκομένων κειμένων α) σύντομος ἐξέτασις τῶν χαρακτήρων ὠρισμένων εἰδῶν τοῦ πεξοῦ λόγου, ἤτοι τοῦ μύθου, τοῦ διηγήματος, τῆς περιγραφῆς, τῆς ταξιδιωτικῆς ἐντυπώσεως, τῆς ἐπιστολῆς. Διάκρισις τῆς λυρικῆς καὶ τῆς ἐπικῆς ποιήσεως. β) Σύντομοι πληροφορίαι περὶ τοῦ βίου καὶ τοῦ ἔργου τῶν διδασκομένων συγγραφέων. Καὶ γ) γενικὰ περὶ στίβου, στροφῆς, συνηγήσεως καὶ ὁμοιοκαταληξίας. Μέτρον. καὶ ρυθμός. Ἰαμβικοὶ καὶ Τροχαϊκοὶ στίχοι. Ἰδιαίτερος περὶ ἰαμβικοῦ δεκαπεντασυλλάβου. Τομή, χασμωδία, συνίζησις.

Β'. ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Α) ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ: Συστηματικὴ διδασκαλία τῆς γραμματικῆς τῆς ἀπλῆς καθαρευούσης τῆς διδαχθείσης εἰς τὰς δύο τελευταίας τάξεις τοῦ σχολείου στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως.

Β) ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΑΠΛΗΣ ΚΑΘΑΡΕΤΟΥΣΗΣ: Πρότασις καὶ στοιχεῖα αὐτῆς. Κύρια καὶ δευτερεύουσαι πρότασις. Σύνταξις κατὰ παράταξιν, καθ' ὑπόταξιν, ἀσύνδετον. Ὀνομαστικοὶ καὶ ἐπιρρηματικοὶ διορισμοί. Ἐνεργητικὴ σύνταξις, τὸ ἀντικείμενον. Παθητικὴ σύνταξις, τὸ ποιητικὸν αἴτιον. Ἡ μετοχὴ εἰς τὸν νεολογικὸν λόγον.

Γ) ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ (ΓΡΑΠΤΑΙ ΚΑΙ ΠΡΟΦΟΡΙΚΑΙ): Πλουτισμός τοῦ λεξιλογίου τῶν μαθητῶν βάσει τῶν διδασκομένων κειμένων καὶ τῆς σχετικῆς πρὸς τὸ περιβάλλον ἐμπειρίας αὐτῶν (ἐπαγγέλματα,

φυσικὸν περιβάλλον — πολιτιστικὸν περιβάλλον). Ἐτυμολογικὴ καταγωγὴ τῶν λέξεων. Συνώνυμα καὶ ἀντίθετα. Κυρία καὶ μεταφορικὴ σημασία τῶν λέξεων. Ἐπίμονος ἐμπέδωσις τῆς ὀρθογραφίας βάσει τῆς ἐτυμολογίας καὶ τῆς γραμματικῆς. Ἀσκησις εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ Λεξικοῦ.

Γ'. ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Αἱ ἐκθέσεις ἀποσκοποῦσαι εἰς τὴν διὰ τῆς ὀρθῆς καὶ εἰς τὸ προσωπικὸν ὕψος ἐκφράσεως διαμόρφωσιν τῆς προσωπικότητος τοῦ μαθητοῦ εἶναι ἐπὶ μέρος μόνον ἀποτελεσματὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τῶν Νέων Ἑλληνικῶν, ἀποτελοῦσαι μᾶλλον σύνθεσιν τῶν δημιουργικῶν προσπαθειῶν καὶ ἔκφρασιν τῆς ὅλης μορφώσεως τῶν μαθητῶν.

α) Προφορικαὶ ἐκθέσεις βιωμάτων τῶν μαθητῶν ἐκ τῆς παιδικῆς - σχολικῆς, οἰκογενειακῆς καὶ τῆς ἐν γενεὶ ζωῆς τοῦ περιβάλλοντος, φυσικοῦ καὶ κοινωνικοῦ, ὡς καὶ ἐπὶ θεμάτων ἀναφερομένων εἰς κατ' ἰδίαν ἀναγνώσματα αὐτῶν.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἐκθέσεων τούτων καὶ τῆς ἀκολουθοῦσης ταύτας κριτικῆς συζητήσεως: α) Διόρθωσις ἀτομικῶν ἐλαττωμάτων τῶν μαθητῶν περὶ τὴν ἀκριβῆ ἐκφώνησιν ὀρισμένων φθόγγων καὶ ἄσκησις εἰς ὑγιᾶ καὶ ἤρεμον, καθαρὰν καὶ εὐάρεστον προφορὰν ἄνευ βεβιασμένων μιμικῶν κινήσεων καὶ σεσουρμένης ἢ μηχανικῆς ἐκφορᾶς τῶν λέξεων. β) Ἀσκησις εἰς ὀρθὴν καὶ ἀνεπιτήδευτον ὁμιλίαν ἐν γλώσῃ ἀπλῇ καὶ ἐπιμελημένῃ, ἄνευ ξενισμῶν καὶ ἀδικοιολογήτων ἰδιωματισμῶν, εἰς σύλληψιν τοῦ κυρίου, τοῦ οὐσιώδους, εἰς τὴν δημιουργίαν ἀποκορυφώματος εἰς πᾶσαν σύνθετον διὰ τοῦ λόγου ἐξωτικευσιν καὶ διαφέροντος τῶν ἀκροατῶν. Καὶ γ) καθοδήγησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ὀρθὴν καὶ εὐπρεπῆ διεξαγωγὴν τῆς ἐλευθέρως συζητήσεως διὰ τῆς ἐπιδιώξεως, ὅπως ἡ ἐκφερομένη γνώμη εἶναι σαφῆς καὶ ἀπηρτισμένη καὶ διὰ τῆς ἐξοικειώσεως πάντων πρὸς τὸν σεβασμὸν τῶν ἀλλοτρίων γνώμων. Ἀσκησις εἰς τὸν τρόπον τῆς κατευθύνσεως ἐκάστης συζητήσεως πρὸς καθορισμένον σκοπόν.

β) Γραπταὶ ἐκθέσεις: Μία κατὰ μῆνα, γραφομένη ἐν τῷ σχολείῳ ἐντὸς μιᾶς διδακτικῆς ὥρας. Οὐχὶ ὀλιγώ-

τεραι τῶν ἐννέα ἐκθέσεων κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δι-
δακτικοῦ ἔτους.

Εἶδη: Μῦθοι, ἀπλαῖ διηγήσεις, ἀπλαῖ περιγραφαί.
Τὰ θέματα ἀνάλογα πρὸς τὰς πνευματικὰς δυνάμεις τῶν
μαθητῶν καὶ τὴν ψυχικὴν αὐτῶν ἐξέλιξιν, θ' ἀφορμῶν-
ται ἐκ συγκινοῦντος αὐτοὺς περιεχομένου, καταλλήλοι νὰ
διεγείρῃ τὴν βούλησιν πρὸς γνησίαν ἔκφρασιν, ἀποφευ-
γομένων τῶν ὑπερβολικῶν ἀξιώσεων, αἱ ὁποῖαι ὀδηγοῦν
εἰς ἐπιτηδεύσεις καὶ νοθείας: Ἦτοι βιώματα τῶν μα-
θητῶν ἐκ τῆς παιδικῆς, σχολικῆς, οἰκογενειακῆς, θρη-
σκευτικῆς ζωῆς καὶ ἐκ τοῦ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος.
Ἄδρομερεῖς ἐξεικονίσεις τοπίων, κινήσεως καταστημά-
των, ζώων προσιτῶν εἰς τὴν παρατήρησιν τῶν μαθητῶν
κλπ. Διηγήσεις φανταστικαὶ βάσει ἐνδείξεων, παρεχομέ-
νων ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος.

III. ΤΑΞΙΣ Β'.

A'. KEIMENA:

Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐκ καταλλήλου Συλλογῆς
νεοελληνικῶν κειμένων, πεζῶν καὶ ποιητικῶν, λαϊκῶν
ἐντέχνων, πληροῦντων τὰς ἐν τῇ Α'. τάξει διαγραφεί-
σας ιδιότητας καὶ ἰκανῶν, ὅπως παράσχουν εἰς τοὺς μα-
θητὰς πρότυπα ἀπόγου χρήσεως τῆς νεοελληνικῆς γλώσ-
σης. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐν τῇ τάξει ταύτῃ διδασκαλίας
τῆς ἱστορίας τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐρμηνεία κει-
μένων τῆς παλαιότερας, δημῶδους καὶ ἐντέχνου, ποιητι-
κῆς παραγωγῆς τοῦ Ἑθνους, εἰς τὴν ὁποίαν ζῆ ἢ μνήμη
εὐγενῶν μορφῶν τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς καὶ ἐκφράζονται
τὰ ἰδεώδη της, ὡς καὶ ἀξιολόγων πεζογραφημάτων τῆς
ἀντιστοίχου περιόδου.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν διδασκομένων κειμένων α) συστη-
ματικώτερα ἐξέτασις ὄλων τῶν εἰδῶν τοῦ νεοελληνι-
κοῦ πεζοῦ λόγου. Κύριοι χαρακτῆρες ἐκάστου τούτων.
Ἡ ἔννοια τῆς δημῶδους ποιήσεως. Περὶ ἀκριτικῶν καὶ
ἱστορικῶν δημῶδων ἀσμάτων. β) Σύντομοι γραμματο-
λογικαὶ πληροφοριαὶ περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τῶν
διδασκομένων συγγραφέων. Καὶ γ) συμπλήρωσις τῶν
ἐν τῇ Α' τάξει διδαχθέντων στοιχείων μετρικῆς. Στί-
χοι ἀναπαιστικοὶ — στίχοι δακτυλικοὶ — στίχοι μεσοτο-

νικοί. Ἄσκησις εἰς τὴν ρυθμικὴν ἀνάγνωσιν ποιημάτων.

Β'. ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Α) ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ:

α) Συμπλήρωσις παρατηρουμένων ἐλλείψεων τῶν μαθητῶν εἰς τὴν γραμματικὴν τῆς ἀπλῆς καθαρευούσης (κατὰ τὸ Α' ἐξάμηνον).

β) ΣΤΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ τῶν κυριωτέρων φαινομένων τῆς Γραμματικῆς τῆς δημώδους γλώσσης (κατὰ τὸ Β' ἐξάμηνον).

β) Συντακτικὸν τῆς ἀπλῆς καθαρευούσης:

Ἐπανάληψις τῶν διδαχθέντων ἐν τῇ Α' τάξει καὶ συμπλήρωσις τῆς συντάξεως τῆς ἀπλῆς καθαρευούσης: Χρησὶς τῶν ἀντωνυμιῶν, τῶν προθέσεων καὶ τῶν συνδέσμων κατὰ τὴν ἐκφορὰν τῶν προτάσεων. Περὶ εὐθέως καὶ πλαγίου λόγου. Ἡ θέσις τῶν προτάσεων ἐν τῇ περιόδῳ. Βραχυλογία, ἐπιγραμματικὴ ἔκφρασις.

γ) Λεξιλόγιον καὶ ἀσκήσεις:

Ἐπέκτασις τοῦ λεξιλογικοῦ θησαυροῦ τῶν μαθητῶν. Ἐτυμολογικαὶ καταλήξεις καὶ εὐχέρεια τῆς δημιουργίας νέων λέξεων. Σύνθετοι λέξεις. Ἀντίθετα καὶ συνώνυμα. Τεχνικοὶ ὄροι εἰς τὴν δημοσίαν ζωὴν, τὰς τέχνας, τὰ ἐπαγγέλματα. Μετατροπὴ εὐθέως λόγου εἰς πλάγιον καὶ τάνάπαλιν, χωρὶς νὰ παραβλάπτεται ἡ ἐκφραστικὴ δύναμις τοῦ λόγου. Ἐπίμονος ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν στίξιν καὶ τὴν διάκρισιν παραγράφων. Χρησὶς λεξικοῦ.

Γ'. ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Α) ΠΡΟΦΟΡΙΚΑΙ:

Ἐπὶ θεμάτων ὡς ἐν τῇ Α' τάξει καὶ ἐπὶ πλέον ἀνάθεσις εἰς τοὺς μαθητὰς νὰ μελετοῦν ὠρισμένα κείμενα καὶ ν' ἀνακοινώσουν προφορικῶς ἐν περιλήψει ἐνώπιον τῆς τάξεως τὸ περιεχόμενον αὐτῶν, εἰς τρόπον ὥστε οἱ μὲν λογοδοτοῦντες νὰ ἐξοικειοῦνται εἰς εὐχερῆ καὶ ὀρθὴν διατύπωσιν τῶν νόημάτων, οἱ δὲ λοιποὶ εἰς προβολὴν ἐρωτήσεων καὶ ὁμαλὴν καὶ κοσμίαν διεξαγωγ-

γὴν τῆς συζητήσεως ἐν ᾧφει ἐπιτεύξεως τῆς τελικῆς ἐπιδιώξεως.

B) ΓΡΑΠΤΑΙ:

Μία κατὰ μῆνα ἔκθεσις, γραφομένη ἐν τῷ σχολείῳ εἰς διάστημα μιᾶς διδακτικῆς ὥρας. Οὐχὶ ὀλιγότεραι τῶν ἐννέα ἔκθέσεων κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ διδακτικοῦ ἔτους.

Εἶδη: ἡ ἀπλῆ διήγησις καὶ ἡ περιγραφὴ (συνθεωτέρα) ἐπὶ θεμάτων ὡς ἐν τῇ Α' τάξει. Ἄπλοϊ χαρακτηρισμοὶ προσώπων ἐκ τοῦ παιδικοῦ, σχολικοῦ, οἰκογενειακοῦ καὶ τοῦ στενοῦ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος. Ἀσκήσεις περὶ τὴν σύνταξιν αἰτήσεων, ἀναφορῶν, τηλεγραφημάτων. Ἐπιστολαί.

III. ΤΑΞΙΣ Γ'.

A'. KEIMENA.

Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐκ Συλλογῆς νεοελληνικῶν κειμένων ἢ καὶ ἐκ καταλλήλων βιβλίων διαφόρων αὐτοτελῶν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον καὶ ἀνωτέρου πνευματικοῦ περιεχομένου τεμαχίων, ἰδίᾳ ἐκτενεστέρων διηγημάτων καὶ ἄλλων εἰδῶν τοῦ πεζοῦ λόγου ἐκ τῶν ἐκλεκτοτέρων καὶ ὑποδειγματικῶν τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας, τῶν ἀνταποκρινομένων πρὸς τὸν ψυχικὸν κόσμον τῶν μαθητῶν τῆς τάξεως ταύτης καὶ ἀποδιδόντων οὐχὶ τόσον τὴν ἐξωτερικὴν μορφήν τῶν πραγμάτων, ὅσον τὴν οὐσίαν καὶ τὴν ἀξίαν αὐτῶν.

Τὰ κείμενα θ' ἀναφέρονται εἰς τὰς πολυπλεύρους τοῦ Ἑθνους προσπαθείας διὰ τὴν ἐλευθερίαν του καὶ τὰς πολιτιστικὰς του ἐκδηλώσεις, εἰς τὰ ἥθη, τὸν ἐπαγγελματικὸν βίον, τὴν τεχνικὴν καὶ τὰ ἐπιστημονικὰ ἐπιτεύγματα. Θὰ προβάλλονται δι' αὐτῶν ἡρωϊκαὶ μορφαὶ πλήρεις ἀκτινοβολίας, πρότυπα σκέψεως καὶ δράσεως, κατάλληλὰ νὰ ὑποβοηθήσουν τοὺς μαθητὰς εἰς διαμόρφωσιν ἑλληνοπρεποῦς βιοθεωρίας. Τὰ κείμενα θὰ εἶναι ἀντιπροσωπευτικὰ ὄλων τῶν εἰδῶν τοῦ νεοελληνικοῦ λόγου, πεζοῦ καὶ ποιητικοῦ. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς διδασκαλίας τῆς ἱστορίας τῆς Νέας Ἑλλάδος: ποιήματα καὶ πεζὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν Τουρκοκρατίαν καὶ τὴν Ἐπανάστασιν.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν διδασκομένων κειμένων :

α) Συστηματικώτερα ἐξέτασις ὄλων τῶν εἰδῶν τοῦ πεζοῦ καὶ τοῦ νεοελληνικοῦ λόγου καὶ τῶν κυριωτέρων χαρακτήρων αὐτῶν. Ἰδιαιτέρως περὶ τῆς δημόδους ποιήσεως καὶ ὄλων τῶν εἰδῶν αὐτῆς.

β) Σύντομος ἱστορικὴ ἐπισκόπησις τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας ἐν τῷ συνόλῳ τῆς. Γραμματολογικαὶ πληροφόρια περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τῶν διδασκομένων συγγραφέων καὶ γ) Εἶδη στροφῶν (δίστιχος στροφῆ, τριστιχος, τετράστιχος κλπ.). Ἀνασκόπησις τῶν ἐν τῇ Α' καὶ Β' τάξει διδασκέντων στοιχείων μετρικῆς. Περὶ σονέτου, περὶ ἐλευθέρου στίχου.

Β'. ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Α) ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ: Συστηματικὴ ἀνακεφαλαίωσις τῆς Γραμματικῆς τῆς ἀπλῆς καθαρευούσης ἐν ἀντιπαροβολῇ πρὸς τὴν τῆς δημόδους. Βαρβαρισμοὶ — σολοικισμοὶ — ξενισμοὶ — διαλεκτικοὶ τύπου. Γλωσσολογικοὶ ἐρμηνεῖα ἐνίων γλωσσικῶν φαινομένων πρὸς βαθύτεραν διεύθυνσιν εἰς τὸ πνεῦμα τῆς γλώσσης.

β) ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ: Συστηματικὴ διδασκαλία τῶν κυριωτέρων φαινομένων τῆς συντάξεως τῆς δημόδους γλώσσης ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν τῆς ἀπλῆς καθαρευούσης. Σχήματα τοῦ λόγου. Περὶ ὕφους (στοιχειωδῶν).

Γ) ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ: Ἐπισκόπησις τοῦ λεξιλογίου τῶν διδασκομένων κειμένων. Λέξεις ἀρχαϊκαί, λέξεις νεωτερικαί, ὀρολογία ἐπιστημονικὴ, τεχνικὴ. Λέξεις πολύχρηστοι καὶ λέξεις εἰδικευμένα. Κυριολεξία, ἀκυριολεξία. Λέξεις ἀσαφοῦς ἐννοιολογικοῦ περιεχομένου. Ἐκκλησιαστικὴ φρασεολογία, λογοτεχνικαὶ ἐκφράσεις. Διάρθρωσις τῶν λογοτεχνικῶν κειμένων. Ἐπίμονος ἄσκησις περὶ τὴν διάκρισιν παραγράφων καὶ τὴν στίξιν.

Γ'. ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Α) ΠΡΟΦΟΡΙΚΑΙ:

Ἐπὶ θεμάτων ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει, ἰδίᾳ δὲ ἀνάθεσις μελέτης κατ' οἶκον λογοτεχνημάτων καὶ μελετημάτων καὶ προφορικὴ ἀνακοίνωσις περὶ αὐτῶν οὐχὶ ἀπλῶς δι' ἀποδόσεως περιληπτικῶς τοῦ περιεχομένου, ἀλ-

λά καὶ διὰ στοιχειώδους κριτικῆς. Ἐπίσης προφορικαὶ ἀνακοινώσεις ἐπὶ θεμάτων τοπικοῦ λαογραφικοῦ διαφέροντος καὶ τοπικῶν ἐνδιαφερόντων, τεχνικῶν καὶ οἰκονομικῶν ἔργων.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ: ὅπως ἰδιαίτερος προσοχὴ εἰς τὴν διάκρισιν οὐσιώδους καὶ ἐπουσιώδους, εἰς ἀκριβῆ καὶ καλαίσθητον προφορὰν, εἰς ἤρεμον, ἀνεκτικὴν καὶ κοσμίαν συζήτησιν, ἐξοικειώσεις εἰς τὸ βραχυλογικῶς ἐκφράζεσθαι, εἰς τὴν καταπολέμησιν τῶν δισταγμῶν, τῶν ἐνδείξεων ἀπαρεσκείας καὶ τῶν ἀτόπων χειρονομιῶν ἐν τῇ ὁμίλει. Ἐπίσης εἰς τὴν κατάρτισιν ἀπλῶν προσφωνήσεων διὰ τῆς ἐκλογῆς τῶν καταλλήλων λέξεων, τῆς συναρμογῆς τῶν ἀπαραιτήτων νοημάτων, τῆς προσφορᾶς, τῆς γενικῆς στάσεως καὶ τῶν ὁμιλητικῶν κινήσεων.

B) ΓΡΑΠΤΑΙ.

Ἐν τῷ σχολείῳ μία κατὰ μῆνα γραφομένη ἐντὸς 1--2 διδακτικῶν ὥρῶν.

Εἶδη: Διήγησις, σύνθετος περιγραφή, χαρακτηρισμοὶ προσώπων, στοιχειώδης κριτικὴ ἀνάλυσις λογοτεχνημάτων καὶ μελετημάτων, περιγραφή ἔργων τέχνης. Ἡμερολόγιον.

Θέματα: Εἰκόνες ἐκ τῆς φύσεως καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, ἥτοι περιγραφή συμβάντων, χαρακτηριστικαὶ στιγμαὶ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, ἐξεικονίσεις βιωμάτων, περιγραφή τεχνικῶν ἔργων, ἔργων τέχνης, κοινωνικῶν γεγονότων, ἐντυπώσεις ἐκ τῆς ἐργασίας καταστημάτων, βιομηχανιῶν, ἐκ ταξιδίων, ἐπισκέψεων, ἐκδρομῶν. Χαρακτηρισμοί. Ἐπίσης περὶ τὴν σύνταξιν δημοσίων ἐγγράφων Ἐπιστολαί.

ΓΑΛΛΙΚΑ

ΑΡΘΡΟΝ 5. 1. ΣΚΟΠΟΣ. Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῆς Γαλλικῆς γλώσσης εἶναι:

α) Νὰ καταστή ὁ μαθητὴς ἱκανὸς ὅπως κατανοῇ τὴν ὁμιλουμένην Γαλλικὴν γλῶσσαν, ἀναγινώσκῃ ὀρθῶς καὶ κατανοῇ τὰ γραπτὰ ταῦτα κείμενα ἄνευ ἐπικουρίας ἢ μετὰ μικρᾶς καὶ χρησιμοποιοῇ ὀρθῶς ταύτην προφορικῶς καὶ γραπτῶς.

β) Νὰ ἀναπτύξῃ ὁ μαθητὴς τὰς πνευματικὰς καὶ βουλευτικὰς του δυνάμεις διὰ τῆς κατανοήσεως τῆς ὕψους

τῆς Γαλλικῆς γλώσσης καὶ τῆς συγκρίσεως αὐτῆς μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς.

γ) Νὰ ἀποκτήσῃ συνείδησιν τῶν διὰ τῆς γλώσσης κυρίως ἐκφραζομένων στοιχείων καὶ ἰδιοτυπιῶν τοῦ Γαλλικοῦ πνευματικοῦ βίου καὶ πολιτισμοῦ καὶ νὰ κατανοήσῃ τὴν ἐπίδρασιν αὐτοῦ ἐπὶ τὸν σύγχρονον πολιτισμόν, καὶ

δ) Νὰ ἀποκτήσῃ διαφέρον πρὸς ἀνάγνωσιν καὶ ἐκτίμησιν ἔργων τῶν κυριωτέρων ἀντιπροσώπων τῆς κλασσικῆς καὶ νεωτέρας Γαλλικῆς λογοτεχνίας καὶ ἐπιστήμης.

2. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΤΑΗ.

Ι. ΤΑΞΙΣ Α΄.

Α΄. ΠΡΟΦΟΡΑ: Φωνητικαὶ καὶ συλλαβιστικαὶ ἀσκήσεις ἀποβλέπουσαι ὅπως ὁ μαθητῆς ἀκούῃ ἀκριβῶς καὶ προφέρῃ ὀρθῶς καὶ μὲ τὸν πρέποντα τόνον τὰς λέξεις καὶ φράσεις τῆς Γαλλικῆς γλώσσης.

Β΄. ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ: α) Φράσεων καὶ ἀπλουστῶν περιγραφῶν καὶ διηγήσεων ἐξαγομένων ἐξ ἀμέσου καὶ ἐποπτικῆς τῶν πραγμάτων διδασκαλίας καὶ β) ἀναγνωσμάτων καὶ ποιημάτων ἐκ καταλλήλου βιβλίου. Τὸ περιεχόμενον τοῦ διδασκομένου ὕλικου θὰ ἀναφέρεται εἰς τὸ σχολεῖον καὶ τὴν σχολικὴν ζωὴν, τοὺς ἀριθμούς, τὰ χρώματα, τὰς διαστάσεις, τὴν διαίρεσιν τοῦ χρόνου, τὰς ἐποχάς, τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, τὴν τροφήν, τὴν ἐνδυμασίαν, τὴν οἰκίαν, τὰ ἔπιπλα, τὴν οἰκογένειαν καὶ τὰς ἀπλουστεράς κοινωνικὰς σχέσεις. Τὰ ἀναγνώσματα θὰ εἶναι συντεταγμένα εἰς γλῶσσαν ὁμαλὴν καὶ σύγχρονον, τὰ δὲ ποιήματα καὶ ᾄσματα θὰ ληφθῶσιν ἐκ τῆς παιδικῆς καὶ νεανικῆς λογοτεχνίας.

Γ΄. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ: Ἀπομνημόνευσις τῶν ἐκάστοτε ἀπαντωσῶν νέων λέξεων καὶ φράσεων καὶ ἀπαγγελία ἀπὸ στήθους ἐνίων ἐκ τῶν ποιημάτων. Συσχέτισις τῶν λέξεων κατὰ τὴν ἐτυμολογικὴν καὶ ἐννοιολογικὴν τῶν συγγένειαν.

Τὸ λεξιλόγιον τῆς τάξεως ταύτης δὲν πρέπει νὰ περιλαμβάνῃ πλείονας τῶν 500—600 λέξεων (οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων, ρημάτων κλπ.) ἐκλεγομένων ἐκ τῶν μᾶλλον εὐχρηστών.

Δ΄. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ: Θὰ διδασθῶσι τὰ ἐκ τοῦ ὁμαλοῦ ἰδίως τυπικοῦ τῆς Γραμμα-

τικῆς ἀπαραίτητα στοιχεῖα (ἄρθρον, κλίσεις ὀνομάτων, βαθμοὶ συγκρίσεως, τὰ μᾶλλον εὐχρηστα ῥήματα εἰς τὸν ἔνεστῶτα, μᾶλλοντα καὶ παρακείμενον, αἱ κυριώτεραι ἀντωνυμῖαι, αἱ προθέσεις) καὶ ἐκ τοῦ συντακτικοῦ ἢ θέσις τῶν λέξεων ἐν τῇ φράσει ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐκάστοτε ἀναγιγνωσκομένων.

Ε΄. ΠΡΟΦΟΡΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ: Συχναὶ ἀσκήσεις εἰς τὸ Γαλλιστὶ διαλέγεσθαι, διὰ συνομιλίας ἀναφερομένης εἰς τὰ ἐκάστοτε διδασκόμενα. Ἀπομνημόνευσις ἐκλεκτῶν χωρίων τῶν διδασκομένων κειμένων καὶ ἰδιωτικῶν Γαλλικῶν φράσεων. Χρῆσις ἐρωτηματικῶν καὶ ἀρνητικῶν προτάσεων. Διάλογοι μαθητῶν, ἀπαγγελίαι, ἄσματα.

ΣΤ΄. ΓΡΑΨΤΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ: Ἀντιγραφή κειμένου κατ' οἶκον, συμπλήρωσις ἢ τροποποιήσις φράσεων, ἀντικαταστάσεις λέξεων, ἀπαντήσεις εἰς στοιχειώδεις ἐρωτήσεις σχετικῶς πρὸς τὰ ἀναγιγνωσκόμενα, γραφή καθ' ὑπαγόρευσιν.

II. ΤΑΞΙΣ Β΄.

Α΄. ΠΡΟΦΟΡΑ: Ἀσκήσις εἰς τὴν ὀρθὴν προφορὰν τῶν φθόγγων τῆς Γαλλικῆς γλώσσης, τὸν ὀρθὸν τονισμόν καὶ τὴν ρυθμικὴν ἐκφορὰν τῶν προτάσεων.

Β΄. ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ: Ἐκ καταλλήλου βιβλίου περιγραφῶν, διηγήσεων καὶ ποιημάτων ἀναφερομένων εἰς τὸ περιβάλλον τοῦ μαθητοῦ (σχολεῖον, οἰκία, οἰκογένεια, κῆπος, ζῶα καὶ φυτὰ, ἐξοχή, φύσις, ὕψη, θάλασσα, ταξίδια, ἡ πόλις καὶ τὸ χωρίον, ὁ δρόμος καὶ τὰ ἐπαγγέλματα). Μεταξὺ τῶν ἀναγνωσμάτων, ἅτινα θὰ εἶναι συντεταγμένα εἰς γλώσσαν ὁμαλὴν καὶ σύγχρονον, θὰ περιλαμβάνονται καὶ μῦθοι, διηγήσεις, ἱστορίαι ζώων, ἄσματα καὶ παροιμίαι.

Γ΄. ΤΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΑΝΩΤΕΡΟΥ ΤΑΞΙΟΥ πρέπει νὰ περιέχη 400 τοῦλάχιστον νέας λέξεις πέραν τῶν τοῦ διδακτικοῦ βιβλίου τοῦ προηγουμένου ἔτους. Ἀπομνημόνευσις τῶν ἐκάστοτε ἀπαντωσῶν λέξεων καὶ ἰδιοτύπων Γαλλικῶν ἐκφράσεων καὶ ἀπαγγελία ἀπὸ στήθους ἐνίων ἐκ τῶν ποιημάτων. Κατάρτισις ὁμάδων λέξεων ἐτυμολογικῆς καὶ ἐννοιολογικῆς συγγενείας καὶ συλλογῆς ἐκφράσεων, ἰδίᾳ ἐπιρρηματικῶν, ἐκ τῶν λίαν συνήθων καὶ ἀπαραίτητων διὰ τὴν διεξαγωγὴν συνομιλίας ἐπὶ θεμάτων τοῦ καθ' ἡμέραν βίου.

Δ'. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ: Ἀναθεώρησις, συμπλήρωσις καὶ ταξινομήσις τῶν προκτιθεισῶν γνώσεων. Διδασκαλία τῶν μᾶλλον εὐχρηστών ρηματικῶν τύπων εἰς τοὺς ἄλλους χρόνους. Ἐπίθετα, ἐπιρρήματα. Ἐκ τοῦ συντακτικοῦ διδασκαλία τῶν ἀπλουσιτέρων συντακτικῶν φαινομένων ἐπὶ τῇ βάσει τῆς προφορῆς καὶ τῶν ἐκάστοτε ἀναγιγνωσκομένων.

Β'. ΠΡΟΦΟΡΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ: Ὡς ἐν τῇ προηγουμένη τάξει, ἔτι δὲ ἀπόδοσις ἐν τῇ Γαλλικῇ γλώσσῃ ἀπλουσιτάτης περιλήψεως ἀναγιγνωσκομένων τεμαχίων.

ΣΤ'. ΓΡΑΠΤΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ: Ὡς ἐν τῇ προηγουμένη τάξει.

III. ΤΑΞΙΣ Γ'.

Α'. ΠΡΟΦΟΡΑ: Ἀσκήσεις ὡς ἐν τῇ Β' τάξει. Ἐπιμονὴ εἰς τὴν ὀρθὴν προφορὰν καὶ ρυθμικὴν ἐκφορὰν τῆς φράσεως.

Β'. ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ καὶ ἑρμηνεία ἐκ καταλλήλου βιβλίου περιγραφῶν, διηγήσεων καὶ ποιημάτων ἀναφερομένων εἰς τὴν ζωὴν τῆς πόλεως (οἰκονομικὴν, συγκοινωνιακὴν καὶ πνευματικὴν), καθὼς ἐπίσης καὶ ἀναγνωσμάτων σχετικῶν πρὸς τὴν ζωὴν, τὰ ἦθη, τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν ἱστορίαν τῶν Γάλλων.

Παραλλήλως πρὸς τὰ πραγματικοῦ περιεχομένου ἀναγνώσματα θὰ περιληφθῇ εἰς τὸ ἀναγνώστικόν ἀριθμὸς λογοτεχνικῶν ἀναγνωσμάτων. Τὰ ἀναγνώσματα δεόν νὰ εἶναι ἐπαγωγὰ καὶ κινουῦντα τὸ ἐνδιαφέρον τῆς παιδικῆς ψυχῆς, μεταξὺ δὲ τούτων θὰ περιλαμβάνωνται καὶ περικοπαὶ συγγραφέων καὶ ἀποσπάσματα ἱστορικὰ λογοτεχνικῆς ἀξίας, δυνάμενα νὰ δώσουν εἰκόνα τῆς ζωῆς τοῦ Γαλλικοῦ λαοῦ, τῆς ἱστορίας του καὶ τῶν ἐπιτευγμάτων τοῦ πολιτισμοῦ του.

Γ'. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ: Τὸ λεξιλόγιον τοῦ ἀνωτέρω ὀβλικοῦ δεόν νὰ περιέχῃ 500 τοῦλάχιστον νέας λέξεις. Ἀπομνημόνευσις τῶν ἐκάστοτε ἀπαντωσῶν νέων λέξεων καὶ τῶν ἰδιοτύπων Γαλλικῶν ἐκφράσεων καὶ ἀπαγγελία ἀπὸ στήθους ἐνίων ἐκ τῶν ποιημάτων. Κατάρτισις ὁμάδων λέξεων ἐτυμολογικῆς καὶ ἐννοιολογικῆς συγγενείας καὶ σὺλλογῆ γαλλισμῶν, τῶν συνηθεστέρων ἀπαντωμένων καὶ ἐκφράσεων ἐκ τῶν λίαν συνηθῶν καὶ ἀπαραιτήτων εἰς τὴν διεξαγωγὴν συνομιλίας.

Δ'. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ: Συστηματικώτερα διδασκαλία τῆς Γραμματικῆς ἐν τῇ τάξει ταύτῃ. Ἐπανάληψις τῶν διδαχθέντων καὶ συμπλήρωσις τοῦ ἀνωμάλου τυπικοῦ. Χρῆσις τῶν χρόνων τῶν ρημάτων, ἐγκλίσεις, μεταβατικά, ἀμετάβατα, αὐτοπαθῆ καὶ ἀπρόσωπα ρήματα. Ἀπαρέμφατον καὶ μετοχή, ἐνεργητικὴ καὶ παθητικὴ. Ἐπανάληψις καὶ συμπλήρωσις τῶν στοιχειωδεστέρων συντακτικῶν φαινομένων, ἵνα ἀποκτήσουν οἱ μαθηταὶ ἐποπτεῖαν τῆς κατασκευῆς τῆς γλώσσης.

Ε'. ΠΡΟΦΟΡΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ: Ἀπόδοσις περιλήψεων ἀναγιγνωσκομένων τεμαχίων, ἄσκησις εἰς τὴν ρυθμικὴν ἐκφορὰν τοῦ λόγου, συνδιαλέξεις ἐπὶ γνωστῶν καὶ δεδιδασγμένων θεμάτων, ἀπαντήσεις εἰς τιθεμένας ἐρωτήσεις, ἀπαγγελία ποιημάτων, ἀπομνημόνευσις ἐκλεκτῶν χωρίων, ἄσματα.

ΣΤ'. ΓΡΑΠΤΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ: Ἐγγραφὸς περίληψις ἀναγνωσθείσης ὕλης, γυμνάσματα ἐπὶ τῆς διδαχθείσης Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ, ἔγγραφοι συνθέσεις (ἀπλαῖ) ποικίλου περιεχομένου, παρηλλαγμένη ἀπόδοσις διδαχθέντος κειμένου, μεταφράσεις ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς τὸ Γαλλικὸν καὶ τὰνάπαλιν.

ΑΓΓΛΙΚΑ

ΑΡΘΡΟΝ 6. 1. ΣΚΟΠΟΣ. Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης εἶναι:

α) Νὰ καταστῆ ἱκανὸς ὁ μαθητὴς ὅπως κατανοῇ τὴν ὁμιλουμένην Ἀγγλικὴν γλῶσσαν, ἀναγιγνώσκη ὀρθῶς καὶ κατανοῇ τὰ γραπτὰ τῆς κείμενα καὶ χρησιμοποιῆ ὀρθῶς ταύτην προφορικῶς καὶ γραπτῶς.

β) Νὰ ἀναπτύξῃ ὁ μαθητὴς τὰς πνευματικὰς καὶ βουλευτικὰς του δυνάμεις διὰ τῆς κατανοήσεως τῆς ὕφης τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης καὶ τῆς συγκρίσεως αὐτῆς μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς.

γ) Νὰ ἀποκτήσῃ συνείδησιν τῶν διὰ τῆς γλώσσης ἐκφραζομένων στοιχείων καὶ ιδιοτυπιῶν τοῦ πνευματικοῦ βίου τῶν ἀγγλοφώνων λαῶν καὶ ἰδίᾳ τοῦ Ἀγγλικοῦ καὶ τοῦ Ἀμερικανικοῦ καὶ νὰ κατανοήσῃ τὴν ἐπίδρασιν αὐτοῦ ἐπὶ τὸν σύγχρονον πολιτισμόν, καὶ

δ) Νὰ ἀποκτήσῃ ἐνδιαφέρον πρὸς ἀνάγνωσιν καὶ ἐκτίμησιν ἔργων τῶν κυριωτέρων ἀντιπροσώπων τῆς κλασσι-

κῆς καὶ νεωτέρας Ἀγγλικῆς λογοτεχνίας καὶ ἐπιστήμης.

2. ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΗ ΤΑΗ.

Ι. ΤΑΞΙΣ Α΄.

Α΄. ΠΡΟΦΟΡΑ: Φωνητικαὶ ἀσκήσεις ἰδίᾳ ἐξ ἀφορμῆς συνομιλίας ἐπὶ θεμάτων τῆς καθημερινῆς ζωῆς τῶν μαθητῶν, ἀποβλέπουσαι ὅπως ὁ μαθητὴς ἀκούῃ ἀκριβῶς, νὰ προφέρῃ ὀρθῶς καὶ μὲ τὸν πρέποντα τόνον τοὺς ἰδιάζοντας εἰς τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν φθόγγους καὶ τὰς λέξεις καὶ φράσεις αὐτῆς. Δύναται νὰ γίνῃ χρῆσις καὶ φωνητικῶν συμβόλων.

Β΄. ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ καὶ ἐρμηνεία: α) φράσεων καὶ ἀπλουσιῶν περιγραφῶν καὶ διηγήσεων, ἐξαγομένων ἐξ ἀμέσου καὶ ἐποπτικῆς τῶν πραγμάτων διδασκαλίας, καὶ

β) Ἀναγνωσμάτων καὶ μικρῶν ποιημάτων ἐκ καταλλήλου βιβλίου. Τὸ περιεχόμενον τοῦ διδασκομένου ὀλιγοῦ θὰ ἀναφέρεται εἰς τὸ σχολεῖον καὶ τὴν σχολικὴν ζωὴν, τὴν οἰκογένειαν, τὰς ἀπλουσιώτερας κοινωνικὰς σχέσεις, τοὺς ἀριθμούς, τὰ χρώματα, τὰς διαστάσεις, τὴν διαίρεσιν τοῦ χρόνου, τὰς ἐποχάς, τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, τὴν τροφήν, τὴν ἐνδυμασίαν, τὴν κατοικίαν καὶ τὰ ἔπιπλα. Τὰ ἀναγνώσματα θὰ εἶναι συντεταγμένα εἰς γλῶσσαν ἀπλὴν καὶ ὁμαλὴν, τὰ δὲ ποιήματα καὶ ᾄσματα θὰ ληφθῶσιν ἐκ τῆς παιδικῆς καὶ νεανικῆς λογοτεχνίας.

Γ΄. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ: Ἀπομνημόνευσις τῶν ἐκάστοτε ἀπαντωσῶν λέξεων καὶ φράσεων, μικρῶν ἱστορημάτων, διαλόγων, ἰδιωμάτων ἐκφράσεων καὶ ἐνίων ποιημάτων καὶ ᾠμάτων.

Τὸ λεξιλόγιον τῆς τάξεως ταύτης θὰ περιλαμβάνῃ περὶ τὰς πεντακοσίας λέξεις (οὐσιαστικά, ἐπίθετα, ῥήματα κλπ.) ἐκλεγομένας ἐκ τῶν μᾶλλον εὐχρηστών.

Δ΄. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ: Θὰ διδασκῶσιν ἐκ τοῦ ὁμαλοῦ ἰδίως τυπικοῦ τῆς Γραμματικῆς τὰ κυριώτερα στοιχεῖα (ἄρθρον, οὐσιαστικόν, ἐπίθετον, ἀντωνυμίαι, προθέσεις, ἐπιρρήματα, τὰ εὐχρηστότερα ῥήματα καὶ τὰ βοηθητικά) καὶ ἐκ τοῦ Συντακτικοῦ ἢ θέσις τῶν λέξεων ἐν τῇ προτάσει. Ἡ ἀφόρμησις θὰ γίνεται πάντοτε ἐκ τοῦ διδακτικοῦ βιβλίου.

Ε΄. ΠΡΟΦΟΡΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ: Συχναὶ ἀσκήσεις εἰς τὸ ἀγγλιστὶ διαλέγεσθαι διὰ συνομιλιῶν ἀναφε-

ρομένων εἰς τὰ ἐκάστοτε διδασκόμενα. Χρησιμοποίησις ἐρωτηματικῶν καὶ ἀρνητικῶν προτάσεων. Διάλογοι μαθητῶν καὶ ἀπαγγελίαι. Σύνθεσις ἁπλῶν φράσεων ἀποδιδομένης ἰδιαίτερας σημασίας εἰς τὴν θέσιν τῶν λέξεων ἐντὸς τῆς προτάσεως καὶ ἄσκησις εἰς τὸν σχηματισμὸν ἀπαντήσεων. Αἱ ἄσκήσεις τῆς συνομιλίας θὰ ἀνάγονται εἰς τὰ συνήθη θέματα τῆς καθημερινῆς ζωῆς καὶ εἰς τὰ διδασκόμενα ἀντικείμενα.

ΣΤ'. ΓΡΑΠΤΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ: Ἀντιγραφή κειμένου κατ' οἶκον, συμπλήρωσις ἢ τροποποίησις φράσεων, ἀντικατάστασις λέξεων καὶ τύπων, μεταβολὴ προτάσεων εἰς ἀρνητικὰς καὶ ἐρωτηματικὰς ἀπαντήσεις εἰς στοιχειώδεις ἐρωτήσεις, σχετιζομένας πρὸς τὰ ἀναγιγνωσκόμενα ἐν τῇ τάξει, γραφὴ καθ' ὑπαγόρευσιν

II. ΤΑΞΙΣ Β'.

Α'. ΠΡΟΦΟΡΑ: Ἀσκήσις εἰς τὴν ὀρθὴν προφορὰν τῶν λέξεων καὶ εἰς τὸν ὀρθὸν τονισμὸν τῶν προτάσεων καὶ τὴν ρυθμικὴν ἐκφορὰν αὐτῶν, συμφώνως πρὸς τὸν ἰδιαίτερον χαρακτῆρα τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης.

Β'. ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ καὶ ἐρμηνεία: Θὰ ἀναγνωσθῶσιν ἐκ καταλλήλου βιβλίου ἁπλᾶ περιγραφαί, διηγήσεις καὶ ποιήματα ἀναφερόμενα εἰς τὸ περιβάλλον τοῦ μαθητοῦ (σχολεῖον, οἰκία, οἰκογένεια, ἡ πόλις καὶ τὸ χωρίον, τὰ ἐνδύματα, ὁ δρόμος, τὰ ἐπαγγέλματα, ὁ καιρὸς κλπ.). Μεταξὺ τῶν ἀναγνωσμάτων, ἅτινα δεόν νὰ εἶναι συντεταγμένα εἰς γλῶσσαν ὁμαλὴν καὶ σύγχρονον, θὰ περιλαμβάνονται καὶ μῦθοι, διηγήσεις, ἱστορίαι ζῶων, ἄσματα καὶ παροιμίαι. Τὸ περιεχόμενον τῶν ἀναγιγνωσκομένων ἀποδίδεται ἀγγλιστί.

Γ'. ΤΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ τοῦ ἀνωτέρω ὕλικου πρέπει νὰ κινῆται ἐντὸς χιλίων λέξεων, ὧν 500 αἱ διδασκόμεναι κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος καὶ 500 νέαι.

Ἀπομνημόνευσις τῶν ἐκάστοτε ἀπαντωσῶν λέξεων καὶ ἰδιοτύπων ἐκφράσεων, ἱστορημάτων καὶ ποιημάτων. Κατάρτισις ὁμάδων λέξεων ἐτυμολογικῆς καὶ ἐννοιολογικῆς συγγενείας.

Δ'. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ: Συστηματικώτερα διδασκαλία τῆς Γραμματικῆς ἐν τῇ τάξει ταύτῃ κατὰ τοῦ Συντακτικοῦ καὶ, ὅπου τοῦτο ἐνδείκνυται ἀντιπαραβολὴ πρὸς τὰ ἀντίστοιχα φαινόμενα τῆς Ἑλλη-

νικῆς γλώσσης, ἵνα γίνῃ σαφῆς ἢ κατάσκευῆ ἑκατέρας τῶν γλωσσῶν. Ἐπανάληψις τῶν διδασκέντων καὶ συμπλήρωσις τοῦ ἀνωμάλου τυπικοῦ, χρῆσις τῶν ρημάτων εἰς ὅλους τοὺς χρόνους τῆς ἐνεργητικῆς καὶ παθητικῆς φωνῆς, χρῆσις τῶν ἀκλίτων λέξεων καὶ ἄσκησις εἰς τὰς ἰδιωματικὰς ἐκφράσεις τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης καὶ εἰς τὰς ἰδιοτυπίας τῆς Ἀγγλικῆς συντάξεως.

Ε'. ΠΡΟΦΟΡΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ: Ἀπόδοσις περιλήψεων ἀναγιγνωσκομένων τεμαχίων, ἄσκησις εἰς τὴν ρυθμικὴν ἐκφορὰν τοῦ λόγου, συνδιαλέξεις ἐπὶ γνωστῶν καὶ δεδιδασγμένων θεμάτων καὶ βραχεῖαι ὁμιλίαι ἐπὶ τῆς καθημερινῆς ζωῆς, ἀπαντήσεις εἰς τιθεμένας ἐρωτήσεις, ἀπαγγελίαι ποιημάτων, ἀπομνημονεύσεις ἐκλεκτῶν χωρίων καὶ ἀσμάτων.

ΣΤ'. ΓΡΑΠΤΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ: Γραπτὴ περίληψις ἀναγνωσθείσης ὕλης, γυμνάσματα ἐπὶ τῆς διδασκείας Γραμματικῆς καὶ Συντακτικοῦ, ἀπλαῖ γραπταὶ συνθέσεις ποικίλου περιεχομένου, παρηλλαγμένα ἀπόδοσις διδασκέντος κεκίμενου, σύνταξις ἀπαντήσεων εἰς ἐρωτήσεις, συμπλήρωσις προτάσεων, μετατροπὴ ἀποφατικῶν εἰς καταφατικὰς, ἀνασύνθεσις μικρῶν διηγημάτων, μετατροπὴ κειμένων ποιημάτων εἰς πεζὴν ἀπόδοσιν, μεταφράσεις ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Ἀγγλικὴν, σύνταξιν ἐπιστολῶν καὶ συντόμων περιγραφῶν καὶ διηγήσεων ἐπὶ θεμάτων τῆς καθ' ἡμέραν ζωῆς.

III. ΤΑΞΙΣ Γ'.

Α'. ΠΡΟΦΟΡΑ: Ἄσκησις εἰς τὴν ὀρθὴν προφορὰν τῶν φθόγγων τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης εἰς τὸν ὀρθὸν τονισμόν καὶ τὴν ρυθμικὴν ἐκφορὰν τῶν προτάσεων κατὰ τὸν ἰδιαιτέρον χαρακτῆρα τῆς γλώσσης ταύτης.

Β'. ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ: Θὰ ἀναγνωσθῶσιν ἐκ κατάλληλου βιβλίου περιγραφαί, διηγήσεις καὶ ποιήματα ἀναφερόμενα εἰς θέματα σχετικὰ πρὸς τὴν ζωὴν καὶ τὸ περιβάλλον τοῦ μαθητοῦ, τὴν φύσιν, τὰς ἐποχάς, τὴν ζωὴν τῆς πόλεως, οἰκονομικὴν, συγκοινωνιακὴν καὶ πνευματικὴν καθὼς ἐπίσης καὶ ἀναγνώσματα ἐπαγωγὰ κινουῦνται τὸ διαφέρον τῆς παιδικῆς ψυχῆς καὶ ἄλλα ἀναφερόμενα εἰς χαρακτηριστικὰς ἐκδηλώσεις τῆς Ἀγγλικῆς καὶ Ἀμερικανικῆς ζωῆς. Ἡ ἀνάγνωσις θὰ γί

νεται γεγωνυία τῇ φωνῇ, χωρὶς νὰ ἀπαγορευέται ἡ χρῆσις τῆς σιωπηρᾶς ἀναγνώσεως.

Γ'. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ: Τὸ διδασκτικὸν βιβλίον θὰ κινῆται ἐντὸς περιθωρίου 1500 λέξεων, ὧν 1000 αἱ προδιδαχθεῖσαι εἰς τὰς προηγουμένας δύο τάξεις καὶ 500 νέαι ἄγνωστοι. Ἀπομνημόνευσις τοῦ λεξιλογικοῦ θησαυροῦ δι' ἐντάξεως αὐτοῦ εἰς καταλλήλους φράσεις ἀπομνημονευόμενας. Ἀπομνημόνευσις ἰδιοτύπων ἐκφράσεων τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης καὶ ποιημάτων. Κατάρτισις ὁμάδων λέξεων ἐτυμολογικῆς καὶ ἐννοιολογικῆς συγγενείας.

Δ'. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ: Συνστηματικωτέρα διδασκαλία τῆς Γραμματικῆς ἐν τῇ τάξει ταύτῃ καὶ τοῦ Συντακτικοῦ καὶ ὅπου τοῦτο ἐνδείκνυται ἀντιπαραβολὴ πρὸς τὰ ἀντίστοιχα φαινόμενα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἵνα γίνῃ σαφὴς ἡ κατασκευὴ ἐκατέρας τῶν γλωσσῶν. Ἐπανάληψις τῶν διδασθέντων καὶ συμπλήρωσις τοῦ ἀνωμάλου τυπικοῦ. Χρῆσις τῶν ρημάτων εἰς ὅλους τοὺς χρόνους τῆς ἐνεργητικῆς καὶ παθητικῆς φωνῆς, χρῆσις τῶν ἀκλίτων λέξεων καὶ ἄσκησις εἰς τὰς ἰδιωματικὰς ἐκφράσεις τῆς Ἀγγλικῆς συντάξεως.

Ε'. ΠΡΟΦΟΡΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ: Ἀπόδοσις περιλήψεων ἀναγιγνωσκομένων τεμαχίων, ἄσκησις εἰς τὴν ρυθμικὴν ἐκφορὰν τοῦ λόγου, συνδιαλέξεις ἐπὶ γνωστῶν καὶ δεδιδασγμένων θεμάτων καὶ βραχεῖαι ὁμιλίαι ἐπὶ τῆς καθημερινῆς ζωῆς, ἀπαντήσεις εἰς τιθεμένας ἐρωτήσεις, ἀπαγγελίαι ποιημάτων, ἀπομνημόνευσις ἐκλεκτῶν χωρίων καὶ ἀσμάτων.

ΣΤ'. ΓΡΑΠΤΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ: Γραπτὴ περίληψις ἀναγνωσθείσης ὕλης, γυμνάσματα ἐπὶ τῆς διδασθείσης Γραμματικῆς καὶ Συντακτικοῦ, ἀπλαῖ γραπτὰ συνθέσεις ποικίλου περιεχομένου, παρηλλαγμένα ἀπόδοσις διδασθέντος κειμένου, σύνταξις ἀπαντήσεων εἰς ἐρωτήσεις, συμπλήρωσις προτάσεων, μετατροπὴ ἀποφατικῶν εἰς καταφατικὰς, ἀνασύνθεσις μικρῶν διηγημάτων, μετατροπὴ κειμένου ποιημάτων εἰς πεζὴν ἀπόδοσιν, μεταφράσεις ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Ἀγγλικὴν, σύνταξις ἐπιστολῶν καὶ συντόμων

περιγραφῶν καὶ διηγήσεων ἐπὶ θεμάτων τῆς καθ' ἡμέραν ζωῆς.

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΑΡΘΡΟΝ 7. 1. ΣΚΟΠΟΣ.

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῆς Ἱστορίας εἶναι ὅπως ὑποβοηθήσῃ τὸν μαθητὴν νὰ σχηματίσῃ ἰδίαν εἰκόνα τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου, νὰ γνωρίσῃ τὴν πατρίδα του ἐν τῇ ἐξελίξει αὐτῆς διὰ μέσου τῶν αἰώνων καὶ νὰ λάβῃ συνείδησιν τῶν ἔναντι αὐτῆς καθηκόντων του.

Εἰδικώτερον ἢ διδασκαλία τῆς Ἱστορίας θὰ ἐπιδιώξῃ νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς μαθητὰς τοῦ Γυμνασίου τῆς Α' βαθμίδος διὰ παραστατικῆς ἐξεικονίσεως τῶν ἱστορικῶν προσώπων, γεγονότων καὶ καταστάσεων, ὅπως γνωρίσουν τὸ πολὺπλευρον τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς καὶ τὸ πολὺπλοκον τῶν παραγόντων τοῦ ἱστορικοῦ βίου καὶ τῶν σχέσεών του.

Οὕτω δὲ ἡ γνῶσις τῆς οὐσίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ἀνθρωπίνων κρατῶν καὶ τῶν κινήτρων τῆς δράσεώς των, ἡ κατανόησις τῆς πολιτικῆς ζωῆς ὡς συγκρούσεως καὶ ἐξισορροπήσεως τῶν διαφόρων ἀντιμαχομένων τάσεων καὶ δυνάμεων ἐν τῷ ἱστορικῷ βίῳ, ἡ διαπίστωσις τῆς χρονικῆς καὶ αἰτιολογικῆς ἀλληλουχίας καὶ ἀλληλεξαρτήσεως τῶν γεγονότων καὶ ἡ θεώρησις καὶ ἐκτίμησις τῶν ζωσῶν κοινωνικῶν μορφῶν τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ παρόντος, οἷαι τὸ πολίτευμα, ἡ διοίκησις τὸ δίκαιον, ἡ ὀργάνωσις τῶν πολιτῶν, ἡ θρησκεία, ἡ ἐπιστήμη, ἡ τέχνη, θὰ ὀδηγήσουν τὸν μαθητὴν εἰς γνησίαν ἱστορικὴν συνείδησιν ἥτοι εἰς ἀσφαλῆ γνῶσιν καὶ ὀρθὴν κρίσιν τῶν μεγάλων ἱστορικῶν γεγονότων, εἰς κατανόησιν τῆς ἀλληλεξαρτήσεως τῆς Ἑλληνικῆς καὶ τῆς παγκοσμίου ἱστορίας, εἰς ἀφοσίωσιν καὶ ἐνεργὸν συμμετοχὴν εἰς τὴν ἱστορικὴν παράδοσιν τοῦ λαοῦ μας καὶ τέλος εἰς προθυμίαν πρὸς συνεργασίαν καὶ πρὸς σύμπραξιν εἰς πᾶσαν ὑπὲρ τοῦ Ἔθνους του ἐνέργειαν καὶ θυσίαν ὡς πολίτου καὶ ἐπειδὴ τὸ Ἔθνος ἀποτελεῖ τὸν κυριώτερον φορέα ἐν τῇ αἰσθητοποιήσει τῶν ἱστορικῶν σχέσεων καὶ ὑπὲρ τῆς εὐρυτάτης κοινωνικῆς μονάδος, ἥτοι τῆς ἀνθρωπότητος ἐν γένει.

2. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΤΛΗ

Ι. ΤΑΞΙΣ Α'.

Ἑλληνικὴ ἱστορία ἀπὸ τῶν ἀρχαιότατων χρόνων μέ-

χει τοῦ θανάτου τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου μετὰ συντομω-
τάτης ἱστορίας τῶν Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν λαῶν (Αἴγυ-
πτίων, Ἀσσυρίων, Βαβυλωνίων, Φοινίκων, Ἑβραίων, Μη-
δων καὶ Περσῶν).

II. ΤΑΞΙΣ Β'.

Ἑλληνικὴ ἱστορία ἀπὸ τῶν διαδόχων τοῦ Μεγάλου
Ἀλεξάνδρου μέχρι τῆς Ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπό-
λεως μετὰ στοιχείων τῆς Ρωμαϊκῆς Ἱστορίας καὶ τῆς
Ἱστορίας τῶν μέσων καὶ νεωτέρων χρόνων, μέχρι τῆς
Ἱερᾶς Συμμαχίας.

III. ΤΑΞΙΣ Γ'.

Ἑλληνικὴ ἱστορία ἀπὸ τῆς Ἀλώσεως τῆς Κωνσταν-
τινουπόλεως μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων μετὰ στοιχείων
τῆς Παγκοσμίου Ἱστορίας τοῦ ΙΘ' καὶ Κ' αἰῶνος. Γε-
νικὴ ἐπισκόπησις τῶν περιόδων τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας.

ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ

ΑΡΘΡΟΝ 8.—1. ΣΚΟΠΟΣ.

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος τῆς Ἀγωγῆς τοῦ πολίτου εἶναι
να ὑποβοηθήσῃ τοὺς νέους ὅπως 1) συνειδητοποιήσωσι τὴν
ἐξάρτησίν των ἀπὸ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς Κοινωνίας, 2) μνη-
θῶσιν εἰς τοὺς θεσμοὺς τῆς εἰς Κράτος ὀργανωμένης κοι-
νωνίας καὶ 3) κατανοήσωσιν ἐνεργητικῶς τὰ πολιτικὰ κα-
θήκοντα καὶ δικαιώματα τοῦ Ἑλλήνου πολίτου, ἅτινα πάν-
τα ἀποτελοῦν προϋπόθεσιν τῆς ὁμαλῆς καὶ ἐνσυνειδήτου
ἐντάξεως τοῦ νέου ὡς ἐλευθέρου προσωπικότητος εἰς τὴν
πολιτικὴν κοινότητα.

2. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΤΛΗ.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Κοινωνία — Ἔθνος — Κράτος.

Πολίτευμα — Εἶδη πολιτευμάτων — Βραχεῖα ἀνα-
σκόπησις τῶν Ἑλληνικῶν πολιτευμάτων.

Σύνταγμα — Τὰ Συντάγματα τῆς νεωτέρας Ἑλλά-
δος — Τὸ ἰσχύον Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος.

Ὅργανωσις νομοθετικῆς, δικαστικῆς καὶ ἐκτελεστικῆς

ἐξουσίας. Ἀρμοδιότητες τῶν Ὑπουργείων. Διοικητικὴ διαίρεσις. Τοπικὴ αὐτοδιοίκησις. Συμβούλια.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος — Ἡ ἐκπαιδευτικὴ ὁργάνωσις — Ἡ ἀσφάλεια τῆς χώρας.

Τὰ δημοσιονομικὰ — Ὁ προϋπολογισμός.

Καθήκοντα καὶ δικαιώματα τοῦ πολίτου.

Πατρίς — Ἐθνικὰ σύμβολα καὶ μνημεῖα — Ἐθνικαὶ ἑορταὶ καὶ ἐπέτειοι — Ἐθνικὸς ὕμνος.

Οἱ κυριώτεροι διεθνεῖς θεσμοί. Τὸ Διεθνὲς Δικαστήριον τῆς Χάγης. Ὁ Διεθνὴς Ἐρυθρὸς Σταυρὸς — Ἡ Οἴ-
ΝΕΣΚΟ — Τὸ Συμβούλιον τῆς Εὐρώπης — Ὁ Ὄργανισ-
μὸς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Συνεργασίας — Τὸ Διε-
θνὲς Γραφεῖον Ἐργασίας κλπ. — Ὁ Ὄργανισμὸς Ἠνω-
μένων Ἐθνῶν (Ο.Η.Ε.) — Αἱ διεθνεῖς συμμαχίαι.

ΣΠΟΥΔΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΑΡΘΡΟΝ 9. 1. ΣΚΟΠΟΣ.

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος εἶναι νὰ φέρῃ τοὺς μαθητὰς εἰς συστηματικώτερον πὼς ἐπαφὴν καὶ γνωριμίαν πρὸς τὸν περιβάλλοντα αὐτοὺς κόσμον, τὴν τε φύσιν καὶ τὸν πρακτικὸν βίον καὶ νὰ καταδείξῃ εἰς αὐτοὺς τὰς προσιτὰς εἰς τὴν μαθηματικὴν παρατήρησιν καὶ σπουδὴν δραστηριότητος τῶν ἀνθρώπων πρὸς καθυπόταξιν καὶ ἐκμετάλλευσιν τῆς φύσεως, ὡς ἐκδηλοῦνται αὐταὶ εἰς τοὺς διαφόρους κλάδους τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας.

Διὰ τοῦ μαθήματος δὲν ἐπιχειρεῖται ἡ ἐπαγγελματικὴ-μόρφωσις τῶν μαθητῶν, ἀλλ' ἀπλῶς ἡ διέγερσις ἢ ἡ διακρίβωσις τῶν προτιμήσεων αὐτῶν πρὸς τὰ πρακτικὰ ἐπαγγέλματα καθὼς καὶ ἡ ἐνημέρωσις αὐτῶν μὲ τὸ τεχνολογικὸν λεξιλόγιον, ὥστε νὰ ἀναπτυχθῇ ἡ πρὸς τὰ ἐπαγγέλματα καὶ τὰς πρακτικὰς ἀσχολίας ἐκτίμησις τῶν μαθητῶν.

ΤΑΕΙΣ Β'.

2. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΤΛΗ.

Δεδομένου ὅτι τὸ περιβάλλον γενικῶς παρουσιάζει πλουσιωτάτην ποικιλίαν, διαφέρει δὲ οὐσιωδῶς ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, εἶναι προφανές ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καθορισθῇ στερεότυπος καὶ ἐνιαία δι' ὅλα τὰ σχολεῖα ἡ διδα-

κτέα ὕλη, διότι αὕτη θὰ ἐξαρτηθῆ ἐκ τῶν δυνατοτήτων τοῦ τόπου καὶ τῆς περιφερείας του. Ἐπομένως εἶναι σκόπιμον ὅπως εἰς ἕκαστον σχολεῖον ἢ διδακτέα ὕλη τοῦ ἔτους καθορίζεται ἐν ἀρχῇ τοῦ σχολικοῦ ἔτους ἐν εἰδικῇ παιδαγωγικῇ συνεδρίᾳ τοῦ Συλλόγου τῶν διδασκόντων.

Διὰ τὴν ὑποβοήθησιν τοῦ προγραμματισμοῦ τοῦ μαθήματος παρέχονται ἐνδεικτικῶς οἱ κατωτέρω ὑποκινήσεις :

α) Θὰ ἐξετασθῶν συστηματικῶς ἐν ἡ πλείονα προϊόντα, ἐπὶ τῶν ὁποίων κατὰ κύριον λόγον συγκεντροῦται ἡ δραστηριότης τοῦ τόπου ἢ τῆς περιφερείας (σταφίς, ἔσπεριδοειδῆ, ἔλαιον, βάμβαξ, ὄρουζα, καπνός, οἶνος, δημητριακά, μεταλλεύματα κ.λ.π.). Ἡ ἐξέτασις θὰ γίνῃ ἐξ ἀπόψεως γεωγραφικῆς, ἐπιστημονικῆς, οἰκονομικῆς καὶ ἐμπορικῆς, ἤτοι θὰ ἐξετασθῆ ἡ παραγωγή τοῦ προϊόντος, οἱ τρόποι τῆς βελτιώσεως αὐτοῦ, ἡ ἐπεξεργασία, ἡ μεταφορά, ἡ διανομὴ καὶ ἡ κατανάλωσις αὐτοῦ.

β) Θὰ ἐξετασθῶν τὰ κυριώτερα ἐκ τῶν ἐπιχωριαζόντων ἐπαγγελμάτων καὶ οἱ ὅροι τῆς λειτουργίας των, ἰδιαιτέρως δέ ἡ βιοτεχνικὴ ἐπίδοσις τῶν κατοίκων, ὅπου σημειοῦται τοιοῦτου εἴδους δραστηριότης, ὡς ξυλοτεχνία, μεταλλοτεχνία, κεντητικὴ, ἀγειοπλαστικὴ κ.λ.π. καθὼς καὶ αἱ χαρακτηριστικαὶ ἀσχολίαι των, ὡς ἀλιεία, κτηνοτροφία, μελισσοκομία κ.λ.π.

γ) Θὰ ἐξετασθῶν τὰ ἐνδεχομένως ὑπάρχοντα ἐν τῇ περιοχῇ μνημεῖα τοῦ ἱστορικοῦ μας βίου, γραφικὰ τοπία καὶ τὰ ἐν γένει ἀξιοθέατα, ἐν ᾧφει τῆς τουριστικῆς αὐτῶν ἀξίας, θὰ συνεξετασθῶν δέ οἱ ὅροι καὶ αἱ λεπτομέρειαι τῆς λειτουργίας τῶν ὑπαρχουσῶν ἐν τῷ τόπῳ ξενοδοχειακῶν ἐπιχειρήσεων.

δ) Θὰ ἐξετασθῶν ἐπίσης οἱ ὅροι καὶ αἱ λεπτομέρειαι τῆς ἐγκαταστάσεως καὶ λειτουργίας ἐπιχειρήσεων τινων, ἢ ὀργανισμῶν δημοσίων ἢ δημοσίας ὠφελείας, ἢ τοῦ Ο.Τ.Ε. τῶν Ταχυδρομείων, τῆς Δ.Ε.Η., Ἐταιρείας Ἑδρεύσεως, Μηχανικῆς Καλλιεργείας, Ταμειευτηρίου, Συνεταιρισμῶν, Βιβλιοθήκης κ.λ.π.

Πρακτικαὶ ἀσκήσεις :

Ἡ κατὰ τὸ πρόγραμμα διδασκαλία θὰ συμπληροῦνται καὶ διὰ πρακτικῆς φύσεως ἀσκήσεων τινων, οἷαι αἱ ὑπὸ ἐνδεικτικὸν χαρακτῆρα ἀναγραφόμεναι ἐν τοῖς ἐπομένοι :

α) Καταρτισμὸς σχολικοῦ μουσείου, περιέχοντος

συλλογὰς σχετικὰς πρὸς τὰ προϊόντα τοῦ τόπου καὶ δείγματα τῆς ἐργασίας τῶν κατοίκων, ὡς καὶ λαογραφικοῦ τοπικοῦ Μουσείου.

β) Ἀσκήσεις εἰς τὴν χρησιμοποίησιν διαφόρων καταλόγων, ὡς τηλεφωνικοῦ Ὁδηγοῦ, ἐμποροβιομηχανικοῦ ὁδηγοῦ, δρομολογίων αὐτοκινήτων, σιδηροδρομῶν, ἀτμοπλοϊκῶν, ἀεροπορικῶν.

γ) Ἀσκήσεις εἰς ταχυδρομικὰς ἀποστολὰς πάσης φύσεως καὶ τὴν σήμανσιν τούτων (ἐπιστολαί, δελτάρια, συστημένα, ἐπείγουσαι, ἐπιταγαί, μικροδέματα, δείγματα ἄνευ ἀξίας, δέματα ἀπλᾶ καὶ συστημένα, σήμανσις ἐντύπων, βιβλίων, ἐφημερίδων, σύνταξις τηλεγραφημάτων κλπ.).

δ) Ἀσκήσεις εἰς ὀργάνωσιν ἀρχείου μετὰ ταξινομήσεως κατὰ χρονολογικὴν τάξιν, κατ' αὐξοῦντα ἀριθμὸν, ἀλφαθητικῶς. Χρῆσις τῶν φακέλλων, DOSSIERS, CLASSEURS, δελτιοθῆκαι καὶ ἀποδελτιώσεις, χρῆσις διατρητήρων (PERFORATEURS).

ε) Ἀσκήσεις εἰς καταρτισμὸν προγράμματος ταξιδίων μετὰ προϋπολογισμοῦ, διὰ καταρτισμοῦ δρομολογίων μὲ συγκεκριμένα συγκοινωνιακὰ μέσα, διασχιζόμενας πόλεις, ἀποστάσεις, ξενοδοχεῖα καὶ τιμὰς, βάσει τῶν τουριστικῶν διαφημιστικῶν φυλλαδίων καὶ ἄλλων σχετικῶν δημοσιευμάτων καὶ πληροφοριῶν.

στ) Ἀσκήσεις εἰς τὸν καταρτισμὸν πλήρους λεξιλογίου τῆς τεχνικῆς ὁρολογίας τοῦ ὑπὸ ἐξέτασιν εἶδους ἐργασίας ἢ ἐπαγέλματος.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΑΡΘΡΟΝ 10. 1. ΣΚΟΠΟΣ: Σκοπὸς τοῦ μαθήματος τῆς Γεωγραφίας εἶναι: α) Νὰ παράσχη εἰς τοὺς μαθητὰς ὅσον τὸ δυνατὸν πληρεστέραν γνῶσιν τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ὡς πεδίου τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, β) νὰ καταδείξη τὴν ὑπάρχουσαν στενὴν σχέσιν τῶν γεωγραφικῶν ὄρων ἀφ' ἑνὸς καὶ τῶν ἀνθρώπων ἀφ' ἑτέρου. ἦτοι τὴν ἐπίδρασιν τῆς φύσεως ἐπὶ τῶν κατοίκων καὶ τὸν ἀγῶνα τῶν κατοίκων πρὸς διαμόρφωσιν τοῦ περιβάλλοντος ἀναλόγως τῶν ἰκανοτήτων αὐτῶν, εἰς τρόπον ὥστε ὁ μαθητὴς νὰ καταστῇ ἰκανὸς ὅπως διαμορφώσῃ γεωγραφικὴν σκέψιν, δυνάμενος νὰ συναγάγῃ ἐκ διαφορῶν

γεωγραφικῶν δεδομένων ἀσφαλῆ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον συμπεράσματα καὶ γ) νὰ καλλιεργήσῃ τὴν ἀγάπην τοῦ μαθητοῦ πρὸς τὴν Πατρίδα καὶ διὰ τῆς κατανοήσεως τῆς ἰδιοτυπίας τῶν ἄλλων λαῶν τῆς γῆς τὴν συμπάθειαν πρὸς αὐτοὺς καὶ τὸ πνεῦμα τῆς διεθνοῦς συνεργασίας καὶ ἀμοιβαίας βοηθείας, ἐπιτυγχανομένης οὕτω σημαντικῆς συμβολῆς εἰς τὴν πολιτικὴν ἀγωγὴν τῶν νέων.

2. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΤΛΗ

I. ΤΑΞΙΣ Α΄.

A) Κατὰ τὸ Α΄ ἑξάμηνον: Ἡ Γῆ ὡς οὐράνιον σῶμα, σχῆμα, μέγεθος, κινήσεις τῆς Γῆς. Γεωγραφικαὶ συντεταγμένα ἐνὸς τόπου. Ἐνδογενῆ καὶ ἐξωγενῆ γεωλογικὰ φαινόμενα. Σύντομος γεωλογικὴ ἱστορία τῆς Γῆς.

Τὸ κλίμα καὶ οἱ παράγοντες αὐτοῦ. Οἱ κυριώτεροι τύποι κλίματος. Τὰ θαλάσσια ρεύματα.

Ἀναπαράστασις τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς, Γεωγραφικοὶ χάρται. Ἀνάγνωσις καὶ χρῆσις τῶν χαρτῶν.

B) Κατὰ τὸ Β΄ ἑξάμηνον: Ἡ Εὐρώπη ἐν τῷ συνόλῳ τῆς (Φυσιογεωγραφικὴ ἐξέτασις αὐτῆς).

Τὰ κράτη τῆς Εὐρώπης (ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ρωσίας) κατὰ μεγάλας γεωγραφικὰς περιοχὰς (Βαλκανικὴ Χερσόνησος, Νότιος, Ἀντικὴ, Κεντρικὴ καὶ Βόρειος Εὐρώπη).

Ἀνασκόπησις τῆς Εὐρώπης ἀπὸ ἐθνογραφικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἀπόψεως.

II. ΤΑΞΙΣ Β΄.

A) Ἡπειροὶ ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης. Ἀσία καὶ Εὐρωπαϊκὴ Ρωσία, Ἀφρικὴ, Ἀμερικὴ, Ὠκεανία καὶ Πολιτικαὶ περιοχαί.

Ἐκάστη Ἡπειρὸς θὰ ἐξετασθῇ ἐν τῷ συνόλῳ τῆς ἀνεξαρτήτως τῆς πολιτικῆς διαιρέσεώς της, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐξαχθοῦν τὰ κύρια γεωγραφικὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῆς καὶ τῶν γεωγραφικῶν φυσικῶν περιοχῶν της.

Ἡ ἐπακολουθοῦσα καθ' ἕκαστον ἐξέτασις τῶν κρατῶν ἀπὸ ἀπόψεως πολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς Γεωγραφίας θὰ περιορισθῇ εἰς τὰ σπουδαιότερα τούτων καὶ εἰς τὰ σχέσιν ἔχοντα μέ τὴν Ἑλλάδα.

Τὰ ὑπόλοιπα κράτη θὰ ἐξετασθοῦν ὁμαδικῶς κατὰ Φυσικὰς Γεωγραφικὰς περιοχάς, ὥστε νὰ ἐξαχθοῦν τὰ κοινὰ χαρακτηριστικὰ καὶ αἱ οὐσιώδεις ἰδιομορφίαι αὐτῶν.

Τὰ σπουδαιότερα χαρακτηριστικὰ προϊόντα ἐκάστης Ἡπείρου. Τὰ μεγάλα κέντρα ἐμπορίου καὶ βιομηχανίας. Αἱ οἰκονομικαὶ σχέσεις μεταξύ των. Αἱ σπουδαιότεραι ὁδοὶ συγκοινωνίας κλπ.

III. ΤΑΞΙΣ Γ'.

Ἡ Ἑλλάς: Γενικὴ φυσικογεωγραφικὴ ἐξέτασις αὐτῆς καὶ ἀναγνώρισις τῶν μεγάλων φυσικῶν περιοχῶν τῆς.

Ἐξέτασις ἐκάστης τῶν περιοχῶν τούτων ἀπὸ ἀπόψεως φυσικῆς, οἰκονομικῆς, δημογραφικῆς καὶ διοικητικῆς.

Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Ἑλλάδος: Γεωλογικὴ κατασκευὴ καὶ μορφολογία, κλίμα, πληθυσμός.

Ἡ Ἐθνικὴ οἰκονομία τῆς Ἑλλάδος καὶ οἱ παράγοντες αὐτῆς (παραγωγή, ἐμπόριον, ναυτιλία, τουρισμός, οἰκονομικαὶ σχέσεις τῆς Ἑλλάδος μέ τὸν λοιπὸν κόσμον).

Ὁ ἔξω Ἑλληνισμός καὶ ἡ συμβολὴ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Οἰκονομίαν καὶ πρόοδον.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

ΑΡΘΡΟΝ 11. 1. ΣΚΟΠΟΣ.

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῶν Μαθηματικῶν εἶναι:

α) Ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἰκανότητος τῶν μαθητῶν: 1) εἰς τὴν ἀσφαλῆ, εὐκόλον καὶ ταχεῖαν ἐκτέλεσιν ἀριθμητικῶν ὑπολογισμῶν μέ διάφορα εἶδη ἀριθμῶν καὶ εἰς τὴν ἀκριβῆ ἀντίληψιν τῶν γεωμετρικῶν μορφῶν, τῶν ἰδιοτήτων των καὶ τῶν πρὸς ἀλλήλας σχέσεις των, καὶ 2) εἰς τὴν κατανόησιν τῆς ἀμοιβαίας ἐξαρτήσεως τῶν μεαβλητῶν μεγεθῶν καὶ ποσῶν ἐπὶ τῷ τέλει τῆς ὑπὸ τῶν μαθητῶν αὐτοτελοῦς λύσεως προβλημάτων τῆς καθ' ἡμέραν ζωῆς καὶ τῆς ἀκριβεστερας κατανοήσεως τῶν ἀντικειμένων καὶ φαινομένων τοῦ περιβάλλοντος διὰ τοῦ μαθηματικοῦ προσδιορισμοῦ τῆς μορφῆς, τῶν διαστάσεων, τοῦ πλήθους καὶ τῶν ἐννόμων μεταξὺ αὐτῶν σχέσεων.

β) Ἡ ἐξοικείωσις τῶν μαθητῶν εἰς τὸν μαθηματικὸν τρόπον τοῦ συλλογίζεσθαι καὶ ἀποδεικνύειν καὶ εἰς τὴν διακρίνουσαν αὐτὸν ἀκρίβειαν, τάξιν καὶ ἀντικειμενικότητα, δι' ὧν τὸ ἄτομον προφυλάσσεται ἀπὸ τοῦ τυφλῶν δογματισμῶν καὶ τῶν μηδενιστικῶν σκεπτικισμῶν, ὡς καὶ τὴν μετὰ σαφηνείας καὶ περιεκτικότητος διατύπωσιν τῶν σχετικῶν νοημάτων.

γ) Ἡ ὑπὸ τῶν μαθητῶν μόρφωσις τῆς ἀντιλήψεως ὅτι ἡ Μαθηματικὴ εἶναι αὐτοτελῶς διατεταγμένη ἐπιστήμη, συντελοῦσα εἰς τὴν λύσιν σπουδαιοτάτων προβλημάτων τῆς φύσεως καὶ τῆς ζωῆς καὶ σημαντικώτατα βοηθοῦσα εἰς τὴν ἐν γένει ἐξέλιξιν τοῦ πολιτισμοῦ ὡς νοεῖται οὗτος σήμερα ὑπὸ τὴν ἄρρηκτον πνευματο-τεχνικὴν ὑφήν τοι.

2. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΤΛΗ

I. ΤΑΞΙΣ Α'.

Α'. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ (Α καὶ Β' ἐξάμηνον 2 ὥραι ἐβδομαδιαίως).

Ἀκεραῖοι ἀριθμοί: Σύντομος πραγματεύσις τῶν θεμάτων: ἔννοια τοῦ ἀριθμοῦ, δεκαδικὸν σύστημα ἀριθμήσεως, προφορικὴ καὶ γραπτὴ ἀρίθμησης, Ἑλληνικὴ καὶ Ῥωμαϊκὴ γραφὴ τῶν ἀκεραίων. Ἴσοι καὶ ἄνισοι ἀριθμοί, διάταξις τῶν ἀριθμῶν.

Πρόσθεσις ἀκεραίων ἀριθμῶν: Ἡ ἔννοια τῆς προσθέσεως, σαφῆς ἐπίδειξις δι' ἀριθμητικῶν παραδειγμάτων τῆς ἀντιμεταθετικῆς ιδιότητος $(a+b) = b+a$ καὶ τῆς προσεταιριστικῆς ιδιότητος $(a+b) + \gamma = a + (b+\gamma)$. Αἱ λοιπαὶ κυριώτεραι ιδιότητες ἐπὶ περιπτώσεων πολλῶν προσθετέων ὑπὸ μορφήν παραδειγμάτων καὶ ἀσκήσεων. Ἐξήγησις τῆς πορείας εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς προσθέσεως βάσει τῶν θεμελιωδῶν ιδιοτήτων, ἀσκήσις εἰς τὸν ἀπὸ μνήμης λογισμὸν. Ἀπλᾶ προβλήματα.

Ἀφαιρέσεις ἀκεραίων ἀριθμῶν. Σαφῆς διάκρισις τῶν ἐννοιῶν: «ὑπόλοιπον» καὶ «διαφορὰ». Εἰσαγωγή τοῦ ἀγνώστου χ . Ἡ ιδιότης: $a - b = (a+\chi) - (b+\chi)$. Ἐξήγησις τῆς πορείας εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀφαιρέσεως. Αἱ λοιπαὶ κυριώτεραι ιδιότητες βάσει ἀριθμητικῶν παραδειγμάτων. Ἀσκήσις εἰς τὸν ἀπὸ μνήμης λογισμὸν, προβλήματα συνδυάζοντα πρόσθεσιν καὶ ἀφαιρέσιν.

Πολλαπλασιασμὸς ἀκεραίων ἀριθμῶν. Ἡ ἔννοια τοῦ

πολλαπλασιασμοῦ. Σαφῆς ἐπίδειξις δι' ἀριθμητικῶν παραδειγμάτων τῆς ἀντιμεταθετικῆς ιδιότητος $αχβ = βχα$, τῆς προσεταιριστικῆς ιδιότητος $(αχβ) Χγ = αχ (βχγ)$ καὶ τῆς ἐπιμεριστικῆς ιδιότητος $αχ(β+γ) + αχβ + αγγ$. Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ πολλαπλασιασμοῦ καὶ ἡ βάσανος διὰ τοῦ 9. Γινόμενον πολλῶν παραγόντων καὶ αἱ κυριώτεραι τῶν λοιπῶν ιδιοτήτων. Ἀσκήσις εἰς τὸν ἀπὸ μνήμης λογισμὸν καὶ ἀπλᾶ προβλήματα συνδυάζοντα πράξεις περισσοτέρας τῆς μιᾶς. Εἰσαγωγή καὶ χρῆσις τοῦ ἀγνώστου $χ$.

Διαιρέσεις ἀκεραίων ἀριθμῶν. Σαφῆς διάκρισις τῶν ἔννοιῶν: «μερισμὸς» καὶ «μέτρησις». Αἱ κυριώτεραι ιδιότητες βάσει ἀριθμητικῶν παραδειγμάτων. Πρώτη εἰσαγωγή εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ λόγου, σύγκρισις δύο ποσῶν διὰ τῆς διαφορᾶς καὶ τοῦ λόγου αὐτῶν. Ἡ ἐκτέλεσις τῆς διαιρέσεως καὶ ἡ βάσανος αὐτῆς διὰ τοῦ 9. Ἀπλᾶ προβλήματα συνδυάζοντα πράξεις περισσοτέρας τῆς μιᾶς. Εἰσαγωγή καὶ χρῆσις τοῦ ἀγνώστου $χ$ εἰς τὰ διάφορα ἀριθμητικὰ παραδείγματα. Ἡ μέθοδος τῆς ἀναγωγῆς εἰς τὴν μονάδα (λόγος ἀκέραιος). Διαιρετότης. Δυνάμεις: πολλαπλασιασμὸς καὶ διαιρέσεις. Ἀνάλυσις ἀριθμοῦ εἰς τοὺς πρώτους παράγοντας. Εὗρεσις ΕΚΠ καὶ ΜΚΔ.

Κλάσματα Ἐννοια τοῦ κλάσματος. Ἴσοδυναμία κλασμάτων. Αἱ τέσσαρες πράξεις μεταξὺ κοινῶν κλασμάτων. Ἴσχυς τῶν τριῶν θεμελιωδῶν νόμων (ἀντιμεταθετικοῦ, προσεταιριστικοῦ, ἐπιμεριστικοῦ) εἰς πράξεις μέ κλάσματα, βάσει ἀριθμητικῶν παραδειγμάτων. Αἱ τέσσαρες πράξεις μεταξὺ μεικτῶν, ἀκεραίων καὶ κλασμάτων διὰ τροπῆς εἰς κλάσματα καὶ ἐν συνεχείᾳ μέσω καταλλήλων ἐφαρμογῶν καὶ ἀσκήσεων, διὰ τῆς συντομωτέρας ἐκάστοτε μεθόδου. Δεκαδικοὶ ἀριθμοὶ καὶ αἱ μεταξὺ των τέσσαρες πράξεις. Ἡ ἔννοια τοῦ περιοδικοῦ ἀριθμοῦ. Ἀπλᾶ προβλήματα, εἰσαγωγή καὶ χρῆσις τοῦ ἀγνώστου $χ$ κατὰ διαφοροὺς περιπτώσεις. Ἀναγωγή εἰς τὴν μονάδα.

Τετραγωνικὴ ρίζα καὶ εὗρεσις αὐτῆς. Ἐννοια τοῦ ἀρρήτου ἀριθμοῦ. Αἱ κυριώτεραι μονάδες μετρήσεως (συμμιγεῖς ἀριθμοὶ) καὶ α' μεταξὺ των πράξεις. Ἀναλογία. Ἀπλῆ μέθοδος τῶν τριῶν. Ποσοστά, προβλήματα μέ ἄλλη-πάλληλα ποσοστά.

Β) ΕΝΟΡΑΤΙΚΗ (ΠΡΑΚΤΙΚΗ) ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ

(Α' καὶ Β' ἑξάμηνον 2 ὥραι ἐβδομαδιαίως).

Ἐποπτικὴ ἐξέτασις τῶν ἀπλουστέρων γεωμετρικῶν στερεῶν. Τὰ κυριώτερα ἐπίπεδα σχήματα (γραμμαί, γωνία, εὐθύγραμμα σχήματα, κύκλος) καὶ ιδιότητες αὐτῶν ἐποπτικῶς διαπιστούμεναι. Ἀπλούστατα γεωμετρικὰ προβλήματα λυόμενα μέ τὴν βοήθειαν κανόνος, γνώμονος καὶ διαβήτου.

Κλίμαξ. Μεταφορὰ εὐθύγραμμου τμήματος ἐπὶ χάσμου (ὅμοια εὐθύγραμμα σχήματα). Μέτρησις εὐθύγραμμων σχημάτων.

II. ΤΑΞΙΣ Β'.

A) ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ (A' ἐξάμηνον 2 ὥραι ἐβδομαδιαίως).

Σύνθετος μέθοδος τῶν τριῶν. Προβλήματα τόκου. Προεξόφλησις γραμματίου ἢ συναλλαγματικῆς (κυρίως ἐξωτερικῶς).

Εὔρεσις τόκου διὰ τῶν τοκαρίθμων καὶ διὰ τοῦ σταθεροῦ διαιρέτου. Εὔρεσις τόκου διὰ τῆς μεθόδου τῶν ἀπλῶν μερῶν (κεφάλαιον—τόκος). Μέσον ἐπιτόκιον. Κοινὴ λήξις γραμματίων. Ἴσοδύναμα γραμμάτια. Πινάκιον προεξοφλήσεως.

Μέρισμός εἰς μέρη ἀνάλογα. Μειξίς, κράματα (δύο ἢ καὶ περισσότερα μειγννύμενα εἶδη).

Λύσις προβλημάτων δι' ὄλων τῶν δυνατῶν μεθόδων καὶ ἐπὶ πάσης τῆς δεδιδασκεμένης ὕλης.

Πινάκωσις στατιστικῶν δεδομένων, συχνότης, γραφικαὶ παραστάσεις. Ἀριθμητικὸς μέσος, διάμεσος, σταθερὰ ἀπόκλισις.

Τήρησις βιβλίων κατὰ τὸ ἀπλογραφικὸν σύστημα. Ἐποπτικὰ βιβλία (ἀποθήκης καὶ ἡμερολόγιον). Βιβλίον ἰσολογισμοῦ.

B) ΕΝΟΡΑΤΙΚΗ (ΠΡΑΚΤΙΚΗ) ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ. (A' ἐξάμηνον 2 ὥραι ἐβδομαδιαίως).

Λεπτομερὴς ἐποπτικὴ ἐξέτασις τῶν ιδιοτήτων καὶ μετρήσεως τῶν ἐξῆς στερεῶν: κύβου, παραλληλεπίπεδου, πρίσματος, κολούρου πυραμίδος, πυραμίδος, κυλίνδρου, κώνου, κολούρου κώνου, σφαίρας. Σχετικὰ προβλήματα.

Γ) Α.ΛΓΕΒΡΑ (B' ἐξάμηνον 4 ὥραι ἐβδομαδιαίας).

Σύντομος ἀνακεφαλαίωσις: α) τῶν γνωστῶν ἐπὶ τῶν

πράξεων τῶν ἀκεραίων ἰσχυόντων νόμων καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν προκυπτουσῶν ἰδιοτήτων, β) τῶν εἰς τὰ προβλήματα τοῦ τόκου ἀναφερομένων τύπων, ἐπὶ τῷ τέλει τῆς σαφοῦς ἀναγνωρίσεως τῶν γραμμάτων ὡς γενικῶν ἀριθμῶν. Μήσεις εἰς τὴν χρῆσιν παρενθέσεων. Ἀριθμητικὴ τιμὴ.

Πρώτη μῆσις εἰς τὰς ἐξισώσεις διὰ τῆς ἐπιλύσεως ἀπλουστάτων προβλημάτων ὡς καὶ δι' ἐφαρμογῶν εἰς τὴν εὔρεσιν ἀγνώστου ὄρου ἀναλογίας. (Ἡ ρίζα θὰ εἶναι θετικὸς ἀκέραιος ἢ κλασματικὸς ἀριθμὸς. Λύσις π.χ. μορφῶν ὡς ἡ ἀκόλουθος: $10x - 7 = 3x - 12$).

Ἀρνητικοὶ ἀριθμοὶ (π.χ. ἐξ ἀφορμῆς τῆς λύσεως τῆς ἐξισώσεως $5+x=2$ καταφανίεται ἡ ἀνάγκη τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ἀρνητικῶν ἀριθμῶν). Θετικοὶ καὶ ἀρνητικοὶ ἀριθμοὶ καὶ αἱ ἐπ' αὐτῶν πράξεις.

Πρώτη εἰσαγωγή εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ συνόλου (Προσδιορισμὸς ἑνὸς συνόλου α) διὰ περιγραφῆς, β) δι' ἀναγραφῆς τῶν στοιχείων του). Τὸ κενὸν σύνολον. ἴσα σύνολα.

Ρητοὶ ἀριθμοὶ καὶ γεωμετρικὴ ἀπεικόνισις αὐτῶν.

Βασικὸν ἢ κυρίαρχον σύνολον, ὑποσύνολον. Ἡ ἔννοια τῆς μεταβολῆς.

Μονώνυμα, πολυώνυμα. Πρόσθεσις, ἀφαίρεσις, πολλαπλασιασμὸς πολυωνύμων. Ἀξιοσημεῖωτοι ταυτότητες. Πρωτοβάθμιοι ἐξισώσεις μεθ' ἑνὸς ἀγνώστου. Διαίρεσις πολυωνύμου διὰ πολυωνύμου (ὄχι θεωρητικῶς). Ἀλγεβρικὰ κλάσματα.

Πρωτοβάθμιοι ἐξισώσεις μεθ' ἑνὸς ἀγνώστου καὶ ἀπλᾶ προβλήματα.

Ἀπλᾷ περιπτώσει ἀναλύσεως πολυωνύμου εἰς γινόμενον παραγόντων καὶ ἐφαρμογαὶ αὐτῆς εἰς τὴν ἐπίλυσιν τῆς δευτεροβαθμίου ἐξισώσεως μεθ' ἑνὸς ἀγνώστου.

Συνθῆκαι μεταβλητῆς. Ὄνομα ἀριθμοῦ καὶ τιμὴ ἀριθμοῦ. Ἰσότης καὶ ἐξίσωσις. Ἀνοικτὴ περίοδος (ἢ προτασιακὸς τύπος: ἐξίσωσις—ἀνισότης). Λύσις ἀνοικτῶν περιόδων. Σύνολον λύσεων.

III. ΤΑΞΙΣ Γ'

A) ΑΛΓΕΒΡΑ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΡΙΓΩΝΟΜΕΤΡΙΑΣ.

(Α' καὶ Β' ἐξάμηνον, ὧραι 2 καθ' ἑβδομάδα).

Γενικὴ ἀνασκόπησις τῶν διδαχθέντων εἰς τὴν προ-

ηγουμένην τάξιν. Ἡ ἔννοια τῆς ἰσοδυναμίας εἰς τὰς ἐξι-
σώσεις. Λύσεις πρωτοβαθμίου ἐξισώσεως μεθ' ἐνὸς ἀγνώ-
στου. Συστήματα ἐξισώσεων πρώτου βαθμοῦ. Προβλήματα
ἐξισώσεων καὶ συστημάτων πρώτου βαθμοῦ. Λύσεις δευτε-
ροβαθμίου ἐξισώσεως μεθ' ἐνὸς ἀγνώστου ἔννοια τοῦ ἀρ-
ρήτου ἀριθμοῦ.

Ἡ ἔννοια τοῦ διατεταγμένου ζεύγους. Καρτεσιανὸν
γινόμενον. Περίοδος δύο μεταβλητῶν. Σχέσεις. Συναρτή-
σεις. Διατομή (τομή) συνόλων. Σύνολον λύσεων συστη-
ματος.

Περὶ λογαριθμῶν. Εὗρεσις ἀριθμητικῶν ἐξαγομένων
διὰ τῆς χρησιμοποίησεως λογαριθμικῶν πινάκων. Ὁ λογα-
ριθμικὸς κανὼν καὶ ἡ χρῆσις αὐτοῦ.

Ἐνωσις συνόλων.

Στοιχεῖα τριγωνομετρίας. Ἀντικείμενον καὶ ἐπιδιώ-
ξεις τῆς ἐπιπέδου Τριγωνομετρίας. Πρώτη ἀπλῆ μῆσις
εἰς τὴν ἱστορικὴν ἐξέλιξιν τῆς Τριγωνομετρίας, ἐκ τῆς
ὁποίας θὰ διαφανῇ ἡ Ἑλληνικὴ καταγωγή τῆς.

Οἱ τέσσαρες τριγωνομετρικοὶ λόγοι (ἀριθμοὶ) ὀξείας
γωνίας καὶ λόγοι μηκῶν ἀντιστοιχῶν πλευρῶν ὀρθογωνίου
τριγώνου.

Μεταβολὴ τῶν τριγωνομετρικῶν λόγων μετὰ τῆς ἀν-
τιστοίχου ὀξείας γωνίας.

Χρῆσις πινάκων διὰ τὴν εὗρεσιν τῆς τιμῆς ἐκάστου
τῶν τριγωνομετρικῶν λόγων δοθείσης ὀξείας γωνίας. Εὗρε-
σις τῆς τιμῆς καὶ γραφικὴ κατασκευὴ ὀξείας γωνίας δοθέν-
τος ἐνὸς τῶν τριγωνομετρικῶν αὐτῆς λόγων.

Ἀπλαῖ σχέσεις μεταξὺ τῶν τριγωνομετρικῶν λόγων
(ἀριθμῶν) ὀξείας γωνίας. Ἐπίλυσις ὀρθογωνίων τρι-
γώνων.

B) ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ (ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΗ) ΓΕΩΜΕ- ΤΡΙΑ.

(Α' καὶ Β' ἐξάμηνον, ὥραι 2 καθ' ἑβδομάδα).

Ορισμοί, ἀξιώματα. Γωνίαί, εὐθύγραμμα σχήματα,
κύκλος. Ἀξιοσημεῖωτα στοιχεῖα κύκλου καὶ περιφερείας,
καὶ πρῶται ιδιότητες αὐτῶν.

Ἐπίκεντροι γωνίαί, ἀντίστροφα θεωρήματα, ἡ μέθο-
δος τῆς εἰς ἄτοπον ἀπαγωγῆς, γωνίαί, γωνίαί μέ κοινήν
κορυφήν. Κάθετοι καὶ πλάγια εὐθεῖαι καὶ γωνίαί αὐτῶν,
μέτρησις τόξου καὶ γωνίας, μοιρογνωμόνιον.

Κάθετοι καὶ πλάγιοι πρὸς εὐθείαν ἐκ σημείου ἐκτὸς αὐτῆς, χάραξις καθέτων εὐθειῶν διὰ τοῦ κανόνος καὶ διὰ τοῦ διαβήτου.

Τρίγωνα, περιπτώσεις ἰσότητος τριγώνων, ιδιότητες τῶν ἰσοσκελῶν καὶ ἰσοπλευρῶν τριγώνων, ἀνισότητες μεταξὺ στοιχείων τριγώνου, ἰδιαίτεραι περιπτώσεις ὀρθογωνίων τριγώνων.

Παράλληλοι εὐθεῖαι, ιδιότητες καὶ χάραξις παραλλήλων εὐθειῶν, γνῶρισμα τεμνομένων εὐθειῶν καὶ ἐφαρμογαὶ αὐτοῦ εἰς τὰς διχοτόμους καὶ τὰς μεσοκαθέτους τριγώνου. Γωνίαί μὲ πευρὰς παραλλήλους ἢ καθέτους μίαν πρὸς μίαν, ἄθροισμα γωνιῶν εὐθυγράμμου σχήματος. Ἐννοια τοῦ γεωμετρικοῦ τόπου.

Συμμετρικὰ πρὸς κέντρον καὶ ἄξονα ἐπίπεδα σχήματα. Θέσεις εὐθείας πρὸς περιφέρειαν καὶ δύο μὴ ὁμοκέντρων περιφερειῶν πρὸς ἀλλήλας (ἐποπτικῶς ἐξεταζόμεναι). Κατασκευὴ τριγώνου ἐκ τῶν πλευρῶν αὐτοῦ.

Ἐγγεγραμμένα γωνίαί, ἐγγεγραμμένα καὶ περιγεγραμμένα εἰς περιφέρειαν εὐθύγραμμα σχήματα.

ΦΤΣΙΟΓΝΩΣΤΙΚΑ

ΑΡΘΡΟΝ 12· 1. ΣΚΟΠΟΣ.

I. Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῶν βιολογικῶν μαθημάτων εἶναι :

α) Ἡ ὑπὸ τῶν μαθητῶν κατανόησις τῆς ζωῆς τῶν ὀργανικῶν ὄντων (φυτῶν, ζῴων, ἀνθρώπου) καὶ τῆς σημασίας αὐτῆς διὰ τὴν ὅλην φύσιν καὶ ἡ πρὸς τοῦτο ἐξοικείωσις αὐτῶν πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐρεῦνης τῶν ὀργανικῶν ὄντων.

β) Ἡ ὑπὸ τῶν μαθητῶν κατανόησις τῆς σημασίας, τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ ἐπὶ τῆς γνώσεως τῆς ζωῆς τῶν κατωτέρων ὀργανικῶν ὄντων χρησιμοποίησις αὐτῶν διὰ τὴν συντήρησιν καὶ ἐξύψωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου καὶ ἡ ἐπὶ τῇ βάσει ἰδίων σχετικῶν ἐργασιῶν διέγεργσις τοῦ διαφέροντος αὐτῶν πρὸς τὰς ἀνθρωπίνους ἐργασίας, τὰς ἀποβλεπούσας εἰς τὸν ἐξευγενισμόν καὶ τὴν διάδοσιν αὐτῶν, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς γνώσεως τῆς ἰδίας τῶν ζωῆς βασιζομένη κατάλληλος χρησιμοποίησις τῶν οἰκείων σωματικῶν δυνάμεων.

γ) Ἡ διὰ τῆς κατανοήσεως τῆς ζωῆς τῶν ὀργανικῶν ὄντων ἐνίσχυσις τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ ἠθικοῦ φρονήματος

τῶν μαθητῶν, ὡς καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα καὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ καλαισθητικοῦ αὐτῶν συναισθη-
ματος.

II. Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῆς Φυσικῆς Πειραμα-
τικῆς καὶ τῆς Χημείας εἶναι :

α) Ἡ ὑπὸ τῶν μαθητῶν κατανόησις τῶν φυσικῶν καὶ
χημικῶν φαινομένων καὶ τῶν διεπόντων αὐτὰ νόμων.

β) Ἡ ἀσκήσις τῶν μαθητῶν εἰς τὸν τρόπον τῆς με-
θοδικῆς παρατηρήσεως καὶ ἐρεῦνης τῶν ἀνωτέρω φαινομέ-
νων καὶ ἐντεῦθεν ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἀντικειμενικότητός των,
ἡ ὑποκίνησις τῆς φαντασίας καὶ τῆς ἐφευρετικῆς των ἱκα-
νότητος καὶ ἡ καλλιέργεια τῆς ἀγάπης των διὰ τὴν ἐρευ-
ναν καὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος αὐτῶν πρὸς ἐπιστημονικὴν ἐκ-
μετάλλειναι τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως, ὑπὸ τύπον ἐφαρ-
μογῶν τῶν ἰδιοτήτων τῶν σωμάτων, πρὸς καλυτέρευσιν τῶν
συνθηκῶν τῆς ζωῆς.

γ) Ἡ ἐκ τῆς κατανοήσεως τῆς σημασίας, ἣν ἐνέχει
ἡ χρησιμοποίησις τῶν φυσικῶν δυνάμεων διὰ τὴν ἐξῆψωσιν
τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, ἐκτίμησις τῆς ἀνάγκης πρὸς ἐπιστη-
μονικὴν συνεργασίαν τῶν λαῶν ἐπὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ καὶ
τεχνικοῦ πεδίου χάριν τῆς ἀνθρωπίνης προόδου καὶ τῆς
κοινῆς τῶν λαῶν εὐδαιμονίας.

2. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΤΑΞΗ

I. ΤΑΞΙΣ Α΄.

Α΄. ΚΑΤΑ ΤΟ Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟΝ: ΦΥΤΟΛΟΓΙΑ:
Διαίρεσις τοῦ ἐνοργάνου κόσμου εἰς φυτὰ καὶ ζῶα (συν-
τόμως καὶ γενικῶς).

Ἐξέτασις κατὰ σειρὰν τοῦ Βοτανικοῦ συστήματος χα-
ρακτηριστικῶν ἀντιπροσώπων τῶν κυριωτέρων ὑποδιαι-
ρέσεων αὐτοῦ, ἐκ τῶν τελειότερων πρὸς τοὺς ἀπλουστέρους,
προτιμωμένων τῶν πλέον γνωστῶν ἐν Ἑλλάδι εἰδῶν (Φα-
σίολος, μηλέα, κερασέα, ροβῆ, βάμβαξ, κράμβη, ἄμπελος
κακτώδες φυτόν, ἐσπεριδοειδῆς φυτόν, γεώμηλον, καπνός,
ἐλαία, κολοκύνθη, συνάνθηρον, σικῆ, σίτος, ἀραβόσιτος,
φοῖνιξ, πεύκη, πτέρις, βρυόφυτον, μύκητες, λειχῆνες).

Κατὰ τὴν ἐξέτασιν ταύτην καὶ εἰς διαφόρους θέ-
σεις — ἐπ' εὐκαιρίᾳ — εὐρύτερα ἀνάπτυξις τῶν γενικῶν
μορφολογικῶν καὶ ἀνατομικῶν χαρακτηριστικῶν τῶν φυ-
τῶν (διαπνοή, ἀφομοίωσις κλπ.), ὡς καὶ ἄλλων τινῶν θε-

μάτων (ἔξευγενισμὸς τῶν φυτῶν, δάσος καὶ ὠφελιμότης αὐτοῦ κλπ.).

Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς μορφολογίας, ἀνατομίας καὶ φυσιολογίας τῶν φυτῶν.

Β'. ΚΑΤΑ ΤΟ Β' ΕΞΑΜΗΝΟΝ: ΖΩΟΛΟΓΙΑ:

Διαιρέσεις τοῦ ἐνοργάνου κόσμου εἰς φυτὰ καὶ ζῶα.

Ἐξέτασις, κατὰ τὴν σειρὰν τοῦ ἰσχύοντος συστήματος, χαρακτηριστικῶν ἀντιπροσώπων τῶν κυριωτέρων ὑποδιαίρέσεων αὐτοῦ, ἐκ τῶν τελειότερων πρὸς τοὺς ἀτελεστέρους, προτιμωμένων τῶν πλέον γνωστῶν ἐν Ἑλλάδι εἰδῶν.

Ἐκ τῶν σπονδυλωτῶν: α) Θηλαστικά: πίθηκος, νυκτερίς, γαλῆ, κύνικλος, ἐλέφας, χοῖρος, πρόβατον, ἵππος δεφίν. β) Πτηνά: ὄρνις, αἰτός, χελιδών, γλαῦξ. γ) Ἔρπετά: σαύρα, χελώνη, ἔχιδνα. δ) Ἀμφίβια: βάτραχος καὶ ε) Ἰχθύες: Λάβραξ, ἔγγελος, καρχαρίας.

Ἐκ τῶν ἀσπονδύλων: α) Μαλακόζωα: κοχλίας, ὀκτάπους. β) Ἀρθρόποδα: μέλισσα, μεταξοσκώληξ, καρκίνος. γ) Σκώληκες: σκώληξ ὁ γῆϊνος, ταινία. δ) Ἐχινόζωα: ἀστερίας. ε) Κοιλεντερωτά: κοράλλιον, μέδουσα. στ) Σπογγώδη: σπόγγος. ζ) Πρωτόζωα: ἀμοιβάς.

Κατὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν διαφόρων τούτων ἀντιπροσώπων — ἐπ' εὐκαιρίᾳ — εἰδυτέρα ἀνάπτυξις τῶν γενικῶν μορφολογικῶν καὶ ἀνατομικῶν χαρακτηριστικῶν τῶν ζώων καὶ τῶν λειτουργικῶν τῶν ὀργάνων των.

Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς μορφολογίας, ἀνατομίας καὶ φυσιολογίας τῶν ζώων.

II. ΤΑΞΙΣ Β'.

Α'. ΚΑΤΑ ΤΟ Α' ΕΞΑΜΗΝΟΝ: ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ. Ὁ σκελετὸς τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ μυϊκόν, τὸ πεπτικόν, τὸ ἀναπνευστικόν, τὸ κυκλοφοριακόν, τὸ οὐροποιητικόν καὶ τὸ νευρικόν σύστημα. Τὸ δέρμα. Ἐνδοκρινεῖς ἀδένες. Συνολικὴ θεώρησις τῶν λειτουργικῶν τοῦ ἀνθρώπινου ὀργανισμοῦ. Στοιχεῖα ὑγιεινῆς.

Β'. ΚΑΤΑ ΤΟ Β' ΕΞΑΜΗΝΟΝ: ΒΙΟΛΟΓΙΑ. Ἐπεξεργασία τῶν διδαγμάτων τῆς Φυτολογίας, Ζωολογίας καὶ Ἀνθρωπολογίας πρὸς σχηματισμὸν τῆς γενικῆς ἐννοίας τῆς ζωῆς καὶ κατανόησιν τῆς σημασίας αὐτῆς.

Τὸ κύτταρον ὡς μονὰς τῆς ζωῆς. Συστατικὰ τοῦ κνυτάρου. Πολλαπλασιασμός αὐτοῦ.

Συνθῆκαι· τῆς ζωῆς. Ἐρεθιστικότης.

Πολλαπλασιασμός τῶν ὄργανισμῶν. Κληρονομικότης. Ἐφαρμογαὶ τῶν πορισμάτων τῆς Βιολογίας εἰς τὴν Γεωπονίαν καὶ Ζωοτεχνίαν.

III. ΤΑΞΙΣ Γ'.

Α'. ΦΥΣΙΚΗ (ΩΡΑΙ 3,1) 2 ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ).

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Μῆκος, ἐπιφάνεια, ὄγκος· Μονάδες αὐτῶν. Μάζα καὶ βάρος τῶν σωμάτων. Μονάδες αὐτῶν. Μονάδες χρόνου.

ΟΠΤΙΚΗ. Ὁρισμοί. Εὐθυγράμμισις διάδοσις τοῦ φωτός. Φωτεινὴ ἀκτίς. Φωτειναὶ δέσμαι. Σκιά. Ἀνάκσις τοῦ φωτός. Κάτοπτρα ἐπίπεδα καὶ σφαιρικά. Διάθλασις τοῦ φωτός· Ὀρική γωνία. Ὀλικὴ ἀνάκλασις. Ἡ διάθλασις τοῦ φωτός εἰς τὰ ὀπτικά πρίσματα. Φακοί. Εἶδη φακῶν. Εἶδωλα διδόμενα ὑπὸ τῶν φακῶν. Ὀφθαλμός. Ὀπτικά ὄργανα (ἀστρονομικὴ διόπτρα, προβολεύς). Ἀνάλυσις τοῦ λευκοῦ φωτός. Χρῶμα τῶν σωμάτων. Φωτογραφικὴ μηχανή. Φωτογραφία.

ΘΕΡΜΟΤΗΣ· Θερμοκρασία. Διαστολὴ τῶν σωμάτων. Θερμόμετρα. Μελέτη τῆς διαστολῆς τῶν στερεῶν (γραμμικῆς καὶ κατ' ὄγκον), ὑγρῶν καὶ ἀερίων. Ἀνωμαλία τῆς διαστολῆς τοῦ ὕδατος. Μονὰς ποσότητος θερμότητος. Εἰδικὴ Θερμότης.

ΔΙΑΙΡΕΤΟΤΗΣ ΤΗΣ ΥΛΗΣ: Μόρια. Φυσικαὶ καταστάσεις τῶν σωμάτων. Μεταβολαὶ τῆς καταστάσεως τῶν σωμάτων (τῆξις, πῆξις, διάλυσις, ἐξαερίωσις, ὑγροποίησις ἀερίων καὶ ἀτμῶν). Ἀπόσταξις. Διάδοσις τῆς θερμότητος.

ΔΥΝΑΜΙΣ: Ὁρισμός τῆς δυνάμεως. Χαρακτηριστικὰ αὐτῆς· Ἐλαστικὴ παραμόρφωσις σώματος. Στατικὴ μέτρησις τῆς ἐντάσεως τῶν δυνάμεων. Δυναμόμετρα. Μονάδες δυνάμεως. Σύνθεσις δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι ἐνεργοῦν εἰς ἓν σημεῖον. Ἀνάλυσις δυνάμεως εἰς συνιστώσας ἐνεργούσας εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον μετὰ τῆς δυνάμεως. Παραδείγματα καὶ ἐφαρμογαί.

ΒΑΡΥΤΗΣ: Βάρος τῶν σωμάτων. Σύνθεσις δυνάμεων παραλλήλων (ὁμορρόπων καὶ ἀντιρρόπων). Ἀνάλυσις δυνάμεως εἰς ἄλλας παραλλήλους (ὁμορρόπους καὶ ἀν-

τηρόπους). Παραδείγματα. Κέντρον βάρους σώματος. Παραδείγματα. Ἀξίωμα ἰσότητος δράσεως καὶ ἀντιδράσεως Παραδείγματα καὶ ἐφαρμογαί. Ἴσορροπία στερεῶν σωμάτων στρεπτῶν περὶ ὀριζόντιον ἄξονα καὶ στηριζομένον ἐπὶ ἐπιπέδου. Ζυγός. Εἶδη ζυγῶν.

ΠΙΕΣΙΣ: Ὅρισμός καὶ μονάδες αὐτῆς. Ἴσορροπία τῶν ὑγρῶν. Σχήμα τῆς ἐλευθέρας ἐπιφανείας ὑγροῦ ἐν ἰσορροπίᾳ. Πιέσεις ἐντὸς τῆς μάξης ὑγροῦ. Θεμελιῶδες θεώρημα τῆς ὑδροστατικῆς. Ἀρχὴ τοῦ PASCAL Ὑδραυλικὸν πιεστήριον. Ἴσορροπία ὑγρῶν μὴ μιγνυομένων. Συγκοινωνοῦντα δοχεῖα. Πιέσεις ὑγρῶν ἐπὶ τοῦ πυθμένος καὶ τῶν τοιχωμάτων δοχείου. Ἀρχὴ τοῦ Ἀρχιμήδους. Πυκνότης σωμάτων. Μέτρησις αὐτῆς. Ἀραιόμετρα.

Χαρακτηριστικὰ τῶν ἀερίων. Ἀτμόσφαιρα. Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις καὶ μέτρησις αὐτῆς. Βαρόμετρα. Νόμος BOYLE — MARIOTTE Μανόμετρα. Ἀντλία. Ἀρχὴ τοῦ Ἀρχιμήδους εἰς τὰ αἲρια. Ἀερόστατα.

Ἠρεμία καὶ κίνησις. Τροχία. Κίνησις εὐθύγραμμος ὀμαλή. Ταχύτης καὶ μονάδες αὐτῆς. Κίνησις μεταβαλλομένη. Μέση ταχύτης. Κίνησις εὐθύγραμμος ὀμαλῶς μεταβαλλομένη. Ἐπιτάχυνσις. Πτώσις τῶν σωμάτων. Νόμοι αὐτῆς. Ἀρχὴ τῆς ἀδρανείας. Θεμελειώδης ἔξισις τῆς Δυναμικῆς. Ἔργον δυνάμεως καὶ μονάδες αὐτοῦ. Ἴσχυς καὶ μονάδες αὐτῆς. Ἐνέργεια. Μορφαὶ ἐνεργείας. Ἀξίωμα τῆς διατηρήσεως τῆς ἐνεργείας. Ἀπλαὶ μηχαναὶ (μοχλός, τροχαλία). Θεσμικαὶ μηχαναὶ.

Σπουδὴ τῆς κυκλικῆς καὶ ὀμαλῆς κινήσεως. Φυγόκεντρος δύναμις. Ἐκκρεμές. Παγκόσμιος ἔλιξις.

Ἀκουστικὴ: παραγωγή τοῦ ἤχου καὶ διάδοσις αὐτοῦ. Φύσις τοῦ ἤχου. Ταχύτης αὐτοῦ ἐντὸς τῶν διαφόρων σωμάτων. Ἀνάκλασις τοῦ ἤχου. Χαρακτῆρες αὐτοῦ. Φωνογράφος.

ἨΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ: Ἠλέκτρισις διὰ τριβῆς. Θετικὸς καὶ ἀρνητικὸς ἠλεκτρισμός. Καλοὶ καὶ κακοὶ ἄγωγοὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Κατανομὴ τοῦ ἠλεκτρικοῦ φορτίου ἐπὶ ἄγωγου. Νόμος τοῦ COULOMB Μονάδες ἠλεκτρικοῦ φορτίου. Ἠλεκτρικὸν πεδίων. Ἠλέκτρισις ἐξ ἐπιδράσεως. Ἠλεκτρονικὴ ἐρμηγεία τῆς ἠλεκτρίσεως τῶν σωμάτων. Ἀτμοσφαιρικὸς ἠλεκτρισμός. Ἠλεκτρικὸν ρεῦμα. Ἰδιότητες τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος. Ἔντασις αὐτοῦ. Διαφορὰ δυναμικοῦ, ἀντίστασις ἄγωγῶν. Νόμος τοῦ OHM. Ἐ-

φαρμογαὶ τῶν θερμοικῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος. Ἴσχυς ἠλεκτρικοῦ ρεύματος. Ἡλεκτρόλυσις καὶ ἐφαρμογαὶ αὐτῆς· Συσσωρευταί. Ἡλεκτρικὰ στοιχεῖα·

Μαγνηται. Ἀμοιβαία ἐπίδρασις τῶν πόλεων. Μαγνητισμοὶ ἐξ ἐπιδράσεως. Γήινος μαγνητισμὸς. Ναυτικὴ πηξίς. Πηνία. Ἡλεκτρομαγνηται. Ἐφαρμογαὶ αὐτῶν.

Ἐπαγωγή. Παραγωγή ἐπαγωγικῶν ρευμάτων. Ἐναλλασσόμενα ρεύματα. Παραγωγή αὐτῶν. Μετασχηματισταί.

Ἀγωγιμότης ἀερίων· Ἐκκενώσεις ἐντὸς ἠραιωμένων ἀερίων. Σολῆνές GEISSLER.

Ἡλεκτρομαγνητικὰ κύματα. Ἀσύρματος τηλεπικοινωνία

Ἀτομικὴ θεωρία τοῦ Λενκίππου καὶ τοῦ Δημοκρίτου. Στοιχειώδης σπουδὴ τῆς δομῆς τοῦ ἀτόμου. Ἴσοδυναμία μάξης καὶ ἐνεργείας. Ἀτομικὴ ἐνέργεια ἐκ διασπάσεως καὶ συντήξεως πυρήνων. Ἐκμετάλλευσις τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας.

Τὸ ἐνεργειακὸν πρόβλημα τῆς ἀνθρωπότητος.

Β'. ΧΗΜΕΙΑ (ΩΡΑΙ 1,1)2 ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ).

Ἡ ὕλη γενικῶς· Φυσικὰ καὶ χημικὰ φαινόμενα. Τὰ ὄρυκτά. Ἀπλᾶ σώματα καὶ στοιχεῖα. Μείγματα καὶ χημικαὶ ἐνώσεις. Φυσικαὶ καὶ χημικαὶ ιδιότητες τῶν σωμάτων. Χημικὴ ἀνάλυσις καὶ σύνθεσις. Μέταλλα καὶ ἀμέταλλα.

Ὁ ἀήρ, τὸ ὕδωρ. Τὸ ὀξυγόνον. Τὸ ὕδρογόνον. Τὸ ἄζωτον. Τὸ θεῖον· Στοιχειώδης θεωρία περὶ ἀτόμων καὶ μορίων. Ἡ ἀτομικὴ θεωρία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Στοιχειώδεις χημικοὶ νόμοι. Τὰ ἀλλογόνα στοιχεῖα. Τὰ ἀλκάλια. Ὁ σίδηρος. Ὁξέα, βάσεις καὶ ἄλατα. Τὸ ἀργίλιον. Τὸ Μαγνήσιον. Τὸ πυρίτιον· Μέταλλα λαμβανόμενα ἐκ τῶν ὄρυκτῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ συναφῆς βιομηχανία. Λιπάσματα.

Ἐνώσεις τοῦ ἀνθρακος. Τὸ πετρέλαιον. Κανσαέριον. Τὰ σάκχαρα. Ζυμώσεις καὶ φυράματα. Οἰνόπνευμα. Λίπη καὶ ἔλαια. Σάπωνες· Λευκώματα καὶ πρωτεΐναι. Ἄρτος. Χάρτης. Συντετηρημένα τρόφιμα. Ὑφαντικὰ ὕλαι φυσικὰ καὶ τεχνηταί.

Ἡ χημεία εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ λαοῦ. Στοιχεῖα ἱστορίας τῆς Χημείας.

ΤΕΧΝΙΚΑ.

ΑΡΘΡΟΝ 13. — 1. ΣΚΟΠΟΣ.

Τὸ μάθημα τῶν Τεχνικῶν σκοπὸν ἔχει: α) νὰ διεγείρῃ, καλλιεργήσῃ, πλουτίσῃ καὶ προαγάγῃ τὰς δημιουργικὰς καλλιτεχνικὰς δυνάμεις τῶν μαθητῶν, αἵτινες διὰ τοῦ μαθήματος τούτου τίθενται εἰς ἐνέργειαν κατὰ τρόπον ἄμεσον. Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς καθηδηγήσεως τῶν δεξιότητων τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ τῆς χειρὸς τῶν μαθητῶν, διὰ τῆς ἐξασκήσεως αὐτῶν περὶ τὰς ποικιλίας τῆς μορφῆς καὶ τοῦ χρώματος, διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς φαντασίας καὶ διὰ τῆς καλλιιεργείας τῶν πλαστικῶν καὶ ἐκφραστικῶν αὐτῶν ἱκανοτήτων, β) νὰ ἀφυπνίσῃ καὶ καλλιιεργήσῃ τὸ διαφέρων τῶν μαθητῶν πρὸς πρακτικὰς καὶ ἐν ταύτῳ καλλιτεχνικὰς κατασκευάς, χρησιμωτάτας εἰς τε τὰς θεωρητικὰς — ἐπιστημονικὰς ἀσχολίας καὶ εἰς τὰς τοῦ καθ' ἡμέραν βίου.

2. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΤΛΗ.

I. ΤΑΞΙΣ Α'.

A) ΚΑΛΛΙΓΡΑΦΙΑ (μία ὥρα κατὰ 15)θήμερον).

Διδασκαλία τῶν στοιχειωδῶν κανόνων μὲ σκοπὸν τὴν διὰ τῆς ἀσκήσεως καλλιέργειαν τοῦ ἀτομικοῦ γραφικοῦ χαρακτήρος τῶν μαθητῶν, διακρινομένου διὰ τὸ καθαρὸν, ἀπλοῦν, σύμμετρον καὶ εὐανάγνωστον. Μέρημα πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν τυχόν ἐμφύτων ἱκανοτήτων καλλιγραφικῆς δεξιοτεχνίας. (Ἀσκήσις κυρίως περὶ τὴν ἰσοπαχῆ ὀρθὴν στρογγύλην Ἑλληνικὴν γραφήν). Ἐφ' ὅσον βεβαίως διατίθεται χρόνος, δὲν πρέπει νὰ παραλειφθῇ ἡ διδασκαλία καὶ τῶν διακοσμητικῶν γραφικῶν στοιχείων.

B'. ΣΧΕΔΙΟΝ (μία ὥρα ἐβδομαδιαίως).

Εἰσαγωγή: Ἡ ἔννοια τοῦ σχεδίου.

Ἀσκήσεις κατάλληλοι ἵνα οἱ μαθηταὶ ἀποκτήσωσι τὴν ἱκανότητα νὰ βλέπουν σχεδιαστικῶς, νὰ μετροῦν καὶ νὰ παρατηροῦν τὸν χαρακτήρα τῶν μορφῶν. Βασικὰ χρώ-

ματα: Τρόπος χρησιμοποιήσεως αὐτῶν. Ἡ σημασία τοῦ χρώματος εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὴν Τέχνην.

α) Ἐλεύθερον ἔγχρωμον σχέδιον:

Ἐλεύθερα σχεδιάσις ἐξ ἀφορμῆς περιγραφῶν, μύθων, ποιημάτων, ἑορταστικῶν ἐκδηλώσεων, σκηνῶν τοῦ καθ' ἡμέραν βίου κ.τ.δ. Τοποθέτησις σχημάτων καὶ χρωμάτων κατὰ τὴν προσωπικὴν ἀρέσκειαν τοῦ μαθητοῦ.

β) Σχέδιον ἐπὶ τῇ βάσει εἰδικῶν προτύπων: Σχεδιάσις τῶν χαρακτηριστικῶν καὶ ἀπλουστέρων μνημείων τῆς τέχνης ἐκ τῆς ἐν τῇ τάξει διδασκομένης ἱστορίας, ὡς κίονων, τύπων ἀρχαίων Ἑλληνικῶν ναῶν κλπ.

Γ'. ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑ (μία ὥρα κατὰ 15) θήμερον).

α) Χαρτοτεχνία (Χαρτοκοπτικὴ — χαρτοκολλητικὴ):

Κατασκευὴ γεωμετρικῶν σχημάτων, ἐν τῇ τάξει διδασκομένων, δι' ἔγχρωμου χάρτου (γλασσέ) καὶ ἐπικόλλησις αὐτῶν ἐπὶ φύλλων τοῦ BLOCK, ἢ ἐπὶ βαθέος χρώματος χαρτονίων, ὥστε νὰ σχηματίζεται ἐν ἀρμονικῶν σύνολον. Συνθέσεις ὑποτυπώδεις διὰ συναρμοολογήσεως καὶ ἐπικολλήσεως ἔγχρωμων τεμαχίων χάρτου εἰς φύλλον τοῦ BLOCK ἢ ἐπὶ χαρτονίου βαθέος χρώματος πρὸς κατασκευὴν μωσαϊκῶν πλακοστρώτων, προσόψεων οἰκιῶν, κλαδίσκων μετ' ἀνθέων καὶ φύλλων κλπ.

Κατασκευὴ στοιχειωδῶν στερεῶν διὰ συναρμοολογήσεως τεμαχίων χαρτονίου ἢ διαφανῶν πλαστικῶν φύλλων. Ὑποτυπώδης κατασκευὴ οἰκίσκων.

β) Πλαστικὴ: Εἰσαγωγή: Ἐννοια πλαστικῆς — σκοπὸς καὶ σημασία αὐτῆς. Ἐτικὰ καὶ ἐργαλεῖα.

Κατασκευὴ ἀπὸ μνήμης ἢ ἐκ τοῦ φυσικοῦ ἀπλῶν ἀντικειμένων διὰ πηλοῦ ἢ δι' ἄλλων ἐν χρήσει πλαστικῶν ὑλῶν.

II. ΤΑΞΕΙΣ Β'.

Α'. ΚΑΛΛΙΓΡΑΦΙΑ (μία ὥρα ἐβδομαδιαίως κατὰ τὸ Α' ἑξάμηνον).

Ὡς ἐν τῇ Α' τάξει. Ἀσκησις καὶ εἰς τὴν ἰσοπαχῆ ὀρθὴν — στρογγύλην Λατινικὴν γραφὴν.

Β' ΣΧΕΔΙΟΝ. (Α' καὶ Β' ἑξάμηνον 1 ὥρα).

Εἰσαγωγή: Ἀνάλυσις χρώματος — διάκρισις διὰ διαμέσων τόνων τῶν χρωμάτων. Ἀσκησις εἰς τὴν στοιχειώδη διάκρισιν καὶ ἀπόδοσιν τῆς συμμετρίας τῶν με-

ρῶν καὶ τῆς σχέσεως τῶν διαστάσεων τῶν ἀντικειμένων. Στοιχεῖα ἐλευθέρας σχεδιάσεως προσώπων.

α) Ἐλεύθερον σχέδιον: Ἐυθέρα ἔγχρωμος σχεδίασις σκηνῶν συνθετωτέρων ἐξ ἀφορμῆς ἱστορημάτων, ποιημάτων, περιγραφῶν κλπ. ὡς ἐν τῇ Α' τάξει. Ἀσκήσεις πρὸς διάκρισιν καὶ ἀπόδοσιν τοῦ κυριάρχου αὐτῶν χαρακτῆρος.

β) Σχέδιον ἐπὶ τῇ βάσει εἰδικῶν προτύπων: Σχεδίασις ἀπλῶν μνημείων τέχνης ἐκ τῶν ἐν τῷ μαθήματι τῆς ἱστορίας διδασκομένων. Σπουδαὶ πτυχολογίας.

γ) Γραμμογραφία Σχεδίασις μὲν BIC μελανοῦ χρώματος ἢ γραμμοσύρτου τῇ βοηθείᾳ χάρακος ἢ διαβήτου καὶ ἐν συνεχείᾳ χρωματισμὸς γεωμετρικῶν ἐπαλλήλων σχημάτων (διαφάνεια), ὡς ῥόμβων, παραλληλογράμμων, τετραγώνων, τριγώνων, πολυγώνων, κύκλων, ἐλλείψεων καὶ ὑπὸ τοιαύτην διάταξιν, ὥστε νὰ σχηματίζεται ἐντὸς τοῦ περιθωρίου ἕν ἀρμονικὸν συνθετικὸν σύνολον.

Ἀπλούστατα ἔγχρωμα διακοσμητικὰ σχέδια μὲν γεωμετρικὰ σχήματα ὑπὸ τύπον λαϊκῶν ὑφαντῶν, κιγκλιώματα, κίονες, ἀπλαῖ γέφυραι κατὰ μέτωπον, κωδωνοστάσια κλπ. εἰς ἐλευθέραν καὶ ἄνευ μετρήσεων ἀπόδοσιν.

Γ' ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑ

(Β' ἐξάμηνον μία ὥρα καθ' ἑβδομάδα).

α) Χαρτοτεχνία: Κατασκευαὶ στερεῶν διὰ διαφανῶν πλαστικῶν φύλλων (ἐκ ζελατίνης), οἰκίσκων ἐκ χαρτονίου κ.ἄ.

Κατασκευαὶ κλαδίσκων ἀνθέων ἐκ τῶν διδασκομένων ἐν τῇ τάξει κατὰ τὸ μάθημα τῆς φυτολογίας δι' εἰδικῶν ἐγχρώμων τεμαχίων καὶ σύρματος.

Χαρτοκοπτικὴ — Πανοκολλητικὴ.

Κατασκευὴ κτυτίων, καλυμμάτων βιβλίων (COUVRE LIVRE) διὰ κολλήσεως ὀθόνης καταλλήλως διακοσμουμένης ἐπὶ χονδροῦ χαρτονίου.

Κατασκευὴ χαρτοφυλάκων, ἀπλῆ δέσις βιβλίων,

β) Πλαστικὴ: Ἐλεύθεραι ἐργασίαι ἀπὸ μνήμης:

Κατασκευὴ ἀντικειμένων ἐκ τοῦ ζῶϊκοῦ καὶ τοῦ φυτικοῦ (καρποὶ) κόσμου, ὡς καὶ γεωφυσικῶν μορφῶν.

ΙΙΙ. ΤΑΞΙΣ Γ'.

ΣΧΕΔΙΟΝ.

Εἰσαγγή: Ὡς εἰς τὴν Β' τάξιν. Φωτοσκίασις. Ἀ-

νάμιξις χρωμάτων. Ἄξιονες κινήσεων.

α) Ἐλεύθερον σχέδιον: Ἀπὸ μνήμης ἢ ἐκ προτύπων προσφερομένων ἀπὸ τοῦ πίνακος: Ἑλληνικά τοπία ἔγχρωμα, σπίτια, ναῖσχοι, δένδρα, θάλασσα. Πρόσωπα ἀπὸ διαφόρους ὄψεις. Κινήσεις ἀπλαῖ ἀνθρώπων, πτηνῶν, ζώων. Πλοίαριά, λέμβοι, αὐτοκίνητα, σιδηρόδρομοι, ἀεροπλάνα. Ἐντυπώσεις ἀπὸ ταξίδια, ἑορτάς, παιδικοῦς κήπους κλπ.

β) Γραμμικὸν σχέδιον: Εἰσαγωγή εἰς τὴν διακοσμητικὴν τέχνην. Ἐξέλιξις καὶ ἐφαρμογαὶ ταύτης εἰς τὸν καθ' ἡμᾶς βίον. Εὐθύγραμμα διακοσμητικὰ σχήματα διὰ μετρήσεων εἰς συνδυασμοὺς χρωμάτων τῆς ἀρεσκείας τῶν μαθητῶν. Πλακόστρωτα δαπέδων, κυκλιδώματα συνθετώτερα, λαϊκὰ ὑφαντὰ κλπ. ἐκ προτύπων ἀπὸ τοῦ πίνακος προσφερομένων.

γ) Γεωμετρικὸν σχέδιον:

Ἡ φύσις τοῦ γεωμετρικοῦ σχεδίου. Ὅργανα σχεδίασεως. Λύσεις γεωμετρικῶν προβλημάτων δι' ἀπλῶν κατασκευῶν. Κλίμακες ἀναγωγῆς. Ἰχνογράφους ὑπὸ κλίμακα ἐπιπέδων σχημάτων. Γεωμετρικὰ σχέδια δαπέδων, ὀροφῶν.

Περὶ προβολῶν: Κεντρικὴ προβολὴ ἢ προοπτικὸν σχήματος. Ὅρθη προβολή. (Προβολαὶ σημείου, γραμμῶν καὶ ἐπιπέδων σχημάτων).

Προοπτικὴ: Σημασία αὐτῆς. Ὀπτικὴ γωνία, γεωμετρικὸν καὶ προοπτικὸν ἐπίπεδον. Γραμμὴ ἐδάφους. Γραμμὴ ὀρίζοντος. Σημεῖον ὀράσεως. Σημεῖον ἀποστάσεως. Προοπτικὴ τριγώνων, τετραγώνων, ἐγγεγραμμένου τοῦ ἐνὸς ἐντὸς τοῦ ἄλλου, κύκλων, πολυγώνων.

ΩΔΙΚΗ

ΑΡΘΡΟΝ 14. — 1. ΚΟΠΟΣ.

Τὸ μάθημα τῆς Ὀδικῆς ἔχει σκοπὸν νὰ ἀναπτύξῃ τὰς μουσικὰς προδιαθέσεις τοῦ μαθητοῦ καὶ νὰ καταστήσῃ τοῦτον ἱκανόν, ὅπως κατανοήσῃ τὴν γλῶσσαν τῆς μουσικῆς καὶ οἰκειωθῇ αὐτήν, ἵνα δυνηθῇ νὰ ἐκφρασθῇ ὄχι μόνον μετὰ τὴν ἐθνικὴν του γλῶσσαν τῆς ὀμιλίας, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν πανανθρωπίνην γλῶσσαν τῆς Μουσικῆς. εἰς ἣν ἐξεφράσθη ὁ λαὸς διὰ τῶν ἀσμάτων του καὶ οἱ μεγάλοι μουσικοὶ διὰ τῶν ἀθανάτων ἔργων των, διὰ

τῶν ὁποίων ἐμορφοποίησαν οὗτοι τὸ βάθος τῶν ἀνθρωπίνων διανοημάτων καὶ τῶν σναισθημάτων.

Οὕτω ἡ Ὤδικὴ καλεῖ τὸν μαθητὴν νὰ στραφῇ πρὸς τὰς ἰδίας αὐτοῦ ἐσωτερικὰς δυνάμεις, νὰ ἐκλεπτύνῃ τὰς αἰσθητικὰς του καταβολὰς καὶ ἀντιλήψεις καὶ νὰ κατευθύνῃ τὴν προτίμησιν του πρὸς τὸ ὠραῖον καὶ ὄχι πρὸς τὸ κοινὸν καὶ τὸ ἀγοραῖον. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἡ Ὤδικὴ βοηθεῖ εἰς ὀλοκλήρωσιν τῆς μορφώσεως, ἣν ὁ μαθητὴς λαμβάνει διὰ τῶν λοιπῶν μαθημάτων, καὶ δημιουργεῖ ἀντιστάθμισμα αἰσθητικὸν εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν τῆς μορφώσεως καὶ τὴν μηχανοποίησιν τῆς ζωῆς.

2. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΤΑΗ.

ΤΑΞΙΣ Α΄.

Α΄. ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ — ΜΕΛΩΔΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ.

Ὁρισμὸς τῆς Μουσικῆς. Ἦχοι καὶ φθόγγοι. Ὑψος φθόγγων. Ὀνόματα φθόγγων. Μουσικὴ ἔκτασις. Πεντάγραμμος, βοηθητικαὶ γραμμαί. Γνώμονες. Γνώμων τοῦ σολ. Ὀνομασία φθογγοσῆμων. Διάρκεια ἢ ἀξία τῶν φθόγγων. Σχήματα φθογγοσῆμων. Ρυθμὸς, μελωδία. Μουσικὴ ἀνάγνωσις. Ρυθμικὴ καὶ μελωδικὴ ἀνάγνωσις ἀσκήσεων εἰς μέτρον 2)4 ἐπὶ διαστημάτων 2 (τῆς μείζονος κλίμακος τοῦ Ντό) μὲ ἡμίση καὶ τέταρτα. Μελωδικαὶ ἀσκήσεις ἐπὶ διαστημάτων 3ης καὶ 4ης. Παύσεις Σύνδεσις διαρκείας. Σχετικαὶ μελωδικαὶ ἀσκήσεις. Περὶ μέτρον ἓν γένει. Μελωδικαὶ ἀσκήσεις εἰς μέτρον 4)4. Τί εἶναι κλίμαξ. Κλίμαξ τοῦ Ντό. Μείζων κλίμαξ (τόνοι καὶ ἡμιτόνια). Ἑλλιπὲς μέτρον. Ρυθμικὴ ἀγωγή καὶ συνηθέστεροι ὅροι αὐτῆς. Κορώνα. Στιγμὴ διαρκείας. Παρεστιγμένα φθογγόσημα. Μελωδικαὶ ἀσκήσεις μὲ παρεστιγμένα ἡμίση. Μελωδικαὶ ἀσκήσεις εἰς μέτρον 3)4. Χρωματισμοὶ καὶ συνηθέστεροι ὅροι αὐτῶν. Προσωδία. Ὅροι καὶ σημεία τῆς προσωδίας. Σχετικαὶ μελωδικαὶ ἀσκήσεις καὶ ἄσματα μονόφωνα. Ὀγδοα καὶ παύσεις ὀγδόων. Παρεστιγμένα τέταρτα. Σχετικαὶ μελωδικαὶ ἀσκήσεις καὶ ἄσματα. Μελωδικαὶ ἀσκήσεις καὶ ἄσματα μονόφωνα, ἐπὶ διαστημάτων 5ης, 6ης, 7ης καὶ 8ης. Κανόνες δίφωνοι. Δέκατα ἕκτα καὶ παύσεις δεκάτων ἕκτων. Ὀγδοον πα-

ρεστιγμένον. Μελωδικαὶ ἀσκήσεις καὶ ᾄσματα μονόφωνα μὲ συνδυασμοὺς ὀγδόων καὶ δεκάτων ἕκτων.

Β΄. ΑΣΜΑΤΑ. Ἀκροάσεις δίσκων κλπ.: Ἐκμάθησις ἀσμάτων ἐθνικοῦ, θρησκευτικοῦ καὶ ἠθικοπλαστικοῦ ἐν γένει περιεχομένου καθιερωμένων ξένων καὶ Ἑλλήνων μουσουργῶν ἢ μουσικῶν παραγωγῶν. Ἐκμάθησις ἀσμάτων ἀνηκόντων εἰς τὸν κύκλον τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς παραδόσεως ὡς καὶ λαϊκῶν ἀσμάτων ἄλλων χωρῶν. Ἀκροάσεις ἐκ δίσκων, μαγνητοφωνημένων ἐκτελέσεων ἢ ραδιοφωνικῶν ἐκπομπῶν, συνοδευομένων ὑπὸ συντόμων ἀναλύσεων, ἔργων δι' ᾄσμα (μονωδιῶν, διωδιῶν, χορωδιακῶν ἔργων, ἀποσπασμάτων μελοδραμάτων καὶ ὀρατορίων, δημοδῶν ἀσμάτων κλπ.).

ΤΑΞΙΣ Β΄.

Α΄. ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ — Μελωδικαὶ ἀσκήσεις: Μελωδικαὶ ἀσκήσεις καὶ ᾄσματα ἐπὶ τῆς διδασχθείσης κατὰ τὸ προηγούμενον σχολικὸν ἔτος ὕλης. Σημεῖα ἐπαναλήψεως καὶ παραπομπῆς. Μεσαῖοι φθόγγοι τῶν τόνων. Σημεῖα ἀλλοιώσεως. Ἐναρμόνιοι φθόγγοι. Χρωματικὴ κλίμαξ τοῦ Ντό. Μελωδικαὶ ἀσκήσεις καὶ ᾄσματα μονόφωνα καὶ δίφωνα μὲ ἠλλοιωμένους φθόγγους. Διπλῆ στιγμή διαρκειᾶς. Συγκοπὴ καὶ ἀντιχρονισμός. Μείζων κλίμαξ τοῦ Σόλ. Ὀπλισμός τοῦ γνώμονος ἢ τῆς κλίμακος. Σχηματισμός τῆς μείζονος κλίμακος τοῦ Ρέ. Μελωδικαὶ ἀσκήσεις καὶ ᾄσματα μονόφωνα καὶ δίφωνα εἰς τὰς μείζονας κλίμακας Σόλ καὶ Ρέ. Τρίηχον. Σχετικαὶ μελωδικαὶ ἀσκήσεις καὶ ᾄσματα. Σχηματισμός τῆς μείζονος κλίμακος τοῦ Λά. Μέτρον 3)8 καὶ 6)8. Αἱ μείζονες κλίμακες τοῦ Φά καὶ Σι ὕφ. Σχετικαὶ μελωδικαὶ ἀσκήσεις καὶ ᾄσματα μονόφωνα καὶ δίφωνα. Μετατροπία καὶ μεταφορά.

Β΄. ἈΣΜΑΤΑ — Ἀκροάσεις ἐκ δίσκων κλπ.: Ἐκμάθησις ἀσμάτων ὡς ἐν τῇ Α΄ τάξει. Ἀκροάσεις ἐκ δίσκων ἢ ἀπὸ μαγνητοφώνου ἐκτελέσεων ΣΟΛΟ ἑνὸς ἐκάστου τῶν ὀργάνων τῆς συμφωνικῆς ὀρχήστρας μετὰ κατατοπιστικῶν πληροφοριῶν ἐπ' αὐτῶν. Ἀκροάσεις ἐκ δίσκων κλασσικῶν, ἀπλῶν καὶ εὐλήπτων συμφωνικῶν ἔργων.

ΤΑΞΙΣ Γ΄.

Α΄. ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ — Μελωδικαὶ ἀ-

σκήσεις: Ἐλάσσων κλίμαξ τοῦ Λά, ἀρμονική καὶ μελωδική. Θεωρητικὴ ἐξέτασις τῶν διαστημάτων 2ας καὶ ἀρμονικῆς ἐλάσσονος κλίμακος τοῦ Λά. Μελωδικαὶ ἀσκήσεις καὶ ἄσματα μονόφωνα καὶ δίφωνα εἰς τὴν ἐλάσσονα κλίμακα τοῦ Λά. Σύγκρισις μείζονος καὶ ἐλάσσονος κλίμακος. Τρόποι μείζων καὶ ἐλάσσων. Μελωδικαὶ ἀσκήσεις καὶ ἄσματα μονόφωνα καὶ δίφωνα εἰς ἐλάσσονας κλίμακας Μί, Σί, Ρε καὶ Σόλ. Μέτρα 2)2, 3)2 καὶ 4)2. Ἀρχαῖοι Ἑλληνικοὶ τρόποι. Ἦχοι Βυζαντινῆς Μουσικῆς. Τρόποι Ἑλληνικῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν. Μέτρον 7)8. Σχετικὰ δημώδη καὶ Βυζαντινὰ ἐκκλησιαστικὰ ἄσματα.

Β'. ΣΤΝΤΟΜΟΣ ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑ τῶν ἱστορικῶν περιόδων καὶ τῶν σπουδαιότερων μορφολογικῶν τύπων τῆς Μουσικῆς.

Γ'. ΑΣΜΑΤΑ: Ἐκμάθησις ἀσμάτων τῶν μεγάλων μουσικῶν δημιουργῶν δι' ἀναγνώσεως τοῦ μουσικοῦ κειμένου.

ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

ΑΡΘΡΟΝ 15. 1. ΣΚΟΠΟΣ: Ἡ Σωματικὴ Ἀγωγή ἀποβλέπει εἰς τὴν ὑποβοήθησιν τῆς βαθμιαίας καὶ ἀρμονικῆς σωματικῆς καὶ ψυχικῆς ἀναπτύξεως τοῦ μαθητοῦ, μὲ ἐιδικοὺς σκοποὺς τοὺς ἑξῆς:

1) Τὴν ἐξασφάλισιν τῆς σωματικῆς ὑγείας καὶ εὐεξίας, τὴν ἀκτίρωσιν τῶν σωματικῶν δυνάμεων καὶ τὴν βασικὴν σκληρὰγώγησιν τοῦ ὀργανισμοῦ.

2) Τὴν πρόληψιν καὶ διόρθωσιν τῶν σφαλμάτων καὶ ἐλλείψεων τῆς στάσεως καὶ τῶν ὀργάνων τῆς κινήσεως.

3) Τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἀποδόσεως τῶν φυσιολογικῶν λειτουργιῶν τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ ἰδίως τῆς ἀνάπνοης καὶ τῆς κυκλοφορίας.

4) Τὴν ἄσκησιν τοῦ ὀργανισμοῦ πρὸς μεγαλυτέραν ἀπόδοσιν διὰ τῆς μικροτέρας νευρομυϊκῆς καταβολῆς.

5) Τὴν ἐπίτευξιν συμμετροῦ καὶ ἀρμονικῆς διαπλάσεως καὶ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἐννοίας τῆς στάσεως, τῆς κινήσεως καὶ τῆς σωματικῆς ἐκφράσεως.

6) Τὴν συμβολὴν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ψυχικῶν, ἠθικῶν καὶ κοινωνικῶν ἀρετῶν, αἱ ὁποῖαι ὀλοκληρώνουν τὴν προσωπικότητα τοῦ ἀνθρώπου.

7) Τὴν καλλιέργειαν τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὸ σῶμα (ὡς ἀξία καὶ φορέα ἀξιών) καὶ τῶν ὑγιῶν ἀντιλήψεων περὶ τῆς ἱερότητος καὶ τοῦ βαθυτέρου προορισμοῦ του.

8) Τὴν διὰ τῆς ἐν ὑπαίθρῳ ζωῆς καὶ τῆς φυσικῆς ἐν γένει κινήσεως καλλιέργειαν τῆς χαρᾶς, τῆς ζωῆς καὶ τῆς αἰσιοδοξίας καὶ τῆς διαθέσεως πρὸς ἐργασίαν καὶ δράσιν.

9) Τὴν προετοιμασίαν τοῦ μαθητοῦ διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἀπαιτήσεων τῆς πρακτικῆς ζωῆς.

10) Τὴν διατήρησιν τῶν ἐθνικῶν παραδόσεων καὶ τοῦ ὑγιοῦς ἀγωνιστικοῦ πνεύματος, κυρίου χαρακτηριστικοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

2. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΤΛΗ.

ΤΑΞΙΣ Α' — Γ'.

A) ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΑΞΕΩΣ: Κλίσεις καὶ μεταβολαὶ ἐν στάσει. Φυσιολογικὴ βάδισις μὲ τὸν ἀπαιτούμενον γυμναστικὸν τόνον, φυσικὴν αἰώρησιν τῶν χειρῶν ἀπὸ τῶν ὤμων καὶ ἀβιάστως τεταμένους τοὺς ἀγκῶνας καὶ τὰς παλάμας, εἰς 120 βήματα ἀνὰ Γ'. Διάφοροι βηματισμοί. Ἄλτ. Ἀλλαγὴ βήματος, τροχάδην βηματισμός. Κλίσεις καὶ μεταβολαὶ ἐν βαδίσματι. Ἀλλαγὴ κατευθύνσεως. Σχηματισμὸς φάλαγγος, παρατάξεως καὶ εἶδη αὐτῶν. Μετασχηματισμὸς φάλαγγος ἐν στάσει καὶ κινήσει. Μετασχηματισμὸς φάλαγγος εἰς παράταξιν μὲ τὸ αὐτὸ μέτωπον.

B) ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ:

α) Ἐλεύθεραι ἀσκήσεις ἐκ τῶν θεμελιωδῶν καὶ τῶν παραγῶγων αὐτῶν στάσεων, β) συνασκήσεις, γ) ἀναπηδήσεις καὶ ἄλλα καὶ δ) φυσικαὶ μετατοπίσεις (βαδίσεις, δρόμοι, ἐρπυσμοί, διαπεράσεις κλπ.). Ἀσκήσεις ἐδάφους καὶ ἐφαλτηρίων. α) Κυβιστήσεις καὶ ἀνακυβιστήσεις ἐπὶ γυμναστικῶν στρωμάτων ἢ καταλλήλου ἐδάφους (ἀμμουδιά, χλόη) καὶ β) αἱ ἐλαφρότεραι μορφαὶ τῶν ἀσκήσεων ἐφαλτηρίων καὶ πλινθίων. Ἀσκήσεις μὲ φορητὰ ὄργανα, ἥτοι μὲ βαρείας δερματίνους γυμναστικὰς σφαίρας (τῶν 2 χιλ.) μὲ ἐλαστικὰς σφαίρας καὶ μὲ ἀτομικοὺς ξυλίνους κοντοὺς (80—100 ἐνμ.). Ἀσκήσεις ἐπὶ πε-

πηγμένων ὀργάνων, ἐπὶ πολυζύγων, δοκῶν, ἐδράνων, σχοινίων, κλιμάκων καὶ μονοζύγων).

Γ) ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΣΤΙΒΟΥ:

Δρόμοι: α) Δρόμοι ταχύτητος 60 — 80 μ. β) Δρόμοι προοδευτικῆς ἀποστάσεως καὶ βραδέος ρυθμοῦ, ἐναλλασσόμενοι μὲ βάδισιν, αἵτινες εἰς τὴν Γ' τάξιν καὶ μόνον διὰ τοὺς μαθητὰς δύνανται νὰ φθάσουν τὴν ἀπόστασιν τῶν 1.000 μ. περίπου, χωρὶς οὗτοι νὰ λαμβάνουν τὴν μορφήν καὶ ρυθμὸν τοῦ ἀγωνιστικοῦ δρόμου ἡμιαντοχῆς. γ) Οἱ αὐτοὶ δρόμοι ἐπὶ φυσικοῦ ἐδάφους καὶ μετὰ τεχνητῶν ἢ φυσικῶν ἐμποδίων. δ) Σκυταλοδρομία. Ἄλματα εἰς μῆκος καὶ ὕψος μετὰ φορᾶς. Ρίψεις: α) μικρᾶς δερματίνης σφαίρας 80—100 γραμμ., β) ἐπισκύρου (2 χιλ.) καὶ γ) σιδηρᾶς σφαίρας (3 χιλ.). Παιλαιστικαὶ ἀσκήσεις, ἧτοι ὀρθοστάσην πάλη (μέση μὲ μέση) μόνον διὰ τοὺς μαθητὰς, διελκυστίνδα.

Δ'. ΠΑΙΔΙΑΙ:

Πάντα τὰ εἶδη τῶν ὀμαδικῶν γυμναστικῶν παιδιῶν ἐπιχωρίων καὶ ξένων καὶ ἐκ τῶν ἀθλοπαιδιῶν ἢ πετοσφαίρησις, ἢ χειροσφαίρησις καὶ ἢ καλαθοσφαίρησις, εἰς μικροτέρας διαστάσεις γηπέδου, μειωμένα χρονικὰ ὄρια καὶ κατόπιν σχετικῆς προπαρασκευῆς αὐτῶν διὰ συναφῶν παιδιῶν.

Ὁ διαιτιθέμενος διὰ τὰς ἀθλοπαιδιάς χρόνος νὰ περιλαμβάνη κατὰ τὸ 1)3 μὲν στοιχεῖα τεχνικῆς, ἧτοι ρίψεις, ὑποδοχὴν, λαβὴν ἢ σταμάτημα, μεταβίβασιν τῆς σφαίρας μὲ ἐλιγμούς μὲ αὐτήν, κατὰ δὲ τὰ ἕτερα 2)3 διεξαγωγὴν τῆς παιδιᾶς μὲ παρεμβολήν, στοιχείων τακτικῆς τ.ἔ., διατήρησιν τῶν θέσεων, ἀπελευθέρωσιν ἀπὸ τὸν ἀντίπαλον, συνεργασίαν καὶ σχέδιον ἐπιθέσεως καὶ ἀμύνης.

Ε'. ΛΑΪΚΟΙ ΧΟΡΟΙ:

Οἱ δύο πανελλήνιοι κατ' ἀρχὴν χοροί, ὁ Καλαματιανὸς καὶ ὁ Κλέφτικος καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν ἐκεῖνοι, οἵτινες εἶναι ἀπολύτως γνωστοὶ εἰς τὸν Γυμναστήν ἢ τὴν Γυμνάστριαν μὲ τὴν γηγενῆ μορφήν των, χωρὶς χορογραφικὰς προσθήκας ἢ ἀλλοιώσεις, ἀπαραιτήτως δὲ οἱ αὐτόχθονες τοπικοί.

ΣΤ'. ΚΟΛΤΜΒΗΣΙΣ:

Ἀσκήσεις καὶ παιδιαὶ ἐξοικιώσεως μὲ τὸ νερὸ (διολίσθησις καὶ ἄνωσις, πηδήματα εἰς τὸ νερὸ ὑπὸ μορφὴν παιδιᾶς. Δρόμος καὶ πτώσις μὲ τοὺς πόδας, πήδημα μὲ στροφὴν περὶ τὸν ἐπιμήκη ἄξονα, πήδημα ἐν συσπειρώσει κλπ.). Προσθία καὶ ὑπτία καλύμψεις. Πήδημα μὲ τὴν κεφαλὴν καὶ κατάδυσις. Κατάδυσις διὰ τὴν ἀνέλκυσιν ἀντικειμένου εἰς μικρὸν βάθος καὶ ὁμαλὸν πυθμένα.

Ζ'. ΕΚΑΡΟΜΑΙ:

Ἡμιμερήσαιο εἰς τὰς πέριξ τῆς ἔδρας τοῦ σχολείου τοποθεσίας καὶ ἡμερήσαιο, καθ' ἃς οἱ μαθηταὶ ἀσχοῦνται εἰς τὴν ὀργανωμένην πεζοπορίαν καὶ ὄρειβασίαν μὲ προοδευτικὴν αὐξήσιν τῆς ἀποστάσεως καὶ τῶν δυσκολιῶν αὐτῶν καὶ ἐφαρμογὴν σχετικῶν παιδιῶν αἰσθήσεως καὶ διανοήσεως (ὡς ἀνιχνεύσεως, προσανατολισμοῦ), ἀποκρύψεως, ἐκτιμήσεως ὕψους, βάθους καὶ μήκους, καταδείξεως ἀντικειμένων κλπ.).

ΠΡΩΤΑΙ ΒΟΗΘΕΙΑΙ

ΑΡΘΡΟΝ 16.— 1. ΣΚΟΠΙΟΣ.

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος τῶν Πρώτων Βοηθειῶν εἶναι ἡ μετάδοσις εἰς τοὺς μαθητὰς πρακτικῶν ὑγιεινολογικῶν γνώσεων διὰ τὴν προφύλαξιν τῶν ἐκ σωματικῶν ἀτυχημάτων καὶ ἡ καθοδήγησις καὶ ἄσκησις αὐτῶν διὰ τὴν κατὰ τρόπον τηλεσφόρον πρόχειρον μὲν, ἄμεσον ὅμως ἀντιμετώπισιν τῶν κυριωτέρων καὶ συνηθεστέρων ἐν τῷ ἀτομικῷ καὶ κοινωνικῷ βίῳ ἀπαγτωμένων ἀτυχημάτων τούτων μέχρις ἐπεμβάσεως τοῦ εἰδικοῦ ἐπιστήμονος.

2. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΤΛΗ.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Τὶ εἶναι αἱ Πρῶται Βοήθειαι. Κακώσεις μηχανικαί, θλάσις, διάστρεμμα. Ἐξάρθρωμα. Κάταγμα. Τραῦμα. Αἱμορραγία ἐκ τραυμάτων. Πρῶται βοήθειαι ἐπὶ αἱμορραγιῶν. Ἐπίδεσμοι. Ἐγκεφαλικὴ διάσεισις. Τραύματα ἐξ ἰοβόλων ὄψεων. Δήγματα λυσσόντων ζώων. Κακώσεις

θερμαντικά· Ἐγκυμα. Κρουοπαγήματα. Καθολικὴ ψύξις. Ἡλίαςις. Κακώσεις ἠλεκτρικαί. Ἐσωτερικαὶ αἱμορραγίαι. Ρινικὴ ἐπίσταξις. Πνευμονικὴ αἱμορραγία. Στομαχικὴ αἱμορραγία· Λιποθυμία. Ἐπιληψία. Σπασμοί. Ἀσφυξία. Τεχνητὴ ἀναπνοή, πρακτικὴ ἐξάσκησις τεχνητῆς ἀναπνοῆς. Διάσφωσις πνιγομένου. Δηλητηριάσεις ἐξ οἰνοπνεύματος, ἐκ τροφῶν, ἐκ μονοξειδίου τοῦ ἄνθρακος. Μεταφορὰ τραυματιῶν καὶ ἀσθενῶν.

ΟΙΚΟΚΥΤΡΙΚΑ

ΑΡΘΡΟΝ 17. 1. ΣΚΟΠΟΣ :

Τὸ μάθημα τῶν Οἰκοκυρικῶν ἐπιδιώκει σκοποὺς παιδευτικοὺς καὶ πρακτικοὺς, ἧτοι νὰ διεγείρῃ καὶ καθοδηγήσῃ τὴν ἔμφυτον κλίσιν τῆς μαθητρίας εἰς τὸν ρόλον τῆς μητρὸς καὶ τῆς οἰκοδεσποίνης, νὰ ἀναπτύξῃ τὸ διαφέρον αὐτῆς πρὸς τοῦτο καὶ νὰ τὴν προπαρασκευάσῃ εἰς τὰς μελλοντικὰς αὐτῆς ὑποχρεώσεις διὰ τὴν ἐπιτυχῆ διοίκησιν τοῦ οἴκου καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν σχετικῶν πρὸς αὐτὴν ἐργασιῶν.

Περαιτέρω διὰ τῆς καθοδηγήσεως τῆς μαθητρίας εἰς τὴν ὀρθὴν ἐκλογὴν τῆς ποιότητος, τῆς μορφῆς καὶ τοῦ χρώματος τῶν χρησιμοποιητέων ὑλικῶν καὶ εἰς τὸν καλύτερον τρόπον τῆς ἐπεξεργασίας των καὶ τῆς συντηρήσεώς των δι' ἐργασίας ἀκριβοῦς, ἐν συνεχείᾳ δὲ διὰ τῆς ἐξάρσεως τῆς ἀξίας καὶ τοῦ κάλλους ἐκείνου τοῦ ἔργου, εἰς τὸ ὁποῖον ἔχουν κατὰ τὸν καλύτερον τρόπον προσαρμοσθῆ πρὸς ἄλληλα τὸ ὑλικόν, ἡ ἐπεξεργασία καὶ ἡ μορφή του ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, θὰ ἀναπτυχθῇ πνεῦμα δημιουργικὸν ἐνκάμπτου προσαρμογῆς πρὸς τὰς κρατούσας περιστάσεις τοῦ βίου καὶ ὀρθολογικὴ ἀντιμετώπισις τῶν πρακτικῶν θεμάτων τοῦ οἴκου ἀντὶ τῆς ἀταλαπώρου ἀποδοχῆς παρηυδοκημένων σχημάτων.

Οὕτω διὰ τῆς ρεαλιστικῆς ἀντιμετώπισεως τῶν συνθηκῶν τοῦ οἰκιακοῦ βίου, συνδυαζομένης μὲ τὴν ἀπλὴν χάριν καὶ τὴν λεπτότητα τοῦ αἰσθήματος, θὰ προαχθῇ ἡ μέλλουσα οἰκοδέσποινα νὰ δώσῃ τὴν προσωπικὴν της σφραγίδα εἰς τὴν διευθέτησιν τοῦ οἴκου της, ὥστε οὗτος νὰ ἐμπνέῃ τὸ αἶσθημα τῆς ἀσφαλείας, τῆς οἰκιακῆς θαλαπωρῆς καὶ τῆς ἀνέσεως καὶ νὰ καθιστᾷ βαθύτερον καὶ συν-

εκτικώτερον τὸν δεσμὸν τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας.

2. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΤΛΗ:

I. ΤΑΞΙΣ Α'.

Στοιχειώδεις γνώσεις περὶ τῶν εἰδῶν τῶν ὑφασμάτων μετὰ τῆς ὕλης αὐτῶν καὶ τὸ εἶδος τῆς παρασκευῆς τῶν.

Α'. Ραπτική: Ἄπλοῦν κέντημα λευκὸν καὶ χρωματιστόν. Ἐπιδιορθώσεις φορεμάτων καὶ πλεκτῶν δι' ἐμβαλώματος ἢ συρραφῆς (μανταρίσματος).

Β'. Πλεκτική: Χρήσις μικρᾶς βελόνης μετ' ἀγκίστρου πρὸς πλέξιν περιποδίων καὶ διδασκαλίαν τοῦ συστήματος ἀνασυνδέσεως ἐξηλωθέντος στήμονος (πιάσιμο πόντου). Χρήσις μεγάλων βελονῶν πρὸς πλέξιν βρεφικῶν παιδικῶν ἢ ἀνδρικῶν πλεκτῶν εἰδῶν.

Γ'. Στοιχειώδης μαγειρική: Ἀπλαῖ γνώσεις μαγειρικῆς καὶ ζαχαροπλαστικῆς. Τρόποι παρασκευῆς φαγητῶν καὶ γλυκισμάτων. Παράθεσις τῶν φαγητῶν, τρόπος τοποθετήσεως καὶ θέσις τῶν ἐπιτραπεζίων σκευῶν. Κανόνες συμπεριφορᾶς ἐν τῇ τραπέзῃ.

II. ΤΑΞΙΣ Β'.

Συνδυασμὸς χρωμάτων τῶν ὑφασμάτων.

Α'. Κοπτική καὶ ραπτική, ἀπλῶν ἀσπρορούχων, ἰδίως νηπιακῶν καὶ παιδικῶν. Ἐπιδιορθώσεις φορεμάτων πλεκτῶν καὶ ὑφαντῶν δι' ἐμβαλωμάτων ἢ συρραφῶν. Πλύσις εἰδῶν ἐνδύσεως βαμβακερῶν, λινῶν, μαλλίνων, μεταξωτῶν, συνθετικῆς ὕλης, δαντελῶν. Σιδέρωμα ἐκάστου εἴδους. Καθαρισμὸς κηλίδων. Καθαρισμὸς τῶν μαγειρικῶν, ἐπιτραπεζίων καὶ διακοσμητικῶν σκευῶν τοῦ οἴκου.

Β'. Πλεκτική, βρεφικῶν, παιδικῶν ἢ ἀνδρικῶν εἰδῶν διὰ βελονῶν μεγάλων.

Γ'. Στοιχειώδης γνώσις διαιτητικῆς: Ἀξία τῶν κυριωτέρων σιτίων, ἴδια τῶν ἐγχωρίου προελεύσεως καὶ ἐξέτασις αὐτῶν ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς θρεπτικότητος, γνησιότητος καὶ τιμῆς. Ἡ ἀξία τῆς σταφίδος καὶ τῶν ἐγχωρίων νωπῶν καὶ ξηρῶν καρπῶν διὰ τὴν παρασκευὴν γλυκισμάτων καὶ ὑπόδειξις διαφόρων τρόπων χρήσεως.

Τρόποι συνθέσεως ἀπλῶν, θρεπτικῶν καὶ εὐθυνῶν γευμάτων.

III. ΤΑΞΙΣ Γ'.

Α'. Ἡ κατάλληλος χρησιμοποίησις τῶν διατιθεμένων χώρων τῆς κατοικίας, ὑπνοδωματίων, χώρου διαμονῆς τῆς οἰκογενείας κατὰ τὴν ἡμέραν, χώρων ὑποδοχῆς, ἐργασίας, βοηθητικῶν, χώρων καταφυγῆς τῶν παιδιῶν πρὸς ἐργασίαν ἢ παιδίαν, ἐστεγασμένων καὶ εἰ δυνατόν καὶ ὑπαιθρίων μετὰ πρασίνου.

Ἄπλῃ πρακτικῇ καὶ ὀρθολογικῇ διευθέτησις τῶν χώρων, ἐπίπλωσις καὶ διακόσμησις αὐτῶν. Ὑγιεινοὶ κανόνες φωτισμοῦ, θερμάνσεως, ὑδρεύσεως καὶ ἀποχετεύσεως. Μέσα καθαρισμοῦ τῶν χώρων. Στοιχειώδεις ὀδηγίαι ἐκλογῆς ἐπίπλων καὶ συνδυασμοῦ σχημάτων, χρωμάτων καὶ ὕλης τούτων.

Β'. Καταρισμὸς ἐβδομαδιαίου προγράμματος γευμάτων πρὸς χρησιμοποίησιν ποικίλης φύσεως σιτιῶν, ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς, πρὸς ἐπίτευξιν διατροφῆς ἐπαρκοῦς, ὑγιεινῆς καὶ κατὰ τὸ δυνατόν διακρινομένης διὰ τὴν εὐρείαν ἐναλλαγὴν θρεπτικῶν στοιχείων μὲ κατάλληλον συνδυασμὸν ζωϊκῶν καὶ φυτικῶν τροφίμων. Προφύλαξις ἐδεσμάτων καὶ τροφίμων ἀπὸ τὰς ἀλλοιώσεις καὶ μέθοδοι διατηρήσεως αὐτῶν διὰ κονσερβοποίησεως τῇ βοηθείᾳ καταλλήλων ὑλῶν, ἄλατος, ὄξους, ζαχάρεως, ἐλαίου κλπ. διὰ ψύξεως κλπ.

Γ'. Κοπτικῇ καὶ ραπτικῇ ἀπλῶν ἐξωτερικῶν ἐνδυμάτων, ἰδίᾳ παιδικῶν, ἐπιδιορθώσεις καὶ μεταποιήσεις αὐτῶν. Ράψιμον διὰ μηχανῆς καὶ ἐπὶ μέρους διὰ χειρός. Χρησὶς τύπων δι' ἀπλᾶ φορέματα (PATRON) κατασκευαζομένων ὑπὸ τῶν μαθητριῶν. Πλέξιμο διὰ βελόνων διαφόρων εἰδῶν. Κέντημα διακοσμητικὸν μὲ ὑποδείγματα λαϊκῆς τέχνης πρὸς διακόσμησιν ἐνδυμάτων ἢ ἐπενδύσεως οἰκιακῶν ἐπίπλων.

ΑΡΘΡΟΝ 18. Τὸ ὑπὸ τοῦ παρόντος Β. Διατάγματος προβλεπόμενον ἀναλυτικὸν καὶ ὠρολογιακὸν πρόγραμμα ἐφαρμόζεται διὰ τὴν Α' τάξιν ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1962—63, διὰ τὴν Β' ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους

1963—64 καὶ διὰ τὴν Γ' τάξιν ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1964—65. (1)

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ἡμετέρον Ὑπουργὸν ἀνατίθεμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 12ῃ Σεπτεμβρίου 1961

(1) Ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν διὰ τὴν Α' τάξιν ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1963 — 64. Συνεπῶς διὰ τὴν Β' τάξιν θὰ ἐφαρμοσθῇ ἀπὸ τοῦ σχολ. ἔτους 1964 — 65 καὶ διὰ τὴν Γ'. τάξιν ἀπὸ τοῦ σχολ. ἔτους 1965 — 66.

ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ (1)

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙ
ΩΡΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	ΚΑΤΑ ΤΑΞΕΙΣ					
	Α'	Β'	Γ'	Δ'	Ε'	ΣΤ'
1. Θρησκευτικά	2	2	2	2	2	2
2. Ἀρχαῖα Ἑλληνικά	7	7	7	8	8	8
3. Νέα Ἑλληνικά	4	4	4	4	4	4
4. Ἱστορία — Ἀγωγή Πολίτου	3	3	3	3	2	4
5. Λατινικά	—	—	3	3	3	3
6. Φιλοσοφικά	—	—	—	—	2	2
7. Ξένη γλῶσσα	4	3	3	3	2	2
8. Μαθηματικά — Κο- σμογραφία	4	4	4	4	4	5
9. Φυσικά	3	3	3	3	4	4
10. Γεωγραφία	2	2	2	1	1	—
11. Τεχνικά	2	2	2	1	1	—
12. Ὡδική	2	2	1	1	—	—
13. Ὑγιεινή	—	—	—	—	1	—
14. Γυμναστική	3	3	3	3	3	3
Σύνολον ὡρῶν	36	35	36	36	37	37
15. Οἰκοκυριακά (εἰς τὰ τμήματα θηλέων)	2	2	2	2	1	1

B. Διάταγμα

Περὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῆς Μέσης
Ἐκπαιδεύσεως (2)

Τὸ ἀπὸ 18 Νοεμβρίου 1931 Π. Διάταγμα (3) «περὶ
τοῦ προγράμματος τῶν μαθημάτων τοῦ γυμνασίου», τρο-
ποποιεῖται ὡς ἀκολούθως:

Ἄρθρον 1.

Τὸ πρόγραμμα τῶν εἰς τὰ Γυμνάσια, τὰς δύο κατω-
τέρας τάξεις τῶν Πρακτικῶν Λυκείων καὶ ἡμυμνάσια

(1) ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 3 τοῦ Β.Δ. ὑπ' ἀριθ. 624)61 (Φ.Ε.Κ. 151)12-1961, τ. Α'), (ὄπερ 6λ. ἀλλαχοῦ τοῦ παρόντος διβλίου, εἰς πρόγραμμα Γυμνασίων Πρακτικῆς Κατευθύνσεως)

(2) Ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 537 τῆς 9 Νοεμβρίου 1935 φύλλῳ Ἐφ. Κυβερν. (Τ.Α').

(3) Ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 12 τῆς 13 Ἰανουαρίου 1932 φύλλῳ τῆς Ἐφ. Κυβ. (τ. Α').

τοῦ Κράτους, Δημόσια καὶ Ἰδιωτικά, διδακτέων μαθημάτων κανονίζεται ἀπὸ μὲν τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1931 — 32 διὰ τὰς δύο κατωτέρας τάξεις αὐτῶν, ἐφεξῆς δὲ κατ' ἔτος δι' ἐκάστην τῶν ἐπομένων τάξεων τῶν Γυμνασίων ὡς ἀκολουθῶς: (1)

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

1. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

Σκοπὸς. Ἡ διδασκαλία τῶν θρησκευτικῶν κυρίου σκοποῦς ἔχει α) τὴν ὑπὸ τῶν μαθητῶν σαφῆ ἐπίγνωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ ἠθικοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ β) τὴν διὰ τῆς προσηκούσης ἐκμύσεως τοῦ ἔργου τούτου τοιαύτην ἐξύψωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ ἠθικοῦ φρονήματός των, ὥστε τοῦτο νὰ ἀποβῆ μὲν ὁ κύριος ρυθμιστὴς τῆς τε ἀτομικῆς καὶ τῆς κοινωνικῆς των ζωῆς, νὰ ἐκδηλώνηται δὲ καὶ διὰ τῆς ἐνεργοῦ συμμετοχῆς των εἰς τὸν θρησκευτικὸν βίον καὶ τὰ ἔργα τῆς κοινωνικῆς προνοίας τῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

---

(1) Διὰ τὰ ἐξατάξια γυμνάσια θηλέων ἰσχύουσιν αἱ τροποποιήσεις τοῦ ἀπὸ 16 Ἰανουαρίου 1937 Β.Δ. «περὶ τροποποιήσεως τοῦ Ἀναλυτικοῦ προγράμματος ὡς πρὸς τὰ γυμνάσια θηλέων» δημοσιευθέντος ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 24 τῆς 25 Ἰανουαρίου 1937 φύλλῳ Ἐφ. Κυβ. (Τεύχ. Α'), ἔχον οὕτω:

Ἄρθρον 1

Τὸ ἀπὸ 18 Νοεμβρίου 1931 Διάταγμα «περὶ τοῦ προγράμματος τῶν μαθημάτων τοῦ γυμνασίου» ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9 Νοεμβρίου 1935 Διατάγματος περὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως» τροποποιεῖται ὡς πρὸς τὰς γυμνάσια τῶν θηλέων ὡς ἀκολουθῶς: (ἡ συνέχεια τοῦ Διατάγματος εὔρηται εἰς ὑποσημειώσεις κάτωθεν τῶν τροποποιουμένων ἄρθρων τοῦ προγράμματος τῶν γυμνασίων τῶν ἀρρένων).

Τάξις Α'.

Ἰερὰ Ἱστορία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Μετὰ σύντομον γεωγραφικὴν ἐξέτασιν τῆς χώρας, ἐν ἣ ἔδρασεν ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαός, ἐπισκόπησις τῆς ἱστορίας του, ἰδίως δὲ τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς του ἐξελίξεως, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἱστορικοῦ του βίου μέχρι τῆς Ρωμαϊκῆς ἐποχῆς, ἐνδιατρίβουσα κυρίως εἰς τὰ ἱστορικά σημεῖα τὰ προπαρασκευάσαντα ἢ καταστήσαντα ἀναγκαίαν τὴν ἔλευσιν καὶ τὸ ἔργον τοῦ Ἰησοῦ.

Τάξις Β' (1)

Ἰερὰ Ἱστορία τῆς Καινῆς Διαθήκης. Μετὰ σύντομον ἐπισκόπησιν τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς καταστάσεως τοῦ ἀρχαίου κόσμου καὶ τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Ἰησοῦ παραστατικὴ Ἱστορία τοῦ βίου καὶ τῆς δράσεως τοῦ Κυρίου.

Τάξις Γ'.

1. Μετὰ σύντοπον εἰσαγωγὴν εἰς τὴν Π. Διαθήκην ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα ἐκλεκτῶν περικοπῶν ἐκ τῶν Ἱστορικῶν βιβλίων αὐτῆς, ὧν τὸ περιεχόμενον νὰ ἀναφέρεται εἰς τὰς θρησκευτικὰς καὶ ἠθικὰς ἀντιλήψεις τοῦ Ἰσραὴλ καὶ σχετίζεται μὲ τὴν ἔλευσιν καὶ τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ, μέχρι τέλους Δεκεμβρίου.

2. Μετὰ σύντομον εἰσαγωγὴν εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα περικοπῶν ἐκ τῶν Εὐαγγελίων, ἀναφερομένων ἰδίως εἰς τὰς θρησκευτικὰς καὶ ἠθικὰς

(1) Ὡς πρὸς τὰ γυμνάσια θηλέων.

Τάξις Β'

Ἰερὰ Ἱστορία τῆς Καινῆς Διαθήκης. Μετὰ σύντομον ἐπισκόπησιν τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς καταστάσεως τοῦ ἀρχαίου κόσμου καὶ τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Ἰησοῦ παραστατικὴ ἱστορία τοῦ βίου καὶ τῆς δράσεως τοῦ Κυρίου, ἐξαιρουμένης τῆς σπουδαιότητος αὐτοῦ συμβολῆς εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς θέσεως τῆς γυναικὸς ἐν τῇ οἰκογενεῖα καὶ τῇ κοινωνίᾳ (Β.Δ. 16)25-1-1937).

διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἰανουαρίου μέχρι τέλους τοῦ ἔτους.

Τάξις Δ'. (1)

Ἱστορία τοῦ ἔργου α) τῶν Ἀποστόλων μετ' ἀναγνώσεως καὶ ἐρμηνείας οὐσιωδῶν περικοπῶν ἐκ τῶν πράξεων τῶν Ἀποστόλων καὶ β) τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, ἐξαιρουμένων ἰδίᾳ τῶν μεγάλων θρησκευτικῶν φυσιογνωμιῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς δι' αὐτῶν ἀναπτύξεως τῆς διδασκαλίας αὐτῆς, ὡς ἐπίσης καὶ τῶν κυριωτέρων σταθμῶν τῆς ἐξελίξεως τῆς Χριστιανικῆς τέχνης καὶ τονιζομένων τῶν σημερινῶν σχέσεων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὰς λοιπὰς (ἐνωτικὴ κίνησις) καὶ τῆς πρὸς ἀλλήλας κοινωνίας τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν (Πανορθόδοξον συνέδριον ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἡ Ὀρθόδοξος προσύνοδος ἐν Ἀγίῳ Ὄρει).

Τάξις Ε'.

1. Ὀρθόδοξος Κατήχησις δι' ἀνακεφαλαιώσεως καὶ συστηματοποιήσεως τῶν ἐν ταῖς προηγουμέναις τάξεσιν ἐξαχθεῖσων θρησκευτικῶν ἀληθειῶν.

Κατάδειξις τῆς ὑπεροχῆς τῆς Χριστιανικῆς ὑπὲρ τὰς λοιπὰς θρησκείας, μέχρι τέλους Ἰανουαρίου.

2. Σύντομος καὶ κατὰ τὸ δυνατόν ἐποπτικὴ λειτουργία.

(1) Ὡς πρὸς τὰ γυμνάσια θηλέων:

Τάξις Δ'

Ἱστορία τοῦ ἔργου α) τῶν Ἀποστόλων μετ' ἀναγνώσεως καὶ ἐρμηνείας οὐσιωδῶν περικοπῶν ἐκ τῶν πράξεων τῶν Ἀποστόλων καὶ ἰδίᾳ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας ἐπὶ τῶν διδασκαλιῶν του καὶ β) τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων ἐξαιρουμένων ἰδίᾳ τῶν μεγάλων θρησκευτικῶν φυσιογνωμιῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς δι' αὐτῶν ἀναπτύξεως τῆς διδασκαλίας αὐτῆς, ὡς ἐπίσης καὶ τῆς συμβολῆς τῆς γυναικὸς καθόλου καὶ ἰδίᾳ τῶν ἐπὶ χριστιανικῶ ζήλῳ καὶ εὐλαβείᾳ διακριθεισῶν γυναικῶν εἰς τὴν στήριξιν τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας, ἔτι δὲ καὶ τῶν κυριωτέρων σταθμῶν (κλπ. ὡς καὶ διὰ τὰ τῶν ἀρρένων) ἐν Ἀγίῳ Ὄρει. (Β.Δ. 16)-25-1937).

γική μετ' αναγνώσεως τῶν κυριωτέρων προϊόντων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ὑμνολογίας, ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου μέχρι τέλους τοῦ σχολικοῦ ἔτους. (1).

Τάξις ΣΤ'. (2)

1. Ἡ Χριστιανικὴ Ἠθικὴ δι' ἀνακεφαλαιώσεως καὶ συστηματοποιήσεως τῶν ἐν ταῖς προηγουμέναις τάξεσιν ἐξαχθεισῶν ἀληθειῶν.

2. Σύντομος εἰσαγωγὴ εἰς τὰ ἱστορικοφιλολογικὰ προβλήματα τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα περικοπῶν ἐκ τῶν Ποιητικῶν καὶ Προφητικῶν βιβλίων τῆς Π. Διαθήκης. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα περικοπῶν ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου καὶ ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Παύλου.

2. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Σκοποὶ τῆς διδασκαλίας τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν εἶναι: α) ἡ τοιαύτη ἐξοικείωσις τῶν μαθητῶν πρὸς τὸν ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν λόγον, ὥστε οὗτοι 1) νὰ δύνανται ἐν τέλει νὰ κατανοοῦν ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ κείμενα μετὰ λελογισμένης χρήσεως τῶν εἰδικῶν βοηθημάτων καὶ νὰ γράφουν εἰς τὸ Ἀττικὸν ἰδίωμα μικρὰς συνθέσεις κινουμένας εἰς τὴν σφαῖραν τῶν νοημάτων τοῦ ἀρχαίου βίου. 2) Νὰ

(1) Τὸ ἐδάφιον τοῦτο τροποποιεῖται ὡς πρὸς τὰ γυμνάσια θηλέων ὡς ἐξῆς:

2. Σύντομος καὶ κατὰ τὸ δυνατόν ἐποπτικὴ λειτουργικὴ μετ' αναγνώσεως τῶν κυρίων προϊόντων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ὑμνολογίας, ἐν οἷς ἰδίᾳ προπαρίων τῶν Θεομητορικῶν Ἑορτῶν καὶ γυναικῶν Ἀγίων καὶ Μαρτύρων τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου μέχρι τέλους τοῦ σχολικοῦ ἔτους. (Β.Δ. 16)25.1. 1937).

(2) Ὡς πρὸς τὰ γυμνάσια θηλέων:

Τάξις ΣΤ'.

1. Ἡ Χριστιανικὴ Ἠθικὴ δι' ἀνακεφαλαιώσεως καὶ συστηματοποιήσεως τῶν ἐν ταῖς προηγουμέναις τάξεσιν ἐξαχθεισῶν ἠθικῶν ἀληθειῶν, ἐξαιρουμένων ἰδίως τῶν καθκόντων καὶ δικαιωμάτων τῆς γυναικὸς ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ καὶ τῇ κοινωνίᾳ.

β) Ἐν τέλει τοῦ προγράμματος τῶν Ὀρησκευτικῶν προστίθενται τὰ ἀκόλουθα:

ἀποκτήσουν τὴν ἐκ τῆς ἐξοικειώσεως ταύτης προκύπτουσαν ἀρετὴν τῆς λογικῆς καὶ καλλιπεοῦς διατυπώσεως τῶν νοημάτων των καὶ 3) νὰ καταστοῦν ἱκανοὶ εἰς τὴν βαθυτέραν κατανόησιν τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ λόγου.

6) Ἡ διὰ τῆς ἀναγνώσεως τῶν σημαντικωτέρων ἀντιπροσώπων τῶν κυριωτέρων εἰδῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Λογοτεχνίας θεμελιώσις τῆς λογοτεχνικῆς μορφώσεως τῶν μαθητῶν καὶ τοῦ διαφέροντος αὐτῶν πρὸς τὸ λογοτεχνικὸν ὥραϊον καὶ γ) Ἡ διὰ τῆς αὐτῆς ἀναγνώσεως κατανόησις καὶ ἐκτίμησις καὶ τῶν λοιπῶν πλὴν τῆς λογοτεχνίας στοιχείων τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ἰδίως δὲ τῶν ἐξ αὐτῶν ἐχόντων ἰδιάζουσαν σημασίαν διὰ τὴν κατανόησιν καὶ ἐκτίμησιν τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ καὶ μάλιστα τοῦ ἡμετέρου (1).

Τάξις Α'.

1. Γλωσσικὴ διδασκαλία. Ἐπὶ τῇ βάσει ἀναγνώσεως καὶ ἐρμηνείας τῶν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ περικοπῶν τοῦ ἐγκεκρωμένου Ἀναγνωστικοῦ αὐτῆς καὶ τῶν ἐν τῇ τάξει ἀναγιγνωσκομένων ἀρχαίων συγγραφέων.

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀνωτέρω ἀναγνώσεως καὶ ἐρμηνείας καὶ ἐν παραλληλισμῷ πρὸς τὰ ἀντίστοιχα φαινόμενα τῆς νέας Ἑλληνικῆς, ἐξέτασις τῆς Γραμματικῆς τοῦ Ἀττικοῦ πεζοῦ λόγου μέχρι τῶν ὑγρολόηκτων καὶ ἐνρινολόηκτων ρημάτων.

Ποικίλαι ἐργασίαι τῶν μαθητῶν πρὸς ἐφαρμογὴν καὶ ἐντύπωσιν τῶν ἐκάστοτε ἐξεταζομένων μερῶν τῆς Γραμματικῆς (ὡς γραφὴ κατ' οἶκον ἢ ἐν τῷ σχολείῳ γυμνασμάτων διορθουμένων ἐν τῷ σχολείῳ ὑπὸ τῶν μαθητῶν, προφορικὴ ἢ γραπτὴ ἐπὶ τοῦ πίνακος ἐν τῷ σχολείῳ μετὰ-

Παρατήρησις. Ἡ Ὀρθοσκευτικὴ διδασκαλία δέον νὰ ἐνισχύεται διὰ τῆς δημιουργίας ἐμπνευσμένης θρησκευτικῆς ζωῆς ἐν τῷ γυμνασίῳ καὶ διὰ τῆς ἀβιάστου συμμετοχῆς τῶν μαθητριῶν εἰς αὐτήν (κοινὰ προσευχαί, κοινὴ παρακολούθησις τῆς θείας λειτουργίας καὶ συμμετοχὴ εἰς αὐτήν, διὰ καταλλήλου χοροῦ παρακολούθησις ἀπλοῦ καὶ ζωντανοῦ κηρύγματος, ἔμπρακτος ἐκδήλωσις τῆς φιλανθρωπίας, κλπ.). (Β.Δ. 16)25.1.1937).

(1) Ὡς πρὸς τὰ γυμνάσια θηλέων:

Εἰς τὸν σκοπὸν γ) τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν προσθετέα ἐν τέλει τὰ ἐξῆς: ἐξεταζομένης ἰδίᾳ τῆς ἐν τῷ οἰκογενειακῷ καὶ κοινωνικῷ βίῳ θέσεως τῆς γυναικὸς ἐν τῷ ἀρχαίῳ Ἑλληνικῷ κόσμῳ (Β.Δ. 26)25.1.1937).

φρασις εἰς τὸ ἀρχαῖον ἰδίωμα τῶν εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν συντεταγμένων σχετικῶν περικοπῶν τοῦ ἐγκεκομημένου Ἀναγνωστικοῦ, ἰδίᾳ δὲ μετάφρασις ἐκ τοῦ ἀρχαίου εἰς τὸ νέον ἰδίωμα ἢ ἀντιστρόφως προτάσεων συντεθειμένων ὑπὸ τῶν μαθητῶν καὶ σχετικῶν πρὸς τὰ ἐξετασθέντα μέρη τῆς Γραμματικῆς καὶ κατὰ τὸ δυνατόν σύνδεσις τῶν μεταφραζομένων εἰς τὸ ἀρχαῖον εἰς μικρὰς προφορικὰς ἢ γραπτὰς συνθέσεις κλπ.).

Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ β' τριμήνου, ἐξ ἀφορμῆς ἐπίσης τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Ἀναγνωστικοῦ καὶ τῶν ἐρμηνευομένων συγγραφέων καὶ ἐν παραλληλισμῶ πρὸς τὰ ἀντίστοιχα συντακτικὰ φαινόμενα τῆς νέας Ἑλληνικῆς, ὅπως πρακτικὴ ἐξέτασις τῆς χαρακτηριζούσης τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν ἀκολούθου συντακτικῆς ὕλης: τῆς κατὰ πάσας τὰς πλαγίας πτώσεις ἐκφορᾶς τοῦ ἀντικειμένου, τοῦ εἰδικοῦ καὶ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ τοῦ ὑποκειμένου αὐτῶν τῆς τροπῆς τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν καὶ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου, τῆς χρήσεως τῶν μετοχῶν καὶ τῆς ἀναλύσεως αὐτῶν, τῆς ὀργανικῆς Δοτικῆς, τῆς Δοτικῆς τοῦ αἰτίου καὶ τῆς Αἰτιατικῆς τῆς ἀναφορᾶς.

2. Ἀνάγνωσις: α) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία τῶν περικοπῶν τοῦ Ἀναγνωστικοῦ.

β) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία περικοπῶν ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ἀπολλοδώρου καὶ ἐκ τῆς Ποικίλης Ἱστορίας τοῦ Αἰλιανοῦ καὶ ἐνίων ἐκ τῶν Νεκρικῶν Διαλόγων τοῦ Λουκιανοῦ, γινομένη ἐπὶ δύο καθ' ἑβδομάδα ὥρας κατὰ τὸ δεύτερον ἐξάμηνον.

Λογικὴ ἐπεξεργασία καὶ σύνδεσις τῶν ἐκάστοτε ἀναγιγνωσκομένων πρὸς σχηματισμὸν περιεκτικῆς καὶ σαφοῦς εἰκόνας αὐτῶν.

Πραγματικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων πρὸς συναγωγὴν καὶ ταξινομήσιν τῶν ἐν αὐτοῖς ἀπαντώντων στοιχείων τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, ἰδίᾳ δὲ τῶν ἀναφερομένων εἰς τοὺς ἐν τῇ Ἱστορικῇ διδασκαλίᾳ τῆς τάξεως ἐξεταζομένους χρόνους.

Τάξις Β'.

1. Γλωσσικὴ διδασκαλία ἐπὶ τῇ βάσει ἀναγνώσεως καὶ ἐρμηνείας τῶν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ περι-

κοπῶν τοῦ ἐγκεκριμένου Ἀναγνωστικοῦ αὐτῆς, ὡς καὶ τῶν ἐν τῇ τάξει ἀναγιγνωσκομένων ἀρχαίων συγγραφέων.

Ἐξ ἀφορμῆς αὐτῆς καὶ ἐν παραλληλισμῷ πρὸς τὰ ἀντίστοιχα γραμματικὰ φαινόμενα τῆς Νέας Ἑλληνικῆς ἐξέτασις τῶν ὑπολοίπων μερῶν τῆς Γραμματικῆς τοῦ Ἀττικοῦ πεζοῦ λόγου.

Ἔργασίαι τῶν μαθητῶν πρὸς ἐφαρμογὴν καὶ ἐντύπωσιν τῶν ἐκάστοτε ἐξεταζομένων μερῶν τῆς Γραμματικῆς ὡς ἐν τῇ Α' τάξει.

Ἐξέτασις ὡς ἐν τῇ Α' τάξει τῆς χαρακτηριζούσης τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν ἀκολούθου συντακτικῆς ὕλης: τῆς συμφωνίας τοῦ κατηγορουμένου καὶ τοῦ ρήματος πρὸς δύο ἢ περισσότερα ὑποκείμενα, τοῦ διορισμοῦ τοῦ οὐσιαστικοῦ καὶ τοῦ ἐπιθέτου, τῆς συντάξεως τῶν παραθετικῶν, τῶν προθετικῶν διορισμῶν καὶ τῆς συντάξεως τῶν διαφόρων προθέσεων, τῆς Γενικῆς ἀπολύτου, τῆς Εὐκτικῆς καὶ τῆς Ὀριστικῆς τῶν ἱστορικῶν χρόνων μετὰ τοῦ ἄν, τῶν ἐπιρρηματικῶν διορισμῶν, τῆς χρήσεως τῶν Ἐγκλίσεων ἐν τῷ ἀπολύτῳ καὶ τῷ ἐξηρημένῳ λόγῳ, τῆς Εὐκτικῆς τοῦ πλαγίου λόγου, τῶν ἀπροσώπων ρημάτων, τῶν ἀποφατικῶν μορίων καὶ τῆς συντάξεως τοῦ ἀπαγορευτικοῦ μή.

2. Ἀνάγνωσις συγγραφέων. α') Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα τῶν εὐκολωτέρων καὶ ὁμαλοτέρων μερῶν τῆς Κύρου Ἀναβάσεως τοῦ Ξενοφῶντος, συμπληρουμένη δι' ἀναγνώσεως ἐκτενῶν, σαφῶν καὶ γλαφυρῶν περιλήψεων. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα ὀλίγων ἐκλεκτῶν μερῶν ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν τοῦ Ξενοφῶντος, (ιδίως τῶν ἀφορώντων τὴν ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ δρᾶσιν τοῦ Θίβρωνος, τοῦ Δερκυλίδου καὶ τοῦ Ἀγησιλάου) κατὰ τὸ δεύτερον ἑξάμηνον.

Λογικὴ ἐπεξεργασία καὶ σύνδεσις τῶν ἀναγιγνωσκομένων πρὸς σχηματισμὸν περιεκτικῆς ἀλλὰ σαφοῦς εἰκόνης τῆς ὅλης ἐξελίξεως τῶν ἱστορουμένων.

Ἐξαγωγή, ταξινόμησις καὶ ἐκτίμησις τῶν ἐν τοῖς ἀναγιγνωσκομένοις ἀπαντῶντων στοιχείων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἰδίως καὶ τοῦ ξένου (τοῦ Περσικοῦ ἰδίως) πολιτισμοῦ.

Τάξις Γ'.

1. Ἀνάγνωσις συγγραφέων. α) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα ἐκλογῶν ἐκ τῶν δύο πρώτων βιβλίων τῆς Ἀναβάσεως τοῦ Ἀρριανοῦ (πλὴν τῶν κεφαλαίων 7—11

τοῦ πρώτου βιβλίου), ὡς καὶ γλαφυρᾶς περιλήψεως τοῦ ὑπολοίπου μέρους τοῦ ἔργου, μέχρι τοῦ τέλους τοῦ Ἰανουαρίου. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐκλογῶν ἐκ τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἡροδότου (ιδίως ἀφορωσῶν εἰς περιγραφὴν τῶν ἠθῶν λαῶν παρουσιαζομένων ἐν τῇ ἱστορικῇ διδασκαλίᾳ τῆς τάξεως), ἐπίσης μέχρι τέλους Ἰανουαρίου. Λογικὴ καὶ πραγματικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων ἀναλόγως πρὸς τὴν γενομένην ἐν τῇ δευτέρᾳ τάξει κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Ξενοφῶντος.

Ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Ξενοφῶν καὶ ὁ Ἀρριανὸς ὡς ἱστορικοὶ συγγραφεῖς.

β') Ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου καὶ ἐφεξῆς ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία πρῶτον μὲν ἐκ τῶν μικρῶν δικανικῶν λόγων τοῦ Λυσίου (π.χ. τῶν ὑπὲρ τοῦ ἀδυνάτου, περὶ τοῦ σηκοῦ, ὑπὲρ τοῦ Μαντιθέου, κατὰ τῶν σιτοπωλῶν, κατὰ Φίλωνος, κατ' Ἐργοκλέους κλπ.), κατόπιν δέ ἐξ ἑνὸς ἐκ τῶν μικροτέρων συμβουλευτικῶν ἢ ἐπιδεικτικῶν λόγων τοῦ Ἰσοκράτους (π.χ. τῶν: πρὸς Νικοκλέα, περὶ εἰρήνης Εὐαγόρου, πρὸς Δημόνικον κλπ.).

Λογικὴ ἐπεξεργασία καὶ σύνδεσις τῶν ἐκάστοτε ἀναγιγνωσκομένων μερῶν ἐκάστου λόγου πρὸς συναγωγὴν τῶν κυριωτάτων νοημάτων αὐτοῦ.

Πραγματικὴ ἐπεξεργασία αὐτῶν πρὸς συναγωγὴν, ταξινόμησιν καὶ ἐκτίμησιν τόσον τῶν γενικῶν συνθηκῶν αἱ ὁποῖαι ἐπροκάλεσαν ἐν Ἑλλάδι τὴν γένεσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ρητορίας, ὅσον τῶν εἰδικῶν καὶ σχετικῶν πρὸς τοὺς ἀναγιγνωσκομένους λόγους δικαστικῶν, πολιτειακῶν, πολιτικῶν, ἠθικῶν, θρησκευτικῶν κλπ. συνθηκῶν.

Στοιχειώδης καλαισθητικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων πρὸς σχηματισμὸν ἀπλῶν καὶ σαφῶν ἐννοιῶν τοῦ ρητορικῶν λόγου, τῶν διαφόρων γενῶν αὐτοῦ, τῶν κυρίων μερῶν τοῦ ρητορικῶν λόγου ἐκάστου γένους, τοῦ ρητορικῶν ὕφους καὶ τῶν εἰδῶν αὐτοῦ, τῶν μέσων τῆς ρητορικῆς ἐκφράσεως κλπ. Ὁ Λυσίας καὶ ὁ Ἰσοκράτης ὡς ρήτορες.

γ') Ἀνάγνωσις ἐκ τῆς Ὀμήρου Ὀδυσσεΐας ἐν δοκίμῳ ἐμμέτρῳ μεταφράσει γινομένη ἐπὶ δύο ὥρας ἀνὰ δεκαπενθήμερον. Καλαισθητικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων γινομένη ἐν παραλληλισμῶ πρὸς τὸ ἐν αὐτῇ τάξει ἀναγιγνωσκόμενον νεοελληνικὸν ἔπος.

2. Γλωσσικὴ διδασκαλία. Α) Γραμμα-

τι κή. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ παρατηρουμένων ἑλλείψεων τῶν μαθητῶν εἰς τὴν Γραμματικὴν τοῦ Ἀττικοῦ πεζοῦ λόγου, ἐπανεξέτασις τῶν σχετικῶν μερῶν μετ' ἀναλόγων ἐργασιῶν τῶν μαθητῶν ἐφαρμογῆς καὶ ἐντυπώσεως, ὡς ἐν ταῖς προηγουμέναις τάξεσι. Γλωσσολογικὴ ἐρμηνεία ἐνίων γραμματικῶν φαινομένων. Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Ἡροδότου συντομωτάτη ἐξέτασις τῆς Γραμματικῆς τῆς Ἴωνικῆς διαλέκτου ἐν ἀντιπαραβολῇ πρὸς τὴν τῆς Ἀττικῆς.

B) Συνακτικόν. Ἐπὶ τῇ βάσει καταλλήλων καὶ ἤδη ἡρμηνευμένων μερῶν ἐκ τῶν ἀναγιγνωσκομένων Ἀττικῶν συγγραφέων καὶ κατόπιν προμελέτης αὐτῶν ἀπὸ καθοριζομένης συνακτικῆς ἀπόψεως ὑπὸ τῶν μαθητῶν συστηματικώτερα ἐξέτασις τῶν κυριωτέρων συνακτικῶν φαινομένων τοῦ ἀρχαίου λόγου. Γλωσσολογικὴ ἐρμηνεία ἐνίων ἐξ αὐτῶν.

Στοιχειώδης ἐξέτασις τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ ἀρχαίου λόγου καὶ κατάδειξις τῆς συμβολῆς αὐτῆς πρὸς λογικὴν καὶ καλλιεπῆ παράστασιν τῶν νοημάτων.

Ποικίαι ἐργασίαι τῶν μαθητῶν: A) πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν ἐκάστοτε ἐξεταζομένων μερῶν τοῦ Συνακτικοῦ (ὡς α: προφορικὴ ἢ γραπτὴ ἐν τῷ σχολείῳ μετάφρασις ἐκ τοῦ ἀρχαίου εἰς τὸ νέον καὶ τὰνάπαλιν προτάσεων σχετικῶν πρὸς τὰ μέρη ταῦτα διδομένων ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος, β: ὅμοιαι μεταφράσεις προτάσεων συντιθεμένων ὑπ' αὐτῶν τῶν μαθητῶν καὶ σύνδεσις τῶν μεταφραζομένων εἰς τὸ ἀρχαῖον εἰς μικρὰς συνθέσεις κλπ.), B) πρὸς ἐφαρμογὴν μειζόνων καὶ αὐτοτελῶν δεδιδαγμένων τμημάτων αὐτοῦ (ὡς α: γραπτὴ ἐν τῷ σχολείῳ μετάφρασις ἐκ τοῦ ἀρχαίου εἰς τὸ νέον καὶ τὰνάπαλιν σειρᾶς προτάσεων ἀναφερομένων εἰς τὸ ἐκάστοτε ἐφαρμοζόμενον τμήμα καὶ ἄμεσος διόρθωσις αὐτῶν ὑπὸ τῶν μαθητῶν, β: γραπτὴ ἐν τῷ σχολείῳ μετάφρασις ἐκ τοῦ ἀρχαίου εἰς τὸ νέον καὶ τὰνάπαλιν δεδιδαγμένου κειμένου παρουσιάζοντος τὰ πρὸς ἐφαρμογὴν συνακτικὰ φαινόμενα κλπ.).

Τάξις Δ'.

1. Ἀνάγνωσις συγγραφέων. α') Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐνὸς ἐκ τῶν Ὀλυνθιακῶν καὶ ἐνὸς

ἐκ τῶν Φιλιππικῶν τοῦ Δημοσθένους, ὡς καὶ ἀνάγνωσις ἐκλεκτῶν μερῶν ἐκ τοῦ κατὰ Λεωκράτους λόγου τοῦ Λυκούργου μέχρι τέλους Δεκεμβρίου.

Λογικὴ καὶ πραγματικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἐκάστοτε ἀναγιγνωσκομένων μερῶν ἐκάστου λόγου, ἀνάλογος πρὸς τὴν γενομένην ἐν τῇ τρίτῃ τάξει κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Λυσίου καὶ τοῦ Ἰσοκράτους.

Καλαισθητικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἐκάστοτε ἀναγιγνωσκομένων πρὸς καθαρωτέραν διαγραφὴν τῶν ἐννοιῶν τοῦ ρητορικοῦ λόγου, τῶν διαφορῶν γενῶν αὐτοῦ, τῶν κυρίων μερῶν τοῦ ρητορικοῦ λόγου, τῶν εἰδῶν τοῦ ρητορικοῦ ὕφους, τῶν μέσων τῆς ρητορικῆς ἐκφράσεως κλπ.

Ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Λυκούργος ὡς ρήτορες. Ἡ ρητορεία ἐν Ἀθήναις.

β') Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία τῆς Α' καὶ Β' ἐπιστολῆς τοῦ Ἰσοκράτους πρὸς Φίλιππον κατ' Ἰανουάριον.

Λογικὴ ἐπεξεργασία καὶ πραγματικὴ ἐκτίμησις αὐτῶν.

γ') Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Φεβρουαρίου ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία κατ' ἐκλογὴν ἱστορικῶν μερῶν τοῦ Θουκυδίδου, ἀποτελούντων ἐνιαῖα τμήματα.

Λογικὴ καὶ πραγματικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἐκάστοτε ἀναγιγνωσκομένων.

Συμπλήρωσις τῆς ἐννοίας τῆς Ἱστοριογραφίας διὰ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Θουκυδίδου. Ὁ Θουκυδίδης ὡς ἱστορικὸς συγγραφεύς. Γενικὴ τις σύγκρισις τούτου πρὸς τὸν Ἡρόδοτον καὶ Ξενοφῶντα.

δ') Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἔτους ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία μιᾶς ραψωδίας τῆς Ὀμήρου Ὀδυσσεΐας, καὶ δύο ραψωδιῶν τῆς Ὀμήρου Ἰλιάδος.

Λογικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἐκάστοτε ἀναγιγνωσκομένων πρὸς συμπερίληψιν τῶν κυρίων νοημάτων αὐτῶν.

Πραγματικὴ ἐπεξεργασία τῶν αὐτῶν πρὸς συναγωγὴν καὶ ταξινομήσιν τῶν κυριωτέρων στοιχείων τοῦ πολιτισμοῦ, τῶν ἀπαντώντων εἰς αὐτά. Ὁ Ὀμηρικὸς πολιτισμὸς καὶ ἡ περὶ αὐτοῦ ἐξέλιξις αὐτοῦ εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα. Ἐκτίμησις τῆς ἐξελίξεως.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς μέχρι τοῦδε ἀναγνώσεως τοῦ Ὀμήρου καὶ ἐν παραλληλισμῷ καὶ πρὸς τὸ νεοελληνικὸν ἔπος καθορισμὸς τῆς ἐννοίας τοῦ ἔπους, καὶ διὰ τοῦ ἠρωϊκοῦ, καὶ τῶν μέσων τῆς ἐπικῆς παραστάσεως. Ὁ Ὀμηρὸς ὡς

πρότυπον τῆς ἐπικῆς ποιήσεως. Στοιχειώδης ἐξέτασις τῆς σχέσεως τῆς ἐπικῆς ποιήσεως πρὸς τὰ γνωστὰ λογοτεχνικά εἶδη (ἱστορίαν, μυθιστορίαν, ρητορείαν) καὶ πρὸς τὰς εἰκαστικὰς τέχνας καὶ τὴν Πλαστικὴν καὶ Γραφικὴν. Ἀνεύρεσις μερῶν μεταξὺ τῶν ἀναγιγνωσκομένων, διδόντων ἀφορμὴν εἰς πλαστικὴν καὶ γραφικὴν παραστάσιν καὶ χρησιμοποίησιν αὐτῶν εἰς ταύτην.

Σύντομος ἐξέτασις τοῦ δακτυλικοῦ ἑξαμέτρου καὶ ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἔμμετρον ἀνάγνωσιν τοῦ ἐκάστοτε ἐρμηνευομένου μέρους.

2. Γλωσσικὴ διδασκαλία. Α) Γραμματικὴ. Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Ὀμήρου σύντομος ἀντιπαραβολὴ τῆς Ὀμηρικῆς Γραμματικῆς πρὸς τὴν τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου. Γλωσσολογικὴ ἐρμηνεία ἐνίων Γραμμικῶν φαινομένων.

Β) Συντακτικόν. Συμπληρωματικὴ ἐξέτασις τῶν κυριωτέρων συντακτικῶν φαινομένων τοῦ ἀρχαίου λόγου καὶ ποικίλαι ἐργασίαι τῶν μαθητῶν πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν ἐκάστοτε ἐξεταζομένων, ὡς ἐν τῇ Γ' τάξει.

Τάξις Ε'.

1. Ἀνάγνωσις συγγραφέων. α'. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία τοῦ Κρίτωνος τοῦ Πλάτωνος ἢ ἐκλεκτῶν μερῶν ἐκ τῆς Ἀπολογίας τοῦ Σωκράτους τοῦ αὐτοῦ φιλοσόφου (ιδίως τοῦ τρίτου μέρους αὐτῆς) μέχρι τέλους Δεκεμβρίου.

Λογικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων πρὸς συμπερίληψιν τῶν κυριωτέρων νοημάτων αὐτῶν.

Ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων ἀπὸ φιλοσοφικῆς ἠθικῆς ἀπόψεως πρὸς ἐξεύρεσιν τῶν φιλοσοφικῶν καὶ ἠθικῶν ἀρχῶν τοῦ Σωκράτους— Πλάτωνος καὶ ἐκτίμησις αὐτῶν (π.χ. εἰς τὸν Κρίτωνα τῶν ἀρχῶν: τοῦ ἀπολύτως ὑπακούει εἰς τοὺς νόμους τῆς πατρίδος, ἐν πάσει δὲ περιπτώσει τοῦ μὴ ἀνταδικεῖν). Σύγκρισις τῶν ἀνωτέρω ἔργων τοῦ Πλάτωνος πρὸς τὰ λοιπὰ μέχρι τοῦδε ἀναγνωσθέντα προϊόντα τοῦ πεζοῦ λόγου καὶ καθορισμὸς τῶν διακριτικῶν αὐτῶν γνωρισμάτων πρὸς σχηματισμὸν σαφοῦς ἐννοίας τοῦ φιλοσοφικοῦ ἔργου.

β'. Ανάγνωσις καὶ ἐρμηνεία μιᾶς ἢ δυὸ ἐκ τῶν ἀπλουστέρων παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ δημηγοριῶν κατ' Ἰανουάριον,

Λογικὴ καὶ πραγματικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων.

γ'. Μετὰ σύντομον εἰσαγωγὴν εἰς τὴν γένεσιν τοῦ δράματος ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι, εἰς τὰ περὶ τῶν πρώτων δραματοποιῶν, τὰ περὶ τῶν δραματικῶν ἀγώνων, τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τρόπου τῶν παραστάσεων καὶ τοῦ ἀρχαίου θεάτρου, ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία μιᾶς ἐκ τῶν τραγωδιῶν τοῦ Εὐριπίδου (τῆς Ἰφιγενείας ἐν Αὐλίδι ἢ τῆς Ἰφιγενείας ἐν Ταύροις ἢ τῆς Μηδείας ἢ τοῦ Ἰππολύτου), ὅλης ἢ κατὰ τὰ κύρια αὐτῆς μέρη, τῶν λοιπῶν ἀναγιγνωσκομένων ἐκ δοκίμου μεταφράσεως εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου καὶ ἐφεξῆς.

Λογικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων πρὸς συμπερίληψιν τῶν κυριωτάτων νοημάτων αὐτῶν καὶ ὑπότυπον διαγράμματος τοῦ ὅλου δράματος.

Καλαισθητικὴ ἐπεξεργασία αὐτῶν πρὸς καθορισμὸν τῶν μερῶν τοῦ δράματος, τοῦ μύθου καὶ τῆς πλοκῆς αὐτοῦ, τῆς κυρίας ἰδέας του, τῶν δραματικῶν χαρακτήρων καὶ τῶν λοιπῶν δραματικῶν στοιχείων.

Σύντομος ἐξέτασις τοῦ ἰαμβικοῦ τριμέτρου καὶ ᾄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἔμμετρον ἀνάγνωσιν τῶν διαλογικῶν μερῶν.

δ'. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ σχολικοῦ ἔτους συνέχισις τῆς ἀναγνώσεως καὶ ἐρμηνείας μὴ ἀνωγνωσθέντων μερῶν τῆς Ὀμήρου Ὀδυσσεΐας καὶ Ἰλιάδος, συμπληρουμένη δι' ἀναγνώσεως ἐν τῷ σχολείῳ καὶ κατ' οἶκον δοκίμου ἔμμετρον μεταφράσεως αὐτῆς μέχρι τέλους Φεβρουαρίου.

Ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων ὡς ἐν τῇ Δ' τάξει.

Συμπλήρωσις τῆς εἰκόνας τοῦ Ὀμήρου ὡς προτύπου τῆς ἐπικῆς ποιήσεως.

ε'. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Μαρτίου ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐνίων ἐκλεκτῶν προϊόντων τῆς ἀρχαίας λυρικῆς ποιήσεως.

Καλαισθητικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων λυρικῶν ποιημάτων ἐν παραλληλισμῷ πρὸς τὰ νεολληνι-

καὶ καὶ Γαλλικὰ λυρικά ποιήματα. Ἡ ἀρχαία λυρική ποίησις.

Ἡ διαφορὰ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἐπικῆς. Αἱ ὁμοιότητες καὶ αἱ διαφοραὶ τῆς πρὸς τὴν νεωτέραν λυρικήν. Τὰ διάφορα εἶδη τῆς.

2. Γλωσσικὴ διδασκαλία. Σύγκρισις διαφορῶν γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν φαινομένων τοῦ ἀρχαίου λόγου πρὸς τὰ ἀντίστοιχα τῆς Λατινικῆς, Νέας Ἑλληνικῆς καὶ Γαλλικῆς. Κατάδειξις τῶν ὁμοιοτήτων καὶ διαφορῶν αὐτῶν καὶ γλωσσολογικὴ ἐρμηνεία αὐτῶν. Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ ἀρχαίου λόγου καὶ ἡ συμβολὴ αὐτῆς πρὸς λογικὴν καὶ καλλιεπῆ παράστασιν τῶν νοημάτων. Διαφοραὶ ὕφους συγγραφέων τοῦ αὐτοῦ λογοτεχνικοῦ εἶδους. Ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν μεταφορὰν πεζῶν τεμαχίων τοῦ ἀρχαίου εἰς τὸ νέον καὶ τὰνάπαλιν. Μικραὶ συνθέσεις εἰς τὸ ἀρχαῖον ἰδίωμα.

Τάξις Στ'.

1. Ἀνάγνωσις συγγραφέων. α') Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία μιᾶς ἐκ τῶν τραγωδιῶν τοῦ Σοφοκλέους συμπληρουμένη δι' ἀναγνώσεως κατ' οἶκον καὶ ἐν τῷ σχολεῖῳ δοκίμου μεταφράσεως μιᾶς ἔτι τραγωδίας εἴτε τοῦ αὐτοῦ Τραγικοῦ, εἴτε τοῦ Εὐριπίδου (ἐκ τῶν σημειουμένων ἐν τῇ Ε' τάξει) μέχρι τέλους Ἰανουαρίου.

Λογικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγινωσκομένων πρὸς συμπερίληψιν τῶν κυριωτάτων νοημάτων των καὶ ὑποτύπωσιν διαγραμματῶν τῶν ὅλων τραγωδιῶν.

Καλαισθητικὴ ἐπεξεργασία αὐτῶν, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει, πρὸς καθορισμὸν τῶν αὐτόθι ἀναγραφομένων στοιχείων, ἔτι δὲ τῆς φύσεως ἐν γένει τοῦ τραγικοῦ (χαρακτηριστικὰ του: τάσις τοῦ ἥρωος πρὸς ἀνώτερα ἀγαθὰ καὶ ἀγὼν ὑπὲρ αὐτῶν, διαμαρτυρία του, πτώσις του) καὶ τῆς ἐπιδράσεώς του (ἔλεος πρὸς τὸν ἥρωα, φόβος ὑποκειμενικός, κάθαρσις διὰ τῆς ἀξιοπρεποῦς πτώσεως τοῦ ἥρωος καὶ τῆς ὑποκνύψεώς του εἰς τοὺς νόμους τῆς ἠθικῆς τάξεως τοῦ κόσμου), τοῦ τυπικοῦ ἢ γενικῶς ἀνθρωπίνου τῶν χαρακτήρων ἐν τῷ ἀρχαίῳ δράματι, τῆς συνθέσεώς του ἐκ τῆς ἐπικῆς καὶ τῆς λυρικῆς ποιήσεως. Τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τοῦ Αἰσχύλου, τοῦ Σοφοκλέους καὶ τοῦ

Εὐριπίδου ὡς τραγικῶν ποιητῶν . Ἡ ἐπίδρασις τοῦ ἀρχαίου δράματος ἐπὶ τὸ νεώτερον . Ἡ ἐπίδρασις του εἰς τὰς εἰκαστικὰς τέχνας, καὶ δὴ τὴν πλαστικὴν καὶ γραφικὴν.

Ἀσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἔμμετρον ἀνάγνωσιν τῶν διαλογικῶν μερῶν.

β') Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία τοῦ παρὰ Θουκυδίδη Ἐπιταφίου τοῦ Περικλέους κατὰ Φεβρουάριον.

Λογικὴ ἐπεξεργασία τοῦ λόγου πρὸς συμπερίληψιν τῶν κυρίων νοημάτων του.

Πραγματικὴ ἐπεξεργασία αὐτοῦ πρὸς συναγωγὴν τῶν ἐναυτῶ ἐξαιρουμένων στοιχείων τοῦ Ἀθηναϊκοῦ πολιτισμοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀκμῆς. Ἐκτίμησις αὐτῶν.

γ') Ἀπὸ τοῦ Μαρτίου ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐκλεκτῶν μερῶν ἐκ τοῦ Φαίδωνος ἢ τοῦ Πρωταγόρου ἢ τοῦ Γοργίου τοῦ Πλάτωνος συμπληρουμένη δι' ἀναγνώσεως γλαφυρῶν περιλήψεων τῶν λοιπῶν μερῶν. Λογικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγινωσκομένων πρὸς συμπερίληψιν τῶν κυρίων νοημάτων του.

Ἐπεξεργασία τῶν ἀναγινωσκομένων ἀπὸ φιλοσοφικῆς ἀπόψεως πρὸς συναγωγὴν καὶ ταξινομήσιν τῶν ἐν αὐτοῖς περιεχομένων φιλοσοφικῶν ἰδεῶν. Ἡ σημασία τοῦ Πλάτωνος ὡς φιλοσόφου· Ἡ ἰδεολογία του (αἱ ἔννοιαι τοῦ εἶδους, τὰ εἶδη ἢ ἄλλως αἱ ἰδέαι ὑπάρχοντες πρὸ καὶ ὑπεράνω τῶν καθέκαστον ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα ὑφίστανται τὴν δημιουργικὴν ἐπίδρασιν των καὶ προσαρμύζονται πρὸς αὐτάς) καὶ ἡ περαιτέρω παγτοῖα ἐπίδρασις της.

δ') Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ σχολικοῦ ἔτους συνέχισις τῆς ἀναγνώσεως καὶ ἐρμηνείας τῆς Ὀμήρου Ἰλιάδος, συμπληρουμένη δι' ἀναγνώσεως ἐν τῷ σχολείῳ ἢ κατ' οἶκον δοκίμου ἔμμετρον μεταφράσεως της μέχρις τέλους Φεβρουαρίου. Ἐπεξεργασία τῶν ἀναγινωσκομένων, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει.

ε') Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Μαρτίου ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ὀλίγων εἰδυλλίων τοῦ Θεοκρίτου, συμπληρουμένη δι' ἀναγνώσεως δοκίμου ἔμμετρον μεταφράσεως ἄλλων (π.χ. τῶν Νομέων Βάτου καὶ Κορυδωνος, τῆς Ἡλακάτης, τῶν Βουκολιαστῶν Δάφνιδος καὶ Μενάλκα, τῶν Ληνῶν ἢ Βακχῶν, τῶν Ἀλιέων, τῶν Συρακοσίων ἢ Ἀδωνιαζουσῶν κλπ.).

Καλαισθητικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγινωσκομένων

ειδυλλίων ἐν παραλληλισμῷ πρὸς νεότερα ειδυλλιακὰ ποιήματα πρὸς ὑποτύπωσιν τῆς ἐννοίας τοῦ ειδυλλιακοῦ (ὡς τῆς καλλιτεχνικῆς παραστάσεως τῶν μετριοφρόνων σκολῶν τῆς συντηρήσεως τῆς ζωῆς).

2. Γλωσσικὴ διδασκαλία ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει.

3. ΝΕΑ ἙΛΛΗΝΙΚΑ

Σκοποὶ τῆς διδασκαλίας τῶν Νέων Ἑλληνικῶν εἶναι: (1)

α') Ἡ παρὰ τοῖς μαθηταῖς ἀνάπτυξις τῆς δεξιότητος εἰς τε τὴν προφορικὴν καὶ εἰς τὴν γραπτὴν χρῆσιν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

β') Ἡ διὰ τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς ἐκτιμήσεως τῶν σημαντικωτέρων ἀντιπροσώπων τῶν κυριωτέρων εἰδῶν τῆς νέας Ἑλληνικῆς Λογοτεχνίας, ἐνίσχυσις τῆς λογοτεχνικῆς μορφώσεως τῶν μαθητῶν καὶ τοῦ διαφέροντος αὐτῶν εἰς τὸ λογοτεχνικὸν ὄραϊον, καὶ

γ') Ἡ διὰ τῆς αὐτῆς ἀναγνώσεως κατανόησις καὶ μίμησις καὶ τῶν λοιπῶν πλὴν τῆς Λογοτεχνίας στοιχείων τοῦ Νέου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

δ') Ἡ ἠθοπλαστικὴ καὶ ἔθνοπρεπὴς μόρφωσις τροφίμων.

Τάξις Α'

1. (2) Ἀνάγνωσις ἐκ καταλλήλου συλλογῆς πεζῶν (συντόμων διηγημάτων, διηγήσεων, περιγραφῶν καὶ μύθων) καὶ ποιητικῶν (δημοτικῶν καὶ ἐντέχνων) νεολλι-

(1) Ὡς πρὸς τὰ γυμνάσια θηλέων:

Οἱ σκοποὶ γ) καὶ δ) τοῦ μαθήματος τῶν Νέων Ἑλληνικῶν δέον νὰ τροποποιηθοῦν ὡς ἑξῆς:

γ) Ἡ διὰ τῆς αὐτῆς ἀναγνώσεως κατανόησις καὶ ἐκτίμησις καὶ τῶν λοιπῶν πλὴν τῆς Λογοτεχνίας στοιχείων τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ἰδίως δὲ ἡ παρὰ ταῖς μαθητρίαις ἀνάπτυξις τῆς θρησκευτικῆς πίστεως καὶ ἀγάπης πρὸς τὴν οἰκογένειαν καὶ τὸν οἶκον, πρὸς τὰ ἄγνα Ἑλληνικὰ ἦθη καὶ ἔθιμα καὶ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν πατρίδα (Β.Δ. 16)25-1-1937.

(2) Ὡς πρὸς τὰ γυμνάσια θηλέων:

Ἡ παρ. 1 τοῦ ἔδαφ. 1 τῆς Α' τάξεως τροποποιεῖται ὡς ἑξῆς:

Ἀνάγνωσις ἐκ καταλλήλου συλλογῆς πεζῶν (συντόμων διηγημάτων, διηγήσεων, περιγραφῶν καὶ μύθων) καὶ ποιητικῶν (δημοτικῶν καὶ ἐντέχνων) νεοἙλληνικῶν ἀναγνωσμάτων, ἀναφερομένων εἰς τὴν παιδικήν, τὴν οἰκογενειακὴν καὶ τὴν θρησκευτικὴν, ἔτι δὲ εἰς τὴν ἀγροτικὴν καὶ τὴν ἐν τῇ φύσει καθόλου νεοἙλληνικὴν ζωὴν καὶ σχετιζομένων ἰδίως πρὸς τὰ γυναικεῖα διαφέροντα καὶ τὴν γυναικεῖαν φύσιν (Β.Δ. 16)25.1.1937).

νικῶν ἀναγνωσμάτων, ἀναφερομένων ἰδίᾳ εἰς τὴν παιδικὴν καὶ οἰκογενειακὴν ὡς καὶ εἰς τὴν ἀγροτικὴν, ναυτικὴν καὶ τὴν ἐν τῇ φύσει καθόλου νεολληνικὴν ζωὴν.

Γλωσσικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων ὅπου παρίσταται ἀνάγκη. Λογικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων πρὸς συμπερίληψιν τῶν κυριωτέρων νοημάτων αὐτῶν.

Πραγματικὴ ἐπεξεργασία τῶν αὐτῶν πρὸς συναγωγὴν καὶ ταξινόμησιν τῶν ἐν αὐτοῖς ἀπαντωμένων χαρακτηριστικῶν στοιχείων τῆς νεολληνικῆς ζωῆς καὶ τοῦ νεολληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Στοιχειώδης λογοτεχνικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων. Ἡ κυρία ἰδέα ἐκάστου ἀναγνώσματος. Τὰ προσιτὰ εἰς τοὺς μαθητὰς μέσα τῆς λογοτεχνικῆς παραστάσεως. Χρωματισμὸς καὶ ἀπόδοσις πλήρης τοῦ νοήματος τῶν κειμένων διὰ τῆς ἀναγνώσεως. Ἀπαγγελία ποιημάτων.

Στοιχεῖα μετρικῆς, ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἀναγιγνωσκομένων ποιημάτων. Ρυθμὸς καὶ εἶδη αὐτοῦ. Μέτρα δισύλλαβα καὶ μέτρα τρισύλλαβα. Ὁ δεκαπεντασύλλαβος καὶ τὰ ἄλλα εἶδη τῶν ἱαμβικῶν στίχων καὶ οἱ τροχαϊκοὶ στίχοι. Ἡ σύνθεσις τῶν στίχων. Στίχοι καὶ στροφὴ. Ἡ ὁμοιοκαταληξία. Ἡ πλήρης ὁμοιοκαταληξία καὶ ἡ συνήχησις. Ἡ σύνθεσις τῶν ποιημάτων (κατὰ στίχον δίστιχον, κατὰ στροφάς).

Σύντομοι πληροφοριαὶ περὶ τοῦ βίου τῶν συγγραφέων τῶν ἀναγιγνωσκομένων ἔργων.

2. Π ρ ο φ ο ρ ι κ αὶ ἐ κ θ έ σ ε ι ς ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἐπὶ θεμάτων, τὰ ὅποια ἐπέζησαν οἱ ἴδιοι, ἀναφέρονται δὲ ἰδίως εἰς τὴν παιδικὴν, τὴν σχολικὴν, τὴν οἰκογενειακὴν, ὡς καὶ τὴν ἀγροτικὴν, τὴν ναυτικὴν καὶ τὴν ἐν τῇ φύσει ἐν γένει ζωὴν.

Διόρθωσις ἀτομικῶν ἐλαττωμάτων τῶν μαθητῶν περὶ τὴν ἐκφώνησιν ὠρισμένων φθόγγων καὶ καθόλου περὶ τὴν προφορὰν. Ἐθισμὸς τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἐλευθέραν, σαφεῖ, εὐχερῆ καὶ ἀπὸ γραμματικῆς καὶ συντακτικῆς ἀπόψεως ἀκριβῆ ἔκφρασιν.

Ἀποφυγὴ τῆς ἀναιτιολογήτου παρατακτικῆς συνδέσεως προτάσεων.

3. Γ ρ α π τ α ἰ ἐ κ θ έ σ ε ι ς ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἐπὶ θεμάτων, οἷα τὰ τῶν προφορικῶν ἐκθέσεων καὶ ὑπὸ μορ-

φὴν μικρῶν διηγήσεων καὶ περιγραφῶν. Τήρησις, εἰ δυνατόν, καὶ ἡμερολογίων ὁμαδικῶν ἢ τῆς τάξεως. Τὰ πρὸς ἔκθεσιν θέματα δύνανται νὰ εἶναι ἢ κοινὰ διὰ πάντας τοὺς μαθητὰς ἔξευρισκόμενα ἐν συνεργασίᾳ διδασκάλου καὶ μαθητῶν, ἢ ἀτομικά, ἐκλεγόμενα ὑπὸ τῶν τελευταίων. Ἐθισμὸς τῶν μαθητῶν εἰς γλῶσσαν ἀπλὴν ὡς πρὸς τὴν συντακτικὴν πλοκὴν, εἰς τὴν ὀρθὴν στίξιν, εἰς τὴν συνένωσιν λογικῶς συνανηκουσῶν προτάσεων ἢ περιόδων εἰς παραγράφους, εἰς τὴν εὐρεσιν ὀρθῆς ἐπιγραφῆς κλπ.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν γραπτῶν ἐκθέσεων διαρκῆς μελέτη τῆς προτάσεως καὶ τῆς περιόδου ἀπὸ γραμματικῆς, ὀρθογραφικῆς καὶ συντακτικῆς ἀπόψεως. Ἐπίμονος παρακολούθησις τῶν μαθητῶν εἰς τὰ ζητήματα τοῦ εὐαναγνώστου τῆς γραφῆς, τῆς τηρήσεως περιθωρίου, τοῦ χωρισμοῦ εἰς παραγράφους κλπ.

Τάξις Β'.

1. (1) Ἀνάγνωσις ἐκ καταλλήλου συλλογῆς πεζῶν (συντόμων διηγημάτων, διηγήσεων καὶ περιγραφῶν) καὶ ποιητικῶν (δημοτικῶν καὶ ἐντέχνων) νεοελληνικῶν ἀναγνωσμάτων, ἀναφερομένων ἰδίᾳ εἰς τὴν οἰκογενειακὴν, τὴν κοινοτικὴν καὶ τὴν κοινωνικὴν ζωὴν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος.

Γλωσσικὴ, λογικὴ καὶ πραγματικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων ὡς ἐν τῇ πρώτῃ τάξει.

Στοιχειώδης λογοτεχνικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει, ἔτι δέ: σύντομοι πληρο-

(1) Ὡς πρὸς τὰ γυμνάσια θηλέων:

Ἡ παρ. 1 τοῦ ἔδαφ. 1 τῆς Β' τάξεως τροποποιεῖται ὡς ἑξῆς:

Ἀνάγνωσις ἐκ καταλλήλου συλλογῆς πεζῶν (συντόμων διηγημάτων, διηγήσεων καὶ περιγραφῶν καὶ ποιητικῶν (δημοτικῶν καὶ ἐντέχνων) νεοελληνικῶν ἀναγνωσμάτων ἀναφερομένων εἰς τὴν οἰκογενειακὴν, τὴν θρησκευτικὴν, τὴν κοινοτικὴν καὶ τὴν κοινωνικὴν νεοελληνικὴν ζωὴν καὶ τὰ ἐν αὐταῖς κρατοῦντα ἦθη καὶ ἔθιμα καὶ σχετιζόμενων ἰδίως πρὸς τὰ γυναικεῖα διαφέροντα καὶ τὴν γυναικεῖαν φύσιν (Β.Δ. 16)25-1-1937).

φορίαί περί τῶν ἐν τῇ τάξει ἀναγινωσκομένων εἰδῶν τοῦ λόγου (ιδίως τοῦ διήγηματος, τῆς περιγραφῆς, τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ).

Μετρικῇ, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀναγινωσκομένων ποιημάτων. Ἐπανάληψις, συμπλήρωσις καὶ ἐμπέδωσις τῶν ἐν τῇ Α' τάξει εὐρεθέντων ἐπὶ ἰαμβικῶν καὶ τροχαϊκῶν μέτρων. Τὰ περὶ τομῆς, συνιζήσεως καὶ χασμωδίας.

2. (1) Προφορικαὶ ἐκθέσεις τῶν μαθητῶν ἐπὶ θεμάτων τὰ ὅποια ἐπέζησαν οἱ ἴδιοι, ἀναφέρονται δὲ εἰς τὴν οἰκογενειακὴν καὶ σχολικὴν, τὴν κοινοτικὴν καὶ κοινωνικὴν ζωὴν, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει. Ἐθισμὸς ἰδίως τῶν μαθητῶν εἰς τὸ νὰ ἐκλέγωσι καὶ ἐκθέτωσι τὰ οὐσιώδη καὶ μὴ ἐξέρχονται τοῦ θέματος τῶν.

3. Γραπτὰ ἐκθέσεις ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἐπὶ θεμάτων, οἷα τὰ τῶν προφορικῶν ἐκθέσεων καὶ ὑπὸ μορφὴν μικρῶν διηγήσεων καὶ περιγραφῶν, ὡς καὶ ἐπιστολῶν, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει. Τήρησις εἰ δυνατόν καὶ ἀτομικῶν ἡμερολογίων ὑπὸ τῶν μαθητῶν. Ἐθισμὸς τῶν μαθητῶν εἰς τὴν κυριολεξίαν, εἰς τὴν πυκνὴν διατύπωσιν τῶν νοημάτων καὶ εἰς τὴν ἀποφυγὴν τῶν πλεονασμῶν. Προσπάθεια αὐτῶν πρὸς σύνθεσιν μικρῶν ποιημάτων καὶ δὴ εἰς ἀπλοῦς δεκαπεντασυλλάβους στίχους.

Τάξις Γ'.

1. (2) Ἀνάγνωσις ἐκ καταλλήλου συλλογῆς ἢ

(1) Ὡς πρὸς τὰ γυμνάσια θηλέων:

Ἡ παρ. 1 ἐδαφ. 2 τῆς Β' τάξεως τροποποιεῖται ὡς ἐξῆς: Προφορικαὶ ἐκθέσεις τῶν μαθητριῶν ἐπὶ θεμάτων, τὰ ὅποια ἐπέζησαν αἱ ἴδιαι, ἀναφέρονται δὲ εἰς τὴν οἰκογενειακὴν, τὴν θρησκευτικὴν, τὴν κοινοτικὴν καὶ τὴν κοινωνικὴν νεοελληνικὴν ζωὴν καὶ τὰ ἐν αὐταῖς κρατοῦντα ἦθη καὶ ἔθιμα, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει κλπ. (Β.Δ. 16)25-1-1937).

(2) Ὡς πρὸς τὰ γυμνάσια θηλέων :

Ἡ παρ. 1 τοῦ ἐδαφ. 1 τῆς Γ' τάξεως τροποποιεῖται ὡς ἐξῆς:

Ἀνάγνωσις ἐκ καταλλήλου συλλογῆς ἢ καὶ ἐξ αὐτοτελῶν βιβλίων πεζῶν (ιδίως ἐκτενεστέρων διηγημάτων) καὶ ποιητικῶν (ἐντέχνων καὶ δημοτικῶν, ἰδίως δὲ ἐπικολυρικῶν καὶ ἐκλογῶν ἐξ ἐπικῶν) νεοελληνικῶν ἀναγνωσμάτων, ἀναφερομένων εἰς τὴν οἰκογενειακὴν, τὴν θρησκευτικὴν, τὴν κοινοτικὴν καὶ κοινωνικὴν νεοελληνικὴν ζωὴν καὶ τὰ ἐν αὐταῖς κρατοῦντα ἦθη καὶ ἔθιμα καὶ σχετιζομένων ἰδίως πρὸς τὰ γυναικεῖα διαφέροντα καὶ τὴν γυναικεῖαν φύσιν. (Β.Δ. 16)25-1-1937).

καὶ ἐξ αὐτοτελῶν βιβλίων πεζῶν (ιδίως ἐκτενεστέρων διηγημάτων) καὶ ποητικῶν (ἐντέχνων καὶ δημοτικῶν, ιδίως δὲ ἐπικολυρικῶν καὶ ἐκλογῶν ἐξ ἐπικῶν) νεοελληνικῶν ἀναγνωσμάτων. Γλωσσική, λογική καὶ πραγματική ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων, ὡς ἐν ταῖς προηγουμέναις τάξεσι.

Λογοτεχνική ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων. Βαθυτέρα ἐξέτασις τῶν μέσων τῆς λογοτεχνικῆς προτάσεως. Καλαισθητικὴ ἀνάγνωσις πεζῶν καὶ ἀνάγνωσις καὶ ἀπαγγελία ποιητικῶν ἔργων. Πληροφορία περὶ τῶν ἀναγιγνωσκομένων εἰδῶν τοῦ λόγου (ἐκτενοῦς διηγήματος, ἐπικολυρικοῦ καὶ ἐπικοῦ ποιήματος κλπ.) καὶ τῶν ἀναγιγνωσκομένων συγγραφέων.

Μετρική. Οἱ συνηθέστεροι τῶν ἰαμβικῶν στίχων (ὁ ἐνδεκασύλλαβος, δωδεκασύλλαβος καὶ ὁ τροχαϊκὸς ὀκτασύλλαβος). Σύγκρισις ἰαμβικοῦ καὶ τροχαϊκοῦ ρυθμοῦ. Οἱ στίχοι τοῦ τρισυλλάβου ρυθμοῦ (δακτυλικοί, ἀμφιτραχικοί, ἀναπαιστικοί). Στίχοι μικτοί, στίχοι ἐλεύθεροι.

2. Προφορικαὶ ἐκθέσεις ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἀνάλογοι πρὸς τὰς γινόμενας εἰς τὰς προηγουμένας τάξεις.

3. Γραπτὰ ἐκθέσεις (κοινὰ τῆς τάξεως ἢ ἀτομικὰ τῶν μαθητῶν).

Διηγήσεις σκηνῶν καὶ γεγονότων ἐξ αὐτοψίας. Περιγραφὰ ἀντικειμένων, ἀνθρώπων, τοπίων, κτιρίων, καταστημάτων, ἐργοστασίων κλπ. κατόπιν ἀμέσου ἀντιλήψεως. Ἐπιστολαὶ ποικίλου περιεχομένου. Ἀναμνήσεις ἐξ ἑορτῶν, ἐκδρομῶν, ταξειδίων κλπ. Ἀνάθεσις εἰς μαθητὰς περισυλλογῆς πληροφοριῶν καὶ γραπτῆς ἀνακοινώσεως αὐτῶν. Προσπάθειαι τῶν μαθητῶν πρὸς σύνθεσιν μικρῶν ποιημάτων.

Τάξις Δ'

1. (1) Ἀνάγνωσις ἐκ καταλλήλου συλλογῆς ἢ καὶ ἐξ αὐτοτελῶν βιβλίων πεζῶν (ιδίως ἐκτενεστέρων δι-

(1) Ὡς πρὸς τὰ γυμνάσια θηλέων:

Ἡ παρ. I τοῦ ἔδαφ. I τῆς Δ' τάξεως τροποποιεῖται ὡς ἑξῆς: Ἀνάγνωσις ἐκ καταλλήλου συλλογῆς ἢ καὶ ἐξ αὐτοτελῶν βιβλίων πεζῶν (ιδίως ἐκτενεστέρων διηγημάτων καὶ ἐκλογῶν, ἐξ αὐτογραφίων, ἐπιστολῶν, χαρακτηρισμῶν) καὶ ποιητικῶν (ιδίως λυρικῶν) νεοελληνικῶν λογοτεχνημάτων, ἀναφερομένων ιδίως εἰς τὴν κοινωνικὴν πατριωτικὴν καὶ ἔθνικὴν καθόλου ζωὴν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος καὶ σχετιζομένων ιδίως πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὴν ἀποστολὴν τῆς Ἑλλάδος. (B.Δ. 16)25-1-1937).

ηγημάτων και ἐκλογῶν ἐξ αὐτογραφιῶν, ἐπιστολῶν, χαρακτηρισμῶν) και ποιητικῶν (ιδίως λυρικῶν ἢ νεοελληνικῶν λογοτεχνημάτων). Ἀνάγνωσις ἐκλεκτῶν ἀποσπασμάτων ἐκ τοῦ δημοδαστέρου λόγου τῆς Βυζαντινῆς περιόδου, πεζοῦ και ἐμμέτρου.

Γλωσσικὴ, λογικὴ και πραγματικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων, ὡς ἐν ταῖς προηγουμέναις τάξεσι. Κατεύθυνσις τῆς προσοχῆς τῶν μαθητῶν εἰς τὰ ζητήματα τοῦ πλουτισμοῦ τῆς γλώσσης και τῶν παραγόντων αὐτοῦ ὡς και εἰς ζητήματα τῆς καθαρότητος τῆς γλώσσης και τῶν ὁρίων τῆς παραδοχῆς τῶν ξένων λέξεων.

Λογοτεχνικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων. Βαθυτέρα ἐξέτασις τῶν μέσων τῆς λογοτεχνικῆς παραστάσεως. Πληροφορίαι περὶ τῶν ἀναγιγνωσκομένων εἰδῶν τοῦ πεζοῦ λόγου και τῶν διαφόρων εἰδῶν τῆς ποιήσεως και τῶν ἀναγιγνωσκομένων συγγραφέων. Χαρακτηρισμὸς τοῦ ὕφους τῶν ἀναγιγνωσκομένων πεζολόγων (πυκνόν, νευρῶδες, ἀνθηρὸν, ἀπλοῦν, ἐπιτηδευμένον, ἄτονον, πλαδαρόν). Καλαισθητικὴ ἀνάγνωσις πεζογραφημάτων. Ἀπαγγελία ποιημάτων.

Μετρικὴ. Ἀνασκόπησις και ἐμπέδωσις τῆς ὅλης νεοελληνικῆς στιχορρικῆς.

2. Π ρ ο φ ο ρ ι κ α ἰ ἐ κ θ έ σ ε ι ς ὑ π ὸ τ ῶ ν μαθητῶν, ἀνάλογοι πρὸς τὰς γινομένας εἰς τὰς προηγουμένας τάξεις. Ἀσκήσις ἐπίσης τῶν μαθητῶν εἰς τὴν διὰ συνεχοῦς λόγου ἔκθεσιν ἀτομικῶν αὐτῶν ἐργασιῶν μετὴν βοήθειαν μόνον σημειώσεων.

3. Γ ρ α π τ α ἰ ἐ κ θ έ σ ε ι ς. Ἐκθέσεις παντοειδοῦς περιεχομένου κατ' ἐλευθέραν ἐκλογὴν τῆς τάξεως ἢ ἐνὸς ἐκάστου τῶν μαθητῶν, ιδίως δὲ περιλήψεις ἀναγνωσθέντων λογοτεχνημάτων και κρίσεις ἐπ' αὐτῶν, ταξινομήσεις διδαχθέντος ὕλικου ἐκ τῶν διαφόρων μαθημάτων, μικραὶ πραγματεῖαι ἐπ' αὐτοῦ, χαρακτηρισμοὶ και ἡμερολόγια ἐργασίας και ζωῆς ομάδων και τάξεως. Συνέχισις τῶν ποιητικῶν ἀσκήσεων τῶν μαθητῶν.

Τάξις Ε΄.

1. Ἀ ν ά γ ν ω σ ι ς ἐκ καταλλήλου συλλογῆς ἢ και ἐξ αὐτοτελῶν βιβλίων ἐκλεκτῶν σελίδων τῆς ἀπὸ τοῦ 1453—1830 (ιδρύσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους) νεοελληνικῆς λογοτεχνίας καθὼς και ἄλλων ἀξιολόγων ἔργων τῶν νεωτέρων χρόνων.

Γλωσσική λογική πραγματική ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων ὡς ἐν τῇ Δ' τάξει.

Λογοτεχνική ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων ἔργων. Χαρακτηρισμὸς τοῦ ὕφους τῶν ἀναγιγνωσκομένων συγγραφέων. Τὰ περὶ θεάτρου ἐν παραλληλισμῶ πρὸς τὸ ἀρχαῖον θέατρον. Ἡ ἐπίδρασις τοῦ ἀρχαίου θεάτρου καὶ τὸ νεοελληνικόν. Τὰ νεοελληνικά θεατρικὰ εἶδη. Πληροφορία περὶ τῶν ἀναγιγνωσκομένων συγγραφέων. Συνοπτικὴ ἱστορία τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας ἀπὸ τοῦ 1453—1830. Ἀπαγγελία ἢ καὶ παράστασις ἀπὸ σκηνῆς ἀναγνωσθέντων θεατρικῶν ἔργων.

Μετρική. Εὐρεσις ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς στιχουργικῆς ἐκάστου τῶν διδασκομένων ποιημάτων.

2. Προφορικαὶ ἐκθέσεις ὑπὸ τῶν μαθητῶν, ὡς ἐν τῇ Δ' τάξει. Μικραὶ διαλέξεις ὑπ' αὐτῶν. Ἡ τέχνη τῆς διαλέξεως.

3. Γραπτὰ ἐκθέσεις ὡς ἐν τῇ Δ' τάξει, ἔτι δὲ ἀναπτύξεις διαφόρων θεμάτων ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἀναγιγνωσκομένων ἔργων, κριτικὰ ἔργων, ἀτομικῶς ἢ ὁμαδικῶς ἀναγνωσθέντων καὶ περιγραφὰ καὶ ἀναλύσεις ἔργων τέχνης.

Ποιητικαὶ ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν.

Τάξις ΣΤ'.

1. Ἀνάγνωσις ἐκ καταλλήλου συλλογῆς ἢ καὶ ἐξ αὐτοτελῶν βιβίων ἀξιολόγων ἔργων ἐκ τῶν διαφόρων εἰδῶν τῆς τε νεοελληνικῆς ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους μέχρι σήμερον καὶ τῆς ξένης πεζογραφίας καὶ ποιήσεως.

Γλωσσική, λογική καὶ πραγματική ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει.

Λογοτεχνική ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων ἔργων.

4. ΛΑΤΙΝΙΚΑ (1)

Σκοποὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῶν εἶναι:

α') Ἡ ἐπαρκὴς ἐξοικείωσις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν

(1) Διὰ τοῦ ἀρθροῦ 4 τοῦ Α.Ν. 2)2 Νοεμ. 1935 (Ἐφ. Κυβ. 519) τὸ μάθημα τῶν λατινικῶν ἐγίνε ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1935—36 ὑποχρεωτικόν. Ἡ σχετικὴ διάταξις ἔχει ὡς ἐξῆς:

»Τὸ ἐδάφ. 1 τοῦ ἀρθροῦ 5 τοῦ νόμου 4373 »περὶ διαρ-

Λατινικὴν γλῶσσαν, ὥστε οὗτοι: 1) νὰ δύνανται ἐν τέλει νὰ κατανοῶσιν εὐκόλα κείμενα ἀρχαίων Λατίνων συγγραφέων μετὰ λελογισμένης χρήσεως καὶ εἰδικῶν βοηθημάτων καὶ 2) νὰ ἀποκτήσωσι τὴν ἐκ τῆς ἐξοικειώσεως ταύτης προκύπτουσαν ἀρετὴν τῆς λογικῆς διατυπώσεως τῶν νοημάτων των.

β') Ἡ δι' ἰδίας τῶν μαθητῶν ἀναγνώσεως καὶ ἐκτιμήσεως ἔργων τῶν κυριωτάτων ἀντιπροσώπων τῆς Ρωμαϊκῆς λογοτεχνίας, ἐνίσχυσις τοῦ διαφέροντος αὐτῶν πρὸς τὸ λογοτεχνικὸν ὥραϊον, καὶ

γ') Ἡ διὰ τῆς αὐτῆς ἀναγνώσεως κατανόησις καὶ ἐκτιμήσις καὶ τῶν λοιπῶν, πλὴν τῆς Λογοτεχνίας, στοιχείων τοῦ Ρωμαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ἰδίᾳ δὲ τῶν ἐξ αὐτῶν ἔχόντων ἰδιάζουσαν σημασίαν διὰ τὴν περαιτέρω ἐξέλιξιν τοῦ πολιτισμοῦ.

Τάξις Γ'.

1. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία περικοπῶν τοῦ ἐγκεκριμένου Λατινικοῦ Ἀναγνωστικοῦ. Βαθμιαία δι' αὐτῶν ἐξοικειώσις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν καὶ τὸν Ρωμαϊκὸν βίον.

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀνωτέρω ἀναγνώσεως ἐξέτασις τοῦ ὁμαλοῦ τυπικοῦ τῆς Λατινικῆς. Παραλληλισμὸς αὐτοῦ πρὸς τὸ ἀντίστοιχον τυπικὸν τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς.

Ποικίλαι ἐργασίαι τῶν μαθητῶν πρὸς ἐντύπωσιν καὶ εὐχερῆ χρῆσιν τῶν ἐκάστοτε ἐξεταζομένων μερῶν τῆς Γραμματικῆς (π.χ. γυμνάσματα κλίσεως, γενόμενα κατ' οἶκον ἢ ἐν τῷ σχολείῳ καὶ διορθούμενα ἐν τῷ σχολείῳ ὑπὸ τῶν αὐτῶν μαθητῶν, προφορικὴ ἢ γραπτὴ ἐν τῷ σχολείῳ μετάφρασις ἐκ τοῦ Λατινικοῦ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν καὶ ἀντιστρόφως προτάσεων συντεθειμένων ὑπὸ τοῦ διδασκάλου ἢ καὶ ὑπὸ τῶν μαθητῶν, σχετικῶν πρὸς τὰ ἐξετασθέντα μέρη τῆς Γραμματικῆς κλπ.).

ρυθμίσεως τῶν σχολείων τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως ἀντικαθίσταται διὰ τοῦ ἐξῆς: 1) Τὰ ἐν τοῖς γυμνασίοις διδασκόμενα μαθήματα εἶναι: 1) Θρησκευτικά, 2) Ἀρχαία Ἑλληνικά, 3) Νέα Ἑλληνικά, 4) Λατινικά, 5) Γαλλικὴ γλῶσσα, 6) Μαθηματικά — Κοσμογραφία, 7) Φυσικὴ Ἱστορία καὶ Χημεία, 8) Φιλοσοφικά, 9) Ἱστορία, 10) Γεωγραφία, 11) Ἰχνογραφία, Καλλιγραφία καὶ Χειροτεχνία, 12) Μουσικὴ — Ὠδική, 13) Ὑγιεινὴ, 14) Γυμναστικὴ».

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Ἀναγνωστικοῦ καὶ ἐν παραλληλισμῶ πρὸς τὰ ἀντίστοιχα συντακτικὰ φαινόμενα τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς νέας Ἑλληνικῆς ἐξέτασις τῶν συνηθεστέρων καὶ ἀπαραιτήτων διὰ τὴν ἐρμηνείαν ὁμαλοῦ κεκείμενον ἐκ τῶν χαρακτηριστικῶν συντακτικῶν φαινομένων τῆς Λατινικῆς, ὡς τῆς χρήσεως τῆς Ἀφαιρετικῆς, τῶν συνεθεστέρων προθέσεων καὶ τῶν συνηθεστέρων συνδέσμων.

2. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία τοῦ ἐκ τοῦ ἔργου τοῦ LHOMONDE «URBIS ROMAE VIRI ILLUSTRES».

Λογικὴ ἐπεξεργασία καὶ σύνθεσις τῶν ἀναγιγνωσκομένων πρὸς σχηματισμὸν περιεκτικῆς εἰκόνας τοῦ βίου τοῦ ἐκάστοτε ἱστορουμένου ἀνδρός.

Ἐπανάληψις διὰ καταλλήλων φράσεων τῶν ἐκάστοτε ἀπαντωσῶν νέων λέξεων ἐν τῷ κεκίμενῳ.

Τάξις Δ'.

1. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐκ τῶν βίων τοῦ Κορηλίου Νέπωνος μέχρι τέλους Ἰανουαρίου, ἀπὸ δὲ τοῦ Φεβρουαρίου ἐκλεκτῶν μερῶν ἐκ τῶν «COMMENTARRII DE BELLO CIVILI» τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος (ὡς τῶν κατὰ τὴν ἐν Φαρσάλαις μάχην. βιβλ. γ' κεφ. 82—104) ἢ ἐκ τῆς τοῦ Κουρτίου Ρούφου «HISTORIA ALEXANDRI MAGNI MACEDONIS» βιβλ. III κεφ. 1, 2, 5, 7, 8, 10, 12 — βιβλ. IV κεφ. 7, 8, 15 — βιβλ. VI κεφ. 2 παρ. 1—8, βιβλ. VIII κεφ. 1 καὶ 2 παρ. 5—8, βιβλ. X κεφ. 5), ἔτι δὲ ἐνίων ἐκ τῶν μύθων τοῦ Φαίδρου.

Ποικίλη ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων τὸ μὲν πρὸς σχηματισμὸν περιεκτικῆς εἰκόνας τοῦ περιεχομένου αὐτῶν, τὸ δὲ πρὸς συναγωγὴν τῶν ἐν αὐτοῖς περιεχομένων ἐκπολιτιστικῶν καὶ ἠθικῶν στοιχείων.

Ἀντιπαραβολὴ τῆς ἱστορίας τοῦ Κουρτίου Ρούφου, ἐφόσον ἀναγιγνώσκειται, πρὸς τὴν Ἀνάβασιν τοῦ Ἀρριανοῦ καὶ τῶν μύθων τοῦ Φαίδρου πρὸς τοὺς Αἰσωπεύς.

Συμπλήρωσις τῆς ἐννοίας τῆς Ἱστοριογραφίας διὰ τῶν εἰδῶν τῆς Βιογραφίας καὶ τῶν Ἀπομνημονευμάτων.

Ἐπανάληψις διὰ καταλλήλων φράσεων τῶν ἐκάστοτε ἀπαντωσῶν νέων λέξεων καὶ ταξινομήσις αὐτῶν καθ' ὁμάδας (ἀναφερομένης ἐν ποδ. εἰς τὴν πόλιν, τοὺς κατοίκους, τὰ ἐπαγγέλματα αὐτῶν, τὸν στρατὸν κλπ. ὡς URBIS (ἄστυ), OPPIDUM (πόλις), PATRIA — INCOLAE, HOMINES, VIRI, FEMINAE, SENES κλπ.).

2. Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀνωτέρω ἀναγνώσεως ἐξέτασις τοῦ ἀνωμάλου τυπικοῦ τῆς Γραμματικῆς μετὰ ποικίλων ἐργασιῶν τῶν μαθητῶν πρὸς ἐντύπωσιν καὶ εὐχερῆ χρῆσιν αὐτοῦ, ὡς, ἐν τῇ τρίτῃ τάξει.

Ἐκ τῆς αὐτῆς ἀφορμῆς καὶ ἐν παραλληλισμῷ πρὸς τὰ ἀντίστοιχα συντακτικὰ φαινόμενα τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς νέας Ἑλληνικῆς, ἐξέτασις τῶν κυριωτέρων ἐκ τῶν χαρακτηριστικῶν συντακτικῶν φαινομένων τῆς Λατινικῆς, ὡς τῆς χρήσεως τῶν πτώσεων ἐν γένει τῶν ἀντωνυμιῶν, τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος, τῶν ἐγκλίσεων αὐτοῦ ἐν ἀνεξαρτήτῳ (ιδίως τῆς CONJUNCTIVUS) καὶ ἐν ἐξηρημένῳ λόγῳ τοῦ ὑπτίου, τοῦ γερονδίου καὶ τοῦ γερονδιακοῦ.

Ποικίλαι ἐργασίαι τῶν μαθητῶν: Α) πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν ἐκάστοτε ἐξεταζομένων μερῶν τοῦ Συντακτικοῦ ὡς α'. προφορικῆ ἢ γραπτῆ ἐν τῷ σχολείῳ μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς τὸ Λατινικόν, ἢ τἀνάπαλιν προτάσεων σχετικῶν πρὸς τὰ μέρη ταῦτα, διδομένων ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος, β'. ὅμοιαι μεταφράσεις προτάσεων συντασσόμενων ὑπ' αὐτῶν τῶν μαθητῶν. Β) πρὸς ἐφαρμογὴν μειζόνων καὶ αὐτοτελῶν δεδιδαγμένων τμημάτων αὐτοῦ (ὡς α' γραπτῆ ἐν τῷ σχολείῳ μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς τὸ Λατινικόν καὶ τἀνόπαλιν γυμνασμάτων ἀναφερομένων εἰς τὸ ἐκάστοτε ἐφαρμοζόμενον τμήμα καὶ ἄμεσος διόρθωσις αὐτῶν ἐν τῷ σχολείῳ ὑπὸ τῶν μαθητῶν, βοηθουμένων ὑπὸ τοῦ διδασκάλου, β'. γραπτῆ ἐν τῷ συνόλῳ μετάφρασις ἐκ τοῦ Λατινικοῦ εἰς τὸ Ἑλληνικόν καὶ τἀνάπαλιν δεδιδαγμένου κειμένου, παρουσιάζοντος τὸ πρὸς ἐφαρμογὴν συντακτικὸν φαινόμενον).

Τάξις Ε'.

1. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία α) ἐνὸς ἢ περισσοτέρων ἐκ τῶν ἐξῆς λόγων τοῦ Κικέρωνος: PRO ARCHIA POETA, IN CATILINAM III ἢ IV, PRO MARCELLO. PRO LIGARIO. β) ὀλίγων ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Κικέρωνος (AD FAMILIARES II, 4, 5, 6 — IV, XIV, 2, AD ALLICUM III, 7—V, 15—Vü, 9—VII, 9—XIII, 52—XIV, 10—XVI 4) μέχρι τέλους Φεβρουαρίου.

Ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωστικομένων λόγων τοῦ Κικέρωνος ἀνάλογος πρὸς τὴν τῶν λόγων τῶν Ἑλλήνων ρητόρων. Ὁ Κικέρων ὡς ρήτωρ. Σύγκρισις αὐτοῦ πρὸς τοὺς Ἕλληνας ρήτορας.

Ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων ἐπιστολῶν τοῦ Κικέρωνος πρὸς σχηματισμὸν ἀπλῆς καὶ σαφοῦς ἐννοίας τοῦ λογοτεχνικοῦ εἶδους τῆς ἐπιστολῆς.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Μαρτίου ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία κατ' ἐκλογὴν μερῶν ἐκ τῶν Μεταμορφώσεων τοῦ Ὀβιδίου (ὡς τῶν κατὰ τὸν Φαέθωνα (II, 1—360) ἢ τῶν κατὰ τὴν Νιόβην (VI 146—312) κλπ.

Ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων μερῶν ἀνάλογος πρὸς τὴν τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν. Ὁ Ὀβίδιος ὡς ἐπικός ποιητής. Τὸ εἶδος τῆς ἐπικῆς τοῦ ποιήσεως.

Σύντομος ἐξέτασις ἐκ τῆς Λατινικῆς Μετρικῆς τοῦ δακτυλικοῦ ἑξαμέτρου καὶ ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἔμμετρον ἀνάγνωσιν τοῦ ἐκάστοτε ἐρμηνευομένου μέρους.

2. Ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἀναγιγνωσκομένων κειμένων συμπλήρωσις τοῦ συντακτικοῦ. Συγχῆ ἐπισκόπησις ὁμάδος ὁμοειδῶν συντακτικῶν φαινομένων τῆς Λατινικῆς γλώσσης, σύγκρισις τούτων πρὸς τὰ ἀντίστοιχα τῆς Ἑλληνικῆς κατὰδειξιν τῶν ὁμοιοτήτων καὶ διαφορῶν καὶ γλωσσολογικῆ ἐρμηνεία αὐτῶν (π.χ. τῆς Γενικῆς ἀπολύτου. Αἰτιατικῆς ἀπολύτου, τῆς ἀπορροίας τοῦ ἐξηρητημένου λόγου ἐκ τοῦ ἀνεξαρτήτου κλπ.). Παραλληλισμὸς ἰδίως τῆς ἐν ταῖς δύο κλασσικαῖς γλώσσαις χρήσεως τῆς Ὑποτακτικῆς ἐν τῷ ἐξηρητημένῳ λόγῳ καὶ διασάφησις τῆς βασικῆς ἐν ταύτῃ διαφορᾶς τῶν γλωσσῶν τούτων (COSECUTIO TEMPORUM). Προσεκτικὴ ἐξέτασις τῆς ἀρχιτεκτονικῆς μορφῆς τῆς Λατινικῆς γλώσσης καὶ τῆς ἐπιτηδειότητος τῶν καθέκαστον συντακτικῶν φαινομένων αὐτῆς πρὸς τὴν λογικὴν παράστασιν τῶν νοημάτων. Ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν μετάφρασιν ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς τὸ Λατινικὸν καὶ τὰνάπαλιν πρὸς βαθεῖαν καὶ πλήρη κατανόησιν τῶν ὁμοιοτήτων καὶ διαφορῶν τῶν δύο γλωσσῶν.

Τάξις ΣΤ'.

1. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία κατ' ἐκλογὴν μερῶν ἐκ τῆς Αἰνειάδος τοῦ Οὐεργιλίου μέχρι τέλους Ἰανουαρίου.

Ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου μέχρι τέλους Μαρτίου ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐκλεκτῶν μερῶν τοῦ Β'. βιβλίου τοῦ AD MARCUM FILIUM OFFICIIS (Κεφ. 1, 2, 6, 7, 8, 9—14, 15—24) ἢ τοῦ SOMNII SCIPIONIS τοῦ

Κικέρωνος ἢ κατ' ἐκλογὴν μερῶν ἐκ τῶν πρώτων βιβλίων τοῦ Λιβίου ἀναφερομένων εἰς τὴν διαγραφὴν καὶ τὸν χαρακτηρισμὸν μεγάλων προσωπικοτήτων καὶ σπουδαίων γεγονότων.

Ἄπὸ τοῦ Ἀπριλίου ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ὧδῶν τινῶν τοῦ Ὀρατίου (π.χ. ἐκ τῶν I, 1, 3, 6, 10, 13 14, 21, 22, 37, II, 1, 7, III, 8, 13, 25, 30).

Ἐπεξεργασία τῶν ἐκάστοτε ἀναγιγνωσσομένων συγγραφέων ἀνόλογος πρὸς τὴν τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων τῶν αὐτῶν λογοτεχνικῶν εἰδῶν. Οὐεργίλος καὶ Ὀμηρος. Ὁ Κικέρων ὡς φιλοσοφικὸς συγγραφεύς. Ὁ Λίβιος ὡς ἱστορικός. Ἡ λυρική ποίησις τοῦ Ὀρατίου.

Γλωσσικὴ διδασκαλία καὶ γλωσσικαὶ ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει.

5. ΓΑΛΛΙΚΑ.

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῶν Γαλλικῶν εἶναι:

α) Ἡ ἐπαρκὴς ἐξοικείωσις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν, ὥστε οὗτοι ἐν τέλει 1) νὰ ἔχουν ἀποκτήσει ἰκανὴν εὐχέρειαν, εἰς τε τὴν προφορικὴν καὶ τὴν γραπτὴν χρῆσιν αὐτῆς, 2) νὰ δύνανται νὰ κατανοοῦν εὐκόλα Γαλλικὰ κείμενα ἄνευ ἐπικουρίας ἢ μετὰ μικρᾶς.

β') Ἡ δι' ἰδίας τῶν μαθητῶν ἀναγνώσεως κατανόησις καὶ ἐκτίμησις ἔργων τῶν κυριωτέρων ἀντιπροσώπων τῆς κλασικῆς καὶ νεωτέρας Γαλλικῆς λογοτεχνίας καὶ ἐνίσχυσις τοῦ διαφέροντος αὐτῶν πρὸς τὸ λογοτεχνικῶς ὡραῖον, καὶ

γ') Ἡ δι' ἰδίας τῶν μαθητῶν ἀναγνώσεως κατανόησις καὶ ἐκτίμησις καὶ τῶν λοιπῶν πλὴν τῆς Λογοτεχνίας στοιχείων τοῦ νέου Γαλλικοῦ πολιτισμοῦ, ὡς καὶ τῆς ἐπιδράσεως αὐτοῦ ἐπὶ τὸν σύγχρονον πολιτισμόν.

Τάξις Α'.

1. Φωνητικαὶ καὶ συλλαβικαὶ ἀσκήσεις ἐπὶ λέξεων καὶ φράσεων, ἐξαχθεῖσῶν ἐξ ἀμέσου ἐποπτικῆς διδασκαλίας.

2. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία. α') φράσεων καὶ ἀπλουστάτων περιγραφῶν καὶ διηγήσεων ἐξαγομένων ἐξ ἀμέσου καὶ ἐποπτικῆς τῶν πραγμάτων διδασκαλίας ἀναφερομένων εἰς τὸ σχολεῖον καὶ τὴν ὅλην σχολικὴν ζωὴν, καὶ

β') Σχετικῶς πρὸς τὴν ὕλην ταύτην ἀναγνωσμάτων καὶ ποιημάτων ἐκ καταλλήλου βιβλίου. Ἀπομνημόνευσις τῶν ἐκάστοτε ἀπαντωσῶν νέων λέξεων καὶ φράσεων καὶ ἀπαγγελία ἀπὸ στήθους ἐνίων ἐκ τῶν ποιημάτων.

3. Τὰ πρὸς σχηματισμὸν ἀπλουσιῶν φράσεων ἀπαραίτητα ἐκ τοῦ ὁμαλοῦ ἰδίως τυπικοῦ τῆς Γραμματικῆς (ἄρθρον, ὄνομα, τὰ μᾶλλον εὐχρηστα ῥήματα εἰς τὸν ἐνεστώτα, ἀριθμητικά, αἱ κυριώτεραι ἀντωνυμίαι) καὶ ἐκ τοῦ Συντακτικοῦ θέσις τῶν λέξεων ἐν τῇ φράσει, ἐν ἀντιπαραβολῇ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν σύνταξιν, ἐξαγόμενα ἐκ τῶν ἐκάστοτε ἀναγιγνωσκομένων.

4. Ἐπίσημοις εἰς τὸ γαλλιστὶ διαλέγεσθαι διὰ συνουσίας ἀναφερομένης εἰς τὰ ἐκάστοτε ἀναγιγνωσκόμενα.

5. Ἐπίσημοις εἰς τὸ γαλλιστὶ γράφειν α') δι' ἀντιγραφῆς κατ' οἶκον, β') διὰ γραφῆς καθ' ὑπαγόρευσιν, γ') διὰ τῆς γραφῆς ἀποκρίσεων εἰς δεδομένας ἐρωτήσεις σχετικὰς πρὸς τὰ ἐκάστοτε ἀναγιγνωσκόμενα, δ') ἀπλούστατα θέματα ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Γαλλικὴν (στηριζόμενα ἐπὶ τῶν δεδιδασκέντων) πρὸς ἐμπέδωσιν τῶν κτηθεισῶν λεξιλογικῶν, γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν γνώσεων.

Τάξις Β'.

1. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία: α') περιγραφῶν καὶ διηγήσεων, ἐξαγομένων ἐξ ἀμέσου καὶ ἐποπτικῆς πραγμάτων ἢ εἰκόνων διδασκαλίας καὶ ἀναφερομένων εἰς τὴν οἰκίαν, τὴν οἰκιακὴν ζωὴν ὡς καὶ εἰς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα καὶ τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ, καὶ β') σχετικῶν πρὸς τὴν ἀνωτέρω ὕλην ἀναγνωσμάτων καὶ ποιημάτων ἐκ καταλλήλου βιβλίου. Ἀπομνημόνευσις τῶν ἐκάστοτε ἀπαντωμένων νέων λέξεων καὶ φράσεων καὶ ἀπαγγελία ἀπὸ στήθους ἐνίων ἐκ τῶν ποιημάτων.

2. Γραμματικὴ: Ἀναθεώρησις, συμπλήρωσις, ταξινομίαι τῶν προκτηθεισῶν γνώσεων. Διδασκαλία τῶν μᾶλλον εὐχρηστών ῥηματικῶν τύπων (παρατατικός, μέλων, ἱστορικὸς ἀόριστος, παρακείμενος). Ἐπίθετα, ἐπιρρήματα. Ἐκ τοῦ Συντακτικοῦ, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐκάστοτε ἀναγιγνωσκομένων διδασκαλία τῶν συντακτικῶν φαινομένων ἐν ἀντιπαραβολῇ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν σύνταξιν.

3. Ἀσκησις εἰς τὸ Γαλλιστὶ διαλέγεσθαι ὡς ἐν τῇ Α' τάξει.

4. Ἀσκησις εἰς τὸ Γαλλιστὶ γράφειν, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει, ἔτι δὲ α') δι' ἐγγράφου ἀποδόσεως ἀναγνωσθείσης ὕλης καὶ β') διὰ γραπτῶν κατὰ δεκαπενθήμερον μεταφράσεων ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς τὸ Γαλλικὸν καὶ τὰνάπαλιν εὐκόλων γυμνασμάτων σχετικῶν πρὸς τὴν κατ' αὐτὸ διδασκασθεῖσαν ὕλην.

Κείμενα: Διάφορα ὁμαλὰ ἀναγνώσματα ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦ παιδιοῦ. Μῦθοι, περιγραφαί, ἀφηγήσεις, παροιμίαι, ἀνάλογα ποιήματα.

Τάξις Γ'.

1. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία α') περιγραφῶν καὶ διηγήσεων ἐξαγομένων ἐξ ἀμέσου καὶ ἐποπτικῶν εἰκόνων διδασκαλίας καὶ ἀναφερομένων εἰς τὴν πόλιν καὶ τὴν ζωὴν αὐτῆς (οἰκονομικὴν, συγκοινωνιακὴν, πνευματικὴν καὶ λοιπὴν) καὶ β') σχετικῶν πρὸς τὴν ἀνωτέρω ὕλην ἀναγνωσμάτων καὶ ποιημάτων ἐκ καταλλήλου βιβλίου, ὧν ἱκαναὶ δύνανται νὰ ἔχουν ὡς τοπικὴν βάσιν τὴν Γαλλίαν.

Τὰ πραγματικοῦ περιεχομένου ἀναγνώσματα θὰ ὑποχωροῦν ὀλίγον κατ' ὀλίγον πρὸ τῶν λογοτεχνικῶν τοιούτων. Ἀπομνημόνευσις τῶν ἐκάστοτε ἀπαντωσῶν λέξεων καὶ φράσεων καὶ ἀπαγγελία ἀπὸ στήθους ἐνίων ἐκ τῶν ποιημάτων.

2. Γραμματικὴ: Ἀναθεώρησις τῶν διδασκθέντων. Συμπλήρωσις τοῦ ἀνωτάτου ἰδίως τυπικοῦ τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ Παράγωγα καὶ Σύνθετα. Ἐγκλίσεις. Χρῆσις τῶν χρόνων. Ἀπαρέμφατον, ἐνεργητικὴ μετοχή, παθητικὴ μετοχή. Μεταβατικά, ἀμετάβατα, αὐτοπαθῆ, ἀπρόσωπα ῥήματα.

3. Ἀσκήσεις εἰς τὸ Γαλλιστὶ διαλέγεσθαι, ὡς ἐν ταῖς προηγουμέναις τάξεσι.

4. Ἀσκησις εἰς τὸ Γαλλιστὶ γράφειν: α') δι' ἐγγράφου περιλήψεως ἀναγνωσθείσης ὕλης, β') διὰ διαφορῶν γυμνασμάτων ἐπὶ τῶν διδασκθέντων ἐκ τῆς γραμματικῆς καὶ τοῦ συντακτικοῦ, γ') δι' ἐγγράφων μεταφράσεων ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς τὸ Γαλλικὸν καὶ τὰνάπαλιν καὶ δ') δι' ἐγγράφων συνθέσεων ποικίλου περιεχομένου.

Τάξις Δ'.

1. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεΐα περιγραφῶν καὶ διηγήσεων ἀναφερομένων εἰς τὴν ἠθικὴν, πνευματικὴν καὶ κοινωνικὴν δρᾶσιν τοῦ ἀνθρώπου. Ζωηραὶ καὶ παραστατικαὶ περιγραφαὶ ἐκ τῆς Γαλλικῆς ζωῆς, Ἱστορίας καὶ Μυθολογίας. Βιογραφικαὶ προσωπογραφίαι μεγάλων ἀνδρῶν. Λογοτεχνικὰ ἀποσπάσματα ποικίλου περιεχομένου ἐκ νεωτέρων συγγραφέων.

Ἀπομνημόνευσις τῶν ἐκάστοτε ἀπαντωσῶν νέων λέξεων καὶ φράσεων καὶ ἀπαγγελίαι ἀπὸ στήθους ἐνίων ποιημάτων.

2. Γραμματικὴ: Ἀναθεώρησις τῶν διδαχθέντων καὶ συμπλήρωσις αὐτῶν. Χρησις τῆς ὑποτακτικῆς. Συμφωνία χρόνων καὶ ἐγκλίσεων. Συνθετώτερα συντακτικὰ φαινόμενα, ἐν ἀντιπαραβολῇ πρὸς τὰ τῆς Ἑλληνικῆς συντάξεως, ἐπὶ τῇ βάσει διδομένων ἀσκήσεων καὶ τῶν ἐκάστοτε ἀναγιγνωσκομένων.

3. Ἀσκήσις εἰς τὸ Γαλλιστὶ διαλέγεσθαι, ὡς ἐν ταῖς προηγουμέναις τάξεσι.

4. Ἀσκήσις εἰς τὸ Γαλλιστὶ γράφειν ὡς ἐν τῇ I' τάξει.

Τάξις Ε'.

1. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεΐα ἐκ καταλλήλου συλλογῆς Γαλλικῶν ἀναγνωσμάτων ἢ καὶ ἐξ αὐτοτελῶν βιβλίων πεζῶν καὶ ποιητικῶν προϊόντων τῆς νεωτέρας καὶ τῆς κλασσικῆς Γαλλικῆς λογοτεχνίας (ὡς μικρῶν διηγημάτων τῶν VOLTAIRE, P. FEVAL, E. ABOUT, TONT REVILLON, A. THEURIET, A. DAUDET, G. DE MAUPASSANT, F. COPPEE, A. FRANCE κλπ. ἐκλογῶν ἐκ μεγαλυτέρων διηγημάτων καὶ ἄλλων πεξογραφημάτων, ὡς ἐκ τῆς ATALA ἢ τοῦ DERNIER DES ABENCERAGES τοῦ CHATEAUBRIAND, ἐκ τῆς COLOMBA τοῦ P. MERIMEE, τῶν CONTEMPLATIONS τοῦ V. HUGO κλπ. ἐκλεκτῶν ποιημάτων RONSARD, MALHERBE, BOILEAU, LAFONTAINE, A. CHENIER, BERANGER, LAMARINE DE VIGNY, V. HUGO κλπ. ἐνὸς δράματος τοῦ Κορνηλίου ἢ τοῦ Ρακίνα ὅλου ἢ κατὰ τὰς κυριώτερας σκηνάς.

Ἐπεξεργασία τῶν ἐκάστοτε ἀναγιγνωσκομένων συγγραφέων ἀνάλογος πρὸς τὴν τῶν Ἑλλήνων καὶ Λατίνων συγγραφέων τῶν αὐτῶν λογοτεχνικῶν εἰδῶν. Συγκρίσεις πρὸς αὐτοὺς τῶν Γάλλων κλασσικῶν καὶ κατάδειξις τῆς ἐπιδράσεως τῶν Ἑλλήνων καὶ Λατίνων ἐπ' αὐτούς. Κατάδειξις τῆς ἐπιδράσεως τῆς νεωτέρας Γαλλικῆς Λογοτεχνίας ἐπὶ τὴν νεωτέραν Ἑλληνικὴν. Ἐξαγωγή στοιχείων τοῦ νεωτέρου Γαλλικοῦ πολιτισμοῦ καὶ κατάδειξις τῆς ἐπιδράσεως αὐτῶν ἐπὶ τὸν σύγχρονον πολιτισμόν.

2. Συμπλήρωσις τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀναγιγνωσκομένων λογοτεχνημάτων. Ἰδιωματικαὶ ἐκφοραί, παροιμίαι καὶ συνώνυμα τῆς Γαλλικῆς γλώσσης. Σύγκρισις χαρακτηριστικῶν γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν φαινομένων τῆς Γαλλικῆς πρὸς τὰ ἀντίστοιχα τῆς Ἑλληνικῆς κατάδειξις τῶν ὁμοιοτήτων καὶ διαφορῶν αὐτῶν καὶ γλωσσολογικὴ ἐρμηνεῖα αὐτῶν.

3. Ἀσκησις εἰς τὸ Γαλλιστὶ διαλέγεσθαι ὡς ἐν ταῖς προηγουμέναις τάξεσι.

4. Ἀσκησις εἰς τὸ Γαλλιστὶ γράφειν, ὡς ἐν τῇ Δ' τάξει. π

Τάξις ΣΤ'.

1. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα τεμαχίων τοιούτων, ὥστε νὰ ἐπιτυγχάνεται ἡ μεθοδικωτέρα γνῶσις καὶ διδασκαλία τῆς κλασσικῆς Γαλλικῆς λογοτεχνίας καὶ τοῦ Γαλλικοῦ πολιτισμοῦ τῶν νεωτέρων χρόνων.

Πρὸς τοῦτο δύνανται νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ἀναγνωστικά ἐξ ἀποσπασμάτων ἢ αὐτοτελῶν ἐκλεκτῶν πεζογραφημάτων ἢ ποιημάτων καταλλήλως συντεθειμένα ἐκ τῶν CORNEIL καὶ RACINE, MOLIERE, LAFONTAINE, SAINTE BEUVῶ, A. FRANCE, BRUVETIERE, TAINÉ, BOSSUET, DESCARTES, VOLTAIRE, PASCAL, ROUSSEAU, MONTAIGNE, MICHELET, MONTESQIEU, SEVIGNE, MIRABEAU, STENDHAL, PALZAK, FLAUBER, V. HUGO, VERLAINE, VERHAREN, FABRE, ROMAIN ROLAND E.T.C. Ἀποσπάσματα ἐκ τῶν περὶ Γαλλικῆς λογοτεχνίας μελετῶν τῶν G. PARIS καὶ BEDIET.

Συστηματικωτέρα σύγκρισις τῆς Γαλλικῆς λογοτεχνίας πρὸς τὴν Νεοελληνικὴν καὶ ἔλεγχος τῆς ἐπιδράσεως τῆς πρώτης ἐπὶ τῆς δευτέρας.

6. ΙΣΤΟΡΙΑ.

Σκοποὶ τῆς διδασκαλίας τῆς ἱστορίας εἶναι:

α') Ἡ μόρφωσις τῆς ἱστορικῆς σκέψεως τῶν μαθητῶν ἤτοι τῆς ἱκανότητος, ὅπως ἀντιλαμβάνονται ἐκάστην μὲν ἐποχὴν τῆς ζωῆς ἐνὸς λαοῦ ὡς σταθμὸν ἐξελίξεώς του ἐκ τῆς προηγουμένης διὰ τὴν μέλλουσαν, ἐκάστην δὲ ἐκδήλωσιν τῆς ζωῆς του εἰς τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ὡς συνεχομένην αἰτιωδῶς πρὸς τὰς λοιπὰς, πρὸς τὴν ποιότητα τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντός του καὶ τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς τῶν ἄλλων λαῶν, μέ τὸν τρόπον δὲ αὐτὸν ἀντιληφθῶν καὶ τὸ παρὸν διὰ τοῦ παρελθόντος ὡς σταθμὸν προσπαθείας τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς πρὸς περαιτέρω ἐξέλιξιν, β') ἢ ὑπὸ τὸ ἀνωτέρω πνεῦμα κατανόησις ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς ἐξελίξεως τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους καὶ τῆς συνεχομένης πρὸς αὐτὴν ἱστορίας τῶν ἄλλων ἐθνῶν, ἰδίως δὲ ἡ κατανόησις τῆς ἐξελίξεως τῶν κυριωτέρων στοιχείων τοῦ τε πνευματικοῦ καὶ τοῦ οἰκονομικοῦ πολιτισμοῦ, ἰδίως δὲ τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ γ') ἢ διὰ τῆς προσηκούσης ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἐκτιμήσεως τῆς μέχρι τοῦδε ὑπὸ τε τοῦ Ἑλληνικοῦ ἰδίως Ἔθνους καὶ ὑπὸ τῶν λοιπῶν ἐθνῶν συντελεσθείσης ἐργασίας εἰς τὰ διάφορα πεδία τοῦ πολιτισμοῦ ἀνάπτυξις 1) τῶν σχετικῶν πρὸς τὰ ποικίλα εἶδη τῶν συμφερόντων των, τοῦ θρησκευτικοῦ, τοῦ οἰκονομικοῦ τοῦ ἐπιστημονικοῦ, τοῦ καλλιτεχνικοῦ καὶ τῶν ποικίλων ἐκφάνσεων τοῦ ἠθικοῦ, 2) ὅπως ἰδιαίτερος τῆς ἀφοσιώσεως πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὰ ἐκπολιτιστικὰ της ιδεώδη καὶ τῆς ἐφέσεως, ὅπως, ἐν σαφῇ ἐπιγνώσει τῶν πρὸς αὐτὴν πολιτειακῶν ὑποχρεώσεων των, συμμετάσχουν ἐνεργῶς εἰς τὴν πρὸς ἐπίτευξιν αὐτῶν ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς πολιτείας κατευθυνομένην κοινὴν ὅλων τῶν πολιτῶν της, ἐργασίαν, ἢ ὅποια οὐχ' ἦτοιν θὰ δίδῃ τὴν προσήκουσαν σημασίαν καὶ εἰς τὴν ἀνάλογον ἐργασίαν τῶν ξένων ἐθνῶν καὶ τῶν προηγηθεισῶν ἐποχῶν, μῆτε ὑποτιμῶσα μῆτε ὑπερτιμῶσα αὐτήν.

Τάξις Α'.

Εἰσαγωγή εἰς τὴν ἱστορίαν (διαίρεσις ἱστορίας προἰστορία καὶ κυρίως ἱστορία. Πηγαὶ καὶ βοηθήματα τῆς ἱστορίας).

Προἰστορικὴ Ἑλλάς. (Πελασγοὶ ἢ Προέλληνες,

Κρητες, Κυκλάδιοι, Μηκναῖοι. Ἡ ἐμφάνισις τῶν ἑλληνικῶν φυλῶν καὶ αἱ ἰδρυθεῖσαι ὑπ' αὐτῶν πολιτεῖαι). Ὁ δημόσιος καὶ ἰδιωτικὸς βίος τῶν πρώτων Ἑλλήνων μέχρι τῆς λεγομένης καθόδου τῶν Δωριέων. Οἱ περὶ τῶν θεῶν καὶ ἡρώων μῦθοι τῶν Ἑλλήνων. Τρωῆς. Τρωϊκὸς πόλεμος.

Ἑλληνικὴ ἱστορία ἀπὸ τῆς καθόδου τῶν Δωριέων μέχρι τῶν μηδικῶν χρόνων.

Τάξις Β'.

Σύντομος ἱστορία τῶν ἀρχαίων ἀνατολικῶν λαῶν (Αἰγυπτίων. Ἀσυρίων. Βαβυλωνίων, Μήδων, Περσῶν, Φοινίκων καὶ Ἑβραίων).

Ἑλληνικὴ ἱστορία ἀπὸ τῶν μηδικῶν πολέμων μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

Τάξις Γ'.

Ἑλληνικὴ ἱστορία ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου μέχρι τῆς ὑπὸ τοὺς Ρωμαίους ὑποταγῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἑλληνιστικῶν πολιτειῶν.

Προῖστορία τῆς Εὐρώπης.

Ρωμαϊκὴ ἱστορία μέχρι τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

Τάξις Δ'.

Ἱστορία τῶν μέσων χρόνων, ἀπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

Τάξις Δ'.

Ἱστορία τῶν μέσων χρόνων, ἀπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, μέχρι τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς, εὐρύτερον ἐκτιθεμένης τῆς Βυζαντινῆς ἱστορίας, μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Τάξις Ε'.

Ἱστορία τῶν νεωτέρων χρόνων ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς μέχρι τοῦ συνεδρίου τῆς Βιέννης.

Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων μέχρι τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

Τάξις ΣΤ'.

Ἱστορία τῶν νεωτέρων χρόνων μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἐκτενέστερον ἐκτιθεμένης τῆς ἀπὸ τοῦ 1821 ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, ἐκτενῶς δέ πως καὶ τῆς τῶν γειτόνων λαῶν τῆς Ἑλλάδος.

Γενικὴ ἐπισκόπησις τῶν περιόδων τῆς ἱστορίας καὶ ἰδίᾳ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

Σημείωσις: (1) Ἐν ἐκάστη τάξει διδάσκονται κυρίως τὰ σπουδαιότατα πολιτικὰ καὶ στρατιωτικὰ γεγονότα καὶ τὰ δημιουργήματα τοῦ πολιτισμοῦ τῶν λαῶν.

ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ (2)

Τάξις ΣΤ'. — Ὁρα 1.

Σκοπὸς καὶ ὠφέλεια τῆς ἀγωγῆς τοῦ πολίτου. Γένεσις καὶ ἀνάπτυξις τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας. Τὸ Ἔννοια, σκοπὸς καὶ στοιχεῖα τῆς πολιτείας. Ἔννοια καὶ στοιχεῖα τοῦ Ἔθνους. Εἶδη τῆς πολιτείας. Τριχοτομία τῆς πολιτείας. Ἔννοια τοῦ πολιτεύματος καὶ διαίρεσις τῶν πολιτευμάτων κατ' Ἀριστοτέλην. Τὰ σύγχρονα πολιτεύματα.

Ἑλληνικὴ πολιτεία. Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς πολιτείας. Ἐκτελεστικὴ, νομοθετικὴ καὶ δικαστικὴ ἐξουσία. Ἀρμοδιότης τῶν Ὑπουργείων. Συμβούλια. Διοικητικὴ διαίρεσις τῆς Ἑλλάδος. Δήμοι καὶ Κοινότητες, Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἐκπαίδευσις ἐν Ἑλλάδι.

Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν καὶ ἡ διεθνὴς θέσις τῆς Ἑλλάδος.

(1) Ὡς πρὸς τὰ γυμνάσια θηλέων:

Ἡ ἐν τέλει τοῦ προγράμματος τῆς Ἱστορίας Σημείωσις τροποποιεῖται ὡς ἑξῆς:

Σημείωσις. Ἐν ἐκάστη τάξει διδάσκονται κυρίως τὰ σπουδαιότατα πολιτικὰ καὶ στρατιωτικὰ γεγονότα καὶ τὰ δημιουργήματα τοῦ πολιτισμοῦ τῶν λαῶν, ἐξαιρουμένης ἰδίᾳ τῆς θέσεως τῆς γυναικὸς ἐν τῇ σχετικῇ ἐκδοχῇ καὶ τῆς συμβολῆς αὐτῆς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πολιτισμοῦ. (Β.Δ. 16)25-1-1937).

(2). Ὡς πρὸς τὰ γυμνάσια θηλέων:

Ὁλόκληρος ἡ παράγραφος ἡ ἀφορῶσα τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἀγωγῆς τοῦ πολίτου ἐν τῇ ΣΤ' τάξει διαγράφεται. (Β.Δ. 16)25-1-1937).

Πατρίς, σημαία, ὁ Ἐθνικὸς Ὕμνος, Ἐθνικὴ ἑορτὴ καὶ ἔθνικαί ἐπέτειοι. Καθήκοντα καὶ δικαιώματα τοῦ πολίτου.

7. ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΓΡΑΦΙΑ.

Σκοποὶ τῆς διδασκαλίας τῶν μαθηματικῶν εἶναι :

α) Ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἰκανότητος τῶν μαθητῶν, 1) εἰς τὴν ἀσφαλῆ, εὐκόλον καὶ ταχεῖαν ἐκτέλεσιν ἀριθμητικῶν ὑπολογισμῶν μέ διάφορα εἶδη ἀριθμῶν καὶ τὴν ἀκριθεῖ ἀντίληψιν τῶν γεωμετρικῶν μορφῶν, τῶν ιδιοτήτων τῶν καὶ τῶν πρὸς ἀλλήλας σχέσεών των· καὶ 2) εἰς τὴν κατανόησιν τῆς ἀμοιβαίας ἐξαρτήσεως τῶν μεταβλητῶν μεγεθῶν καὶ ποσῶν ἐπὶ τῷ τέλει τῆς ὑπὸ τῶν μαθητῶν αὐτοτελοῦς λύσεως προβλημάτων τῆς καθ' ἡμέρας ζωῆς καὶ τῆς ἀκριβεστερας κατανοήσεως τῶν ἀντικειμένων καὶ φαινομένων τοῦ περιβάλλοντος διὰ τοῦ μαθηματικοῦ προσδιορισμοῦ τῆς μορφῆς, τῶν διαστάσεων, τοῦ πλήθους καὶ τῶν ἐννόμων αὐτῶν σχέσεων.

β) Ἡ ἐξοικείωσις τῶν μαθητῶν εἰς τὸν μαθηματικὸν τρόπον τοῦ συλλογίζεσθαι καὶ ἀποδεικνύειν καὶ εἰς τὴν διακρίνουσαν αὐτὸν ἀκρίβειαν, τάξιν καὶ ἀντικειμενικότητα, ὡς καὶ τὴν μετὰ σαφηνείας καὶ βραχύτητος διατύπωσιν τῶν σχετικῶν νοημάτων καί,

γ) Ἡ ὑπὸ τῶν μαθητῶν μόρφωσις τῆς ἀντιλήψεως ὅτι ἡ Μαθηματικὴ εἶναι αὐτοτελῶς διατεταγμένη ἐπιστήμη, συντελέσασα εἰς τὴν λύσιν σπουδαιοτάτων προβλημάτων τῆς φύσεως καὶ τῆς ζωῆς καὶ βοηθήσασα τὸ καθ' ἑαυτὴν εἰς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ.

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῆς Κοσμογραφίας εἶναι ἡ ὑπὸ τῶν μαθητῶν κατανόησις τῶν οὐρανίων σωμάτων καθ' ἑαυτὰ καὶ ἐν ταῖς πρὸς ἄλληλα σχέσεσι, ὡς καὶ τῶν διεπόντων τὰς σχέσεις ταύτας σταθερῶν καὶ ἀπαραβάτων νόμων.

Τάξις Α'.

1. Ἀριθμητικὴ. Ἐπανάληψις μετὰ βαθυτέρας ἐξετάσεως καὶ ἐπέκτασις τῶν γνώσεων περὶ τῶν πράξεων ἐπὶ τῶν ἀκεραίων ἀριθμῶν διὰ καταλλήλων προβλημάτων.

Συντομίαι καὶ δοκιμαὶ τῶν πράξεων. Συστηματικὴ καλλιέργεια τοῦ ἀπὸ μνήμης λογιζομένου.

Αἱ θεμελιωδέστεραι ιδιότητες τῶν ἀκεραίων μέ ἀφετηρίαν κατάλληλα προβλήματα συγκεκριμένης φύσεως. Ἐφαρμογαὶ αὐτῶν εἰς τὰς συντομίας τῶν πράξεων καὶ τὸν ἀπὸ μνήμης λογισμόν.

Γινόμενον πολλῶν παραγόντων. Δυνάμεις, ἔννοια καὶ θεμελιώδεις ιδιότητες αὐτῶν. Διαιρετότης. Χαρακτῆρες διαιρετότητος διὰ 2, 5, 3, 9, 4, 25, 8, 125, 12, 100, κλπ. Πρῶτοι καὶ σύνθετοι ἀριθμοὶ Μέγιστος κοινὸς διαιρέτης καὶ ἐλάχιστον κοινὸν πολλαπλάσιον ἀριθμῶν.

Κλασματικοὶ ἀριθμοὶ. Ἰδιότητες αὐτῶν. Πράξεις ἐπὶ τῶν κλασματικῶν ἀριθμῶν διὰ καταλλήλων προβλημάτων.

Σύνθετα κλάσματα. Λύσις προβλημάτων διὰ τῆς μονάδος.

Καλλιέργεια τοῦ ἀπὸ μνήμης λογιμοῦ.

Γενίκευσις τῶν προβλημάτων διὰ τῆς παραστάσεως τιμῶν τῶν διαφόρων ποσῶν διὰ γραμμάτων καὶ λύσις τοιούτων προβλημάτων. Ἀριθμητικοὶ τύποι.

Δεκαδικὰ κλάσματα καὶ δεκαδικοὶ ἀριθμοὶ. Ἰδιότητες αὐτῶν. Πράξεις ἐπ' αὐτῶν διὰ καταλλήλων προβλημάτων. Καλλιέργεια τοῦ ἀπὸ μνήμης λογιμοῦ. Τροπὴ κλασμάτων εἰς δεκαδικοὺς ἀριθμοὺς. Περιοδικὰ δεκαδικὰ κλάσματα καὶ τροπὴ αὐτῶν εἰς κοινά.

Ἐννοια τῆς ρίζης. Πρακτικὴ εὕρεσις τῆς τετραγωνικῆς ρίζης.

Μονάδες διαφόρων ποσῶν, πολλαπλάσια καὶ ὑποπολλαπλάσια τῶν διαφόρων μονάδων. Μετρικὸν σύστημα τῆς πατρίδος. Μετρικὰ συστήματα τῶν σπουδαιότερων κρατῶν.

Συμμιγεῖς ἀριθμοὶ. Τροπὴ αὐτῶν εἰς μονάδας μᾶς τάξεώς των, τροπὴ συγκεκριμένων ἀριθμῶν εἰς συμμιγεῖς. Πράξεις ἐπὶ τῶν συμμιγῶν διὰ καταλλήλων προβλημάτων. Καλλιέργεια τοῦ ἀπὸ μνήμης λογιμοῦ.

Προβλήματα ἐπὶ πάσης δεδιδαγμένης ὕλης ποικίλου περιεχομένου, ἀναγομένου εἰς τὸν κύκλον τῶν γνώσεων τῶν μαθητῶν, τὰς ὁποίας ἔχουν ἀποκομίσει ἐκ τῆς μέγρι τοῦδε ζωῆς των καὶ ἐκ τῆς διδασκαλίας τῶν διαφόρων μαθημάτων.

2. Πρακτικὴ Γεωμετρία. Ἐποπτικὴ ἐξέτασις ἀπλουστερῶν γεωμετρικῶν στερεῶν. Τὰ κυριότερα ἐπίπεδα σχήματα (γραμμαὶ — γωνίαι, εὐθύγραμμα σχή-

ματα, κύκλος), ιδιότητες αὐτῶν ὅλως πρακτικῶς ἀποδεικνύμεναι. Ἀπλούστατα γεωμετρικὰ προβλήματα κατασκευῆς διὰ κανόνος, γνώμονος καὶ διαβήτου.

Κλίμαξ. Μεταφορὰ εὐθυγράμμων σχημάτων ἐπὶ χάρτου. (Ὅμοια εὐθύγραμια σχήματα).

Τάξις Β'.

1. Ἀριθμητικὴ. Λόγοι καὶ ἀναλογίαι. Αἱ κυριώτεραι τῶν ιδιοτήτων αὐτῶν.

Ἀπλὴ καὶ σύνθετος μέθοδος τῶν τριῶν.

Προβλήματα τῶν ποσοστῶν, τοῦ τόκου, τῆς ἐταιρείας, τῆς μίξεως, τοῦ μέσου ὄρου καὶ τοῦ μερισμοῦ εἰς μέρη ἀνάλογα.

Λύσεις προβλημάτων δι' ὅλων τῶν δυνατῶν μεθόδων. Καλλιέργεια τοῦ ἀπὸ μνήμης λογιμοῦ. Ἀσκήσεις εἰς τὴν γενικοποίησιν καὶ ἔκφρασιν τῶν κανόνων διὰ γραμμάτων.

Προβλήματα ἐπὶ πάσης τῆς δεδιδαγμένης ὕλης, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει, ἔτι δὲ καὶ ἐκ τοῦ κοινωνικοῦ καὶ κρατικοῦ βίου, ἐνέχοντα στοιχεῖα κοινωνικῆς μορφώσεως (π.χ. προὔπολογιμοῦ κοινότητος — σχολικῆς ἐπιτροπῆς, Τραπεζῶν, Ταμείου Ἀσφαλείας Χαρτοσήμου, Ταμιευτηρίων).

Αἱ κυριώτεραι τῶν ιδιοτήτων ἰσότητος καὶ ἀνισότητος, προσθέσεως ἀφαιρέσεως, πολλαπλασιασμοῦ καὶ διαιρέσεως τῶν ἀκεραίων καὶ κλασματικῶν ἀριθμῶν, θεωρητικῶς πῶς ἐξεταζόμεναι. Λόγος δύο ποσῶν καὶ σχέσις αὐτοῦ πρὸς τὸν λόγον τῶν ἀριθμῶν τῶν παριστῶντων τὰ μεγέθη τῶν ποσῶν τούτων, αἱ κυριώτεραι τῶν ιδιοτήτων τῶν ἀναλογιῶν θεωρητικῶς ἐξεταζόμεναι.

2. Πρακτικαὶ Γεωμετρίαι. α) Ἀπλούσταται γεωμετρικαὶ κατασκευαὶ διὰ τοῦ κανόνος, τοῦ γνώμονος καὶ τοῦ διαβήτου.

β) Μέτρησις τῶν εὐθυγράμμων σχημάτων.

γ) Βαθυτέρα ἐξέτασις τῶν γεωμετρικῶν στερεῶν (κύβου — πρίσματος — πυραμίδος — κυλίνδρου — κώλου καὶ σφαίρας). Μέτρησις αὐτῶν.

γ) Κατασκευὴ ἐκ χαρτονίου τῶν ἀπλουστάτων γεωμετρικῶν σχημάτων ἐπιπέδων καὶ στερεῶν.

Τάξις Γ'.

1. Ἀλγεβρα. Ἡ γλῶσσα τῆς Ἀλγέβρας (χρησις γραμμάτων ὡς ἀριθμῶν). Θετικοὶ καὶ ἀρνητικοὶ ἀριθμοί. Αἱ θεμελιώδεις πράξεις μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ἀρνητικῶν ἀριθμῶν. Δυνάμεις τῶν ἀλγεβρικῶν ἀριθμῶν.

Ἀλγεβρικαὶ παραστάσεις. Εἶδη αὐτῶν καὶ πράξεις ἐπ' αὐτῶν. Αἰριθμητικὴ τιμὴ παραστάσεως. Πρώτη ἔννοια τῆς συναρτήσεως.

Ἐξισώσεις πρώτου βαθμοῦ. Ἴσοδύναμοι ἔξισώσεις, τρόποι εὐρέσεως ἔξισώσεως ἰσοδυνάμου πρὸς δοθεῖσαν. Λύσις ἔξισώσεως α' βαθμοῦ μὲ ἓνα ἄγνωστον καὶ διερεύνησις αὐτῆς. Σπουδὴ καὶ γραφικὴ παράστασις συναρτήσεως $\psi = ax + b$. Συστήματα πρωτοβαθμίων ἔξισώσεων. Εὗρεσις ἰσοδυνάμου συστήματος πρὸς δοθέν, λύσις καὶ διερεύνησις συστήματος δύο πρωτοβαθμίων ἔξισώσεων. Εὗρεσις ἰσοδυνάμου συστήματος πρὸς δοθέν, λύσις καὶ διερεύνησις συστήματος δύο πρωτοβαθμίων ἔξισώσεων μὲ δύο ἄγνωστους καὶ γραφικὴ λύσις τούτων. Λύσις ἀνισοτήτων α' βαθμοῦ μὲ ἓνα ἄγνωστον καὶ διερεύνησις αὐτῆς.

2. Γεωμετρία. (Ἐκ τῆς Ἐπιπεδομετρίας). Εἶδη γραμμῶν (εὐθεῖα, τεθλασμένη, καμπύλη, μικτὴ) καὶ ιδιότητες εὐθείας. Κανὼν καὶ χρῆσις αὐτοῦ. Ἐπιφάνειαι καὶ εἶδη αὐτῶν. Ἐπίπεδα σχήματα. Κύκλος καὶ κυριώτεραι γραμμαὶ αὐτοῦ. Διαβήτης καὶ χρῆσις αὐτοῦ. Γωνία. Διάφορα εἶδη αὐτῆς. Γνώμον, μοιρογνωμόνιον, χρῆσις αὐτῶν. Κάθετοι καὶ πλάγιοι πρὸς ἀλλήλας εὐθεῖαι. Παράλληλοι εὐθεῖαι. Γνωρίσματα παραλληλότητος εὐθειῶν καὶ ιδιότητες παραλλήλων. Εὐθύγραμμα σχήματα. Εἶδη τριγώνων.

Περιπτώσεις ἰσότητος τριγώνων. Ἄθροισμα γωνιῶν τριγώνων καὶ πολυγώνων. Εἶδη τετραπλεύρων καὶ ιδιότητες τούτων. Θέσεις εὐθείας καὶ περιφερείας, χορδαί, τόξα καὶ ιδιότητες αὐτῶν. Γινόμενον μεγέθους ἐπὶ ἀριθμόν. Ἰδιότητες καὶ γνωρίσματα ἀναλόγων μεγεθῶν. Ἐπίκεντροι καὶ ἐγγεγραμμέναι γωνίαὶ καὶ μέτρα αὐτῶν. Θέσεις δύο περιφερειῶν. Γεωμετρικαὶ κατασκευαὶ καὶ προβλήματα ἐπὶ τῶν διδαχθέντων.

Τάξις Δ'.

1. Ἀλγεβρα. Λύσις συστημάτων πρωτοβαθμίων ἐξισώσεων μὲ ἰσαριθμούς ἀγνώστους. Προβλήματα, ρίζαι καὶ ιδιότητες αὐτῶν, παράστασις τῶν ριζῶν ὡς δυνάμεων καὶ ἀντιστρόφως. Ὅρια μεταβλητῶν ποσοτήτων καὶ σχετικὰ ἐπ' αὐτῶν θεωρήματα. Ἀσύμμετροι ἀριθμοί, δεκαδικὴ παράστασις αὐτῶν. Φανταστικοὶ καὶ μιγάδες ἀριθμοί. Ἀσκήσεις. Λύσις δευτεροβαθμίου ἐξισώσεως μὲ ἓνα ἀγνωστον. Προβλήματα.

2. Γεωμετρία. (Ἐκ τῆς Ἐπιπεδομετρίας). Σημεῖα εὐθείας, ὧν α' ἀποστάσεις ἀπὸ δύο δοθέντα σημεῖα αὐτῆς ἔχουσι δοθέντα λόγον. Ἰδιότητες παραλλήλων τεμνουσῶν δοθείσης εὐθείας καὶ ιδιότητες παραλλήλων τεμνομένων ὑπὸ εὐθειῶν ἐκ τοῦ αὐτοῦ σημείου ἀγομένων. Σχετικὰ προβλήματα. Ὅμοια τρίγωνα καὶ πολύγωνα, περιπτώσεις ὁμοιότητος τριγώνων, ιδιότητες ὁμοίων πολυγώνων, σχέσις περιμέτρων ὁμοίων πολυγώνων. Μετρικαὶ σχέσεις πλευρῶν ὀρθογωνίων τριγώνων. (Πυθαγόρειον θεώρημα). Σχετικὰ γεωμετρικὰ προβλήματα. Ἰδιότητες τομουσῶν ἐσωτερικὴν ἢ ἐξωτερικὴν γωνίαν τριγώνου. τεμνουσῶν ἐσωτερικὴν ἢ ἐξωτερικὴν γωνίαν τριγώνου. Εὐρεσις σημείων ἀρμονικῶν πρὸς δύο δοθέντα σημεῖα. Κανονικὰ πολύγωνα.

Μέτρησις περιφερείας. Ἐμβαδὰ εὐθυγράμμων σχημάτων. Σχέσις ἐμβαδῶν ὁμοίων πολυγώνων, ἐμβαδὸν κύκλου.

Τάξις Ε'.

1. Ἀλγεβρα. Διερεύνησις τύπου λύσεως δευτεροβαθμίων ἐξισώσεων. Ἀθροισμα τῶν ριζῶν τῆς $ax^2+bx+\gamma = \psi$ καὶ γινόμενον αὐτῶν, διάκρισις ἐκ τῶν παραμέτρων τῆς $ax^2+bx+\gamma = \psi$ τοῦ εἶδους τῶν ριζῶν. Ἀνάλυσις τοῦ τριωνύμου τοῦ Βου βαθμοῦ εἰς γινόμενον παραγόντων συναρτήσῃ τῶν ριζῶν αὐτοῦ. Σπουδὴ τοῦ τριωνύμου τοῦ Β' βαθμοῦ καὶ μεταβολαὶ αὐτοῦ διὰ πραγματικὰς τιμὰς τοῦ X. Ἀνισότητες β' βαθμοῦ. Γραφικὴ παράστασις τῆς συναρτήσεως $\psi = ax^2+bx+\gamma$. Μεταβολαὶ τῆς συναρτήσεως,

$$\psi = \frac{ax+b}{a'x+b'}$$
 καὶ γραφικὴ παράστασις αὐτῆς. Διτετρά-

γωνία αντίστροφοι και διώνυμοι ἔξισώσεις. Συστήματα ἔξισώσεων Βου και ἀνωτέρου βαθμοῦ. Ἀριθμητικαὶ και γεωμετρικαὶ πρόοδοι. Θεωρία τῶν λογαρίθμων και χρῆσις τῶν λογαριθμικῶν πινάκων. Ἐκθετικαὶ και λογαριθμικαὶ ἔξισώσεις και λογαριθμικὰ συστήματα. Ἀνατολισμός, και καταθέσεις, χρεωλύσια. Προβλήματα ἐπὶ πάσης τῆς δεδιδαγμένης ὕλης.

2. Γεωμετρία. (Ἐκ τῆς στερεομετρίας).

Ἐπίπεδον και εὐθεῖα. Προσδιορισμός ἐπιπέδου. Τομὴ ἐπιπέδου και εὐθείας, τομὴ δύο ἐπιπέδων. Παραλληλότῆς εὐθείας και ἐπιπέδου. Κάθετος και πλάγιοι ἐκ σημείου ἐπὶ ἐπίπεδον και ιδιότητες αὐτῶν. Κλίσις εὐθείας πρὸς ἐπίπεδον. Προβολὴ εὐθείας ἐπὶ ἐπίπεδον, ἀπόστασις δύο εὐθειῶν μὴ κειμένων ἐν τῷ αὐτῷ ἐπιπέδῳ. Τομαὶ παραλλήλων ἐπιπέδων ὑπὸ τρίτου, ιδιότητες εὐθειῶν τεμνομένων διὰ παραλλήλων ἐπιπέδων.

Διέδροι γωνίαι, ἀντίστοιχοι αὐτῶν ἐπίπεδοι.

Κάθετα ἐπίπεδα. Προβολὴ ἐπιπέδου σχήματος πρὸς ἐπίπεδον, σχέσις ἔμβαδοῦ ἐπιπέδου σχήματος και τῆς προβολῆς του.

Συμμετρία πρὸς ἄξονα, πρὸς κέντρον, πρὸς ἐπίπεδον. Στερεαὶ γωνίαι. Σχέσεις ἔδρας τριέδρου πρὸς τὸ ἄθροισμα και τὴν διαφορὰν τῶν δύο ἄλλων.

Ὅριον ἀθροίσματος ἔδρων στερεᾶς γωνίας. Παραπληρωματικαὶ και συμμετρικαὶ τριέδροι. Περίπτωσης ἰσότητος ἢ συμμετρίας τριέδρων γωνιῶν. Τομαὶ στερεῶν γωνιῶν ὑπὸ παραλλήλων ἐπιπέδων.

Τάξις ΣΤ'.

Α'. Τριγωνομετρία, Στερεομετρία και Ἄλγεβρα, ὧραι 4 καθ' ἑβδομάδα.

1. Τριγωνομετρία. Σκοπὸς αὐτῆς. Σχέσις τῆς Τριγωνομετρίας πρὸς τὴν Ἄλγεβραν και τὴν Γεωμετρίαν και ἀξία αὐτῆς. Τριγωνομετρικοὶ ἀριθμοὶ τόξου και γωνίας, σχέσεις τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν τοῦ αὐτοῦ τόξου, σχέσεις τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν τόξων ἀντιθέτων, συμπληρωματικῶν, παραπληρωματικῶν, διαφερόντων κατὰ 90ο, κατὰ 180ο ἔχόντων ἄθροισμα 270ο, 360ο, διαφερόντων κατὰ 270ο, και 360ο. Εὔρεσις τῶν τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν τοῦ ἀθροίσματος και τῆς διαφορᾶς δύο τόξων συναρτήσῃ τῶν τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν τῶν τό-

ξων τούτων. Σχέσεις τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν τόξου πρὸς, τοὺς τοῦ διπλασίου τόξου καὶ τοῦ ἡμίσεος τόξου. εὗρεσις τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν τόξου, συναρτήσῃ τῆς ἐφαπτομένης τοῦ ἡμίσεος τόξου. Μετασχηματισμὸς τοῦ ἀθροίσματος καὶ τῆς διαφορᾶς δύο τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν εἰς γινόμενον καὶ ἀντιστρόφως. Λογάριθμοι τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν καὶ χρῆσις τῶν λογαριθμικῶν πινάκων τῶν τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν. Λύσις ἀπλῶν τριγωνομετρικῶν ἐξισώσεων. Σχέσεις μεταξὺ τῶν πλευρῶν καὶ τῶν γωνιῶν τριγώνου. Ἐπίλυσις τριγώνων.

2. Στερεομετρία. Πολύεδρα, εἶδη αὐτῶν καὶ ἰδιότητές των. Ὅμοια πολύεδρα. Σφαῖραι, μικροὶ καὶ μέγιστοι κύκλοι αὐτῆς. Πόλοι κύκλου σφαίρας καὶ ἰδιότητες αὐτῶν. Θέσεις εὐθείας καὶ ἐπιπέδου πρὸς τὴν ἐπιφανείαν σφαίρας. Ὅγοι πολυέδρων, σχέσεις ὄγκων ὁμοίων πολυέδρων. Στερεὰ ἐκ περιστροφῆς, ἐμβαδὰ κυρτῶν ἐπιφανειῶν αὐτῶν καὶ ὄγκοι των. Κῶνος καὶ κύλινδρος περιγεγραμμένοι περὶ σφαῖραν.

3. Ἀλγεβρα. Ὅρισμὸς παραγώγου καὶ γεωμετρικῆ σημασία αὐτῆς. Παράγωγοι ἀθροίσματος, γινομένου, πηλίκου, δυνάμεως καὶ ρίζης. Ἐφαρμογὴ τῆς παραγώγου διὰ τὴν σπουδὴν ἀπλουστάτων συναρτήσεων. Ἀρχικαὶ συναρτήσεις καὶ χρησιμότης αὐτῶν.

Β'. Στοιχεῖα Κοσμογραφίας ὥρα 1 καθ' ἑβδομάδα. Κοπερνίκιον σύστημα.

Ὁ ἥλιος. Κηλίδες τοῦ ἡλίου. Περιστροφὴ του περὶ ἄξονα, σχῆμα καὶ διαστάσεις του. Ἀπόστασις του ἐκ τῆς γῆς. Στοιχειώδεις γνώσεις περὶ τῆς φυσικῆς του καταστάσεως.

Στοιχειώδεις γνώσεις περὶ τῶν πλανητῶν.

Ἡ γῆ. Σχῆμα καὶ διαστάσεις της. Περιστροφὴ της περὶ ἄξονα, ἡμέρα καὶ νύξ. Πόλοι, ἰσημερινός, μεσημβρινός, παράλληλοι, μῆκος καὶ πλάτος τόπου τινός. Περιστροφὴ της περὶ τὸν ἥλιον, ἐποχὰὶ τοῦ ἔτους.

Ἡ σελήνη. Αἰ κινήσεις της. Τὸ σχῆμα καὶ αἱ διαστάσεις της. Αἱ φάσεις της. Ἡ φυσικὴ σύστασις της.

Κομῆται, διάττοντες, βολίδες.

Ἀστέρες, νεφελώματα, Γαλαξίας.

8. ΦΤΣΙΟΓΝΩΣΤΙΚΑ

Σκοποὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῶν εἶναι :

α) Ἡ ὑπὸ τῶν μαθητῶν κατανόησις τῆς φύσεως ὡς ἐνιαίαν, εὐτάκτου καὶ ὑπὸ σταθερῶν νόμων διεπομένου ὄλου καὶ ἢ ἐπὶ τῷ τέλει τῆς κατανόησεως ταύτης ἐξοικείωσις τῶν μαθητῶν εἰς τὸν τρόπον τῆς ἐρεῦνης τῆς φύσεως.

β) Ἡ ὑπὸ τῶν μαθητῶν κατανόησις τῆς σημασίας, τὴν ὁποίαν ἔχει ἢ ἐπὶ τῆς γνώσεως τῆς φύσεως στηριζομένη χρησιμοποίησις αὐτῆς διὰ τὴν συντήρησιν καὶ τὴν ἐξύψωσιν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς καὶ ἢ διὰ τῆς ὑπ' αὐτῶν τῶν ἰδίων ἐκτελέσεως ἐν τῇ φύσει σχετικῶν ἐργασιῶν ἐξέγερσις τοῦ διαφέροντος αὐτῶν πρὸς τὴν ἐν τῇ φύσει ἀνθρωπίνην ἐργασίαν, καὶ

γ) Ἡ διὰ τῆς κατανόησεως τῆς φύσεως ἐνίσχυσις τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ ἠθικοῦ φρονήματος τῶν μαθητῶν, τῆς πρὸς τὴν φύσιν ἀγάπης καὶ τῆς καλαισθησίας αὐτῶν.

1. Φυσικὴ — Χημεία μετὰ στοιχείων Ὀρυκτολογίας.

Σκοποὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῶν εἶναι:

α) Ἡ ὑπὸ τῶν μαθητῶν κατανόησις τῶν φυσικῶν καὶ χημικῶν φαινομένων καὶ τῶν διεπόντων αὐτὰ νόμων, ὡς καὶ τῆς σημασίας αὐτῶν διὰ τὴν ὅλην φύσιν καὶ ἢ πρὸς τοῦτο οἰκείωσις τῶν μαθητῶν εἰς τὸν τρόπον τῆς ἐρεῦνης τῶν ἐν λόγῳ φαινομένων.

β) Ἡ ὑπὸ τῶν μαθητῶν κατανόησις τῆς σημασίας τὴν ὁποίαν ἔχει ἢ ἐπὶ τῆς γνώσεως τῶν φυσικῶν καὶ χημικῶν νόμων στηριζομένη χρησιμοποίησις τῶν φυσικῶν δυνάμεων διὰ τὴν συντήρησιν καὶ τὴν ἐξύψωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου καὶ ἢ ἐπὶ τῇ βάσει ἰδίων σχετικῶν ἐργασιῶν ἐξέγερσις τοῦ διαφέροντος τῶν μαθητῶν πρὸς τὰς ἀνθρωπίνους ἐργασίας, τὰς ἀποβλεπούσας εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως, καὶ

γ) Ἡ διὰ τῆς κατανόησεως τῶν διεπόντων τὴν φύσιν χημικῶν καὶ φυσικῶν νόμων ἐνίσχυσις τῆς λοιπῆς γενικῆς μορφώσεως τῶν μαθητῶν.

α) Κατώτερος κύκλος.

Εἰδικοὶ σκοποὶ τοῦ κατωτέρου κύκλου εἶναι:

α') Ἡ ὑπὸ τῶν μαθητῶν κατανόησις τῶν ἀπλουστερῶν καὶ συνηθεστερῶν εἰς τὴν καθημερινὴν ζωὴν φυσικῶν καὶ χημικῶν φαινομένων, τῶν ὁποίων ἢ γνώσις εἶναι ἀπαραίτητος πρὸς ἐξέτασιν τῆς ὕλης τῶν Βιολογι-

κῶν μαθημάτων καὶ τῆς Γεωγραφίας, καὶ ἡ ἐπὶ τῷ τέλει τῆς κατανοήσεως ταύτης εἰσαγωγή τῶν μαθητῶν εἰς τὸν ἐπὶ τῆς παρατήρησεως καὶ τοῦ πειράματος βασιζόμενον τρόπον τῆς ἐρεῦνης τῶν φυσικῶν καὶ χημικῶν φαινομένων, τῆς ἐξακριβώσεως τῶν διεπουσῶν αὐτὰ αἰτιωδῶν σχέσεων καὶ τῆς συμπεριλήψεως τῶν σχέσεων τούτων εἰς σταθεροὺς νόμους, καὶ

β') Ἡ ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς ἐργασίας ἀπλῶν ἐφαρμογῶν τῆς Φυσικῆς καὶ τῆς Χημείας ἐν τῇ οἰκιακῇ οἰκονομίᾳ καὶ τῇ καθημερινῇ ζωῇ. (1).

Τάξις Α'.

1. Ἐκ τῆς Φυσικῆς: Αἱ στοιχειώδεις καὶ ἀπαραίτητοι διὰ τὴν κατανόησιν τῆς ὕλης τῶν βιολογικῶν μαθημάτων καὶ τῆς γεωγραφίας ὡς καὶ τῆς καθημερινῆς ζωῆς γνώσεις. Ἐκ τῆς μηχανικῆς, τῆς βαρύτητος, τῆς ὑδροστατικῆς, τῆς ἀεροστατικῆς, τοῦ θερμομαντικῆς καὶ ὀπτικῆς, τοῦ μαγνητισμοῦ καὶ ἠλεκτρισμοῦ.

2. Ἐκ τῆς Χημείας καὶ Ὄρυκτολογίας. Αἱ στοιχειώδεις καὶ ἀπαραίτητοι διὰ τὴν κατανόησιν τῆς ὕλης τῶν βιολογικῶν μαθημάτων καὶ τῆς γεωγραφίας, ὡς καὶ τῆς καθημερινῆς ζωῆς γνώσεις περὶ τοῦ ἀέρος, τοῦ ὕδατος, τῶν ὀξεύων, βάσεων καὶ ἀλάτων, τῶν στοιχείων τῆς λιθοσφαιρας τῆς γῆς καὶ τῶν ὀργανικῶν ἐνώσεων καὶ ἐποπτικῇ ἐξέτασις τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀπαντώντων καὶ ἐχόντων σημασίαν διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν ὀρυκτῶν ἐν συναφεΐᾳ ἐκάστοτε πρὸς τὰς σχετικὰς χημικὰς ἐνώσεις.

β) Ἀνώτερος κύκλος.

Εἰδικοὶ σκοποὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ κύκλου τούτου εἶναι:

α') Ἡ ὑπὸ τῶν μαθητῶν βαθεῖα καὶ συστηματικὴ κατανόησις τῶν σπουδαιότερων φυσικῶν καὶ χημικῶν φαινομένων καὶ τῶν διεπόντων αὐτὰ νόμων καὶ ἡ ἐπὶ τῷ τέλει τῆς κατανοήσεως ταύτης πλήρης ἐξοικείωσις αὐτῶν εἰς τὸν ἐπιστημονικῶν τρόπον τῆς ἐρεῦνης ἐν τῇ Φυσικῇ

(1) Ὡς πρὸς τὰ γυμνάσια θηλέων:

Εἰς τὸ τέλος τοῦ Κατωτέρου κύκλου τῆς Φυσικῆς καὶ Χημείας προσθετέα ἡ σημείωσις:

Σημείωσις.— Συνεχῆς ἄσκησις τῶν μαθητριῶν εἰς ἀπλὰς ἐφαρμογὰς τῆς Φυσικῆς καὶ τῆς Χημείας ἐν τῇ οἰκιακῇ οἰκονομίᾳ καὶ τῇ καθημερινῇ ζωῇ. (Β.Δ. 16)25-1-1935).

καὶ Χημεία καὶ β') ἢ ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς ἐργασίας ἐφαρμογῶν τῆς Φυσικῆς καὶ τῆς Χημείας καὶ ἐν τῇ Βιομηχανίᾳ καὶ Τεχνολογίᾳ. (1).

Τάξις Ε'.

1. Ἐκ τῆς Φυσικῆς: Βαθυτέρα ἐξέτασις καὶ συμπλήρωσις τῶν ἐν τῇ Α' τάξει διδαχθέντων ἐκ τῆς μηχανικῆς, τῆς βαρύτητος, τῆς ὑδροστατικῆς, τῆς ἀεροστατικῆς, τοῦ θερμομαντικοῦ καὶ τῆς ἀκουστικῆς.

2. Ἐκ τῆς Χημείας: Βαθυτέρα ἐξέτασις καὶ συμπλήρωσις τῶν ἐν τῇ Α' τάξει διδαχθέντων ἐκ τῆς Ἀνοργάνου Χημείας.

Τάξις ΣΤ'.

1. Ἐκ τῆς Φυσικῆς: Βαθυτέρα ἐξέτασις καὶ συμπλήρωσις τῶν ἐν τῇ Α' τάξει διδαχθέντων ἐκ τῆς ὀπτικῆς, τοῦ μαγνητισμοῦ καὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ.

2. Ἐκ τῆς Χημείας: Βαθυτέρα ἐξέτασις καὶ συμπλήρωσις τῶν ἐν τῇ Α' τάξει διδαχθέντων ἐκ τῆς Ὄργανικῆς Χημείας.

II. ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Σκοποὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῶν εἶναι:

α) ἢ ὑπὸ τῶν μαθητῶν κατανόησις τῆς ζωῆς τῶν ὀργανικῶν ὄντων (φυτῶν, ζώων καὶ ἀνθρώπων) καὶ τῆς σημασίας αὐτῆς διὰ τὴν ὅλην φύσιν καὶ ἢ πρὸς τοῦτο ἐξοικειώσις αὐτῶν πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐρεῦνης τῶν ὀργανικῶν ὄντων.

β) ἢ ὑπὸ τῶν μαθητῶν κατανόησις τῆς σημασίας, τὴν ὁποίαν ἔχει ἢ ἐπὶ τῆς γνώσεως τῆς ζωῆς τῶν κατωτέρων ὀργανικῶν ὄντων στηριζιμένη χρησιμοποίησις αὐτῶν διὰ τὴν συντήρησιν καὶ ἐξύψωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου

(1) Ὡς πρὸς τὰ γυμνάσια θηλέων:

Εἰς τὸ τέλος τοῦ Ἀνωτέρου κύκλου τῆς Φυσικῆς καὶ Χημείας προσθετέα ἢ σημείωσις:

Σημείωσις.— Συνεχῆς ἄσκησις τῶν μαθητριῶν εἰς ἐφαρμογὰς τῆς Φυσικῆς καὶ Χημείας ἐν τῇ οἰκιακῇ οἰκονομίᾳ καὶ τῇ καθημερινῇ ζωῇ, κατὰ τὸ δυνατόν δέ ἐν τῇ Τεχνολογίᾳ καὶ τῇ Βιομηχανίᾳ. (Β.Δ. 16)25 — 1-1937).

βίου καὶ ἡ ἐπὶ τῇ βάσει ἰδίων σχετικῶν ἐργασιῶν ἐξέγερσις τοῦ διαφέροντος αὐτῶν πρὸς τὰς ἀνθρωπίνους ἐργασίας, τὰς ἀποβλεπούσας εἰς τὸν ἐξευγενισμόν καὶ τὴν διάδοσιν αὐτῶν, ὡς καὶ ἡ ἐπὶ τῆς γνώσεως τῆς ἰδίας τῶν ζωῆς βασιζομένη κατάλληλος χρησιμοποίησις τῶν οἰκείων σωματικῶν δυνάμεων, καὶ

γ') ἡ διὰ τῆς κατανοήσεως τῆς ζωῆς τῶν ὀργανικῶν ὄντων ἐνίσχυσις τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ ἠθικοῦ φρονήματος τῶν μαθητῶν, ὡς καὶ τῆς ἀγάπης αὐτῶν πρὸς τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα καὶ τῆς καλαισθησίας αὐτῶν.

Τάξις Β'. α) Φυτολογία

Σκοποὶ τῆς διδασκαλίας τῆς Φυτολογίας εἶναι οἱ κοινοὶ σκοποὶ τῶν βιολογικῶν μαθημάτων, ἐπιδιωκόμενοι, ὑπ' αὐτῶν διὰ τῆς εἰδικῆς ἀσχολίας μὲ τὴν ζωὴν τῶν φυτῶν.

Διδακτέα ὕλη.

1. Βιολογικὴ ἐξέτασις κατὰ τὴν σειρὰν ὠρισμένου βοτανικοῦ συστήματος, τῶν χαρακτηριστικῶν καὶ ἐν Ἑλλάδι ἰδίως ἀπαντώντων ἀντιπροσώπων τῶν κυριωτέρων ὑποδιαρέσεων αὐτοῦ, συνδυαζομένη μὲ τὴν ἔξαρσιν τῆς σημασίας τῶν ἐξεταζομένων φυτῶν διὰ τὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου καὶ μὲ πρακτικὴν ἄσκησιν τῶν μαθητῶν εἰς τὰς ἐργασίας τὰς ἀποβλεπούσας εἰς διάδοσιν καὶ τὸν ἐξευγενισμόν αὐτῶν, ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τῆς ἀνωτέρω βιολογικῆς ἐξετάσεως καὶ μετ' αὐτήν.

2. Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Φυσιολογίας ἅμα καὶ Ἀνατομίας τῶν ἐξετασθέντων φυτῶν, ὡς καὶ τῶν σχέσεων αὐτῶν πρὸς τὸ περιβάλλον.

3. Ἀνασχόπησις καὶ βαθυτέρα θεμελίωσις τοῦ χρησιμοποιηθέντος βοτανικοῦ συστήματος μετ' ἀσκήσεων τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἀσφαλῆ ταξινόμησιν τῶν συνηθεστώτων φυτῶν τῆς πατρίδος.

4. Σύντομος ἐξέτασις τῆς γεωγραφικῆς κατανομῆς τῶν φυτῶν, ἰδίως δὲ τῆς κατανομῆς αὐτῶν ἐν Ἑλλάδι (1).

(1) Ὡς πρὸς τὰ γυμνάσια θηλέων:

Εἰς τὸ τέλος τῆς Φυτολογίας προσθετέα ἡ σημείωσις:

Σημείωσις.— Ἡ πρακτικὴ ἄσκησις τῶν μαθητριῶν συνίσταται εἰς ἐργασίας ἀνθοκομίας, λαχανοκομίας, δενδροκομίας καὶ ὀπωροκομίας. (Β.Δ. 16)25-1-1937).

Τάξις Γ'. β) Ζωολογία.

Σκοποί τῆς διδασκαλίας τῆς Ζωολογίας εἶναι οἱ κοινοὶ σκοποὶ τῶν βιολογικῶν μαθημάτων ἐπιδιωκόμενοι ὑπ' αὐτῆς διὰ τῆς εἰδικῆς ἀσχολίας μετ' τὸν βίον τῶν ζῶων.

Διδακτέα ὕλη.

1. Βιολογικὴ ἐξέτασις κατὰ τὴν σειρὰν τοῦ κρατοῦντος ζωολογικοῦ συστήματος τῶν χαρακτηριστικῶν, μάλιστα δὲ ἐν Ἑλλάδι ἀπαντῶντων ἀντιπροσώπων τῶν κυριωτέρων ὑποδιαίρέσεων αὐτοῦ, συνδυαζομένη μετ' τὴν ἔναρξιν τῆς διὰ τὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου σημασίας των καὶ μετ' πρακτικὴν ἀσκήσιν τῶν μαθητῶν εἰς τὰς ἐργασίας, τὰς ἀποβλεπούσας εἰς τὴν συντήρησιν καὶ τὸν ἐξευγενισμόν τῶν ἐξ αὐτῶν χρησίμων εἰς αὐτόν, ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τῆς ἀνωτέρου βιολογικῆς ἐξετάσεως καὶ μετ' αὐτήν.

2. Γενικὴ συγκριτικὴ ἐπισκόπησις τῆς Φυσιολογίας ἅμα καὶ Ἀνατομίας τῶν ἐξετασθέντων ζῶων, ὡς καὶ τῶν σχέσεων αὐτῶν πρὸς τὸ περιβάλλον.

3. Σύντομος ἐξέτασις τῆς γεωγραφικῆς ἐξαπλώσεως τῶν ζῶων.

Τάξις Δ'.

Πρῶτον ἐξάμηνον. γ) Ἀνθρωπολογία.

Σκοποί τῆς διδασκαλίας τῆς ἀνθρωπολογίας εἶναι οἱ κοινοὶ σκοποὶ τῶν βιολογικῶν μαθημάτων, ἐπιδιωκόμενοι ὑπ' αὐτῆς διὰ τῆς εἰδικῆς ἀσχολίας μετ' τὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου.

Διδακτέα ὕλη.

Ἐπισκόπησις τῆς φυσιολογίας ἅμα καὶ ἀνατομίας τοῦ ἀνθρώπου ὡς καὶ τῶν σχέσεων αὐτοῦ πρὸς τὸ περιβάλλον.

Δεύτερον ἐξάμηνον. δ) Γενικὴ Βιολογία.

Σκοποί τῆς διδασκαλίας τῆς Γενικῆς Βιολογίας εἶναι ἢ ὑπὸ τῶν μαθητῶν κατανόησις τῆς ζωῆς ἐν γένει καὶ τῆς σημασίας αὐτῆς διὰ τὴν ὅλην φύσιν καὶ ἢ διὰ τῆς κατανοήσεως ταύτης ἐνίσχυσις τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ ἠθικοῦ φρονήματος αὐτῶν.

Διδακτέα ὕλη.

Ἐπεξεργασία τῶν διδαγμάτων τῆς Φυτολογίας, Ζωολογίας καὶ ἀνθρωπολογίας πρὸς σχηματισμόν γενικῆς ἐννοίας τῆς ζωῆς καὶ κατανόησις τῆς σημασίας αὐτῆς ἐν τῇ φύσει ἐπὶ τῇ βάσει διαγράμματος καταρτιζομένου ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος, ἔχοντος ὑπ' ὄψει τὴν προηγηθεῖσαν δι-

δασκαλίαν εἰς τὰ μνημονευθέντα μαθήματα. Ὡς παράδειγμα παρατίθεται τὸ ἀκόλουθον διάγραμμα.

Ἡ ζωὴ ὅπως παρουσιάζεται εἰς τὰ φυτὰ, τὰ ζῶα καὶ τὸν ἄνθρωπον, ἀποτελεῖ σύνολον ὀρισμένων, λειτουργιῶν, κατευθυνομένων εἰς κοινὸν ἀποτέλεσμα. Αἱ κοιναὶ εἰς τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα λειτουργίαι: Ἡ ἀναπνοή, ἡ θρέψις καὶ ὁ πολλαπλασιασμός ἢ ἡ συνέχισις τῆς ζωῆς. Αἱ εἰς τὰ ζῶα προσιδιάζουσαι αἰσθηματικαὶ καὶ βουλητικαὶ λειτουργίαι. Ἡ προσαρμογὴ τῶν διαφόρων λειτουργιῶν πρὸς ἀλλήλας.

2. Ἡ ἐπιτέλεσις τοῦ συνόλου αὐτοῦ τῶν λειτουργιῶν εἶναι δυνατὴ ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω ὄντα, μόνον διότι εἶναι ὄργανισμοί, διότι ἔχουν καταλλήλως ὀργανωμένον σῶμα, ἥτοι σῶμα τοῦ ὁποίου τὰ καθ' ἕνα ὄργανα προσαρμόζονται πρὸς τὰς ὑπ' αὐτῶν ἐπιτελεστέας λειτουργίας καὶ πρὸς ἀλλήλα.

3. Αἱ λειτουργίαι ἀσχοῦνται ὑπὸ τῶν ὄργανισμῶν μόνον ὑπὸ ὀρισμένας ἐξωτερικὰς συνθήκας καὶ διὰ τῆς ἐπιδράσεως τῶν συνθηκῶν τούτων. Ἀυτόνομος προσαρμογὴ τῶν λειτουργιῶν καὶ τῶν ὀργάνων τῶν ὄργανισμῶν πρὸς τὰς ἐξωτερικὰς συνθήκας.

4. Κάθε ὄργανισμός ὑφίσταται ὀρισμένην ἐξέλιξιν, ἵνα φθάσῃ εἰς τὴν ἄκραν δυνατὴν ἰκανότητα πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν λειτουργιῶν τῆς ζωῆς. Γένεσις τοῦ ὄργανισμοῦ. Τὸ κύτταρον ὡς ὄργανικὴ μονάς. Τὸ πρωτόπλασμα ὡς φορεὺς τῆς ζωῆς. Ἡ διὰ τῆς γενέσεως μετάδοσις ὀρισμένων διαθέσεων καὶ ἰκανοτήτων (κληρονομικότης). Μονοκύτταροι καὶ πολυκύτταροι ὄργανισμοὶ φυτῶν καὶ ζώων. Ἡ αὔξησις τοῦ ὄργανισμοῦ μέχρις ὀρισμένου σημείου ὀριμάνσεως. Θάνατος.

5. Τὸ σύνολον τῶν λειτουργιῶν τῆς ζωῆς κάθε ὄργανισμοῦ κατευθύνεται εἰς τὴν συντήρησίν του καὶ εἰς τὴν συντήρησιν τοῦ εἶδους εἰς ὃ ἀνήκει.

6. Κατευθύνεται ὅμως ἐπίσης καὶ εἰς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ εἶδους του. Αἱ θεωρίαι περὶ τῆς ἐξελίξεως τῶν εἰδῶν.

7. Ἐπὶ τῇ θάσει τῶν ἀνωτέρω δεδομένων ἡ ζωὴ καθόλου δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς σύνολον λειτουργιῶν καταλλήλως ὀργανωμένων φυσικῶν ὄντων, αἱ ὁποῖαι ἐπιτελοῦνται ὑπὸ ὀρισμένας ἐξωτερικὰς συνθήκας καὶ διὰ τῆς ἐπιδράσεως αὐτῶν πρὸς συντήρησιν τῶν ὄν-

των τούτων καὶ πρὸς συντήρησιν καὶ ἐξέλιξιν τῶν εἰς ἃ ἀνήκουν εἰδῶν. Ἡ ἀδυναμία τῶν φυσικῶν καὶ χημικῶν νόμων πρὸς ἐρμηνείαν τοῦ φαινομένου τῆς ζωῆς ἐν τῷ συνόλῳ του καὶ ἐν τοῖς καθέκαστον. Ἡ σημασία τῆς ζωῆς διὰ τὴν ὅλην φύσιν. (1).

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Σκοποὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῆς εἶναι :

α') Ὁ ὑπὸ τῶν μαθητῶν σχηματισμὸς σαφοῦς εἰκόνας τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς καὶ τῶν καθ' ἕκαστον χωρῶν της, ἰδίᾳ δὲ τῶν Ἑλληνικῶν, ὅπως διαμορφώνεται ἢ εἰκὼν αὕτη διὰ τῆς κατὰ σταθεροὺς νόμους συντελουμένης ἀλληλοεπιδράσεως τῶν στοιχείων τῆς φύσεως καὶ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ

β') Ἡ διὰ τοῦ σχηματισμοῦ μιᾶς τοιαύτης εἰκόνας ἀνάπτυξις εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦτο μὲν ὕγιους, ἠθικῆς ἀντιλήψεως περὶ τῆς ἐν τῇ καθόλου καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρα θέσεως τοῦ ἀνθρώπου, τοῦτο δὲ θερμῆς ἀγάπης πρὸς τὴν φύσιν ἐν γένει καὶ ἰδίᾳ πρὸς τὴν γῆν τῆς πατρίδος, τὰς καλλονὰς της, τὸν λαόν της καὶ τὴν ὑπ' αὐτοῦ διὰ τῆς καταλλήλου χρησιμοποίησεως τῶν φυσικῶν στοιχείων της συντελουμένην ἐκπολιτιστικὴν ἐργασίαν, τέλος δὲ τοῦ ἐνδιαφέροντος αὐτῶν πρὸς ἐνεργὸν συμμετοχὴν εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην.

Τάξις Α'.

1. Γεωγραφικὴ ἐξέτασις τῆς Ἑλλάδος κατὰ φυσικὰς περιοχάς, ὧν πρώτη ἐξετάζεται ἡ περιοχὴ ἐν ἣ τὸ Γυμνάσιον. Ἐρευνα ἐν ἐκάστη περιοχῇ ἐκάστου τῶν γεωγραφικῶν στοιχείων της, τῶν τε φυσικῶν (θέσις τῆς περιοχῆς, γεωλογικὴ διάπλασις της, ποιότης τῶν πετρωμάτων καὶ τοῦ ἐδάφους της, πλαστικὴ μορφή της, ὕδατα κλίμα, φυτὰ καὶ ζῶα αὐτῆς) καὶ ἐκτενέστερον τῶν ἀνθρωπίνων (οἱ κάτοικοι, οἱ συνοικισμοὶ των καὶ αἱ ἐκπολιτιστικαὶ των ἐνέργειαι, αἱ τε οἰκονομικαὶ — γεωργία

(1) Ὡς πρὸς τὰ γυμνάσια θηλέων:

Εἰς τὸ τέλος τῆς Ζωολογίας προστίθεται ἡ σημείωσις :
Σημείωσις. — Ἡ πρακτικὴ ἄσκησις τῶν μαθητριῶν συνίσταται εἰς ἐργασίας, ὀρνιθοκομίας, πτηνοτροφίας, μελισσοκομίας, σπηροτροφίας καὶ οἰκιακῆς κτηνοτροφίας.

καὶ κτηνοτροφία, ἀλιεία, δασοκομία, ὄρυκτωρυχία, βιοτεχνία καὶ βιομηχανία, ἐμπόριον, μέσα συγκοινωνίας — καὶ αἱ πνευματικαὶ - θρησκευτικαὶ καὶ ἠθικαὶ σχέσεις ἐκπαιδευτικῆ κατάστασις ὅπως ἕκαστον τούτων ἔχει διαμορφωθῆ ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τῶν λοιπῶν.

2. Γενικὴ γεωγραφικὴ ἐπισκόπησις τῆς Ἑλλάδος. Τὰ φυσικὰ γεωγραφικὰ στοιχεῖα τῆς, ἡ σχετικὴ θέσις τῆς, ἡ ὅλη γεωλογικὴ διαμόρφωσις τῆς, τὰ εἶδη τοῦ ἐδάφους τῆς, ὁ κάθετος καὶ ὀριζόντιος διαμελισμὸς τῆς (ὄρεινά συστήματα, διάταξις τῶν, αἱ σπουδαιότεραι κορυφαί, τὰ μεταξὺ τῶν ὀρέων στενά, αἱ κοίλαι χῶραι, ἡ μορφολογία τῶν θαλασσῶν τῆς, ἡ παραλιακὴ γραμμὴ τῆς καὶ τὸ μῆκος τῆς, αἱ νῆσοι τῆς, οἱ ποταμοὶ καὶ αἱ λίμναι τῆς, τὸ κλίμα τῆς καὶ τὰ εἶδη του, ἡ χλωρίς καὶ τὰ ζῶα τῆς Ἑλλάδος) ἐν τῇ ἀπ' ἀλλήλων ἐξαρτήσῃ τῶν καὶ ἐν τῇ σημασίᾳ τῶν διὰ τὴν ἐπὶ τοὺς κατοίκους τῆς καὶ τὰς ἀσχολίας τῶν ἐπίδρασιν. Τὸ ἐμβαδὸν τῆς Ἑλλάδος, ὁ πληθυσμὸς τῆς καὶ ἡ πυκνότης τῶν. Ἡ ἐθνικὴ ὁμοιογένεια τοῦ πληθυσμοῦ τῆς, ἡ κατανομὴ καὶ ἡ πυκνότης τῶν συνοικισμῶν τῆς, οἱ ἐξ αὐτῶν σπουδαιότεροι καὶ οἱ λόγοι τῆς διαμορφώσεώς τῶν. Αἱ ἀσχολίαι τῶν κατοίκων τῆς, α' τε οικονομικαὶ (γεωργία, κτηνοτροφία, ἀλιεία, δασοκομία, ὄρυκτωρυχία, βιοτεχνία καὶ βιομηχανία, ἐμπόριον — ἐσωτερικόν, ἐξωτερικόν, εἰσαγωγικὸν καὶ ἐξαγωγικόν — συγκοινωνία ξηρᾶς, θαλάσσης, ἀέρος) καὶ αἱ πνευματικαὶ (ἡ κρατοῦσα θρησκεία καὶ ἡ ἐκκλησία τῆς, αἱ ἠθικαὶ σχέσεις, καλὰ τέχνη καὶ ἐπιστῆμαι, ἡ ἐκπαίδευσις, τὸ πολίτευμα), οἱ κυριώτεροι συντελεσταὶ ἐκάστης, ὡς καὶ ἡ ἐπίδρασις αὐτῶν ἐπὶ τὴν διαμόρφωσιν τῶν φυσικῶν γεωγραφικῶν στοιχείων.

Τάξις Β'.

1. Γεωγραφικὴ ἐξέτασις τῶν λοιπῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν Ἑλλάδα, γινομένη ὡς ἡ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐνδιατρίβουσα περισσότερον εἰς τὰς γειτονικάς καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν εἰς ἐκείνας, μεθ' ὧν ἡ Ἑλλὰς εὐρίσκεται εἰς στενωτέραν ἐπικοινωνίαν ἢ αἱ ὀποῖαι ἔχουν ἰδιάζουσαν σημασίαν ἀπὸ γεωγραφικῆς ἀπόψεως.

2. Γεωγραφικὴ ἐπισκόπησις τῆς Εὐρώπης. Αἱ μεγάλαὶ ὁδοὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς συγκοινωνίας, ἀρχομένης τῆς

ἐξετάσεως αὐτῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος. Ἡ σημασία τῆς Μεσογείου διὰ τὴν παγκόσμιον συγκοινωνίαν. Ἡ Ἑλλάς ὡς Μεσογειακὸν καὶ Εὐρωπαϊκὸν κράτος καὶ ἡ συμβολὴ τῆς εἰς τὴν συντήρησιν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ οἰκονομικοῦ καὶ τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ. Ἑλληνισμὸς τῆς σήμερον ἐν Εὐρώπῃ.

Τάξις Γ'.

Γεωγραφικὴ ἐξέτασις τῶν χωρῶν ἐκάστης τῶν λοιπῶν Ἠπειρῶν, γινομένη ὡς ἡ τῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης, ἐνδιατρίβουσα περισσότερον εἰς οἷας καὶ ἐκείνη χώρας καὶ τερματιζομένη διὰ γενικῆς γεωγραφικῆς ἐπισκοπῆσεως τῆς ἠπείρου. Σύντομος ἐξέτασις τῶν πολικῶν χωρῶν καὶ τοῦ ἔργου τῶν ἐξερευνητῶν αὐτῶν.

Τάξις Δ'. (1)

Γεωγραφικὴ ἐπισκόπησις τῆς ὅλης γῆς.

α) Ἡ ἐξάρτησις τῆς γεωγραφικῆς καταστάσεως τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἐκ τῆς φύσεώς της ὡς οὐρανίου σώματος καὶ ἐκ τῶν σχέσεών της πρὸς τὰ λοιπὰ οὐράνια σώματα καὶ ἰδίως τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην. Ἡ γῆ ὡς οὐράνιον σῶμα. Ἡ σφαιρικότης της. Μέγεθος τῆς γῆς (περίμετρος καὶ διάμετρος). Ἡ κίνησις τῆς γῆς περὶ τὸν ἴδιον ἄξονα (γῆινος ἄξων, χρόνος, ἡμέρα, νύξ). Γεωγραφικὸν μῆκος καὶ πλάτος. Ἡ γῆ ἐν ταῖς σχέσεσιν αὐτῆς πρὸς τὰ λοιπὰ οὐράνια σώματα, ἰδίως δὲ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην. Μέγεθος τοῦ ἡλίου ἐν σχέσει πρὸς τὸ τῆς γῆς. Ἀπόστασις ἀπ' αὐτῆς. Κίνησις τῆς γῆς περὶ τὸν ἥλιον. Μορφὴ τῆς τροχιᾶς τῆς γῆς. Διεύθυνσις τοῦ ἄξονός της. Τροπικοὶ καὶ πολικοὶ κύκλοι. Ζῶναι τῆς γῆς. Ὁραὶ τοῦ ἔτους. Ἡ σελήνη. Τὸ μέγεθός της, ἡ ἀπόστασις της ἀπὸ τῆς γῆς καὶ αἱ κινήσεις της. Αἱ φάσεις της. Χρόνος τῶν κινήσεων. Ἀμπωτις καὶ πλημμυρίς. Ἐκλεί-

(1) Εἰς τὴν Δ' τάξιν ἡ ὥρα ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας τῆς Γεωγραφίας μερίζεται: Κατὰ τὸ Α' ἐξάμηνον διδάσκεται προσαρμοσμένη πρὸς τὸν διατιθέμενον χρόνον ἢ κατὰ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Β.Δ. ὑπ' ἀριθ. 624)61 ὕλη τῆς Γεωγραφίας, κατὰ δὲ τὸ Β' ἐξάμηνον ἢ κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ αὐτοῦ Β.Δ. 624)61 ὕλη τῆς Γεωλογίας καὶ Ὁρυκτολογίας. (βλ. εἰς Δ' τάξιν Γυμνασίου Πρακτικῆς Κατευθύνσεως).

φεις ἡλίου καὶ σελήνης· Ἡμερολόγιον καὶ μέτρησις τοῦ χρόνου. Μεσευρωπαϊκὸς χρόνος.

β) Ἐπισκόπησις τῶν φυσικῶν γεωγραφικῶν στοιχείων τῆς γῆς ἐν τῇ ἀπ' ἀλλήλων ἐξαρτήσει των. Ἡ γεωλογικὴ διαμόρφωσις τῆς γῆς. Ἡ ἐξέλιξις της. Αἱ γεωλογικαὶ ἐποχαὶ καὶ τὰ γνωρίσματά των. Ἡ οἰκονομικὴ σπουδαιότης των. Ἡ ποιότης τῶν πετρωμάτων καὶ τοῦ ἐδάφους καὶ οἱ συντελεσταὶ αὐτῆς. Οἱ παράγοντες τοῦ ὀριζοντίου καὶ τοῦ καθέτου διαμελισμοῦ τῆς γῆς. Τὰ ὕδατα καὶ οἱ συντελεσταὶ αὐτῶν. Ἡ γεωγραφικὴ διάδοσις τῶν ποταμῶν καὶ λιμνῶν. Τὸ κλίμα καὶ οἱ παράγοντες αὐτοῦ. Κλιματολογικαὶ ζῶναι. Τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα τῆς γῆς. Ἡ διανομὴ αὐτῶν ἐπ' αὐτῆς καὶ οἱ λόγοι ταύτης.

Τάξις Ε'.

1. Ἐπισκόπησις τῶν ἀνθρωπογεωγραφικῶν στοιχείων τῆς γῆς ἐν τῇ ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἀπὸ τῶν φυσικῶν ἐξαρτήσει των ὡς καὶ ἐν τῇ ἐπὶ τὰ φυσικὰ ἐπιδράσει των. Ἡ γῆ ὡς κατοικία τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ προϊστορικὸς ἀνθρωπος καὶ ἡ πρωτογενὴς ζωὴ. Αἱ ἡλικίαι τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ πολιτισμένη ζωὴ. Ἀρχαῖαι κοικίδες τοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ γεωγραφικὴ διασπορὰ τῶν ἀνθρώπων, ὁ πληθυσμὸς τῆς γῆς ἐν τῷ συνόλῳ καὶ κατὰ φυλάς. Ζῶναι γῆς πυκνῶς καὶ ἀραιῶς κατοικημένοι. Αἰτίαι συγκεντρώσεως πληθυσμοῦ. Τὰ σημερινὰ κέντρα τοῦ πολιτισμοῦ. Τὰ στοιχεῖα τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς, οἱ μὲ αὐτὰ ἀσχολούμενοι κλάδοι της καὶ οἱ συντελεσταὶ τῆς ἀναπτύξεως ἐκάστου. Τὰ μεγαλύτερα κέντρα τῆς γεωργικῆς καὶ κτηνοτροφικῆς παραγωγῆς. Τὰ μεγαλύτερα ὀρυκτωρχνικὰ καὶ βιομηχανικὰ κέντρα. Τὰ κέντρα τοῦ ἐμπορίου. Αἱ μεγάλαι ὁδοὶ τῆς παγκοσμίου συγκοινωνίας (ξηρᾶς, θαλάσσης, ἀέρος). Τὰ στοιχεῖα τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ καὶ οἱ συντελεσταὶ ἐκάστου. Γεωγραφικὴ κατανομὴ τῶν θρησκευμάτων, γλωσσῶν καὶ πολιτευμάτων. Τὰ κέντρα τῆς καλλιιεργείας τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν.

2. Γεωγραφικὴ ἐπισκόπησις τῆς Ἑλλάδος, ἐνδιατρίβουσα κυρίως εἰς τὰ στοιχεῖα τοῦ οἰκονομικοῦ καὶ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοὺς συντελεστὰς αὐτῶν.

10. ΟΙΚΟΚΥΡΙΚΑ (1)

(1) Τὸ μάθημα τῶν Οἰκοκυρικῶν μετατίθεται εἰς τὰ ὑποχρεωτικὰ μαθήματα. (Β.Δ. 16)25.1.1937).

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας αὐτῶν εἶναι ἡ ἀνάπτυξις τοῦ διαφέροντος τῶν μαθητριῶν διὰ τὴν καλὴν διοίκησιν τοῦ οἴκου καὶ τὰς σχετικὰς πρὸς ταύτην ἐργασίας.

Τάξις Α΄.

Οἰκιακαὶ ἐργασίαι. Ἀπλὸν κέντημα λευκὸν καὶ χρωματιστόν. Πλέξιμον ἰδίως παιδικῶν εἰδῶν. Ἐπιδιορθώσεις φορεμάτων (ἐμβάλωμα) καὶ περιποδίων (μαντάρισμα). Στοιχειώδης μαγειρικὴ καὶ παράθεσις τῶν παρασκευαζομένων ἐν ἐφαρμογῇ.

Τάξις Β΄.

Οἰκιακαὶ ἐργασίαι. Κοπτικὴ καὶ ραπτικὴ ἀπλῶν ἀσπροροούχων, ἰδίως νηπιακῶν καὶ παιδικῶν. Ἐπιδιορθώσεις φορεμάτων (ἐμβάλωμα). Πλύσις (βαμβακερῶν, λινῶν, μαλλίνων, μεταξωτῶν καὶ δαντελλῶν). Σιδέρωμα κολλάρισμα. Στοιχειώδης μαγειρικὴ καὶ παράθεσις τῶν παρασκευαζομένων ἐν ἐφαρμογῇ (συνέχεια). Καθαρισμὸς τῶν μαγειρικῶν καὶ ἐπιτραπεζίων σκευῶν.

Τάξις Γ΄.

Οἰκιακαὶ ἐργασίαι. Κοπτικὴ καὶ ραπτικὴ ἀπλῶν ἐξωτερικῶν ἐνδυμάτων, ἰδίως παιδικῶν. Καθαρισμὸς κηλίδων. Στοιχειώδης μαγειρικὴ καὶ παράθεσις τῶν παρασκευαζομένων ἐν ἐφαρμογῇ (συνέχεια). Διατήρησις τροφίμων καὶ ἐδεσμάτων.

Τάξις Δ΄.

Οἰκιακαὶ ἐργασίαι. Κοπτικὴ καὶ ραπτικὴ ἀπλῶν ἐξωτερικῶν ἐνδυμάτων. Στοιχειώδης μαγειρικὴ καὶ παράθεσις τῶν παρασκευαζομένων ἐν ἐφαρμογῇ (συνέχεια). Τὰ διὰ τὰ γήπια κατάλληλα ἐδέσματα καὶ ἡ παρασκευὴ αὐτῶν.

Τάξις Ε΄.

Οἰκιακὴ οἰκονομία. Αἱ ἀπαραίτητοι εἰς τὴν οἰκοδόσποιαν γνώσεις ἐκ τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας μετὰ πρακτικῶν ἐφαρμογῶν.

11. ΥΓΙΕΙΝΗ

Τάξεις Ε'.

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῆς Ὑγιεινῆς εἶναι τοῦτο μὲν ἢ εἰς τοὺς μαθητὰς ἐπιστημονικὴ ἐξήγησις τῶν μέχρι τοῦδε μεταδιδόμενων εἰς αὐτοὺς ὑγιεινῶν συνηθειῶν καὶ ἢ συμπλήρωσις τῶν ὑγειονολογικῶν αὐτῶν γνώσεων τῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὸν ἀτομικὸν καὶ τὸν κοινωνικὸν τῶν βίον, τοῦτο δὲ καὶ ἰδίως ἢ ἐνίσχυσις τοῦ διαφέροντός των πρὸς διαμόρφωσιν τῶν γνώσεων τούτων εἰς σταθερὰς συνηθείας τῆς ζωῆς των.

Τὸ πρόγραμμα τῆς διδασκαλίας τῆς ὑγιεινῆς κανονίζεται ὡς ἀκολούθως: (1).

α') Σωματολογία, (λειτουργία, κατασκευὴ καὶ ὑγιεινὴ τῶν ὀργάνων) ἐμπέδωσις καὶ συστηματοποίησις τῶν δεδιδαγμένων συμφώνως πρὸς τὰ ἀνωτέρω ἐν ἄρθρῳ 4.

β') Γενικὴ Ὑγιεινὴ (λοιμώδη νοσήματα, περὶ ἀέρος, ὕδατος, ἐδάφους, διατροφῆς, ἐνδυμασίας καὶ κατοικίας τοῦ ἀνθρώπου).

γ') Στοιχεῖα νοσηλευτικῆς.

δ') Πρόχειροι βοήθειαι.

12. ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΠΡΟΠΑΙΔΕΙΑ

Τάξεις Ε'.

1) Ἡ Ψυχολογία ὡς ἐπιστήμη. Στοιχεῖα Ψυχολογίας. Τὸ ὑποκείμενον τῆς Ψυχολογίας. Μέθοδοι τῆς Ψυχολογικῆς ἐρεῦνης.

(1) Ὡς πρὸς τὰ γυμνάσια θηλέων:

Ὁλόκληρον τὸ πρόγραμμα τῆς Ὑγιεινῆς δέον νὰ τροποποιηθῆ ὡς ἐξῆς:

1. Σωματολογία καὶ ἰδίως τῆς γυναικὸς (Ἄτομικὴ ὑγιεινὴ).

2. Γενικὴ ὑγιεινὴ, λοιμώδη νοσήματα, περὶ ἀέρος, ἐδάφους, διατροφῆς, ἐνδυμασίας καὶ κατοικίας τοῦ ἀνθρώπου.

3. Ὑγιεινὴ τῆς πρώτης παιδικῆς ἡλικίας. Στοιχεῖα θρεφτικῆς καὶ παιδοκομίας.

4. Ὑγιεινὴ τῆς γυναικὸς, ἀγάμου καὶ ἐγγάμου, Ὑγιεινὴ τῶν ἡλικιῶν καὶ τινα περὶ τῆς ὑγιεινῆς τῶν διαφορῶν ἐπιτηδευμάτων.

5. Στοιχεῖα νοσηλευτικῆς. Πρόχειροι βοήθειαι. Περιποιήσις πασχόντων. Πρόχειρον οἰκιακὸν φαρμακεῖον μετὰ πρακτικῶν ἀσκήσεων ἐφαρμογῆς (Β.Δ. 16)25-1-1937).

2) Αἱ ψυχικαὶ λειτουργίαι (τοῦ ψυχικοῦ βίου θεωρουμένου ὡς ὀργανικῆς ἐνότητος).

α') Ἡ διάνοια. Ἡ κατ' αἰσθησιν ἀντίληψις (αἰσθησις, αἰσθήματα, παραστάσεις).

Ἡ νόησις. Ἡ βάσις τῆς νοήσεως (συνειρημὸς τῶν παραστάσεων, ἀφομοίωσις τῶν παραστάσεων). Μνήμη. Φαντασία.

β') Τὸ θυμικόν. Αἱ κύρια μορφαὶ του· Συναισθήματα καὶ βούλησις.

Τὸ συναίσθημα. Ἡ φύσις καὶ αἱ ιδιότητες τῶν συναισθημάτων. Ἡ βούλησις. Ὁ γενικὸς χαρακτήρ αὐτῆς. Ὁρμὴ καὶ ὀρμέμφυτον. Ἐπιθυμία, ἕξις, βούλησις. Ἀτομικότης. Χαρακτήρ, ἔννοια αὐτοῦ. Διάφοροι τύποι χαρακτήρων. Ὁμαλὸς καὶ ἀνώμαλος χαρακτήρ. Ἡ μόρφωσις τοῦ χαρακτήρος.

Τάξις ΣΤ'.

I. Στοιχεῖα Λογικῆς.

1. Τὸ ἔργον τῆς λογικῆς. Σύντομος ἱστορικὴ ἐπισκόπησις.

2. Στοιχειολογία.

α') Περὶ ἐννοιῶν.

β') Περὶ κρίσεων.

γ') Περὶ συλλογισμῶν.

3. Μεθοδολογία.

α') Αἱ μεθοδικαὶ μορφαὶ τῆς νοήσεως.

β') Περὶ ἐπιστήμης — διαίρεσις τῶν ἐπιστημῶν.

γ') Μέθοδοι τῶν ἐπιστημῶν.

II. Στοιχεῖα γνωσιολογίας.

Ἡ γνωσιολογία ὡς ἐπιστήμη. Τὶ ἐξετάζει αὕτη. Τὸ δυνατόν τῆς γνώσεως. Τὶ εἶναι ἀλήθεια. Ἐμπειρικὴ γνώσις - λογικὴ κρίσις. Τὰ ὅρια τῆς γνωστικῆς δυνάμεως τοῦ ἀνθρώπου.

13. ΤΕΧΝΙΚΑ

Σχοποὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῶν εἶναι:

α') Ἡ εἰς τοὺς μαθητὰς ἀνάπτυξις τῆς ἰκανότητος πρὸς ὀρθὴν ἀντίληψιν, ἰδίᾳ δὲ πρὸς καλλιτεχνικὴν παράστασιν καὶ ἔκφρασιν τῶν τε φυσικῶν καὶ τῶν τεχνικῶν μορφῶν καὶ ἢ διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἰκανότητος ταύτης καλαισθητικὴ μόρφωσις αὐτῶν.

β') Ἡ εἰς τοὺς μαθητὰς παροχὴ καταλλήλων μέσων

πρακτικῆς καὶ ἐν ταῦτῳ καλλιτεχνικῆς κατασκευῆς χρησιμωτάτων εἰς τε τὰς ἐπιστημονικὰς, θεωρητικὰς ἀσχολίας καὶ εἰς τὴν καθημερινὴν ζωὴν των, διὰ τοῦ τρόπου δὲ αὐτοῦ ἢ μετὰδοσις εἰς αὐτοὺς τῆς πεποιθήσεως ὅτι αἱ ἐργασίαι τῆς χειρὸς εἶναι ἀπαραίτητοι σύντροφοι τῶν ἐργασιῶν τοῦ πνεύματος καὶ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ τεχνικοῦ — πρακτικοῦ διαφέροντος αὐτῶν.

Τάξις Α'.

1. Καλλιγραφία. Ἀνάπτυξις τῆς ἀτομικῆς γραφῆς ἐκάστου μαθητοῦ εἰς τὸ ἀπλοῦν, σύμμετρον καὶ εὐανάγνωστον.

2. Ἰχνογραφία. Ἰχνογράφησις ἐπὶ τοῦ πίνακος διὰ λευκῶν καὶ ἐγχρωμῶν κιωλιῶν καὶ ἐπὶ τοῦ χάρτου διὰ μολυβίων μαύρων καὶ ἐγχρωμῶν:

Α) ἐκ τοῦ φυσικοῦ καὶ ἀπόμνημης: σπουδαὶ ἰδίως α) φύλλων ἀνθέων καὶ καρπῶν, β) τῶν διαφόρων ζώων καὶ τοῦ ἀνθρώπου, εὐρισκομένων ἰδίως ἐν κινήσει.

Β) Ἐλευθέρα, ἐξ ἀφορμῆς ἰστορημάτων, συνθέσεων, διηγημάτων περιγραφῶν κ.λ.π.

Γ) Ἐπὶ τῇ βάσει εἰδικῶν εἰκόνων ἰχνογράφησις τῶν χαρακτηριστικωτέρων καὶ ἀπλουστερῶν μνημείων τῆς τέχνης, τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν ἐν τῇ τάξει διδασκομένην Ἱστορίαν.

3. Χειροτεχνία. Α) Ἐργασίαι ἐπὶ χάρτου λευκοῦ καὶ χρωματιστοῦ:

α) Χαρτοκοπτική. Κοπὴ χάρτου διὰ ψαλιδίου πρὸς κατασκευὴν διαφόρων ἐπιπέδων γεωμετρικῶν σχημάτων, διδασκομένων ἐν τῇ τάξει, ὡς καὶ σχημάτων καὶ εὐκολωτέρων ἐκ τῶν ἰχνογραφουμένων ἀντικειμένων.

β) Χαρτοκοπτικὴ χαρτοκολλητικὴ. Κοπὴ καὶ κόλλησις χάρτου πρὸς κατασκευὴν Μωσαϊκῶν πλακοστρώτων, προσόψεων οἰκιῶν, σχημάτων τῶν εὐκολωτέρων ἐκ τῶν ἰχνογραφουμένων ἀντικειμένων, ὡς φύλλων, ἀνθέων, καρπῶν, κλαδίσκων μετ' ἀνθέων, καὶ φύλων, μερῶν καὶ ὀργάνων ζώων ὡς καὶ ἀντικειμένων τοῦ σχολείου καὶ τῆς οἰκίας.

γ) Χαρτοῦφαντικὴ. Πλέξιμον χρωματιστῶν ταινιῶν χάρτου πρὸς κατασκευὴν ποικίλων διακοσμητικῶν σχεδίων.

Β) Πλαστικὴ. Εἰσαγωγή εἰς τὴν Πλαστικὴν. Σκοπὸς καὶ σημασία της. Ἐτικὰ καὶ ἐργαλεῖα. Κατασκευὴ καὶ διατήρησις πηλοῦ. Κατασκευὴ ἐκ τοῦ φυσικοῦ καὶ ἀπὸ μνήμης

ἀπλουστάτων ἐκ τῶν ὁμοίως ἰχνογραφηθέντων ἀντικειμένων.

Τάξις Β'.

1. Ἰχνογράφια. Ἰχνογράφισις ἐπὶ τοῦ πίνακος καὶ τοῦ χάρτου ὡς ἐν τῇ Α' τάξει.

α) ἐκ τοῦ φυσικοῦ καὶ ἀπὸ μνήμης: σπουδαὶ ὡς ἐν τῇ Α' τάξει, ἔτι δὲ καὶ συνθετώτεραι ἐκ τοῦ φυσικοῦ καὶ ζωϊκοῦ κόσμου, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἀσχολιῶν τοῦ ἀνθρώπου, ἐπίσης δὲ καὶ σπουδαὶ πτυχολογίας. β) ἔλευθέρα, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει.

γ) Ἐπὶ τῇ βάσει εἰδικῶν εἰκόνων ἰχνογράφισις μνημείων τέχνης, ἰδίως δὲ ἑλληνικῶν ρυθμῶν.

2. Χειροτεχνία. Α) ἐργασίαι ἐπὶ χάρτου: Συμπλήρωσις Χαρτοκοπτικῆς καὶ Χαρτοκολλητικῆς. Κατασκευὴ διὰ χρωματιστῶν τεμαχίων χάρτου τῶν ἰχνογραφουμένων συνθετώτερον εἰκόνων ἐκ τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ ζωϊκοῦ κόσμου ὡς καὶ ἐκ τῶν ἀσχολιῶν τοῦ ἀνθρώπου.

Β) Πλαστικὴ καὶ Γυψοτεχνία.

α) Ἐλεύθεραι ἐργασίαι ἀπὸ μνήμης: Κατασκευὴ ἀπλῶν ἀντικειμένων ἐκ τοῦ φυτικοῦ καὶ ζωϊκοῦ κόσμου καὶ σκηρῶν ἐκ τῶν ἀσχολιῶν τοῦ ἀνθρώπου, ἔτι δὲ τῶν ἐν τῇ Γεωγραφίᾳ ἐξεταζομένων μορφῶν τοῦ ἐδάφους (λόφων, βουνῶν, ὀρέων, χαραδρῶν, ὄροσειρῶν, κοιτῶν, ποταμῶν κλπ.). Χρωματισμὸς τῶν κατασκευαζομένων.

β) Ἐργασίαι ἐκ τοῦ φυσικοῦ, δι' ὧν κατασκευάζονται γεωμετρικὰ στερεά, διδασκόμενα ἐν τῇ τάξει, ὡς καὶ ἀντικείμενα ἐκ τοῦ φυτικοῦ ἰδίως κόσμου, ἔχοντα τὸ σχῆμα αὐτῶν, ἦτοι:

1. Εὐθύγραμμα γεωμετρικὰ στερεά.

2. Σφαῖρα (μετὰ τῶν ὑποδιαίρέσεων αὐτῆς) καὶ σφαιρικὰ καὶ σφαιροειδῆ ἀντικείμενα καικαρποὶ (βῶλοι, κεράσια, κούμαρα, πορτοκάλια, ρόδια, μῆλα, ραφανίδες κλπ.).

3. Ὄν, ἦμισυ ὄν κατὰ τὸν μέγαν καὶ τὸν μικρὸν ἄξονα μετὰ τὸν κρᾶκον ἐξέχοντα, ὡὰ πτηνῶν, φωλαὶ μετ' ὧν. Ὠειδῆ ἀντικείμενα καὶ καρποὶ (δαμάσκηνα, ροδάκινα, διάφοροι βολβοὶ, λεμόνια, κρόμμυνα, ἀγλάδια, σῦκα κλπ.).

4. Κύλινδροι καὶ κυλινδρικὰ ἀντικείμενα (λαμπά-

δες, ραφανίδες, καρότα, κολοκύθια, μπάμια κλπ.).

5. Ἀγγεῖα ἄπλᾶ, ὡς γάστραι, ποικίλα μικρὰ πινάκια, φλυζάνια, ποτήρια, κανάτια ἄπλᾶ, ἀνθοδόχαι κλπ.

Ὅσα ἐκ τῶν διὰ πηλοῦ κατασκευαζομένων ἀντικειμένων δύνανται νὰ ἀποδοθοῦν διὰ γύψου, θὰ ἀποδίδονται δι' αὐτοῦ ὑπὸ τῶν μαθητῶν.

Τάξις Γ'.

1. Ἰχνογραφία.

α') Ἰχνογράφις ὡς ἐν τῇ Β' τάξει.

β') Εὐρεσις τῶν τυπικῶν γραμμῶν καὶ σχηματοποιήσις τῶν ἰχνογραφουμένων.

γ') Διακοσμητικὴ Ἰχνογραφία. Μελέτη τῆς Ἑλληνικῆς διακοσμητικῆς.

δ') Ἐπὶ τῇ βάσει εἰδικῶν εἰκόνων ἰχνογράφις καὶ μνημείων Ῥωμαϊκῆς τέχνης.

2. Χειροτεχνία.

Α'. Πλαστικὴ καὶ Γυψοτεχνία. Ἔργασια ἐκ τοῦ φυσικοῦ μέ πρότυπα φυσικά, τεχνικά καὶ φανταστικά. Θὰ κατασκευάζονται:

α) Ἀντικείμενα τεχνικώτερα, ὡς καλαθίσκοι, μικρὰ πανέρια, ὅμοια μὲ καρποὺς καὶ ἄλλα ἀντικείμενα, κώδωνες, χωρία, πτύα, δρεπάνια, σφυρία, πρίονες, ἀξῖναι κλπ.

β) Ἀνάγλυφα φύλλων, ἀνθέων, κλαδίσκων, ἐντόμων, πτηνῶν, ζῶων, διακοσμήσεις μὲ ἄνθη, καρποὺς καὶ ἄλλα ἀντικείμενα (μετὰ καταλλήλου χρωματισμοῦ).

Ἀπόδοσις διὰ γύψου πηλίνων ἔργων.

Β'. Βιβλιοδετικὴ. Ἀπλῆ δέσις βιβλίων (δέσιμο καρφωτό). Δέσις βιβλίων διὰ ραφῆς κατὰ φυλλάδια.

Κατασκευὴ χαρτοφυλακίων καὶ μπλόκ. Δέσις εἰκόνων καὶ χαρτῶν γεωγραφικῶν.

Τάξις Δ'.

1. Ἰχνογραφία.

α) Σπουδαὶ ἐκ τοῦ φυσικοῦ συνθετώτερα.

β) Διακοσμητικὴ Ἰχνογραφία: διακοσμητικὰ σχέδια ἀρχαῖα, βυζαντινὰ καὶ νεώτερα.

γ) Ἐπὶ τῇ βάσει εἰδικῶν εἰκόνων ἰχνογράφις μνημείων τῆς βυζαντινῆς ἰδίως τέχνης.

2. Χειροτεχνία.

A) Πλαστική καὶ Γυψοτεχνία, ὡς ἐν τῇ Γ' τάξει.

B) Ἔργασίαι ἐπὶ χαρτονίου. Κατασκευὴ διὰ χαρτονίου α) ποικίλων κυτίων, κομψοτεχνημάτων κεκοσμημένων διὰ προϊόντων χαρτοκοπτικῆς καὶ πλεκτῶν χαρτοῦφαντικῆς, οἰκιῶν καὶ ναῶν διαφόρων ρυθμῶν ὑπὸ κλίμακα, β) τῶν γεωμετρικῶν στερεῶν ἐπὶ τῇ βάσει μαθηματικῶν δεδομένων.

Τάξις Ε'.

α') Ἰχνογραφία.

α') Ἐπὶ τῇ βάσει εἰδικῶν εἰκόνων ἰχνογράφους μνημείων τέχνης, ἰδίως τοῦ Μεσαίωνος καὶ τῆς Ἀναγεννήσεως.

β') Ζωγραφικὴ. Χρώματα καὶ ἀναμίξεις αὐτῶν πρὸς παραγωγὴν διαμέσων τόνων. Ὑδατογραφία ἐκ τοῦ φυσικοῦ, ἀπὸ μνήμης καὶ ἐλευθέρως, ἰδίως τοπίων.

γ') Στοιχεῖα προοπτικῆς, διαστάσεων καὶ χρωμάτων.

2. Χειροτεχνία.

Πλαστικὴ καὶ Γυψοτεχνία. Κατασκευὴ ἐκ τοῦ φυσικοῦ μέ πρότυπα φυσικά, τεχνητὰ καὶ φανταστικά ἀντικειμένων τέχνης, ὡς ἀγγείων, στηλῶν, κίωνων διαφόρων ρυθμῶν, ἀπλῶν ἀρχιτεκτονημάτων κλπ. Ἀπόδοσις διὰ γύφου πηλίνων ἔργων.

14. ΩΔΙΚΗ.

Σκοποὶ τῆς διδασκαλίας τῆς ὠδικῆς εἶναι:

α') Ἡ εἰς τοὺς μαθητὰς ἀνάπτυξις τῆς ἀγάπης πρὸς τὸ Ἄσμα καὶ τὴν μουσικὴν ἐν γένει.

β') Ἡ διάπλασις τῆς φωνῆς καὶ τῆς μουσικῆς ἀκοῆς αὐτῶν καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἰκανότητος αὐτῶν πρὸς ἀπόδοσιν μουσικοῦ κειμένου, συμφώνως πρὸς τὸν μουσικὸν αὐτοῦ χαρακτήρα καὶ μορφήν καὶ μετὰ τῆς προπούσης συναισθηματικῆς ἐκδηλώσεως, ὡς καὶ τῆς δεξιότητος πρὸς τὴν ἐκ πρώτης ὄψεως ρυθμικὴν καὶ μελωδικὴν ἀνάγνωσιν ἀσμάτων καὶ

γ') Ἡ ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἐκμάθησις ἀξιολόγων ἐκκλησιαστικῶν, δημοδῶν καὶ ἄλλων ἀσμάτων.

Τάξις Α'

Ὁρισμὸς τῆς Μουσικῆς. Ἦχος, Φθόγγος, φθογγό-

σημα. Πεντάγραμμοι, βοηθητικαὶ γραμμαί. Ὀνόματα φθόγγων. Κλειδί τοῦ Σόλ, ὀνομασία φθογοσῆμων. Ἀξία καὶ σχήματα φθογοσῆμων. Ὑψηλοὶ καὶ χαμηλοὶ φθόγγοι. Ρυθμὸς, μελωδία. Μουσικὴ ἀνάγνωσις. Ρυθμικὴ καὶ μελωδικὴ ἀνάγνωσις μέτρον 2)4 ἐπὶ διαστημάτων 2ας (κλίμακος Ντό μείζονος) μέ τέταρτα καὶ ἡμίση. Τί εἶναι κλίμαξ. Κλίμαξ τοῦ Ντό. Μείζων κλίμαξ, (τόνοι, ἡμιτόνια). Ἐφαρμογὴ τῶν διαστημάτων 2ας εἰς σχετικὰ γυμνάσματα καὶ ἀπλᾶ παιδαγωγικὰ ἄσματα μονόφωνα. Παῦσις ἡμίσεος. Παῦσις τετάρτου. Σύνδεσις προσωδίας. Σύνδεσις διαρκείας. Μέτρον 2)4 ἑλλιπές. Μέτρον 4)4 (τέταρτα, ἡμίση, ὀλόκληρα): Τὰ συνηθέστερα εἶδη χρωματισμῶν. Γυμνάσματα ἐπὶ διαστημάτων 3ης. Κλίμακος ντό. Ἄσματα μετὰ διαστημάτων 3ης. Ἀσκήσεις προφορᾶς φωνηέντων καὶ συμφώνων. Παῦσις ὀλοκλήρου. Τί εἶναι ρυθμικὴ ἀγωγή καὶ τίνες αἱ συνηθέστεραι διαβαθμίσεις αὐτῆς. Διαστήματα 4ης. Σχετικὰ γυμνάσματα καὶ ἄσματα. Ὀγδοα εἰς 2)4 καὶ 4)4. Ἐλλιπές ἀρχίζον ἀπὸ ὄγουν. Παῦσις ὀγδόου. Κανὼν δίφωνος. Στιγμὴ διαρκείας, παρεστιγμένα ἡμίση καὶ τέταρτα. Ἐφαρμογὴ ἐπισχετικῶν γυμνασμάτων καὶ ἰσμάτων. Ἀναπνευστικαὶ ἀσκήσεις.

Μουσικὴ γράφη. Ἀσκήσεις εἰς τὴν γραφὴν τοῦ κλειδιοῦ τοῦ Σόλ, τῶν φθογοσῆμων, παύσεων καὶ λοιπῶν μουσικῶν σημείων.

Εἰς ἕκαστον μάθημα δίδεται κατάλληλον τμήμα μουσικοῦ κειμένου πρὸς ἀντιγραφὴν ὑπὸ τῶν μαθητῶν κατ' οἶκον εἰς τὸ τετράδιον μουσικῆς.

Τάξις Β'.

Ἀπλὰί δίφωνοι ἀσκήσεις κατ' ἀρχὰς ἐπὶ διαστημάτων 2ας καὶ εἶτα 3ης καὶ 4ης. Θεωρητικὴ ἐξέτασις τῶν διαστημάτων 2ας, 3ης, 4ης. Διαστήματα 5ης (κλίμακος Ντό). Σχετικὰ γυμνάσματα καὶ ἄσματα μονόφωνα καὶ δίφωνα. Θεωρητικὴ ἐξέτασις τῶν διαστημάτων 5ης. Κανὼν τρίφωνος. Μέτρον 3)4. Ἐφαρμογὴ αὐτοῦ εἰς τὰς διδαχθεῖσας ρυθμικὰς μονάδας. Ἐφαρμογὴ αὐτοῦ εἰς τὰς διδαχθεῖσας ρυθμικὰς μονάδας. Σχετικὰ γυμνάσματα καὶ ἄσματα. Διαστήματα 6ης. Σχετικὰ γυμνάσματα καὶ ἄσματα μονόφωνα καὶ δίφωνα. Θεωρητικὴ ἐξέτασις

τῶν διαστημάτων 6ης. Κανὼν τετράφωνος. Δέκατα ἔκτα εἰς 2)4, 3)4, 4)4. Ὅλοι αἱ ρυθμικαὶ τῶν δεκάτων ἔκτων. Παῦσις δεκάτου ἔκτου. Ἐλλιπὲς ἀρχίζον ἀπὸ δέκατον ἔκτον. Γυμνάσματα καὶ ἄσματα σχετικά. Διαστήματα 7ης καὶ 8ης, ὅπως καὶ τὰ προηγούμενα. Σχετικά γυμνάσματα καὶ ἄσματα μονόφωνα καὶ δίφωνα. Θεωρητικὴ ἐξέτασις τῶν διαστημάτων 7ης καὶ 8ης. Γενικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς μείζονος κλίμακος καὶ τῶν διαστημάτων. Μεσαῖοι φθόγγοι. τῶν τόνων. Σημεῖα ἀλλοιώσεως. Ἐναρμόνιοι φθόγγοι. Διατονικὰ καὶ χρωματικὰ καὶ ἡμιτόνια. Χρωματικὴ κλίμαξ Ντό. Γυμνάσματα χρωματικῶν φθόγγων. Σχετικά ἄσματα. Μείζων κλίμαξ τοῦ Σόλ. Ὀπλισμὸς τοῦ κλειδιοῦ. Διαστήματα μείζονος κλίμακος Σόλ. Σχετικά γυμνάσματα καὶ ἄσματα μονόφωνα καὶ δίφωνα, κλασσικὰ καὶ νεώτερα, κανόνες πολύφωνοι.—Μουσικὴ γραφὴ ὅπως ἐν τῇ Α' τάξει.

Τάξις Γ'.

Ἀπλὰί τρίφωνοι ἀσκήσεις. Ἀπλῆ ἔννοια τριφώνου συγχορδίας. Τρίφωνα γυμνάσματα καὶ ἄσματα κλασσικὰ καὶ νεώτερα κλίμακος Ντό. Ἀσκήσεις ἀρπισμάτων κλίμακος Ντό. Μείζονες κλίμακες Ρέ, Λά, ὅπως ἀνωτέρω ἢ κλίμαξ τοῦ Σόλ. Τρίηχον (συμπεπτυγμένον, ἀνεπτυγμένον). Ἐξάηχον. Σχετικά γυμνάσματα καὶ ἄσματα. Μέτρον 3)8, ὅλοι αἱ ρυθμικαὶ μορφαὶ του. Σχετικά γυμνάσματα καὶ ἄσματα. Μείζονες κλίμακες Φα, Σι ὕφ., Μι ὕφ., ὅπως καὶ ἡ μείζων Σόλ. Μέτρον 7)8, γυμνάσματα καὶ ἄσματα. Μέτρον 6)8 (εἰς ἕξ κινήσεις καὶ εἰς δύο). Γυμνάσματα καὶ ἄσματα εἰς 6)8. Ἐλάσσων κλίμαξ τοῦ Λα ἀρμονική. Διαστήματα αὐτῆς καὶ ὠδικὴ ἀσκήσις ἐπ' αὐτῶν. Ἐλάσσων Λα μελωδική. Σχετικά γυμνάσματα καὶ ἄσματα μονόφωνα καὶ δίφωνα, κλασσικὰ καὶ νεώτερα. Γυμνάσματα καὶ ἄσματα τρίφωνα. Σύγκρισις μείζονος καὶ ἐλάσσονος κλίμακος. Ὁμώνυμοι κλίμακες. Ἀρχαία ἐλάσσων κλίμαξ τοῦ Λα, Γυμνάσματα καὶ ἄσματα δημόδη ἐπ' αὐτῆς. Διπλῆ στιγμή.

Τάξις Δ'.

Αἱ λοιπαὶ μείζονες κλίμακες (Μι, Σι, Φα διεσ.,

Ντο δίες. Λα ύφ, Ρε ύφ, Σολ, Ντο ύφ.). Σχετικά τῶν κλιμάκων τούτων γυμνάσματα καὶ ᾄσματα μονόφωνα, δίφωνα καὶ τρίφωνα, κλασσικά καὶ νεώτερα, κανόνες πολύφωνοι. Γενικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν μειζόνων κλιμάκων, ἑναρμόνιοι κλίμακες. λειδί τοῦ Φα, σχετικά γυμνάσματα. Διπλᾶ σημεῖα ἀλλοιώσεως. Αἱ λοιπαὶ ἐλάσσονες κλίμακες (Μι, Σι, Φα, δίες., Ντο δίες., Σολ διες., Ρε δίες., Λα δίες., Ρε, Σολ, Ντο, Φα, Σι ύφ, Μι Λα ύφ.). Σχετικά τῶν κλιμάκων τούτων γυμνάσματα καὶ ᾄσματα μονόφωνα δίφωνα καὶ τρίφωνα, κλασσικά, νεώτερα καὶ δημῶδη. Γενικαὶ παρατηρήσεις ἐφ' ὄλων τῶν κλιμάκων. Ἀσκήσεις εἰς τὸν φωνητικὸν σχηματισμὸν τοῦ κύκλου ὄλων τῶν κλιμάκων μειζόνων καὶ ἐλασσόνων.

Τάξις Ε'. (Προαιρετικῶς).

Γυμνάσματα καὶ ᾄσματα μονόφωνα, δίφωνα καὶ τρίφωνα εἰς τὰς διαφόρους κλίμακας. Συγκοπὴ (ὁμαλή, ἀνώμαλος). Σχετικά γυμνάσματα καὶ ᾄσματα. Ἀντιχρονισμός, γυμνάσματα. Μέτρα 9)8, 12)8. Σχετικά γυμνάσματα γυμνάσματα καὶ ᾄσματα. Τριακοστὰ δεύτερα. Αἱ διάφοροι ρυθμικαὶ μορφαὶ αὐτῶν, γυμνάσματα μετὰ σχετικῶν ἀσμάτων. Τρόπος. Οἱ δύο κύριοι τρόποι (μείζων — ἐλάσσων). Πῶς διακρίνομεν εἰς ποῖον ἐκ τῶν δύο κυρίων τρόπων ἀνήκει τὸ μουσικὸν ἔργον.

Τάξις ΣΤ' (Προαιρετικῶς).

Γυμνάσματα καὶ ᾄσματα μονόφωνα, δίφωνα καὶ τρίφωνα εἰς τὰς διαφόρους κλίμακας. Προσῳδία. Χρωματισμοὶ ἐν ἐκτάσει. Ρυθμικὴ ἀγωγή, ὅλοι οἱ ὅροι αὐτῆς. Μουσικοὶ καλλωπισμοὶ. Συντομίαι. Μουσικὴ ἔκφρασις. Μουσικὴ φράσις. Χαρακτῆρ. Ποία λέγεται κλασσικὴ μουσικὴ. Διάκρισις τῆς καλῆς μουσικῆς. Μορφαὶ τῶν μουσικῶν συνθέσεων (σονάτα, ζοντσέρτο, συμφωνία κλπ.). Στοιχεῖα Ἱστορίας τῆς Μουσικῆς. Ἡ μουσικὴ διὰ μέσον τῶν αἰώνων ἐν γενικωτάταις γραμμαῖς. Ἡ ἐξέλιξις τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς. Οἱ σπουδαιότεροι μουσικοὶ ὄλων τῶν ἐποχῶν. Οἱ μεγάλοι διδάσκαλοι τῆς Μουσικῆς τῆς κλασσικῆς ἐποχῆς καὶ τὰ σπουδαιότερα ἔργα

αὐτῶν. Ἀνάλυσις καὶ ἀκρόασις ἔργων ὀργανωτικῆς ἢ φωνητικῆς μουσικῆς τῶν μεγάλων διδασκάλων Μπετόβεν, Μότσαρτ, Σούπερτ κλπ.

Παρατηρήσεις. 1. Εἰς τὰ σχολεῖα τῶν ἀρρένων, ὁσάκις λόγῳ τῆς μεταβολῆς τῆς φωνῆς (μεταφωνήσεως) τῶν μαθητῶν εἶναι δύσκολον νὰ ἀρχίσουν αἱ τρίφωνοι ἀσκήσεις κατὰ τὴν ἀνωτέρω ὀριζομένην τάξιν Γ', ἢ ἔναρξις τῆς τριφωνίας δύναται νὰ ἀναβληθῇ δι' ἀργότερον εἰς τὸν κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ διδάσκοντος χρόνον.

2. Ἡ πλήρης ἐπίτευξις τῶν σκοπῶν τῆς διδασκαλίας τῆς Ὀδικῆς θὰ κατορθωθῇ, μόνον ἂν δημιουργηθῇ εἰς ἕκαστον Γυμνάσιον καλλιτεχνικὴ καὶ ἰδίως μουσικὴ ζωή, ἀποτελέσουν δέ αἱ μουσικαὶ ἐκτελέσεις τῶν μαθητῶν καὶ ἰδίως αἱ τῶν μαθητικῶν χορωδιῶν οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς ὅλης σχολικῆς ζωῆς καὶ τῶν καθέκαστου ἐκφάνσεών της. Διὰ τῆς ὀργανώσεως χορωδιῶν ἐκ τῶν καλλιφωνοτέρων μαθητῶν ὅλου τοῦ σχολικῆς ἀγωνιστικῆς καὶ τῆς κολυμβήσεως, εἰς παιδιὰς καὶ διὰ τῶν συχνῶν μουσικῶν ἐκτελέσεων ἐνώπιον ὄλων τῶν μαθητῶν, ἡ σχολικὴ ζωὴ ἀναπτύσσεται κατὰ τὸ εὐγενέστερον καὶ μορφωτικώτερον τρόπον.

13. ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ.

Σκοποὶ τῆς διδασκαλίας τῆς Γυμναστικῆς εἶναι τοῦτο μὲν ἡ φυσιολογικὴ καὶ ὑγιεινὴ ἀνάπτυξις καὶ ἐνίσχυσις τοῦ σώματος τῶν μαθητῶν καὶ ἡ ἐξέγερσις τῆς ἐκτιμήσεως αὐτῶν πρὸς τὸ σωματικὸν ὄραϊον, τοῦτο δέ ἡ ἀνάπτυξις τῆς αὐτοπεποιθήσεως καὶ τῆς αὐτοκυριαρχίας, ἀλλὰ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ συναισθήματός των, τοῦτο δέ τέλος ἡ ἐπὶ τῆς ἐνισχύσεως τοῦ σώματος βασιζομένη ἐνίσχυσις τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ἀκμῆς τοῦ πνεύματος πρὸς ἐξυπηρέτησιν ἀνωτέρων σκοπῶν τοῦ τε ἀτομικοῦ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ καὶ ἐθνικοῦ βίου.

Ἡ διδακτέου ὕλη καὶ ἡ κατανομὴ αὐτῆς εἰς τὸν διατιθέμενον πρὸς διδασκαλίαν της χρόνον.

Ἡ διδακτέα ὕλη τῆς Γυμναστικῆς τοῦ Γυμνασίου, συνισταμένη εἰς ἀσκήσεις τῆς ὑγιεινῆς Γυμναστικῆς, τῆς σχολικῆς ἀγωνιστικῆς καὶ τῆς κολυμβήσεως, εἰς παιδιὰς καὶ χοροὺς καὶ εἰς ἐκδρομὰς καὶ πορείας, ἔτι δέ εἰς ἀσκήσεις στρατιωτικῆς προπαιδεύσεως διὰ τοὺς μαθητὰς καὶ

ἀσκήσεις ρυθμικῆς γυμναστικῆς διὰ τὰς μαθητρίδας ἔχει ὡς ἀναγράφεται εἰς τὸ οἰκεῖον Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τοῦ Ὑπουργείου καὶ εἰς τὸν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδεδομένον Ὁδηγὸν τοῦ Διδασκάλου διὰ τὴν σωματικὴν ἀγωγήν καὶ στρατιωτικὴν προπαίδευσιν τῶν σχολείων τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως. Ἐκ τῆς ὕλης ταύτης ἡ μὲν καθοριζομένη διὰ τὰ τέως Ἑλληνικὰ σχολεῖα θὰ διδάσκεται εἰς τὰς δύο κατωτέρας τάξεις τῶν Γυμνασίων, ἡ δὲ διὰ τὰ τέως Γυμνάσια εἰς τὰς τέσσαρας ἀνωτέρας τάξεις αὐτῶν. Εἰς τὸν Ὁδηγὸν τοῦ Ὑπουργείου ἀναγράφονται ἐπίσης ὅλαι αἱ μεθοδικαὶ ὁδηγίαι, αἱ ἀπαραίτητοι διὰ τοὺς διδάσκοντας τὸ μάθημα τῆς Γυμναστικῆς. Ἡ κατανομὴ τῶν ἀνωτέρω σημειωθέντων στοιχείων τῆς διδασκαλίας ὕλης τῆς Γυμναστικῆς εἰς τὸν διαθέσιμον διὰ τὸ μάθημα τοῦτο χρόνον γίνεται ἐκάστοτε κατ' ἀπόφασιν τοῦ συλλόγου τῶν διδασκόντων ἐν ἐκάστῳ Γυμνασίῳ λαμβανομένην μετ' εἰσήγησιν τοῦ διδάσκοντος τὸ μάθημα τῆς Γυμναστικῆς.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΠΙΔΟΣΕΩΣ.

Δι' ὁμάδας ἐκ μαθητῶν (μαθητροῶν), ἰδίως τῶν ἀνωτέρων τάξεων, ἐκδηλούντων καταφανῆ κλίσιν καὶ ἀξιόλογον ἐπίδοσιν πρὸς ὄρισμένα μαθήματα (ἱστοριοφιλολογικά, φυσικομαθηματικά, καλλιτεχνικά, πρακτικά). Ἐπεξεργασία, ἐμβάθηνσις καὶ ἐπέκτασις τῆς κατὰ τὰς ὑποχρεωτικὰς ὥρας τῶν μαθημάτων διδαχθείσης ὕλης. Ἐφαρμογαὶ καὶ ποικίλαι ἐργασίαι ὑπὸ μαθητῶν. Ἐδόντάτη χρῆσις βοηθημάτων (βλέπε: (Κατευθύνσεις καὶ ὁδηγίαι).

1. Λατινικά (Παρατ. — περιλαμβάνονται εἰς τὸ ὄρολόγιον πρόγραμμα τῶν ὑποχρεωτικῶν μαθημάτων).

2. Οἰκοκυρικὰ διὰ τὰς μαθητρίδας ἀνά 1 ὥραν κατ' ἐβδομάδα, εἰς πάσας τὰς τάξεις (κατέστη ὑποχρεωτικόν).

3. Ὑγιεινὴ (βλ. παρατήρ. εἰς τὸ σχετικὸν μέρος τοῦ προγράμματος).

4' Ὤδιζή ἀνά μίαν ὥραν τὴν ἐβδομάδα εἰς τὴν Ε' καὶ ΣΤ' τάξιν.

5. Μαθήματα εἰδικῆς ἐπιδόσεως κατὰ τὰ ἀπογεύματα ἐλευθέρας ἐργασίας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Κατ' ἀπόφασιν τοῦ Συλλόγου ἐνὸς Γυμνασίου ἐπαρ-

κῶς δικαιολογημένην λόγῳ ἰδιαιτέρων συνθηκῶν τοῦ Γυμνασίου καὶ τοῦ τόπου, ἢ λόγῳ ἐφαρμογῆς ἀπογευμάτων ἐλευθέρας ἐργασίας κλπ. καὶ μετὰ σχετικὴν ἔγκρισιν τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου, δύναται νὰ γίνῃ ἀνδρομείωσις τῶν ὥρῶν ὠρισμένων μαθημάτων. Ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει τὸ σύνολον τῶν ὥρῶν τῶν ὑποχρεωτικῶς διδασκομένων καθ' ἑβδομάδα μαθημάτων δέν πρέπει νὰ ὑπερβαίῃ τὸ ἐν τῷ παρόντι Προγράμματι καθοριζόμενον.

2. Ἡ διδακτικὴ ὥρα ὑπολογίζεται εἰς 50 πρῶτα λεπτά.

Συνεπῶς ἡ καθημερινὴ ὑποχρεωτικὴ ἐργασία ἐν τῷ σχολείῳ δύναται νὰ περιορισθῇ καὶ εἰς προμεσημβρινὰς μόνον ὥρας, τῶν ἀπογευμάτων ἀφιεμένων ἐλευθέρων διὰ τὴν προαιρετικὴν ἐργασίαν ἐν τῷ σχολείῳ καὶ τῷ οἴκῳ καὶ πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς γυμναστικῆς, καλλιτεχνικῆς καὶ τῆς σχολικῆς ἐν γένει ζωῆς. Ἡ πλήρης ἐφαρμογὴ καὶ ὀργάνωσις τῶν ἀπογευμάτων τούτων, ἐξαρτωμένων κατὰ πολὺ ἀπὸ τὰς συνθήκας καὶ τὰ μέσα ἐκάστου σχολείου ἐπαφίεται εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ συλλόγου.

3. Διὰ τὴν προαιρετικὴν ἐργασίαν τῶν τάξεων καὶ τῶν ὁμάδων οἱ μὲν διδάσκοντες ἐργάζονται ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῶν ὥρῶν τῆς ὑποχρεωτικῆς αὐτῶν ὑπηρεσίας, οἱ δὲ μαθηταὶ 3—6 τὸ πολὺ ὥρας καθ' ἑβδομάδα πέραν τοῦ ὁρίου τῶν ὑποχρεωτικῶν δι' αὐτοὺς μαθημάτων.

4. Πλήρεις καὶ λεπτομερεῖς ὁδηγίαι ἐπὶ τοῦ παρόντος προγράμματος θέλουσιν ἐκτεθῆ εἰς τὰς «Κατευθύνσεις καὶ ὁδηγίας τῶν Προγραμμάτων τῆς Μέσης Ἐκπαιδύσεως».

Ἄρθρον 2. (Δ)τος 5)9 Νοεμβρίου 1935). Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος προγράμματος (1) ἄρχεται ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὸ μάθημα τῶν γαλλικῶν τῆς α' τάξεως τοῦ γυμνασίου καὶ τὰ φιλοσοφικὰ τῆς ε' καὶ σι' τάξεως ἀπὸ τοῦ τρέχοντος σχολικοῦ ἔτους ἐλαττουμένων κατ' αὐτὸ διὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν γαλλικῶν κατὰ δύο ὥρας τοῦ μαθήματος τῶν νέων Ἑλληνικῶν, κατὰ μίαν δ' ὥραν τῶν τεχνικῶν μαθημάτων, ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ λοιπὰ μαθήματα, ἀπὸ τοῦ ἐπιόντος σχολικοῦ ἔτους 1936—1937, πλὴν τῶν μαθηματικῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων τὸ νέον πρόγραμμα θὰ ἐφαρμοσθῇ προοδευτικῶς

(1) Πρόκειται περὶ τῶν τροποποιήσεων τοῦ Διατάγματος τῆς 5)9 Νοεμβρίου 1935.

ἀπὸ τῆς α' τάξεως, τῆς πρώτης ἐφαρμογῆς ἀρχομένης
ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1936—37.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 5 Νοεμβρίου 1935.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

Ὁ Ἀντιβασιλεὺς

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΝΔΥΛΗΣ

Ὁ ἐπὶ τῆς Παιδείας κλπ. Ὑπουργὸς
Θ. ΤΟΥΡΚΟΒΑΣΙΛΗΣ

Β.Δ. ἀπό 17)10—19) 11—1953 (Φ.Ε.Κ. 334)1953, τ. Α')

Περὶ κανονισμοῦ τοῦ Ἀναλυτικοῦ καὶ Ὁρολογίου προγράμματος τῆς ΑΓΓΛΙΚΗΣ γλώσσης.

Κανονίζομεν τὰ τοῦ Ἀναλυτικοῦ καὶ Ὁρολογίου προγράμματος τοῦ μαθήματος τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης εἰς τὰ Γυμνάσια τοῦ Κράτους ὡς κάτωθι:

I. ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης εἰς τὴν Μέσην Ἐκπαίδευσιν εἶναι:

1. Ἡ ἐξοικείωσις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν, ἥτοι ἡ ἰκανότης κατανοήσεως τῆς ὁμιλουμένης Ἀγγλικῆς γλώσσης, ἡ ἰκανότης ὀρθῆς ἀναγνώσεως καὶ κατανοήσεως τῶν γραπτῶν κειμένων, ὅπως ἐπίσης ἡ ἰκανότης προφορικῆς καὶ γραπτῆς χρήσεως αὐτῆς.

2. Ἡ περαιτέρω ἀνάπτυξις τῆς γλωσσικῆς ἰκανότητος καὶ ἡ καλλιέργεια τοῦ διαφέροντος διὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐκτίμησιν λογοτεχνικῶν ἔργων εἰς τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν.

3. Ἡ κατανόησις τοῦ Ἀγγλικοῦ καὶ Ἀμερικανικοῦ πολιτισμοῦ, ὡς καὶ τῆς ἐπιδράσεως αὐτοῦ εἰς τὸν σύγχρονον πολιτισμόν.

II. ΓΕΝΙΚΑΙ ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΟΔΗΓΙΑΙ

1. Ἡ «ἄμεσος μέθοδος» θὰ χρησιμοποιηθῆται κατὰ κανόνα εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν Ἀγγλικῶν.

2. Ἡ διδασκαλία κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος θὰ εἶναι προφορικῆ. Οὕτω θὰ δίδεται μεγάλη εὐκαιρία εἰς τὸν μαθητὴν νὰ ἀκούῃ τὴν ὁμιλουμένην γλῶσσαν καὶ νὰ ὁμιλῇ αὐτήν.

3. Αἱ νέαι λέξεις δὲν θὰ διδάσκωνται μεμονωμένοι, ἀλλὰ ἐντεταγμένοι εἰς φράσεις, αἱ δὲ ἐκφράσεις κατὰ τὸ δυνατόν εἰς τὸν λόγον.

4. Ἡ γραμματικὴ δὲν θὰ διδάσκεται κατὰ συστηματικὸν τρόπον, ἀλλὰ μᾶλλον «λειτουργικῶς», δηλαδὴ ὁ μαθητὴς πρῶτον θὰ μανθάνῃ νὰ ἐκφράζεται καὶ κατόπιν θὰ μανθάνῃ διατι ἐκφράζεται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον.

5. Προφορικαὶ καὶ γραπτὰ ἀσκήσεις θὰ χρησιμο-

ποιῶνται εἰς ἕκαστον μάθημα διὰ τὴν ἐμπέδωσιν τῶν διδασκομένων.

6. Διὰ τὸν ἔλεγχον τῆς προόδου τῶν μαθητῶν εἶναι δυνατὸν νὰ χρησιμοποιῶνται καὶ τέστ.

7. Ἡ ἐρμηνεία εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν θὰ χρησιμοποιῆται ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγότερον. Ἡ χρῆσις αὐτῆς καθίσταται ἀναγκαία ἰδίᾳ διὰ τοὺς ὄρους τῆς γραμματικῆς καὶ τὰς νέας λέξεις, τῶν ὁποίων τὸ περιοριζόμενον δὲν εὐρίσκεται ἐντὸς τῆς ἐμπειρίας τῶν μαθητῶν.

III. ΕΙΔΙΚΑΙ ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΟΔΗΓΙΑΙ

Τὰ κύρια σημεῖα εἰς τὰ ὁποῖα θὰ στηρίζεται ἡ μέθοδος διδασκαλίας τῶν Ἀγγλικῶν κατὰ τὰ ἑξ ἔτη σπουδῶν εἶναι τὰ ἀκόλουθα:

1. Συνομιλαί Ἀγγλιστί. Οἱ μαθηταὶ δέον νὰ ἀσκῶνται εἰς τὴν κατανόησιν καὶ τὴν προφορικὴν χρῆσιν τῆς κοινοχρήστου Ἀγγλικῆς γλώσσης. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον αἱ ἀσκήσεις συνομιλίας θὰ γίνωνται ἐπὶ συνήθων θεμάτων τῆς καθημερινῆς ζωῆς.

2. Προφορά. Οἱ μαθηταὶ θὰ ἀσκῶνται εἰς τὴν ὀρθὴν προφορὰν τῶν φθόγγων τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης καὶ τὸν ὀρθὸν τονισμὸν τῶν προτάσεων. Κατὰ τὰ τρία πρῶτα ἔτη αἱ ἀσκήσεις θὰ ἀναφέρονται κυρίως εἰς τοὺς φθόγγους, οἷτινες εἶναι νέοι ἢ δύσκολοι διὰ τὸν Ἕλληνα μαθητὴν.

3. Ἀνάγνωσις. Εἰς τὰς τρεῖς πρώτας τάξεις ἡ ἀνάγνωσις θὰ γίνεται πάντοτε μεγαλοφώνως μὲ κύριον σκοπὸν τὴν κατανόησιν τῶν ἀναγιγνωσκομένων. Εἰς πάσας τὰς τάξεις ἡ ἀπόδοσις τοῦ νοήματος θὰ γίνεται Ἀγγλιστί. Διευκολύνεται δὲ ἡ ἀπόδοσις δι' ἐρωτήσεων ἢ διαφόρων εἰδῶν ἀσκήσεων, εἰς τὰς ὁποίας οἱ μαθηταὶ ἀπαντῶσι γραπτῶς ἢ προφορικῶς.

4. Γραμματικὴ καὶ σύνταξις. Διὰ τὴν ἐκμάθησιν τῆς ὀρθογραφίας, τῆς γραμματικῆς καὶ τῆς συντάξεως τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης θὰ γίνωνται ἀσκήσεις. Ἡ διδασκαλία τῆς γραμματικῆς θὰ ἐξαντληθῆται εἰς τὴν πέμπτην τάξιν, εἰς δὲ τὴν ἕκτην ἢ γραμματικὴ θὰ διδάσκεται ἐπ' εὐκαιρίᾳ ἀναλόγως τῶν παρουσιαζομένων ἐλλείψεων τῶν μαθητῶν.

5. Ἐκθέσεις. Κατὰ τὰ δύο πρῶτα ἔτη αἱ ἐκθέσεις

περιορίζονται εις προφορικές ασκήσεις. Ἀπὸ τοῦ τρίτου ἔτους ἀρχίζει βαθμηδὸν ἡ συστηματικὴ ἀσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν γραπτὴν ἔκθεσιν, ὡς ἐν ἐκάστη τάξει ὀρίζεται.

6. Ἀπομνημόνευσις. Εἰς τὰς τρεῖς πρώτας τάξεις οἱ μαθηταὶ ἀπομνημονεύουσι φράσεις, μικρὰ ἱστορήματα, διαλόγους, ποιήματα.

7. Γραπτὰι ἀσκήσεις. Σκοπὸς τῶν γραπτῶν ἀσκήσεων κατὰ τὴν ὥραν διδασκαλίας καὶ κατ' οἶκον εἶναι οὐχὶ τόσον ἡ βαθμολογία τῆς ἐπιδόσεως τῶν μαθητῶν ὅσον ἡ πρόσθετος ἀσκησις. Θὰ δίδονται εἰς τοὺς μαθητὰς γραπτὰι ἀσκήσεις ὑπὸ τὴν μορφήν ἐρωτήσεων, συμπληρώσεως προτάσεων, μεταβολῆς τοῦ χρόνου τῶν ρημάτων, μεταβολῆς τῶν προτάσεων εἰς ἀρνητικές, ἐρωτηματικές κλπ.

8. Μετάφρασις. Συστηματικαὶ ἀσκήσεις μεταφράσεις ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Ἀγγλικὴν καὶ τὰνάπαλιν θὰ γίνονται εἰς τὰς δύο τελευταίας τάξεις.

Τὰ ὡς ἄνω κύρια σημεῖα τῆς διδασκαλίας σκόπιμον εἶναι, ὅπως λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν εἰς ἕκαστον μάθημα, κατανεμομένης τῆς διδακτικῆς ὥρας μεταξὺ τούτων ἀναλόγως τῶν ἰδιαιτέρων ἀναγκῶν τῆς τάξεως.

IV. ΩΡΑΙ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Τάξεις	Ὁραὶ
Πρώτη	4
Δευτέρα	3
Τρίτη	3
Τετάρτη	3
Πέμπτη	2
Ἑκτη	2
Σύνολο	17

Πρώτη Τάξις.

Τέσσαρες ὥραι διδασκαλίας ἐβδομαδιαίως.

1. Προφορά. Ἐξοικείωσις εἰς τοὺς ἰδιάζοντας φθόγους τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης.

α) Φωνήεντα. Οἱ μαθηταὶ ἀσκοῦνται εἰς τὴν ὀρθὴν προφορὰν λέξεων καὶ φράσεων, αἵτινες παρουσιάζουσι τὴν

ποικιλίαν προφορᾶς τῶν φωνηέντων τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης.

6) Σύμφωνα. Οἱ μαθηταὶ ἀσκοῦνται εἰς τὴν ὀρθὴν προφορὰν λέξεων καὶ φράσεων περιλαμβανοῦδων σύμφωνα, ὧν ἡ προφορὰ εἶναι διάφορος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

2. Προφορικαὶ ἀσκήσεις. Ὁ διδάσκων ἀσκεῖ τοὺς μαθητὰς εἰς λέξεις καὶ ἀπλᾶς φράσεις λαμβανομένας ἐκ τῆς καθημερινῆς ὁμιλίας καὶ σχετιζομένας πρὸς τὸ περιεχόμενον τοῦ διδακτικοῦ βιβλίου. Συννεθέστερα θέματα πρὸς συζήτησιν ἀποτελοῦσιν ἡ τάξις, τὸ σχολεῖον, ἡ οἰκογένεια, ὁ χρόνος, αἱ φράσεις χαιρετισμοῦ.

3. Ἀνάγνωσις. Ἀναγιγνώσκονται μικραὶ κατ' ἀρχὰς φράσεις γραφόμεναι ἐπὶ τοῦ μελανοπίνακος καὶ εἶτα μικρὰ ἱστορήματα, διαλόγους, ποιήματα, ἀγγλικὰς ἰδιωβλίου, ὅπερ στηρίζεται εἰς λεξιλόγιον πεντακοσίων περίπου λέξεων καὶ συνοδεύεται ὑπὸ πλήθους ἀσκήσεων.

4. Ἀπομνημόνευσις. Οἱ μαθηταὶ ἀπομνημονεύουσι μικρὰ ἱστορήματα, διαλόγους, ποιήματα, ἀγγλικά ἰδιωματικὰς ἐκφράσεις.

5. Γραμματικὴ καὶ σύνταξις. Οἱ μαθηταὶ ἀσκοῦνται εἰς τὴν ὀρθογραφίαν καὶ τὰ ἀπλούστερα ἐκ τοῦ ὁμαλοῦ ἰδίως τυπικοῦ τῆς γραμματικῆς (ἄρθρον, ὄνομα, οὐσιαστικόν, ἐπίθετον, ἀντωνυμίαι, τὰ μᾶλλον εὐχρηστα ρήματα) καὶ εἰς εἰδικὰς συντακτικὰς δυσκολίας, ἅς οἱ μαθηταὶ συναντῶσι κατὰ τὴν διδασκαλίαν.

Οἱ μαθηταὶ ἀσκοῦνται εἰς τὴν σύνθεσιν ἀπλῶν φράσεων, ἀποδιδομένης ἰδιαιτέρας σημασίας εἰς τὴν θέσιν τῶν λέξεων ἐντὸς τῆς προτάσεως, ὡς καὶ εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ἀρνητικῶν καὶ ἐρωτηματικῶν προτάσεων καὶ εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν ἀπαντήσεων.

Ὅσαύτως οἱ μαθηταὶ ἀσκοῦνται εἰς τὴν ἀναγνώρισιν καὶ χρῆσιν τῶν σημείων τῆς στίξεως καὶ ἰδίᾳ ἐκείνων, ἅτινα διαφέρουσι τῶν Ἑλληνικῶν.

6. Γραφαὶ ἀσκήσεις. Εἰς τοὺς μαθητὰς ἀνατίθενται γραφαὶ κατ' οἶκον ἀσκήσεις εἴτε ὑπὸ τὴν μορφήν ἀπαντήσεων εἰς ἐρωτήσεις εἴτε ὑπὸ τὴν μορφήν ἀσκήσεων, ὅπως εἶναι ἢ συμπλήρωσις προτάσεων μὲ οὐσιαστικά, ἐπίθετα, ρήματα, ἢ μετατροπὴ καταφατικῶν προτάσεων εἰς ἀρνητικὰς ἢ ἐρωτηματικὰς κλπ. Ἔχουσι δὲ αἱ γρα-

πται αὐται ἀσκήσεις ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὴν ἐν τῷ σχολείῳ ἐργασίαν.

Παρατηρήσεις. Πᾶσαι αἱ προσπάθειαι δεόν νὰ κατατείνωσιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γλωσσικῆς ἰκανότητος τῶν μαθητῶν, ὅπως χρησιμοποιῶσι γραπτῶς καὶ προφορικῶς, ὅσα μανθάνουσιν ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῶν πεντακοσίων λέξεων.

Δευτέρα Τάξις.

Τρεῖς ὧραι διδασκαλίας ἑβδομαδιαίως.

1. Προφορά. Οἱ μαθηταὶ ἀσχοῦνται εἰς τὴν ὀρθὴν Ἀγγλικὴν προφορὰν τῶν λέξεων καὶ τὸν ὀρθὸν τονισμὸν τῶν προτάσεων, συμφώνως πρὸς τὸν ἰδιαιτερον χαρακτῆρα τῆς γλώσσης ταύτης. Ὡ καλυτέρα πρὸς τοῦτο μέθοδος θεωρεῖται ἡ μίμησις τῆς προφορᾶς τοῦ διδάσκοντος.

2. Προφορικαὶ ἀσκήσεις. Οἱ μαθηταὶ ἀσχοῦνται εἰς τὸ διαλέγεσθαι ἐπὶ θεμάτων καθημερινῆς χρήσεως ἐν συνδυασμῷ καὶ πρὸς τὸ πειεχόμενον τοῦ βιβλίου, ὅπως ἐπίσης ἀσχοῦνται εἰς τὴν χρῆσιν νέων λέξεων.

Μεταξὺ τῶν συνηθεστέρων θεμάτων δύνανται νὰ περιληφθῶσιν ἡ σχολικὴ ζωὴ, τὸ σῶμα, τὰ ἐνδύματα, ἡ κατοικία, αἱ πόλεις, ὁ καιρὸς.

3. Ἀνάγνωσις. Ἀναγιγνώσκονται μικραὶ περιγραφαί, ἱστορήματα καὶ ποιήματα ἐκ τοῦ διδακτικοῦ βιβλίου, οὗτινος τὸ λεξιλόγιον δεόν νὰ ἀποτελῆται ἐκ 1.000 περίπου λέξεων, ἐξ ὧν αἱ 500 νὰ εἶναι νέαι.

Ἡ ἀνάγνωσις γίνεται μεγαλοφώνως, τὸ δὲ περιεχόμενον ἀποδίδεται ὑπὸ τῶν μαθητῶν εἰς τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν.

4. Γραμματικὴ καὶ σύνταξις. Ἐπανάληψις καὶ ἐμπέδωσις τῆς διδαχθείσης ὕλης κατὰ τὸ προηγούμενον σχολικὸν ἔτος. Ἀσκησις εἰς τὴν χρῆσιν τῶν παραθετικῶν, τῶν ἀριθμητικῶν, τῶν ἀντωνυμιῶν, τοῦ ἀνωμάλου πληθυντικοῦ τῶν ὀνομάτων, τῶν συνηθεστέρων ἀκλίτων λέξεων, τῶν ρημάτων εἰς τὸν ἐνεστώτα, μέλλοντα καὶ ἀόριστον, τῶν ἰδιωματικῶν ἐκφράσεων.

Ἀσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς συντάξεως εἰς τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν καὶ τὴν χρῆσιν συνθέτων προτάσεων, ἐρωτήσεων καὶ ἀρνήσεων.

5. Γραπταὶ ἀσκήσεις. Γραπταὶ κατ' οἶκον ἀσκήσεις, ὡς καὶ εἰς τὴν προηγουμένην τάξιν.

6. Ἀπομνημόνευσις. Οἱ μαθηταὶ ἀπομνημονεύουσι μικρὰ ἱστορήματα, ποιήματα καὶ ἰδιωματικὰς ἐκφράσεις.

Παρατήρησις. Ἡ ἐπίδρασις εἰς τὴν τάξιν ταύτην θεωρεῖται ἱκανοποιητικὴ, ἐφ' ὅσον οἱ μαθηταὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ σχολικοῦ ἔτους δύνανται νὰ χρησιμοποιῶσιν εὐχερῶς τόσον γραπτῶς ὅσον καὶ προφορικῶς τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσάν ἐντὸς τοῦ πλαισίου 1.000 περίπου λέξεων.

Τρίτη Τάξις.

Τρεῖς ὥραι διδασκαλίας ἐβδομαδιαίως.

1. Ἀνάγνωσις. Χρησιμοποιεῖται ἀναγνωστικὸν πε-
ριέχον ποικιλίαν ὕλης, πλῆθος ἀσκήσεων καὶ λεξιλόγιον
ἐκ 1.500 περίπου λέξεων, ἐξ ὧν αἱ 500 νὰ εἶναι νέαι.

Ἡ ἀνάγνωσις γίνεται μεγαλοφώνως καὶ τὸ νόημα ἀποδίδεται Ἀγγλιστί.

2. Γραμματικὴ — σύνταξις. Ἐπανάληψις τῶν δι-
δαχθέντων καὶ περαιτέρω ἄσκησις εἰς τοὺς ἀνωμάλους
ἰδίᾳ τύπους τῆς γραμματικῆς, τὴν χρῆσιν τῶν ρημάτων
εἰς τοὺς ὑπολοίπους χρόνους τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς,
τὴν χρῆσιν τῆς παθητικῆς φωνῆς, τὴν χρῆσιν τῶν ἀκλί-
των λέξεων, ὡς καὶ ἄσκησις εἰς εἰδικὰς δυσκολίας τῆς
Ἀγγλικῆς γλώσσης.

Ἐπίσης θὰ γίνεται ἄσκησις εἰς εἰδικὰ χαρακτηρι-
στικὰ τῆς Ἀγγλικῆς συντάξεως καὶ εἰς ἰδιωματικὰς
ἐκφράσεις.

3. Προφορικαὶ ἀσκήσεις. Ὀλιγόλεπτοι ὑπὸ τῶν
μαθητῶν ὁμιλίας-ἐνώπιον τῆς τάξεως καὶ συζήτησις Ἀγ-
γλιστί, ὅπως ἐπίσης ἀπασχόλησις εἰς διάφορα παιγνίδια
διὰ τὴν ἄσκησιν εἰς τὴν χρῆσιν τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης
εἶναι ἐπωφελεῖς. Μεταξὺ τῶν συνηθεστέρων θεμάτων συν-
ομιλίας περιλαμβάνονται ἡ χώρα μας, ἡ φύσις, αἱ ἐποχαὶ
τοῦ ἔτους, τὰ μέσα συγκοινωνίας, αἱ ὥραι ψυχαγωγίας,
ἡ ὑγεία.

4. Ἀπομνημόνευσις. Οἱ μαθηταὶ ἀπομνημονεύουσι
μικρὰ ἱστορήματα, διαλόγους, ποιήματα καὶ ἰδιωματικὰς ἐκ-
φράσεις ὅπως καὶ εἰς τὰς δύο προηγουμένας τάξεις.

5. Ἐκθεσις. Γραπτὴ ἀνασύνθεσις μικρῶν ἱστορημά-
των καὶ ποιημάτων εἰς πεζὸν λόγον.

6. Γραπταὶ ἀσκήσεις. Θὰ δίδονται γραπταὶ ἀσκήσεις εἰς τὸ σχολεῖον καὶ κατ' οἶκον, αἵτινες θὰ ἔχωσι τὴν μορφήν ἀπαντήσεως εἰς ἐρωτήσεις, συμπληρώσεις προτάσεων, μεταβολῆς τοῦ χρόνου τῶν ρημάτων, μεταβολῆς ἀποφατικῶν προτάσεων εἰς καταφατικὰς κλπ.

Τετάρτη Τάξις.

Τρεῖς ὥραι διδασκαλίας ἐβδομαδιαίως.

1. Ἀνάγνωσις. Μελέτη βιβλίου ἢ βιβλιαρίων ποιήλου περιεχομένου καὶ λεξιλογίου 2.000 περίπου λέξεων, ἐξ ὧν 500 λέξεις νὰ εἶναι νέαι. Ὀφείμιον εἶναι ὅπως μέρος τοῦ περιεχομένου ἀναφέρεται εἰς χαρακτηριστικὰς ἐκδηλώσεις τῆς Ἀγγλικῆς καὶ Ἀμερικανικῆς ζωῆς.

2. Γραμματικὴ — σύνταξις. Ἐπανάληψις τῶν διδαχθέντων καὶ περαιτέρω ἄσκησις εἰς τὴν παθητικὴν φωνήν, τὰ ἀνώμαλα ῥήματα, τὴν χρῆσιν τῶν ἀκλίτων λέξεων, ὅπως καὶ εἰς εἰδικὰς δυσκολίας καὶ εἰς συνθετώτερα συντακτικὰ φαινόμενα.

3. Προφορικαὶ ἀσκήσεις. Ὀλιγόλεπτοι ὁμιλίας ὑπὸ τῶν μαθητῶν εἰς τὴν τάξιν καὶ συζήτησις Ἀγγλιστί, ὅπως ἐπίσης δραματοποιήσις τῶν ἀναγνωσθέντων ἢ ἄλλων γεγονότων διὰ τὴν ἄσκησιν εἰς τὴν προφορικὴν χρῆσιν τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης.

Μεταξὺ τῶν συνηθεστέρων θεμάτων πρὸς συζήτησιν περιλαμβάνονται ἡ χώρα μας, αἱ διάφοραι χῶραι, ἡ κοινωνικὴ ζωὴ, τὰ ἐπαγγέλματα.

4. Γραπταὶ ἀσκήσεις. Αὗται θὰ ἔχωσι τὴν μορφήν συμπληρώσεως προτάσεων μὲ κενά, μεταβολῆς τοῦ χρόνου τῶν ρημάτων, μεταβολῆς τῶν καταφατικῶν προτάσεων εἰς ἀποφατικὰς, εἰς ἐρωτηματικὰς ἢ θὰ ἔχωσι τὴν μορφήν ἀπαντήσεως εἰς ἐρωτήσεις.

5. Ἐκθέσεις. Σύνταξις συνήθων ἐπιστολῶν, μικραὶ περιγραφαὶ, ἀπόδοσις καὶ παράφρασις ἀναγνωσθέντων. Οἱ μαθηταὶ θὰ ἀσχοληθῶσιν εἰς τὴν κατ' οἶκον ἀνάγνωσιν βιβλιαρίου ἐκ 50 τοῦλάχιστον σελίδων καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ σχολικοῦ ἔτους θὰ ὑποβάλωσι περίληψιν Ἀγγλιστί.

Πέμπτη Τάξις.

Δύο ὥραι διδασκαλίας ἐβδομαδιαίως.

1. Ἀνάγνωσις. Χρησιμοποιεῖται ἀναγνωστικὸν τὸ

μεγαλύτερον μέρος τοῦ ὁποίου θὰ ἀποτελεῖται ἐξ ἐκλογῶν καταλλήλων ἀναγνωσμάτων τῆς νεωτέρας καὶ κλασσικῆς Ἀγγλικῆς καὶ Ἀμερικανικῆς λογοτεχνίας. Εἰς τὰ ἀναγνώσματα ταῦτα θὰ ἀπεικονίζονται θεμελιώδεις ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς τῶν λαῶν τούτων.

Θὰ γίνεται χρῆσις καὶ τῆς σιωπηροῦς ἀναγνώσεως πρὸς ἄσκησιν εἰς τὴν ταχείαν ἀνάγνωσιν.

2. Γραμματικὴ - σύνταξις. Ἐπανάληψις καὶ συμπλήρωσις τῆς Ἀγγλικῆς γραμματικῆς μὲ ἰδιαιτέραν ἀπόδοσιν σημασίας εἰς τοὺς ρηματικοὺς τύπους (μετοχάς, ἀπαρέμφατα, γερούνδια κλπ.) εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ἀκλίτων λέξεων, ὡς καὶ εἰς εἰδικὰς δυσκολίας καὶ ἰδιωματικὰς ἐκφράσεις.

3. Προφορικαὶ ἀσκήσεις. Γίνονται ὁμιλίαι, συζητήσεις καὶ δραματοποιήσεις πρὸς ἄσκησιν εἰς τὸν προφορικὸν λόγον.

Μεταξὺ τῶν θεμάτων συζητήσεως δύνανται νὰ περιληφθῶσιν ἡ ἐκπαίδευσις, ἡ κρατικὴ ὀργάνωσις, ἡ Ἀγγλικὴ γλῶσσα, αἱ διάφοροι κοινωνικαὶ συνήθειαι.

4. Μετάφρασις. Ἐκφράσεις εἰς τὴν μετάφρασιν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Ἀγγλικὴν καὶ τὰνάπαλιν.

5. Γραφαὶ ἀσκήσεις. Αὗται θὰ ἔχωσι τὴν μορφήν τῶν γραπτῶν ἀσκήσεων τοῦ προηγουμένου ἔτους.

6. Ἐκθέσεις. Σύνταξις ἐπιστολῶν, ἀπόδοσις ἀναγνωσθέντων, παραφράσεις ἀναγνωσμάτων καὶ ἄλλαι συνθετικαὶ ἐργασίαι.

Παρατηρήσεις. Οἱ μαθηταὶ θὰ ἀσχοληθῶσι κατ' οἶκον εἰς τὴν ἀνάγνωσιν δύο βιβλίων μέχρι 100 τὸ πολὺ σελίδων ἑκατέρου καὶ θὰ ὑποβάλωσι περίληψιν τούτων. Ἐκ τῶν δύο τούτων περιλήψεων τὴν μὲν πρώτην θὰ ὑποβάλωσιν εἰς τὸ τέλος τοῦ πρώτου ἑξαμήνου καὶ τὴν δευτέραν πρὸ τῆς λήξεως τοῦ σχολικοῦ ἔτους.

Ἐκτη Τάξις.

Δύο ὥραι διδασκαλίας ἑβδομαδιαίως.

1. Ἀνάγνωσις. Χρησιμοποιεῖται βιβλίον ἀποτελούμενον ἐξ ἐκλογῶν καταλλήλων ἀναγνωσμάτων Ἀγγλων καὶ Ἀμερικανῶν συγγραφέων. Ἐπίσης εἶναι δυνατὸν νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ἀποσπάσματα ἢ αὐτοτελεῖ ἐκλεκτὰ πεζογραφήματα καὶ ἄλλα ἀναγώσματα ἀναφερόμενα εἰς

τοὺς διαφόρους κύκλους τῶν γνώσεων, ἵνα ἐξοικειωθῶσιν οἱ μαθηταὶ εἰς τὴν χρῆσιν τῶν εἰδικῶν ὄρων.

2. Προφορικαὶ ἀσκήσεις. Ἀνάπτυξις ἀναγνωσθέντων, ἐπικαίρων γεγονότων καὶ συζήτησις ἐπ' αὐτῶν. Αἱ παρουσιαζόμεναι εὐκαιρίαὶ πρὸς συζήτησιν Ἀγγλιστὶ δέον νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατόν περισσότεραι.

3. Γραμματικὴ - σύνταξις. Ἐπανάληψις τῶν διδασχθέντων εἰς τὰς προηγουμένας τάξεις. Συμπλήρωσις πιθανῶν ἐλλείψεων καὶ ἀσκησις ἐπὶ τῶν σημείων ἐκείνων εἰς τὰ ὁποῖα ἡ τάξις ἀντιμετωπίζει δυσκολίαν.

4. Μετάφρασις. Οἱ μαθηταὶ ἀσκοῦνται εἰς τὴν μετάφρασιν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Ἀγγλικὴν καὶ τὰνάπαλιν. Θὰ δοθῇ ἰδιαιτέρα προσοχὴ εἰς τὴν μετάφρασιν εἰδικῶν ὄρων χρησιμοποιουμένων εἰς τὰ διάφορα μαθήματα.

5. Γραπταὶ ἀσκήσεις. Δίδονται γραπταὶ ἀσκήσεις, ὡς καὶ εἰς τὴν προηγουμένην τάξιν.

6. Ἐκθέσεις. συνθετικαὶ ἐργασίαι ποικίλου περιεχομένου, ἀκριβῆς ἀπόδοσις ἀναγνωσθέντων, σύνταξις ἐπιστολῶν κλπ.

Παρατήρησις. Οἱ μαθηταὶ θὰ ἀσχοληθῶσι κατ' οἶκον εἰς τὴν ἀνάγνωσιν δύο βιβλίων ἀνὰ 100 σελίδων ἑκατέρου καὶ τὴν σύνταξιν σχετικῶν περιλήψεων, ἐξ ὧν τὴν μὲν περίληψιν τοῦ ἐνὸς βιβλίου θὰ ὑποβάλωσιν εἰς τὸ τέλος τοῦ πρώτου ἑξαμήνου, τὴν δὲ περίληψιν τοῦ ἄλλου βιβλίου θὰ ὑποβάλωσι πρὸ τῆς λήξεως τοῦ σχολικοῦ ἔτους.

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργὸν ἀνατίθεμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἐν τῇ Β. Ἑλληνικῇ Πρεσβείᾳ Παρισίων 17 Ὀκτωβρίου 1953.

ΠΑΤΛΟΣ Β'.

Ὁ ἐπὶ τῆς Ἑθν. Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργὸς
ΚΩΝΣΤ. ΚΑΛΛΙΑΣ

B. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΠ' ΑΡΙΘ. 670)62

(Φ.Ε.Κ. 173)29-10-1962, τ. Α)

Περὶ τοῦ ὄρολογίου καὶ ἀναλυτικοῦ προγράμματος Δ', Ε', καὶ ΣΤ', τάξεων τῶν Γυμνασίων Ξένων Γλωσσῶν. (1)

Ἄρθρον 1.

Τὸ ὄρολόγιον πρόγραμμα τῶν διδασκομένων μαθημάτων εἰς τὰς Δ', Ε' καὶ ΣΤ' τάξεις τῶν Γυμνασίων Ξένων Γλωσσῶν καθορίζεται ὡς ἀκολούθως:

Μαθήματα	Ἔσοι ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας		
	Τάξις Δ'	Τάξις Ε'	Τάξις ΣΤ'
1. Ὀρθοσκευτικά	2	2	2
2. Ἀρχαῖα Ἑλληνικά	7	7	7
3. Νέα Ἑλληνικά	3	3	3
4. Λατινικά	3	3	3
5. Ξένη γλῶσσα (πρώτη)	4	4	4
6. Ξένη γλῶσσα (δευτέρα)	5	5	5
7. Ἱστορία	2	2	2
8. Γεωγραφία	1	1	--
9. Μαθηματικά καὶ Κοσμογραφία	3	3	4
10. Φυσικά	2	3	4
11. Ἑγχεινή	--	1	--
12. Τεχνικά	1	--	--
13. Ὀδική	1	--	--
14. Φιλοσοφικά	--	2	2
15. Σωματικὴ Ἀγωγή	2	2	2

Ἄρθρον 2.

Τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν διδασκομένων μαθημάτων εἰς τὰς Δ', Ε', καὶ ΣΤ' τάξεις τῶν Γυμνασίων Ξένων γλωσσῶν καθορίζεται ὡς ἐν τοῖς ἐπομένοις ἄρθροις τοῦ παρόντος.

Ἄρθρον 3.

Τάξις Δ'.

1. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ, ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ΛΑΤΙΝΙΚΑ, ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΜΑΘΗΜΤΙΚΑ, ΤΕΧΝΙΚΑ, ΟΔΙΚΗ.

Κατὰ τὰ Α'. καὶ Β'. ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18-11-1931)13-1-1932, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9-11-1935 Β. Δ)τος (Φ.Ε.Κ. 537) προβλεπομένη διὰ τὴν Δ'. τάξιν τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων ὕλη ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω μαθημάτων. (1)

2. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ΙΣΤΟΡΙΑ, ΦΥΣΙΚΑ, ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ.

Κατὰ τὰ Α'. καὶ Β'. ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18-11-1931)13-1-1932, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9-11-1935 Β. Δ)τος (Φ.Ε.Κ. 537) προβλεπομένη διὰ τὴν Δ'. τάξιν τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων ὕλη ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω μαθημάτων, προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας. (1)

3. ΓΑΛΛΙΚΑ.

α) ὡς πρώτη γλῶσσα (διδαχθεῖσα ἤδη εἰς τὰς τάξεις Α'. ἕως καὶ Γ'.)

Α'. Προφορά. Ἀσκήσεις ὡς ἐν ταῖς τάξεσι τῆς α'. βαθμίδος. Κυρίως ἐν τῇ τάξει ταύτῃ ἐπιμονὴ εἰς τὴν ὀρθὴν σύλληψιν, κατανόησιν καὶ ὀρθὴν προφορὰν ὀλοτήτων νοημάτων, χρωματισμὸς τῆς φράσεως κατὰ τὴν γαλλικὴν ἰδιωτυπίαν καὶ συμφώνως πρὸς τὴν στίξιν.

Β'. Κείμενα. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα περιγραφῶν ἀναφερομένων εἰς τὰ γαλλικὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, εἰς τὴν γαλλικὴν ζωὴν καὶ ἱστορίαν, διηγήσεων ἀναφερομένων εἰς τοὺς μέσους χρόνους, τὸν 17ον, τὸν 18ον καὶ τὸν 19ον αἰῶνα, ποιημάτων ἐκφραζόντων τὸ πνεῦμα τῶν ἐποχῶν ἐκείνων, ὡς καὶ βιογραφιῶν ἐξόχων ἀνδρῶν τῆς Εὐρώπης ἀκμασάντων μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 19ου αἰῶνος καὶ διαπρεφάντων εἰς τὰ γράμματα, εἰς τὰς τέχνας, εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ εἰς τὸν οἰκονομικὸν καὶ κοινωνικὸν βίον.

(1) Διὰ τὰς τρεῖς κατωτέρας τάξεις ἰσχύει ἀντιστοίχως τὸ ὄρολόγιον καὶ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν Γυμνασίων τῆς πρώτης βαθμίδος ὡς ἔχει ἐφαρμογὴν ἀπὸ τοῦ παρόντος σχολ. ἔτους 1963—64. (Βλ. σελ. 3 κ. ἑ. τοῦ ἀνα χεῖρας βιβλίου).

(2) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίων κλασσ. κατευθύνσεως εἰς σελ. 61 κ.ἑ. τοῦ βιβλίου τούτου.

Τὰ κείμενα θὰ ἀναφέρονται καὶ εἰς εὐρύτερά πλαισία εὐρωπαϊκά, ὥστε νὰ δίδωσι τὴν εἰκόνα τῆς γαλλικῆς ζωῆς τῶν ἐξεταζομένων ἐποχῶν ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς εὐρωπαϊκῆς κοινωνίας, θὰ πλαισιοῦνται δὲ ὑπὸ ἀναγνώσεως καὶ ἐρμηγείας καταλλήλων τεμαχίων ἐκ συγχρόνων νεάνικων περιοδικῶν καὶ ἑφημερίδων.

Ἐκτὸς τῆς ἀναλύσεως τῶν κειμένων προσέτι ἀπαγγελία καὶ μετρικὴ ἀνάλυσις ποιημάτων καὶ δὴ ἐκμάθησις μελοποιηθέντων τοιούτων παιδικῶν, νεανικῶν καὶ λαϊκῶν.

Γ'. Λεξιλόγιον. Τὸ λεξιλόγιον πλουτίζεται ἐν τῇ τάξει ταύτῃ κατὰ τὰς σχέσεις συνωνυμίας, ἀντιθέσεως καὶ παραγωγῆς. Ἐξεύρεσις λέξεων ἀναφερομένων εἰς τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον ἄλλ' ὑπὸ διαφόρους ἐννοίας. Γλωσσικὴ καὶ ἐννοιολογικὴ ἐμβάθυνσις εἰς τὸ γαλλικὸν λεξιλόγιον, ὥστε νὰ ἀποδίδηται κυριολεξία. Γαλλισμοὶ καὶ ἰδιότυποι γαλλικαὶ ἐκφράσεις. Λατινισμοὶ καὶ Λατινικαὶ φράσεις ἐν τῇ γαλλικῇ γλώσσῃ. Ὁρολογία ἀναφερομένη εἰς τὴν λογοτεχνίαν καὶ εἰς τὴν φιλολογικὴν, ἱστορικὴν καὶ ἀρχαιολογικὴν ἐπιστήμην. Ἀνάλυσις ἐννοιῶν διὰ γαλλικῶν λέξεων καὶ φράσεων τῇ βοηθείᾳ γαλλικοῦ λεξικοῦ.

Δ'. Γραμματικὴ καὶ συντακτικόν. Συστηματικὴ ἐξετάσις τῶν ἀνωμάτων ρημάτων. Ρήματα σύνθετα καὶ παράγωγα. Ἑτυμολογικόν. Σύνθεσις καὶ παραγωγή. Αἱ ἀντωνυμιαὶ συστηματικῶς ἐν ὁλότητι. Προθέσεις καὶ σύνδεσμοι ἐν συντάξει. Κύρια καὶ δευτερεύουσαι προτάσεις. Γραμματικὴ καὶ συντακτικὴ δομὴ τῆς COMPOSITION FRANCAISE.

Ε'. Ἱστορία το γαλλικοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ γαλλικὴ ζωὴ καὶ ὁ πολιτισμὸς μέχρι καὶ τοῦ τέλους τοῦ 19ου αἰῶνος. Πνευματικὴ, κοινωνικὴ, οἰκονομικὴ, πολιτικὴ ζωὴ. Ἀντιπροσωπευτικὰ εἶδη τῆς τέχνης (ἀρχιτεκτονικῆς, ζωγραφικῆς, γλυπτικῆς, μουσικῆς κ.τ.λ.). Ἀντιπροσωπευτικοὶ τύποι εἰς τὰ γράμματα, τέχνας, ἐπιστήμας, πολιτικὴν, οἰκονομικὴν ζωὴν.

ΣΤ'. Προφορικαὶ ἀσκήσεις. Ἐν τῇ τάξει ταύτῃ μετάβασις ἐκ τῆς παθητικῆς διαρθρώσεως τοῦ προφορικοῦ λόγου (κατανόησις προφορικοῦ λόγου) εἰς τὴν ἐνεργητικὴν διάρθρωσιν αὐτοῦ (ὁμιλητικὴ πρωτοβουλία μορφώσεως λόγου). Κατὰ ταῦτα συνδιαλέξεις καὶ συνομι-

λίας ἐπὶ παντός θέματος ἄνευ προετοιμασίας κατὰ τὰς ὁποίας δὲν ἀρκεῖται τις μόνον εἰς τὴν κατανόησιν, ἀλλὰ προφορικῶς διαμορφοῖ τὸν λόγον. Τὸ μάθημα ἀπὸ τῆς τάξεως αὐτῆς διεξάγεται εἰς τὴν γαλλικὴν, ἀπαγορευομένης τῆς χρήσεως τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. Μετατροπὴ κειμένων εἰς διαλογικὴν συζήτησιν. Ἀνάλυσις ἐννοιῶν προφορικῶς.

Ζ'. Γραφαὶ ἀσκήσεις. Ἐκθέσεις ἐπὶ θεμάτων γαροακτηριστικῶν διὰ τὴν δημοσίαν καὶ ἰδιωτικὴν ζωὴν. Δομὴ τῶν περιόδων καὶ τῶν παραγράφων. Κριτικὴ καὶ λογοτεχνικὴ ἀνάλυσις τῶν κειμένων. Ἐννοιολογικὴ ἀνάλυσις τῶν φράσεων.

Ἐπιστολογραφία. Θέματα ἐκ τῆς ἑλληνικῆς εἰς τὴν γαλλικὴν, ὡς καὶ θέματα συντάξεως εἰς τὴν γαλλικὴν βάσει δεδομένων λέξεων.

β) Ὡς δευτέρα γλῶσσα (τὸ πρῶτον διδασκομένη).

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἐξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18-11-1931) 13-1-1932 ὡς τοῦτο τροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5) 9-11-1935 Β. Δ)τος (Φ.Ε.Κ. 537), προβλεπομένη διὰ τὰς Α' καὶ Β' τάξεις τῶν ἐξάταξιων γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τοῦτου, προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας. (1)

4. ΑΓΓΛΙΚΑ.

α) ὡς πρώτη γλῶσσα (διδαχθεῖσα ἤδη εἰς τὰς τάξεις Α' ἕως καὶ Γ'.)

Α'. Προφορά. Ἀσκήσεις ὡς ἐν ταῖς τάξεσι τῆς α' βαθμίδος. Κυρίως ἐν τῇ τάξει ταύτῃ ἐπιμονὴ εἰς τὴν ὀρθὴν σύλληψιν, κατανόησιν καὶ ὀρθὴν προφορὰν ὀλοτήτων νοημάτων, χρωματισμὸς τῆς φράσεως κατὰ τὴν ἀγγλικὴν ἰδιωτυπίαν καὶ συμφώνως πρὸς τὴν σίξιν.

Β'. Κείμενα. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία περιγραφῶν ἀναφερομένων εἰς τὰ ἀγγλικά καὶ ἀμερικανικά ἦθη καὶ ἔθιμα, εἰς τὴν ἀγγλικὴν καὶ ἀμερικανικὴν ζωὴν καὶ ἱστορίαν, διηγήσεων ἀναφερομένων εἰς τοὺς μέσους χρόνους, τὸν 17ον, τὸν 18ον καὶ τὸν 19ον αἰῶνα, ποιημάτων ἐκφραζόντων τὸ πνεῦμα τῶν ἐποχῶν ἐκείνων, ὡς καὶ βιογραφῶν ἐξόχων ἀνδρῶν τῆς Ἀγγλίας καὶ Ἀμερικῆς ἀκμα-

(1) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίων κλασσικῆς κατευθύνσεως εἰς σελ. 87 κ.έ. τοῦ ἀνά χειρός βιβλίου.

πάντων μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 19ου αἰῶνος καὶ δαπρεψάντων εἰς τὰ γράμματα, εἰς τὰς τέχνας, εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ εἰς τὸν οἰκονομικὸν βίον.

Τὰ κείμενα θὰ ἀναφέρονται καὶ εἰς εὐρύτερα πλαίσια παγκόσμια, ὥστε νὰ δίδωσι τὴν εἰκόνα τῆς ἀγγλικῆς καὶ ἀμερικανικῆς ζωῆς τῶν ἐξεταζομένων ἐποχῶν ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς παγκοσμίου κοινωνίας, θὰ πλαισιοῦνται δὲ ὑπὸ ἀναγνώσεως καὶ ἐρμηνείας καταλλήλων τεμαχίων ἐκ συγχρόνων νεανικῶν περιοδικῶν καὶ ἐφημερίδων.

Ἐκτὸς τῆς ἀναλύσεως τῶν κειμένων προσέτι ἀπαγγελία καὶ μετρικὴ ἀνάλυσις ποιημάτων καὶ δὴ ἐκμάθησις μελοποιηθέντων τοιούτων παιδικῶν, νεανικῶν καὶ λαϊκῶν.

Γ'. Λεξιλόγιον. Τὸ λεξιλόγιον πλουτίζεται ἐν τῇ τάξει ταύτῃ κατὰ τὰς σχέσεις συνωνυμίας, ἀντιθέσεως καὶ παραγωγῆς. Ἐξεύρεσις λέξεων ἀναφερομένων εἰς τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον ἀλλ' ὑπὸ διαφόρους ἐννοίας. Γλωσσικὴ καὶ ἐννοιολογικὴ ἐμβάθυνσις εἰς τὸ ἀγγλικὸν καὶ ἀμερικανικὸν λεξιλόγιον, ὥστε νὰ ἀποδίδηται κυριολεξία. Ἀγγλισμοὶ καὶ ἰδιότυποι Ἀγγλικά ἐκφράσεις. Λατινισμοὶ καὶ λατινικαὶ φράσεις ἐν τῇ Ἀγγλικῇ γλώσσῃ. Ὁρολογία ἀναφερομένη εἰς τὴν λογοτεχνίαν καὶ εἰς τὴν φιλολογικὴν, ἱστορικὴν καὶ ἀρχαιολογικὴν ἐπιστήμην. Ἀνάλυσις ἐννοιῶν διὰ ἀγγλικῶν λέξεων καὶ φράσεων τῇ βοηθείᾳ ἀγγλικῶν λεξικῶν.

Δ'. Γραμματικὴ καὶ συντακτικὸν. Συστηματικὴ ἐξέτασις τῶν ἀνωμάλων ρημάτων. Ρήματα σύνθετα καὶ παραγωγα. Ἑτυμολογικόν. Σύνθεσις καὶ παραγωγή. Ἀντωνυμιαὶ συστηματικῶς ἐν ὁλότητι. Προθέσεις καὶ σύνδεσμοι ἐν συντάξει. Κύρια καὶ δευτερεύουσαι προτάσεις. Γραμματικὴ καὶ συντακτικὴ δομὴ τῆς ἀγγλικῆς συνθέσεως.

Ε'. Ἱστορία τοῦ ἀγγλικῶν καὶ ἀμερικανικῶν πολιτισμοῦ. Ἡ ἀγγλικὴ καὶ ἀμερικανικὴ ζωὴ καὶ ὁ πολιτισμὸς μέχρι καὶ τοῦ τέλους τοῦ 19ου αἰῶνος. Πνευματικὴ, κοινωνικὴ, οἰκονομικὴ, πολιτικὴ ζωὴ. Ἀντιπροσωπευτικὰ εἶδη τῆς τέχνης (ἀρχιτεκτονικῆς, ζωγραφικῆς, γλυπτικῆς, μουσικῆς κ.τ.λ.). Ἀντιπροσωπευτικοὶ τύποι εἰς τὰ γράμματα, τέχνας, ἐπιστήμας, πολιτικὴν, οἰκονομικὴν ζωὴν.

ΣΤ'. Προφορικαὶ ἀσκήσεις. Ἐν τῇ τάξει ταύτῃ μετὰ βασίς ἐκ τῆς παθητικῆς διαρθρώσεως τοῦ προφορικῶν λόγου (κατανόησις προφορικῶν λόγου) εἰς τὴν ἐνεργητικὴν διάρθρωσιν αὐτοῦ (ὁμιλητικὴ πρωτοβουλία μορφώσεως λόγου). Κατὰ ταῦτα συνδιαλέξεις καὶ συνομιλίας ἐπὶ παν-

τὸς θέματος ἄνευ προετοιμασίας, κατὰ τὰς ὁποίας δὲν ἀρκεῖται τις μόνον εἰς τὴν κατάνοσιν, ἀλλὰ προφορικῶς διαμωφοῖ τὸν λόγον. Τὸ μάθημα ἀπὸ τῆς τάξεως αὐτῆς διεξάγεται εἰς τὴν ἀγγλικήν, ἀπαγορευομένης τῆς χρήσεως τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. Μετατροπὴ κειμένων εἰς τὴν διαλογικὴν συζήτησιν. Ἀνάλυσις ἐννοιῶν προφορικῶς.

Ζ'. Γραπτὰ ἀσκήσεις· Ἐκθέσεις ἐπὶ θεμάτων χαρακτηριστικῶν διὰ τὴν δημοσίαν καὶ ἰδιωτικὴν ζωὴν. Δομῆ τῶν περιόδων καὶ τῶν παραγράφων. Κριτικὴ καὶ λογοτεχνικὴ ἀνάλυσις τῶν κειμένων. Ἐννοιολογικὴ ἀνάλυσις τῶν φράσεων. Ἐπιστολογραφία. Θέματα ἐκ τῆς ἑλληνικῆς εἰς τὴν ἀγγλικήν, ὡς καὶ θέματα συντάξεως εἰς τὴν ἀγγλικὴν βάσει διδομένων λέξεων.

6) Ὡς δευτέρα γλῶσσα (τὸ πρῶτον διδασχομένη).

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ Β. Δ)τος τῆς 17)10-19)11)1953 (Φ.Ε.Κ. 334) προβλεπομένη διὰ τὰς Α' καὶ Β' τάξεις τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων ἕλη τοῦ μαθήματος τούτου, προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας. (1)

Ἄρθρον 4.

Τάξις Ε'.

1. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ, ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ΛΑΤΙΝΙΚΑ, ΙΣΤΟΡΙΑ, ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΦΥΣΙΚΑ, ΤΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18-11)1931)13-1-1932, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9-11-1935 Β. Δ)τος (Φ.Ε.Κ. 537) προβλεπομένη διὰ τὴν Ε' τάξιν τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων ἕλη ἑκάστου τῶν ἀνωτέρω μαθημάτων.

2. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18.11.1931)13.1.1932, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9.11.1935 Β.Δ. (ΦΕΚ 537), προβλεπομένη διὰ τὴν Ε' τάξιν τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων ἕλη ἑκάστου τῶν ἀνωτέρω μαθημάτων, προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ πα-

(1) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίων κλασσικῆς κατευθύνσεως εἰς σελ. 128 κ.έ. τοῦ ἀνά χεῖρας βιβλίου.

ρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας. (1)

3. ΓΑΛΛΙΚΑ.

α) Ὡς πρώτη γλῶσσα (διδαχθεῖσα ἤδη εἰς τὰς τάξεις Α' ἕως καὶ Δ').

Α'. Προφορά. Χρωματισμός τῆς φωνῆς συμφώνως πρὸς τὴν γαλλικὴν ἰδιοτυπίαν καὶ ἀναλόγως τοῦ εἶδους τοῦ λόγου (διήγημα, ποίημα, θέατρον, διάλεξις κ.τ.λ.) καὶ τοῦ γεγονότος (ἐπιστημονικῆ, ἐμπορικῆ, λογοτεχνικῆ συζήτησις κ.τ.λ.). Ἀσκήσεις εἰς τὴν ταχεῖαν ἐκφορὰν τοῦ λόγου μετ' ὀρθῆς προφορᾶς.

Β'. Κείμενα. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα συγγραφέων τοῦ 18ου καὶ 19ου αἰῶνος ἐξ ὅλων τῶν εἰδῶν τοῦ λόγου, ποιημάτων, ἱστορικῶν, ἐπιστημονικῶν καὶ φιλοσοφικῶν κειμένων ὡς καὶ ἐκλεκτῶν τεμαχίων ραψωδιῶν τοῦ Ὀμήρου καὶ τραγωδιῶν τῶν μεγάλων τραγικῶν μεταφρασθέντων εἰς τὴν γαλλικὴν ἐν συνδυασμῷ πρὸς ἀντίστοιχα ἔργα τοῦ γαλλικοῦ θεάτρου.

Ἐπίσης ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα ὁδοιπορικῶν καὶ ἱστορικῶν ἔργων κτλ. γάλλων συγγραφέων ἀναφερομένων εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ δὴ εἰς ἀρχαῖα μνημεῖα. Θεατρικὰ ἔργα τοῦ CORNEILLE, RACINE, MOLIERE. Ἀνάλυσις ποιημάτων ἐκλεκτῶν τοῦ 18ου καὶ 19ου αἰῶνος, μετρικὴ ἀνάλυσις αὐτῶν καὶ ἀπαγγελία.

Γ'. Λεξιλόγιον. Ἀνάπτυξις τῆς διὰ γαλλικῶν λέξεων ἐπεξηγήσεων τῶν ὄρων καὶ ἐννοιῶν. Γαλλισμοὶ καὶ ἰδιοτυπίαὶ φραστικαί. Πλουτισμός τοῦ γαλλιστὶ κυριολεκτεῖν καὶ ἀπόκτησις τῆς γαλλικῆς γλωσσικῆς νοσητροπίας. Ὁρολογία ἐπιστημονικῆ, μαθηματικῆ, φυσικῆ, οἰκονομικῆ, ἐμπορικῆ.

Δ'. Γλωσσικὴ καὶ λογικὴ ἀνάλυσις. Ὁ σύνθετος λόγος. Ὁ πλάγιος λόγος. Σχήματα λόγου. Τὸ ὕφος. Συστηματικὴ δομὴ τῆς COMPOSITION FRANCAISE ἐν σχέσει πρὸς τὸ ὕφος. Πρωτοβουλιτικὴ διάρθρωσις γραπτῷ λόγῳ βάσει γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν κανόνων. Θέματα.

Ε'. Ἱστορία τοῦ γαλλικοῦ πολιτισμοῦ. Ὁ 19ος αἰῶν, ὡς ἐμφαίνεται εἰς τὰ κείμενα, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ὅλην εὐρωπαϊκὴν κοινωνίαν. Γράμματα, τέχναι, ἐπιστήμαι κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα. Ἀντιπροσωπευτικὰ εἶδη

(1) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίου κλασσ. κατευθύνσεως εἰς σελ. 65 κ.έ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου.

τέχνης. Ἀντιπροσωπευτικοὶ τύποι εἰς τὰ γράμματα, τέχνας, ἐπιστήμας, πολιτικὴν καὶ οἰκονομικὴν ζωὴν.

ΣΤ'. Προφορικαὶ ἀσκήσεις. Συζήτησις ἐπὶ λογοτεχνικῶν, ἐπιστημονικῶν, κοινωνικῶν, οἰκονομικῶν θεμάτων καὶ χρῆσις ὀρολογίας. Ἡ προσπάθεια κατὰ τὰς προφορικὰς ἀσκήσεις στρέφεται περὶ τὴν μόρφωσιν λόγου πρωτοβουλιакῶς.

Ζ'. Γραφαὶ ἀσκήσεις. Διαμόρφωσις ἐκθέσεων εἰς τὴν γαλλικὴν ἐπὶ θεμάτων ἀντιστοιχῶν τῶν ἐκθέσεων, αἱ ὁποῖαι διδάσκονται κατὰ τὸ μάθημα τῶν νέων ἑλληνικῶν εἰς τὴν τάξιν αὐτήν. Ἐμπορικὴ ἀλληλογραφία ἐπὶ μίαν ὥραν κατὰ δεκαπενθήμερον. Θέματα σύνθετα ἐκ τῆς ἑλληνικῆς εἰς τὴν γαλλικὴν.

β) Ὡς δευτέρα γλῶσσα (τὸ πρῶτον διδαχθεῖσα εἰς τὴν Δ' τάξιν).

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἐξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18-11-1931)13-1-1932, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9-11-1935 Β· Δ)τος (Φ.Ε.Κ. 537), προβλεπομένη διὰ τὰς Γ' καὶ Δ' τάξεις τῶν ἐξαταξίων γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου, προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας. (1)

4. ΑΓΓΛΙΚΑ.

α) Ὡς πρώτη γλῶσσα (διδαχθεῖσα ἤδη εἰς τὰς τάξεις Α' ἕως καὶ Δ').

Α'. Προφορά. Χρωματισμὸς τῆς φωνῆς συμφώνως πρὸς τὴν ἀγγλικὴν καὶ ἀμερικανικὴν ἰδιωτυπίαν καὶ ἀναλόγως τοῦ εἴδους τοῦ λόγου (διήγημα, ποίημα, θέατρον, διάλεξις κ.τ.λ.) καὶ τοῦ γεγονότος (ἐπιστημονικὴ, ἐμπορικὴ, λογοτεχνικὴ συζήτησις κ.τ.λ.). Ἀσκήσεις εἰς τὴν ταχείαν ἐκφορὰν τοῦ λόγου μετ' ὀρθῆς προφορᾶς.

Β'. Κείμενα. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα συγγραφέων τοῦ 18ου καὶ 19ου αἰῶνος ἐξ ὄλων τῶν εἰδῶν τοῦ λόγου, ποιημάτων, ἱστορικῶν, ἐπιστημονικῶν καὶ φιλοσοφικῶν κειμένων ὡς καὶ ἐκλεκτῶν τεμαχίων ραψωδιῶν τοῦ Ὀμήρου καὶ τραγωδιῶν τῶν μεγάλων τραγικῶν μεταφρασθέντων εἰς τὴν ἀγγλικὴν ἐν συνδυασμῷ πρὸς ἀντίστοιχα ἔργα τοῦ ἀγγλικοῦ θεάτρου.

(1) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίων κλασσικῆς κατευθύνσεως εἰς σελ. 89 κ.έ. τοῦ ἀνα χεῖρας βιβλίου.

Ἐπίσης ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ὁδοιπορικῶν καὶ ἱστορικῶν ἔργων κ.λ.π. Ἀγγλῶν καὶ Ἀμερικανῶν συγγραφέων ἀναφερομένων εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ δὴ εἰς ἀρχαῖα μνημεῖα. Θεατρικὰ ἔργα τοῦ Σαίξπηρ. Ἀνάλυσις ποιημάτων ἐκλεκτῶν τοῦ 18ου καὶ 19ου αἰῶνος, μετρικὴ ἀνάλυσις αὐτῶν καὶ ἀπαγγελία.

Γ'. Λεξιλόγιον. Ἀνάπτυξις τῆς δι' ἀγγλικῶν λέξεων ἐπεξηγήσεως τῶν ὄρων καὶ ἐννοιῶν. Ἀγγλισμοὶ καὶ Ἀμερικανισμοὶ καὶ ἰδιοτυπίαὶ φραστικαί. Πλουτισμὸς τοῦ ἀγγλιστὶ κυριολεκτεῖν καὶ ἀπόκτησις τῆς ἀγγλικῆς καὶ ἀμερικανικῆς γλωσσικῆς νοοτροπίας. Ὁρολογία ἐπιστημονικὴ, μαθηματικὴ, φυσικὴ, οἰκονομικὴ, ἐμπορικὴ.

Δ'. Γλωσσικὴ καὶ λογικὴ ἀνάλυσις. Ὁ σύνθετος λόγος. Ὁ πλάγιος λόγος. Σχήματα λόγου. Τὸ ὕφος. Συστηματικὴ δομὴ τῆς ἀγγλικῆς συνθέσεως ἐν σχέσει πρὸς τὸ ὕφος. Πρωτοβουλιακὴ διάρθρωσις γραπτοῦ λόγου βάσει γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν κανόνων. Θέματα.

Ε'. Ἱστορία τοῦ ἀγγλικοῦ καὶ ἀμερικανικοῦ πολιτισμοῦ. Ὁ 19ος αἰὼν, ὡς ἐμφαίνεται εἰς τὰ κείμενα, ἐν συνδυασμῶ πρὸς τὴν ὅλην εὐρωπαϊκὴν κοινωνίαν, γράμματα, τέχναι, ἐπιστῆμαι κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα. Ἀντιπροσωπευτικὰ εἶδη τέχνης. Ἀντιπροσωπευτικοὶ τύποι εἰς τὰ γράμματα, τέχνας, ἐπιστήμας, πολιτικὴν καὶ οἰκονομικὴν ζωὴν.

ΣΤ'. Προφορικαὶ ἀσκήσεις. Συζήτησις ἐπὶ λογοτεχνικῶν, ἐπιστημονικῶν, κοινωνικῶν, οἰκονομικῶν θεμάτων καὶ χρήσις ὁρολογίας. Ἡ προσπάθεια κατὰ τὰς προφορικὰς ἀσκήσεις στρέφεται περὶ τὴν μόρφωσιν λόγου πρωτοβουλιακῶς.

Ζ'. Γραπτὰ ἀσκήσεις. Διαμόρφωσις ἐκθέσεων εἰς τὴν ἀγγλικὴν ἐπὶ θεμάτων ἀντιστοιχῶν τῶν ἐκθέσεων, αἱ ὁποῖαι διδάσκονται κατὰ τὸ μάθημα τῶν νέων ἑλληνικῶν εἰς τὴν τάξιν αὐτήν. Ἐμπορικὴ ἀλληλογραφία ἐπὶ μίαν ὥραν κατὰ δεκαπενθήμερον. Θέματα σύνθετα ἐκ τῆς ἑλληνικῆς εἰς τὴν ἀγγλικὴν.

β) Ὡς δευτέρα γλῶσσα (τὸ πρῶτον διδαχθεῖσα εἰς τὴν Δ'. τάξιν).

Κατὰ τὰ Α'. καὶ Β'. ἑξάμηνα διδάσκειται ἡ ὑπὸ τοῦ Β. Δ)τος τῆς 17)10-19)11)1953 (Φ.Ε.Κ. 334) προβλεπομένη διὰ τὰς Γ'. καὶ Δ'. τάξεις τῶν ἑξάτα-

ξίων γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου, προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας. (1)

Ἄρθρον 5.

Τάξις ΣΤ'.

1. ΘΡΗΣΚΕΤΤΙΚΑ, ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ΛΑΤΙΝΙΚΑ, ΦΥΣΙΚΑ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β'. ἐξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18-11-1931)13-1-1932, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9-11-1935 Β. Δ)τος (Φ.Ε.Κ. 537), προβλεπομένη διὰ τὴν ΣΤ'. τάξιν τῶν ἐξαταξίων γυμνασίων ὕλη ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω μαθημάτων. (2)

2. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ΙΣΤΟΡΙΑ, ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ, ΚΟΣΜΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β'. ἐξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18-11-1931)13-1-1932, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9-11-1935 Β. Δ)τος (Φ.Ε.Κ. 537) προβλεπομένη διὰ τὴν ΣΤ'. τάξιν τῶν ἐξαταξίων γυμνασίων ὕλη ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω μαθημάτων, προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας. (3)

3. ΓΑΛΛΙΚΑ.

α) Ὡς πρώτη γλῶσσα (διδαχθεῖσα ἤδη εἰς τὰς τάξεις Α' ἕως καὶ Ε').

Α'. Προφορά. Προσπάθεια ἀπαλλαγῆς ἐκ τῆς ἐπιτηδεύσεως τῆς φωνῆς, ἥτις πλειστάκις δημιουργεῖται κατὰ τὴν ἐκμάθησιν τῆς γαλλικῆς γλώσσης.

Τοποθέτησις καὶ ἄσκησις πρὸς ὀρθὴν καὶ φυσικὴν προφορὰν.

Β'. Κείμενα. Ἀνάγνωσις καὶ ἀνάλυσις ἐκ τῶν γαλλικῶν κειμένων ἐκ καταλλήλου ἀνθολογίας ἀντιπροσωπευούσης πλουσίως ἅπαντα τὰ εἶδη τοῦ ὄγου κατὰ τὸν 20ὸν αἰῶνα. Τὰ κείμενα ταῦτα δέον ὅπως ᾧσι κείμενα «μελέτης» καὶ ἀναφέρονται εἰς τὴν τέχνην, ἐπιστήμην, οἰκο-

(1) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίων κλασσικῆς κατευθύνσεως εἰς σελ. 131 κ.έ. τοῦ βιβλίου τούτου.

(2) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίων κλασσικῆς κατευθύνσεως εἰς σελ. 61 κ.έ. τοῦ ἀνὰ χεῖρα βιβλίου.

(3) Βλ. ὡσαύτως εἰς σελ. 65 κ.έ. τοῦ βιβλίου τούτου.

νομικήν καὶ πολιτικήν ζωὴν, πλαισιοῦνται δὲ ὑπὸ ἀντιπροσωπευτικῶν ποιημάτων, διηγημάτων κ.τ.λ. Ἐπίσης ἀνάλυσις ἀποσπασμάτων ἐκ λόγων, ἄρθρων κ.τ.λ. ἐκ περιοδικῶν ὡς καὶ θεμάτων τουριστικῶν.

Εἰς τὴν τάξιν αὐτὴν ἀπαγορεύεται ἡ ἐρμηνεῖα τῶν κειμένων εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ κυρίως γίνεται ἀνάλυσις αὐτῶν εἰς τὴν γαλλικὴν. Εὐρύτατα δέον ὅπως ἐπιχειρηθῆται ἡ γνωριμία μεθ' ἀπάντων τῶν εἰδῶν τοῦ λόγου καὶ πολλῶν κειμένων.

Γ'. Λεξιλόγιον. Πλουτισμὸς λεξιλογίου καὶ εὐχέρεια χρήσεως αὐτοῦ. Κατὰ τὴν τελικὴν ἐξέτασιν ὁ μαθητὴς ὀφείλει νὰ κινῆται εὐχερῶς περὶ λεξιλόγιον ἀποτελούμενον ἐκ 5.000 λέξεων τοῦλάχιστον καὶ νὰ ὁμιλῇ καὶ νὰ γράφῃ χρησιμοποιῶν ἀπταιστως ἀπάσας τὰς λέξεις, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ποικίλων ὄρων.

Δ'. Γλωσσικὴ καὶ λογικὴ ἀνάλυσις. Βάσει γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν κανόνων ἐπέκτασις τοῦ γαλλιστί γράφειν εἰς ὅλα τὰ γνωστά εἶδη τοῦ λόγου. Διαμόρφωσις προσωπικοῦ ὕφους καὶ διαφοροποιήσις τῆς προσωπικῆς ἐκφράσεως, γαλλιστί. Τὰ γραμματικὰ καὶ συντακτικὰ φαινόμενα τῆς ἀναλυτικῆς γλώσσης, ἀναλυτικὴ γλῶσσα ἐν συσχετίσει πρὸς τὴν συνθετικὴν. Ἡ σύνθεσις τῆς προτάσεως καὶ ἡ ἀποφυγὴ τῆς πλάδαρότητος καὶ χαλαρότητος τοῦ ὕφους κατὰ τὴν ἀναλυτικὴν γλῶσσαν. Ἡ γαλλικὴ ὀρθὴ ἔκφρασις. Ἀναγωγὴ εἰς τὴν γαλλικὴν λογικὴν διατύπωσιν βάσει τῶν γλωσσικῶν κανόνων.

Ε'. Ἱστορία τοῦ γαλλικοῦ πολιτισμοῦ. Ὁ 20ὸς αἰὼν ὡς ἐμφαίνεται εἰς τὰ κείμενα ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ὅλην εὐρωπαϊκὴν καὶ παγκόσμιον κοινωνίαν. Γράμματα, τέχναι, ἐπιστήμαι, οἰκονομικὴ ζωὴ κατὰ τὸν 20ὸν αἰῶνα. Ἀντιπροσωπευτικὰ εἶδη καὶ ἀντιπροσωπευτικοὶ τύποι.

ΣΤ'. Προφορικαὶ ἀσκήσεις. Αἱ προφορικαὶ ἀσκήσεις στρέφονται κυρίως περὶ τὰ θέματα τῆς συγχρόνου ζωῆς κυρίως δὲ τουριστικῆς ξεναγήσεως, ἐμπορικῆς ὀρολογίας καὶ ἐπαφῆς καὶ ἐπιστημονικῆς διατυπώσεως τῆς γλώσσης. Τελικῶς δέον ὅπως ὁ μαθητὴς βάσει στοιχείων διαμορφώσῃ κείμενον διαλέξεως τὸ ὁποῖον θὰ ἀπαγγεῖλῃ πρὸ τῆς τάξεως, ἔχων πρὸ αὐτοῦ μόνον τὰ στοιχεῖα, ἐντὸς χρόνου 30' τῆς ὥρας.

Ζ'. Γραφταὶ ἀσκήσεις. Διαμόρφωσις μελετῶν. Τελικῶς δέον ὅπως ὁ μαθητὴς παρουσιάσῃ μελέτην εἰς τὴν γαλλικὴν ἀναφερομένην εἰς θέμα ἐπιστημονικόν, τουριστικόν ἢ ἐμποροοικονομικόν.

β) Ὡς δευτέρα γλῶσσα (διδαχθεῖσα εἰς τὰς Δ' καὶ Ε' τάξεις).

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἐξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18-11-1931)13-1-1932, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9-11-1935 Β. Δ)τος (Φ.Ε.Κ. 537), προβλεπομένη διὰ τὰς Ε' καὶ ΣΤ' τάξεις τῶν ἐξαταξίων γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου. (1)

4. ΑΓΓΛΙΚΑ.

α) Ὡς πρώτη γλῶσσα (διδαχθεῖσα ἤδη εἰς τὰς Α' ἕως καὶ Ε' τάξεις).

Α'. Προφορά. Προσπάθεια ἀπαλλαγῆς ἐκ τῆς ἐπιτηδεύσεως τῆς φωνῆς, ἣτις πλειστάκις δημιουργεῖται κατὰ τὴν ἐκμάθησιν τῆς ἀγγλικῆς γλώσσης.

Β'. Κείμενα. Ἀνάγνωσις καὶ ἀνάλυσις ἐκ τῶν ἀγγλικῶν κειμένων ἐκ καταλλήλου ἀνθολογίας ἀντιπροσωπευοῦσης πλουσίως ἅπαντα τὰ εἶδη τοῦ λόγου κατὰ τὸν 20ὸν αἰῶνα. Τὰ κείμενα ταῦτα δέον ὅπως ὦσι κείμενα «μελέτης» καὶ ἀναφέρονται εἰς τὴν τέχνην, ἐπιστήμην, οἰκονομικὴν καὶ πολιτικὴν ζωὴν, πλαισιοῦνται δέ ὑπὸ ἀντιπροσωπευτικῶν ποιημάτων, διηγημάτων κ.τ.λ. Ἐπίσης ἀνάλυσις ἀποσπασμάτων ἐκ λόγων, ἄρθρων κ.τ.λ. καταλλήλων ἐκ περιοδικῶν ὡς καὶ θεμάτων τουριστικῶν.

Εἰς τὴν τάξιν αὐτὴν ἀπαγορεύεται ἡ ἐρμηνεία τῶν κειμένων εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ κυρίως γίνεται ἀνάλυσις αὐτῶν εἰς τὴν ἀγγλικὴν. Εὐρύτατα δέον ὅπως ἐπιχειρῆται ἡ γνωριμία μεθ' ἀπάντων τῶν εἰδῶν τοῦ λόγου καὶ πολλῶν κειμένων.

Γ'. Λεξιλόγιον. Πλουτισμὸς λεξιλογίου καὶ εὐχέρεια χρήσεως αὐτοῦ. Κατὰ τὴν τελικὴν ἐξέτασιν ὁ μαθητὴς ὀφείλει νὰ κινῆται εὐχερῶς περὶ λεξιλόγιον ἀποτελούμενον ἐκ 5.000 λέξεων τοῦλάχιστον καὶ νὰ γράφῃ χρησιμοποιῶν ἀπταιστως ἀπάσας τὰς λέξεις, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ποικίλων ὄρων.

(1) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίου κλασσ. κατευθύνσεως, εἰς σελ. 90 κ.έ. τοῦ ἀνα χεῖρας βιβλίου.

Δ'. Γλωσσική καὶ λογική ἀνάλυσις. Βάσει γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν κανόνων ἐπέκτασις τοῦ ἀγγλιστί γράφειν εἰς ὅλα τὰ γνωστὰ εἶδη τοῦ λόγου. Διαμόρφωσις προσωπικοῦ ὕφους καὶ διαφοροποιήσις τῆς προσωπικῆς ἐκφράσεως ἀγγλιστί. Τὰ γραμματικά καὶ συντακτικά φαινόμενα τῆς ἀναλυτικῆς γλώσσης, ἀναλυτικὴ γλώσσα ἐν συσχετίσει πρὸς τὴν συνθετικὴν. Ἡ σύνθεσις τῆς προτάσεως καὶ ἡ ἀποφυγὴ τῆς πλαδαρότητος καὶ χαλαρότητος τοῦ ὕφους κατὰ τὴν ἀναλυτικὴν γλώσσαν. Ἡ ἀγγλικὴ καὶ ἀμερικανικὴ ὀρθὴ ἐκφράσις. Ἀναγωγὴ εἰς τὴν ἀγγλικὴν καὶ ἀμερικανικὴν λογικὴν διατύπωσιν βάσει τῶν γλωσσικῶν κανόνων.

Ε'. Ἱστορία τοῦ ἀγγλικοῦ καὶ ἀμερικανικοῦ πολιτισμοῦ. Ὁ 20ὸς αἰὼν ὡς ἐμφαίνεται εἰς τὰ κείμενα ἐν συνδυασμῶ πρὸς τὴν ὅλην εὐρωπαϊκὴν καὶ παγκόσμιον κοινωνίαν. Γράμματα, τέχναι, ἐπιστῆμαι, οἰκονομικὴ ζωὴ κατὰ τὸν 20ὸν αἰῶνα. Ἀντιπροσωπευτικά εἶδη καὶ ἀντιπροσωπευτικοὶ τύποι.

ΣΤ'. Προφορικαὶ ἀσκήσεις. Αἱ προφορικαὶ ἀσκήσεις στρέφονται κυρίως περὶ τὰ θέματα τῆς συγχρόνου ζωῆς κυρίως δὲ τουριστικῆς ξιναγήσεως, ἐμπορικῆς ὁρολογίας καὶ ἐπαφῆς καὶ ἐπιστημονικῆς διατυπώσεως τῆς γλώσσης. Τελικῶς δέον ὅπως ὁ μαθητὴς βάσει στοιχείων διαμορφώσῃ κείμενον διαλέξεως, τὸ ὁποῖον θὰ ἀπαγγεῖλῃ πρὸ τῆς τάξεως, ἔχων πρὸ αὐτοῦ μόνον τὰ στοιχεῖα ἐντὸς χρόνου 30' τῆς ὥρας.

Ζ'. Γραπτὰ ἀσκήσεις. Διαμόρφωσις μελετῶν. Τελικῶς δέον ὅπως ὁ μαθητὴς παρουσιάσῃ μελέτην εἰς τὴν ἀγγλικὴν καὶ ἀμερικανικὴν ἀναφερομένην εἰς θέμα ἐπιστημονικόν, τουριστικόν ἢ ἐμποροοικονομικόν.

6) Ὡς δευτέρα γλώσσα (διδαχθεῖσα εἰς τὰς Δ' καὶ Ε' τάξεις).

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β'. ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ Β. Δ)τος τῆς 17)10-19)11)1953 (Φ.Ε.Κ. 334), προβλεπομένη διὰ τὰς Ε' καὶ ΣΤ' τάξεις τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου. (1)

Ἄρθρον 6.

Αἱ διατάξεις τοῦ Β. Δ)τος 621)1961 «περὶ ὄρολογίου καὶ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῆς Δ' τάξεως τῶν

(1) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίου κλάσσης κατευθύνσεως εἰς σελ. τοῦ ἀνά χειράς βιβλίου.

γυμνασίων Ξένων Γλωσσῶν», (Φ.Ε.Κ. 151) καταργοῦνται ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1962—63.

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ἡμέτερον Ὑπουργὸν ἀνατίθεμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Δ)τος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 6 Ὀκτωβρίου 1962

ΠΑΤΛΟΣ

Β.

Ὁ ἐπὶ τῆς Ἐθν. Παιδείας καὶ Θρησκ)των Ὑπουργὸς
ΓΡ. ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ

B. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 672)62

(ΦΕΚ 173)29.10.1962, τ. Α')

Περὶ τοῦ Ὁρολογίου καὶ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῶν Δ', Ε' καὶ ΣΤ' τάξεων τῶν Γυμνασίων κατευθύνσεως Οἰκιακῆς Οἰκονομίας.

Ἄρθρον 1.

Τὸ ὄρολόγιον Πρόγραμμα τῶν διδασκομένων μαθημάτων εἰς τὰς Δ', Ε' καὶ ΣΤ' τάξεις τῶν γυμνασίων κατευθύνσεως Οἰκιακῆς Οἰκονομίας καθορίζεται ὡς ἀκολούθως:

Ἦρραι ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας

Μαθηματα

	Τάξ Δ'	Τάξις Ε'	Τάξις Στ'
1. Θρησκευτικά	2	2	2
2. Ἀρχαῖα Ἑλληνικά	7	7	7
3. Νέα Ἑλληνικά	3	3	3
4. Λατινικά	3	2	3
5. Ξένη γλῶσσα (Γαλλικά ἢ Ἀγγλικά)	3	3	3
6. Ἱστορία καὶ ἀγωγή τοῦ πολίτου	2	2	3
7. Γεωγραφία	1	1	--
8. Μαθηματικά καὶ Κοσμογραφία	3	3	4
9. Φυσιογνωστικά	3	3	4
10. Τεχνικά	1	1	—
11. Ὀδική	1	—	—
12. Ὑγιεινὴ	—	1	—
13. Φιλοσοφικά	—	3	2
14. Σωματικὴ Ἀγωγή	2	2	2
15. Οἰκιακὴ Οἰκονομία	5	5	5

Ἄρθρον 2.

Τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν διδασκομένων μαθημάτων εἰς τὰς Δ', Ε' καὶ ΣΤ' τάξεις τῶν γυμνασίων κατευθύνσεως Οἰκιακῆς Οἰκονομίας καθορίζεται ὡς ἐν τοῖς ἐπομένοις ἄρθροις τοῦ παρόντος.

ἄρθρον 3.

Τάξις Δ'.

1. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ, ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ΛΑΤΙΝΙΚΑ, ΓΑΛΛΙΚΑ, ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ, ΦΥΣΙΟΓΝΩΣΤΙΚΑ.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἐξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18.11.1931)13.1.1932, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9.11.1935 Β. Δ)τος (Φ.Ε.Κ. 537) προβλεπομένη διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν τῶν ἐξαταξίων Γυμνασίων ὕλη ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω μαθημάτων. (1)

2. ΑΓΓΛΙΚΑ.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἐξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ Β.Δ. τῆς 17)10-19)11)1953 (Φ.Ε.Κ. 334), προβλεπομένη διὰ τὴν Δ' τάξιν τῶν ἐξαταξίων γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου. (2)

3. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἐξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18-11-1931)13-1-1932, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9-11-1935 Β. Δ)τος (Φ.Ε.Κ. 537), προβλεπομένη διὰ τὴν Δ' τάξιν τῶν ἐξαταξίων γυμνασίων ὕλη ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω μαθημάτων, προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας. (1)

4. ΤΕΧΝΙΚΑ.

Κατὰ τὸ Α' ἐξάμηνον διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18-11-1931)13-1-1932, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9-11-1935 Β. Διατάγματος (Φ.Ε.Κ. 537), προβλεπομένη διὰ τὴν Δ' τάξιν τῶν ἐξαταξίων γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου, προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας. (1)

(1) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίου κλασσ. κατευθύνσεως εἰς σελ. 61 κ.έ. τοῦ ἀνά χεῖρας βιβλίου.

(2) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίου κλασσ. κατευθ. εἰς σελ. 132 κ. έ. τοῦ βιβλίου τούτου

Κατὰ τὸ Β' ἐξάμηνον διδάσκεται ἐφηρμοσμένη ἰχνογραφία ἐπὶ ὑφασμάτων, ξύλου, ὑάλου, μετάλλου, ἀγγείων ὡς καὶ σχεδιάσματα οἰκιῶν (χωρισμὸς εἰς δωμάτια κ.λ.π.). Ἐπίσης κατασκευαὶ πλαγγόνων καὶ ἄλλων ἀθρομάτων, ἰδίᾳ ἀντικειμένων πάσης φύσεως ἢ ζώων δι' ἐπενδύσεως ὑφάσματος ἐπὶ καταλλήλου ὑλικοῦ ἢ χρησιμοποίησεως σύρματος, ξύλου, πλαστικῆς ὕλης.

5. ΩΔΙΚΗ.

Κατὰ τὸ Α' ἐθάμηνον διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18-11-1931)13-1-1932, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9-11-1935 Β. Διατάγματος (Φ.Ε.Κ. 537), προβλεπομένη διὰ τὴν Α' τάξιν τῶν ἐξαταξίων γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου, προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας.

(1)

Κατὰ τὸ Α' ἐξάμηνον διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου τῆς ἐκμαθήσεως ἐνὸς ἀπλοῦ μουσικοῦ ὄργανου (μανδολῖνον, κιθάρα, φουσαρόνικα, ἀκχορντεόν κ.λ.π.) καὶ εὐρύνεται ἡ γνῶσις τῶν παιδικῶν ἀσμάτων.

6 ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.

Α' Ἐνδυσις.

α) Ραπτική. Ἐπανάληψις σύντομος τῶν εἰς τὰς προηγουμένας τάξεις διδαχθέντων. Χρῆσις τῆς βελόνης διὰ τῆς χειρὸς. Βελοναὶ (τροπώματα, καρνκώματα). Ραφαί: Ἐνδορραφαὶ (μανταρίσματα). Βοηθητικαὶ κατασκευαὶ ἐπὶ ὑφασμάτων (στριφώματα, σοῦρες, πιετικά). Ἐμβαλώματα. Βελονιὰ διακοσμητικὴ (τροπογάζι, ἄζουρ). Ἐπιδιορθώσεις καὶ μεταποιήσεις ἐσωτερικῶν ἐνδυμάτων πάσης φύσεως διὰ ραπτικῶν ἐργασιῶν χειρὸς. Ἐπιδιορθώσεις ἐξωτερικῶν ἐνδυμάτων δι' ἐμβαλωμάτων, συρραφῶν καὶ ἐνδορραφῶν.

Ἄσκησις εἰς τὴν χρῆσιν τῆς ραπτομηχανῆς δι' ἐργασίας ἐπὶ ὑφασμάτων καὶ ἐπὶ ἐνδυμάτων, ἐπὶ ἐπιδιορθώσεων καὶ μεταποιήσεων ἐνδυμάτων ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν. Χρῆσις τῶν βοηθητικῶν ἐξαρτημάτων τῆς ραπτομηχανῆς. Εἶδη χρησιμοποιουμένων κλωστῶν καὶ

(1) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίου κλασσ. κατευθύνσεως εἰς σελ. 120 τοῦ ἀνά χεῖρας βιβλίου.

ινῶν. Καθαρισμός καὶ συντήρησις τῆς ραπτομηχανῆς.

β) Κοπτική. Χρῆσις τύπων (πατρὸν) δι' ἀπλᾶ φορέματα. Κατασκευὴ χαρτίνων τύπων. Ἀσκήσις εἰς τὴν κατανόησιν καὶ ἐρμηνείαν τοῦ φιγουρινίου καὶ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀπλῶν φορεμάτων.

γ) Περιποιήσις τῶν εἰδῶν ἐνδύσεως. Πλύσις καὶ σιδερώμα πάσης φύσεως ἐνδυμάτων καὶ ὑφασμάτων (πλεκτά, ὑφαντά, βαμβακερά, λινά, μάλλινα, μεταξωτὰ ἐκ συνθετικῆς ὕλης κ.λ.π.). Ἐνημέρωσις ἐπὶ τῶν νεωτέρων μηχανημάτων καὶ μεθόδων πλύσεως καὶ σιδερώματος. Ἀπορρυπαντικαὶ ὕλαι διὰ τὴν πλύσιν ἐνδυμάτων. Εἶδη πλυντηρίων. Τρόποι χρήσεως.

Β'. Διατροφή.

α) Τροφογνωσία. Τροφή. Τρόφιμα φυσικά, ζωϊκά, τεχνητά, θρεπτικαὶ οὐσίαι τροφίμων καὶ κατηγορίαι αὐτῶν (λευκώματα, ὕδατάνθρακες, λίπη καὶ λιποειδή). Συμπληρωματικαὶ τῆς τροφῆς οὐσίαι (ὔδωρ, ἄλατα, βιταμῖνοι). Θρεπτικότης (τὸ εὔπεπτον καὶ εὐαπορρόφητον τῶν τροφίμων) καὶ θρεπτικὴ ἀξία (λευκώματα, βιταμῖνοι, ἄλατα, ὕδωρ, θερμίδες). Τὰ κυριώτερα τῶν τροφίμων τῶν παραγομένων ἐν Ἑλλάδι. Περιγραφή καὶ σημασία αὐτῶν διὰ τὴν παρασκευὴν τροφῆς.

Φυτικά: Δημητριακά. Ὄσπρια. Γεώμηλα. Λαχανικά. Σάκχαρον. Μέλι. Ἐλαιον. Ἐλαῖαι. Σταφῖς. Μαργαρίνη καὶ λιπαρὰ προϊόντα.

Ζωϊκά: Γάλα καὶ προϊόντα τοῦ γάλακτος. Ὠά. Κρέας ζώων, ἰχθύων, μαλακίων. Προϊόντα καὶ σκευάσματα τοῦ κρέατος.

Ποτά: Τὸ πόσιμο ὕδωρ. Οἶνος. Ζῦθος. Οἶνοπνευματώδη ποτά. Ἡδύποτα. Καφές. Τεῖον. Σοκολάτα. Ἀφεψήματα. Χαμαίμηλον. Φλαμούρι. Φασκόμηλον. Ἑλληνικά ἀφεψήματα.

Καρυκεύματα: Λεμόνιον. Προϊόντα συνάπεως. Μεσχοκάρυον. Πιπεριά (καψικὸν τὸ ἐδάδιμον). Πιπέρι. Κάππαρις. Καρυόφυλλον. Κινάμωνον. Ὄριγανον. Κρόμμυον. Σκόρδον. Ἀρωματικά χόρτα. Ὄξος. Μαγειρικὸν Ἄλας κ.τ.λ.

Καρποὶ καὶ ὀπῶραι: Ἄπαντες οἱ νωποὶ καὶ ξηροὶ καρποὶ οἱ ἀπαντώμενοι ἐν Ἑλλάδι.

Νοθεῖα τροφίμων: Ἡλλοιωμένα ἢ ἐφθαρμένα τρόφιμα. Ἀπάται κατὰ τὴν ἐμπορίαν τροφίμων.

6) Μαγειρική. Παρασκευὴ πάσης φύσεως ἔδεσμάτων καὶ γευμάτων εἰς μεγάλην ποικιλίαν κατὰ τρόπον ὀρθολογικὸν διὰ τὴν ἀρτιωτέραν καὶ ὑγιεινότεραν διατροφήν τοῦ ἀνθρώπου. Ποσολόγιον ἐκάστου φαγητοῦ. Τρόπος παρασκευῆς. Συνταγαί. Ἄπλᾶ καὶ σύνθετα γεύματα. Παρασκευὴ προγευμάτων, γευμάτων, δείπνων. Παρασκευὴ γευμάτων δι' ἄτομα καὶ ομάδας. Παρασκευὴ ἄρτου καὶ ἄρτιδιῶν. Παρασκευὴ ὀξωτῶν λαχανικῶν (τουρσιά).

Ὀργάνωσις τῆς μαγειρικῆς ἐργασίας. Τὰ μαγειρικὰ σκεύη. Νεώτερα μαγειρικὰ σκεύη. Τρόπος χρήσεως καὶ ἐργασία τὴν ὁποίαν ἐπιτελεῖ ἕκαστον.

Γ'. Οἰκησις.

α) Κηπουρικὴ, λαχανοκομία, δενδροκομία, ἀνθοκομία, Βασικαὶ γνώσεις ἐκ τῶν κλάδων αὐτῶν ἐν συναρτήσει πρὸς τὰς γνώσεις ἐκ τῆς φυτολογίας. Τὸ κατάλληλον ἔδαφος καὶ ἡ παρασκευὴ τοῦ πρὸ τῆς σπορᾶς ἢ φυτεύσεως. Ἡ καλλιέργεια τῶν κυριωτέρων λαχανικῶν καὶ μυρωδικῶν (σπανάκια, ραδίκια, μαρούλια, ἄνηθον, μαϊδανός, τομάτα, κολοκύθια, στρουγνοειδῆ κλπ.) εἰς τὸν κῆπον καὶ τινῶν εἰς σπορεῖα ἢ γάστρας. Ἡ καλλιέργεια τῶν κυριωτέρων ἐπιχωρίων ἀνθέων καὶ καλλωπιστικῶν φυτῶν εἰς τὸν κῆπον ἢ τὸν ἐξώστην ἢ τὸ δωμάτιον. Ἡ καλλιέργεια τῶν κυριωτέρων δένδρων κήπου, αἱ ποικιλίαι τῶν ὄξινοδένδρων, τῶν πυρηνοκάρπων, ἡ συνκῆ, ἡ μεσπιλέα, ἡ μηλέα κλπ. Κατάρτισις ἡμερολογίου σπορᾶς, φυτρώματος, ἀναπτύξεως, ἐργασιῶν περιποιήσεως καὶ ὠριμάνσεως ἢ καρποφορίας ἐκάστου φυτοῦ. Ἐκτίμησις τῆς σημασίας τῆς οἰκιακῆς λαχανοκομίας καὶ κηπουρικῆς διὰ τὴν συμβολὴν τῆς εἰς τὴν ὑγιεινὴν σύνθεσιν τοῦ διαιτολογίου τῆς οἰκογενείας καὶ διὰ τὸν οἰκογενειακὸν προϋπολογισμόν.

Διακοσμητικὴ χρησιμοποίησις τῶν ἀνθέων. Ἀνθοδετικὴ. Ἡ ἐμπορικὴ ἀξία τῶν ἀνθέων καὶ ὁ τρόπος χρησιμοποίησεως εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον. Ὁ οἰκιακὸς λαχάνοκηπος.

6) Οἰκία: Περὶ κατοικίας. Ἐκλογή, προσανατολισμός, ἀερισμός, φωτισμός, ὕδρευσις, θέρμανσις καὶ συστήματα θερμάνσεως, καύσιμοι ὕλαι.

Ὀργάνωσις τῶν κυρίων χώρων τοῦ κτιρίου. Ἡ κατονομὴ εἰς δωμάτια. Τὸ κύριον δωμάτιον παραμονῆς τῆς οἰκογενείας. Ἡ τραπεζαρία. Τὰ ὑπνοδωμάτια. Τὰ γραφεῖα. Ἡ αἴθουσα ὑποδοχῆς. Ὁ προθάλαμος. Τὸ μαγει-

ροῖον. Τὸ λουτρόν. Τὸ πλυντήριο. Αἱ ἀποθήκαι τροφίμων. Ὀρθολογικὴ ὀργάνωσις χώρων ποικίλης χρήσεως εἰς τὰς κατοικίας τεσσάρων, τριῶν, δύο δωματίων. Τὰ δωμάτια τῶν παιδιῶν. Οἱ βοηθητικοὶ χώροι (κλειστοί, ἀνοικτοί). Ἡ ταράτσα. Ὁ κήπος. Οἱ χώροι ἐργασίας καὶ παιγνίου τῶν παιδιῶν.

Ἀγροτικοὶ τύποι κατοικίας. Τύποι κατοικίας εἰς κωμοπόλεις. Ἀστικοὶ τύποι κατοικίας.

Ἡ συντήρησις τῶν κτιρίων, τοίχων, ὀροφῶν, δαπέδων, θυρῶν καὶ ἡ καθαριότης αὐτῶν. Ἐπιχρᾶ καὶ ἐργασίαι συντηρήσεως καὶ καθαρισμοῦ.

Δ'. Οἰκογένεια.

α) Οἰκογενειακὸς βίος. Ἡ ἱεραρχία εἰς τὴν οἰκογένειαν. Ἡ σημασία τοῦ πατρός, τῆς μητρός, τῶν ἀδελφῶν. Ἡ κατανομὴ τῆς ἐργασίας εἰς τὴν οἰκογένειαν.

β) Κανόνες καλῆς συμπεριφορᾶς. Ἐν τῇ οἰκογενείᾳ. Ἐν τῷ σχολείῳ. Ἐν ταῖς συναναστροφαῖς. Παράθεσις τραπέζης ἐν τῇ οἰκογενείᾳ κατὰ τὰς συναναστροφὰς καὶ κατὰ τὰς δεξιώσεις. Ἀρχαὶ ἐθιμοτυπίας. Τρόποι ἐνδύσεως.

Ἄρθρον 4.

Τάξις Ε'.

1. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ, ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ΙΣΤΟΡΙΑ, ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΟΓΝΩΣΤΙΚΑ.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἐθάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18-11-1931)13-1-1932, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9-11-1935 Β.Δ. (Φ.Ε.Κ. 537), προβλεπομένη διὰ τὴν Ε' τάξιν τῶν ἐξαταξίων γυμνασίων ὕλη ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω μαθημάτων. (1)

2. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ΛΑΤΙΝΙΚΑ, ΓΑΛΛΙΚΑ, ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' οὐθάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18-11-1931)13-1-1932, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9-11-1935 Β. Διατάγματος (Φ.Ε.Κ. 537) προβλεπομένη διὰ τὴν Ε' τάξιν τῶν ἐξαταξίων γυμνασίων ὕλη ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω μαθημάτων, προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου

(1) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίου κλασσ. κατευθύνσεως εἰς σελ. 61 κ.έ. τοῦ ἀνά χεῖρας βιβλίου.

1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας. (1)

3. ΑΓΓΛΙΚΑ.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ Β. Διατάγματος τῆς 17)10-19)11)1953 (Φ.Ε.Κ. 334) προβλεπομένη διὰ τὴν Ε' τάξιν τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου, προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας. (2)

4. ΓΓΙΕΙΝΗ.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ Β. Διατάγματος τῆς 16)25-1-1937 προβλεπομένη διὰ τὴν Ε' τάξιν τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων θηλέων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου προσαρμοζομένης εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας. (3)

5. ΤΕΧΝΙΚΑ.

Κατὰ τὸ Α' ἑξάμηνον διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18-11-1931)13-1-1937, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)-11-1935 Β. Διατάγματος (Τ.Ε.Κ. 537) προβλεπομένη διὰ τὴν Ε' τάξιν τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου, προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας. (4)

Κατὰ τὸ Β' ἑξάμηνον διδάσκεται ἡ κατάσκευη τουριστικῆς σημασίας εἰδῶν λαϊκῆς τέχνης διὰ χρησιμοποίησεως ξύλου, σύρματος, μετάλλου, πλαστικῆς ὕλης, ὑφασμάτων, ὡς καὶ σύνθετοι ἐργασίαι ἀγγειοπλαστικῆς καὶ ἡ κατασκευη τεχνητῶν ἀνθῶν.

6. ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ.

Κατὰ τὸ Α' ἑξάμηνον διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18-11-1931)13-1-1932, ὡς ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9-11-1935 Β. Διατάγματος

(1) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίου κλασσ. κατευθύνσεως εἰς σελ. 65 κ.έ. τοῦ ἀνά χεῖρας βιβλίου.

(2) Βλ. ὡσαύτως εἰς σελ. 132 κ. έ. τοῦ βιβλίου τούτου.

(3) Βλ. ὡσαύτως εἰς σελ. 113 κ.έ. τοῦ βιβλίου τούτου.

(4) Βλ. ὡσαύτως εἰς σελ. 114, κ.έ τοῦ βιβλίου τούτου.

(Φ.Ε.Κ. 537) προβλεπομένη διὰ τὴν Ε' τάξιν τῶν ἑξαταξίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου, προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον διδασκαλίας. (1)

Κατὰ τὸ Β' ἑξάμηνον διδάσκονται στοιχεῖα ψυχολογίας τοῦ παιδός, ἧτοι ἡ ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ πορεία τῆς ἀναπτύξεως τοῦ παιδός, τὰ στάδια, τὰ ὁποῖα διατρέχει αὕτη, τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῶν ψυχικῶν καὶ πνευματικῶν λειτουργιῶν κατ' αὐτά, ἡ ψυχολογικὴ τυπολογία τῆς παιδικῆς καὶ ἐφηβικῆς ἡλικίας. Ἐν συνδυασμῶ διδάσκονται στοιχεῖα ψυχοδηγητικῆς καὶ ψυχικῆς ὑγιεινῆς ἐν τῇ οἰκογενείᾳ, ἐν τῷ σχολείῳ, ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἀρχαὶ ἐπαγγελματικῶν προσανατολισμοῦ, ὡς καὶ ἀρχαὶ ἀνθρωπίνων σχέσεων.

Οὕτω κατὰ τὴν ψυχοδηγητικὴν διδάσκονται αἱ ἀφορμαὶ καὶ τὰ αἷτια τῶν ψυχικῶν τραυματισμῶν καὶ συγκρούσεων, οἱ τρόποι ἀποφυγῆς δημιουργίας αὐτῶν ὡς καὶ τῶν ψυχικῶν πλεγμάτων. Κατὰ τὴν ψυχικὴν ὑγιεινὴν διδάσκονται οἱ τρόποι στάσεως ἐνώπιον τῶν προβλημάτων τῆς ζωῆς καὶ τῆς τεχνικῆς τῆς χρήσεως τῶν ψυχικῶν λειτουργιῶν ὡς καὶ τῶν πνευματικῶν τοιούτων πρὸς ἀποφυγὴν καὶ πρόληψιν ψυχικῶν νόσων καὶ ψυχικῶν καταθλίψεων καὶ ἀνωμαλιῶν ὡς καὶ αἱ ἀρχαὶ ἀνατροφῆς τῶν παιδῶν συμφώνως πρὸς τὰ πορίσματα τῆς συγχρόνου ἐφηρμοσμένης ψυχολογίας. Κατὰ τὸν ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸν διδάσκεται ἡ σημασία τοῦ ἐπαγγέλματος, τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ, ὡς καὶ αἱ προϋποθέσεις, τὰς ὁποίας δεόν νὰ λάβῃ τις ὑπ' ὄψει προκειμένου νὰ ἐκλέξῃ ἓν ἐπάγγελμα. Κατὰ τὰς ἀνθρωπίνους σχέσεις διδάσκεται ἡ τεχνικὴ τῆς συζητήσεως καὶ τῆς δημιουργίας διαφερόντων καὶ σκοποῦ κατ' αὐτὴν ὡς καὶ τὰ προβλήματα τὰ ὁποῖα ἀντιμετωπίζει ἡ νέα γυνὴ (ἐπάγγελμα, γάμος κ.τ.λ.).

7. ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.

Α'. Ἐνδυσίς.

α) Κοπτικὴ: Χρῆσις τύπων (πατρῶν) διὰ πάσης φύσεως φορέματα. Ἐφαρμογαὶ φορεμάτων. Δοκιμαὶ (πρόβαι).

β) Πλεκτικὴ καὶ κεντητικὴ. Πάσης φύσεως πλεκτικὴ

(1) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίου κλασσ. κατευθύνσεως εἰς σελ. 113 κ.έ. τοῦ ἀνα χείρας βιβλίου

καὶ κεντητικὴ ἐργασία χειρός. Τρόποι χρήσεως τῶν πλεκτικῶν βελονῶν. Χρησὶς τῆς μικρᾶς βελόνης μετ' ἀγκίστρου καὶ βελονῶν διαφόρων εἰδῶν. Χρησὶς κοινῆς βελόνης πρὸς κεντητικὴν ἐργασίαν διὰ σταυροβελονιάς ἢ κεντήματος μετρητοῦ. Χρησὶς πλεκτικῶν μηχανῶν. Τρόποι χρήσεως. Εἶδη πλέξεως Χρησὶς τῆς ραπτομηχανῆς ὡς κεντητικῆς μηχανῆς. Τρόποι χρήσεως. Εἶδη κεντημάτων. Πλέξεις καὶ κεντήματα διακοσμητικὰ ἐπὶ ὑποδειγμάτων λαϊκῆς τέχνης καὶ πρὸς διακόσμησιν ἐνδυμάτων πάσης φύσεως.

Β'. Διατροφή.

α) Διαιτητικὴ. Σκοπὸς τῆς τροφῆς. Θεραπευτικαὶ ἀξίαι τῶν τροφίμων. Θερμίδες. Θεραπευτικαὶ οὐσίαι — λευκώματα, ὕδατάνθρακες, λίπη, ἄλατα, ὕδωρ, βιταμῖναι. Ἐπιποτισμός, κακοσιτισμός, ὑπερσιτισμός. Δίαιτα βρέφους, νηπίου, δίαιτα παιδῶν, διαιτολόγιον διαφόρων ἡλικιῶν, διαιτολόγιον οἰκογενείας ἀντίστοιχον πρὸς διυφόρου ὕψους προϋπολογισμὸν δαπάνης. Εἰδικὴ διαιτητικὴ ἀσθενῶν, σωματικῶς ἀσχολουμένων ἀτόμων, πνευματικῶς ἀσχολουμένων ἀτόμων, ἐργαζομένων εἰς βαρείας ἐργασίας. Συσχετισμὸς τοῦ διαιτολογίου πρὸς τὸ εἰσόδημα τῆς οἰκογενείας. Ἐπιχώρια ἐδέσματα. Ὄρθολογικὴ σύνθεσις γευμάτων διὰ τὴν ὑγιεινὴν διατροφήν. Καταρτισμὸς ἐδεσματολογίου δι' ὀλόκληρον τὴν ἑβδομάδα. Ἐορτινὰ γεύματα. Δίαιτα λελογισμένης ἀπισχνάνσεως.

β) Ζαχαροπλαστικὴ. Παρασκευὴ πάσης φύσεως γλυκίσματος εἰς μεγάλην ποικιλίαν κατὰ τρόπον ὀρθολογικὸν διὰ τὴν ἀρτιωτέραν καὶ ὑγιεινότεραν διατροφήν τῶν ἀνθρώπων. Ποσολογία ἐκάστου κλυκίσματος.

Τρόποι παρασκευῆς. Συνταγαί. Ἀπλᾶ καὶ σύνθετα γλυκίσματα. Γλυκίσματα κουταλιοῦ, πάσται, ταψιοῦ. Κρέμα καὶ κλπ. Γλυκίσματα ἐκ μέλιτος καὶ ἰδιαιτέρος ἐκ σταφίδος.

Ὁργάνωσις τῆς Ζαχαροπλαστικῆς ἐργασίας. Τὰ σκευή. Νεώτερα σκευή ζαχαροπλαστικῆς, τρόποι χρήσεως καὶ ἐργασία τὴν ὁποίαν ἐπιτελεῖ ἕκαστον.

Γ'. Οἴκησις.

α) Μελισσοκομία, κτηνοτροφία, πτηνοτροφία.

Βασικαὶ γνώσεις μελισσοκομίας, κτηνοτροφίας (τῶν ἀπαντωμένων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπαρχίαν ζώων) καὶ πτηνοτροφίας. Κονικλοτροφία.

β) Ἐπίπλωσις καὶ διακόσμησις: Ἐπιπλα καὶ σκευὴ ἀγροτικῆς οἰκίας καὶ ἀστικῆς. Ἐπισήμανσις τῶν καταλλή-

λων ὑλικῶν καὶ τῶν ποικιλιῶν αὐτῶν, τῆς ποιότητος καὶ τοῦ κόστους αὐτῶν. Καθοδήγησις πρὸς ὀρθοοικίην ἐκλογὴν, ἀπλῶν, στερεῶν, πρακτικῶν, εὐώνων καὶ καλαισθητῶν ἐπίπλων καὶ σκευῶν συναρμολογούμενων πρὸς ἄλληλα καὶ πρὸ παντὸς προσαρμοζομένων πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς χρησιμοποιουμένης ταῦτα οἰκογενείας. Δημιουργία κριτηρίου ἀσφαλούς ἐν τῇ ἐκλογῇ καὶ τῇ χρησιμοποιήσει τῶν οἰκιακῶν ἀντικειμένων. Ἐνημέρωσις ἐπὶ τῶν ἐπίπλων καὶ σκευῶν ὄλων τῶν δωματίων καὶ ἰδιαίτερος τῆς κουζίνας. Καθαρισμὸς καὶ συντήρησις ἐπίπλων καὶ σκευῶν πάσης φύσεως (θευμάτρωι, μετάλλινα εἶδη, ἀγγυρᾶ, πλαστικά, ξύλινα κ.λ.π.). Αἱ κατ' ἔτος ἐπιβαλλόμεναι ἀνανεωτικαὶ ἐπισκευαὶ καὶ ἐπιδιορθώσεις. Προϋπολογισμὸς σχετικῶν δαπανῶν.

Δ'. Οἰκογένεια.

α) Ψυχαγωγία τῶν παιδῶν. Προγράμματα. ψυχαγωγίας. Τὸ Ραδιόφωνον. Ὁ τύπος. Ὁ κινηματογράφος. Ἡ παιδικὴ βιβλιοθήκη. Οἱ δίσκοι τῆς μουσικῆς.

β) Διοργάνωσις παιδικῶν ἑορτῶν: Παιδικὰ παίγνια. Ἡ ἔννοια τοῦ ἀνεκδότου. Παιδικὰ ἀνέκδοτα.

γ) Περιποίησης βρεφῶν καὶ παιδῶν ὡς καὶ ἀσθενῶν τοιούτων.

Ἄρθρον 5.

Τάξις Στ'.

1. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ, ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18-11-1931)13-1-1932, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9-11-1935 Β. Διατάγματος (Φ.Ε.Κ. 537), προβλεπομένη διὰ τὴν Στ' τάξιν τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων ὕλη ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω μαθημάτων. (1)

2. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ΓΑΛΛΙΚΑ, ΙΣΤΟΡΙΑ, ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ, ΚΟΣΜΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἑβδομαδιαίας διποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9-11-1935 Β. Διατάγματος (Φ.Ε.Κ. 537) προβλεπομένη διὰ τὴν Στ' τάξιν τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων ὕλη ἐκάστου τῶν ἀνω-

(1) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίου κλασσ. κατευθύνσεως εἰς σελ. 61 κ. ἑ. τοῦ ἀνα χεῖρας βιβλίου.

τέρω μαθημάτων, προσαρμοζομένη πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἐβδομαδιαίας δι-
αζ διδασκαλίας. (1)

3. ΑΓΓΛΙΚΑ.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἐξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ Β.Δ. τῆς 17)10-19)11)1953 (Φ.Ε.Κ. 334) προβλεπο-
μένη διὰ τὴν Στ' τάξιν τῶν ἐξαταξίων γυμνασίων ὕλη
τοῦ μαθήματος τούτου, προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ
ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἐβδομαδιαί-
ας διδασκαλίας. (2).

4. ΦΥΣΙΟΓΝΩΣΤΙΚΑ.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἐξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ
ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18-11-1931)13-1-1932, ὡς τοῦτο
ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9-11-1935
Β. Διατάγματος (Φ.Ε.Κ. 537) προβλεπομένη διὰ τὴν
Στ' τάξιν τῶν ἐξαταξίων γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος
τούτου. (3)

Κατὰ τὸ Β' ἐξάμηνον θὰ διδαχθοῦν προσέτι καὶ
στοιχεῖα τινὰ τῆς Βρωματοχημείας ἐκ τῶν κάτωθι κεφα-
λαίων.

Θρεπτικαὶ ὕλαι. Γενικά. Λευκώματα. Λίπη. Ὑδα-
τάνθρακες. Βιταμῖναι. Ἀνόργανα ἄλατα. Τροφή τοῦ
ἀνθρώπου. Ὅροι τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ πληροῖ ἡ τρο-
φή. Θερμαντικὴ ἀξία τῆς τροφῆς, ἀπαραίτητον ποσὸν
λευκώματος. Σημασία τοῦ λίπους καὶ τῶν ὑδατανθράκων
διὰ τὴν διατροφήν. Ἐπίδρασις τῆς τροφῆς ἐπὶ τῶν ὀρ-
γάνων τῆς πέψεως. Ἰκανότης κορεσμοῦ. Σημασία τῆς
βιταμίνης διὰ τὴν διατροφήν. Φυτοφαγία. Σημασία τοῦ
ὕδατος καὶ τῶν ἀνοργάνων ἀλάτων διὰ τὴν διατροφήν.
Γενικαὶ παρατηρήσεις περὶ τῶν ὕδρων, τοὺς ὁποίους πρέ-
πει νὰ πληροῖ ἡ τροφή.

α) Φυτικά τρόφιμα. Γενικά. Δημητριακοὶ καρποὶ
καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν προϊόντα. Γλυκαντικαὶ ὕλαι. Δειγματο-
ληψία — κανονισμὸς δειγματοληψιῶν.

β) Ζωϊκὰ τρόφιμα. Γενικά. Κρέας καὶ προϊόντα ἐκ
κρέατος. Ὅροι λειτουργίας ψυγείων. Ὄα, προϊόντα ἐξ
ὠῶν. Γάλα καὶ προϊόντα ἐκ γάλακτος.

(1) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίου κλασσ. κατευ-
θύνσεως εἰς σελ. 65 κ.έ. τοῦ ἀνα χεῖρας βιβλίου.

(2) Βλ. ὡσαύτως εἰς σελ. 133 κ. έ. τοῦ βιβλίου τούτου.

(3) Βλ. ὡσαύτως εἰς σελ 101 κ.έ. τοῦ βιβλίου τούτου.

Λίπη και Ἐλαία. Ζωϊκὰ λίπη. Φυτικὰ λίπη και ἔλαια. Ἐσκληρυμμένα φυτικὰ ἔλαια. Μείγματα λιπῶν και Ἐλαίων.

5. ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.

Α'. Ἐνδυσις.

α) Ὑφασματολογία. Τὰ συνηθέστερα ὑφάσματα δι' ἐσώρροχα καθ' ὕλην. Χαρακτηριστικὰ ὑφασμάτων. Ποιότης. Χρῶμα. Αἱ ὑφαντικαὶ ἴνες. Συνθετικαὶ ὕλαι. Ἡ συντήρησις και περιποίησης τῶν ὑφασμάτων και ἐνδυμάτων. Ἡ ὑγιεινὴ τῆς ἐνδυμασίας. Συνδυασμὸς τοῦ χρώματος τῶν ὑφασμάτων πρὸς τὴν χρῆσιν αὐτῶν. Σύνθεσις τῶν ἀσπρορρούχων τῆς προικὸς. Ἡ σύνθεσις τῆς ἐνδυμασίας τοῦ ἀνθρώπου καθ' ἡλικίας και ἐποχάς. Ἐνημέρωσις ἐπὶ τῶν τιμῶν τῶν διαφόρων ὑφασμάτων κατὰ ποιότητας και συστατικὰς ὕλας. Καταρτισμὸς πλήρους καταλόγου εἰδῶν λινοθήκης, στρωμάτων και τοῦ λοιποῦ ὑφασματικοῦ ὕλικου πρὸς πλήρη ἐπένδυσιν παιδικοῦ ὑποδοματίου χρησιμοποιοῦμένου ὡς ξενῶνος κ.λ.π. μεθ' ὑπολογισμοῦ τῶν κόστους εἰς ἐκάστην περίπτωσιν κατὰ ποιότητα ὕλικου.

β) Αἰσθητικὴ τῆς ἐνδυμασίας. Τὸ ἔνδυμα και ἡ ὀλοκλήρωσις του ἐπὶ τοῦ ἀτόμου ὡς ἔκφρασις τῆς ἰδιαιτέρας του φυσιογνωμίας. Ὁ συρμὸς (μόδα). Αἰσθητικὴ τοῦ συρμοῦ. Τὸ ἔνδυμα κατὰ τὸ παρελθὸν και κατὰ τὸ παρὸν ὡς ἔκφρασις τῶν αἰσθητικῶν και κοινωνικῶν ἀντιλήψεων. Ἡ ἐξέλιξις τῆς ἑλληνικῆς γυναικείας ἀμφιέσεως. Τὰ βασικὰ κέντρα και οἱ τύποι τῶν ξένων συρμῶν και τὰ σύγχρονα ἑλληνικὰ πρότυπα. Τὰ σχέδια τοῦ Ἑλληνικοῦ συρμοῦ.

γ) Σύνθετοι ἐργασίαι. Ἀσκησις ἐπὶ ἐργασιῶν ὅλων τῶν κατηγοριῶν, ὡς ὀρίζονται ἐν ταῖς προηγουμέναις τάξεσι και ἐμβάθυνσις ἐνθα παρίσταται ἀνάγκη.

Προηγμένη τεχνικὴ τῆς ραφῆς διὰ ραπτομηχανῆς, κατασκευὴ ἐσωρούχων συνθετωτέρων μὲ ἰδιαιτέρας προστιθεμένης χειρίδας ἐπὶ τῇ βάσει ὑποδείγματος. Ἐπιδιορθώσεις ἀσπρορρούχων διὰ χειρὸς ὑπὸ μορφήν ἐντιθεμένων ἢ ἐπιτιθεμένων ἐμβαλωμάτων, Ἐπιδιορθώσεις δι' ἐνυφάνσεως (μαντάρισμα) ὑφαντῶν και πλεκτῶν.

Μεταποιήσεις ἐνδυμάτων ἐπὶ τῇ βάσει ἰδίας σχεδιασεως. Ἐπισκευὴ ἐφθαρμένων μερῶν διὰ μηχανῆς ὑφαντῶν και πλεκτῶν.

Πλέξις γαντιῶν. Πλέξις ἀντικειμένων συνεχῶν ἢ

διατρήτων (καλύματα, γιακάδες, πουλόβερ, ζακέτες). Πλέξις με λεπτήν κλωστήν.

Χειροτεχνήματα διὰ βελονίων λεπτῆς πλέξεως. Πλέξις δικτύων καὶ ἐπιδιορθώσεις αὐτῶν. Λευκὸν κέντημα. Ἔργασαι ἐπὶ ὀπῶν ὑφασμάτων. Πολύχρωμον κέντημα.

Β'. Διατροφή.

α) Γαλακτομία, τυροκομία. Βασικαὶ γνώσεις γαλακτοκομίας καὶ τυροκομίας πρὸς παρασκευὴν ὑγιεινῶν τροφῶν ἐκ γάλακτος. Παρασενὴ βουτύρου καὶ τυροῦ.

β) Ποτοποιία. Βασικαὶ γνώσεις παρασκευῆς ποτῶν ἀναψυκτικῶν, ἡδυπότων, εὐφραντικῶν καὶ ποικίλων μειγμάτων.

γ) Διατήρησις τροφίμων. Τρόποι διατηρήσεως τροφίμων. Διατήρησις λαχανικῶν, ὀπωρῶν, κρεάτων, ἰχθύων κ.λ.π. διὰ ἀποξηράνσεως ἢ κονσερβοποιήσεως. Ψυγεία πάγου ἢ ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας. Αἱ μορφαὶ ἀφ' ἧς προσφέρονται τὰ τρόφιμα, νωπά, ξηρὰ ἢ διατηρημένα εἰς τὴν ἀγοράν. Ἡ οἰκονομικὴ καὶ ὑγιεινολογικὴ σημασία τῆς προφυλάξεως καὶ διατηρήσεως τῶν τροφίμων τοῦ οἴκου. Νέαι μέθοδοι διατηρήσεως τροφίμων.

Γ'. Οἴκησις.

α) Σηροτροφία. Βασικαὶ ἀρχαὶ σηροτροφίας.

β) Ἐφαντουργία. Βασικαὶ ἀρχαὶ κατασκευῆς ἀπλῶν ταπήτων. Τρόποι διατηρήσεως καὶ ἐκλογῆς αὐτῶν. Μήσις εἰς τὰς ὑφαντικὰς ἐργασίας.

γ) Διακοσμητικαὶ τέχναι. Σπουδὴ τῆς κεραμικῆς, τῆς ὑφαντικῆς, τῆς ὑαλουργίας, τοῦ χάρτου, τῆς πλαστικῆς, τοῦ φωτισμοῦ, τοῦ μετάλλου, τῶν χειροτεχνημάτων, τῶν συλλογῶν, τῆς διακοσμήσεως τῶν παραθύρων, τῶν παραπετασμάτων, τῶν κουρτινῶν, τῶν δαπέδων, τῶν ποίχων πρὸς σκοποὺς διακοσμητικούς.

Ἐσωτερικὴ διακόσμησις τῶν οἰκιῶν, τῶν ξενοδοχείων, τῶν ἐστιατορίων, τῶν σχολείων, τῶν γραφείων, τῶν ἐργοστασίων.

Διακοσμητικὴ τῶν προθηκῶν. Διακοσμητικὴ τῶν ἐκθέσεων.

δ) Οἰκιακὸν φαρμακεῖον. Κατάρτισις πλήρους οἰκιακοῦ φαρμακείου μετὰ πλήρους καταλόγου τῶν φαρμάκων, τῶν τιμῶν ἐκάστου καὶ τοῦ σκοποῦ τὸν ὁποῖον ἐκπληροῖ. Τὰ κυριώτερα φάρμακα.

Δ' Οἰκογένεια.

α) Ἡ διαχείρισις τῶν οἰκονομικῶν. Αἱ ἀγοραὶ· Ὁ προϋπολογισμὸς. Τὰ οἰκονομικὰ σχέδια. Προϋπολογισμὸς μεγάλων οἰκογενειῶν. Ἡμερολόγιον διαχειρίσεως οἰκογενείας.

β) Ὁργάνωσις τροφοδοσίας μεγάλων κτιρίων (ξενοδοχείων ἐστιατορίων κ.τ.λ.). Τιμαί.

Ἄρθρον 6.

Αἱ διατάξεις τοῦ Β. Δ)τος 635)1961 «περὶ Ὁρολογίου καὶ ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῆς Δ' τάξεως τῶν Γυμνασίων κατευθύνσεως Οἰκιακῆς Οἰκονομίας (ΦΕΚ 154) καταργοῦνται ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1962—63.

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ἡμέτερον Ὑπουργὸν ἀνατίθεμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Δ)τος.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 6 Ὀκτωβρίου 1962

ΠΑΤΛΟΣ

Β.

Ὁ ἐπὶ τῆς Ἐθν. Παιδείας καὶ Θρησκ)των Ὑπουργὸς
ΓΡ. ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ

Β.Δ. 191)1961Φ.Ε.Κ.55)18-3-1961, τ. Α΄.)

Περὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ ὠρολογίου προγράμματος τῆς
Δ΄ τάξεως Γυμνασίων πρακτικῆς κατευθύνσεως.

ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ (1)

Διδασκόμενα μαθήματα	Ἑβδομαδιαῖαι ὥραι διδασκαλίας	Τάξις Δ΄	Τάξις Ε΄	Τάξις ΣΤ΄
1. Θρησκευτικά	2	2	2	
2. Ἀρχαῖα Ἑλληνικά	6	6	6	
3. Νέα Ἑλληνικά	3	3	3	
4. Ἱστορία — Ἀγωγή Πολίτου	2	2	3	
5. Φιλοσοφικά	—	2	2	
6. Ξένη Γλῶσσα	3	3	3	
7. Μαθηματικά	7	6	6	
8. Κοσμογραφία	—	—	2	
9. Φυσικά	6	6	6	
10. Γεωγραφία	1	1	—	
11. Τεχνικά	2	2	2	
12. Ὀδική	1	—	—	
13. Ὑγιεινὴ	—	1	—	
14. Γυμναστική	3	3	3	
Σύνολον	36	36	38	

Ἄρθρον 1.

Καθορίζεται ὡς κάτωθι τὸ ἀναλυτικὸν καὶ ὠρολόγιον πρόγραμμα τῶν μαθημάτων τῆς Τετάρτης (Δ΄) τάξεως τῶν Γυμνασίων Πρακτικῆς Κατευθύνσεως.

Ἄρθρον 2.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ. (ἜΩραι καθ' ἑβδομάδα 2)

Ἱστορία α) τοῦ ἔργου τῶν Ἀποστόλων μετ' ἀναγνώσεως καὶ ἐρμηνείας οὐσιωδῶν περικοπῶν ἐκ τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων καὶ β) τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, ἐξαιρουμένων ἰδίᾳ τῶν μεγάλων Θρησκευτικῶν φυσιογνωμιῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς δι' αὐτῶν ἀναπτύξεως τῆς διδασκαλίας αὐτῆς, ὡς ἐπίσης καὶ τῶν κυριωτέρων σταθμῶν τῆς ἐξελίξεως τῆς χριστιανικῆς τέχνης, καὶ τονιζομένων τῶν

(1) Διὰ τὰς τρεῖς κατωτέρας τάξεις ἰσχύει ἀντιστοίχως τὸ ὠρολόγιον καὶ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν Γυμνασίων τῆς πρώτης βαθμίδος, ὡς ἔχει ἐφαρμογὴν ἀπὸ τοῦ παρόντος σχολ. ἔτους 1963—64 (βλ. σελ. 3 κ. ἐ. τοῦ ἀνά χεῖρας βιβλίου).

σημερινῶν σχέσεων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὰς λοιπὰς καὶ τῆς πρὸς ἀλλήλας κοινωνίας τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Ἄρθρον 3.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ. (Ἔθραι καθ' ἑβδομάδα 6).

1. Ἀνάγνωσις συγγραφέων. α) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐνὸς ἐκ τῶν Ὀλυνθιακῶν καὶ ἐνὸς ἐκ τῶν Φιλίππων τοῦ Δημοσθένους, συμπληρουμένη δι' ἀναγνώσεως δοκίμου μεταφράσεως ἐκλεκτῶν μερῶν τοῦ Κατὰ Λεωκράτους λόγου τοῦ Λυκούργου, μέχρι τέλους Ἰανουαρίου.

Λογικὴ καὶ πραγματικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἐκάστοτε ἀναγιγνωσκομένων μερῶν ἐκάστου λόγου, ἀνάλογος πρὸς τὴν γενομένην ἐν τῇ τρίτῃ τάξει κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Λυσίου καὶ τοῦ Ἰσοκράτους.

Καλαισθητικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἐκάστοτε ἀναγιγνωσκομένων πρὸς καθαρωτέραν διαγραφὴν τῶν ἐννοιῶν τοῦ ρητορικοῦ λόγου, τῶν διαφορῶν γενῶν αὐτοῦ, τῶν κυρίων μερῶν τοῦ ρητορικοῦ λόγου, τῶν εἰδῶν τοῦ ρητορικοῦ ὕφους, τῶν μέσων τῆς ρητορικῆς ἐκφράσεως κλπ.

Ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Λυκούργος ὡς ρήτορες. Ἡ ρητορία ἐν Ἀθήναις.

β) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία τῆς Α' καὶ Β' ἐπιστολῆς τοῦ Ἰσοκράτους πρὸς Φίλιππον κατ' Ἰανουάριον. Λογικὴ ἐπεξεργασία καὶ πραγματικὴ ἐκτίμησις αὐτῶν.

γ) Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Φεβρουαρίου ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία κατ' ἐκλογὴν ἱστορικῶν μερῶν τοῦ Θουκυδίδου, ἀποτελοῦντων ἐνιαῖα τμήματα. Λογικὴ καὶ πραγματικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἐκάστοτε ἀναγιγνωσκομένων.

Συμπλήρωσις τῆς ἐννοίας τῆς Ἱστοριογραφίας διὰ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Θουκυδίδου. Ὁ Θουκυδίδης ὡς ἱστορικὸς συγγραφεὺς. Γενικὴ τις σύγκρισις τούτου πρὸς τὸν Ἡρόδοτον καὶ Ξενοφῶντα.

δ) Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἔτους ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία μιᾶς ραψωδίας τῆς Ὀμήρου Ὀδυσσεΐας καὶ μιᾶς ἐκ τῶν ραψωδιῶν τῆς Ὀμήρου Ἰλιάδος.

Λογικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἐκάστοτε ἀναγιγνωσκομένων πρὸς συμπερίληψιν τῶν κυρίων νοημάτων αὐτῶν. Πραγματικὴ ἐπεξεργασία τῶν αὐτῶν πρὸς συλλογὴν καὶ ταξινομήσιν τῶν κυριωτέρων στοιχείων τοῦ πολιτισμοῦ, τῶν ἀπαντώντων εἰς αὐτὰ. Ὁ Ὀμηρικὸς πολιτισμὸς καὶ ἡ περαιτέ-

ρω ἐξέλιξίς αὐτοῦ εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα. Ἐκτίμησις τῆς ἐξελίξεως.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς μέχρι τοῦδε ἀναγνώσεως τοῦ Ὀμήρου καὶ ἐν παραλληλισμῶ πρὸς τὸ νεοελληνικὸν ἔπος καθορισμὸς τῆς ἐννοίας τοῦ ἔπους καὶ δὴ τοῦ ἠρωϊκοῦ, καὶ τῶν μέσων τῆς ἐπικῆς ποιήσεως: Ὁ Ὀμηρος ὡς τὸ πρότυπον τῆς κῆς ποιήσεως. Στοιχειώδης ἐξέτασις τῆς σχέσεως τῆς ἐπι-ἐπικῆς ποιήσεως. πρὸς τὰ γνωστὰ λογοτεχνικὰ εἶδη (ἱστορίαν, μυθιστορίαν, ρητορείαν καὶ πρὸς τὰς εἰκαστικὰς τέχνας, καὶ δὴ τὴν πλαστικὴν καὶ γραφικὴν. Ἀνεύρεσις μερῶν μεταξὺ τῶν ἀναγινωσκομένων, διδόντων ἀφορμὴν εἰς πλαστικὴν καὶ γραφικὴν παράστασιν καὶ χρησιμοποίησιν αὐτῶν εἰς ταύτην.

Σύντομος ἐξέτασις τοῦ δακτυλικοῦ ἑξαμέτρου καὶ ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἔμμετρον ἀνάγνωσιν τοῦ ἐκάστοτε ἐρμηνευομένου μέρους.

2. Γλωσσικὴ διδασκαλία. α) Γραμματικὴ. Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Ὀμήρου σύντομος ἀντιπαραβολὴ τῆς Ὀμηρικῆς Γραμματικῆς πρὸς τὴν τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου. Γλωσσολογικὴ ἐρμηνεία ἐνίων γραμματικῶν φαινομένων.

β) Συντακτικόν. Συμπληρωματικὴ ἐξέτασις τῶν κυριωτέρων συντακτικῶν φαινομένων τοῦ ἀρχαίου λόγου καὶ ποικίλαι ἐργασίαι τῶν μαθητῶν πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν ἐκάστοτε ἐξεταζομένων, ὡς ἐν τῇ Γ' τάξει.

Ἄρθρον 4.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ. (᾽Ὡραι καθ' ἑβδομάδα 3).

1. Ἀνάγνωσις ἐκ καταλλήλου συλλογῆς ἢ καὶ ἐξ αὐτοτελῶν βιβλίων πεζῶν (ιδίως ἐκτενεστέρων διηγημάτων καὶ ἐκλογῶν ἐξ αὐτοβιογραφιῶν, ἐπιστολῶν, χαρακτηρισμῶν) καὶ ποιητικῶν (ιδίως λυρικῶν) νεοελληνικῶν λογοτεχνημάτων. Ἀνάγνωσις ἐκλεκτῶν ἀποσπασμάτων ἐκ τοῦ δημοδεστέρου λόγου τῆς Βυζαντινῆς περιόδου, πεζοῦ καὶ ἑμμέτρου.

Γλωσσικὴ, λογικὴ καὶ πραγματικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγινωσκομένων, ὡς εἰς τὰς προηγούμενας τάξεις. Κατεύθυνσις, τῆς προσοχῆς τῶν μαθητῶν εἰς τὰ ζητήματα τοῦ πλουτισμοῦ τῆς γλώσσης καὶ τῶν παραγόντων αὐτοῦ ὡς καὶ εἰς ζητήματα καθαρότητος τῆς γλώσσης καὶ τῶν ὁρίων τῆς παραδοχῆς τῶν ξένων λέξεων.

Λογοτεχνική ἐπεξεργασία τῶν ἀναγινωσκομένων. Βαθύτερα ἐξέτασις τῶν μέσων τῆς λογοτεχνικῆς παραστάσεως. Πληροφορία περὶ τῶν ἀναγινωσκομένων εἰδῶν τοῦ πεζοῦ λόγου καὶ τῶν διαφόρων εἰδῶν τῆς ποιήσεως καὶ τῶν ἀναγινωσκομένων συγγραφέων. Χαρακτηρισμὸς τοῦ ὕφους τῶν πεζολόγων (πυκνὸν, νευρῶδες, ἀνθηρὸν, ἀπλοῦν, ἐπιτηδευμένον, ἄτονον, πλαδαρὸν). Καλαισθητικὴ ἀνάγνωσις πεζογραφημάτων. Ἀπαγγελία ποιημάτων.

Μετρικὴ. Ἀνασκόπησις καὶ ἐμπέδωσις τῆς ὅλης νεοελληνικῆς στιχοιργικῆς.

2. Προφορικαὶ ἐκθέσεις ὑπὸ τῶν μαθητῶν, ἀνάλογοι πρὸς τὰς γινόμενας εἰς τὰς προηγουμένας τάξεις. Ἀσκήσις ἐπίσης τῶν μαθητῶν εἰς τὴν διὰ συνεχοῦς λόγου ἔκθεσιν ἀτομικῶν αὐτῶν ἐργασιῶν μὲ τὴν βοήθειαν μόνον σημειώσεων.

3. Γραπτὰ ἐκθέσεις. Ἐκθέσεις παντοειδοῦς περιεχομένου κατ' ἐλευθέρην ἐγλογὴν τῆς τάξεως ἢ ἐνὸς ἐκάστου τῶν μαθητῶν. Ἰδίως δὲ περιλήψεις ἀναγνωσθέντων λογοτεχνημάτων καὶ κρίσεις ἐπ' αὐτῶν, ταξινομήσεις διδαχθέντος ὕλικῶ ἐκ τῶν διαφόρων μαθημάτων, μικραὶ πραγματεῖαι ἐπ' αὐτοῦ, χαρακτηρισμοὶ καὶ ἡμερολόγια ἐργασίας καὶ ζωῆς ομάδων καὶ τάξεως. Συνέχισις τῶν ποιητικῶν ἀσκήσεων τῶν μαθητῶν.

Ἄρθρον 5.

ΓΑΛΛΙΚΑ. (Ἔθραι καθ' ἑβδομάδα (3).

1. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία περιγραφῶν καὶ διηγήσεων ἀναφερομένων εἰς τὴν ἠθικὴν, πνευματικὴν καὶ κοινωνικὴν δρᾶσιν τοῦ ἀνθρώπου. Ζωηραὶ καὶ παραστατικαὶ περιγραφαὶ ἐκ τῆς Γαλλικῆς ζωῆς, Ἱστορίας καὶ Μυθολογίας. Βιογραφίαι μεγάλων ἀνδρῶν. Λογοτεχνικὰ ἀποσπάσματα ποικίλου περιεχομένου ἐκ νεωτέρων συγγραφέων.

Ἀπομνημόνευσις τῶν ἐκάστοτε ἀπαντωσῶν νέων λέξεων καὶ φράσεων καὶ ἀπαγγελίαι ἀπὸ στήθους ἐνίων ποιημάτων.

2. Γραμματικὴ: Ἀναθεώρησις τῶν διδαχθέντων καὶ συμπλήρωσις αὐτῶν. Χρῆσις τῆς ὑποτακτικῆς. Συμφωνία χρόνων καὶ ἐγλίσεων. Συνθετώτερα συντακτικὰ φαινόμενα, ἐν ἀντιπαραβολῇ πρὸς τὰ τῆς Ἑλληνικῆς συντάξεως, ἐπὶ τῇ βάσει διδομένων ἀσκήσεων καὶ τῶν ἐκάστοτε ἀναγινωσκομένων.

3. Ἀσκήσις εἰς τὸ Γαλλιστὶ διαλέγεσθαι, ὡς εἰς τὰς προηγουμένας τάξεις.

4. Ἀσκήσις εἰς τὸ Γαλλιστὶ γράφειν ὡς ἐν τῇ Γ' τάξει.

Ἄρθρον 6.

ΙΣΤΟΡΙΑ. (Ἦραι καθ' ἑβδομάδα 2).

Ἱστορία τῶν Μέσων Χρόνων, ἀπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου μέχρι τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς, εὐρύτερον ἐκτεθειμένης τῆς Βυζαντινῆς ἱστορίας, μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Ἄρθρον 7.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ. (Ἦραι καθ' ἑβδομάδα 7)

Α' Ἀλγεβρα (Α' ἑξάμηνον 4 ὥραι, Β' ἑξάμηνον 2 ὥραι).

Ἐξισώσεις πρώτου βαθμοῦ μὲ ἓνα ἄγνωστον. Διερεύνησις τῆς $ax+b=0$.

Ἀπλᾶ προβλήματα λυόμενα μὲ τὴν βοήθειαν τῆς $ax+b=0$.

Περὶ συναρτήσεως: ἔννοια τῆς συναρτήσεως, ἀπεικόνισις ζευγῶν (x, y) συναρτήσεως, γραφικὴ παράστασις τῆς $y = ax+b$, λύσις τῆς $ax+b = 0$ μὲ τὴν βοήθειαν τῆς γραφικῆς παραστάσεως.

Ἀνισότητες πρώτου βαθμοῦ μὲ ἓνα ἄγνωστον.

Συστήματα δύο ἐξισώσεων πρώτου βαθμοῦ μὲ δύο ἀγνώστους, ιδιότητες, μέθοδοι λύσεως. Γραφικὴ λύσις συστήματος δύο πρωτοβαθμίων ἐξισώσεων μὲ δύο ἀγνώστους.

Ἀπλᾶ συστήματα περισσότερων τῶν δύο πρωτοβαθμίων ἐξισώσεων μὲ ἰσαριθμούς ἀγνώστους. Ἀπλᾶ προβλήματα λυόμενα μὲ τὴν βοήθειαν πρωτοβαθμίων συστημάτων.

Ἐξαγωγή τῆς τετραγωνικῆς ρίζης θετικῶν ἀριθμῶν. Ἀπλᾶ ριζικά, ἔννοια ἀσυμμέτρων ἀριθμῶν. Ὁρισμὸς τῶν μιγαδικῶν ἀριθμῶν, σημεῖα ὀριζόμενα διὰ τῶν μιγαδικῶν ἀριθμῶν.

Ἐξισώσεις δευτέρου βαθμοῦ μὲ ἓνα ἄγνωστον. Σχέσεις συντελεστῶν καὶ ριζῶν καὶ ἀνάλυσις εἰς γινόμενον πρωτοβαθμίων παραγόντων τοῦ τριωνύμου $ax^2+bx+\gamma$. Διτετράγωνοι ἐξισώσεις. Ἐξισώσεις μὲ ἀπλᾶ ριζικά.

Ἄπλᾳ ουστήματα καὶ προβλήματα λνόμενα μὲ τὴν βοήθειαν δευτεροβαθμίων ἐξισώσεων.

Περὶ ἀριθμητικῶν καὶ γεωμετρικῶν προόδων. Περὶ λογαρίθμων. Εὗρεσις ἀριθμητικῶν ἐξαγομένων μὲ τὴν βοήθειαν τῶν λογαρίθμων.

Β' Γεωμετρία. (Α' καὶ Β' ἑξάμηνον 3 ὥραι)

Αἱ παράλληλοι εὐθεῖαι: γνωρίσματα καὶ ιδιότητες παραλλήλων εὐθειῶν: γνωρίσματα τεμνομένων εὐθειῶν, ἐφαρμογαὶ τῶν παραλλήλων εὐθειῶν.

Τὰ παραλληλόγραμμα: ιδιότητες, γνωρίσματα, εἶδη παραλληλογράμμων. Ἐφαρμογαὶ τῶν ιδιοτήτων τῶν παραλληλογράμμων. Θέσεις εὐθείας πρὸς κύκλον. Θέσεις δύο μὴ ὁμοκέντρων περιφερειῶν.

Ἐγγεγραμμένα γωνία.—Ἐγγεγραμμένα καὶ περιγεγραμμένα εἰς κύκλους εὐθύγραμμα σχήματα: ιδιότητες ἐγγεγραμμένων γωνιῶν, γραφικαὶ ἐφαρμογαί, ιδιότητες τῶν ἐγγεγραμμένων τετραπλεύρων.

Μέτρησις καὶ ἐμβαδὸν εὐθυγράμμων σχημάτων. Μετρικαὶ σχέσεις μεταξὺ τῶν πλευρῶν τῶν τριγώνων. Πυθαγόρειον θεώρημα καὶ ἀντίστοιχα πορίσματα: τὸ τετράγωνον τοῦ ἐπὶ τὴν ὑποτείνουσας ὕψους ὀρθογωνίου τριγώνου, γραφικαὶ ἐφαρμογαί. Τὸ τρίγωνον πλευρᾶς πλασιογωνίου τριγώνου, θεωρήματα τῶν διαμέσων, ἐμβαδὸν τριγώνου ἐκ τῶν πλευρῶν αὐτοῦ

Ἀνάλογα ποσά. Θεώρημα Θαλοῦ. Εὐθεῖα παράλληλος πρὸς τὴν μίαν τῶν πλευρῶν τριγώνου καὶ τέμνουσα τὰς δύο ἄλλας. Γραφικαὶ ἐφαρμογαί. Τὰ θεωρήματα ἐσωτερικῆς διχοτόμου τριγώνου.

Ὅμοια εὐθύγραμμα σχήματα: περιπτώσεις ὁμοιότητος τριγώνων, γενικαὶ ιδιότητες τῶν ὁμοίων εὐθυγράμμων σχημάτων, ἐφαρμογαὶ τῶν ὁμοίων σχημάτων (δέσμη εὐθειῶν, δύναμις σημείου πρὸς κύκλον).

Κανονικὰ εὐθύγραμμα σχήματα: ιδιότητες, γραφικαὶ ἐφαρμογαί. Μέτρησις περιφερείας. Μέτρησις κύκλου, τόξου καὶ κυκλικῆς τομῆως.

Ἡ ἀναλυτικὴ καὶ συνθετικὴ μέθοδος. Γεωμετρικοὶ τύποι.

Γ' Τριγωνομετρία (Β' ἑξάμηνον 2 ὥραι)

α) Σύντομος ἀνασκόπησις τοῦ Πυθαγορείου θεωρήματος καὶ τῶν περὶ ὁμοιότητος τριγώνων ἐκ τῆς Γεωμετρίας.

β) Οἱ τριγωνομετρικοὶ ἀριθμοὶ (ἢ τριγωνομετρικοὶ λόγοι) ὡς λόγοι τῶν μηκῶν τῶν πλευρῶν ὀρθογωνίου τριγώνου, ἦτοι:

$$\begin{aligned} \eta\mu B &= \frac{\beta}{\alpha}, & \sigma\upsilon\nu B &= \frac{\Upsilon}{\alpha}, & \epsilon\phi B &= \frac{\beta}{\gamma}, & \sigma\phi B &= \frac{\Upsilon}{\beta}, & \epsilon\phi B &= \frac{\eta\mu B}{\sigma\upsilon\nu B}, \\ \sigma\phi B &= \frac{\sigma\upsilon\nu B}{\eta\mu B}, & \epsilon\phi B \sigma\phi B &= 1, & \eta\mu^2 B &+ \sigma\upsilon\nu^2 B &= 1, & \eta\mu B &= \sigma\upsilon\nu \Gamma \\ & & & & & & & & \eta\mu B \end{aligned}$$

(ὅθεν αἱ σχέσεις μεταξὺ τῶν τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν δύο συμπληρωματικῶν γωνιῶν). Ἀντίστοιχοι ἐκάστοτε ἐφαρμογαὶ εἰς ὑπολογισμοὺς εὐθυγράμμων μηκῶν καὶ γωνιῶν μὲ τὴν βοήθειαν τῶν πινάκων, οἱ ὅποιοι δίδουν ἀπ' εὐθείας τὰς τιμὰς τῶν τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν.

γ) Οἱ τριγωνομετρικοὶ ἀριθμοὶ ὡς μέτρα ἀνυσμάτων, βάσει τοῦ τριγωνομετρικοῦ κύκλου. Σχέσεις μεταξὺ τῶν τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν τῶν συμπληρωματικῶν, παραπληρωματικῶν καὶ τῶν διαφερόντων κατὰ π τόξων ἢ γωνιῶν.

$$\text{Αἱ σχέσεις: } \frac{\alpha}{\eta\mu A} = \frac{\beta}{\eta\mu B} = \frac{\gamma}{\eta\mu \Gamma}, \quad \alpha^2 = \beta^2 + \gamma^2 - 2\beta\gamma \sigma\upsilon\nu A$$

1
E = — βγ ημ A εἰς τὰ πλαγιογόνια τρίγωνα. Ἀπλαῖ ἐφαρ-
2
μογαί, κατ' ἀρχὰς μὲ τὴν βοήθειαν τῶν πινάκων τῶν τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν καὶ μετὰ ταῦτα μὲ τὴν βοήθειαν τῶν λογαρίθμων.

Ἄρθρον 8.

ΦΥΣΙΚΑ. (Ὁραὶ καθ' ἑβδομάδα 6).

Α' Ἀνθρωπολογία (Α' ἐξάμηνον 2 ὥραι)

Ἐπισκόπησις τῆς ἀνατομίας ἄμα καὶ τῆς φυσιολογίας τοῦ ἀνθρώπου ὡς καὶ τῶν σχέσεων αὐτοῦ πρὸς τὸ περιβάλλον.

Β'. Γεωλογία καὶ Ὁρυκτολογία (1)

(Β' ἐξάμ. 2 ὥραι).

Ἐπισκόπησις τῶν φυσικῶν γεωγραφικῶν στοιχείων

(1) Ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Β.Δ. 624)61 (Φ. Ε.Κ. 151)12.9.1961, τ. Α'). ὅπερ καταχωρίζεται εἰς τὸ ἀνά χεῖρας διβλίον εὐθὺς μετὰ τὸ ἀνωτέρω Β.Δ.

τῆς γῆς ἐν τῇ ἀπ' ἀλλήλων ἐξαρτήσει των. Ἡ γεωλογικὴ διαμόρφωσις τῆς γῆς. Ἡ ἐξέλιξις τῆς. Αἱ γεωλογικαὶ ἐποχαὶ καὶ τὰ γνωρίσματά των. Ἡ οἰκονομικὴ σπουδαιότης των. Ἡ ποιότης τῶν πετρωμάτων καὶ τοῦ ἑδάφους καὶ οἱ συντελεσταὶ αὐτῆς. Οἱ παράγοντες τοῦ ὄριζοντίου καὶ τοῦ καθέτου διαμελισμοῦ τῆς γῆς. Τὰ ὕδατα καὶ οἱ συντελεσταὶ αὐτῶν. Ἡ γεωγραφικὴ διάδοσις τῶν ποταμῶν καὶ λιμνῶν. Τὸ κλίμα καὶ οἱ παράγοντες αὐτοῦ. Κλιματολογικαὶ ζῶναι. Τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα τῆς γῆς. Ἡ διανομὴ αὐτῶν ἐπ' αὐτῆς καὶ οἱ λόγοι ταύτης.

Γ'. Φυσικὴ Πειραματικὴ καὶ Χημεία
(Α' καὶ Β' ἐξάμηνον 4 ὥραι)

1. Φυσικὴ. Εἰσαγωγή: Φύσις, σώματα, φαινόμενα (φυσικά, χημικά), παρατήρησις, πείραμα, νόμος, Γενικαὶ ιδιότητες τῶν σωμάτων.

Θερμαντικόν. Θερμότης. Πηγαὶ αὐτῆς. Διάδοσις θερμότητος (θερμαγωγόν, ἀκτινοβολία θερμότητος). Διαστολὴ τῶν σωμάτων ὑπὸ τῆς θερμότητος. Γραμμικὴ καὶ κυβικὴ διαστολὴ τῶν στερεῶν καὶ μέτροις αὐτῶν. Διαστολὴ τῶν ὑγρῶν ἐν γένει καὶ ἰδίᾳ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ ἑδάφους. Θερμοκρασία, θερμόμετρα, πυρόμετρα.

Θερμιδομετρία. Θερμοχωρητικότης, εἰδικὴ θερμότης σώματος, προσδιορισμὸς ταύτης. Λανθάνουσα θερμότης μεταβολαὶ τῆς καταστάσεως τῶν σωμάτων ὑπὸ τῆς θερμότητος (πῆξις, τήξις, διάλυσις, κρυστάλλωσις). Ἐξαέρωσις (βρασμός, ἐξάτμισις) καὶ ὑγροποίησις (ἀπόσταξις).

Ἰδιότητες ἀτμῶν καὶ ἀερίων. Κρίσιμος θερμοκρασία. Ἐγγρασία ἀέρος, ὑγρόμετρα, ὕδατώδη μετέωρα, παραγωγὴ ρευμάτων, ὄνεμοι. Θεωρία περὶ τῆς θερμότητος.

Βαρύτης. Βάρος. Βάρος ὡς γενικὴ ιδιότης τῶν σωμάτων. Δύναμις. Χαρακτηριστικὰ τῆς βαρύτητος ὡς δυνάμεως (σημεῖον ἐφαρμογῆς, διεύθυνσις, ἔντασις). Μεταβολαὶ τοῦ βάρους ἐκ τοῦ ἕψους καὶ τοῦ πλάτους τοῦ τόπου. Κέντρον βάρους καὶ πειραματικὴ εὑρεσις αὐτοῦ. Ἴσορροπία τῶν στερεῶν (εὐσταθῆς, ἀσταθῆς καὶ διάφορος). Μοχλός. Ζυγὸς καὶ εἶδη αὐτοῦ. Τροχαλία, πολύσπαστον, βαροῦλλον. Ἔργον τῶν δυνάμεων. Μονάδες ἔργου.

Χημεία. Βαθυτέρα ἐξέτασις καὶ συμπλήρωσις τῶν ἐν τῇ Α' τάξει ἐκ τῆς ἀνοργάνου Χημείας διδαγθέντων περὶ τῶν ἀμετάλλων.

α) Εἰσαγωγή. Χημικὰ φαινόμενα καὶ εἶδη αὐτῶν.

Σώματα ἀπλᾶ καὶ σύνθετα. Χημικὴ ἔνωσις καὶ μηχανικὸν μίγμα. Μέσα προζαλοῦντα χημικὰς ἀντιδράσεις, συνθέσεις καὶ ἀναλύσεις. Στοιχεῖα καὶ διαίρεσις αὐτῶν εἰς ἀμέταλλα καὶ μέταλλα.

Ἄτομα καὶ ἀτομικὸν βάρος. Χημικὰ σύμβολα καὶ χημικοὶ τύποι. Νόμος τῆς ἀφθαρσίας τῆς ὕλης. Χημικαὶ ἐξισώσεις. Χημικὴ συγγένεια. Χημικὴ ἀντικατάστασις. Σθένος στοιχείου. Νόμος ὠρσιμένων ἀναλογιῶν. Προσδιορισμὸς ἀτομικῶν βαρῶν, ὑπόθεσις τοῦ ACOGRADO. Νόμος τοῦ GATLUSSAG.

β) Ἀμέταλλα. Ὑδρ. Ὄξυγόνον. Ὑδρογόνον. Ὁξειδωσις. Ἀναγωγὴ (ὀξειδία, καῦσις, ὄξιν). Φλόξ (ἐξέτασις φλογὸς κηρίου ἢ φωταερίου). Ἡλεκτρόλυσις τοῦ ὕδατος. ἀνασύνθεσις αὐτοῦ, κροτοῦν ἀέριον (λυχνία κροτοῦντος αερίου).

Ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ. Ἄζωτον, ἐνώσεις αὐτοῦ μετ' ὀξυγόνου. Νόμος πολλαπλῶν ἀναλογιῶν. Νιτρικὸν ὀξὺ ὀξεία, ἀμμωνία. Βάσεις. Ἐγγενῆ ἀέρια. Στοιχεῖα ἀνάλογα. Χλώριον, ὕδροχλωρικὸν ὀξὺ, βασιλικὸν ὕδωρ. Βρώμιον, ἰώδιον, ἅλατα.

Φθόριον, ὕδροφθόριον. Χάραξις ὑάλου. Θεῖον, ὕδροθειον, διοξειδίου τοῦ θεῖου. Θεϊκὸν ὀξὺ. Φόσφορος, ἀερῶδες φωσφοροῦχον ὕδρογόνον. Κατασκευὴ πυρρείων. Ἀρσενικὸν, ἀρσενικοῦχον ὕδρογόνον. Μέθοδος MARSCH. Ἄνθραξ, ἀνθρακες φυσικοὶ, τεχνητοί, ὀξειδίου τοῦ ἀνθρακος. Πυρίτιον, διοξειδίου τοῦ πυρίτιου. Βόριον. Βορικὸν ὀξὺ.

Ἄρθρον 9. (1)

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ (Ἔρωται καθ' ἑβδομάδα 1)

Γεωγραφικὴ ἐπισκόπησις τῆς ὅλης γῆς: Ἡ ἐξάρτησις τῆς γεωγραφικῆς καταστάσεως τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἐκ τῆς φύσεώς της ὡς οὐρανίου σώματος καὶ ἐκ τῶν σχέσεών της πρὸς τὰ λοιπὰ οὐράνια σώματα, καὶ ἰδίως τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην. Ἡ γῆ ὡς οὐράνιον σῶμα. Ἡ σφαιρικότης της. Μέγεθος τῆς γῆς (περίμετρος καὶ διάμετρος). Ἡκίνησις τῆς γῆς περὶ τὸν ἴδιον ἄξονα (γῆϊνος ἄξων, χρόνος, ἡμέρα, νύξ). Γεωγραφικὸν μῆκος καὶ πλάτος. Ἡ γῆ ἐν ταῖς σχέσεσιν αὐτῆς πρὸς τὰ λοιπὰ οὐράνια σώματα, ἰδίως τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην. Μέγεθος τοῦ

(1) Ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 2 τοῦ Β.Δ. 624)61 (Φ. Ε.Κ.151)12.9.1961, τ. Α΄), ὅπερ βλ. εὐθὺς μετὰ τὸ ἀνωτέρω Β.Δ

ἡλίου ἐν σχέσει πρὸς τὸ τῆς γῆς. Ἀπόστασις ἀπ' αὐτῆς. Κίνησις τῆς γῆς περὶ τὸν ἥλιον. Μορφὴ τῆς τροχιάς τῆς γῆς. Διεύθυνσις τοῦ ἄξονός της. Τροπικοὶ καὶ πολικοὶ κύκλοι. Ζῶναι τῆς γῆς. Ὁραὶ τοῦ ἔτους. Ἡ σελήνη, τὸ μέγεθός της, ἡ ἀπόστασις ἀπὸ τῆς γῆς καὶ αἱ κινήσεις της. Αἱ φάσεις της. Χρόνος τῶν κινήσεων.

Ἄμψωτις καὶ πλημμυρίς. Ἐκλείψεις ἡλίου καὶ σελήνης. Ἡμερολόγιον καὶ μέτρησις τοῦ χρόνου. Μεσευρωπαϊκὸς χρόνος.

Ἄρθρον 10.

ΤΕΧΝΙΚΑ. (Ὁραὶ καξ' ἑβδομάδα 2)

Γεωμετρικὸν σχέδιον. Ἡφύσις αὐτοῦ. Ὅργανα σχεδιασέως. Λύσις γεωμετρικῶν προβλημάτων δι' ἀπλῶν κατασκευῶν. Ἰχνογράφησις ἐπὶ κλίμακα ἐπιπέδων σχημάτων. Γεωμετρία σχέδια δαπέδων καὶ ὀροφῶν. Προβολικὰ ἐπίπεδα. Προβολαὶ σημείων, γραμμῶν καὶ ἐπιπέδων σχημάτων. Σχεδιάσματα στερεῶν γεωμετρικῶν σωμάτων, ἔτι δέ σκευῶν καὶ ἐπίπλων ἐχόντων γεωμετρικὸν σχῆμα.

Ἄρθρον 11.

ΩΔΙΚΗ. (Ὁραὶ καθ' ἑβδομάδα 1)

Αἱ μεζόνες κλίμακες (Μι, ι, Φα, διεσ., Ντὸ διεσ., Λὰ ὕφ., Ρε ὕφ., Σολ, Ντὸ ὕφ.). Σχετικὰ τῶν κλιμάκων τούτων γυμνάσματα καὶ ᾄσματα μονόφωνα, δίφωνα καὶ τρίφωνα, κλασσικὰ νεώτερα, κανόνες πολύφωνοι, Γενικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν μεζόνων κλιμάκων, ἑναρμόνιοι κλίμακες. Κλειδὶ τοῦ Φα, σχετικὰ γυμνάσματα. Διπλᾶ σημεῖα ἀλλοιώσεως. Αἱ λοιπαὶ ἐλάσσονες κλίμακες (Μι, Σι, Φα Ντο, Φα, Σι, ὕφ., Μι., Λα ὕφ.). Σχετικὰ τῶν κλιμάκων τούτων γυμνάσματα καὶ ᾄσματα μονόφωνα, δίφωνα καὶ τρίφωνα, κλασσικὰ καὶ νεώτερα καὶ δημώδη. Γενικαὶ παρατηρήσεις ἐφ' ὅλων τῶν κλιμάκων. Ἀσκήσεις εἰς τὸν φωνητικὸν σχηματισμὸν τοῦ κύκλου ὅλων τῶν κλιμάκων, μεζόνων καὶ ἐλασσόνων.

Ἄρθρον 12.

ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ. (Ὁραὶ καθ' ἑβδομάδα 3)

Ἡ διδακτέα ὕλη τῆς Γυμναστικῆς συνισταμένη εἰς ἀσκήσεις τῆς ὑγιεινῆς Γυμναστικῆς, τῆς σχολικῆς ἀγωνιστικῆς καὶ τῆς κολυμβήσεως, εἰς παιδιὰς καὶ χοροὺς, εἰς ἐκδρομὰς καὶ πορείας, ἔτι δέ εἰς ἀσκήσεις στρατιωτικῆς

προπαιδεύσεως, ἔχει ὡς ἀναγράφεται εἰς τὸ οἰκεῖον Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα, τὸ ἐκδοθὲν εἰς ἴδιον τεύχος ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁδηγὸς τοῦ Διδασκάλου τῆς Σωματικῆς Ἀγωγῆς», καθ' ὃ μέρος ἀναφέρεται εἰς τὴν Δ' τάξιν τῶν ἑξατάξιων Γυμνασίων.

Ἄρθρον 13.

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ἐπιτροπὴν ἀνατίθεμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Β. Διατάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Μαρτίου 1961

Ἐν Ὄνομτι τοῦ Βασιλέως

Ὁ Ἀντιβασιλεὺς

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΙΑΔΟΧΟΣ

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΥΤΩΝ

ΤΗΘΥΡΙΟΣ

Γ. ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ

B. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΠ' ΑΡΙΘ. 624)1961

(ΦΕΚ 151)12.9.1961, τ. Α')

Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ ὑπ' ἀριθ. 191)61 Β. Δ. περὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ ὥρολογίου προγράμματος τῆς Δ' τάξεως τῶν Γυμνασίων Πρακτικῆς κατευθύνσεως καὶ καθορισμοῦ ὥρολογίου καὶ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῶν τριῶν πρώτων τάξεων τῶν Γυμνασίων καὶ τῶν Δ', Ε' καὶ ΣΤ' τάξεων τῶν Γυμνασίων Κλασικῆς κατευθύνσεως.

Ἄρθρον 1.

Τὸ στοιχεῖον Β' τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 191) 1961 Β. Δ)τος ἀντικαθίσταται ὡς ἀκολούθως:

Β'. Γεωλογία καὶ Ὄρυκτολογία.

(Β' ἐξάμηνον 2 ὥραι)

α) Γεωλογία.

Ἡ Ἱστορία τῆς Γῆς. Δομὴ τοῦ στερεοῦ φλοιοῦ αὐτῆς καὶ ἀλλοιώσεις αὐτοῦ. Ἐνδογενῆ καὶ ἐξωγενῆ γεωλογικὰ φαινόμενα. Τὰ πετρώματα καὶ τὰ κυριώτερα εἶδη τούτων. Ἀπολιθώματα. Γεωλογικοὶ αἰῶνες. Ἡ Ἑλλάς ἀπὸ γεωλογικῆς ἀπόψεως. Τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ σημασία τούτου διὰ τὰς γεωργικὰς καλλιέργειας.

β) Ὄρυκτολογία.

Ὄρυκτά. Ἡ μορφή ὀρυκτῶν. Κρύσταλλοι. Διάκρισις κρυστάλλων. Διπλοθλαστικοὶ κρύσταλλοι. Φυσικαὶ ιδιότητες τῶν ὀρυκτῶν. Σκληρομετρικὴ κλίμαξ. Ταξινομήσις τῶν ὀρυκτῶν. Τὰ κυριώτερα ὀρυκτὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ σημασία τούτων διὰ τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν τῆς χώρας ἡμῶν.

Ἄρθρον 2.

Τὸ ἄρθρον 9 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 191)1961 Β. Δ)τος ἀντικαθίσταται ὡς ἀκολούθως:

Γεωγραφία.

(1 ὥρα καθ' ἑβδομάδα).

Θέμα τῆς Γεωγραφίας καὶ κλάδοι αὐτῆς. Σχῆμα καὶ μέγεθος τῆς Γῆς. Ἄξων καὶ πόλοι τῆς Γῆς, ἰσημερινός, μεσημβρινός, παράλληλοι κύκλοι. Γεωγραφικαὶ συντεταγμένα. Ἀναπαράστασις τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς, χάρται καὶ κατασκευὴ χαρτῶν. Ἡ Γῆ ὡς οὐράνιον σῶμα, περιφορὰ τῆς Γῆς περὶ τὸν ἥλιον, ἡμέρα καὶ νύξ. Ἀνισότης τῶν ἡμερῶν καὶ τῶν νυκτῶν. Τροπικοὶ κύκλοι. Ζῶναι τῆς Γῆς. Ἐποχαὶ τοῦ ἔτους. Διεθνῆς ὥρα. Ἡ Σεληνή, μέγεθος αὐτῆς, κινήσεις καὶ φάσεις αὐτῆς. Ἐκλείψεις τοῦ ἡ-

λίον καὶ τῆς σελήνης. Διανομὴ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης. Μορφολογία τῆς ξηρᾶς. Ἡ θάλασσα καὶ αἱ κινήσεις αὐτῆς, κύματα, ρεύματα, παλίρροια. Ἡ θερμοκρασία τῆς ἀτμοσφαιράς. Θερμικαὶ ζῶναι τῆς Γῆς. Γενικοὶ νόμοι τῆς ἀτμοσφαιρικῆς κυκλοφορίας. Ζῶναι πιέσεων. Ἄνεμοι, κανονικοὶ, μεταβλητοὶ, τοπικοὶ. Νέφη, ὀμίχλη, βροχή. Ζῶναι βροχῶν. Ταξινόμησις τῶν κλιμάτων. Οἱ παράγοντες τοῦ ὀριζοντίου καὶ κατακορύφου διαμελισμοῦ τῆς Γῆς. Ἡ γεωγραφικὴ διάδοσις τῶν ποταμῶν καὶ τῶν λιμνῶν. Βιογεωγραφία, διαγομὴ τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων. Ἐπισκόπησις τῶν φυσικογεωγραφικῶν στοιχείων τῆς Ἑλλάδος.

Ἄρθρον 3.

Διὰ τὰς Α', Β' καὶ Γ' τάξεις τῶν Γυμνασίων, ὡς καὶ διὰ τὰς Δ', Ε' καὶ ΣΤ' τάξεις τῶν Γυμνασίων Κλασσικῆς κατευθύνσεως ἔχει ἐφαρμογὴν τὸ ἀπὸ 5)9.11.1935 Β. Δ)γμα (ΦΕΚ 537)1935 — Τεύχος Α') «περὶ ὥρολογίου καὶ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῶν Γυμνασίων» ὑπὸ τὰς ἀκολούθως τροποποιήσεις:

α) Εἰς ὅλας τὰς τάξεις αἱ ἐβδομαδιαῖαι ὥραι τῶν Νέων Ἑλληνικῶν ἀυξάνονται κατὰ μίαν, τῶν δὲ Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν περιορίζονται κατὰ μίαν.

β) Εἰς τὰς τάξεις Α', Γ' καὶ Δ' αἱ ἐβδομαδιαῖαι ὥραι τῶν Μαθηματικῶν ἀυξάνονται κατὰ μίαν.

γ) Εἰς τὴν Ε' τάξιν αἱ ἐβδομαδιαῖαι ὥραι τῶν Φυσικῶν ἀυξάνουν κατὰ μίαν καὶ

δ) Εἰς τὴν Δ' τάξιν ἡ ὥρα ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας τῆς Γεωγραφίας μερίζεται.

Κατὰ τὸ πρῶτον ἑξάμηνον διδάσκεται προσαρμοζομένη πρὸς τὸν διατιθέμενον χρόνον, ἢ κατὰ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ παρόντος ὕλη τῆς Γεωγραφίας, κατὰ δὲ τὸ Β' ἑξάμηνον διδάσκεται ἢ κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ παρόντος ὕλη τῆς Γεωλογίας καὶ Ὁρυκτολογίας.

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ἡμέτερον Ἐπιτελεῖον ἀνατίθεμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Δ)τος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 7 Σεπτεμβρίου 1961

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

Ὁ Ἀντιβασιλεὺς

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΙΑΔΟΧΟΣ

Ὁ ἐπὶ τῆς Ἑθν. Παιδείας καὶ Θρησκ(τι)ων Ἐπιτελεῖον
Γ. ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ

Τάξις Ε'

B.Δ. 620)61(Φ.Ε.Κ. 151)12-9-1961, τ.Α')

Περὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ ὠρολογίου προγράμματος τῆς Ε' τάξεως Γυμνασίων πρακτικῆς κατευθύνσεως.

Ἄρθρον 1.

Τὸ ὠρολόγιον πρόγραμμα τῶν διδασκομένων μαθημάτων εἰς τὴν Ε' τάξιν τῶν Γυμνασίων πρακτικῆς κατευθύνσεως καθορίζεται ὡς ἀκολούθως:

Ἔξωρι ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας

1. Θρησκευτικά	1	(1)
2. Ἀρχαῖα Ἑλληνικά	6	
3. Νέα Ἑλληνικά	3	
4. Ἱστορία	2	
5. Ξεναὶ γλῶσσαι (Γαλλικὰ ἢ Ἀγγλικὰ)	3	
6. Μαθηματικά	6	
7. Φυσιογνωστικά	6	
8. Γεωγραφία	1	
9. Ὑγιεινὴ	1	
10. Τεχνικά	2	
11. Φιλοσοφικά	2	
12. Σωματικὴ Ἀγωγή	3	

Ἄρθρον 2.

Τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν διδασκομένων μαθημάτων εἰς τὴν Ε' τάξιν τῶν Γυμνασίων πρακτικῆς κατευθύνσεως καθορίζεται ὡς ἐν τοῖς ἐπομένοις ἄρθροις τοῦ παρόντος.

Ἄρθρον 3.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ - ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ - ΙΣΤΟΡΙΑ

Κτὰ τὰ Α' καὶ Β' ἐξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ἀπὸ 5)9.11.1935B. Δ)τος (ΦΕΚ 537) προβλεπομένη διὰ τὴν Ε' τάξιν τῶν ἐξαταξίων Γυμνασίων ὕλη ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω μθημάτων, προσαρμοζομένη πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας. (2)

(1) Διὰ τοῦ B.Δ. 507)63 (Φ.Ε.Κ. 144)63, τ. Α'.) ἄρθρου 1 ὠρίσθησαν εἰς δύο (2) ὥρας καθ' ἐβδομάδα.

(2) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίου κλασσ. κατευθύνσεως εἰς σελ. 61 κ. ἔ. τοῦ ἀνα χεῖρας βιβλίου.

Ἄρθρον 4.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ - ΓΑΛΛΙΚΑ - ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ
ΓΥΓΙΕΙΝΗ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ
ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἐξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ἀπὸ 5)9.11.1935 Β. Δ)τος (ΦΕΚ 537) προβλεπομένη διὰ τὴν Ε' τάξιν τῶν ἐξαταξίων Γυμνασίων ὕλη ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω μαθημάτων. (1)

Ἄρθρον 5.

ΤΕΧΝΙΚΑ

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἐξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἀπὸ 12)24.11.34 Π. Δ)τος (ΦΕΚ 400) προβλεπομένη διὰ τὴν Ε' τάξιν τῶν Πρακτικῶν Λυκείων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου, προσαρμοζομένη πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας. (2)

Ἄρθρον 6.

ΑΓΓΛΙΚΑ

1. Κείμενα: Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐκ καταλλήλου συλλογῆς περιεχούσης ἀναγνώσματα καὶ ποιήματα κατάλληλα πρὸς πληρεστέραν γνῶσιν τῆς Ἀγγλικῆς καὶ Ἀμερικανικῆς ζωῆς, ἱστορίας καὶ πολιτισμοῦ, καθὼς καὶ τινὰ ἐκ τῶν ἐκλεκτοτέρων προϊόντων τῆς νεωτέρας ἀγγλοφώνου λογοτεχνίας καὶ ἐκ τῆς κλασσικῆς Ἀγγλικῆς καὶ Ἀμερικανικῆς φιλολογίας.

(1) Βλ. Ὁσαύτως εἰς σελ. 81 τοῦ βιβλίου τούτου.

(2) Τὸ Π.Δ. ἀπὸ 12)24.11.34 (Φ.Ε.Κ. 400) ὀρίζει τὴν ὕλην τῶν τεχνικῶν ὡς κάτωθι:

1α. ΤΕΧΝΙΚΑ. (Ὅραι 3 καθ' ἐβδομάδα)

(1) Βλ. Ὁσαύτως εἰς σελ. 80 κ. ἑ. τοῦ βιβλίου τούτου.

2. Γεωμετρικὸν σχέδιον, ὡς ἐν τῇ Δ' τάξει. Ἐφαρμογαὶ τῆς πρότυπα, φυσικά, τεχνητὰ καὶ φανταστικά ἀντικείμενα τέχνης, ὡς δίων, κατὰ προτίμησιν ἀρχιτεκτονικῶν.

3. Χειροτεχνία:

Α'. Πλαστικὴ καὶ Γυψοτεχνία. Κατασκευὴ ἐκ τοῦ φυσικοῦ μὲ πρότυπα, φυσικά, τεχνητὰ καὶ φανταστικά ἀντικείμενα τέχνης, ὡς ἀγγείων, σπηλῶν, κίωνων διαφόρων ρυθμῶν, ἀπλῶν ἀρχιτεκτονιμάτων κλπ. Ἀπόδοσις διὰ γύψου πηλίνων ἔργων.

Β'. Συρματοπλεκτική καὶ μεταλλοτεχνία. Κατασκευὴ διὰ λεπτοῦ σύρματος γεωμετρικῶν ἐπιπέδων σχημάτων καὶ στερεῶν, σφμηγλάτησις σύρματος γεωμετρικῶν καὶ συγκόλλησις μετάλλου, βαφὴ σιδήρου, κατασκευὴ κοχλιῶν, κοπή, κάμψις καὶ σύνδεσις μετάλλου διὰ συγκολλήσεως καὶ κοχλιώσεως, κατασκευὴ ὀργάνων Φυσικῆς καὶ Χημείας διὰ συνδυασμοῦ καὶ ἄλλων ὑλικῶν ξύλου, χαρτονίου, σύρματος ὑάλου κλπ.).

Ειδικώτερον τὸ περιεχόμενον τῶν κειμένων θὰ στρέφεται περὶ τὰ τοπία τῶν δύο μεγάλων ἀγγλοφώνων χωρῶν, τὰ κτίρια, τὰ μνημεῖα, τὰ ἥθη, τὰ μεγάλα γεγονότα τῆς ἰστορίας των καὶ ἀπόψεις τῆς πνευματικῆς, κοινωνικῆς, οικονομικῆς καὶ πολιτικῆς ζωῆς των. Μέρος τῶν λογοτεχνημάτων νὰ ἐκλεγῇ ἐκ τῶν σχετιζομένων πρὸς τὴν Ἑλλάδα.

2. Γραμματικὴ καὶ Συντακτικόν: Ἐπανάληψις καὶ συμπλήρωσις τῶν διδασκέντων κατὰ τὰς προηγουμένας τάξεις μὲ ἰδιαιτέραν ἐπιμονὴν εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ρηματικῶν τύπων ἐν γέει, τῶν ἀκλίτων λέξεων καὶ τῶν ἰδιωματικῶν ἐκφράσεων. Σύγκρισις χαρακτηριστικῶν γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν φαινομένων τῆς Ἀγγλικῆς πρὸς ἀνάλογα τῆς Ἑλληνικῆς καὶ ἐνδεχομένως καὶ ἄλλης διδασκομένης γλώσσης καὶ κατάδειξις τῶν ὁμοιοτήτων καὶ διαφορῶν.

3. Προφορικαὶ ἀσκήσεις: Συνομιλίας, συζητήσεις, ἀπαγγελίαι μετ' ἐπιμόνου ἀσκήσεως εἰς τὴν ὀρθὴν προφορικὴν χρῆσιν τῆς γλώσσης.

4. Γραπτὰ ἀσκήσεις: Ἀσκήσεις εἰς τὸ Ἀγγλιστὶ γράφειν, ἀπόδοσις Ἀγγλιστὶ τῆς ἔννοιας τῶν διδασκομένων, μεταφράσεις ἐκ τῆς Ἀγγλικῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ τὰ νάπαλιν, ἐπιστολαὶ καὶ ἄλλαι συνθετικαὶ ἐργασίαι. Ἀσκήσεις εἰς τὴν περιληπτικὴν ἀπόδοσιν Ἀγγλιστὶ ἐκτενῶν ἀναγινγνωσκομένων κειμένων.

Ἄρθρον 7.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

1. Ἀλγεβρα. (Μετὰ στοιχείων Ἀναλυτικῆς Γεωμετρίας καὶ θεωρίας τῶν συνόλων) 2 ὥραι κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα.

α) Συμπλήρωσις καὶ ἐπανάληψις τῆς διδασκείσης εἰς τὴν Δ' τάξιν ὕλης, δι' ἀσκήσεων καὶ προβλημάτων ἀναφερομένων εἰς τὰς καθ' ἕκαστον ἐνότητας.

β) Πρώτη ἔννοια τοῦ συνόλου (παραδείγματα) ἐκ τῆς Ἀριθμητικῆς, Ἀλγέβρας καὶ Γεωμετρίας) — Καθορισμός συνόλου — Σύνολα πεπερασμένου πλήθους στοιχείων — Ἀπειροσύνολα — Ἴσα σύνολα — Ὑποσύνολον — Συμπληρωματικὸν σύνολον. Ἐνωσις δύο ἢ περισσοτέρων συνόλων — Διατομὴ συνόλων — οἱ θεμελιώδεις νόμοι ὡς πρὸς τὴν ἔνωσιν καὶ τὴν διατομὴν πρὸς συσχετισμὸν πρὸς τοὺς ἐπὶ τῶν ἀριθμῶν ἰσχύοντας παρομοίους νόμους.

γ) Ὅρισμός τῆς θέσεως σημείου ἐπὶ ἄξονος — ὁρισμός σημείου ἐπὶ ἐπιπέδου — Ἄξονες (Ὄρθογώνιοι — Πλαγιογώνιοι) — Συντελεστής κατευθύνσεως διανυσμάτων — Ἀλλαγὴ τῶν ἄξόνων (μεταφορά, στροφή, ἢ ἐν συνεχείᾳ ἐκτέλεσις ἀμφοτέρων). Πολικαὶ συντεταγμένοι — Σχέσεις Καρτεσιανῶν καὶ πολικῶν συντεταγμένων — Ἀπλᾶ προβλήματα.

Ἐξίσωσις τῆς εὐθείας πλήρης σπουδῆ τοῦ θέματος — Θεοίς δύο εὐθειῶν κειμένων ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου πρὸς ἀλλήλας. Παράλληλα. Σύμπτωσις. Τομή. Προσδιορισμός τοῦ σημείου τῆς τομῆς. Πρώτη ἔννοια τῆς ὀριζούσης δευτέρου βαθμοῦ — Ὅριζουσα τρίτου βαθμοῦ — Ἡ λύσις τοῦ γραμμικοῦ μετὰ δύο ἀγνώστων συστήματος διὰ τοῦ κανόνος τοῦ CRAMER — Ἐφαρμογὴ εἰς σύστημα μετὰ τριῶν ἀγνώστων — Ἐμβαδὸν τριγώνου ἐκ τῶν συντεταγμένων τῶν κορυφῶν του — Συνθήκη ἀλληλοτομίας τριῶν εὐθειῶν (εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον).

Σπουδῆ τοῦ δευτεροβαθμίου τριωνύμου (λεπτομερῆς μελέτη ἔχουσα ὡς ἀποτέλεσμα τὴν γραφικὴν του παράστασιν). Ἀπλᾶ προβλήματα — Ἀπροσδιόριστος ἀνάλυσις πρώτου βαθμοῦ. Ἀπεικόνισις τοῦ συνόλου τῶν πραγματικῶν ἀριθμῶν. Ἀπεικόνισις τοῦ συνόλου τῶν φανταστικῶν ἀριθμῶν. Ἀπεικόνισις τῶν μιγάνδων. Ἴσομορφία τοῦ συνόλου τῶν μιγάνδων καὶ τοῦ συνόλου διανυσμάτων τοῦ ἐπιπέδου τῶν ἐχόντων κοινὴν ἀρχήν, τὴν ἀρχὴν τῶν συντεταγμένων. Γινόμενον δύο μιγάνδων. Τύπος τοῦ MOIVRE δι' ἐκθέτην φυσικὸν ἢ ἀρνητικὸν ἀκέραιον.

Παρατηρήσεις:

α) Αἱ παρεμβαλλόμενα ἔννοια τῶν συγχρόνων Μαθηματικῶν εἶναι δυνατὸν καὶ νὰ περιορισθῶσιν εἰς τὰς μέτροι καὶ τῆς ἐννοίας τοῦ συμπληρωματικοῦ συνόλου.

Τὰ οὕτω ἐξοικονομούμενα μαθήματα θὰ διατεθῶσι διὰ τὴν διδασκαλίαν διαφόρων ἐφαρμογῶν καὶ ἀσκήσεων κατὰ προτίμησιν δὲ ἐφαρμογῶν εἰς τὴν Φυσ. Πειραματικὴν.

2. Γεωμετρία. (Μετὰ στοιχείων Διανυσματικοῦ Λογισμοῦ). 3 ὥραι κατὰ τὸ Α' ἑξάμηνον — 2 ὥραι κατὰ τὸ Β' ἑξάμηνον.

Συμπλήρωσις καὶ ἐπανάληψις τῆς εἰς τὴν Δ' τάξι (Φ.Ε.Κ. 55)18.3.61) διδασκτέας ὕλης, δι' ἀσκήσεων καὶ προβλημάτων καταβαλλομένης ἰδιαίτερας προσοχῆς εἰς

τά περὶ ἀναλυτικῆς μεθόδου, συνθετικῆς μεθόδου καὶ περὶ γεωμετρικῶν τόπων κεφάλαια. (1)

Στοιχεῖα Διανυσματικοῦ λογισμοῦ.

I. Διανυσματικὸς λογισμὸς ἐπ' εὐθείας. Διάνυσμα — Ἀπόλυτος τιμὴ διανύσματος — ἴσα διανύσματα — Κοινὴ ἀρχὴ τῶν διανυσμάτων — Πρόσθεσις καὶ ἀφαίρεισις δύο διανυσμάτων. Μηδενικὸν διάνυσμα. Νόμοι εἰς τὴν πρόσθεσιν. Θετικὸν ἀκέραιον ποσῶν διανύσματος. Ἀρνητικὰ διανύσματα — Μοναδιαῖον διάνυσμα — Ἐσωτερικὸν (ἀριθμητικὸν) γινόμενον δύο διανυσμάτων. Ἰδιότητες. Ἀντίστροφον δοθέντος διανύσματος — Ἐφαρμογαὶ εἰς τὴν Ἐπιπεδομετρίαν καὶ τὴν Φυσικὴν Πειραματικὴν.

II. Διανυσματικὸς λογισμὸς ἐπὶ ἐπιπέδου.

Διάνυσμα — Ὁμόροπα καὶ ἀντίροπα διανύσματα — ἴσα διανύσματα. Κοινὴ ἀρχὴ πάντων τῶν διανυσμάτων — Ἄθροισμα δύο διανυσμάτων — Ἄθροισμα περισσοτέρων. Ἀνάλυσις διανύσματος εἰς συνιστῶντα διανύσματα. Γινόμενον διανύσματος ἐπὶ φυσικὸν (ἐπὶ πραγματικὸν) ἀριθμὸν. Ἐσωτερικὸν γινόμενον δύο διανυσμάτων.

Ἀσκήσεις καὶ ἐφαρμογαὶ εἰς τὴν Ἐπιπεδομετρίαν καὶ τὴν Φυσικὴν Πειραματικὴν. Ἀπεικονίσεις τοῦ ἐπιπέδου ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ του.

Συμμετρία (ἐν ἐπιπέδῳ) ὡς πρὸς τὸ κέντρον.

Συμμετρία (ἐν ἐπιπέδῳ) ὡς πρὸς τὸν ἄξονα.

Μεταφορὰ (ἐν ἐπιπέδῳ).

Ὁμοθεσία (ἐν ἐπιπέδῳ).

Στερεομετρία.

Συνθήκη καθ' ἣν δύο ἐπίπεδα ταυτίζονται — Προσδιορισμὸς ἐπιπέδου. Θέσεις ἐπιπέδου καὶ εὐθείας (Εὐθεῖα κεῖται ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου, παραλληλία, τομὴ). Κάθετος ἐπὶ ἐπίπεδον.

Πλάγιοι ἐκ σημείου πρὸς ἐπίπεδον. Ἰδιότητες — Θεωρήματα τριῶν καθέτων — Κοινὴ κάθετος δύο ἀσυμβάτων εὐθειῶν. Θέσεις δύο ἐπιπέδων πρὸς ἄλληλα.

Παραλληλία τομῶν παραλλήλου ἐπιπέδου ὑπὸ τρίτου. Εὐθεῖαι τεμνόμεναι ἐπὶ παραλλήλων ἐπιπέδων.

Διανυσματικὸς λογισμὸς ἐν τῷ χώρῳ.

Ἐξωτερικὸν γινόμενον δύο διανυσμάτων κειμένων

(1) Βλ. εἰς σελ. 167 κ. ἑ. τοῦ ἀνα χεῖρας βιβλίου.

ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου. Πρώτη μῆσις εἰς τὸν διανυσματικὸν χώρον δύο καὶ τριῶν διαστάσεων. Ἀσκήσεις καὶ ἐφαρμογαὶ εἰς τὴν Ἐπιπεδομετρίαν καὶ τὴν Φυσικὴν.

Παρατηρήσεις:

1) Αἱ ἀπεικονίσεις (συμμετρία κλπ.) θὰ διδαχθῶσι μὲ πᾶσαν λεπτομέρειαν, ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως οἱ μαθηταὶ ἀχθῶσιν εἰς τὴν διὰ τῶν ἀπεικονίσεων νεωτέρων θεώρησιν τῆς Γεωμετρίας.

2) Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δευτέρου ἑξαμήνου αἱ διὰ τὴν Παραστατικὴν προβλεπόμενα ὥρα θὰ διατεθῶσι διὰ τὴν Στερομετρίαν ἕως ὅτου διδαχθῇ καὶ ἡ ἔννοια τῆς καθέτου ἐπὶ ἐπίπεδον. Ἐν συνεχείᾳ αἱ διατεθεῖσαι ἐκ τῆς Παραστατικῆς θὰ ἀποδοθῶσιν εἰς αὐτήν.

3. Τριγωνομετρία: 1 ὥρα κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα.

Συμπλήρωσις τῆς διδακτέας ὕλης εἰς τὴν Δ' τάξιν (ΦΕΚ 55)18.3.61) καὶ ἐπανάληψις ταύτης διὰ καταλλήλων ἀσκήσεων καὶ προβλημάτων ἀναφερομένων ἰδίως εἰς τὰς μεταξὺ τῶν κυρίων στοιχείων τοῦ τριγώνου σχέσεις καὶ εἰς τὰς ἐπιλύσεις τῶν τριγώνων. (1)

Γενίκευσις τῆς ἐννοίας τοῦ τόξου καὶ τῆς γωνίας — Συστήματα μετρήσεως καὶ τροπὴ ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἄλλο — Τύποι χορηγοῦντες τόξα, τῶν ὁποίων τὰ πέρατα εὐρίσκονται εἰς ἀπλὴν σχέσιν θέσεως, ὡς πρὸς τοὺς ἄξονας. Κυκλικαὶ συναρτήσεις — Σπουδὴ τούτων κατὰ τὰς μεταβολὰς τοῦ τόξου.

Σχέσεις μεταξὺ τῶν τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν τοῦ αὐτοῦ τόξου. Εὐρεσις τῶν λοιπῶν συναρτήσεσι τοῦ ἐνός. Παρατηρήσεις — Δικαιολογίαι — Ἀντίστροφαι κυκλικαὶ συναρτήσεις — Ἀντίστοιχοι τύποι. Τριγωνομετρικοὶ ἀριθμοὶ ἀθροίσματος καὶ διαφορᾶς τόξου. Τριγωνομετρικοὶ ἀριθμοὶ τοῦ διπλασίου, τοῦ τριπλασίου, τοῦ ἡμίσεος ἐνός τόξου γνωστῶν ὄντων τῶν τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν τῶν τόξων ἢ ἐνός ἐκ τούτων. Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν τύπων. Ἀναγωγὴ τῶν τόξων εἰς τὸ α' τεταρτημόριον. Μετασχηματισμὸς παραστάσεων εἰς ἄλλας λογιστὰς διὰ τῶν λογαρίθμων.

Παραστατικὴ Γεωμετρία, 2 ὥρα κατὰ τὸ Β' ἑξάμηνον.

Εἰσαγωγή: Σκοπὸς καὶ ἀντικείμενον τῆς Παραστα-

(1) Βλ. εἰς σελ. 167 κ. ἐ. τοῦ ἀνα χεῖρας βιβλίου.

τικῆς (θα τονισθῆ ἰδιαιτέρως ἡ ἀνάγκη τῆς ἀπεικονίσεως τῶν στερεῶν κατὰ τρόπον ἐπιτρέποντα τὴν συναγωγὴν συμπερασμάτων διὰ τὸ ἀληθὲς σχῆμα καὶ μέγεθος τοῦ στερεοῦ, μνημονευομένων καὶ τρόπων διὰ τῶν ὁποίων δὲν ἐπιτυγχάνεται τοῦτο).

Αἱ προβολαὶ ἐν γένει ὡς μέτρον ἀπεικονίσεως ἐπὶ ἐπιπέδου ἢ ἄλλης ἀναπτυκτικῆς ἐπιφανείας. Τρόπος διασφαλίσεως τοῦ μονοτίμου καὶ ἀντιστρεπτοῦ τῆς ἐπὶ ἐπιπέδου ἀπεικονίσεως διὰ τῶν προβολῶν. Ἡ ὀρθὴ προβολή. Ἡ κεντρικὴ προβολή. (Διάφορα εἶδη προοπτικῆς) — Ἀξονομερία.

Ἄορθή προβολή.

I. Ἀπεικόνισις (Παράστασις) σημείου.

Προβολή σημείου ἐπὶ ἐπιπέδου — Προβολικὸν ἐπίπεδον.

α) Ὑψομετρικὴ Γεωμετρία. Ὑψόμετρον σημείου — Ἐπίπεδον συγκρίσεως. Ὁριζόντιον ἐπίπεδον.

β) Περισσότερα προβολικὰ ἐπίπεδα (Μέθοδος τοῦ MONGE).

Χρῆσις δευτέρου προβολικοῦ ἐπιπέδου — Ὁριζόντιον καὶ κατακόρυφον προβολικὸν ἐπίπεδον. Προβολικὰ ἡμιεπίπεδα. Ἀπαρίθμησις τῶν τεταρτημορίων. Κατάκλισις τῶν προβολῶν σημείων ὡς πρὸς τὸν ἄξονα, ὅταν τὸ σημεῖον κεῖται εἰς διαφόρους θέσεις. Εἰδικαὶ θέσεις τοῦ σημείου. Ἐπίπεδον συμμετρίας. Ἐπίπεδον σωματεύσεως.

I. Ἀπεικόνισις (παράστασις) εὐθείας.

Προβολή εὐθείας ἐπὶ ἐπίπεδον. Συμπληρωματικὸν στοιχεῖον ἐκτὸς τῆς προβολῆς.

α) Ὑψομετρικὴ Γεωμετρία. Κλίσις — Συντελεστής κλίσεως εὐθείας. Βῆμα εὐθείας — Ὑψακέραια σημεία — Χάραξις ὑψακεραίων σημείων τῆς εὐθείας (βαθμολόγησις).

Στοιχεῖα διὰ τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἐν χώρῳ θέσεως τῆς εὐθείας — Πραγματικὸν μῆκος εὐθυγράμμου τμήματος. Διάφοροι θέσεις τῆς εὐθείας ἐν τῷ χώρῳ πρὸς τὸ προβολικὸν ἐπίπεδον. Θέσεις δύο εὐθειῶν πρὸς ἀλλήλας — Ἀνεύρεσις τῆς τομῆς. Ἀπλᾶ προβλήματα.

β) Περισσότερα προβολικὰ ἐπίπεδα. Μέθοδος τοῦ MONGE.

Πρώτη, δευτέρα προβολὴ εὐθείας — Ἴχνη τῆς εὐθείας. Ἀπλᾶ προβλήματα — θέσεις τῶν προβολῶν εὐθεί-

ας, εἰς τὸ ἐπίπεδον σχεδιάσεως, ὅταν ἡ εὐθεία κείται εἰς ἕκαστον τῶν τειαρτημορίων. Εὗρεσις τῶν ἰχνῶν ἐκ τῶν προβολῶν καὶ ἀντιστρόφως.

Εἰδικαὶ θέσεις τῆς εὐθείας ὡς πρὸς τὰ προβολικά.

Θέσεις δύο εὐθειῶν πρὸς ἀλλήλας.

Συνθήκη παραλληλίας τομῆς. Γωνίαι κλίσεως εὐθείας.

Ἄπλᾳ προβλήματα.

III. Ἀπεικόνισις (παράστασις) ἐπιπέδου.

α) Ὑπομετρικὴ Γεωμετρία. Παράστασις ἐπιπέδου — Ἴχνος. Ἴχνοπαράλληλοι — Ἴχνοκάθετοι (εὐθεῖαι κλίσεως) — Διάφοροι τρόποι παραστάσεως τοῦ ἐπιπέδου. Ἡ δι' ἕκαστον ἐκ τούτων χάραξις τῆς ἰχνοκαθέτου. Θέσεις ἐπιπέδου ὡς πρὸς τὸ προβολικόν. Θέσεις εὐθείας πρὸς ἐπίπεδον (παραλληλία, τομῆ). Ἄπλᾳ προβλήματα. Θέσεις δύο ἐπιπέδων πρὸς ἀλλήλα, (παραλληλία, τομῆ). Κατασκευὴ τῆς τομῆς εἰς διαφόρους περιπτώσεις.

Ἄρθρον 8.

ΦΥΣΙΟΓΝΩΣΤΙΚΑ

1. Φυσική, 4 ὥραι κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἐξάμηνα.

Εἰσαγωγή: Φυσικὰ μεγέθη καὶ μέτρησις αὐτῶν. Θεμελιώδη καὶ παράγωγα μεγέθη. Μετρικὰ συστήματα (C. G. S. MKS. Τεχνικόν). Διαστάσεις μεγεθῶν. Πυκνότης καὶ εἰδικὸν βάρος τῶν σωμάτων. Ἀριθμητικὰ καὶ ἀνυσματικὰ μεγέθη. Πρόσθεσις καὶ ἀφαιρέσις ἀνυσμάτων.

Στατικὴ στερεῶν. Ἡ ἔννοια τῆς δυνάμεως. Σύνθεσις καὶ ἀνάλυσις δυνάμεων. Κέντρον βάρους τριγώνου καὶ κέντρον βάρους τραπέζιου. Ροπὴ δυνάμεως ὡς πρὸς σημεῖον καὶ ἄξονα. Ζευγὸς δυνάμεων. Θεώρημα τῶν ροπῶν. Ἴσορροπία στερεοῦ σώματος.

Ἵδρροστατικὴ: Ἡ ἔννοια τῆς πίεσεως. Ἴσορροπία ὁμογενῶν καὶ ἑτερογενῶν ὑγρῶν, ὅροι αὐτῆς. Συγκοινωνοῦντα δοχεῖα. Πίεσις τῶν ὑγρῶν ἐπὶ τοῦ πυθμένου καὶ τῶν τοιχωμάτων τῶν περιεχόντων ταῦτα ἀγγείων. Ἀρχὴ τοῦ Πασκάλ. Ἀρχὴ τοῦ Ἀρχιμήδους καὶ συνέπειαι αὐτῆς. Εἰδικὸν βάρος τῶν στερεῶν καὶ ὑγρῶν σωμάτων. Πυκνόμετρα, ἀραιόμετρα καὶ οἰνοπνευματόμετρον τοῦ GAT LUSSAC. Σύννοχὴ καὶ συνάφεια. Τριχοειδεῖς σωλῆνες. Διάχυσις καὶ διαπήδησις.

Ἀεροστατικὴ: Ἀτμόσφαιρα, πυκνότης, πίεσις καὶ ὕψος αὐτῆς. Βαρόμετρα. Ἀναγωγὴ τοῦ βαρομέτρου ὕψους

εἰς Ο. Ἀρχὴ τοῦ Ἀρχιμήδους ἐν τοῖς ἀερίοις. Συνέπειαι ταύτης. Νόμος τοῦ BOYLE — MARIOTTE. Μανόμετρα. Συντελεστὴς τῆς διαστολῆς τῶν ἀερίων. Νόμος καὶ ἐξίσωσις τῶν τελείων ἀερίων. Ἀερικὸν θερμοόμετρον. Μέτρησις τῆς πυκνότητος τῶν ἀερίων. Ἀεραντλία καὶ καταθλιπτικαὶ ἀντλία. Ὑδραντλία, σίφωνες, σιφώνιον.

Θερμότης: Ἀτμομηχαναί, μηχαναὶ ἐσωτερικῆς καύσεως.

Ἠλεκτρισμός: Τὰ οὐσιωδέστερα ἐκ τοῦ στατικῶ ἠλεκτρισμοῦ, τρόποι ἠλεκτρίσεως, καλοὶ ἢ κακοὶ ἀγωγοὶ ἠλεκτρισμοῦ. Μονωτήρες, ἠλεκτρικὰ διαφράγματα. Νόμος τοῦ COULOMB. Ἐρμηνεῖα τῶν φαινομένων τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Τὸ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα καὶ τὰ ἀποτελέσματά του. Ἠλεκτροκόλυσις. Νόμος τοῦ OHM. Ἀντίστασις ἀγωγοῦ. Νόμος τοῦ JOULE. Γεννήτρια καὶ ἀποδέκται. Στῆλαι καὶ συσσωρευταί.

Μαγνητισμός: Μαγνήται, πόλοι μαγνήτου. Νόμοι τοῦ COULOMB. Μαγνητικὸν πεδίου. Μαγνητικὴ ἐπαγωγή. Γήινον μαγνητικὸν πεδίου.

Ἠλεκτρομαγνητισμός: Μαγνητικὰ πεδία δημιουργούμενα ὑπὸ τῶν ρευμάτων. Επίδρασις μαγνήτου ἐπὶ ρεύματος. Επίδρασις ρεύματος ἐπὶ μαγνήτου καὶ ἐπὶ ρεύματος. Μαγνήτισις. Ἠλεκτρομαγνήτης. Ἠλεκτρομαγνητικὴ ἐπαγωγή. Ρεύματα FAUCAULT. Ἠλεκτρικαὶ μετρήσεις.

Ὀπτική: Εὐθύγραμμος διάδοσις τοῦ φωτός, ἀποτελέσματα αὐτῆς. Ταχύτης τοῦ φωτός, φωτομετρία. Ἀνάκλασις τοῦ φωτός. Κάτοπτρα, ἐπίπεδα καὶ σφαιρικὰ εἴδωλα. Διάθλασις τοῦ φωτός, νόμοι, ὀλικὴ ἀνάκλασις καὶ ὀρικὴ γωνία. Διάθλασις τοῦ φωτός διὰ μέσον πλακὸς με παραλλήλους ἕδρας. Ὀπτικὸν πρῖσμα. Ἀνάλυσις τοῦ λευκοῦ φωτός. Φακοί, πορεία τῶν ἀκτίνων, εἴδωλα. Τύποι φακῶν. Μεγεθυντικὸς φακός, ἰσχὺς, μεγέθυνσις. Ἀρχὴ τοῦ μικροσκοπίου, ἰσχὺς καὶ μεγέθυνσις. Ἀρχὴ τῆς ἀστρονομικῆς διόπτρας, μεγέθυνσις. Ἀτμοσφαιρικὴ διάθλασις, ἀντικατοπτρισμός.

2. Χημεία: 2 ὥραι κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἐξάμηνα.

Εἰσαγωγή: Ἑλληνικὴ καὶ σύγχρονος ἀτομικὴ θεωρία.

Δομή τοῦ ἀτόμου. Ἡλεκτρονικὴ θεωρία τοῦ σθένους. Περιοδικὸν σύστημα τῶν στοιχείων. Διάφοροι τρόποι προσδιορισμοῦ μοριακῶν καὶ ἀτομικῶν βαρῶν. Ὑπολογισμὸς γραμμοατόμων καὶ γραμμομορίων. Εὗρεσις τοῦ ἐμπειρικοῦ καὶ μοριακοῦ τύπου μιᾶς χημικῆς ἐνώσεως. Θεωρία τῶν ἰόντων κατὰ τὴν ἠλεκτρόλυσιν. Ἴσότοπα καὶ ραδιενεργὰ στοιχεία.

Μέταλλα: Προέλευσις, ἐξαγωγή καὶ ιδιότητες τῶν μετάλλων. Κράματα. Νάτριον. Κάλιον. Μαγνήσιον. Ἀσβέστιον - Ἀργίλιον. Χαλκός. Ἄργυρος. Ψευδάργυρος. Ὑδράργυρος. Μόλυβδος. Κασσίτερος. Σίδηρος καὶ μεταλλουργία τούτου. Χρόμιον. Μαγγάνιον. Νικέλιον. Κοβάλτιον. Χρυσός. Λευκόχρυσος. Ράδιον. Οὐράνιον.

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θεραπευμάτων Ὑπουργὸν ἀνατίθεμεν τὴν δημοσίευσιν αἱ ἐκτέλεισιν τοῦ παρόντος Βασ. Διατάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 7 Σεπτεμβρίου 1961

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

Ὁ Ἀντιβασιλεὺς

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΙΑΔΟΧΟΣ

Ὁ ἐπὶ τῆς Ἐθν. Παιδείας καὶ Θεραπειῶν Ὑπουργός
Γ. ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ

Τάξις ΣΤ'

B. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΠ' ΑΡΙΘ. 671)62

(Φ.Ε.Κ. 173)29.10.1962 τ. Α')

Περὶ τοῦ ὥρολογίου καὶ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῆς
ΣΤ' τάξεως τῶν Γυμνασίων Πρακτικῆς κατευθύνσεως.

Ἄρθρον 1.

Τὸ ὥρολόγιον πρόγραμμα τῶν διδασκομένων μαθη-
μάτων εἰς τὴν Στ' τάξιν τῶν Γυμνασίων Πρακτικῆς
κατευθύνσεως καθορίζεται ὡς ἀκολούθως:

Μαθήματα	ὥραι ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας
1. Θρησκευτικά	2
2. Ἀρχαῖα Ἑλληνικά	6
3. Νέα Ἑλληνικά	3
4. Ξένη γλῶσσα (Γαλλικά ἢ Ἀγγλικά)	3
5. Ἱστορία καὶ Ἀγωγή τοῦ πολίτου	3
6. Μαθηματικά	6
7. Κοσμογραφία	2
8. Φυσιολογικά	6
9. Φιλοσοφικά	2
10. Τεχνικά	2
11. Σωματικὴ Ἀγωγή	3

Ἄρθρον 2.

Τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν διδασκομένων μα-
θημάτων εἰς τὴν Στ' τάξιν τῶν Γυμνασίων πρακτικῆς
κατευθύνσεως καθορίζεται ὡς ἀκολούθως:

1. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ, ΝΕΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ΦΙΛΟ-
ΣΟΣΟΦΙΚΑ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ. Κατὰ τὸ Α'
καὶ Β' ἐξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.
Δ. τῆς 18-11-1931)13-1-1932, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη
καὶ συμπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9-11-1935 Β. Δ)τος
(ΦΕΚ) 537 προβλεπομένη διὰ τὴν Στ' τάξιν τῶν ἐξα-
ταξίων Γυμνασίων ὅλη ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω μαθημά-
των. (1)

(1) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίου κλάσσης κατευ-
θύνσεως εἰς σελ. 62 κ. ἑ. τοῦ παρόντος βιβλίου.

2. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ΙΣΤΟΡΙΑ, ΓΑΛΛΙΚΑ.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἐξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18-11-1931)13-1-1932, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9-11-1935 Β. Δ)τος (Φ.Ε.Κ. 537) προβλεπομένη διὰ τὴν Στ' τάξιν τῶν ἐξάταξιῶν Γυμνασίων ὕλη ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω μαθημάτων, προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας. (1)

3. ΑΓΓΛΙΚΑ.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἐξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ Β. Δ)τος τῆς 17)10-19-11)53 (Φ.Ε.Κ. 334) προβλεπομένη διὰ τὴν Στ' τάξιν τῶν ἐξάταξιῶν Γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου, προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας. (2)

4. ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ.

Ἄλγεβρα (μετὰ στοιχείων Ἀναλύσεως). Α' ἐξάμηνον 2. Β' ἐξάμηνον 3.

α) Συμπλήρωσις καὶ ἐπανάληψις διὰ προβλημάτων καὶ ἀσκήσεων τῆς ἐν τῇ Ε' τάξει διδαχθείσης ὕλης.

β) Ἡ ἔννοια τῆς σχέσεως — Ἡ ἔννοια τῆς συναρτήσεως. — Ἡ ὑφισταμένη μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἐννοιῶν διαφορά. Παραδείγματα. Ἀντίστροφαι συναρτήσεις. Παραδείγματα καὶ ἐκ τῆς Τριγωνομετρίας.

γ) Στοιχειώδης θεωρία τῶν ἀκεραίων πολυωνύμων. Ἡ ἐπὶ τῆς βάσει τῆς θεωρίας ταύτης μέθοδος τῶν προσδιοριστέων συντελεστῶν. Ἀνάλυσις κλάσματος εἰς ἄλλα ἀπλούστερα. Ἐφαρμογὴ τῆς θεωρίας τῶν πολυωνύμων εἰς τὴν λύσιν εἰδικῶν ἐξισώσεων ἀνωτέρου βαθμοῦ.

δ) Βαθυτέρα ἐπεξεργασία εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ δευτεροβαθμίου τριωνύμου. Ἀνισότητες δευτέρου βαθμοῦ. Ἐφαρμογαὶ εἰς ἐξισώσεις δευτέρου βαθμοῦ μὲ παραδείγματα. (Εὐκταία ἢ διὰ τῆς χρησιμοποίησεως τῆς θεωρίας τῶν συνόλων σπουδῆ τῶν ἐνοτήτων τούτων).

ε) Μέγιστα καὶ ἐλάχιστα. (Στοιχειώδης ἐπεξεργασία). Ἐφαρμογαὶ εἰς ἀριθμητικὰ καὶ ἰδίως εἰς γεωμετρικὰ προβλήματα.

(1) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίου κλασσ. κατευθύνσεως εἰς σελ. 65 κ. ἑ. τοῦ παρόντος βιβλίου.

(2) Βλ. ὡσαύτως εἰς σελ. 133 κ. ἑ. τοῦ βιβλίου τούτου.

στ) Συνδυαστική ἀνάλυσις. — Τύπος τοῦ διωνύμου τοῦ Νεύτωνος. — Ἐφαρμογαί — Ἀσκήσεις.

ζ) 1) Διατεταγμένα ζεύγη τῶν ὁποίων τὰ στοιχεῖα ἀνήκουν εἰς τὰ αὐτὰ ἢ διάφορα σύνολα. 2) Καρτεσιανὸν γινόμενον δύο συνόλων. 3) Ἐφαρμογὴ τοῦ Καρτεσιανοῦ γινομένου προκειμένου περὶ συνόλων τῶν ὁποίων τὰ στοιχεῖα εἶναι ἀριθμοί (φυσικοί, ἀκέραιοι, ρητοί, πραγματικοί).

Παραδείγματα ἐπὶ τῷ τέλει τῆς πλήρους κατανοήσεως τῆς ἀπεικονίσεως τοῦ Καρτεσιανοῦ γινομένου ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου. Παράλληλος θεώρησις τῶν συντεταγμένων ἑνὸς σημείου.

η) Ἡ πρώτη μῆσις εἰς τὴν θεωρίαν τῶν πιθανοτήτων. (Δειγματικὸς χώρος. Συμβάντα. Πιθανότης συμβάντων (ἢ διχοτόμος), ἐπικρατοῦσα τομὴ μέση τετραγωνικὴ ἀπόθιξιν καὶ σύνθετα πειράματα. Πιθανότης τομῆς συμβάντων.

Τυχαῖαι μεταβληταί: Ἀριθμητικὸς μέσος, διάμεσος (ἢ διχοτόμος), ἐπικρατοῦσα τομὴ μέση τετραγωνικὴ ἀπόθλισις, σταθερὰ (ἢ τοπικὴ) ἀπόθλισις (Εὐκταία ἢ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς θεωρίας τῶν συνόλων διδασκαλία).

θ) Ἐννοια τῆς παραγώγου ἐν συνεχείᾳ τῆς ἐπανάλιψεως τῆς ὑπὸ στοιχείου γ' ἐνότητος. Γεωμετρικὴ εἰκὼν τῆς παραγώγου. Βασικαὶ ιδιότητες χρησιμεύουσαι εἰς τὸν ὑπολογισμὸν τῆς παραγώγου συναρτήσεως μιᾶς μεταβλητῆς.

Ἀσκήσεις. Ἐφαρμογαί εἰς τὴν σπουδὴν τῶν συναρτήσεων

$$\Psi = \alpha\chi + \beta, \quad \Psi' = \alpha\chi^2 + \beta\chi + \gamma, \quad \Psi + \frac{\alpha\chi + \beta}{\gamma\chi + \delta}$$

$$\Psi = \frac{\alpha\chi^2 + \beta\chi + \gamma}{\lambda\chi^2 + \beta\chi + \Gamma} \text{ καὶ τὴν γραφικὴν τούτων παράστασιν.}$$

Τὸ Διαφορικὸν συναρτήσεως. Ἡ ἀντίστροφος τῆς παραγωγίσεως προᾶξις. Ὀλοκλήρωσις. Ὁρισμένον ὀλοκλήρωμα. Ἐφαρμογαί εἰς τὴν εὑρεσιν ἀπλῶν ἐμβαδῶν. Ἐφαρμογαί τῆς ὑπὸ στοιχείου Θ' ὕλης εἰς τὴν Φυσικὴν (Μηχανικὴν, Δυναμικὴν).

Γεωμετρία: Ὁροι 2.

Συμπλήρωσις καὶ ἐπανάλιψις τῆς ἐν τῇ Ε' τάξει δι-

δαχθείσης ἐκ τῆς Γεωμετρίας ὕλης, καταβαλλομένης ἰδιαιτέρως προσοχῆς διὰ τὴν ἐμπέδωσιν τῆς ἐκ τοῦ «Δυανισματικοῦ λογισμοῦ» ὕλης.

Μετρικαὶ τινες σχέσεις εὐκταῖον εἶναι νὰ ἐξετασθῶσιν καὶ ὡς ἐφαρμογαὶ τοῦ δυανισματικοῦ λογισμοῦ, τὸ αὐτὸ καὶ διὰ τινὰς ἐνότητας τῆς Φυσικῆς. (Σύνθεσις δυνάμεων κ.λ.π.).

Συμπλήρωσις ἐκ τῆς Στερεομετρίας ὕλης μέχρι ὀλοκληρώσεως ταύτης. Λόγος τομῆς σημείου πρὸς διάνυσμα (ἄπλοῦς λόγος). Ἀναρμονικὸς λόγος. (Διπλοῦς λόγος). Διάφοροι τιμαὶ τοῦτου. Ἀρμονικὴ διαίρεσις, Ἀρμονικὸς λόγος, Διατέμνουσαι.

Δύναμις σημείου ὡς πρὸς κέντρον. Ριζικὸς ἄξων. Ριζικὸν κέντρον. Περιφέρειαι τεμνόμεναι ὀρθογωνίως (ὀρθογωνικαὶ περιφέρειαι).

Οἱ ἐν ἐπιπέδῳ μετασχηματισμοί: 1) Ὁμοιότης. 2) Ὁμοθεσία. 3) Ἀντιστροφή. Ὁμάδες προβλημάτων λυομένων διὰ τῶν ὡς ἄνω μετασχηματισμῶν.

Ἀσκήσεις καὶ προβλήματα ἐφ' ὅλης τῆς ὕλης τῆς Γεωμετρίας, διδομένης μεγαλυτέρας ἐμφάσεως εἰς τὴν κατασκευαστικὴν μέθοδον ἀποδείξεως (ἀνάλυσις, σύνθεσις) ἐπισημαινομένης τῆς ἑλληνικῆς (Εὐκλείδειου) καταγωγῆς τῆς.

Τριγωνομετρία Β'. Ἑξάμηνον ὥρα I.

Συμπλήρωσις καὶ ἐπανάληψις τῆς εἰς τὴν Ε' τάξιν διδασχθείσης ὕλης διὰ καταλλήλων προβλημάτων καὶ ἀσκήσεων (Μαθήματα 3 — 5).

Σχέσεις μεταξὺ τῶν δευτερευόντων ἀσκήσεων τριγωνοῦ (διάμεσοι, διχοτόμοι, ἀκτῖνες κύκλου ἐγγεγραμμένου, περιγεγραμμένου κ.λ.π.).

Ἀνάλογα προβλήματα ἐπιλύσεων τριγώνων. — Τετράπλευρα.

Τριγωνομετρικαὶ ἐξισώσεις Ἀλγέβρης μορφῆς.

Ἄλλαι ἄπλαϊ τριγωνομετρικαὶ ἐξισώσεις καὶ συστήματα. (Μαθήματα 10).

Παραστατικὴ Α'. Ἑξάμηνον. Ὁραὶ 2.

I. Ἀπεικόνισις ἐπιπέδου. Περισσότερα προβολικὰ ἐπίπεδα. Ἴχνη ἐπιπέδου — Παράστασις ἐπιπέδου διὰ τῶν ἰχνῶν του.

Ἄλλοι τρόποι παραστάσεως. Ἀνεύρεσις τῶν ἰχνῶν εἰς ἐκάστην περίπτωσιν. Ἐῤῥεῖα κειμένη ἐπὶ ἐπιπέδου — Δι-

άφοροι θέσεις ἐπιπέδου ὡς πρὸς τὰ προβολικά. Χαρακτηριστικαί εὐθείαι τοῦ ἐπιπέδου. — Ἰχνοπαράλληλοι — Ἰχνόθετοι θέσεις εὐθείας καὶ ἐπιπέδου (Παραλληλία, τομή). Κατασκευή τῆς τομῆς. Θέσεις τριῶν ἐπιπέδων πρὸς ἄλληλα. Καθετότης εὐθείας καὶ ἐπιπέδου — Ἀπλᾶ προβλήματα.

II. Μέθοδοι διάφοροι.

Μέθοδοι κατακλίσεων. — Μέθοδοι στροφῶν. — Ἀπλᾶ προβλήματα. — Ἀλλαγή προβολικῶν ἐπιπέδων.

III. Πολύεδρα — Ἀναπτύγματα.

Κατασκευαί τῶν προβολῶν τῶν κυριωτέρων πολυέδρων (κυρτῶν) δι' ἐφαρμογῆς τῶν ἀνωτέρω μεθόδων. Ἀναπτύγματα — Τομή εὐθείας καὶ πολυέδρου.

Ἐπίπεδοι τομαί πολυέδρων. — Πραγματικὸν σχῆμα καὶ μέγεθος τῆς τομῆς.

Παρατήρησις. Ἡ διαπραγματεύσις τοῦ I καὶ II μέρους θὰ γίνεταί καὶ διὰ τῆς ὑψομετρικῆς Γεωμετρίας καὶ διὰ τῆς μεθόδου τοῦ MONGE.

5. ΦΥΣΙΟΓΝΩΣΤΙΚΑ : α) Φυσική ὄροι 4.

Μηχανική. Σχετικότης τῆς κινήσεως, σύστημα ἀναφορᾶς. Εὐθύγραμμος ὁμαλή κίνησις. Εὐθύγραμμος μεταβαλλομένη κίνησις, σιγμιαία ταχύτης καὶ ἐπιτάχυνσις. Εὐθύγραμμος ὁμαλῶς μεταβαλλομένη κίνησις καὶ σπουδή τῆς ἐλευθέρας πτώσεως σώματος εἰς τὸ κενόν.

Ἀρχὴ τῆς ἀδρανείας, ἀδράνεια τῆς ὕλης, πειραματικὴ εὐρεσις τῆς ἐξισώσεως $F = Mg$, δυναμικὸς ὁρισμὸς τῆς μάζης, μεταβολὴ τῆς μάζης μετὰ τῆς ταχύτητος. Ἀρχὴ τῆς εἰδικῆς θεωρίας τῆς σχετικότητος. Δυνάμεις ἀδρανείας καὶ μελέτη τούτων εἰς σύστημα ἀναφορᾶς κινούμενον εὐθύγραμμως. Τριβὴ ὀλισθήσεως καὶ κυλίσεως.

Τὸ ἔργον σταθερᾶς καὶ μεταβλητῆς δυνάμεως. Τὸ ἔργον τοῦ βάρους σώματος. Ἔργον τῆς συνισταμένης δυνάμεως τῶν ἀντιστάσεων, ζεύγους καὶ τάσεως. Κινητὴ καὶ δυναμικὴ ἐνέργεια καὶ μετατροπαί τῆς μηχανικῆς ἐνεργείας, διατήρησις αὐτῆς. Ἴσοδυναμία μάζης καὶ ἐνεργείας. Ἀρχὴ τῶν δυνατῶν ἔργων καὶ ἐφαρμογὴ αὐτῆς εἰς τὸν μολλόν.

Σύνθεσις εὐθύγραμμων κινήσεων, βλητικὴ (κατακόρυφος, ὀριζοντία, πλαγία βολή).

Ὄριμή, νόμος μεταβολῆς τῆς ὀριμῆς, ἀρχὴ τῆς διατήρησεως τῆς ὀριμῆς, ἐφαρμογαί, πύραυλος. Κεντρικὴ κρού-

σις τελείως πλαστικῶν καὶ τελείως ἐλαστικῶν σφαιρῶν.

Ἡ καμπυλόγραμμος κίνησις, στιγμιαία ταχύτης καὶ ἐπιτάχυνσις. Σπουδὴ τῆς κυκλικῆς ὁμαλῆς κινήσεως, κεντρομόλος δύναμις καὶ νόμοι αὐτῆς. Φυγόκεντρος δύναμις, στρεφόμενον σύστημα ἀναφορᾶς. Ἐφαρμογαὶ τῆς κυκλικῆς κινήσεως. Δύναμις CORIOLIS. Γήινα φαινόμενα καθ' ἃ ἐμφανίζονται ἢ φυγόκεντρος δύναμις καὶ ἢ δύναμις CORIOLIS.

Περιστροφικὴ κίνησις στερεῶν σώματος, ροπή ἀδρανείας καὶ κινήτικὴ ἐνέργεια αὐτοῦ. Σφόνδυλος. Θεμελιώδης ἐξίσωσις τῆς περιστροφικῆς κινήσεως. Στροφορμὴ. Περιστροφή σώματος περὶ ἐλεύθερον ἄξονα, διατήρησις τοῦ ἄξονος, μετάπτωσις τοῦ ἄξονος, ἐφαρμογαὶ καὶ γυροσκόπιον.

Ὅμαλὴ ἐλικοειδῆς κίνησις, κοχλίας.

Νόμος τοῦ Νεύτωνος, καὶ ἐρμηνεία τοῦ βάρους τῶν σωμάτων, τῆς κινήσεως τῶν πλανητῶν καὶ τῶν δορυφόρων τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος. Πεδίον βαρύτητος καὶ ἰδιαίτερα σπουδὴ τοῦ γῆινου πεδίου βαρύτητος, μεταβολαὶ τοῦ G, τεχνητοὶ δορυφόροι τῆς Γῆς, ἐλευθέρωσις ἀπὸ γῆινην ἔλξιν.

Κίνησις τῶν ρευστῶν, νόμοι τῆς ροῆς. Ἀντίστασις τοῦ ἀέρος, πτώσις τῶν σωμάτων ἐντὸς τοῦ ἀέρος. Ἀρχὴ στηρίξεως τοῦ ἀεροπλάνου εἰς τὸν ἀέρα. Συστήματα προώθησεως τοῦ ἀεροπλάνου. Ὑδροκίνητηρες. Μοριακαὶ δυνάμεις, ἐλαστικότης, νόμος τοῦ HOOKE, ἐπιφανειακὴ τάσις, διάχυσις καὶ ὄσμωσις, ὄσμωτικὴ πίεσις. Κρυσταλλικὰ καὶ κolloειδῆ διαλύματα, γαλακτώματα, διαλύματα ἀερίων.

Μετατροπαὶ τῆς ἐνεργείας. Μορφαὶ ἐνεργείας καὶ μετατροπαὶ τούτων. Ἀρχὴ διατηρήσεως τῆς ἐνεργείας. Ἴσοδυναμία θερμότητος καὶ μηχανικῆς ἐνεργείας. Σχέσις τῆς θερμότητος πρὸς τὴν κίνησιν τῶν μορίων ἀερίου.

Ἀρχὴ τῶν ὑδροηλεκτρικῶν καὶ θερμοηλεκτρικῶν ἐγκαταστάσεων.

Περιοδικὰ φαινόμενα.

α) Γενικὰ καὶ ἐφαρμογὴ εἰς τὴν ἀκουστικὴν.

Περιοδικαὶ κινήσεις. Σπουδὴ τῆς ἁρμονικῆς ταλαντώσεως καὶ ἐφαρμογὴ τῶν ἐξισώσεων αὐτῆς εἰς τὸ ἀπλοῦν καὶ τὸ φυσικὸν ἐκκρεμές.

Σύνθεσις ἁρμονικῶν ταλαντώσεων καὶ ἀνάλυσις περι-

οδικῆς κινήσεως κατὰ FOURIER. Διάδοσις κυμάνσεως ἐντὸς ἐλαστικοῦ μέσου, ἐγκάρσια καὶ διαμήκη κύματα, πόλωσις τῶν ἐγκαρσίων κυμάτων.

Συμβολή δύο κυμάνσεων, χροσσοί συμβολῆς, ἀνάκλασις τῶν κυμάνσεων, στάσιμα κύματα. Ἀρχὴ τοῦ HUYGENS καὶ ἐρμηγεία τῆς ἀνακλάσεως, διαθλάσεως καὶ παραθλάσεως τῶν κυμάνσεων.

Ἐξηναγκασμένοι ταλαντώσεις καὶ συντονισμός.

Ἡ κυματικὴ φύσις τοῦ ἤχου. Ταχύτης διαδόσεως αὐτοῦ Ἀνάκλασις, διάθλασις καὶ παράθλασις τοῦ ἤχου. Φυσιολογικὰ χαρακτηριστικὰ τῶν ἤχων (ῦψος, ἔντασις, χροιά).

Ἐπερηχοί. Ἀρχὴ τοῦ DÖPPLER. Μουσικὰ διαστήματα, μουσικὴ κλίμαξ. Πηγαί τῶν μουσικῶν ἤχων (χορδαί, ἠχητικοὶ σωλῆνες). Συντομοτώτη σπουδῆ τῆς διενεργεσεως ἠχητικῆς πηγῆς εἰς ἐξηναγκασμένας ἢ ἐκ συντονισμοῦ παλμικὰς κινήσεις τῆς.

6) Φυσικὴ Ὀπτικὴ. Συμβολή, παράθλασις καὶ πόλωσις τοῦ φωτός. Διπλῆ διάθλασις τοῦ φωτός. Πολωτικαὶ συσκευαί. Στροφὴ τοῦ ἐπιπέδου κραδασμῶν εἰς τὸ πεπολωμένον φῶς, ὀπτικῶς ἐνεργὰ σώματα. Φάσματα ἐκπομπῆς καὶ ἀπορροφῆσεως, ὄραται καὶ ἀόρατοι ἀκτινοβολαί. Ἐκπομπὴ καὶ ἀπορροφῆσις τῶν ἀκτινοβολιῶν, θεωρία τῶν κβάντα, φωτόνια. Χρῶμα τῶν σωμάτων καὶ τοῦ οὐράνου. Φωτογραφίμ (μονοχρωματικὴ καὶ ἑγχρωμος).

γ) Ἐναλλασσόμενον ρεῦμα. Ἰδιότητες αὐτοῦ, ἐνεργὸς ἔντασις καὶ ἐνεργὸς τάσις. Ἐπίδρασις τῆς χωρητικότητος καὶ τῆς αὐτεπαγωγῆς. Ὁ νόμος τοῦ OHM εἰς κύκλωμα ἐναλλασσομένου ρεύματος. Ἰσχύς καὶ συντελεστὴς ἰσχύος, Συντονισμός ἐντάσεως καὶ τάσεως. Τριφασικὸν ρεῦμα. Ἐναλλακτῆρες. Στρεφόμενον μαγνητικὸν πεδίου, τριφασικοὶ κινητῆρες. Μετασχηματισταί. Μεταφορὰ τῆς ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας. Ημιαγωγοί, ἀνορθωταί, κρυσταλλοδιόδοι Πιεζοηλεκτρισμός.

Ἠλεκτρικὰ Σωματιδιακὰ Φαινόμενα. α) Ἀγωγιμότης τῶν ἀερίων. Ἠλεκτρικαὶ ἐκκενώσεις ἐντὸς ἀραιῶν ἀερίων, καθοδικαὶ ἀκτίνες. Κίνησις ἠλεκτρονίου ἐντὸς ὁμογενοῦς ἠλεκτρικοῦ ἢ μαγνητικοῦ πεδίου. Θετικαὶ ἀκτίνες, φασματογράφος τῶν μαζῶν, ισότοπα στοιχεῖα. Ἐφαρμογαί τῆς ἀγωγιμότητος τῶν ἀερίων. Γήινον ἠλεκτρικὸν πεδίου.

6) Ἀγωγιμότης εἰς τὸ κινόν. Θερμικὴ ἐκπομπὴ ἢ

λεκτρονίων δίοδος ηλεκτρονική λυχνία, σωλήν τοῦ BRAUN. Τρίοδος ηλεκτρονική λυχνία καὶ κρυσταλλοτρίοδος. Φωτοηλεκτρικὸν φαινόμενον. Φωτοστοιχειῶν. Φωτοπολλαπλασιαστικῆς. Ἡλεκτρικοὶ καὶ μαγνητικοὶ φακοί, ηλεκτρονικὸν μικροσκοπίον καὶ τηλεσκόπιον. Παραγωγή τῶν ἀκτίνων ROENTGEN (σωλήν COOLIDGE). ἰδιότητες καὶ ἐφαρμογαὶ αὐτῶν, παράθλασις ὑπὸ τῶν κρυστάλλων, φασματοσκοπία τῶν ἀκτίνων ROENTGEN.

Ἡλεκτρομαγνητικὴ ἀκτινοβολία. Ἡλεκτρικαὶ ταλαντώσεις, φθίνουσαι καὶ ἀμείωτοι ταλαντώσεις, ἰδιότητες ὑψισύχρων ρευμάτων. Ἐπαγωγικὴ σύζευξις κυκλωμάτων, συντονισμὸς. Παλλόμενον ἠλεκτρικὸν δίπολον ἐκπομπὴ ηλεκτρομαγνητικῆς ἀκτινοβολίας, φαινόμενα τοῦ ZEEMAN καὶ τοῦ STARK. Ἐφαρμογαὶ τῶν ηλεκτρομαγνητικῶν κυμάτων, ἀσύρματος τηλεπικοινωνία, κατηγορία κυμάτων καὶ διάδοσις, αὐτῶν, ραντάρ, τηλεόρασις, ραδιοστρονομία.

Ἀτομικὴ Φυσικὴ. Δομὴ τοῦ ἀτόμου, ἀτομικὴ μᾶζα καὶ μονὰς ἀτομικῶν μαζῶν, ἀτομικὸς καὶ μαζικὸς ἀριθμὸς, ἠλεκτρικὸν φορτίον τοῦ πυρήνος καὶ ἀριθμὸς πλανητικῶν ηλεκτρονίων. Ἡ κατανομὴ τῶν ηλεκτρονίων περὶ τῶν πυρήνα καὶ τὸ περιοδικὸν σύστημα. Σπουδὴ τοῦ ἀτόμου ὕδρογόνου, αἱ δύο κινήσεις τοῦ ηλεκτρονίου του, αἱ κβαντικαὶ συνθῆκαι τοῦ BOHR, ἐρμηνεία τῆς ἐκπομπῆς καὶ ἀπορροφῆσεως ἀκτινοβολιῶν ὑπὸ τοῦ ἀτόμου ὕδρογόνου. Οἱ τέσσαρες κβαντικοὶ ἀριθμοὶ τοῦ ηλεκτρονίου, ἡ ἀρχὴ τοῦ PAULI καὶ ἡ διαδοχικὴ συμπλήρωσις τῶν φλοιῶν. Διέγερσις καὶ ἰονισμὸς τοῦ ἀτόμου. Ἐκπομπὴ τῶν ἀκτίνων ROENTGEN ὑπὸ τοῦ ἀτόμου. Τὰ ηλεκτρόνια σθένους καὶ τὰ χημικὰ φαινόμενα. Φαινόμενον τοῦ COMPTON καὶ μηχανικαὶ ἰδιότητες τοῦ φωτονίου. Ὑλικά κύματα ἐντὸς τοῦ ἀτόμου. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἀβεβαιότητος.

Πυρηνικὴ Φυσικὴ. α) Ἀνακάλυψις τοῦ πυρήνος ὑπὸ τοῦ RUTHERFORD, σωματικὰ τοῦ πυρήνος (πρωτόνια, νετρόνια), ἔλλειμα μάζης τῶν πυρήνων, ἐνεργεῖα συνδέσεως τοῦ πυρήνος. Τὸ Ποζιτρόνιον, ἡ ταχεία ἐξαφάνισις αὐτοῦ καὶ ἡ ὑλοποίησις τῆς ἐνεργείας φωτονίου. β) Φυσικὴ ραδιενέργεια, ἰδιότητες τῶν ἀκτίνων α, β, γ, νόμος τῆς ραδιενεργείας, ἐρμηνεία τῆς

ραδιενεργείας α, β, γ, αί σειραί τῶν φυσικῶν ραδιοϊσοτόπων.

γ) Ἡ μελέτη τῶν πυρηνικῶν ἀκτινοβολιῶν (ἀριθμητῆς GEIGER, θάλαμος ἰονισμού, φωτοπαθῆ γαλακτώματα, θάλαμοι WILSON καὶ GLASER, σπινθηρισταί).

δ) Ἡ ἀναλογία τῶν πρωτονίων καὶ τῶν νετρονίων εἰς τοὺς φυσικοὺς πυρῆνας, σταθεροὶ καὶ ἀσταθεῖς φυσικοὶ πυρῆνες, πυρηνικαὶ δυνάμεις. Τπόδειγματα ὀργανώσεως τοῦ πυρῆνος.

ε) Τεχνητῆ ραδιενέργεια, ἐπιταχυνταὶ διὰ τὴν δημιουργίαν βλημάτων (γραμμικοὶ ἐπιταχυνταί, μηχανή VAN DE GRAAFF, κύκλωτρον, ἐπιταχυνταὶ ὑψηλῆς ἐνεργείας). Ἐπεουράνια στοιχεῖα.

στ) Ὁ πυρῆν ὡς πηγὴ ἐνεργείας, οἱ δύο τύποι ἐξωενεργητικῶν πυρηνικῶν ἀντιδράσεων (σχάσις, σύντηξις). Ἡ σχάσις τοῦ πυρῆνος οὐρανίου 235 Ἄλυσωτῆ ἀντίδρασις καὶ διατήρησις αὐτῆς, ἀτομικὴ βόμβα Α καὶ πυρηνικὸς ἀντιδραστήρ, παραγωγή δι' αὐτοῦ ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας καὶ ραδιοϊσοτόπων. Ἡ σύντηξις ἐλαφρῶν πυρῆνων, θερμοπυρηνικὴ ἀντίδρασις, ἡ βόμβα Η καὶ αἱ προσπάθειαι διὰ τὴν ἐλεγχομένην θερμοπυρηνικὴν ἀντίδρασιν, Ἡ ἠλιακὴ καὶ ἀστρική ἐνεργεια.

ζ) Κοσμικαὶ ἀκτῖνες, μεσόνια, ὑπερόνια, ἀντισωματίδια.

η) Αἱ πυρηνικαὶ ἀκτινοβολίαι καὶ ἡ ζωὴ, μονάδες ραδιενεργείας καὶ δόσις ἀκτινοβολίας, προστασία ἐκ τῶν ἀκτινοβολιῶν.

θ) Ἐφαρμογαὶ τῶν φυσικῶν καὶ τεχνητῶν ραδιοϊσοτόπων εἰς τὴν ἰατρικὴν, τὴν βιολογίαν, τὴν γεωργίαν καὶ τὴν τεχνικὴν.

ι) Ἐφαρμογαὶ τῆς πυρηνικῆς ἐνεργείας εἰς τὴν παραγωγὴν ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας καὶ τὴν κίνησιν μεταφορικῶν μέσων.

β) ΧΗΜΕΙΑ: Ὁροι 2.

Εἰσαγωγή εἰς τὴν ὀργανικὴν Χημείαν. Κεχορροσμένοι καὶ ἀκόρροστοι ὀργανικαὶ ἐνώσεις. Στοιχειώδης ἀνάλυσις ὀργανικῆς ἐνώσεως. Ἰσομέρεια καὶ πολυμέρεια. 1) Ἄκυκλοι ἐνώσεις: Ἐδρογονάνθρακες καὶ σπουδαιότεραι σειραὶ τούτων. Μεθάνιον, αἰθάνιον, πετρέλαιον, αἰθυλένιον, ὄξυλένιον φωταέριον. Ἀλκοόλαι. Φυράματα. Ἄλδεϋδαι καὶ κετόναι. Ὄργανικά ὄξέα καὶ παράγωγα τούτων. Ἐστέρες.

Αϊθήρ. Στέατα, λίπη, σάπωνες. Ύδατάνθρακες. Κυταρίνη. Τεχνηταί ύφαντικά έλαια. 2) Κυκλικαί ένώσεις: Βενζόλιον. Νιτροβενζόλιον. Νεφθαλίνη. Φαινόλαι. Άρωματικά και Άλδεύλαι και όξέα. Άρωματικά άμύλαι. Τερπενικά σώματα. Καμπούραϊ. Αϊθέρια έλαια. Ρητίνα. Άλκαλοειδή. Προτεΐναι ή λευκόματα. Βιταμίλαι, όρμόναι.

6. ΚΟΣΜΟΓΡΑΦΑ · Όροι 2.

1. Γενική Έπισκόπησις — Εισαγωγή.

Η θέα του ένάστρου ουρανού. Ήλιος, Σελήνη, Πλανήται, Δορυφόροι, Τεχνητοί δορυφόροι, Κομήται, Μετέωρα. Άπλανείς, Νεφέλωειδείς.

2. Γη και Σελήνη.

Σχήμα της Γης. Πόλοι, ίσημερινός, ζώναι αυτής. Γεωγραφικόν πλάτος και μήκος. Διαστάσεις και βάρος αυτής.

Κινήσεις της Γης. Ήμέρα και νύξ. Έποχαι του έτους.

Άτμόσφαιρα. Ίονόσφαιρα. Ζώναι άκτινοβολίας Βάν Άλλεν. Μαγνητικόν πεδίου και πολικόν σέλας. Άτμοσφαιρική διάθλασις. Η σελήνη ως δορυφόρος της Γης. Έπιφάνεια και άτμόσφαιρα αυτής. Διαστάσεις και βάρος. Έκλείψεις Ήλιου και Σελήνης. Περιοδικότης των φαινομένων. Παλίρροια. Η Παλίρροια του Εύρίπου. Άσκήσεις — Προβλήματα.

3. Ο άνθρωπος εις τὸ διάστημα.

Νόμοι του Νεύτωνος και Νόμοι του Κέπλερ.

Ύψυραλοι και τεχνητοί δορυφόροι δια την έρευναν του πέριξ της Γης χώρου. Κοσμικοί ύψυραλοι. Φωτογράφησις της σελήνης και μελέτη του διαπλανητικού χώρου. Ο άνθρωπος επί της τροχιάς περι την Γην. Ταξίδια εις την Σελήνην και τους Πλανήτας.

4. Ο Ήλιος ως άστήρ.

Μέγεθος, σχήμα, απόστασις και πυκτότης του Ήλιου.

Συστατικά μέρη του Ήλιου. Περιγραφή τούτων. Θερμοκρασία και άκτινοβολός ενεργεια αυτού. Ήλιακή δραστηριότης και ένδεικταιής κύκλος των κηλίδων. Συσχέσις με γήινα φαινόμενα. Έξέλιξις του Ήλιου. Το μέλλον του. Άσκήσεις — Προβλήματα

5. Το Ήλιακόν σύστημα.

Γενική περιγραφή. Άπεστάσεις των πλανητών από του Ήλιου. Δορυφόροι των πλανητών. Έρμης, Άφροδί-

τη, Γῆ, Ἄρης, Ζεὺς, Κρόνος, Οὐρανός, Ποσειδῶν, Πλούτων.

Ἀστεροειδεῖς κομηταί, μετέωρα. Σχέσις κομητῶν καὶ διαπτόντων ἀστέρων. Ἀσκήσεις — Προβλήματα.

6. Ἀπλανεῖς ἀστέρες, Γαλαξίας, Νεφελοειδεῖς.

Μεγέθη καὶ ἀποστάσεις. Ἔτος φωτός PARSEC (3, 2 ἔτη φωτός) χροῖματα καὶ τάξεις αὐτῶν. Φύσις τῶν ἀπλανῶν.

Ἀστερισμοί. Προσανατολισμὸς ἐπὶ τῆς οὐρανίου σφαίρας. Κινήσεις ἀστέρων καὶ τοῦ Ἡλίου. Γίγαντες καὶ νάνοι. Διπλοὶ καὶ πολλαπλοὶ ἀστέρες. Μεταβλητοί. Ἀστρικά σμήνη. Νεφελώματα. Κοσμικὴ ὕλη.

Μορφή τοῦ Γαλαξίου μας καὶ περιστροφή αὐτοῦ. Ἐξωγαλαξιακοί, νεφελοειδεῖς. Μορφή τοῦ σύμπαντος.

Ἀσκήσεις — προβλήματα.

7. Φαινομένη κίνησις τῶν οὐρανίων σωμάτων.

Οὐράνιος σφαῖρα. Φαινομένη κίνησις. Συντεταγμένα. Σφαῖρα ὀρθή, παράλληλος. Ἐγκεκλιμένη. Παράπολοι ἀστέρες. Φαινομένη κίνησις τοῦ ἡλίου.

Ἀστροικὴ καὶ ἡλιακὴ ἡμέρα.

Χρόνος — Ἡμερολόγια — Ἑορτὴ τοῦ Πάσχα.

Φαινομένη κίνησις τῆς Σελήνης καὶ τῶν Πλανητῶν. Συνοδικὸς καὶ ἀστροικὸς μῆν.

8. Σύντομος περιγραφή τῶν κυριωτέρων ἀστρονομικῶν ὀργάνων καὶ ἀστεροσκοπειῶν, Γνώμων, Ἡλιακὰ ὠρολόγια. Χρονόμετρα. Ἐκκεντρὸς. Ἐξάς. Θεοδόλιχος. Τηλεσκοπίον (Συντομοτάτη ἱστορία αὐτοῦ). Εἶδη τηλεσκοπίων (Ἰσημερινὰ, Μεσημερινὰ ραδιοτηλεσκοπία, ἠλεκτρονικά). Τὰ ἀστεροσκοπεῖα τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰ τηλεσκοπία ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὰ μεγαλύτερα τηλεσκοπία τοῦ κόσμου.

9. Κοσμογονία.

Γενικὴ μορφή καὶ διάταξις τοῦ σύμπαντος. Δημιουργία τοῦ Σύμπαντος καὶ τῶν νεφελοειδῶν. Δημιουργία τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος. Παλαιότεραι καὶ νεώτεραι θεωρίαι. Ἀρίσταρχος, Πτολεμαῖος, Κοπέρνικος.

7. ΤΕΧΝΙΚΑ: Ὁροι 2.

Γεωμετρικὸν σχέδιον ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει. Ἀντίγραφα ὑπὸ κλίμακα προοφῶν ἀρχιτεκτονικῶν σχεδίων.

Ἐφαρμογαὶ τῆς παραστατικῆς διὰ τῆς κατασκευῆς τῶν ἀναπτυγμάτων τῶν πολυέδρων καὶ τῆς εὐρέσεως τῶν

προβολῶν τῆς τομῆς ὑπὸ ἐπιπέδου ὡς καὶ τοῦ πραγματικοῦ μεγέθους ταύτης.

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ἡμετέρου Ὑπουργοῦ ἀνατίθεμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Δ)τος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 6 Ὀκτωβρίου 1962.

ΠΑΥΛΟΣ

Β.

Ὁ ἐπὶ τῆς Ἑθν. Παιδείας καὶ Θρησκ.)των Ὑπουργός
ΓΡ. ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ

B. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΠ' ΑΡΙΘΜ. 669)62

(ΦΕΚ 173)29-10-1962 τ. Α')

Περὶ τοῦ ὄρολογίου καὶ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῶν Δ', Ε' καὶ ΣΤ' τάξεων τῶν Οἰκονομικῶν Γυμνασίων (Γυμνασίων οἰκονομικῆς κατευθύνσεως)

Ἄρθρον 1. (1)

Τὸ ὄρολόγιον πρόγραμμα τῶν διδασκομένων μαθημάτων εἰς τὰς Δ', Ε' καὶ ΣΤ' τάξεις τῶν Οἰκονομικῶν Γυμνασίων καθορίζεται ὡς ἀκολούθως:

Μαθήματα:	Ἔτη ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας		
	Τάξις Δ'	Τάξις Ε'	Τάξις ΣΤ'
1. Θρησκευτικὰ	2	2	2
2. Ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ	6	6	6
3. Νέα Ἑλληνικὰ	3	3	3
4. Ἱστορία	2	2	2
5. Φιλοσοφικὰ	—	1	1
6. Ἀγγλικά	4	3	3
7. Μαθηματικὰ — Κοσμογραφία	3	3	4
8. Οἰκονομικὰ Μαθηματικὰ	2	1	—
9. Φυσιγνωστικὰ	3	3	3
10. Γεωγραφία	1	1	—
11. Σωματικὴ Ἀγωγή	2	2	2
12. Ἐμπορευματολογία	—	1	1
13. Λογιστικὴ	4,1)2	5	5
14. Ψυχολογία τῶν πωλήσεων	—	1	—
15. Τεχνικὴ τῶν συναλλαγῶν (Ἐμποριολογία)	2	2	—
16. Ἐμπορικὴ ἀλληλογραφία	—	1	1
17. Ἀγγλικὴ ἀλληλογραφία	—	—	1
18. Γενικαὶ ἀρχαὶ Δικαίου	1	—	—
19. Ἐμπορικὸν Δίκαιον	—	1	1
20. Ἐργατικὸν Δίκαιον	—	—	1
21. Φορολογικὸν Δίκαιον καὶ Δημόσιον Λογιστικὸν	1	—	1
22. Θεωρητικὴ καὶ ἐφηρμοσμένη Οἰκονομικὴ	—	1	1
23. Τεχνικὰ	1)2	—	—

(1) Διὰ τὰς τάξεις Α', Β' καὶ Γ' βλ. Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα τοῦ Γυμνασίου Πρώτης Βαθμίδος εἰς σελ. 3 κ. ἑ. τοῦ ἀνὰ χεῖρας βιβλίου.

24. Στενογραφία	1	—	—
25. Δακτυλογραφία —			
Μηχανολογιστική	1	—	—
26. Διακοσμητική —			
Διαφημιστική	—	—	1

Ἄρθρον 2.

Τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν διδασκομένων μαθημάτων εἰς τὰς Δ', Ε' καὶ ΣΤ' τάξεις τῶν Οἰκονομικῶν Γυμνασίων καθορίζεται ὡς ἐν τοῖς ἐπομένοις ἄρθροις τοῦ παρόντος.

Ἄρθρον 3.

Τάξις Δ'.

1. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ, ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἐξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18.11.31)13.1.32, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9.11.35 Β. Δ)τος (ΦΕΚ 537), προβλεπομένη διὰ τὴν Δ' τάξιν τῶν ἐξαταξίων Γυμνασίων ὕλη ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω μαθημάτων. (1)

2. ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἐξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18)11.31)13.1.32 ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9.11.35 Β. Δ)τος (ΦΕΚ 537), προβλεπομένη διὰ τὴν Δ' τάξιν τῶν ἐξαταξίων Γυμνασίων ὕλη ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω μαθημάτων, προσαρμοζομένη εἰς τὸν διὰ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας. (1)

3. ΦΥΣΙΟΓΝΩΣΤΙΚΑ.

α) Ἀνθρωπολογία - Γενικὴ Βιολογία (ὄραι ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας 2).

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἐξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18.11.31)13.1.32, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9.11.35 Β. Δ)τος (ΦΕΚ 537), προβλεπομένη διὰ τὴν Δ' τάξιν τῶν ἐξαταξίων Γυμνασίων ὕλη ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω μαθη-

(1) Βλ. εἰς Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα Γυμνασίου κλασσ. κατευθύνσεως εἰς σελ. 61 κ. ἐ. τοῦ βιβλίου τούτου.

(1) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίου κλασσ. κατευθύνσεως εἰς σελ. 93 κ.ἐ. τοῦ ἀνά χειρας βιβλίου.

μάτων, προσαρμοζομένη εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας. (1)

β) Χημεία (ὄραι ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας 1).

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18.11.31)13.1.32, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9.11.35 Β.Δ. (ΦΕΚ 537) προβλεπομένη διὰ τὴν Ε' τάξιν τῶν ἑξαταξίων Γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου. (1)

4. ΑΓΓΛΙΚΑ.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ Β.Δ. τῆς 17)10—19)11)53 (ΦΕΚ 334), προβλεπομένη διὰ τὴν Δ' τάξιν τῶν ἑξαταξίων Γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου, προσαρμοζομένη εἰς τὸν διὰ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας. (2)

5. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ.

α) Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18.11.31)13.1.32, εἰς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9.11.35 Β.Δ)τος (ΦΕΚ 537), προβλεπομένη διὰ τὴν Δ' τάξιν τῶν ἑξαταξίων Γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου, προσαρμοζομένη εἰς τὸν διὰ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας. (3)

β) Καθ' ὅλον τὸ ἔτος καὶ ἐπὶ μίαν ὥραν κατὰ δεκαπενθήμερον θὰ διδαχθῶσιν ἐν δοκίμῳ φιλολογικῇ μεταφράσει ἐξ Ἀνθολογίας περιεχοῦσης ἀπαραιτήτως καὶ τὸ ἀρχαῖον κείμενον ὡς καὶ σύντομον ὑπομνηματισμὸν μετ' εἰσαγωγῶν καὶ περιλήψεων παραλειπομένων μερῶν, ὥστε νὰ ἀποκτᾶται ἡ ἔννοια τῆς ὁλότητος, περικοπαὶ ἐκ τοῦ τραπεζιτικοῦ τοῦ Ἰσοκράτους, τοῦ Οἰκονομικοῦ καὶ τῶν πόρων καὶ προσόδων τοῦ Ξενοφῶντος, τῶν Γεωγραφικῶν τοῦ Στράβωνος καὶ τῆς Ἑλλάδος περιηγήσεις τοῦ Πανσανίου.

6. ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ.

α) Ἀνάγνωσις καὶ ἀνάλυσις ἐκ καταλλήλου συλλογῆς ἢ καὶ ἐξ αὐτοτελῶν βιβλίων πεζῶν καὶ ποιητικῶν λογοτεχνημάτων (διηγήματα, περιγραφαί, αὐτοβιογρα-

(1) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίου κλασσ. κατευθύνσεως, εἰς σελ. 101 κ. ἐ. τοῦ ἀνα χεῖρας βιβλίου.

(2) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῆς Ἀγγλικῆς Γλώσσης εἰς σελ. 132 κ.ἐ. τοῦ βιβλίου τούτου.

(3) Βλ. εἰς σελ. 70 κ.ἐ. τοῦ παρόντος.

φίαι, ἐπιστολαί, χαρακτηρισμοί, λυρικά ποιήματα). Ἀνάγνωσις ἐκλεκτῶν ἀποσπασμάτων ἐκ τοῦ δημωδεστέρου λόγου τῆς Βυζαντινῆς περιόδου πεζοῦ καὶ ἐμμέτρου.

Περὶ διηγήματος. Ἔννοια τοῦ διηγήματος. Σκοπός. Μέρη. Ἀρχιτεκτονική. Εἶδη. Σκηνογραφικὸν ὕλικόν. Πλοκή. Πρόσωπα. Σύγκρισις πρὸς μυθιστορήματα καὶ νουβέλλαν. Γλωσσικὴ, μορφολογικὴ, αἰσθητικὴ ἀνάλυσις. Περὶ περιγραφῆς. Ἔννοια τῆς περιγραφῆς. Σκοπός. Εἶδη. Ἀρχιτεκτονική. Μέρη. Πλοκή. Γλωσσικὴ, μορφολογικὴ, αἰσθητικὴ ἀνάλυσις.

Περὶ λυρικῆς ποιήσεως. Ἔννοια τῆς λυρικῆς ποιήσεως. Σκοπός. Εἶδη. Μορφολογικὴ ἀνάλυσις. Γλωσσικὴ ἀνάλυσις. Αἰσθητικὴ ἀνάλυσις.

Ἡ βιογραφία καὶ ἡ αὐτοβιογραφία ὡς λογοτεχνικὸν εἶδος. Σκοπός. Ἔννοια. Σημασία. Εἶδη. Ὁ συναισθηματικὸς τονισμὸς καὶ ἡ πραγματικότης.

Ἡ ἐπιστολὴ ὡς λογοτεχνικὸν εἶδος. Σκοπός. Ἔννοια. Σημασία. Εἶδη.

Περὶ χαρακτηρισμοῦ. Σκοπός. Ἔννοια. Σημασία. Εἶδη. Ἀτομικὸς χαρακτηρισμὸς καὶ ἠθογραφία. Πλοκή, συμπέρασμα.

Εἰσαγωγὴ εἰς τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ ὕφους.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα συμπληρωματικὴ ἀνάγνωσις ἐπὶ μίαν ὥραν καθ' ἑβδομάδα ἐκλεκτῶν λογοτεχνιμάτων, τῆς ἑπτανησιακῆς ποιητικῆς σχολῆς, τοῦ Κ. Κρουστάλλη, τοῦ Χρ. Χρηστοβασίλη, τοῦ Α. Μωραϊτίδου καὶ τοῦ Α. Παπαδιαμάντη.

6) Γραφαὶ συνθέσεις. Εἰσαγωγὴ τῶν μαθητῶν εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν ιδεῶν. Ἐκ τῆς ἐκθέσεως εἰς τὴν σύνθεσιν. Μορφολογία τοῦ γραπτοῦ λόγου. Δημιουργία θεματικοῦ πυρῆνος καὶ κεντρικῆς ιδέας καὶ διατύπωσις αὐτῆς εἰς πλείονα σημεῖα. Ἀρεταὶ καὶ ἑλαττώματα τοῦ γραπτοῦ λόγου. Διάκρισις τοῦ ὕφους καὶ τοῦ τρόπου συνθέσεως εἰς τὸν χαρακτηρισμὸν, εἰς τὸ διήγημα, εἰς τὴν ἐπιστολήν, εἰς τὴν περιγραφὴν. Ἐκτεταμέναι συνθέσεις.

γ) Προφορικαὶ συνθέσεις. «Ἀσκησις εἰς τὴν μετὰ λόγου» προφορικὴν ἔκφρασιν βάσει μιᾶς κεντρικῆς ιδέας ἢ πλειόνων. Τρόπος ἀποφυγῆς μονολόγου κατὰ τὴν συζήτησιν.

7. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

Τὰ ἐκ τῆς πρακτικῆς ἀριθμητικῆς διδαχθέντα περὶ

ἀπλοῦ τόκου πρὸς ἐσωτερικὴν ἐπανάληψιν. Βαθυτέρα ἐπεξεργασία τούτων ἐπὶ τῷ τέλει τῆς μορφώσεως τῶν σχετικῶν ἀλγεβρικῶν τύπων, ὅταν ὁ χρόνος ἐκφράζεται εἰς ἔτη, μῆνας ἢ ἡμέρας.

Ἀντίστοιχοι τύποι δι' ἕνα ἕκαστον τῶν εἰσερχομένων ποσῶν. Ἐφαρμογαὶ δι' ἀσκήσεων.

Περὶ τοκαριθμῶν καὶ σταθεροῦ διαιρέτου (ἔτος ἐμπορικὸν ἢ πολιτικόν). Τύπος χορηγῶν τὸν τόκον συναρτήσῃ τοῦ τοκαριθμοῦ καὶ σταθεροῦ διαιρέτου. Διάφορα προβλήματα. Προβλήματα εὐρέσεως τόκου, ὅταν περισσότερα κεφάλαια τοκίζονται πρὸς τὸ αὐτὸ ἐπιτόκιον εἰς διαφόρους χρόνους.

Διάφοροι κανόνες πρὸς σύντομον ὑπολογισμὸν τοῦ τόκου ἐπὶ διαφόρων περιπτώσεων.

Ἐφαρμογαὶ τοιούτων κανόνων εἰς τὴν μέθοδον τῶν ἀπλῶν μερῶν (κεφαλαίου, τόκου, ἐπιτοκίου).

Προβλήματα τόκου εἰς τὰ ὅποια εἶναι γνωστὸν τὸ ἄθροισμα τοῦ κεφαλαίου καὶ τοῦ τόκου ἢ ἡ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ κεφαλαίου καὶ τοῦ τόκου. Σχετικοὶ τύποι καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν πρακτικοὶ κανόνες. Ἐφαρμογαὶ (Μαθήματα 12).

Μέσον ἐπιτόκιον.

Περὶ προεξοφλήσεως γενικῶς. Παροῦσα ἀξία — Μέλλουσα ἀξία — Ὑφαίρεσις ἢ προεξόφλημα.

Πλήρης ἀλγεβρικὴ ἐπεξεργασία τοῦ θέματος ἐπὶ τῷ τέλει τῆς ἐξαγωγῆς τῶν ἀντιστοίχων εἰς κάθε περίπτωσιν τύπων. Ἐφαρμογαὶ εἰς τὴν διὰ τῶν τύπων ἐπίλυσιν τῶν προβλημάτων.

Τὸ ἀνωτέρω θέμα ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν, ὅτι κατὰ τὴν προεξόφλησιν θεωροῦνται καὶ διάφορα ἔξοδα.

Ἐξόφλησις ὑποχρεώσεως διὰ γραμματίου μεταγενεστέρας λήξεως τῆς λήξεως τῆς ὑποχρεώσεως. Τὸ ἀντίστοιχον προκειμένου περὶ εἰσπράξεως ἀπαιτήσεως. Σύνταξις ἐπισυναλλαγματικῆς.

Ἀντικατάστασις γραμματίου διὰ δύο ἢ περισσότερων ἄλλων. Ἰσοδυναμία. Ἀντίστοιχοι τύποι.

Κοινὴ λῆξις γραμματίων. Σχετικὰ προβλήματα, ἀντίστοιχοι τύποι εἰς διαφόρους περιπτώσεις.

Ἀλληλόχρεοι τοκοφόροι λογαριασμοί. Διάφοροι μέθοδοι. Ἐπεξεργασία τοῦ θέματος εἰς ἐκάστην τῶν μεθόδων μὲ ἐπιτόκια: 1) Ἀμοιβαῖον καὶ σταθερὸν ἢ ἀμοι-

βαῖον καὶ μεταβαλλόμενον. 2) Μὴ ἀμοιβαῖον καὶ σταθερὸν ἢ μὴ ἀμοιβαῖον καὶ μεταβαλλόμενον.

8. ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ (Α' ἐξάμηνον 4 ὥραι, Β' ἐξάμηνον 5 ὥραι ἐβδομαδιαίως).

1. Οἰκονομικοὶ ὄργανισμοί.

2. Περιουσία. Διάκρισις περιουσίας Ε.Π.Κ.Π. Διαχείρισις περιουσίας.

3. Λογιστική. Ὅρισμός, ἀντικείμενον, σκοπός, σημασία. Κλάδοι λογιστικῆς.

4. Ἀπογραφὴ - εἶδη ἀπογραφῆς. Νομικαὶ διατάξεις περὶ ἀπογραφῆς. Περιπτώσεις οἰκονομικῆς καταστάσεως. Ἴσολογισμός.

5. Μεταβολαὶ περιουσίας. Διαδοχικοὶ ἰσολογισμοί. Διαχειριστικὴ χρῆσις.

6. Λογαριασμός - μορφαὶ λογαριασμῶν. Τεχνικοὶ ὅροι τηρήσεως λογαριασμῶν. Κατηγορίαι λογαριασμῶν. Κανόνες χρεώσεως καὶ πιστώσεως λογαριασμῶν. Ἐφαρμογαί.

7. Θεωρία διγραφικῆς μεθόδου. Μεταβολαί. Ἀνάλυσις οἰκονομικῶν πράξεων - διγραφικὴ διατύπωσις πράξεων. Μεταφορὰ εἰς τοὺς λογαριασμούς. Σύνταξις ἰσολογισμοῦ.

8. Συνήθεις λογαριασμοὶ ἐπιχειρήσεων Ε. Π. καὶ Κ. Π.

9. Διάκρισις τῶν λογαριασμῶν ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου των: α) Γενικοὶ ἢ περιληπτικοὶ καὶ εἰδικοὶ ἢ ἀναλυτικοὶ λογαριασμοί. β) Λογαριασμοὶ ἀξίων. γ) Προσωπικοὶ λογαριασμοί. δ) Λογαριασμοὶ ἐσόδων. ε) Λογαριασμοὶ ἐξόδων. στ) Λογαριασμοὶ ἐκμεταλλεύσεως. ζ) Λογαριασμοὶ ἀποτελεσμάτων. η) Ἀμιγεῖς καὶ μικτοὶ λογαριασμοί. θ) Ἀντίθετοι ἢ ἀρνητικοὶ λογαριασμοί. ι) Διάμεσοι λογαριασμοί. ια) Λογαριασμοὶ τάξεως. ιβ) Λογαριασμοὶ τακτοποιήσεως.

10. Ἐμπορικὰ βιβλία. Λογιστικὰ - μὴ λογιστικὰ. Ὑποχρεωτικὰ — προαιρετικά. Γενικὰ — εἰδικὰ. Βιβλίον ἀπογραφῶν καὶ ἰσολογισμῶν. Ἡμερολόγιον. Γενικὸν καθολικόν. Ἀναλυτικὰ καθολικὰ (προσωπικῶν λογαριασμῶν, ἐμπορευμάτων, ἄλλα ἀναλυτικὰ καθολικὰ). Βιβλίον ταμείων, βιβλία τάξεως (βιβλίον Γραμματίων εἰσπρακτέων - πληρωτέων - τρίτων κλπ.), βιβλίον ἰσοζυγίων κλπ. Νομικαὶ διατάξεις περὶ βιβλίων.

11. Δικαιολογητικά έγγραφα.

12. Έλεγχος ἐγγραφῶν. Λογιστικά σφάλματα, ἰσοζύγιον. Εἶδη ἰσοζυγίων, χρησιμότης ἰσοζυγίου. Ἀσκήσεις.

13. Ἰσολογισμὸς τέλους χρήσεως. Φύλλον ἐργασίας. Σύνταξις ἐσωτερικῆς ἀπογραφῆς (Α' προσωρινοῦ ἰσοζυγίου). Σύνταξις ἐξωτερικῆς ἀπογραφῆς.

Ἐκτίμησις στοιχείων περιουσίας. Τρόποι ἀποτιμήσεως. Ἀποτίμησις κατὰ τὴν νομοθεσίαν.

Παραβολὴ ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς ἀπογραφῆς. Ἐγγραφαὶ τακτοποιήσεως. Λογαριασμοί. Ταμείον: Πλεόνασμα, ἔλλειμμα. Λ)σμός, ἐμπορεύματα: Ἀμιγῆς - περιπτώσεις ἔλλειμματος, πλεονάσματος, ὑποτιμήσεως. Μικτός, αἱ αὐταὶ περιπτώσεις. Ἐκκαθάρισις λ)σμός, πελάται - χρεῶσαι. Ἐκπτώσεις, διαφοραὶ, τοκοφόροι λ)σμοί. Ἀσφαλεῖς ἀπαιτήσεις. Ἐπισηφαλεῖς καὶ ἀνεπίδεκτοι εἰσπράξεως ἀπαιτήσεις. Λ)σμός γραμματία εἰσπρακτέα: Ἀναγωγὴ γραμματίων. Λ)σμός προμηθευταὶ - πιστωταί: Ἐκπτώσεις, διαφοραὶ, τοκοφόροι λ)σμοί. Λ)σμός: γραμματία πληρωτέα. Ἀναγωγὴ γραμματίων. Λ)σμοὶ ἐξόδων: Ἐξοδα δεδουλευμένα, μὴ δεδουλευμένα, ὁμαλά, ἀνώμαλα. Λ)σμοὶ ἐσόδων: Ἐσοδα δεδουλευμένα, μὴ δεδουλευμένα, ὁμαλά, ἀνώμαλα. Ἀσκήσεις.

14. Πάγια στοιχεῖα ἐνεργητικοῦ. Ἀποσβέσεις τούτων. Εἶδη ἀποσβέσεων. Μέθοδοι ἀποσβέσεων, ἐγγραφαί. Ἀσκήσεις.

15. Σχηματισμὸς λογαριασμῶν ἐκμεταλλεύσεως κατὰ περίπτωσιν - φύλλον μερισμοῦ. Συγκέντρωσις ἀποτελεσμάτων λογαριασμῶν. Ἐγγραφαὶ διαθέσεως ἀποτελεσμάτων. Ἀσκήσεις.

16. Σύνταξις ὀριστικοῦ ἰσοζυγίου. Σύνταξις τελικοῦ ἰσολογισμοῦ καὶ ἀνάλυσις ἀποτελεσμάτων χρήσεως. Ἀσκήσεις.

17. Κλείσιμον καὶ ἄνοιγμα βιβλίων. Ἀσκήσεις.

9. ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ (Ἐμποριολογία).

1. Ὅρισμός. Χρησιμότης. Ἀνάγκαι καὶ διάκρισις τούτων. Μέσα θεραπείας τῶν ἀναγκῶν. Ἀγαθὰ καὶ διάκρισις τούτων. Καταμερισμὸς τῶν ἔργων. Φυσικὴ ἀνταλλαγὴ. Ἀξία. Δυσχέρεια φυσικῆς ἀνταλλαγῆς. Χρῆμα νόμισμα - νομισματικὴ μονὰς - τιμὴ.

2. Ἐμπόριον - ἔννοια ἐμπορίου. Λόγοι δημιουργίας

τοῦ ἐμπορίου. Αἷτια ἀναπτύξεως τοῦ ἐμπορίου. Ἐπίδρασις τοῦ ἐμπορίου εἰς τὴν καθόλου οἰκονομίαν. Κατηγορίαι ἐμπορίου. (Ἐν σχέσει πρὸς τὴν φύσιν τῶν ἀντικειμένων μὲ τὰ ὁποῖα ἀσχολεῖται, πρὸς τὴν μεσολάβησιν ἑνὸς ἢ περισσοτέρων προσώπων, πρὸς τὴν ἀκτίνα δράσεως, πρὸς τὸ πάγιον ἢ μὴ τῆς ἐγκαταστάσεως, πρὸς τὴν προέλευσιν καὶ τὸν προορισμὸν τῶν ἐμπορευμάτων). Περιορισμοὶ τοῦ ἐμπορίου. Σημασία τοῦ ἐμπορίου.

3. Ἐμπορεύματα. Πότε ἔνα ἀντικείμενον χαρακτηρίζεται ὡς ἐμπόρευμα.

4. Ἐμπορικαὶ ἀγοραπωλησίαι. Ὅρισμός. Ἀντικείμενον ἀγοραπωλησίας, τίμημα. Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις συμβαλλομένων.

5. Συμπληρωματικοὶ ὅροι ἀγοραπωλησιῶν: α) Ὅροι προσδιορισμοῦ ποιότητος (δειγμα, σῆμα, τύπος, χημικὴ ἀνάλυσις, ὑπὸ δοκιμὴν, ὑπὸ ἐξέτασιν. β) Ὅροι καθορισμοῦ ποσότητος (μονὰς βάρους, ὄγκου, μήκους κλπ. κατ' ἀποκοπὴν). Μικτὸν βάρος, ἀπόβαρον, εἶδη ἀποβάρου, καθαρὸν βάρος, μικτὸν διὰ καθαρόν. Ἀπομείωσις ἔκπτωσις. γ) Ὅροι συσκευασίας. δ) Ὅροι καθορισμοῦ χρόνου παραδόσεως. Ἄμεσος παράδοσις, μελλοντικὴ παράδοσις, (εἰς ὠρισμένην ἡμέραν ἢ ἐντὸς ὠρισμένης προθεσμίας). Τμηματικὴ παράδοσις, παράδοσις ἅμα τῇ αἰσίᾳ ἀφίξει τοῦ ἀτμοπλοίου. ε) Ὅροι ἀναφερόμενοι εἰς τὴν φόρτωσιν. Ἄμεσος φόρτωσις, ταχεῖα φόρτωσις. Φόρτωσις εἰς ὠρισμένην ἡμέραν, φόρτωσις ἐντὸς ὠρισμένης προθεσμίας, πρῶτον ἀτμόπλοιον, ὠρισμένον ἀτμόπλοιον, φορτίον ἐν πλῶ, φορτίον ὑπὸ φόρτωσιν, φορτίον φορτωμένον. στ) Καθορισμὸς τόπου παραδόσεως. Ἐπὶ μεταφορᾶς διὰ σιδηροδρόμου. Εἰς τὸ κατάστημα τοῦ πωλητοῦ. Εἰς τὸν σταθμὸν φορτώσεως. Ἐπὶ τοῦ βαγονίου εἰς τὸν σταθμὸν φορτώσεως. Ἐπὶ τοῦ βαγονίου εἰς τὸν σταθμὸν προορισμοῦ. Εἰς τὸν σταθμὸν προορισμοῦ. Εἰς τὸ κατάστημα τοῦ ἀγοραστοῦ. Ἐπὶ μεταφορᾶς διὰ θαλάσσης. Εἰς τὴν προκυμαίαν τοῦ λιμένος τῆς φορτώσεως. Ἐπὶ τῆς φορτηγίδος εἰς τὸν λιμένα φορτώσεως SOTTO PALACO, FOB, CIF. ζ) Ὅροι ἀναφερόμενοι εἰς τὸν χρόνον καὶ τρόπον πληρωμῆς. Διακανονισμὸς τοῖς μετρητοῖς. Διακανονισμὸς ἐπὶ πιστώσει. η) Προσδιορισμὸς τιμῆς. θ) Αἷτια ἐπηρεάζοντα τὰς τιμὰς. ι) Διατυπώσεις ἀποστολῆς καὶ παραλαβῆς. ια) Ἄμεσοι ἀγοραπωλησίαι. Ἐμμεσοὶ ἀγο-

ραπωλησίου. ιβ) Ἀγοραπωλησίου διὰ δημοπρασίας. Μειοδοτικά - πλειοδοτικά, ἐκούσια, ἀναγκαστικά. ιγ) Ἐγγραφα ἀγοραπωλησίας. Ἐγγραφα ἀποδεικνύοντα τὴν συνάψιν τῆς ἀγοραπωλησίας, συμφωνητικὸν ἀγοραπωλησίας, ἐπιστολὴ παραγγελία. Δελτίον παραγγελίας. Ἐγγραφα ἐκδιδόμενα κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀγοραπωλησίας. (Ζυγολόγιον, μετρολόγιον, τιμολόγιον, ἀπόδειξις παραλαβῆς, δελτίον εἰσαγωγῆς - ἐξαγωγῆς, πιστοποιητικὸν προελεύσεως). Ἐγγραφα ἐκδιδόμενα κατὰ τὸν διακανονισμὸν τῆς ἀγοραπωλησίας. Ἀπόδειξις πληρωμῆς. Γραμμάτιον εἰσπράξεως, ἔνταλμα πληρωμῆς. ιδ) Ἄλλα ἐμπορικὰ ἔγγραφα. (Χρεωστικὸν σημεῖωμα. Πιστωτικὸν σημεῖωμα. Δελτίον ἀποστολῆς. Ὑποδείγματα τούτων).

6. Ἀνταγωνισμὸς - ἀποτελέσματα ἀνταγωνισμοῦ. Θεμιτὸς καὶ ἀθέμιτος ἀνταγωνισμὸς. Νομοθετικὰ μέτρα κατὰ τοῦ ἀθεμίτου ἀνταγωνισμοῦ.

7. Ἐμπορικὰ ἐπαγγέλματα. Κύρια καὶ βοηθητικὰ πρόσωπα τοῦ ἐμπορίου. Ἐξηρημένα: πωλητῆς - πλασιὲ περιοδεύων. Ἀνεξάρτητα: παραγγελειοδόχος, μεσίτης, ἀντιπρόσωπος.

8. Πίστις. Πίστωσις. Ἡ πίστις εἰς τὸ ἐμπόριον. Πιστωτικὰ ὄργανα. Γραμμάτιον εἰς διαταγὴν. Συναλλαγματική, ἐπιταγὴ (σημασία τούτων. Ὅχι νομικὴ ἄποψις).

9. Συγκοινωνία - Μέσα συγκοινωνίας. Σημασία συγκοινωνίας. Μεταφορὰ διὰ σιδηροδρόμων — αὐτοκινήτων - πλοίων (διατυπώσεις ἀποστολῆς καὶ παραλαβῆς).

10. Ταχυδρομεῖα - ἐπιστολαὶ - δέματα - δείγματα - ἐπιταγαί.

11. Τηλεγραφεῖα, τηλέφωνα - σημασία τούτων.

12. Τελωνεῖα. Σκοπός, σημασία, δασμοί, δασμολόγιον, διάκρισις ἐμπορευμάτων ἀπὸ τελωνειακῆς ἀπόψεως, ἐκτελωνισμὸς, διασαφήσεις, εἰσαγωγή. Δικαιώματα ὑπερμερίας - ἀζήτημα ἐμπορευμάτων. Ἐξαγωγή. Ἀποταμίευσις. Διαμετακόμισις. Μεταφορὰ. Τελωνεϊακὰ ἀμφισθητήσεις. Τελωνεϊακὴ στατιστικὴ.

13. Λαθρεμπόριον. Ἐλευθέρου Ζώνη. Ἐλευθέρου λιμῆν.

10. ΓΕΝΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙ ΔΙΚΑΙΟΥ.

1. Ὅρισμὸς - διαίρεσις (Δημόσιον - Ἰδιωτικόν).

2. Ἀστικὸν δίκαιον. Ὅρισμὸς. Πηγαί (Νόμοι - ἔθιμα).

3. Κατάργησις κανόνος δικαίου.

4. Συρροή νόμων.

5. Εἶδη κανόνων δικαίου - ἐρμηνεία κανόνων δικαίου.

6. Δικαιώματα. Ὅρισμός. Εἶδη δικαιωμάτων, πραγματικά — προσωπικά. Εἶδη προσωπικῶν δικαιωμάτων, εἶδη πραγματικῶν δικαιωμάτων. Διαιρέσεις δικαιωμάτων. Κτῆσις — ἀλλοιώσις, ἀπώλεια δικαιωμάτων.

7. Ἀξιώσις - ὁρισμός - διακρίσεις - ἀγωγή - ἐνστασις

8. Περὶ προσώπων. Φυσικά πρόσωπα. Ἀρχὴ τοῦ φυσικοῦ προσώπου, διατάξεις ἀσφαλιστικαὶ τῆς ζωῆς καὶ γεννήσεως τοῦ ἐμβρύου. Διατάξεις καθ' ἃς ὁ μελλογένητος θεωρεῖται ὡς γεννηθεὶς καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ συμφέρον αὐτοῦ. Τέλος τοῦ φυσικοῦ προσώπου — θάνατος — ἀφάνεια.

9. Διακρίσεις ἀναφερόμεναι εἰς τὰ πρόσωπα. α) Ἰθαγένεια, β) διαφορὰ θρησκείας, γ) καταγωγή, δ) ὑπαλληλικὴ ιδιότης, ε) ὡς πρὸς τὸ φύλον, στ) ὡς πρὸς τὴν τιμὴν, ζ) ὡς πρὸς τὴν κατοικίαν, η) ὡς πρὸς τὴν ἡλικίαν, θ) ὡς πρὸς τὴν ὑγείαν, ι) δικαίωμα ἐπὶ προσωπικότητος, ια) τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἐπ' αὐτοῦ δικαίωμα, ιβ) συγγένεια, ιγ) διαφήμησις.

10. Νομικά πρόσωπα - Ὅρισμός - Διάκρισις. Βούλησις πρὸς τὸ δικαιοπρατεῖν. γ) Δήλωσις τῆς βουλῆς Ἑρανικαὶ Ἐπιτροπαί.

1. Περὶ πραγμάτων - διάκρισις τούτων.

12. Περὶ νομικῶν γεγονότων.

13. Δικαιοπραξίαι. Εἶδη δικαιοπραξιῶν, περιεχόμενον δικαιοπραξιῶν.

14. Προαπαιτούμενα δικαιοπραξιῶν. α) Ἰκανότης πρὸς τὸ πράττειν, (πρόσωπα, ἀπολύτως ἰκανὰ - πρόσωπα ἀνίκανα, πρόσωπα περιορισμένης ἰκανότητος. β) Βούλησις πρὸς τὸ δικαιοπρατεῖν. γ) Δήλωσις τῆς βουλήσεως. δ) Συμφωνία δηλώσεως καὶ βουλήσεως (πλάνη - φόβος). ε) Ἀναγνώρισις τοῦ περιεχομένου τῆς δηλώσεως ὑπὸ τοῦ νόμου.

15. Αἰρέσεις, εἶδη αἰρέσεων - στάδια αἰρέσεων.

16. Προθεσμία.

17. Ὅροι ἢ τρόποι.

II. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ. Κώδιξ φορολογικῶν στοιχείων.

1. Σκοπὸς καὶ ἐπιδιώξεις κώδικος φορολογικῶν στοιχείων.
2. Ὑπόχρεοι εἰς τήρησιν βιβλίων καὶ στοιχείων.
3. Βιβλία καὶ στοιχεῖα ὑποχρέων πρώτης, δευτέρας, τρίτης καὶ τετάρτης κατηγορίας.
4. Βιβλίον ἀποθήκης - βιβλίον παραγωγῆς προϊόντων. Καταχώρισις συναλλαγματικῶν - καταχώρισις ἐπιταγῶν.
5. Ἀποδεικτικὰ δαπανῶν τῆς ἐπιχειρήσεως.
6. Θεώρησις καὶ χαρτοσήμανσις βιβλίων.
7. Χρόνος ἐνημερώσεως βιβλίων.
8. Ἀπογραφὴ περιουσίας ἐπιχειρήσεως - ἀποτίμησις στοιχείων περιουσίας - Ἴσολογισμὸς ἐπιχειρήσεως.
9. Τιμολόγιον χονδρικῆς ἀγορᾶς γεωργικῶν κ.λ.π. προϊόντων.
10. Τιμολόγια χονδρικῆς πωλήσεως ἀγαθῶν.
11. Τιμολόγια παροχῆς ὑπηρεσιῶν.
12. Δελτία ἀποστολῆς ἀγαθῶν εἰς τρίτους.
13. Φορτωτικά.
14. Δελτίον καὶ ἡμερολόγιον μεταφορᾶς ἀγαθῶν δι' αὐτοκινήτου ἰδιωτικῆς χρήσεως.
15. Ἀρίθμησις στοιχείων.
16. Βιβλία καὶ στοιχεῖα ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν.
17. Διαφύλαξις βιβλίων καὶ στοιχείων.
18. Κεντρικὴ ἐπιτροπὴ λογιστικῶν βιβλίων.
19. Ὑποβολὴ στοιχείων διὰ τὰ τιμολόγια καὶ διατακτικὰς.
20. Ὑποβολὴ στοιχείων διὰ τὰς ἐκκαθαρίσεις ἐπὶ πωλήσεως ἢ ἀγορᾶς ἢ κατεργασίας κλπ. διὰ λογαριασμῶν τρίτων.
21. Ὑποβολὴ φορτωτικῶν καὶ ἡμερολογίου κινήσεως.
22. Ὑποβολὴ διασαφήσεων εἰσαγωγῆς - ἐξαγωγῆς.
23. Ὑποβολὴ καταστάσεων κλπ., διὰ τὰς ἀμοιβὰς τρίτων.
24. Ὑποβολὴ καταστάσεων διὰ προσθέτους ἀμοιβὰς.
25. Ἀρμόδιος οικονομικὸς ἔφορος διὰ τὴν παραλαβὴν τῶν στοιχείων.
26. Δικαιώματα οικονομικοῦ ἐφόρου.
27. Κυρώσεις.
12. ΤΕΧΝΙΚΑ (Α' ἑξάμηνον 1 ὥρα ἑβδομαδιαίως).
Καλλιγραφία - Γραμμογραφία - Ἐπιγραφοποιία.

13. ΣΤΕΝΟΓΡΑΦΙΑ.

Συστηματική διδασκαλία τῆς στενογραφίσεως γραμμάτων, μεμονωμένων ἢ συμπλεγμάτων τοιούτων, λέξεων καὶ φράσεων. Ἐμπέδωσις τῶν ἐκάστοτε διδασκομένων δι' ἀσκήσεων προσφόρων, ἐπεξεργαζομένων ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἐν τῷ σχολείῳ καὶ κατ' οἶκον.

Ἀσκήσεις εἰς στενογράφησιν περικοπῶν ἐξ ἐγγράφων ἢ ἐπιστολῶν τοῦ ἐμπορίου.

14. ΔΑΚΤΥΛΟΓΡΑΦΙΑ — ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

α) Πλήρης καὶ πρακτικὴ σπουδὴ τοῦ χειρισμοῦ τῶν ἐν τῷ σχολείῳ χρησιμοποιουμένων γραφομηχανῶν.

Ἀσκήσεις δεξιότητος τῶν δακτύλων. Σπουδὴ τοῦ ἀλφαβήτου (ἀπλοῦ καὶ διπλοῦ). Ἀπόστασις τῶν σειρῶν, περιθώρια, κίνησις τῆς ταινίας κλπ. Διορθώσεις. Γραφὴ φράσεων ἐμπορικῶν χαρακτῆρος καὶ συντόμων ἐπιστολῶν ἢ ἐγγράφων.

β) Ἀνάπτυξις ἀπλῆ καὶ συστηματικὴ τῶν ἀρχῶν, εἰς τὰς ὁποίας στηρίζεται ἡ λειτουργία πολυγραφικῶν μηχανῶν, τῶν συνηθεστάτων ἐν τῷ ἐμπορίῳ συστημάτων. Πρακτικαὶ ἀσκήσεις εἰς τὴν χρησιμοποίησιν πολυγράφου.

γ) Τεχνικαὶ γνώσεις ἐπὶ τοῦ χειρισμοῦ ἀθροιστικῶν καὶ ἐν γένει λογιστικῶν μηχανῶν. Ἐγγραφα εἰς πολλαπλᾶ ἀντίτυπα - σκοπὸς καὶ χρησιμοποίησις αὐτῶν.

Ἄρθρον 4.

Ε' Τάξις

1. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ, ΙΣΤΟΡΙΑ, ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἐξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18.11.31)13.1.32, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9.11.35 (ΦΕΚ 537), προβλεπομένη διὰ τὴν Ε' τάξιν τῶν ἐξαταξίων Γυμνασίων ὕλη ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω μαθημάτων. (1)

2. ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ, ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἐξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. 18.11.31)13.1.32, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9.11.35

(1) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίου κλασσ. κατευθύνσεως εἰς σελ. 61 κ. ἐ. τοῦ ἀνα χείρας βιβλίου.

(ΦΕΚ 537) προβλεπομένη δια τὴν Ε' τάξιν τῶν ἑξαταξίων Γυμνασίων ὕλη ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω μαθημάτων, προσαρμοζομένη εἰς τὸν διὰ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας. (1)

3. ΦΥΣΙΟΓΝΩΣΤΙΚΑ.

α) Φυσικὴ (ὥραι 2).

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. 18.11.31)13.1.32, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9.11.35 Β. Δ)τος (ΦΕΚ 537), προβλεπομένη δια τὴν Ε' τάξιν τῶν ἑξαταξίων Γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου. (2)

β) Χημεία (ὥρα 1).

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18.11.31)13.1.32, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9.11.35 Β. Δ)τος (ΦΕΚ 537), προβλεπομένη δια τὴν ΣΤ' τάξιν τῶν ἑξαταξίων Γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου. (2)

4' ΑΓΓΛΙΚΑ.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ Β.Δ. τῆς 17)10—19.11.53 (ΦΕΚ 334) προβλεπομένη δια τὴν Ε' τάξιν τῶν ἑξαταξίων Γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου, προσαρμοζομένη εἰς τὸν διὰ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας. (3)

5. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ.

α) Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18.11.31)13.1.32, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9.11.35 (ΦΕΚ 537), προβλεπομένη δια τὴν Ε' τάξιν τῶν ἑξαταξίων Γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου, προσαρμοζομένη εἰς τὸν διὰ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας. (1)

β) Καθ' ὅλον τὸ ἔτος καὶ ἐπὶ μίαν ὥραν κατὰ δεκαπενθήμερον θὰ διδασκῶσιν ἐν δοκίμῳ φιλολογικῇ μεταφράσει ἐξ Ἀνθολογίας περιεχούσης ἀπαραιτήτως καὶ τὸ ἀρχαῖον κείμενον ὡς καὶ σύντομον ὑπομνηματισμὸν μετ' εἰσαγωγῶν καὶ περιλήψεως παραλειπομένων μερῶν, ὥστε

(1) Βλ. εἰς σελ. 95 κ.έ.

(2) Βλ. ὡσαύτως εἰς σελ. 104 κ.έ. τοῦ βιβλίου τούτου.

(3) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῆς Ἀγγλικῆς Γλώσσης εἰς σελ. 132 κ.έ. τοῦ βιβλίου τούτου.

νά ἀποκτᾶται ἡ ἔννοια τῆς ὁλότητος, περιζοπαί ἐκ τῆς Πολιτείας τῶν Νόμων καὶ τῶν Ἐπισολῶν τοῦ Πλάτωνος, τῆς Ἀθηναίων Πολιτείας καὶ τῶν Ἠθικῶν Νικομαχείων τοῦ Ἀριστοτέλους.

6. ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ.

α) Ἀνάγνωσις καὶ ἀνάλυσις ἐκ καταλλήλου συλλογῆς ἢ ἐξ αὐτοτελῶν βιβλίων ἐκλεκτῶν σελίδων τῆς ἀπὸ 1453—1830 (ιδρύσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους) νεοελληνικῆς λογοτεχνίας καθὼς καὶ ἄλλων ἀξιολόγων ἔργων τῶν νεωτέρων χρόνων. Γλωσσικὴ, λογικὴ καὶ πραγματικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγινωσκομένων.

Συνοπτικὴ ἱστορία τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας ἀπὸ τοῦ 1453 ἕως σήμερον. Αἱ σχολαὶ τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας. Ἐπιδράσεις.

Περὶ θεάτρου. Δρᾶμα. Τραγωδία. Κωμῳδία. Δραματικὴ ποίησις. Ἐπιδράσεις τοῦ ἀρχαίου θεάτρου ἐπὶ τοῦ νεοελληνικοῦ καὶ συγχρόνου θεάτρου. Ἡ διαμόρφωσις τοῦ νεοελληνικοῦ θεάτρου. Μεσαιωνικὰ δράματα. Τὸ σύγχρονον διεθνὲς θέατρον. Σύγχρονοι θεατρικοὶ συγγραφεῖς.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα συμπληρωματικὴ ἀνάγνωσις ἐπὶ μίαν ὥραν καθ' ἑβδομάδα ἐκλεκτῶν ἀποσπασμάτων ἐκ θεατρικῶν ἔργων κλασσικῶν ἤδη γενομένων τοῦ ἑλληνικοῦ καὶ παγκοσμίου θεάτρου ὡς καὶ ἐκ τῶν ποιητικῶν καὶ πεζῶν ἔργων τοῦ Σολωμοῦ καὶ τῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν.

β) Γραπτὰ συνθέσεις. Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς πραγματείας καὶ μελέτης. Εἶδη πραγματείας. Ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἐννοιῶν. Διασάφησις γνώμης. Ἀποδεικτικαὶ πραγματεῖαι. Ἐρμηνευτικαὶ πραγματεῖαι. Ἱστορικαὶ πραγματεῖαι.

γ) Προφορικὰ συνθέσεις. Διαμόρφωσις συζητήσεως ἐπὶ ἐπιστημονικῶν, οἰκονομικῶν, ἐμπορικῶν θεμάτων. Ἡ τέχνη τῆς διευθύνσεως τῆς συζητήσεως.

7. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ.

Περὶ ἀνατοκισμοῦ. Ἀλγεβρικὴ ἐπεξεργασία τοῦ θέματος ἐπὶ τῷ τέλει τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ τύπου. Περίπτωσις ὑπάρξεως χρόνου μὲ κλάσμα τῆς περιόδου. Διάφορα προβλήματα. Κοινὴ καὶ μέση λῆξις ἐπ' ἀνατοκισμῶ. Γενικώτατα περὶ ραντῶν. Γενικὰ περὶ χρεωλυσίας.

Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Στατιστικὴν καὶ τὴν θεωρίαν πιθανοτήτων.

α) Ἀπλᾶ συμβάντα καὶ δειγματικὸς χρόρος ἐνώσεως ἀπλῶν συμβάντων. Πιθανότης συμβάντων. Σύνθετος πιθανότης. Πιθανότης ἐνώσεως δύο συμβάντων. β) Κατανομὴ συχνότητος. Διαγράμματα. Ἀριθμητικὸς μέσος. Διάμεσος (διχοτόμος) ἐπικρατοσα τιμὴ. Ἀπόκλισις ὡς πρὸς τὸν μέσον, μέση τετραγωνικὴ ἀπόκλισις, σταθερὰ ἀπόκλισις.

8) ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑ.

A) Ἀνόργανα ἐμπορεύματα.

1. Μέταλλα: Χρήσιμοι ιδιότητες τῶν μετάλλων. Γενικαὶ μεταλλουργικαὶ μέθοδοι. Μεταλλεῖα καὶ μεταλλεύματα. Σίδηρος. Ὑψικάμινοι. Εἶδη καὶ ἐμπόριον αὐτοῦ. Ἰδιότητες, χρήσεις καὶ κράματα τῶν μετάλλων. Χαλκός, μόλυβδος, κασίτερος, ψευδάργυρος, νικέλιον, χρῶμιον, ἀργίλιον, μαγγάνιον, ἀντιμώνιον, βισμούθειον, μαγνήσιον, ὕδραργυρος. Χρυσός, ἄργυρος, λευκόχρυσος.

2. Χημικὰ προϊόντα: Ὄξεα. Ὑδροχλωρικόν. Νιτρικόν καὶθεικόν ὄξύ. Ὑδροξειδίου τοῦ καλίου καὶ ὕδροξειδίου τοῦ νατρίου. Σόδα. Ποτάσσα. Νιτρικὰ ἅλατα. Θεϊκὸς σίδηρος καὶ θεϊκὸς χαλκός.

3. Λιπάσματα: Φυσικά. Χημικὰ (ἄζωτουχα, φωσφορουχα, καλοῦχα). Χρήσεις καὶ ἐμπόριον αὐτῶν.

4. Δομήσιμοι ὕλαι: Δομήσιμοι λίθοι. Κονιάματα. Ἀσβεστος. Τιμιέντα. Θηραϊκὴ γῆ. Γῦψος. Ἀσφαλτος.

5. Ἀργύλλος. Κεραμευτικὴ. Ἐργαλτεία.

6' Χρῶματα ἀνόργανα. Γενικὴ ἐξέτασις αὐτῶν.

Ὁ ὄρυκτὸς πλοῦτος τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ ἔποψιν μεταλλειολογικῆς καὶ ἐθνικῆς οἰκονομίας.

B) Ὄργανικα ἐμπορεύματα.

1. Ξυλεία: εἶδη ξυλείας. Ἐμπόριον αὐτῆς.

2' Καύσιμοι ὕλαι: Ξύλα. Ἀνθρακες. Πετρέλαια. Φωταέριον, ὑγραέριον. Ὄρυκτέλαια καὶ πίσσα.

9. ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ.

A. Θεωρία (3 1)2 ὥραι ἐβδομαδιαίως).

1. Λογιστικὴ κατάστασις τῶν κυρίως ἐμπορευμάτων ἐπιχειρήσεων. Λογαριασμὸς ἐμπορευμάτων. Ἀναλυτικὸς ἀμύγης. Ἀναλυτικὸς μικτός.

2. Διαζανονισμὸς ἀγοραπωλησιῶν τοῖς μετρητοῖς, ἐπὶ ἀποδοχῇ συναλλαγματικῆς, εἰς ἀνοικτὸν λογαριασμὸν. Ἀποστολὴ φορτωτικῶν μέσω Τραπεζῆς (μετρητοῖς, ἐπὶ ἀποδοχῇ συναλλαγματικῆς). Προκαταβολαὶ ἐπὶ φορτωτι-

κῶν. Ἐνοσίχθων πιστώσεως.

3. Ἐμπορεύματα παρὰ γενικαῖς ἀποθήκας. Ἐμπορεύματα παρὰ τρίτοις. Προαγοραί — προπωλήσεις. Ἐξοδα λογαριασμοῦ πελατῶν. Λιανικαὶ πωλήσεις. Λιανικαὶ πωλήσεις μὲ δόσεις.

Ἀσκήσεις.

4. Λογαριασμοὶ Γραμμάτια εἰσπρακτέα. Ἐκδοσίς συναλλαγματικῆς, ἀνανέωσις, εἰσπραξις, διαμαρτύρησις. Παράδοσις πρὸς εἰσπραξίν, διαπραγματεύσεις. Συναλλαγματικαὶ εὐκολαί. Ἀσκήσεις.

5. Λογαριασμοὶ Γραμμάτια πληρωτέα. Ἀποδοχὴ συναλλαγματικῆς. Πληρωμὴ, ἀνανέωσις διαμαρτύρησις. Ἀσκήσεις.

6. Λογαριασμοὶ εἰς ξένον νόμισμα, Μέθοδος τοῦ εἰς δραχμὰς ἀντιτίμου. Μέθοδος τοῦ λογιστικοῦ ἰσοτίμου. Ἀπαιτήσεις ἢ ὑποχρεώσεις εἰς συνάλλαγμα. Ἀπαιτήσεις καὶ ὑποχρεώσεις εἰς συνάλλαγμα. Διαφοραὶ συναλλάγματος. Ἀγορὰ ἐμπορευμάτων ἢ ἄλλων πραγμάτων εἰς συνάλλαγμα. Ἀσκήσεις.

7. Μέθοδοι λογιστικῆς. Ἀπλογραφία. Διπλογραφία.

8. Λογιστικὰ συστήματα. Κλασσικὸν ἢ Ἰταλικὸν σύστημα. Βιβλία. Πορεία λογιστικῶν ἐγγραφῶν κατὰ τὸ κλασσικὸν σύστημα. Συγκεντρωτικὸν σύστημα. Βιβλία. Δυσχέρεια συγκεντρωτικοῦ συστήματος. Συγκέντρωσις ἐγγραφῶν. Πορεία λογιστικῶν ἐγγραφῶν κατὰ τὸ συγκεντρωτικὸν σύστημα.

9. Παραλλαγαὶ συγκεντρωτικοῦ συστήματος. (Ἑλληνική, Ἀγγλική, Γαλλική, Γερμανική. Ἀμερικανικὸν σύστημα ὡς συνθετικόν, ἀναλυτικὸν καὶ ὡς ἀναλυτικοσυνθετικόν. Ἀσκήσεις ἐπὶ μονογραφιῶν.

10. Λογιστικὴ ἐπιχείρησις μετὰ ὑποκαταστημάτων. Ἐνιαία λογιστικὴ ὀργάνωσις. Ἰδιαιτέρα λογιστικὴ ὀργάνωσις Δοσοληψία ὑποκαταστημάτων. Ἴσολογισμὸς ἐπιχειρήσεως.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

11. Λογιστικὴ παραγγελιοδόχου πωλήσεως, ἀγορᾶς, λογιστικὴ ἀντιπροσώπου. Ἀσκήσεις μέχρις ἐμπεδώσεως

12. Λογιστικὴ ἐπιτηδευματιῶν (μόνον βιβλίον ἀγορῶν). Ἀσκήσεις.

9. ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ (1, 1) 2 ὥραι ἑβδομαδιαίως).

Πρὸς ἐμπέδωσιν τῶν διδαχθέντων, συντάσσονται ὑπὸ τῶν μαθητῶν τιμολόγια, ζυγολόγια, πιστωτικὰ σημειώματα, ἀποδείξεις κλπ. δικαιολογητικὰ ἔγραφα. Ὁσαύτως συντάσσονται ἰσοζύγια. Ἀπογραφαί, ἰσολογισμοὶ καὶ πάσης φύσεως λογιστικαὶ καταστάσεις. Ὅμοίως γραμμογραφοῦνται ὅλα τὰ ἀναλυτικὰ ἡμερολόγια καὶ γίνονται ἐγγραφαὶ εἰς αὐτά, ὥστε νὰ ἐμπεδωθῇ ἡ χρησιμοποίησις των. Μετὰ ταῦτα γίνεται λογιστικὴ ὀργάνωσις μιᾶς ἀτομικῆς ἐπιχειρήσεως, 1) κατὰ τὸ κλασσικὸν σύστημα, 2) κατὰ τὸ συγκεντρωτικὸν σύστημα.

10. ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΩΛΗΣΕΩΝ.

α) Ψυχολογία τῆς πώλησεως.

Ἡ πώλησις ὡς ψυχολογικὸν πρόβλημα. Παράγοντες πώλησεως, (ὁ πωλητὴς, ὁ πελάτης, ὁ χῶρος, ὁ χρόνος).

Ὁ πωλητὴς καὶ αἱ ψυχολογικαὶ προϋποθέσεις. Ἡ προσωπικότης αὐτοῦ. Στοιχεῖα καὶ παράγοντες διαμορφώσεως αὐτῆς. Τύποι πωλητῶν.

Ὁ πελάτης καὶ αἱ ψυχολογικαὶ προϋποθέσεις. Ἡ προσωπικότης αὐτοῦ. Στοιχεῖα καὶ παράγοντες διαμορφώσεως αὐτῆς. Τύποι πελατῶν.

Ἡ πώλησις ὡς ψυχολογικὸν πρόβλημα. Ψυχολογικὴ διαμόρφωσις χώρου. Ψυχολογικὴ διαμόρφωσις ἐμπορικῶν διαλόγων. Ψυχολογικὴ διαμόρφωσις ἐμπορικῶν διαλόγων. (Ἐπιχειρήματα, κίνητρα, ψυχολογικὴ διαμόρφωσις λεκτικῶν κλπ.).

β) Ἀνθρώπιναι σχέσεις κατὰ τὴν ἐμπορίαν:

Ἔννοια, σημασία, ἀναγκαιότης ἀνθρωπίνων σχέσεων.

Ἡ ἔννοια τῶν ἐκπτώσεων. Εἶδη καὶ τρόποι διαμορφώσεως.

Ψυχολογικοὶ τρόποι ἀναλύσεως τοῦ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος καὶ τῆς πελατείας.

Ἡ ἐξυπηρέτησις καὶ τὰ εἶδη αὐτῆς.

Ἡ διαμόρφωσις τῆς ἐμπορικῆς πρωτοβουλίας.

Ψυχολογία τοῦ συναγωνισμοῦ.

Διαμόρφωσις ἀνθρωπίνων σχέσεων ἐντὸς τῆς ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεως καὶ ἐπιλογή συνεργατῶν καὶ προσωπικοῦ.

γ) Δημόσιαι σχέσεις.

Ἔννοια τῆς προβολῆς. Ψυχολογικοὶ παράγοντες (ῥ.

σοβαρότης, ἢ τιμιότης, ἢ τάξις, ἢ ἀξιοπρέπεια προβαλλόμεναι εἰς τὸ κοινόν, τρόποι ἐπιτυχοῦς ἐπικοινωνίας μετὰ τοῦ κοινοῦ).

I. ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ (ΕΜΠΟΡΙΟΛΟΓΙΑ).

1. Γενικαὶ ἀποθηκῆαι. Σκοπὸς, σημασία. Προνομιούχος ἑταιρεία γενικῶν ἀποθηκῶν ἐν Ἑλλάδι. Διατυπώσεις ἀποθηκεύσεως. Τίτλοι ἀποθηκεύσεως. Ἀποθήκευτρα. Ἐνεχυρίασις ἐμπορευμάτων, πώλησις ἐμπορευμάτων, παραλαβὴ ἐμπορευμάτων. Δικαιώματα — ὑποχρεώσεις γενικῶν ἀποθηκῶν.

2. Ἐταιρεῖαι. Ἀστικάι, Ἐμπορικάι: διαφοραὶ τούτων. Ἐμπορικάι ἑταιρεῖαι. Ὁμόρρυθμος Ἐταιρεία. Ὁρισμὸς ἐπωνυμία — σύστασις. Πλεονεκτήματα καὶ μειονεκτήματα τῆς ὁμορρύθμου ἑταιρείας — ἐπιχειρήσεις εἰς ἃς προσαρμόζεται, (τὰ αὐτὰ ἐπὶ ὅλων τῶν ἑταιρειῶν).

3. Περὶ ἀσφαλειῶν. Ἐννοία — σκοπὸς. Εἶδη ἀσφαλειῶν — ἀσφαλιστήριον. Ἀσφάλεια κατὰ ζημιῶν. Ἀσφάλεια ζωῆς (διὰ τὴν περίπτωσιν τοῦ θανάτου, διὰ τὴν περίπτωσιν τῆς ζωῆς).

4. Περὶ ἀγορῶν καὶ χρηματιστηρίων.

5. Αἰθουσαὶ πλειστηριασμοῦ. Ἀγοραὶ — ἐμποροπανηγύρεις.

6. Χρηματιστήρια — Διάκρισις ἀξιῶν — ἐμπορευμάτων — σύμβασις — χρηματιστηριακὰ πράγματα. Χρηματισταὶ — μεσίται. Σημασία Χρηματιστηρίων.

7. Βιομηχανία. Ἐννοία βιομηχανίας — Βιοτεχνίας. Διάκρισις βιομηχανιῶν. Βιομηχανικὰ σήματα. Προϋθέσεις ἰδρύσεως βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων. Ἡ βιομηχανία ἐν Ἑλλάδι.

8. Τράπεζαι. Σημασία Τραπεζῶν, ἐργασίαι Τραπεζῶν (καταθέσεις — προεξοφλήσεις — προκαταβολαὶ ἐπὶ φορτωτικῶν ἐγγράφων. Δάνεια ἐπὶ προσωπικῇ ἀσφαλείᾳ καὶ ἐπὶ ἐνεχύρῳ ἐμπορευμάτων ἢ χρηματογράφων. Ἐνέγγυος πίστωσις. Ἐγγυητικάι καὶ πιστωτικάι ἐπιστολαί. Ἐκδοσις ἐπιταγῶν καὶ ἐντολῶν. Εἴσπραξις ἀξιῶν τρίτων. Ἀγορὰ χρεωγράφων διὰ λ)σμὸν τρίτων. Ἐνοικιάσεις χρηματοκιβωτίων. Παροχὴ πληροφοριῶν. Διάκρισις τῶν Τραπεζῶν ἀναλόγως τοῦ σκοποῦ των. Αἱ κυριώτεραι ἐν Ἑλλάδι Τράπεζαι.

9. Ἐμπορικὰ Ἐπιμελητήρια. Σκοπὸς τούτων. Ἐμπο-

ρικοί ακόλουθοι — Ἐμπορικά Μουσεῖα — ἐμπορικαὶ ἐκθέσεις — ἐμπορικοὶ Σύλλογοι. Κοινὴ ἀγορὰ — ἡ σύνδεσις τῆς Ἑλλάδος μέ τὴν Ἐυρωπαϊκὴν οἰκονομικὴν κοινότητα. Ἡ ἀναγκαῖ ὀργάνωσις ὄλων τῶν παραγωγικῶν κλάδων.

12. ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ.

1. Σκοπὸς καὶ σημασία τῆς ἰδιωτικῆς καὶ δημοσίας ἀλληλογραφίας.

2. Ὅρισμός, σημασία, μεταφορὰ, ἀπόρρητον, λογοκρισία. Διάκρισις ἀλληλογραφίας. Δημοσία — ἰδιωτικὴ.

3. Ἐμπορικὴ ἀλληλογραφία. Ὅρισμός, χρησιμότης καὶ διάκρισις αὐτῆς (προσωπικαὶ καὶ ἐγκύκλιοι ἐπιστολαί). Ἐπιστολαί, δελτάρια, τηλεγράφηματα, αἰτήσεις.

4. Ἐπιστολαί, χάριτες, περιεχόμενον καὶ διάταξις ἐπιστολῆς. Τόπος καὶ χρονολογία ἐκδόσεως. Ἐσωτερικὴ διεύθυνσις παραλήπτου. Προσφώνησις, κείμενον, φιλοφρονήσεις, ὑπογραφή, συνημμένα, ὑστερόγραφον, ἐνδείξεις.

5. Δισέλιδος, πολυσέλιδος ἐπιστολή. Ἐπιστολαὶ ὁμοίου τύπου. Ἐπὶ μνήσις.

6. Φάκελλος.

7. Ἐμπορικὰ δελτάρια, τηλεγραφήματα καὶ αἰτήσεις.

8. Εἰσερχομένη ἀλληλογραφία. Παραλαβή, ἀποσφράγισις, ἐνέργεια.

9. Ἐξερχομένη ἀλληλογραφία. Σύνταξις.

10. Καταχώρησις καὶ διεκπεραιώσεις ἀλληλογραφίας. Πρωτόκολλον, Βιβλίον διεκπεραιώσεως.

11. Ἀποστολὴ ἀλληλογραφίας.

12. Νομικαὶ διατάξεις περὶ ἀλληλογραφίας.

13. Ταξινόμησις καὶ ταξιθέτησις ἀλληλογραφίας. Φάκελοι ταξινομήσεως. Ταξιθέτησις φακέλων.

14. Σύνταξις ἐμπορικῆς ἐπιστολῆς.

15. Ἀλληλογραφικός. Σχέδιον ἐμπορικῆς ἐπιστολῆς. Ἐγκύκλιοι ἐπιστολῆς. Ἐγκύκλιος ἀναγγέλουσα τὴν ἴδρυσιν ἐμπορικοῦ οἴκου, τὴν ἴδρυσιν ἐξαγωγικοῦ οἴκου, τὴν ἴδρυσιν ὑποκαταστήματος, τὴν πρόσληψιν συνεταιρίου, τὴν ἴδρυσιν ὑποκαταστήματος, τὴν πρόσληψιν συνεταιρίου, τὴν ἴδρυσιν ὁμορρυθμοῦ ἐταιρείας, τὴν ἴδρυσιν ἑτερορρυθμοῦ ἐταιρείας, τὴν ἀποχώρησιν ἐταίρου, τὴν ἀλλαγὴν διευθύνσεως, τὸ ἐμπόριον τοῦ πατρὸς συνεχίζουσι οἱ υἱοί, τὴ διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν λόγῳ γήρατος, ἢ λόγῳ σοβαρᾶς ἀσθενείας, ἢ λόγῳ θανάτου.

16. Προσφορά ἐμπορευμάτων, Προσφορά οἴνων, Ἀπάντησις. Προσφορά ἐλαίου. Ἀπάντησις. Τηλεγράφημα προσφοράς ἐμπορευμάτων. Ἀπάντησις. Ἐπιβεβαίωσις τηλεγραφήματος. Ἀπάντησις τηλεγραφικῶς. Ἐπιστολαὶ προσφοράς, ὑπηρεσιῶν. Λογιστὴς προσφέρει τὰς ὑπηρεσίας του. Ἀπάντησις εὐμενῆς—δυσμενῆς. Ἄντι πρόσωπος προσφέρει τὰς ὑπηρεσίας του. Ἀπάντησις εὐμενῆς — δυσμενῆς.

13. ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ.

Γενικαὶ ἀρχαὶ ἐμπορικῶν Δικαίου.

1. Ὅρισμός. Ἱστορικὴ ἐξέλιξις. Πηγαὶ τοῦ ἐμπορικῶν Δικαίου. Ἐμπορικὰ ἔθιμα, ἐμπορικαὶ συνήθειαι. Διάκρισις τοῦ ἐμπορικῶν Δικαίου.

2. Ἐμπορικαὶ πράξεις, θεωρία τῶν ἐμπορικῶν πράξεων. Διάκρισις τῶν ἐμπορικῶν πράξεων. Συνέπειαι τῆς διακρίσεως τῶν πράξεων εἰς ἐμπορικὰς καὶ ἀστικάς.

Ἐτέρα διάκρισις τῶν ἐμπορικῶν πράξεων (μονομερῶς, ἀμφιμερῶς, ἐμπορικαὶ). Ἐμπορικαὶ πράξεις ἐξ ἀντικειμένου, σύντομος ἀπαρίθμησις καὶ ἀνάλυσις αὐτῶν.

3. Ἀρχὴ τοῦ παρεπομένου.

4. Ἐμπορικαὶ πράξεις ἐξ ὑποκειμένου (τεκμήριον ἐμπορικότητος).

5. Ἐμπορος — ἀπόκτησις ιδιότητος τοῦ ἐμπόρου. Νομικαὶ συνέπειαι τῆς κτήσεως τῆς ιδιότητος τοῦ ἐμπόρου.

Περιορισμοὶ πρὸς τὸ ἐμπορεύεσθαι. Ἰκανότης πρὸς τὸ ἐμπορεύεσθαι. Ἀπώλεια τῆς ἐμπορικῆς ιδιότητος.

6. Ἐμπορικὰ βιβλία.

7. Περὶ προστασίας τοῦ ἐμπορικῶν ἐπαγέλματος.

8. Ἐταιρεῖαι. Διάκρισις τούτων.

α) Ὁμόρρυθμος ἔταιρεία — Ὅρισμός — χαρακτηριστικὰ — ἐπωνυμία — σύστασις, λειτουργία τῆς ἔταιρείας — λύσις — ἐκκαθάρισις — διανομή.

β) Ἐτερόρρυθμος ἔταιρεία. Ὅρισμός — χαρακτηριστικὰ — σύστασις — ἐπωνυμία — διαχείρισις — λύσις — ἐκκαθάρισις. — διανομή.

γ) Συμμετοχικὴ ἔταιρεία. Ὅρισμός — σύστασις — χαρακτηριστικὰ.

δ) Ἀνόνημος ἔταιρεία. Ὅρισμός — σύστασις — ἔταιρικὸν κεφάλαιον, μετοχαί — δικαιώματα — ὑποχρεώσεις μετόχων — ἰδρυτικοὶ τίτλοι, Διοίκησις — Διοικη-

τιζόν Συμβούλιον — Γενική Συνέλευσις — ἐλεγκταί. Ἴσολογισμός. Ἀποθεματικά κεφάλαια. Λύσις — ἐκκαθάρισις — διανομή.

ε) Ἐταιρεία περιορισμένης εὐθύνης. Ὅρισμός — σύστασις — χαρακτηριστικά — ἐπωνυμία — κεφάλαιον — διαχείρισις — λύσις — ἐκκαθάρισις — διανομή.

στ) Συνεταιρισμοί. Ὅρισμός — σύστασις — ἐπωνυμία — κεφάλαιον — Διοίκησις — λύσις — ἐκκαθάρισις — διανομή.

14. ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ (ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ).

1. Εἰσαγωγικαὶ ἔννοιαι.

Ἱστορική ἐξέλιξις τοῦ οἰκονομικοῦ βίου τοῦ ἀνθρώπου.

Ἱστορική ἐξέλιξις τοῦ οἰκονομικοῦ βίου τῆς Ἑλλάδος.

Κοινωνικαὶ σχέσεις καὶ κοινωνικαὶ ἐπιστῆμαι.

Οἰκονομικαὶ ἐπιστῆμαι.

Οἰκονομικὴ τάξις — ἀνάγκαι, ἀγαθὰ.

Ἀρχὴ ἀνεπαρκείας — οἰκονομικὴ ἐνέργεια — οἰκονομία καὶ ὀργάνωσις αὐτῆς.

2. Θεμελιώδεις οἰκονομικαὶ ἔννοιαι.

Ἀνάγκαι, διάκρισις ἀναγκῶν — ιδιότητες ἀναγκῶν.

Ἀρχαὶ διέπουσαι τὰς ἀνάγκας.

Ἀγαθὰ — διάκρισις ἀγαθῶν.

Ἀξία — χοῆμα — τιμὴ.

Ὅρισμός πολιτικῆς οἰκονομίας — διαίρεσις αὐτῆς.

Ἱστορική ἐξέλιξις τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας.

Χρησιμότης — διαίρεσις — ἀρχαιότης — Ἕλληνες — Ῥωμαῖοι.

Ἐμποροκράται — Φυσιοκράται — Κλαστικοὶ — Σοσιαλισταί.

Διευθυνομένη οἰκονομία.

3. Συντελεσταὶ τῆς παραγωγῆς (φύσις, ἐργασία, κεφάλαιον).

Παραγωγή — παραγωγικότης — κέρδος.

α) Ἔδαφος. Τὸ ἔδαφος ὡς βάσις ἐγκαταστάσεως τῆς παραγωγῆς — γεωργικῆς — βιομηχανικῆς.

Τὸ ἔδαφος ὡς πηγὴ φυσικῶν ὑλῶν καὶ δυνάμεων.

β) Ἐργασία. Παραγωγικὴ καὶ μὴ παραγωγικὴ ἐργασία.

Διάκρισις ἐργασίας — διαθέσιμος ἐργασία — ἀποδοσις ἐργασίας. Καταμερισμὸς τῆς ἐργασίας.

Μηχαναί.

γ) Κεφάλαιον. Διάκρισις κεφαλαίων — Τὸ κεφάλαιον ὡς συντελεστής τῆς παραγωγῆς — παραγωγικότης κεφαλαίου — δημιουργία κεφαλαίου. Ἀποταμίευσις — διάκρισις ἀποταμιεύσεως — ἐπένδυσις — κεφαλαιοκρατία.

4. Ὁργάνωσις τῆς παραγωγῆς.

Αὐτόνομος παραγωγή — ἐπιχειρήσις — διάκρισις ἐπιχειρήσεων — οἰκονομικοὶ συνασπισμοὶ — Καρτέλ — Τράστ — ὀρθολογικὴ ὀργάνωσις ἐπιχειρήσεων.

Παραγωγή καὶ κράτος.

Ἄρθρον 5.

Τάξις ΣΤ'

1. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΟΓΝΩΣΤΙΚΑ (Φυσική)..

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ποιοιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9.11.35 Β. Δ) ἄρθρον 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18.11.31)13.1.32, ὡς τοῦτο ἐτροπὸς (ΦΕΚ 537), προβλεπομένη διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν τῶν ἐξαταξίων γυμνασίων ὕλη ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω μαθημάτων. (1)

2. ΙΣΤΟΡΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ, ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ, ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΓΡΑΦΙΑ.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρον 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18.11.1931)13.1.1932, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9.11.1935 Β. Δ)τος (ΦΕΚ 537), προβλεπομένη διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν τῶν ἐξαταξίων γυμνασίων ὕλη ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω μαθημάτων, προσαρμοζομένη εἰς τὸ διὰ τοῦ ἄρθρον 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας. (1)

9. ΑΓΓΛΙΚΑ.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ Β.Δ. τῆς 17)10—19.11.1953 (ΦΕΚ 334) προβλεπομένη διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν τῶν ἐξαταξίων γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου προσαρμοζομένη εἰς τὸν διὰ τοῦ ἄρ-

(1) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίου κλασσ. κατευθύνσεως εἰς σελ. 61 κ.έ. τοῦ παρόντος βιβλίου.

θρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας. (1)

4. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ.

α) Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου Π.Α. τῆς 18.11.31)13.1.32, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9.11.35 Β. Δ)τος (ΦΕΚ 537), προβλεπομένη διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου, προσαρμοζομένη εἰς τὸ διὰ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας. (2)

β) Καθ' ὅλον τὸ ἔτος καὶ ἐπὶ μίαν ὥραν κατὰ δεκαπενθήμερον θὰ διδαχθῶσιν ἐν δοκίμῳ φιλολογικῇ μεταφράσει ἐξ ἀνθολογίας περιεχούσης ἀπαραιτήτως καὶ τὸν ἀρχαῖον κείμενον ὡς καὶ σύντομον ὑπομνηματισμὸν μετ' εἰσανωνῶν καὶ περιλήψεων παραλειπομένων μερῶν ὥστε νὰ ἀποκτᾶται ἡ ἔννοια τῆς ὁλότητος, περικοπαὶ ἐκ τῶν τραγωδιῶν τοῦ Αἰσχύλου, τοῦ Σοφοκλέους καὶ τοῦ Εὐριπίδου, τῶν κωμωδιῶν τοῦ Ἀριστοφάνους, τῆς ποιήσεως τοῦ Πινδάρου, τῆς προσωκρατικῆς φιλοσοφίας, τῶν Στωϊκῶν καὶ τοῦ Ἐπικουροῦ.

5. ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ.

α) Ἀνάγνωσις καὶ ἀνάλυσις ἐκ καταλλήλου συλλογῆς ἢ καὶ ἐξ αὐτοτελῶν βιβλίων ἐκλεκτῶν σελίδων τῆς ἀπὸ 1830 — μέχρι σήμερον νεοελληνικῆς λογοτεχνίας ὡς καὶ ἀξιολόγων ἔργων τῆς παγκοσμίου λογοτεχνίας.

Συνοπτικὴ ἱστορία τῆς παγκοσμίου λογοτεχνίας μέχρι σήμερον. Αἱ σχολαί αὐτῆς. Αἱ ποικίλαι τάσεις καὶ τὰ ρεύματα εἰς τὴν λογοτεχνίαν (ρομαντισμός, ρεαλισμός κ.τ.λ.).

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα συμπληρωματικὴ ἀνάγνωσις ἐπὶ μίαν ὥραν καθ' ἑβδομάδα ἐκλεκτῶν ἀποσπασμάτων ἐκ τῆς παγκοσμίου λογοτεχνίας ὡς καὶ μεγάλων Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ πεζῶν.

β) Γραφαὶ συνθέσεις. Ἐπιστ. καὶ οἶκον. πραγματεῖαι καὶ μελέται ἀναφερόμεναι εἰς ποικίλα θέματα. Διαμόρφωσις ρητορικοῦ λόγου καὶ ὁμιλίαι ἐπὶ πάσης φύσεως θεμάτων. Ἀνάλυσις εἰς τὸ ὁμιλεῖν ἐντέχνως καὶ ρητορεύειν τοῦλάχιστον ἐπὶ 15' τῆς ὥρας.

(1) Βλ. εἰς σελ. 133 κ.έ. τοῦ παρόντος βιβλίου.

(2) Βλ. ὡσαύτως εἰς σελ. 74 κ.έ. τοῦ βιβλίου τούτου.

6. ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑ.

Α) Ὀργανικά ἐμπορεύματα.

1. Φυτικά ἐμπορεύματα: Σιτηρά, ὄσπρια. Ἀποικιακά. Οἶνος καὶ οἰνοπνευματώδη ποτά. Ἐλαῖαι καὶ ρητῖναι. Ὀπῶραι καὶ ξηροὶ καρποί. Φυτικά, βαφικὰ καὶ ὑφαντικά ὕλαι. Κινός, χάρτης. Φαρμακευτικά φυτικά ἐμπορεύματα. Κόμμεα.

α) Σιτηρά: Δημητριακοὶ καρποί. Ἀμυλῶδεις τροφαὶ καὶ σῖτος. Καλλιέργεια καὶ τόποι παραγωγῆς. Ἀρτοποιία καὶ φουραματοποιία. Ἄλλα σιτηρά, ἀραβόσιτος, σίκαλις, κριθὴ καὶ βρώμη. Κονδυλώδη (γεώμηλα, μανιόκα). Ὀσπρια, θεραπευτικὴ τούτων δύναμις καὶ ἐμπόριον τῶν κυριωτέρων (φασίολοι, ἐρέβινθοι, πῖσα).

β) Ἀποικιακά: Ὄρυζα. Παραγωγή καὶ μεταφορὰ ὀρυζῆς. Ἐμπόριον ὀρυζῆς κατὰ ποιότητος. Κακάον καὶ σοκολάτα. Καφῆς καὶ τεῖον. Ζάχαρις καὶ παρασκευὴ ταύτης ἐκ σακχαροκαλάμου καὶ τεύτλων. Τὸ μέγα ἐμπόριον τῆς σακχάρους. Ἄλλα εἶδη σακχάρου, γλύκωμα καὶ σακχαρίνη.

γ) Οἶνος, οἰνόπνευμα καὶ συναφῆ οἰνοπνευματώδη ποτά. Ζῦθος.

δ) Ἐλαια. Ἐλαιον ἐλαίας καὶ ἐλαιουργία. Σάπων καὶ σαπυνοποιία ἐκ φυτικῶν ἐλαίων. Σησαμέλαιον, λινέλαιον καὶ βαμβακέλαιον. Φαρμακευτικά καὶ αἰθέρια ἔλαια. Ἀμυγδαλέλαιον, κιστέλαιον καὶ ροδέλαιον. Τερρεβινθέλαιον καὶ κηροφό. Ἡλεκτρον.

ε) Ὀπῶραι: Σταφίς καὶ σῦκα. Ἀμύγδαλα. Κάρνα. Κάστανα. Ἐσπεριδοειδῆ. Πορτοκάλια, λεμόνια καὶ κίτρα.

στ) Ὑφαντικά: Βάμβαξ, λίνον καὶ κἀναβις. Κλωστικά καὶ ὑφανσις. Λιανόσεις τῶν ὑφασμάτων.

Ζωϊκὰ ἐμπορεύματα: Τρόφιμα ζωϊκῆς προελεύσεως. Ζωϊκῶν βιομηχανιῶν προϊόντα. Δέρματα. Ζωϊκὰ ὕλαι. Πολυτελείας ἐμπορεύματα.

α) Τρόφιμα: Γάλα καὶ προϊόντα γαλακτοκομίας. Βούτυρα καὶ μαργαρίνη. Τυρός. Ὄα. Κρέας. Ἰχθύες καὶ χαβιάρι. Μέλι καὶ κηρός.

β) Δέρματα: Σισσοργία καὶ βυρσοδεψία. Προϊόντα καὶ ἐμπόριον τούτων.

γ) Ὑφαντικά: Ἐριον καὶ μέταξα. Τεχνητὰ εἶδη

τούτων. Προϊόντα ἐπιουργίας καὶ μεταξουργίας, τάπη-
τες.

δ) Σαπωνοποῖα καὶ ἀπορρυπαντικὰ ὕλαι.

ε) Σπόγγοι.

Β) Ἀσκήσεις.

1. Ἀσκήσεις προσδιορισμοῦ εἰδικοῦ βάρους στερεῶν
καὶ ὑγρῶν.

2. Ὄξυμετρία καὶ ἀλκαλιμετρία.

3. Προσδιορισμὸς ἐγγρασίας.

4. Διάκρισις πολυτίμων μετάλλων καὶ χρωμάτων.

5. Διάκρισις γαλβανισμένων φύλλων σιδήρου καὶ
ψευδαργύρου.

6. Ἐξέτασις ζωνιτιμάτων καὶ ἐν γένει οἰκοδομησί-
μων ὕλικῶν.

7. Ἐξέτασις ἀνθρώκων.

8. Ἐξέτασις πετρελαίου.

9. Ἐξέτασις μηχανελαίων.

10. Ἐξέτασις τῶν κυριωτέρων ἀνοργάνων χρωμά-
των.

11. Λειψιματοληψία σιτηρῶν καὶ ἐξετάσεις αὐτῶν
(ἰδίως σίτου καὶ κριθῆς).

12. Ἐξέτασις ἀλεῦρων καὶ ἐξαζρόβωσις διαφορᾶς
ἢ ταυτότητος δειγμάτων.

13. Ἐξέτασις ἀμύλου.

14. Ἀντιδράσεις σακχάρων καὶ διάκρισις ἀπλῶν
καὶ διπλῶν σακχάρων.

15. Ἐξέτασις κρέατος καὶ εἰδῶν ἀλλαντοποιίας.

16. Ἐξέτασις γάλακτος.

17. Ἐξέτασις βουτύρου καὶ λιπῶν.

18. Ἐξέτασις ἐλαίου καὶ ἐλαιῶν.

19. Ἐξέτασις οἴνου.

20. Ἐξέτασις σταφίδος.

21. Ἐξέτασις σάπωνος.

22. Ἐξέτασις δερμάτων.

23. Ἐξέτασις νημάτων.

24. Ἐξέτασις ὑφασμάτων.

25. Διάκρισις τεχνητῆς ἀπὸ φυσικῆς μετάξης.

26. Ἐξέτασις χάρτου.

7. ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ.

Α) Θεωρία (ὥραι 3,1)2 ἐβδομαδιαίως).

Γενικά: Λογιστικὴ ἐμπορικῶν ἐταιρειῶν. Ἀρχὴ τῆς

σταθερότητος τοῦ κεφαλαίου ἀπὸ λογιστικῆς ἀπόψεως. Λόγοι ἀπαιτοῦντες τὴν σταθερότητα τοῦ κεφαλαίου.

1. Λογιστικὴ τῶν ὁμορρυθμῶν ἐταιρειῶν. Ἐγγραφαὶ — συστάσεις. Ἀντικείμενον εἰσφορᾶς. Ἀρχικὸς ἰσολογισμὸς. Λογαριασμοὶ ἐταίρων. Σύνταξις τελικοῦ ἰσολογισμοῦ. Διανομὴ ἀποτελεσμάτων. Σύστασις ὁμορρυθμοῦ ἐταιρείας πρὸς συνέχισιν τῶν ἐργασιῶν ἀτομικῆς ἐπιχειρήσεως. Εἰσφορὰ εἰς τὴν συνιστωμένην ἐταιρείαν τοῦ Ε καὶ Η τῆς ἀτομικῆς ἐπιχειρήσεως. Κλείσιμον βιβλίων ἀτομικῆς ἐπιχειρήσεως καὶ ἐγγραφαὶ — συστάσεως ὁμορρυθμοῦ ἐταιρείας. Διάλυσις, ἐκκαθάρισις, διανομὴ. Ἐγγραφαὶ ἐκκαθαρίσεως καὶ διανομῆς.

2. Λογιστικὴ ἑτερορρυθμῶν ἐταιρειῶν. Διαφοραὶ ἀπὸ τὴν ὁμορρυθμῶν.

3. Λογιστικὴ συμμετοχικῶν ἐταιρειῶν. Περιπτώσεις συστάσεως συμμετοχικῆς ἐταιρείας. Μορφαὶ συμμετοχικῶν ἐταιρειῶν. Λογιστικαὶ μέθοδοι ἐπὶ τῶν συμμετοχικῶν ἐταιρειῶν. Μέθοδος τοῦ τελικοῦ μερισμοῦ μόνον. Ἀσκήσεις.

4. Λογιστικὴ ἀνωτέμων ἐταιρειῶν. Ἐγγραφαὶ συστάσεως καὶ καταβολῆς τοῦ κεφαλαίου. Εἰδικοὶ λ)σμοὶ μετόχων. Ἐκδοσις μετοχῶν ὑπὲρ τὸ ἄριστον. Μεταβίβασις μετοχῶν. Ἀπόσβεσις κεφαλαίου. Διάλυσις, ἐκκαθάρισις, διανομὴ. Ἀπογραφή --- ἰσολογισμὸς. Ἀποτελέσματα χρήσεως, διάθεσις ἀποτελεσμάτων. Ἀποθεματικὰ κεφάλαια. Τακτικὸν --- ἔκτακτον.

5. Λογιστικὴ ἐταιρειῶν περιορισμένης εὐθύνης. Ἐγγραφαὶ συστάσεως. Μεταβίβασις ἐταιρικοῦ μεριδίου. Συμπληρωματικαὶ εἰσφοραὶ ἐταίρων. Ἐξοδος καὶ ἀποκλεισμὸς ἐταίρων. Ἀπογραφή. Ἰσολογισμὸς — διάθεσις κερδῶν. Λύσις, ἐκκαθάρσις, διανομὴ.

6. Λογιστικὴ συνεταιρισμῶν. Ἐγγραφή συνεταιρῶν. Ἀποχώρησις, διαγραφὴ συνεταιρῶν, ἐγγραφή συνεταιρισμοῦ εἰς ἔνωσιν συνεταιρισμῶν. Κύρια ἐργασίαι γεωργικῶν συνεταιρισμῶν. Δάνεια πρὸς συνεταιροὺς ἔξ ἰδίων κεφαλαίων. Δάνεια πρὸς συνεταιροὺς, λαμβανόμενα διὰ γραμματίων ἀπὸ τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν. Δάνεια συναπτόμενα διὰ τὰς ἀνάγκας των. Προμηθευτικαὶ ἐργασίαι συνεταιρισμῶν. Ἐκμεταλλεύσεις συνεταιρισμῶν. Συγκέντρωσις προϊόντων τῶν μελῶν των πρὸς διάθεσιν. Διαχείρισις καὶ διάθεσις γεωργικῶν ἐφοδίων. Συγκέντρω-

σις προϊόντων λογαριασμῶ ΚΤΛΕΠ. Ἐγγράφαι τέλους χρήσεως. Ἴσολογισμὸς — διάθεσις κερδῶν.

7. Λογιστικὴ βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἀντικείμενον βιομηχανικῆς λογιστικῆς. Κόστος. Εἶδη κόστους. Στοιχεῖα τοῦ κόστους ἀναλυτικῶς. Ὑλαι, πρῶται ὕλαι. Βοηθητικαὶ ὕλαι, καύσιμοι ὕλαι καὶ λιπαντικά. Ἀνταλλακτικὰ καὶ ἐργαλεῖα, ὕλικὰ συσκευασίας. Ἀμοιβαῖα προσωπικοῦ. Καταστάσεις ἡμερομισθίων. Μισθοδοτικαὶ καταστάσεις. Ἀμοιβαῖα τρίτων. Γενικὰ ἔξοδα ἀγορῶν. Γενικὰ ἔξοδα πωλήσεων. Γενικὰ βιομηχανικὰ ἔξοδα. Γενικὰ ἔξοδα διοικήσεως, παραγωγή. Φύλλον μερίσμου, Φύλλον καταλογισμοῦ. Ἐμπορικὸν κόστος. Ἐφαρμογαὶ κοστολογήσεως. Παραγωγή ἑνὸς προϊόντος. Παραγωγή δύο ἢ περισσοτέρων προϊόντων. Προϊόντα. Ὑπολείμματά, ἐλαττωματικά, συμπαράγωγα. Παραγωγή ποικιλιῶν τοῦ αὐτοῦ προϊόντος. Παραγωγή διὰ λογαριασμὸν τρίτων. Παραγγελίαι τρίτων.

Β) Πρακτικὸν Γραφεῖον (ὥραι 1,1)2 ἑβδομαδιαίως).

1. Λογιστικὴ ὀργάνωσις ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεως κατὰ τὸ κλασσικὸν καὶ συγκεντρωτικὸν σύστημα πρὸς ἐμπέδωσιν τῶν διαδχθέντων κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη.

2. Λογιστικὴ ὀργάνωσις ἐπιχειρήσεως μετὰ ὑποκαταστημάτων.

3. Λογιστικὴ ὀργάνωσις ἐπιχειρήσεως μετὰ πλείονας τοῦ ἑνὸς κλάδους ἐκμεταλλεύσεως.

4. Λογιστικὴ ὀργάνωσις βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων, γνωστῶν εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ Γυμνασίου. Σύνταξις τῶν ἐνδεικνυομένων δικαιολογητικῶν ἐγγράφων καὶ καθορισμὸς τοῦ τρόπου τῆς ταξινομήσεως αὐτῶν.

8. ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ.

1. Ἐπιστολαὶ ἀναφερόμεναι :

Εἰς τὴν συζήτησιν δειγμάτων, τιμῶν καὶ ὄρων πωλήσεων.

Εἰς τὴν ἀποστολὴν δειγμάτων.

Εἰς τὴν ἐπίδοσιν παραγγελίας.

Εἰς τὴν εἰδοποίησιν λήψεως παραγγελίας.

Εἰς τὴν ἐκτέλεσιν παραγγελίας.

Εἰς τὴν εἰδοποίησιν περὶ ἀμέσου ἐκτελέσεως δοθείσης παραγγελίας.

Εἰς τὴν ἀνασιολὴν ἐκτελέσεως παραγγελίας.

Εἰς τὴν ἀκρόφωσιν δοθείσης παραγγελίας.

Εἰς τὴν εἰδοποίησιν περὶ ἀδυνάτου ἐκτελέσεως παραγγελίας.

Εἰς παράπονα διὰ τὴν μὴ ἐκτέλεσιν παραγγελίας.

Εἰς ἀποστολὴν ἐμπορευμάτων εἰς τρίτους πρὸς πώλησιν.

Εἰς τὴν ἀναγγελίαν παραλαβῆς ἐμπορευμάτων τρίτων πρὸς πώλησιν.

Εἰς τὴν ἀναγγελίαν πωλήσεως ἐμπορευμάτων τρίτων.

Εἰς τὴν ἀδυναμίαν πωλήσεως ἐμπορευμάτων τρίτων.

Εἰς παράπονα καὶ δικαιολογίας ἐπὶ ἐκτελεσθεισῶν παραγγελιῶν.

2. Ἐπιστολαὶ ἀναφερόμεναι εἰς συμφωνίας καὶ διακανονισμοὺς λογαριασμῶν καὶ συναλλαγματικῶν.

Ἄποστολὴ ἀντίγραφου λογαριασμοῦ. Ἀπάντησις: συμφωνία.

Ἐπιφέρει λάθος εἰς τὸ ἀντίγραφον τοῦ λογαριασμοῦ.

Ἀπάντησις: ἀναγνωρίζεται τὸ λάθος — δὲν ἀναγνωρίζεται τὸ λάθος.

Ἐπιστολὴ εἰς ἔντονον ὕφος περὶ ἐξοφλήσεως λ)σμοῦ — ὑπόμνησις ἐξοφλήσεως λ)σμοῦ — ἀπάντησις: ἀποστέλλεται ἡ ἐξοφλήσις τῆς ἀξίας τοῦ τιμολογίου ἢ λ)σμοῦ. Ἐπίσχεσις συντόμου ἐξοφλήσεως.

Ἐπιστολὴ εἰς ἔντονον ὕφος περὶ ἐξοφλήσεως λ)σμοῦ — ἀπάντησις δικαιολογία: πρότασις διακανονισμοῦ λ)σμοῦ διὰ συναλλαγματικῆς.

Ἐκδοσις καὶ ἀποστολὴ συναλλαγματικῆς πρὸς διακανονισμὸν λ)σμοῦ — ἀπάντησις: ἐπιστροφὴ συναλλαγματικῆς ἀποδεδειγμένης. Ἐπόμνησις λήξεως συναλλαγματικῆς.

Αἴτησις παρατάσεως χρόνου πληρωμῆς συναλλαγματικῆς. Ἀπάντησις: δίδεται παράτασις.

Αἴτησις ἀνανεώσεως συναλλαγματικῆς. Ἀπάντησις: ἔκδοσις νέας συναλλαγματικῆς καὶ ἐπιστροφὴ παλαιᾶς.

Ἀναγγελία διαμαρτυρήσεως συναλλαγματικῆς. Ἀπάντησις: δικαιολογίαί.

3. Ἐπιστολαὶ πληροφοριῶν. Αἴτησις πληροφοριῶν περὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως, ἡθους κλπ., ἐμπορίου πρὸς ἔμπορον, ἢ Τράπεζαν. Ἀπάντησις: εὐμενῆς — δυσμενῆς.

Αἴτησις πληροφοριῶν περὶ τῆς ἰκανότητος ἀντιπρο-

σώπου. Ἀπάντησις· ἐθιμνῆς — δυσμενῆς.

4. Ἐπιστολαὶ μετὰ Τραπεζῶν.

Ζήτησις πληροφοριῶν παρὰ Τραπεζῆς περὶ τῆς φερεγγυότητος πελάτου κ.λ.τ.

9. ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ.

Ὁρολογία ἀγγλικῆς ἀλληλογραφίας. Τρόποι συντάξεως ἐμπορικῶν ἐπιστολῶν. Μετφορὰ ἐκ τῆς ἑλληνικῆς εἰς τὴν ἀγγλικὴν τῶν ἐν τῷ μαθηματι τῆς ἐμπορικῆς ἀλληλογραφίας καὶ ἐν τῷ πρακτικῷ γραφείῳ συνταχθεῖσων ἐμπορικῶν ἐπιστολῶν καὶ ἐγγράφων εἴτε ὄλων εἴτεμέρους αὐτῶν.

10. ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ.

A) Πιστωτικοὶ τίτλοι.

1. Συναλλαγματικὴ Ἱστορικὴ ἐξέλιξις. Ὁρισμός — στοιχεῖα συναλλαγματικῆς καὶ ἀνάλυσις αὐτῶν — πρόσωπα — ὀπισθογράφησις — ὀποδοχὴ. Διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ. Ἀποδοχὴ κατὰ παρέμβασιν. Τριτεγγύησις — πληρωμὴ — διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ πληρωμῇ. Παραγραφή.

2. Γραμμάτιον εἰς διαταγὴν. Ὁρισμός, στοιχεῖα, πρόσωπα.

3. Ἐπιταγή. Ὁρισμός, στοιχεῖα καὶ ἀνάλυσις αὐτῶν. Μεταβίβασις ἐπιταγῆς — ἀντίκρουσμα — πληρωμὴ.

Σύμβασις μεταφορᾶς. Μεταφορὰ διὰ ξηρᾶς — Μεταφορὰ διὰ θαλάσσης.

B) Ἀσφαλιστικὸν δίκαιον.

4. Χερσαία ἀσφάλεια — σύμβασις ἀσφαλείας — οὐσιώδη στοιχεῖα συμβάσεως (κίνδυνος — ἀσφάλιστρον).

Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις συμβαλλομένων. Ἀσφάλεια κατὰ ζημιῶν. Ἀσφάλεια πυρός. Ἀσφάλεια ζωῆς.

5. Θαλασσία ἀσφάλεια — ἀντικείμενον ἀσφαλείας — ἐπαλήθευσις κινδύνου — ἐγκατάλειψις.

Γ) Ναυτικὸν δίκαιον.

6. Ἱστορικὴ ἐξέλιξις ναυτικοῦ δικαίου — πλοῖον — τρόποι κτήσεως τοῦ πλοίου. Πλοιοκτῆτης — συμπλοιοκτησία — πλοίαρχος — πλήρωμα.

7. Ναύλωσις — σύστασις τῆς συμβάσεως — ὑποχρεώσεις ἐκναυλωτοῦ — φορτωτικὴ, ὑποχρεώσεις ναυλωτοῦ.

8. Εὐθύνη θαλασίου μεταφορέως — ναῦλος — ἀβαρῖαι — κοινὴ ἀβαρῖα — κανονισμὸς συνεισφορᾶς.

Δ) Πτωχευτικὸν δίκαιον.

9. Τὶ εἶναι πτώχευσις. Ὅροι κηρύξεως τῆς πτωχεύσεως — ἀπόφασις δικαστηρίου. Ἀποτελέσματα τῆς κηρύξεως τῆς πτωχεύσεως: α) ὡς πρὸς τὸ μέλλον, β) ὡς πρὸς τὸ παρελθὸν — πρόσωπα ὄντα ἐν τῇ πτωχεύσει — διασφάλισις καὶ διοικήσις ἐνεργητικοῦ τοῦ πτωχεύσαντος.

Ἐπίθεσις σφραγίδων καὶ ἀπογραφή. Συντηρητικαὶ πράξεις. Διοικήσις τοῦ ἐνεργητικοῦ. Ἐπαλήθευσις ἀπαιτήσεων. Ἀπλῆ καὶ δολία χρεωκοπία. Πέρασ τῆς πτωχεύσεως — ἀπλοῦς συμβασμὸς. Ἐξώδικος ἢ φιλικὸς συμβασμὸς — συμβιβασμὸς ἐπὶ ἐγκαλείψει τῆς περιουσίας — ἔνωσις πιστωτῶν — ἀποκιτάστασις πτωχεύσαντος.

II. ΕΡΓΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ.

1. Ὅρισμὸς, ἔνοια, περιεχόμενον καὶ προστασία αὐτῆς.

2. Σύμβασις ἐργασίας, περιεχόμενον καὶ προστασία αὐτῆς.

3. Διάφορα εἶδη ἐργασιακῶν συμβάσεων. (Συμβάσεις ἐργασίας ἀορίστου καὶ ὁρισμένου χρόνου).

4. Διαδικασία προσλήψεως μισθωτῶν.

5. Χαρακτῆρ σχέσεων ἐργασίας ὡς προσωπικῆς.

6. Προστασία μισθωτῶν.

Ἄκυρότης παραιτήσεως τῶν μισθωτῶν ἐκ τῶν δικαιωμάτων των. Προϋποθέσεις κύρους συμβιβασμοῦ — ἐφαρμογή τῆς ἀρχῆς τῆς ἴσης μεταχειρήσεως. Ἀπεργία, δικαίωμα μισθωτῶν.

7. Ὑγιεινὴ καὶ ἀσφάλεια ἐργαζομένων.

8. Ἐργατικά ἀτιμήματα.

9. Περιορισμοὶ εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ προστασία ἀνηλίκων (ἀπὸ ποίας ἡλικίας ἐπιτρέπεται ἡ ἐργασία, ὥραι καὶ ἡμέραι ἀπασχολήσεως ἀνηλίκων).

10. Προστασία γυναικῶν.

11. Χρονικὰ ὄρια ἐργασίας.

12. Περὶ Κυριακῆς ἀναπαύσεως τῶν μισθωτῶν.

13. Περιορισμοὶ ἐργασίας.

14. Ὑποχρεώσεις καὶ δικαιώματα ἐργοδοτῶν καὶ ἐργαζομένων ἐν τῇ ἐκτελείσει τῆς ἐργασίας.

15. Ἀποδοχαὶ ἐργαζομένων.

(Κανόνες ἰσχύοντες γενικῶς ἐπὶ μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων).

16. Ἴσχυον σύστημα καθορισμοῦ ἀποδοχῶν ἐργαζομένων.

17. Ὑπὸ ποίας προϋποθέσεις ὀφείλεται ὁ μισθὸς. Πότε καὶ ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ μισθωτοῦ.

18. Ποινικαὶ εὐθύναι ἐργοδοτῶν καθυστερούντων ἀποδοχὰς ἐργαζομένων.

19. Ἄδειαι ἐργαζομένων.

20. Λύσις τῆς ἐργασιακῆς συμβάσεως. Καταγγελία συμβάσεως ἐργασίας. Ν.φ.ο.ς 2112)1920.

21. Ἀποχὴ τοῦ μισθωτοῦ ἐκ τῆς ἐργασίας καὶ συνέπειαι αὐτῆς.

22. Προστασία στρατευομένων καὶ πολεμιστῶν.

23. Κοινωνικαὶ ἀσφαλίσεις — Ι.Κ.Α. Ποίους κινδύνους ἀσφαλίζει τὸ Ι.Κ.Α. Ἡ ἀσφάλις εἶναι ὑποχρεωτική. Ποιοὶ ἀσφαλίζονται στὸ Ι.Κ.Α. καὶ ποιοὶ ἐξαιροῦνται τῆς ἀσφαλίσεως.

24. Ἀσφαλιστικαὶ εἰσφοραί.

25. Δικαιώματα ἠσφαλισμένων (ἀσθενείας — συντάξεως).

26. Ἀσφάλις κατὰ τῆς ἀνεργίας.

27. Ἄτεροι ὄργανισμοὶ ἐπικουρικῆς ἀσφαλίσεως.

12. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΝ.

A) Φορολογικὸν δίκαιον.

1. Ἐννοια καὶ σκοπὸς.

2. Φόρος — Γενικαὶ ἀρχαὶ φορολογίας — ἰνδικείμενον φορολογίας, ἐλάχιστον ὄριον συντηρήσεως.

3. Ἐπίπτωσις τοῦ φόρου.

4. Βεβαίωσις καὶ εἰσπραξίς τῶν φόρων.

5. Διάκρισις τῶν φόρων.

6. Ἄμεσοι φόροι — ἔμμεσοι φόροι — πλεονεκτήματα καὶ μειονεκτήματα τούτων.

7. Φορολογικὰ συστήματα.

8. Ἐννοια τοῦ εἰσοδήματος — ἔννοια τοῦ εἰσοδήματος κατὰ τὴν ἑλληνικὴν νομοθεσίαν.

9. Φόρος εἰσοδήματος Ν.Δ. 3323)1955 — χαρακτηριστικά.

10. Φορολογία εἰσοδήματος φυσικῶν προσώπων.

11. Φορολογία εἰσοδήματος Νομικῶν προσώπων.

12. Φορολογία καὶ οἰκονομικὸν ἔτος.

13. Ἀπαλλαγαὶ ἐκ τῆς φορολογίας.

14. Φορολογική υποχρέωσις καὶ φορολογικὴ εὐθύνη.
15. Ἐπιστροφή φόρου.
16. Παραγραφή καὶ διαγραφή τοῦ φόρου.
17. Ἀνάλυσις τοῦ Ν.Δ. 3323)1955 καὶ Ν.Δ. 3846)

1958.

Ἀντικείμενον φόρου, ὑποκείμενον φόρου, εἰσόδημα, ἐξέυρεσις εἰσοδήματος, τεμαρτὸν εἰσόδημα — προθήκη εἰσοδήματος συζύγου καὶ ἀνηλίκων τέκνων — ἀπαλλαγὰὶ ἐκ τοῦ φόρου, ἐκπτώσεις ἐκ τοῦ εἰσοδήματος.

Ἐπολογισμὸς φόρου — ἐκπτώσεις ἐκ τοῦ φόρου καὶ καταβολὴ αὐτοῦ. Δήλωσις — προθεσμία καὶ περιεχόμενον δηλώσεως — ἀρμόδιος οἰκονομικὸς ἔφορος — μεταβολὴ ἀρμοδιότητος. Προκαταβολὴ φόρου. Μείωσις προκαταβλητέου φόρου.

Εἰσόδημα ἐξ οἰκοδομῶν — εἰσόδημα ἐκ μισθωτῶν ὑπηρεσιῶν.

Εἰσόδημα ἐξ ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων.

Β) Δημόσιον Λογιστικόν.

1. Ἔννοια καὶ σκοπός. Ὅρισμός.

2. Ἐπηρεσία δημοσίου Λογιστικοῦ (κεντρικαὶ — περιφέρειαι).

Γενικὴ Διεύθυνσις Δημοσίου Λογιστικοῦ. Ἐπηρεσία ἐντελλομένων ἐξόδων — εἰδικὰ λογιστήρια.

3. Ἀντικείμενον Δημοσίου Λογιστικοῦ.

4. Χοῆσις — οἰκονομικὸν ἔτος.

5. Ἔσοδα τοῦ Κράτους.

6. Προϋπολογισμὸς — σύνταξις — ψήφισις — ἐκτέλεισις.

7. Πιστώσεις — διάκρισις πιστώσεων.

8. Ἔσοδα καὶ ἔσοδα προϋπολογισμοῦ. Πληρωτέα καὶ εἰσπρακτέα.

9. Διάθεσις πιστώσεως.

10. Διατυπώσεις διὰ τὴν πληρωμὴν δαπανῶν. Ἀνάληψις δαπανῶν — ἐκκαθάρισις — ἔνταλμα πληρωμῆς.

11. Προληπτικὸς ἔλεγχος.

12. Πληρωμαί.

13. Προσωρινὴ ἐκτέλεισις προϋπολογισμοῦ (δωδεκατημόρια).

14. Ἀπολογισμὸς.

15. Γενικὸς Ἰσολογισμὸς.

16. Δημόσιοι ὑπόλογοι.

17. Ἐγγυοδοσίαι.

13. ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ (ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ).

1. Κυκλοφορία τοῦ πλούτου.

Ἄνταλλαγή — συναλλαγή — τιμαὶ — ἔννοια τιμῆς — ζήτησις — καμπύλη ζητήσεως — ἐλαστικότης ζητήσεως — μεταβολαὶ προσφορᾶς — ἰσορροπία τιμῶν — διαμόρφωσις μεταβολαὶ προσφορᾶς — ἰσορροπία τιμῶν — διαμόρφωσις τιμῶν ἐπὶ ἐλευθέρου ἀνταγωνισμοῦ. Διαμόρφωσις τιμῶν ἐπὶ μονοπωλείου — νόμος προσφορᾶς ἐπὶ ζητήσεως — νόμος τῆς ἀδιαφορίας τῶν τιμῶν — διαφορισμὸς τιμῶν — αἱ τιμαὶ συνδεδεμένων προϊόντων — διατιμήσεις — χρῆμα — φυσικὴ ἀνταλλαγή καὶ δυσχέρεια αὐτῆς, Χρηματικὴ ἀνταλλαγή καὶ τὰ πλεονεκτήματα αὐτῆς — λειτουργία τοῦ χρήματος. Ἐξέλιξις τῆς χρηματικῆς ὕλης — μεταλλικὸν χρῆμα — νόμισμα.

Νόμισμα καὶ Κράτος. Χάρτινα μέσα πληρωμῶν.

Νομισματικὰ συστήματα — λατινικὴ νομισματικὴ Ἔνωσις — Νόμος τοῦ GRESHAM.

Θεωρίαι περὶ χρήματος — θεωρία παραγωγικῶν ἐξόδων — ποσοτικὴ θεωρία — πληθωρισμὸς — ἀντιπληθωρισμὸς — τιμάρθρος.

Συνάλλαγμα — τιμὴ συναλλάγματος — ἐξάρτησις τιμῆς συναλλάγματος.

2. Ἐμπόριον.

Ἔννοια — σημασία — διαίρεσις.

Ἐξωτερικὸν ἐμπόριον καὶ σημασία του.

Θεωρίαι περὶ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου — ἐξωτερικὴ ἐμπορικὴ πολιτικὴ.

Ἐμπορικὸν ἰσοζύγιον — ἰσοζύγιον λογαριασμῶν — ἰσοζύγιον πληρωμῶν.

3. Πίστις.

Πίστις — ὄρισμὸς — ἔννοια — πίστωσις — διάκρισις πιστώσεων.

Προϋποθέσεις χορηγήσεως πιστώσεων.

Τράπεζαι — σημασία Τραπεζῶν. Ἱστορικὴ ἐξέλιξις.

Τραπεζικαὶ ἐργασίαι. Διάκρισις Τραπεζῶν. Γραφεῖα συμψηφισμοῦ. Ὁργανισμοὶ τραπεζικοῦ χαρακτηῆρος. Ταμειῶν Παρακαταθηκῶν καὶ Δανείων — Ταχυδρομικὰ Ταμειυτήρια, Ἐνεχυροδανειστήρια, Ὁργανισμὸς Χρηματοδοτήσεως Οἰκονομικῆς Ἀναπτύξεως (Ο.Χ.Ο.Α.) Ὁργανι-

σμός Βιομηχανικῆς Ἀναπτύξεως (Ο.Β.Α.).

4. Διανομὴ τοῦ πλούτου.

Εἰσαγωγικαὶ ἔννοιαι, περιουσία, πρόσοδος, εἰσόδημα, ἔθνηκὸν εἰσόδημα. Τὸ πρόβλημα τῆς διανομῆς. Εἰσοδήματα ἐξ ἐργασίας. Ἐργατικὸς μισθὸς, εἶδη ἐργατικοῦ μισθοῦ, εἰσόδημα ἐργάτου. Μέθοδοι ἀμοιβῆς τοῦ ἐργάτου. Θεωρίαι περὶ ἐργατικοῦ μισθοῦ.

Θεωρίαι: RICARDO — SMITH — THUNEN.

Σύγχρονοι ἀντιλήψεις περὶ ἐργατικοῦ μισθοῦ.

Τὸ κέρδος τοῦ ἐπιχειρηματίου — διαφορὰ κέρδους καὶ εἰσοδήματος — ἀμοιβὴ ἐπιχειρηματίου καὶ ἀνάλυσις ἐπιχειρηματικοῦ κέρδους. Διάκρισις κερδῶν ἐπιχειρηματίου. Θεωρίαι περὶ κέρδους — εἰσοδήματα ἐκ περιουσίας. Τόκος — θεωρίαι περὶ τόκου. Ἐγγειὸς πρόσοδος — εἶδη ἐγγείου προσόδου — θεωρίαι περὶ ἐγγείου προσόδου.

5. Οἰκονομικαὶ διακυμάνσεις καὶ κρίσεις.

Οἰκονομικαὶ διακυμάνσεις καὶ πρόγνωσις οἰκονομικῶν διακυμάνσεων.

Οἰκονομικαὶ κρίσεις καὶ χαρακτηριστικὰ αὐτῶν. Θεωρίαι.

6. Κατανάλωσις πλούτου.

Ἔννοια καταναλώσεως — ἐξάρτησις καταναλώσεως.

7. Ἡ σύνδεσις τῆς Ἑλλάδος μὲ τὴν Ε.Ο.Κ.

Κοινὴ Ἀγορὰ — ἔννοια — σημασία.

Σημασία τῆς συνδέσεως τῆς Ἑλλάδος μὲ τὴν Ε.Ο.Κ.

Προβλήματα ἐκ τῆς συνδέσεως — ἀποτελέσματα.

14. ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΙΚΗ — ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ.

Διαφημιστικαὶ εἰκόνες. Καλαισθητικὴ διακόσμησις προθηκῶν. Ὁργάνωσις διακοσμήσεως ἐσωτερικοῦ καταστημάτων.

Διαφημιστικὰ μέσα. Τύπος. Ραδιόφωνον. Κινηματογράφος (χρόνος, τύπος, μορφή). Τὰ χρώματα ὡς βάσις τῆς διακοσμήσεως καὶ τῆς διαφημίσεως. Διαφημιστικὴ πρωτοβουλία. Γενικὴ καὶ εἰδικὴ διαφήμισις.

Ὁργάνωσις ἐκθέσεων. Τρόπος. Εἶδη. Μέθοδοι ἐργασίας.

Ἡ μόδα καὶ τρόπος ἐκμεταλλεύσεως αὐτῆς διακοσμητικῶς καὶ διαφημιστικῶς. Ἀνάλυσις ἐφ' ὅλων τῶν ἀνωτέρω.

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησχευμάτων Ἡμέτερον Ὑπουργὸν ἀνατίθεμεν τὴν δημο-

σίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος διατάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 6 Ὀκτωβρίου 1962

ΠΑΥΛΟΣ

Β.

Ὁ ἐπὶ τῆς Ἐθν. Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ὑπουργός

ΓΡ. ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ

B. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 507)1963

(Φ.Ε.Κ. 144)13.9.1963, τ. Α')

Περὶ τροποποιήσεως τῶν ὄρολογίων καὶ ἀναλυτικῶν προγραμμάτων τῆς Ε' τάξεως τῶν Γυμνασίων Πρακτικῆς Κατευθύνσεως καὶ τῶν Δ', Ε' καὶ ΣΤ' τάξεων τῶν Ναυτικῶν Γυμνασίων (Ναυτικῆς Κατευθύνσεως).

Ἄρθρον 1.

Αἱ ὥραι διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν εἰς τὴν Ε' τάξιν τῶν Γυμνασίων Πρακτικῆς κατευθύνσεως ὀρίζονται εἰς δύο καθ' ἑβδομάδα κατὰ τροποποίησιν τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 620)1961 Β. Διατάγματος «περὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ ὄρολογίου προγράμματος τῆς Ε' τάξεως Γυμνασίων Πρακτικῆς κατευθύνσεως» (Φ.Ε.Κ. 151 Α').

Ἄρθρον 2.

Μαθήματα

Ὁραι ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας

Τάξις Δ' Τάξις Ε' Τάξις ΣΤ'

Α' ἔξ. Β' ἔξ. Α' ἔξ. Β' ἔξ.

1. Θρησκευτικά	2	2	2	1	1
2. Ἀρχ. Ἑλληνικά	7	7	7	6	6
3. Νέο Ἑλληνικά 1	3	3	3	3	3
4. Ἱστορία	2	2	2	2	2
5. Μαθηματικά	5	5	5	5	5
6. Φυσιογνωστικά	4	4	4	5	5
7. Ἑλληνική	—	1	1	—	—
8. Σωματ. Ἀγωγή	3	3	3	3	3
9. Ἀγγλικά	5	5	5	5	5
10. Γεωγραφία	2	1	1	2	2
11. Κοσμογραφία	—	2	2	1	2
12. Ἱστορία Ἐμπορικῶν Ναυτικῶν	1	2	2	2	
13. Τεχνικά	1	—	—	—	
14. Στοιχεῖα Ναυτιλίας καὶ Ναυτ. Τέχνης	3	2	3	3	3
15. Ἐμπορικὸν Ναυτικὸν Δίκαιον	—	2	2	2	2
16. Στοιχεῖα Ναυπηγίας καὶ Μηχανῶν	—	—	—	1	2

2. Διὰ τὰς Α', Β' καὶ Γ' τάξεις τῶν Ναυτικῶν Γυμνασίων (Ναυτικῆς Κατευθύνσεως) ἔχει ἐφαρμογὴν τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Β.Δ. 624)1961. (1)

3. Τὸ ἄρθρον 2 τοῦ ἀπὸ 31.1)3.3.1955 Β. Διατάγματος «περὶ ἀναλυτικοῦ καὶ ὥρολογίου προγράμματος τοῦ ἐν Οἰνούσαις Ναυτικοῦ Γυμνασίου» (Φ.Ε.Κ. 53, τ. Α'), καταργεῖται. (2)

Ἄρθρον 3.

Τὸ ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα τῶν διδασκομένων μαθημάτων εἰς τὴν Δ' τάξιν τῶν Ναυτικῶν Γυμνασίων (Ναυτικῆς Κατευθύνσεως) καθορίζεται ὡς ἀκολούθως:

1. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ, ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ΙΣΤΟΡΙΑ, ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ, ΑΓΓΛΙΚΑ, ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ἀπὸ 31.1)3.3.1955 Β. Διατάγματος «περὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ ὥρολογίου προγράμματος τοῦ ἐν Οἰνούσαις Ναυτικοῦ Γυμνασίου» (Φ.Ε.Κ. 53)1955) προβλεπομένη διὰ τὴν Δ' τάξιν ὕλη ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω μαθημάτων. (2)

2. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΑ

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ἀπὸ 31.1)3.3.1955 Β. Διατάγματος «περὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ ὥρολογίου προγράμματος τοῦ ἐν Οἰνούσαις Ναυτικοῦ Γυμνασίου» (Φ.Ε.Κ. 53)1955) προβλεπομένη διὰ τὴν Δ' τάξιν ὕλη ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω μαθημάτων, προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ παρόντος διατιθέμενον χρόνον. (1)

3. ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ:

α) Ἀλγεβρα (Α' ἑξάμηνον 3 ὥραι — Β' ἑξάμηνον 2 ὥραι).

β) Γεωμετρία (Α' ἑξάμηνον 2 ὥραι — Β' ἑξάμηνον 2 ὥραι).

γ) Τριγωνομετρία (Β' ἑξάμηνον 1 ὥρα).

(1) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίου πρακτικῆς κατευθύνσεως εἰς σελ. 175 τοῦ ἀνά χεῖρας βιβλίου.

(2) Ὀλόκληρον τὸ Β.Δ. ἀπὸ 31.1)3.3.1955 καταχωρίζεται εἰς τὸ ἀνά χεῖρας βιβλίον εὐθὺς μετὰ τὸ ἀνωτέρω Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν Ναυτικῶν Γυμνασίων.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 191)1961 Β. Διατάγματος «περὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ ὥρολογίου προγράμματος τῆς Δ' τάξεως τῶν Γυμνασίων Πρακτικῆς Κατευθύνσεως» (Φ.Ε.Κ. 55)1961) προβλεπομένη ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ παρόντος διατιθέμενον χρόνον. (1)

4. ΦΥΣΙΟΓΝΩΣΤΙΚΑ :

γ) Φυσικὴ Πειραματικὴ καὶ Χημεία (Α' ἑξάμηνον 3 ὥραι — Β' ἑξάμηνον 3 ὥραι).

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 191)1961 Β. Διατάγματος «περὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ ὥρολογίου προγράμματος τῆς Δ' τάξεως τῶν Γυμνασίων Πρακτικῆς Κατευθύνσεως» (Φ.Ε.Κ. 55)1961), ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 624)1961 Β. Διατάγματος (ΦΕΚ 151)1961), προβλεπομένη ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου, προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ παρόντος διατιθέμενον χρόνον. (1)

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ἵπουργὸν ἀνατίθεμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἐν Κερκύρα τῇ 15 Αὐγούστου 1963.

ΠΑΤΛΟΣ

Β.

Ὁ ἐπὶ τῆς Ἐθν. Παιδείας καὶ Θρησκ(ω)των Ἵπουργός
Χ.Ρ. ΣΤΡΑΤΟΣ

Β.Δ. ἀπὸ 31-1)3-3-1955

(ΦΕΚ 53)3-3-1955, τ. Α')

Περὶ ἀναλυτικοῦ καὶ ὥρολογίου προγράμματος τοῦ ἐν Οἰνούσαις Ναυτικοῦ Γυμνασίου (1)

Κανονίζομεν τὰ τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ ὥρολογίου προγράμματος τοῦ ἐν Οἰνούσαις Ναυτικοῦ Γυμνασίου ὡς κάτωθι :

Ἄρθρον 1.

1. Ἡ διδασκτεία ὕλη τῶν εἰς τὰς ἑξ τάξεις τοῦ ἐν

(1) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίου πρακτικῆς κατευθύνσεως εἰς σελ. 167 κ.έ. τοῦ ἀνά χειρας διδίου.

(1) Ἴσχύει τροποποιηθὲν ὑπὸ τοῦ προηγουμένου Β.Δ. 507) 1963 (Φ.Ε.Κ. 144)13.9.63 τ. Α') καὶ διὰ τὰ ἄλλα Ναυτικὰ Γυμνάσια.

Οινούσαις Ναυτικοῦ Γυμνασίου μαθητῶν εἶναι ἡ ἀκόλουθος:

Α' ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ.

Ἡ συμφώνως πρὸς τὸ ἐκάστοτε ἰσχύον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν κλασσικῶν Γυμνασίων διδακτέα ὕλη, προσαρμοζομένης τῆς διδασκαλίας τῶν δύο τελευταίων τάξεων πρὸς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

Β'. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ.

α) Διὰ τὰς τέσσαρας πρώτας τάξεις (Γ', Δ', Ε' καὶ ΣΤ').

Ἡ συμφώνως πρὸς τὸ ἐκάστοτε ἰσχύον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν κλασσικῶν Γυμνασίων διδακτέα ὕλη τῆς διδασκαλίας εἰς τὴν ΣΤ' τάξιν προσαρμοζομένης πρὸς τὸν διατιθέμενον χρόνο.

β) Διὰ τὰς δύο ἀνωτέρας τάξεις (Ζ' καὶ Η').

Ἡ συμφώνως πρὸς τὸ ἐκάστοτε ἰσχύον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν τμημάτων πρακτικῆς κατευθύνσεως διδακτέα ὕλη.

Γ'. ΙΣΤΟΡΙΑ.

α) Διὰ τὰς τρεῖς πρώτας τάξεις (Γ', Δ' καὶ Ε').

Ἡ συμφώνως πρὸς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν κλασσικῶν Γυμνασίων διδακτέα ὕλη.

β) Διὰ τὰς τρεῖς ἀνωτέρας τάξεις (ΣΤ', Ζ' καὶ Η').

Ἡ συμφώνως πρὸς τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν Πρακτικῶν Λυκείων (Πρόγρ. 1935) διδακτέα ὕλη.

Δ'. ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ.

Ἡ συμφώνως πρὸς τὸ ἐκάστοτε ἰσχύον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν κλασσικῶν Γυμνασίων διδακτέα ὕλη.

Παρατήρησις: Συνιστᾶται ἡ ἐκτὸς τοῦ ἐγκεκριμένου βιβλίου Νεοελληνικῶν ἀναγνωσμάτων ἀνάγνωσις καὶ κειμένων ἀναφερομένων εἰς τὴν ἐπίδοσιν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰ θαλάσσια ἔργα καὶ τὸ ἐμπόριον ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον. Ἰδιαιτέρα προσοχὴ πρέπει νὰ δίδεται εἰς τὴν κατανόησιν τῆς Ναυτικῆς ὀρολογίας καὶ εἰς τὴν μετὰ σαφηνείας καὶ ἀκριβείας διατύπωσιν τῶν νοημάτων κατὰ τὰς ἐκθέσεις.

Ε'. ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ.

α) Διὰ τὰς πρώτας τέσσαρας τάξεις (Γ', Δ', Ε' καὶ ΣΤ').

Ἡ συμφώνως πρὸς τὸ ἐκάστοτε ἰσχύον ἀναλυτικὸν

πρόγραμμα τῶν κλασικῶν Γυμνασίων.

Μεθοδική παρατήρησις: Τὰ περισσότερα τῶν προβλημάτων εἰς ὅλους τοὺς διδασκομένους κλάδους τῶν Μαθηματικῶν θὰ ἀναφέρονται, ὅπου τοῦτο εἶναι δυνατόν, εἰς θέματα ἐκροῆς κρουσῶν, ἀντλιῶν, κίνησιν πλοίων, ἀνάλωσιν καυσίμων ὑλικῶν καὶ ὕδατος συνεπείᾳ μεσολαβοῦντος πλοῦ, μέτρησιν ἐπιφανειῶν καταστροφμάτων, ὄγκων δεξαμενῶν καὶ ἀποθηκῶν, χωρητικότητος κυτῶν κλπ.

6) Διὰ τὴν Ζ' τάξιν.

1) Ἀλγεβρα: Μὲ βάσιν τὸ ἐκάστοτε ἰσχυρὸν ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῆς Ζ' τάξεως τῶν τμημάτων Πρακτικῆς κατευθύνσεως ἐπιδιώκεται ἡ ἐξάντλησις τῆς ἐκ τῆς Ἀλγέβρας διδακτέας ὕλης, πλὴν τῶν περὶ συναρτήσεων θεμάτων.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὰ περὶ ἐκθετικῶν καὶ λογαριθμικῶν ἐξισώσεων διδάσκονται ἐν τῇ τάξει αὐτῇ συντόμως.

(ᾠραι 2).

2) Γεωμετρία: Ἡ συμφώνως πρὸς τὸ ἐκάστοτε ἰσχυρὸν ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῆς Ζ' τάξεως τῶν τμημάτων Πρακτικῆς κατευθύνσεως. (ᾠραι 2).

3) Τριγωνομετρία: Ὁμοίως ὡς ἄνω. (ᾠραι 1).

Μεθοδική παρατήρησις: Ἐπιδιώκεται ἡ ἐξάντλησις τῆς διδακτέας ὕλης τῆς θεωρητικῆς Ἐπιπεδομετρίας εἰς τὴν ΣΤ' τάξιν. Ὡρισθῆναι ὅμως ἀπὸ 1ης Δεκεμβρίου τοῦ διδ. ἔτους τῆς Ζ' τάξεως θὰ ἀρχίσῃ ἡ διδασκαλία τῆς Στερομετρίας.

γ) Διὰ τὴν Η' τάξιν.

Ἡ συμφώνως πρὸς τὸ ἐκάστοτε ἰσχυρὸν ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῆς Η' τάξεως τῶν τμημάτων Πρακτικῆς κατευθύνσεως.

1) Ἀλγεβρα: (ᾠραι 1). Τὰ περὶ συναρτήσεων. (Γραφικαὶ παραστάσεις καὶ σπουδὴ τούτων). Ἡ σπουδὴ τοῦ δευτεροβαθμίου τριωνύμου θὰ γίνῃ ὡς ἐφαρμογὴ τῆς σπουδῆς τῶν συναρτήσεων.

2) Γεωμετρία: (ᾠραι 2). Ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὴν εἰς τὴν Ζ' τάξιν διδαχθεῖσαν ἐκ τῆς Στερομετρίας ὕλην.

3) Τριγωνομετρία: (ᾠραι 2). Ἡ συμφώνως πρὸς τὸ ἐκάστοτε ἰσχυρὸν ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῆς Η' τάξεως τῶν τμημάτων Πρακτικῆς κατευθύνσεως καὶ ἐν

συνεχεία πρὸς τὴν διδαχθεῖσαν εἰς τὴν Ζ' τάξιν ὕλην
 Συμπληρωματικὴ διδακτέα ὕλη.

1) Εἰς διδακτέαν ἐκ τῆς Γεωμετρίας ὕλην θὰ συμπεριληφθῆ καὶ ἡ μέθοδος τοῦ SIMSON διὰ τὴν μέτρησιν τῶν ἐπιφανειῶν καὶ τῶν στερεῶν.

2) Ἡ διδακτέα ἐκ τῆς Τριγωνομετρίας ὕλη θὰ συμπληρωθῆ διὰ τῆς διδασκαλίας ὀλίγων τινῶν ἐκ τῆς Σφαιρικῆς Τριγωνομετρίας. (Σφαιρικά τρίγωνα — Τύποι καὶ κανόνες τοῦ NEPER — Ἐφαρμογαὶ εἰς τὴν ναυτιλίαν).

Μεθοδικὴ παρατήρησις: Λαμβανομένης ὑπ' ὄψει τῆς ἀνωτέρω συμπληρώσεως τῆς Τριγωνομετρικῆς ὕλης, σκόπιμον εἶναι αἱ ιδιότητες τῶν τριέδρων στερεῶν γωνιῶν νὰ μὴ διδαχθῶσι εἰς τὴν Στερεομετρίαν, ἀλλ' ὡς εἰσαγωγή εἰς τὴν σφαιρικὴν Τριγωνομετρίαν· θὰ δοθῆ τότε εὐκαιρία νὰ γίνῃ ὁ συσχετισμὸς τῆς τριέδρου στερεῆς γωνίας καὶ τοῦ σφαιρικοῦ τριγώνου καὶ νὰ ἐξαχθῶσιν εὐχερῶς αἱ ιδιότητες τῶν σφαιρικῶν τριγώνων, παρεχομένης οὕτω πλήρους δικαιολογίας διὰ τοὺς εἰς τοὺς τύπους τοῦ NEPER εἰσερχομένους τριγωνομετρικοὺς ἀριθμοὺς τῶν πλευρῶν τοῦ σφαιρικοῦ τριγώνου.

ΣΤ' ΚΟΣΜΟΓΡΑΦΙΑ (ΝΑΥΤΙΚΗ ΚΟΣΜΟΓΡΑΦΙΑ

Τάξις Ζ'.

Ἡ γῆ — Σχῆμα, περιστροφὴ καὶ ἄξων — Γεωγραφικοὶ πόλοι, Ἴσημερινὸς — Μεσημβριοὶ — Παράλληλοι — Γεωγραφικὰ συντεταγμένα — Διαφορὰ πλάτους καὶ μήκους — Πρακτικὸν σχῆμα τῆς γῆς. Οὐράνια συστήματα καὶ οὐράνιος σφαῖρα. Ἡμέτερον πλανητικὸν σύστημα — Ἀστέρες ἀπλανεῖς καὶ πλανῆται — Οὐράνια σώματα — Ἄξων τοῦ κόσμου καὶ πόλοι του — Οὐράνιοι Μεσημβριοὶ καὶ Ἴσημερινοὶ — Ὅρθῃ καὶ ἀνάδρομος φορὰ ἐπὶ τῆς οὐρανίου σφαίρας. Ἴσημεριναὶ συντεταγμένα — Ὅριζόντιοι συντεταγμένα.

Περιφορὰ τῆς γῆς περὶ τὸν ἥλιον καὶ φαινομένη περιφορὰ τοῦ ἡλίου περὶ τὴν γῆν. Νόμοι τοῦ Κέπλερ — Περιῆλιον καὶ ἀφήλιον — Ἐπίπεδον καὶ ἄξων ἐκλειπτικῆς — Λόξωσις — Γραμμὴ Ἴσημερινῶν καὶ τροπῶν — Ἴσημερινὰ σημεῖα καὶ τρόπαι ἢ ἡλιοστάσια — Μεταβολαὶ ἀποκλίσεως τοῦ ἡλίου. Ζῶναι τῆς γῆς. Ἐποχαὶ τοῦ ἔτους: — Λυκανγῆς καὶ λυκόφως (ἀστρονομικὸν καὶ ναυτικὸν) — Νόμοι τοῦ Νεύτωνος — Μεταβολαὶ τῶν στοιχείων τῆς περὶ τὸν ἥλιον περιφορᾶς τῆς γῆς. Μεταβολαὶ

τῆς κατευθύνσεως τοῦ ἄξονος τοῦ κόσμου καὶ τῶν συντεταγμένων τῶν οὐρανίων σωμάτων — Μετατροπὴ τῶν ἐκλειπτικῶν συντεταγμένων εἰς ἰσημερίας καὶ ἀντιστροφῶς — Κατάλογοι ἀπλανῶν ἀστέρων καὶ ἀστρονομικαὶ ἑφημερίδες — Κλόνισις τοῦ ἄξονος τοῦ κόσμου (Γενικὰ). Σελήνη, περιφορὰ αὐτῆς περὶ τὴν γῆν — Σχῆμα καὶ διαστάσεις — Φάσεις — Περιαιροφὴ καὶ λίκνισις αὐτῆς.
Τάξις Η'.

Χρόνος — Ὁρικαὶ συντεταγμένοι — Μονὰς μετρήσεως χρόνου — Χρονικὴ στιγμή καὶ χρονικὸν διάλειμμα — Μέσος πολιτικὸς συμβατικὸς χρόνος τοῦ πρώτου Μεσημβρινοῦ — Χρονόμετρα — Ἡμερολόγιον (Πολιτικόν, Ἰουλιανόν, Γρηγοριανόν) — Ἀλλαγὴ ἡμερομηνίας εἰς μῆκος 1800 — Ὁρα ζώνης — Χαρακτηριστικὸν ἀτράκτου — Μετατροπαὶ τοῦ χρόνου — Ἐκλείψεις τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης (Γενικὰ περὶ αὐτῶν) — Παλίρροιαί — Γενικὰ περὶ αὐτῶν) — Ἐπίδρασις ἡλίου καὶ σελήνης ἐπ' αὐτῶν.

Z' ΦΥΣΙΟΓΝΩΣΤΙΚΑ

α) Διὰ τὰς τέσσαρας πρώτας τάξεις (Γ', Δ', Ε' καὶ ΣΤ').

Ἡ συμφώνως πρὸς τὸ ἐκάστοτε ἰσχύον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὴν Ζ' καὶ Η' τάξιν τῶν τμημάτων Πρακτικῆς κατευθύνσεως θὰ δοθῇ μεγαλυτέρα προσοχὴ εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς Φυσικῆς καὶ ἰδιαιτέρως τῶν θεμάτων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα εὐρίσκουν ἐφαρμογὴν εἰς τὴν ναυτιλίαν.

Μεθοδικὴ παρατήρησις: Λαμβανομένου ὑπ' ὄψει τοῦ εἰδικοῦ θέματος «Στοιχεῖα Ναυπηγίας καὶ Μηχανῶν», τὸ ὁποῖον περιλαμβάνεται εἰς τὰ διδακτέα εἰς τὰ Ναυτικὰ Γυμνάσια μαθήματα, δέον ὁ διδάσκων κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Φυσικῆς νὰ ἀποφεύγῃ τὰς λεπτομερείας, αἱ ὁποῖαι θὰ ἀναπτυχθῶσιν εἰς τὸ εἰδικὸν μάθημα ἐπὶ θεμάτων διδασκομένων καὶ εἰς τὰ «Στοιχεῖα Ναυπηγίας καὶ Μηχανῶν». Τοιοῦτοτρόπως θὰ δοθῇ χρόνος διὰ τὴν ἐν τῇ Η' τάξει σύντομον ἐπανάληψιν τοῦ Ἠλεκτρομοῦ.

Θ'. ΤΥΠΕΙΝΗ.

Ἡ συμφώνως πρὸς τὸ ἐκάστοτε ἰσχύον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν κλασσικῶν Γυμνασίων διδακτέα ὕλη. Προτιμωμένης τῆς ὕλης τῆς σχετικῆς πρὸς τὸν ναυτικὸν βίον.

I'. ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ.

Ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τοῦ ἐκάστοτε ἰσχύοντος ἀναλυτικοῦ

προγράμματος τῶν κλασικῶν Γυμνασίων προβλεπομένων γυμναστικῶν ἀσκήσεων, ἀθλοπαιδιῶν κ.λ.π., δι' ἃς διατίθενται τινες τῶν ὥρῶν διδασκαλίας, οἱ μαθηταὶ διδάσκονται καὶ ἀσχοῦνται ἰδιαίτερος εἰς τὴν κολύμβησιν, τὴν κωπηλασίαν καὶ τὴν ἰστιοπλοίαν, δι' ἃς διατίθενται εἰς τὰς τρεῖς ἀνωτέρας τάξεις ἀνὰ δύο συνεχεῖς ὥραι καθ' ἑβδομάδα καὶ εἰς τὰς τρεῖς κατωτέρας τάξεις τὸ ἡμῖσι τῶν προβλεπομένων ὥρῶν.

ΙΑ'. ΤΕΧΝΙΚΑ.

Ἡ συμφώνως πρὸς τὸ ἐκάστοτε ἰσχύον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν κλασικῶν Γυμνασίων διδακτέα ὕλη, πλὴν τῆς Χειροτεχνίας.

Ἀντὶ τῆς Χειροτεχνίας οἱ μαθηταὶ ἀσχοῦνται εἰς τὴν ἀπόκτησιν εἰδικῶν δεξιοτήτων ἀναφερομένων εἰς τὰ προωρατικὰ ἔργα, διατιθεμένων πρὸς τοῦτο πασῶν τῶν ὥρῶν τῆς Ε' καὶ ἔργα, διατιθεμένων πρὸς τοῦτο πασῶν τῶν ὥρῶν τῆς Ε' καὶ ΣΤ' τάξεως καὶ ἀνὰ μᾶς ὥρας εἰς τὴν Γ' καὶ Δ' τάξιν.

ΙΒ'. ΑΓΓΛΙΚΑ

Ἡ συμφώνως πρὸς τὸ ἀπὸ 17.10.1953 — 19.11.1953 Β.Δ. «περὶ κανονισμοῦ τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ ὥρολογίου προγράμματος τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης» διδακτέα ὕλη εἰς τὰ κλασσικὰ Γυμνάσια. (1)

Μεθοδικὴ παρατήρησις: Καταβάλλεται ἰδιαίτερα φροντὶς διὰ τὴν ἐκμάθησιν ναυτιλιακῶν ἐμπορικῶν καὶ τεχνικῶν ὅρων καὶ τὴν εὐχερῆ χρησιμοποίησιν τούτων.

Χρησιμοποιοῦνται πρὸς τοῦτο κατάλληλα κείμενα ὡς καὶ χάρται τοῦ Ἀγγλικοῦ Ναυαρχείου πρὸς ἐκμάθησιν τῶν συμβόλων ὁρολογίας καὶ τῆς συντηρήσεως αὐτῶν. Εἰς τὴν Ζ' καὶ Η' τάξιν οἱ μαθηταὶ ἀσχολοῦνται σὺν τοῖς ἄλλοις εἰς ἀνάγνωσιν καὶ μετάφρασιν ἐτύπων ναυλοσυμφώνων ἢ ἀσφαλιστηρίων συμβολαίων.

ΙΓ'. ΝΑΥΤΙΚΗ — ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ — ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.

α) Διὰ τὰς τρεῖς κατωτέρας τάξεις (Γ', Δ' καὶ Ε').

Ἡ ὑπὸ τοῦ ἐκάστοτε ἰσχύοντος ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῶν Γυμνασίων προβλεπομένη διδακτέα ὕλη.

β) Διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν. Τὸ ὑπὸ στοιχεῖον β' τοῦ ἐν ἰσχύϊ ἀναλυτικοῦ προγράμματος διὰ τὴν διδακτέαν ὕλην τῆς ΣΤ' τάξεως καὶ ἐκ παραλλήλου τὰ κάτωθι:

᾽Ωκεανός, θάλασσα, πέλαγος, κόλπος, ὄρμος, λιμὴν,

(1) Βλ. εἰς σελ. 126 τοῦ ἀνὰ χεῖρας βιβλίου.

μυχός, στενόν διῶρυξ, πορθμός, ὕφαλος, σκόπελος (ἐννοιαί). Μεσόγειος καὶ Ἀδριατικὴ—Εὐξείνιος Πόντος—Οἰκονομικὴ ἐξέτασις τῶν περιβρεχομένων ὑπ' αὐτῶν χωρῶν (παραγωγή, φυσικὸς πλοῦτος, εἰσαγωγαί, ἐξαγωγαί, συγκοινωνίαι, νόμισμα) — Κύριοι λιμένες τῶν χωρῶν τούτων καὶ ἐμποροναυτιλιακὴ κίνησις αὐτῶν — Πλωτοὶ ποταμοὶ — Λιμένες ἐφοδιασμοῦ καὶ ἐπισκευῆς πλοίων εἰς τὴν Μεσόγειον καὶ αἷτια ἀναδείξεως αὐτῶν.

Εἰδικωτέρα ἐξέτασις τῆς Ἑλλάδος, τῶν λιμένων καὶ τῶν νήσων τῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω — Βαθμὸς ἀναπτύξεως τῶν διαφόρων τομέων τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ ἐμπορίου καὶ παράγοντες ἐπιδρῶντες ἐπὶ τῆς σημερινῆς θέσεως αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους. Ἐπίδρασις τῆς μορφολογίας τοῦ ἐδάφους καὶ ὑπεδάφους τῆς χώρας ἐπὶ τῆς ὀργανώσεως τῆς Ἑλληνικῆς οἰκονομίας καὶ ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ναυτικοῦ πνεύματος τῶν Ἑλλήνων.

γ) Διὰ τὴν Ζ' τάξιν.

Τὸ ὑπὸ στοιχεῖον 1 τοῦ ἰσχύοντος ἀναλυτικοῦ προγράμματος διὰ τὴν εἰς τὴν Ζ' τάξιν διδακτέαν ὕλην ὡς καὶ τὰ κάτωθι:

Χῶραι περιβρεχόμεναι παρ' ἐκάστου τῶν Ὠκεανῶν — Μεγάλα ὑπερωκεάνεια ρεύματα καὶ σημασίαι αὐτῶν διὰ τὴν ναυτιλίαν.

Μεγάλῃ Βρετανία — Γερμανία — Δανία — Νορβηγία — Σουηδία — Ὀλλανδία — Βέλγιον — Γαλλία — Πορτογαλία — Ἰταλία — Δ. Ἀφρική — Ν. Ἀφρική — Ν.Α. Ἀφρική (ἐξέτασις οἰκονομικὴ, φυσικὸς πλοῦτος, παραγωγή, ἐμπόριον, συγκοινωνίαι, νομίσματα).

δ) Διὰ τὴν Η' τάξιν.

α) Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι — Καναδᾶς — Ἀργεντινὴ — Βραζιλία — Χιλὴ — Κούβα — Βενεζουέλα — Κεντρικὴ Ἀμερικὴ — Ἰνδία — Πακιστάν — Κεϋλάνη — Κίνα — Ἰαπωνία — Μαντζουρία — Ἰνδονησία — Ἰνδοκίνα — Αὐστραλία (οἰκονομικὴ ἐξέτασις ὡς ἄνω).

β) Πλωτοὶ ποταμοὶ — Χῶραι εἰς τὰς ὁποίας ἀνήκουν — Σημασίαν τῶν διὰ τὴν ναυτιλίαν καὶ τὸ διεθνὲς ἐμπόριον — Μεγάλαι ποτάμιοι λιμένες — Λιμένες Ἀτλαντικοῦ ἐπιηρεαζόμενοι ἀπὸ τὸ φαινόμενον τῆς παλιρροίας. Κύριαι χῶραι παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως ὑγρῶν καυσίμων. — Κύριαι ἐξαγωγικαὶ καὶ εἰσαγωγικαὶ χῶραι σιτηρῶν, λοιπῶν δημητριακῶν, μεταλλευμάτων, γαιανθρά-

κων, γεωργικῶν πρώτων ὑλῶν — ξυλείας — ζακχάρεως.

Ἐπίδρασις τῶν κλιματολογικῶν συνθηκῶν κατὰ γεωγραφικὰς περιοχὰς ἐπὶ τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς καὶ ἐπὶ τῆς καταναλώσεως καυσίμων καὶ συνέπειαι ἐπὶ τῶν θαλασσίων μεταφορῶν.

ΙΑ'. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ.

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τούτου εἶναι ἡ ἀπόκτησις παρὰ τοῦ μαθητοῦ μιᾶς συνοπτικῆς ἀλλὰ ἱκανοποιητικῆς εἰκόνας τῆς ἐξελίξεως τοῦ ἔμπορικοῦ πλοίου ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων μέχρι καὶ τῆς σημερινῆς ἐπιδόσεως τῶν διαφόρων χωρῶν εἰς τὰ θαλάσσια ἔργα.

Διὰ ταῦτα, μεταξὺ τῶν θεμάτων τῆς διδασκαλίας ὕλης, θὰ εἶναι καὶ τὰ θέματα τῆς σημερινῆς συγκροτήσεως τῆς διεθνoῦς ἔμπορικῆς ναυτιλίας ἐν τῷ συνόλῳ της καὶ κατὰ σημαίας, τῆς ἐνεσιώσεως ὀργανώσεως τῶν διεθνῶν θαλασσίων μεταφορῶν κατὰ τομεῖς δραστηριότητος, τῶν χαρακτηριστικῶν στοιχείων ἐκάστης κατηγορίας (ἐλευθέρων φορηγῶν, πλοίων γραμμῶν, δεξαμενοπλοίων κλπ.), ἐν συναρτήσῃ πάντοτε πρὸς τὴν ἐνεσιῶσαν ὀργανώσιν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας.

Ἐνδεικτικῶς ἡ ὕλη δύναται νὰ κλιμακωθῆ ὡς κατωτέρω:

ΣΤ'. τάξις: Ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων μέχρι τοῦ μεσαίωνος.

Ζ' τάξις: Περίοδος τῶν μεγάλων θαλασσοπόρων μέχρι τοῦ 19ου αἰῶνος.

Η'. τάξις: Σύγχρονος ἐποχή.

ΙΕ'. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ Ν. ΤΕΧΝΗΣ.

Σκοπὸς: Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τούτου εἶναι ὅπως ὁ μαθητὴς ἀποκτήσῃ στοιχειώδεις τινὰς γνώσεις περὶ τῶν ἐννοιῶν τῆς ναυτιλίας ἐξ ἀναμετρήσεως καὶ ἀστρονομικῆς ναυτιλίας, περὶ τῶν ὀργάνων, ἐργαλείων κλπ., τὰ ὅποια χρησιμοποιοῦνται ἐπὶ τοῦ πλοίου διὰ τὸ ναυσιπλοεῖν ὡς καὶ γνώσεις τινὰς ἀναγομένας γενικώτερον εἰς τὴν ναυτικὴν τέχνην.

Διδακτέα ὕλη:

1) Διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν: Γεωγραφικοὶ ὁρισμοὶ καὶ συντεταγμέναι — Διαφορὰ μήκους — Πλάτους Βορρᾶς ἀληθῆς — Ἀπόκλισις μαγνητικῆς βελόνης — Μαγνητικὸς

Βορρᾶς — Μεταβολὴ τῆς ἀποκλίσεως — Πυξίς μαγνητική — Βορρᾶς πυξίδος — Παρεκτροπὴ — Παραλλαγὴ — Ἀνεμολόγιον καὶ διαιρέσεις αὐτοῦ — Πλεῦσις — Διόρθωσις πλεύσεων — Ναυτικὸν μίλλιον — Κόμβος — Διάρμα — Δρομόμετρον — Εἶδη δρομομέτρων (Γενικά). Στροφόμετρον — Εἶδη πλοῦ — Γενικά περὶ ὀρθοδορμίας — Λοξοδρομίας — Ἀπλῆ σύγκρουσις αὐτῶν — Εὐθὺ καὶ ἀντίστροφον λοξοδρομικὸν πρόβλημα (Γενικά).

Κανὼν — Διαβήτης — Διαπαράλληλος — Μοιρογνωμόνιον — Διόπτρα πρισματικὴ, ἀξιμουθικὴ καὶ κοινὴ Διόπτρα — Πυξίς (περιγραφή καὶ χρησιμότης) — Διόπτρευσις — Ναυτιλιακοὶ χάρται — Εἶδη αὐτῶν (Γενικά). Μερκατορικὸς χάρτης — Ἀρχαὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται — Κλίμακες καὶ μονάδες μήκους καὶ πλάτους — Σύμβολα καὶ ἐπιμήσεις ἐπὶ τοῦ χάρτου — Ἰσοβαθεῖς — Φάροι καὶ χαρακτηριστικά των — Ἀνάγνωσις χάρτου — Ἀνάγνωρισις ἀκτῆς ἐπὶ τοῦ χάρτου — Χρησιμοποίησις τοῦ χάρτου εἰς τὴν ναυτιλίαν. Καθορισμὸς συντεταγμένων σημείου τινὸς καὶ τοποθέτησις αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ χάρτου — Χάραξις πορείας ἐπὶ τοῦ χάρτου μετὰ διόρθωσιν αὐτῆς. Καθορισμὸς τῆς πλεύσεως διὰ πλοῦν μεταξὺ δύο σημείων ἐπὶ τοῦ χάρτου — Μέτρησις ἀποστάσεων — Προσδιορισμὸς τῆς διαφορᾶς πλάτους καὶ μήκους μεταξὺ δύο σημείων — Ἐπίλυσις ἐπὶ τοῦ χάρτου τῶν λοξοδρομικῶν προβλημάτων — Ρεῦμα — Ἐκπτώσις — Προσδιορισμὸς τῆς ἐκπτώσεως πλοῦ ὑπὸ ρεῦμα (Γενικά) — Ναυτιλιακὰ βιβλία (Φαροδείκτης — Πλοηγὸς — Ἀγγελίαι τοῖς ναυτιλλιμένοις κλπ.) καὶ χρησιμοποίησις αὐτῶν.

..2) Διὰ τὴν Ζ' τάξιν α) Σχοινία καὶ συρματοσχοινα — Κατασκευὴ — Διάφορα εἶδη — Συντήρησις αὐτῶν — Σύγκρισις συρματοσχοίνων καὶ σχοινίων — Φορτωτῆρ (περιγραφή) — Στοιχειώδεις γνώσεις περὶ γερανῶν — Ἄγκυραι — Τύποι ἀγκυρῶν — Ὀνοματολογία ἀγκυρῶν καὶ μέρη αὐτῶν. Σύγκρισις διαφόρων ἀγκυρῶν — Ναύδετα καὶ σημαντῆρες — Τόποι ἀνδέτων — Ἄγκυραι ναυδέτων — Ἀλύσσεις — Ἄμματα — Μῆκος αὐτῶν — Διάφορα εἶδη κρίκων ἀλύσεων — Ἀριθμολόγησις σύνδεσις καὶ σήμανσις ἀμμάτων — Λέμβοι — Τύποι λέμβων — Ἀριθμολόγησις καὶ ὀνομασία αὐτῶν ἐπὶ τῶν πλοίων — Σύντομος ὀνο-

ματολογία καὶ τρόπος κατασκευῆς λέμβου — Ἐπωτίδες καὶ ἀράναι λέμβου — Λέμβοι κρημασταὶ καὶ ἔνθετοι — Σωσσίβιοι λέμβοι — Προορισμὸς, ἐφοδιασμὸς τῶν — Σωσσίβιοι ζῶναι — Διάφορα σωστικά μέσα ἐπὶ τοῦ πλοίου.

Ἴστιοφόροι λέμβοι — Εἶδη ἰστίων — Διάφοροι ἰστιοδρομικαὶ λέμβοι — Ἴστιοφόρα πλοῖα — Συνήθεις τύποι Ἑλληνικῶν ἰστιοφόρων — Χαρακτηριστικὰ αὐτῶν — Ἴστιοφορῖαι καὶ ὀνοματολογία αὐτῶν.

6) Ἀκτοπλοῖα — Γραμμαὶ θέσεως ἀκτοπλοίας — Ὅρισμοὶ — Ἀπαιτούμεναι δι' αὐτὰς παρατηρήσεις — Διοπτεύσεις ἀληθεῖς, μαγνητικαὶ καὶ πυξίδος — Διορθώσεις διοπτύσεων — Μέτρησις ἀποστάσεων ἀπὸ θαλάσσης — Προσδιορισμὸς ἀποστάσεως ἀπὸ κατακορύφου ἀντικειμένου γνωστοῦ γραμμικοῦ ὕψους.

Ταξιμέτρα — Βολίδες (κοιναί, μηχανικαί, ἠχητικαὶ καὶ ὑπερηχητικαί).

Στῆγμα ἀκτοπλοίας διὰ δύο διαδοχικῶν διοπτύσεων τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου μεσολαβοῦντος πλοῦ — Στῆγμα κατὰ τὴν ἐμφάνισιν φάρου ἰσχυρᾶς ἀκτινοβολίας — Στῆγμα διὰ δύο ἢ περισσοτέρων διαδοχικῶν διοπτύσεων — Διοπτεύσεις ἀσφαλείας — Προσδιορισμὸς τῆς πραγματικῆς πορείας ὑπὸ ρεῦμα διὰ τριῶν διαδοχικῶν διοπτύσεων τοῦ ἰδίου σημείου ξηρᾶς — Πλοῦς ἐν ὁμίχλῃ — Βολίσματα — Ἠχητικὰ σήματα κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁμίχλης.

3) Διὰ τὴν Η'. τάξιν: α) Σύντομος περιγραφή καὶ ὀνοματολογία τοῦ πλοίου — Σύγκρισις ἐλικοκινήτων πλοίων — Πλοῖα μονέλικα καὶ διπλέλικα.

Περὶ πηδαλίου — Μέρη τοῦ πηδαλίου — Εἶδη πηδαλίου — Ἀπλῆ ἐξήγησις τῆς ἐνεργείας τοῦ πηδαλίου κατὰ τὴν κίνησιν πρόσω καὶ ἀνάποδα — Πρόληψις πυρκαϊᾶς ἐν τῷ πλοίῳ — Πυροσβεστικὰ μηχανήματα καὶ ληπτέαι κατὰ τὴν χρῆσιν τῶν προφυλάξεως — Διεθνῆς κανονισμὸς πρὸς ἀποφυγὴν συγκρούσεως (Γενικά) καὶ εἰδικώτερον α) κανόνες διὰ τοὺς φανοὺς ἀτμοπλοίων, β) κανόνες διὰ τοὺς φανοὺς τῶν ἰστιοφόρων, γ) εἰδικοί κανόνες ὁμίχλης — ἀκυβερνήτου πλοίου, ρυμουλκοῦντος, ποντίζοντος καλώδια — δ) κανόνες διὰ τὸν χειρισμὸν πλοίου ἐν πλῶ.

6) Λοξοδρομικὰ προβλήματα καὶ μέθοδοι ἐπιλύ-

σεως αὐτῶν — Πραγματικὸν σχῆμα τῆς γῆς — Πραγματικὴ καὶ γεωκεντρικὴ κατακόρυφος — Γενικὰ περὶ τῆς κατακόρυφου — Γεωκεντρικὸν πλάτος — Ναυτικὸν μίλλιον καὶ μεταβολαὶ αὐτοῦ εἰς τὰ διάφορα πλάτη. Ἴσημερινὸν μίλλιον — Κάθετοι κύκλοι — Πρῶτος κάθετος κύκλος — Πολοξενιθιακὴ, πολιτικὴ καὶ ξενιθιακὴ ἀπόστασις — Ἀξιμὸνθ ἀστέρος, εὖρος καὶ ἕξαγμα πόλου — Φαινομένη περιστροφή οὐρανοῦ σφαίρας — Παράλληλοι ἀστέρων — Ἄνω καὶ κάτω μεσημβρινὴ διάβασις — Συνθῆκαι ὁρατότητος ἀστέρων — Ὀρικοί κύκλοι — Ἀνατολικὴ καὶ δυτικὴ ὠρικὴ γωνία — Τριγωνον θέσεως καὶ στοιχεῖα αὐτοῦ — Ὀρικὴ διὰ τὸν τόπον καὶ ὠρικὴ διὰ τὸ Γζρήνουιτς γωνία τοῦ ἡλίου — Διαφορὰ μεταξὺ των — Προσδιορισμὸς των ἀπὸ τῶν ἀστρονομικῶν ἡμεριδίων καὶ συσχετισμὸς των πρὸς τὴν ὠρικὴν γωνίαν τοῦ τριγώνου θέσεως — Ἐξὰς — Στοιχειώδης περιγραφὴ — Ἀνάγνωσις Ἐξάντος — Βερνιέρος — Παρατηρήσεις διὰ τοῦ ἔξάντος πρὸς εὐρεσιν τοῦ ὕψους ἀστέρος — Προσδιορισμὸς τοῦ πλάτους διὰ τοῦ Μεσημβρινοῦ ὕψους τοῦ ἡλίου ἢ διὰ τοῦ ὕψους τοῦ πολικοῦ.

Στοιχειώδη περὶ ραδιογωνιομέτρου καὶ γυροσκοπικῆς πυξίδος καὶ ραδιοπτύσεων.

Παρατήρησις: Ἡ 1 ἐκ τῶν διατιθεμένων καθ' ἑβδομάδα ὥρων διδασκαλίας εἰς ΣΤ', Ζ' καὶ Η' τάξιν διατίθεται διὰ τὴν διδασκαλίαν καὶ ἐφαρμογὴν τοῦ τρόπου τῆς συντάξεως ἐπιστολῶν ἐμποροναυτικοῦ περιεχομένου καὶ ἡμερολογίου πλοίου.

ΙΣΤ'. ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ.

Σκοπός: Διὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ ἐμπορίου ναυτικοῦ δικαίου ἐπιδιώκεται νὰ ἀποκτήσῃ ὁ μαθητὴς στοιχεῖά τινα ἐκ τῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὸ ναυτικὸν ἐπάγγελμα γνώσεων τοῦ δικαίου τούτου.

Διδακτέα ὅλη:

α) Διὰ τὴν Ζ' τάξιν: Δίκαιον — Ἐννοια — Διακρίσεις δικαίου (Ἀστικὸν — Ποινικὸν — Ἐμπορικὸν — Διοικητικὸν — Διεθνές — Δημόσιον Ἰδιωτικὸν) — Ἐμπορικὸν Δίκαιον — Ναυτικὸν Δίκαιον (διακρίσεις Ναυτικοῦ Δικαίου — Ὁρισμοὶ) — Ἐμπορος — Ἐμπορικαὶ πράξεις — Ἐμπορικὰ Βιβλία — Ἀτομικὴ ἐπιχείρησις — Ἐταιρεία ὁμόρρυθμος — Ἐ-

τερόρρυθμος — Ἀνώνυμος Μετοχικὴ (Συμπλοιοκτησία).

Συναλλαγματικὴ — Γραμματίον — Ἐπιταγὴ Ἐννοια, χρησιμότης, τρόπος μεταβιβάσεως αὐτῶν).

Ἐμπορικὸν πλοῖον — Πλοιάριον — Συνέπειαι διακρίσεως — Παρακολουθήματα τοῦ πλοίου — Ἐθνικότης — Ἐγγραφον ἐθνικότητος — Καταμέτρησις — νηολόγησις (ὄρισμοί). — Διακρίσεις νηολογίων — Διεθνὲς Διακριτικὸν σῆμα — Χαρακτηριστικὰ τοῦ πλοίου — Διεθνῆς Κῶδιξ σημάτων.

Κανόνες καταμετρήσεως (Γενικά) — Χωρητικότης ὀλική — Καθαρά — Νεκρὸν βάρος — Ἐκτόπισμα — Νηολόγια (ὄρισμοί — Διακρίσεις) — Χρησιμότης ὑπολογίων — Τί ἐγγράφεται ἐν αὐταῖς — Ναυτικὴ Ὑποθήκη — Ἀντικείμενον αὐτῆς — Ἰδιομορφία — Πῶς συνιστᾶται — Ὑποθηκολόγια — Κατηγορίαι αὐτῶν — Κατάσχεσις συντηρητικὴ, ἀναγκαστικὴ ἐπὶ πλοίου (Γενικά) — Ναυτικὰ προνόμια — Ναυτιλιακὰ ἔγγραφα τοῦ πλοίου — Ἀπαρίθμησις — σκοπὸς αὐτῶν — Τρόποι χρήσεως καὶ τηρήσεως — Διατάξεις ἀφορῶσαι αὐτά.

Διοικήσις Ἐμπορικῶν Ναυτικῶν — Ὑπηρεσίαι συνιστῶσαι αὐτὴν — Λιμενικὸν σῶμα — Βαθμοὶ τῶν εἰς αὐτὸ ἀνηκόντων (Γενικά).

β) Διὰ τὴν Η' τάξιν: Ἀπογραφὴ μαθητευομένων ναυτικῶν καὶ ναυτικῶν Βιβλιάριον μαθητευομένων καὶ φυλλάδιον ναυτικῶν — Προϋποθέσεις πρὸς ἀπογραφὴν — Ἀποδεικτικὰ ναυτικῆς ἰκανότητος (Γενικά περὶ αὐτῶν) — Ἐπ'ἀνδρωσις τοῦ πλοίου — Γενικά περὶ συνθέσεως τῶν πληρωμάτων — Σύμβασις Ν. Ἐργασίας (Γενικά) — Προστασία καὶ πρόνοια ναυτικῶν — Τρόπος καθ' ὃν παρέρχεται αὕτη — Ν.Α.Τ. — Ο.Ν. — Ταμεία Προνοίας — Πλοιάρχος — Ἐκλογή — Διορισμὸς — Ἀπόλυσις — Εὐθῦναι — Δικαιοδοσία τοῦ Πλοιάρχου ἐπὶ τοῦ πλοίου — Ὑποχρέωσις τοῦ πλοιάρχου κατὰ τὸν κατάπλουν καὶ ἀπόπλουν ἔναντι τῶν ἀρχῶν — Θέσις τοῦ πλοιάρχου ἐν τῷ πλοίῳ — Ὑποχρεώσεις τοῦ πλοιάρχου ἔναντι τοῦ πλοιοκτήτου — Ὁ πλοιάρχος εἶναι ἔμπορος; — Κανονισμοὶ λιμένων — Σκοπὸς — Θέματα τὰ ὁποῖα ρυθμίζουν.

Ποινικὸς καὶ πειθαρχικὸς κῶδιξ Ἐμπορικῶν Ναυτικῶν (Γενικά περὶ αὐτοῦ καὶ τῶν σκοπῶν τοὺς ὁποῖ-

ους ἐπιδιώκει) — Κύρια ναυτικά ἀδικήματα.

Ναυλώσις τοῦ πλοίου — Πῶς ἐνεργεῖται — Ναυλο-
συμφωνητικόν — Τρόποι ναυλώσεως τοῦ πλοίου κατὰ τα-
ξείδιον — — χρονία κλπ.). — Χαρακτηριστικά ἐκάστου
τρόπου ναυλώσεως — Ναῦλος (Γενικὰ περὶ αὐτοῦ).

Περὶ φορτωτικῆς — Παράδοσις φορτίου Εἰς ποῖον
παραδίδει ὁ πλοίαρχος — Προθεσμιαὶ φορτώσεως καὶ ὑ-
πηρεσίαι.

Ἀσφάλεια ναυσιπλοΐας — Ἐπιθεώρησις Ἐμπορικῶν
πλοίων (Γενικὰ περὶ τῶν διεπουσῶν αὐτὴν διατάξεων καὶ
τοῦ σκοποῦ αὐτῆς) — Νηογνώμονες — Σκοπὸς καὶ τρό-
πος ἐργασίας αὐτῶν — Ποῖοι οἱ κύριοι νηογνώμονες —
Γραμμὴ φορτώσεως (Γενικὰ περὶ αὐτῆς) — Θαλασσία
ἀσφάλεισις (Σχετικαὶ διατάξεις στοιχειωδῶς) — Ἀσφαλι-
ζόμενοι κίνδυνοι — Ποῖα τὰ ἀσφαλίσιμα συμφέροντα —
Πῶς γίνονται αἱ ἀσφαλίσεις εἰς τὴν ναυτιλίαν (Γενικὰ)
— Ἐγκατάλειψις πλοίου — Πότε ἐπιτρέπεται καὶ εἰς
ποῖον — Ἐπιθαλάσσιος ἀρωγὴ καὶ ναυαγιαίρεσις — Γε-
νικὰ περὶ αὐτῶν — Ἀβαρία — Γενικὴ — Μερικὴ
(Στοιχειωδῶς) — Κανόνες ρυθμίζοντες τὰ τῆς ἀβαρίας
(Στοιχειωδῶς).

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΑΥΠΗΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΩΝ

Σκοπὸς: Διὰ τῆς εἰς τὴν II' τάξιν διδασκαλίας τοῦ
μαθήματος τούτου ἐπιδιώκεται ἡ στοιχειώδης ἐνημέρωσις
τοῦ μαθητοῦ μὲ τὰς γνώσεις τῆς ναυπηγίας καὶ τῶν μη-
χανῶν τῶν πλοίων.

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΤΛΗ

α) Ναυπηγία. Σύντομος περιγραφὴ καὶ ὀνοματολογία
τοῦ πλοίου ἀπο ναυπηγικῆς ἀπόψεως — Γραμμαὶ τοῦ
πλοίου — Κύρια διαστάσεις τοῦ σκάφους — Διάφοροι
τύποι φορηγῶν πλοίων ὡς ἐκ τοῦ τρόπου τῆς κατασκευῆς
των (κατὰ LLOYD'S REGISTERS OF SHIPING).

Ἀποτελέσματα πυκνότητος ὕδατος ἐπὶ τοῦ βυθίσμα-
τος — Ἀποχὴ κλυκῆος ὕδατος — Νόμοι ἐπιπλεόντων σω-
μάτων — Ἄντωση — Βάρος τοῦ πλοίου — Ἐκτόπισμα
Χωρητικότης ὀλιγὴ καθαρά — Μονάδες μετρήσεως αὐ-
τῶν — Συντελεστὴς γάστρας (ἔννοια) — Ἄντωση καὶ
ἐφεδρική ἄντωση — Ζεῦγος — ἀνόρθωσις ἐπὶ κεκλιμέ-
νου συνεπέια ἐξωτερικῆς ἐπιδράσεως πλοίου — Στεγανὴ
ὑποδιαίρεσις τοῦ σκάφους — Διαμήκη καὶ ἐγκάρσια δια-
φράγματα — Στεγανὰ διαμερίσματα — Στεγανὰ θύραι

καὶ κάθοδοι — Μέθοδοι κατασκευῆς τοῦ σκάφους — Σύνδεσις διὰ καρφώσεως δι' ἠλεκτροσυγκολλήσεως (Γενικά περὶ τῶν δύο μεθόδων καὶ σύγκρισις αὐτῶν) — Μέταλλα χρησιμοποιούμενα διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ πλοίου — Χαρακτηριστικὰ αὐτῶν (Στοιχειωδῶς) — Γενικὴ συντήρησις τοῦ σκάφους ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς — Κοπανισμὸς — Ἐῆσις (Σύγχρονοι μέθοδοι αὐτῶν) — Χρωματισμοὶ — Προετοιμασία τῶν χρωμάτων — Δεξαμενισμὸς.

Πηδάλια — Μέθοδοι συνδέσεως αὐτῶν (Γενικά).

Στοιχειώδεις κατευθύνσεις διὰ τὴν κατάρτισιν καὶ χρῆσιν σχεδίων φορτώσεως πλοίου τινός, ἴδια διὰ γενικοῦ φορτίου — Πῶς ναυπηγεῖται ἓν πλοῖον (σειρὰ τῶν ἐργασιῶν στοιχειωδῶς).

6) Μηχαναὶ περὶ ἀτμοπαραγωγῆς — Λέβητες — Κύρια εἶδη λεβήτων χρησιμοποιούμενα εἰς τὴν ναυτιλίαν — Στοιχειώδης περιγραφὴ κυλινδρικοῦ καὶ ὑδραυλικοῦ λέβητος — Σύγκρισις αὐτῶν.

— Παλινδρομικὴ ἀτμομηχανή, — Στοιχειώδης περιγραφὴ αὐτῆς καὶ τρόπος λειτουργίας της — Κύκλος ἐνεργείας ἀτμοῦ — Ἀτμοστρόβιλοι — Ἄρχαι ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζονται — Περιγραφὴ καὶ τρόπος λειτουργίας αὐτῶν (Στοιχειωδῶς) — Στρόβιλοι δράσεως καὶ ἀντιδράσεως — Σύνδεσις στρόβιλου πρὸς ἠλεκτρογεννήτριαν διὰ τὴν πρόωσιν τῶν πλοίων (στοιχεῖα) — Μηχαναὶ ἐσωτερικῆς καύσεως — Κινητῆρες ἐκκρήξεως καὶ καύσεως — Περιγραφὴ καὶ τρόπος λειτουργίας των — Μηχαναὶ δίχρονοι τετράχρονοι κλπ. (στοιχειωδῶς) — Κύριοι τύποι Μ.Ε.Κ. χρησιμοποιούμενοι εἰς τὴν ναυτιλίαν. Σύνδεσις τῆς Μ.Ε.Κ. μὲ ἠλεκτροπαραγωγὸν ζεῦγος διὰ τὴν πρόωσιν τοῦ πλοίου.

— Καύσιμα καὶ λιπαντικὰ χρησιμοποιούμενα εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ σύγκρισις αὐτῶν.

— Σύγκρισις τῶν κυρίων Μηχανῶν προώσεως πλοίων — Πλεονεκτήματα — Μειονεκτήματα.

Ἄρθρον 2. (1)

Ὡρολόγιον πρόγραμμα.

(1) Τὸ ἄρθρον τοῦτο κατηργήθη ὑπὸ τοῦ προηγουμένου Β. Δ. 507)63 (Φ.Ε.Κ. 144)13.9.1963, τ. Α'.

Ἄρθρον 3.

Πρωτεύοντα μαθήματα.

1. Διὰ τὰς τρεῖς κατωτέρας τάξεις τοῦ Ναυτικοῦ Γυμνασίου πρωτεύοντα μαθήματα εἶναι: Ἀρχαῖα Ἑλληνικά, τὰ Μαθηματικά καὶ τὸ μάθημα τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης.

2. Διὰ τὰς τρεῖς ἄνωτέρας τάξεις τοῦ Ναυτικοῦ Γυμνασίου πρωτεύοντα μαθήματα εἶναι: 1) Τὰ Ἀρχαῖα Ἑλληνικά, 2) τὰ Μαθηματικά, 3) τὰ Φυσιογνωστικά, 4) ἡ Ἀγγλικὴ γλώσσα, 5) Στοιχεῖα Ναυτιλίας καὶ Ναυτικῆς Τέχνης, 6) Ναυτικὸν Ἐμπορικὸν Δίκαιον.

Ἄρθρον 4.

Ἐγγραφή — Προαγωγή — Ἀπόλυσις.

1. Αἱ διατάξεις τοῦ ἀπὸ 31—1)1.2.1954 Β.Δ. ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἀπὸ 17.7 — 7.8.1954 Β. Δ. αἱ ἀναφερόμεναι εἰς θέματα ἐγγραφῆς, τακτικῆς ἢ ἑλλιποῦς φοιτήσεως Μαθητῶν τῶν γυμνασίων κλπ. ἔχουσιν ἰσχὺν καὶ διὰ τοὺς μοθητὰς τοῦ Ναυτικοῦ Γυμνασίου πλὴν τοῦ διὰ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Ν. Δ. 3098)6.10.1954 (Φ.Ε.Κ. 249) 11.10.1954) ρυθμιζομένου θέματος τῆς Μετεγγραφῆς εἰς τὸ Ναυτικὸν γυμνάσιον ἢ ἐκ τοῦ Ναυτικοῦ Γυμνασίου εἰς ἄλλα Γυμνάσια.

2. Προκειμένου περὶ τῆς προαγωγῆς τῶν μαθητῶν ΣΤ' καὶ Ζ' τάξεως ὡς καὶ τῆς ἀπολύσεως τῶν μαθητῶν τῆς Η' τάξεως ἔχουσιν ἐφαρμογὴν αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 46 τοῦ ἀπὸ 31 — 1)1.2.1954 ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἀπὸ 17.7—7.8.1954 Β. Δ., μὲ τὴν παρατήρησιν, ὅτι, ὅπου εἰς τὰς διατάξεις ταύτας γίνεται μνεῖα περὶ ἐνὸς πρωτεύοντος μαθήματος θὰ ἀντικαθίστανται διὰ τῆς φράσεως «Δύο πρωτεύοντα μαθήματα».

3. Προκειμένου περὶ τῆς προαγωγῆς τῶν μαθητῶν τῶν τριῶν κατωτέρων τάξεων ἰσχύουν αἱ διατάξεις τοῦ ἀπὸ 31.1—1.2.1954 ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἀπὸ 17.7—7.8.54 Β. Διατάγματος.

4. Διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἔδαφ. ζ' τοῦ ἄρθρου 46 τοῦ ἀπὸ 31.1.—1.2.1954 ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἀπὸ 17.7.—7.8.1954 Β. Διατάγματος οἱ μαθηταὶ τῆς ΣΤ', Ζ' καὶ Η' τάξεως τοῦ Ναυτικοῦ Γυμνασίου θεωροῦνται ὡς μαθηταὶ τμημάτων τῆς Πρακτικῆς κατευθύνσεως.

Ἄρθρον 5.

Κατατακτήριος ἐξέτασις.

1. Ἡ ὑπὸ τῶν διατάξεων τοῦ ἔδαφίου 3 τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Ν.Δ. 3088)1954 προβλεπόμενη κατατακτικῶς ἐξέτασις συνίσταται: Εἰς γραπτὴν ἐξέτασιν ἐπὶ τῆς διδαχθείσης ἐν τῷ Ναυτικῷ γυμνασίῳ ὕλης τῶν Μαθημάτων 1) Ἱστορίας τοῦ Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ, 2) Στοιχείων Ναυτικῆς καὶ Ναυτικῆς Τέχνης καὶ 3) Ἀγγλικῆς γλώσσης.

2. Ἡ ὑπὸ τῶν διατάξεων τοῦ ἔδαφ. 2 τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Ν.Δ. 3088)1954 προβλεπομένη ἐπιτυχῆς ἐξέτασις εἰς τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν συνίσταται εἰς γραπτὴν καὶ προφορικὴν ἐξέτασιν ἐπὶ τῆς διδαχθείσης ἐν τῷ Ναυτικῷ Γυμνασίῳ ὕλης τοῦ μαθήματος τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης.

3. Διὰ τὸν τρόπον τῆς διενεργείας τῶν ὑπὸ τῶν ἔδαφ. 1 καὶ 2 τοῦ παρόντος ἄρθρου προβλεπομένων ἐξετάσεων ὡς καὶ τὸν τρόπον βαθμολογίας τῶν γραπτῶν δοκιμῶν ἔχουσιν ἐφαρμογὴν αἱ διατάξεις τοῦ ἀπὸ 31.1—1.2.1954 ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἀπὸ 17.7.—7.7.1954 Β. Διατάγματος.

4. Διὰ νὰ θεωρηθῇ τις ἐπιτυχὸν εἰς τὰς ὡς ἄνω ἐξετάσεις δεόν νὰ τύχη τῆς βάσεως πλήρους (10) δέκα εἰς ἕκαστον τῶν ἐξεταζομένων μαθημάτων.

Ἄρθρον 6.

Ἰσχύς.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος Β.Δ. ἀρχεῖται ἀπὸ τῆς δημοσίευσός του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Εἰς τοὺς ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ Ἐμπορικῆς Ναυτικῆς Ἱπουργοὺς ἀνατίθεται τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐπιτέλει τὸ παρόντος Διατάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Ἰανουαρίου 1955.

ΠΑΥΛΟΣ.

Β.

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

Ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας

Α. ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ἐπὶ τῆς Ἐμπορικῆς Ναυτικῆς

Γ. ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ

ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ (1)

'Εσπερινῶν Γυμνασίων, Νυκτερινῶν Παραρτημάτων καὶ

'Εσπερινῶν Ἰδιωτικῶν Γυμνασίων

Ἔνθρα καθ' ἑβδομάδα καὶ τάξεις.

Μαθήματα	Α'	Β'	Γ'	Δ'	Ε'	ΣΤ'	Ζ'
1. Θρησκευτικά	1	1	1	2	1	1	2
2. Ἀρχαῖα Ἑλληνικά	6	6	6	6	6	6	6
3. Νέα Ἑλληνικά	3	3	3	3	3	3	2
4. Ἱστορία	2	2	2	2	2	2	3
5. Λατινικά	—	—	2	2	2	2	2
6. Φιλοσοφικά	—	—	—	—	—	1	1
7. Γαλλικά ἢ Ἀγγλικά	2	2	2	2	3	2	2
8. Μαθηματ. - Κοσμογρ.	4	3	3	3	3	3	3
9. Φυσιογνωστικά	2	2	3	2	2	2	2
10. Γεωγρ. ἢ Γεωλ. ἢ Ὀρυκτ.	1	1	1	1	1	—	—
11. Σπουδὴ τοῦ Περιβάλλοντος (2)	—	1	—	—	—	—	—
12. Ὑγιεινὴ	—	—	—	—	—	1	—
13. Σωματικὴ Ἀγωγή	1	1	1	1	1	1	1
14. Τεχνικά	1	1	—	—	—	—	—
15. Ὤδική	1	1	—	—	—	—	—

Α' Κλασικῆς Κατευθύνσεως

B. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΠ' ΑΡΙΘΜ. 617)61

(ΦΕΚ 149)11-9-1961, τ. Α')

Περὶ καθορισμοῦ τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ ὠρολογίου προγράμματος τῶν Ἐσπερινῶν Γυμνασίων, τῆς ἀντιστοιχίας τῶν τάξεων αὐτῶν πρὸς τὰς τῶν Ἡμερησίων Γυμνασίων καὶ ρυθμίσεως τῆς ἐν γένει λειτουργίας αὐτῶν:

Ἄρθρον 1.

Τὰ τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ ὠρολογίου προγράμματος τῶν ἐπτατάξιων ἔσπερινῶν Γυμνασίων, τὰ τῆς ἀντιστοιχίας τῶν τάξεων αὐτῶν πρὸς τὰς τῶν Ἡμερησίων Γυμ-

(1) Ἐκοινοποιήθη εἰς τὰ Γυμνάσια διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 117. 315) ἐγκ. 107)18.10.1963 δ) γῆς τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

(2) Ὡς πρὸς τὴν διδακτέαν ὕλην τοῦ μαθήματος «Σπουδὴ τοῦ Περιβάλλοντος» τοῦ προβλεπομένου διὰ τὴν Β' τάξιν ἔχει ἀνάλογον ἐφαρμογὴν τὸ ἄρθρον 5' τοῦ Β.Δ. 672)1961 «περὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ καὶ ὠρολογίου προγράμματος τῶν Γυμνασίων τῆς πρώτης βαθμίδος» (βλ. σ. 31 κ.έ. τοῦ ἀνά χεῖρας βιβλίου) κατὰ τὰ ἐν τῇ ἀνωτέρω δ) γῇ ὀριζόμενα.

νασίῳν καὶ τὰ τῆς ἐν γένει λειτουργίας αὐτῶν ρυθμίζονται ὡς ἐν τοῖς ἐπομένοις ἄρθροις τοῦ παρόντος.

Ἄρθρον 2.

Σχολικὸν καὶ διδασκαλικὸν ἔτος.

1. Τὸ Σχολικὸν ἔτος διὰ τὰ ἑσπερινὰ Γυμνάσια ἄρχεται τὴν 5ην Σεπτεμβρίου ἐκάστου ἔτους καὶ λήγει τὴν 4ην Σεπτεμβρίου τοῦ ἐπομένου ἔτους.

2. Τὸ διδασκαλικὸν ἔτος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου διεξάγονται αἱ διδασκαλίαι τῶν μαθητῶν καὶ αἱ διάφοροι δοκιμασίαι, ἄρχεται τὴν 5ην Σεπτεμβρίου ἐκάστου ἔτους καὶ λήγει τὴν 10ην Ἰουλίου τοῦ ἐπομένου ἔτους. Κατὰ τὸ ἀπὸ 11 Ἰουλίου μέχρι 5 Σεπτεμβρίου χρονικὸν διάστημα δὲν διεξάγονται οὔτε διδασκαλίαι μαθημάτων οὔτε δοκιμασίαι τῶν μαθητῶν.

3. Ἡ διδασκαλία τῶν μαθημάτων ἄρχεται τὴν 21ην Σεπτεμβρίου ἐκάστου ἔτους καὶ λήγει τὴν 15ην Ἰουνίου τοῦ ἐπομένου ἔτους.

4. Αἱ προαγωγικαὶ ἐξετάσεις τοῦ 6' ἑξαμήνου, ὡς καὶ αἱ ἀπολυτήριαι ἐξετάσεις διενεργοῦνται ἀπὸ τῆς 16ης Ἰουνίου μέχρι τῆς 5ης Ἰουλίου, αἱ δὲ ἐπαναληπτικαὶ τοιαῦται ἀπὸ τῆς 5ης Σεπτεμβρίου μέχρι καὶ τῆς 15ης τοῦ αὐτοῦ μηνός.

5. Αἱ εἰσιτήριαι ἐξετάσεις διενεργοῦνται κατ' Ἰούλιον μὲν ἐντὸς τοῦ δευτέρου πενθημέρου τοῦ μηνός τούτου, κατὰ Σεπτέμβριον δὲ ἐντὸς τοῦ τετάρτου πενθημέρου τοῦ αὐτοῦ μηνός.

Ἄρθρον 3.

Ἀντιστοιχία τάξεων Ἑσπερινῶν καὶ Ἡμερησίων Γυμνασίων.

1. Αἱ Α', Β', καὶ Γ', τάξεις τῶν ἑσπερινῶν Γυμνασίων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὰς Α', Β' καὶ Γ' τάξεις τῶν Ἡμερησίων Γυμνασίων.

2. Αἱ Δ', Ε', ΣΤ' καὶ Ζ' τάξεις τῶν Ἑσπερινῶν Γυμνασίων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὰς Δ' Ε' καὶ ΣΤ' τάξεις τῶν Ἡμερησίων Γυμνασίων κατὰ τὰ κατωτέρω ὀριζόμενα:

α) Μαθητὴς κερτημένος ἐνδεικτικὸν προαγωγῆς ἐκ τῆς Δ' τάξεως Ἑσπερινοῦ Γυμνασίου δύναται νὰ ἐγγραφῆ εἰς τὴν Ε' τάξιν Ἡμερησίου Γυμνασίου μετ' ἐπιτυχῆ γραπτῆν κατατακτικῆν δοκιμασίαν ἐπὶ τῆς διδασκαλίας ἕλης τῶν μαθητῶν τῆς Δ' τάξεως τοῦ Ἡμερησίου

Γυμνασίον. Ἐν περιπτώσει ἀποτυχίας του δύναται νὰ ἐγγραφῆ εἰς τὴν Δ' τάξιν τοῦ Ἡμερησίου Γυμνασίου ἢ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν φοίτησίν του εἰς τὴν Ε' τάξιν τοῦ Ἐσπερινοῦ Γυμνασίου. Μαθητὴς κεκτημένος ἐνδεικτικὸν προαγωγῆς ἐκ τῆς Ε' τάξεως τοῦ Ἐσπερινοῦ Γυμνασίου δύναται νὰ ἐγγραφῆ εἰς τὴν Ε' τάξιν τοῦ Ἡμερ. Γυμν., μαθητὴς δὲ κεκτημένος ἐνδεικτικὸν προαγωγῆς ἐκ τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ Ἐσπερινοῦ Γυμνασίου δύναται νὰ ἐγγραφῆ εἰς τὴν ΣΤ' τάξιν τοῦ Ἡμερησίου Γυμνασίου καὶ β) Μαθητὴς κεκτημένος ἐνδεικτικὸν προαγωγῆς ἐκ τῆς Δ' τάξεως τοῦ Ἡμερησίου Γυμνασίου δύναται νὰ ἐγγραφῆ εἰς τὴν Ε' τάξιν τοῦ Ἐσπερινοῦ Γυμνασίου, μαθητὴς δὲ κεκτημένος ἐνδεικτικὸν προαγωγῆς ἐκ τῆς Ε' τάξεως τοῦ Ἡμερησίου Γυμνασίου δύναται νὰ ἐγγραφῆ εἰς τὴν ΣΤ' τάξιν τοῦ Ἐσπερινοῦ Γυμνασίου.

Ἄρθρον 4.

Ἐγγραφαὶ μαθητῶν.

1. Αἱ εἰς τὰ Ἐσπερινὰ Γυμνάσια ἐγγραφαὶ μαθητῶν ἐνεργοῦνται ἀπὸ τῆς ἐνάροξεως τοῦ σχολικοῦ ἔτους μέχρι τῆς 20ῆς Σεπτεμβρίου ἐκάστου ἔτους.

2. Εἰς τὴν Α' τάξιν τῶν Ἐσπερινῶν Γυμνασίων ἐγγράφονται οἱ ἐπιτυχόντες εἰς τὴν οἰκείαν εἰσιτήριον ἐξετάσιν, οἱ ἀπορριφθέντες τῆς αὐτῆς τάξεως, ὡς καὶ οἱ κατόπιν κατατακτηρίων ἐξετάσεων καταταγέντες εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν, εἰς δὲ τὰς Β' καὶ Γ' τάξεις οἱ προαχθέντες ἐκ τῶν προηγουμένων τάξεων, οἱ κατόπιν κατατακτηρίων ἐξετάσεων καταγέντες εἰς τὰς αὐτὰς τάξεις, ὡς καὶ οἱ ἀπορριφθέντες τῶν τάξεων τούτων. Εἰς τὴν Δ' τάξιν ἐγγράφονται οἱ προαχθέντες ἐκ τῆς Γ' τάξεως τοῦ Ἐσπερινοῦ ἢ Ἡμερησίου Γυμνασίου, οἱ ἀπορριφθέντες τῆς αὐτῆς τάξεως Ἐσπερινοῦ ἢ Ἡμερησίου Γυμνασίου, ὡς καὶ κατόπιν κατατακτηρίων ἐξετάσεων καταταγέντες εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν. Εἰς τὴν Ε' τάξιν ἐγγράφονται οἱ προαχθέντες ἐκ τῆς Δ' τάξεως Ἐσπερινοῦ ἢ Ἡμερησίου Γυμνασίου, οἱ ἀπορριφθέντες ἐκ τῆς αὐτῆς τάξεως Ἐσπερινοῦ ἢ Ἡμερησίου Γυμνασίου, ὡς καὶ οἱ κατόπιν κατατακτηρίων ἐξετάσεων καταταγέντες εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν. Εἰς τὴν ΣΤ' τάξιν ἐγγράφονται οἱ προαχθέντες ἐκ τῆς Ε' τάξεως Ἐσπερινοῦ ἢ Ἡμερησίου Γυμνασίου, ὡς καὶ οἱ κατόπιν κατατακτηρίων ἐξετάσεων καταταγέντες εἰς τὴν τάξιν αὐτήν. Εἰς τὴν Ζ' τάξιν ἐγγράφονται

οὶ προαχθέντες ἐκ τῆς ΣΤ' τάξεως Ἑσπερινοῦ Γυμνασίου, οὶ ἀπορριφθέντες ἐκ τῆς αὐτῆς τάξεως ἢ ἐκ τῆς ΣΤ' τάξεως Ἡμερησίου Γυμνασίου, ὡς καὶ οὶ κατόπιν κατατακτηρίων ἐξετάσεων καταταγέντες εἰς τὴν τάξιν αὐτήν.

3. Αἱ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος ἄρθρου ἐγγραφὰὶ διενεργοῦνται κατόπιν προσαγωγῆς τῶν τίτλων σπουδῶν τῶν ἀποδεικνόντων τὰς ὡς ἄνω προϋποθέσεις.

4. Εἰς τὰ Ἑσπερινὰ Γυμνάσια ἐγγράφονται μαθηταὶ ἐργαζόμενοι βιοποριστικῶς ἢ μαθητευόμενοι. Πρὸς ἀπόδειξιν τούτου δέον ὁ ἐνδιαφερόμενος νὰ προσάγῃ καθ' ἐκάστην ἐγγραφὴν βεβαίωσιν τοῦ Ἰδρύματος Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων.

5. Ἐπίσης ἐγγράφονται εἰς τὰ Ἑσπερινὰ Γυμνάσια οὶ ὑπηρετοῦντες εἰς τὰς τάξεις τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων καὶ τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας, οὶ Ἰερωμένοι, οὶ Δημόσιοι, Δημοτικοὶ καὶ Κοινοτικοὶ. Ἐπάλληλοι, Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, Τραπεζῶν καὶ ἐπιχειρήσεων κοινῆς ὠφελείας προσκομίζοντες βεβαίωσιν τῆς οἰκείας ὑπηρεσίας περὶ τῆς ιδιότητός των αὐτῆς.

Ἄρθρον 5.

Μετεγγραφὰὶ μαθητῶν

1. Μετεγγραφὴ μαθητοῦ Δημοσίου Ἑσπερινοῦ Γυμνασίου εἰς ἕτερον Γυμνάσιον ἐπιτρέπεται εἰς τὰς κάτωθι περιπτώσεις:

α) Εἰς ἕτερον Δημοσίον Ἑσπερινὸν Γυμνάσιον ἐν περιπτώσει μετοικίσεως τῆς οἰκογενείας τοῦ μαθητοῦ ἢ καὶ τοῦ μαθητοῦ μόνον, ἐφ' ὅσον οὗτος εἶναι ἐνηλῆξ, εἰς ἑτέραν πόλιν ἢ εἰς ἕτερον δῆμον τῆς αὐτῆς πόλεως ἢ ἐν περιπτώσει καταργήσεως τοῦ Ἑσπερινοῦ Γυμνασίου εἰς ὃ φοιτᾷ ὁ μαθητὴς ἢ τιμωρίας τούτου δι' ἀποβολῆς πλέον τῶν δέκα πέντε ἡμερῶν ἢ χαρακτηρισμοῦ τῆς διαγωγῆς αὐτοῦ ὡς ἐπιμέπτου ἢ κακῆς.

β) Εἰς ἕτερον Ἰδιωτικὸν Ἑσπερινὸν Γυμνάσιον ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις τῆς προηγουμένης περιπτώσεως καὶ ἐφ' ὅσον δὲν λειτουργεῖ ἐν τῇ πόλει Δημοσίον Ἑσπερινὸν Γυμνάσιον.

γ) Εἰς τὴν κατὰ τὰς διατάξεις τῆς παραγρ. 6 τοῦ παρόντος ἄρθρου ὀριζομένην τάξιν Δημοσίου ἢ Ἰδιωτικοῦ Ἡμερησίου Γυμνασίου, ἐφ' ὅσον ὁ μαθητὴς ἐπαύσατο ἐργαζόμενος.

2. Μετεγγραφή μαθητοῦ Ἰδιωτικοῦ Ἑσπερινοῦ Γυμνασίου εἰς ἕτερον Γυμνάσιον ἐπιτρέπεται εἰς τὰς κάτωθι περιπτώσεις.

α) Εἰς ἕτερον Ἰδιωτικὸν Ἑσπερινὸν Γυμνάσιον ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις τῆς περιπτώσεως α' τῆς παραγρ. 1 τοῦ παρόντος ἄρθρου.

β) Εἰς Δημόσιον Ἑσπερινὸν Γυμνάσιον ὑπὸ τὰς αὐτὰς προϋποθέσεις καὶ κατόπιν ἐπιτυχοῦς κατατακτηρίου ἐξετάσεως διενεργουμένης κατὰ τὰς οἰκείας διατάξεις.

γ) Εἰς τὴν κατὰ τὰς διατάξεις τῆς παραγρ. 6 τοῦ παρόντος ἄρθρου ὀριζομένην τάξιν Δημοσίου ἢ Ἰδιωτικοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου, ἐφ' ὅσον ὁ μαθητὴς ἐπαύσατο ἐργαζόμενος, κατόπιν ἐπιτυχοῦς κατακτηρίου ἐξετάσεως διενεργουμένης κατὰ τὰς οἰκείας διατάξεις.

3. Μετεγγραφή μαθητοῦ Δημοσίου Ἡμερησίου Γυμνασίου εἰς Δημόσιον ἢ Ἰδιωτικὸν Ἑσπερινὸν Γυμνάσιον ἐπιτρέπεται εἰς τὰς κάτωθι περιπτώσεις:

α) Εἰς Δημόσιον Ἑσπερινὸν Γυμνάσιον ἐν περιπτώσει ἀναλήψεως ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ ἐργασίας ἐπὶ ἐξάωρον τοῦλάχιστον καθ' ἡμέραν, καὶ

β) Εἰς Ἰδιωτικὸν Ἑσπερινὸν Γυμνάσιον ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις τῆς προηγουμένης περιπτώσεως καὶ ἐφ' ὅσον δὲν λειτουργεῖ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει Δημόσιον Ἑσπερινὸν Γυμνάσιον.

4. Μετεγγραφή μαθητοῦ Ἰδιωτικοῦ Ἡμερησίου Γυμνασίου εἰς Δημόσιον ἢ Ἰδιωτικὸν Ἑσπερινὸν Γυμνάσιον ἐπιτρέπεται εἰς τὰς κάτωθι περιπτώσεις:

α) Εἰς Ἰδιωτικὸν Ἑσπερινὸν Γυμνάσιον ἐν περιπτώσει ἀναλήψεως ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ ἐργασίας ἐπὶ ἐξάωρον τοῦλάχιστον καθ' ἡμέραν, καὶ

β) Εἰς Δημόσιον Ἑσπερινὸν Γυμνάσιον ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις τῆς προηγουμένης παραγράφου καὶ κατόπιν ἐπιτυχοῦς κατατακτηρίου ἐξετάσεως διενεργουμένης κατὰ τὰς οἰκείας διατάξεις.

5. Κατὰ τὴν μετεγγραφὴν μαθητῶν ἐξ Ἑσπερινῶν Γυμνασίων εἰς Ἡμερήσια ἢ ἀντιστοιχία τῶν τάξεων ὀρίζεται ὡς ἀκολούθως:

α) Ἐκ τῶν Α', Β' καὶ Γ' τάξεων Ἑσπερινοῦ Γυμνασίου εἶναι δυνατὴν μετεγγραφήν εἰς τὰς ἀντιστίχους Α', Β' καὶ Γ' τάξεις Ἡμερησίου Γυμνασίου.

β) Ἐκ τῆς Δ' τάξεως Ἑσπερινοῦ Γυμνασίου εἶναι δυνατὴ μετεγγραφή εἰς τὴν Δ' τάξιν Ἡμερησίου Γυμνασίου τῆς αὐτῆς κατευθύνσεως μέχρι τῆς 31ης Δεκεμβρίου ἐκάστου ἔτους. Μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας ταύτης ἐπιτρέπεται μετεγγραφή τοῦ μαθητοῦ ὑποχρεομένου νὰ ὑποστῇ γραπτὴν κατατακτήριον ἐξέτασιν: αα) ἐπὶ τῆς μέχρι τῆς μετεγγραφῆς διδαχθείσης ὕλης τῶν μαθητῶν τοῦ Ἡμερησίου Γυμνασίου, ἐφ' ὅσον ἡ μετεγγραφή συντελεσθῆ πρὸ τῶν γραπτῶν ἐξετάσεων τοῦ Α' ἑξαμήνου, τῆς βαθμολογίας τῆς ἐξετάσεως ταύτης θεωρουμένης ὡς προφορικῆς βαθμολογίας Α' ἑξαμήνου καὶ ββ) ἐπὶ τῆς μέχρι τῆς μετεγγραφῆς διδαχθείσης ὕλης τῶν μαθημάτων τοῦ Ἡμερησίου Γυμνασίου, ἐφ' ὅσον ἡ μετεγγραφή συντελεσθῆ μετὰ τὰς γραπτὰς ἐξετάσεις τοῦ Α' ἑξαμήνου τῆς βαθμολογίας τῆς ἐξετάσεως ταύτης θεωρουμένης ὡς βαθμολογίας Α' ἑξαμήνου. Διὰ τοὺς μετεγγραφομένους ἐξ Ἑσπερινῶν Δημοσίων ἢ Ἰδιωτικῶν Γυμνασίων εἰς ἡμερήσια Ἰδιωτικά γυμνάσια μαθητὰς ἢ κατὰ τὰς τάξεις τοῦ παρόντος κατατακτήριος ἐξέτασις διενεργεῖται ἐνώπιον Ἐπιτροπῆς ἀποτελουμένης ἐκ δημοσίων εκπαιδευτικῶν λειτουργῶν, ὁριζομένων ὑπὸ τοῦ οἰκείου Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ.

γ) Ἐκ τῆς Ε' τάξεως Ἑσπερινοῦ Γυμνασίου εἶναι δυνατὴ μετεγγραφή εἰς τὴν Δ' τάξιν Ἡμερησίου Γυμνασίου τῆς αὐτῆς κατευθύνσεως. Ἐπίσης ἐκ τῆς ΣΤ' τάξεως Ἑσπερινοῦ Γυμνασίου εἰς τὴν Ε' τάξιν Ἡμερησίου Γυμνασίου τῆς αὐτῆς κατευθύνσεως καὶ ἐκ τῆς Ζ' τάξεως Ἑσπερινοῦ εἰς τὴν ΣΤ' τάξιν Ἡμερησίου τῆς αὐτῆς ὡσαύτως κατευθύνσεως.

6. Κατὰ τὴν μετεγγραφὴν τῶν μαθητῶν ἐξ Ἡμερησίων Γυμνασίων εἰς Ἑσπερινὰ Γυμνάσια ἢ ἀντιστοιχία τῶν τάξεων ὁρίζεται ὡς ἑκολούθως:

α) Ἐκ τῶν Α', Β' καὶ Γ' τάξεων Ἡμερησίων Γυμνασίων εἶναι δυνατὴ μετεγγραφή εἰς τὰς ἀντιστοίχους Α', Β' καὶ Γ' τάξεις Ἑσπερινοῦ, καὶ

β) Ἐκ τῶν Δ', Ε' καὶ ΣΤ' τάξεων Ἡμερησίων Γυμνασίων εἶναι δυνατὴ μετεγγραφή εἰς τὰς Δ', Ε' καὶ ΣΤ' τάξεις Ἑσπερινοῦ Γυμνασίου τῆς αὐτῆς κατευθύνσεως.

Ἄρθρον 6.

Χαρακτηρισμὸς ἑλλιποῦς φοιτήσεως καὶ συνέπεια αὐτῆς.

1. Ἡ φοιτήσις τῶν μαθητῶν λογίζεται ἑλλιπῆς, ἂν καθ' ἅπαν τὸ διδακτικὸν ἔτος αἱ ἐξ οἰασδήποτε αἰτίας ἀπουσίαι αὐτῶν ὑπερβαίνουσι ἢ ἐν τῷ συνόλῳ τῶν μαθημάτων τὰς ἑκατὸν πενήκοντα (150) ἢ α) τὰς τεσσαράκοντα ὁκτὼ ἂν τὸ μάθημα διδάσκηται ἐπὶ ἕξ (6) τοῦλάχιστον ὥρας ἑβδομαδιαίως, β) τὰς τεσσαράκοντα (40) ἂν διδάσκηται ἐπὶ πέντε (5) ὥρας, γ) τὰς τριάκοντα δύο ἂν ἐπὶ τέσσαρας (4), δ) τὰς εἴκοσι τέσσαρας (24) ἂν ἐπὶ τρεῖς (3), ε) τὰς δέκα ἕξ (16) ἂν ἐπὶ δύο (2) καὶ στ) τὰς ὀκτὼ (8) ἂν ἐπὶ μίαν (1) ὥραν.

2. Μαθηταὶ οἵτινες ἐσημείωσαν ἀριθμὸν ἀπουσιῶν ἐν συνόλῳ μεγαλύτερον τῶν διακοσίων τριάκοντα (230) ἐντὸς τοῦ διδακτικοῦ ἔτους ὑποχρεοῦνται νὰ ἐπαναλάβωσι τὰ μαθήματα τῆς αὐτῆς τάξεως ὅπωςδήποτε, ἀσχέτως ἐπὶ τοῦ ὅτι πρὸς τὴν αἰτίαν ἐκ τῆς ὁποίας αἱ ἀπουσίαι αὐτῶν προῆλθον.

3. Μαθηταὶ οἵτινες ἐσημείωσαν ἐντὸς τοῦ διδακτικοῦ ἔτους ἀπουσίας οὐχὶ περισσοτέρας τῶν ἑκατὸν πενήκοντα (150), ἀνεξαρτήτως αἰτίας, ἐξετάζονται κατ' Ἰούνιον, οἱ ὑπερβαίνοντες τὰς ἑκατὸν πενήκοντα, οὐχὶ ὅμως καὶ τὰς διακοσίας τριάκοντα, παραπέμπονται εἰς ὀλικήν κατὰ Σεπτέμβριον ἐξέτασιν, ἐφ' ὅσον τὰ 2)3 τοῦλάχιστον τοῦ συνόλου τῶν ἀπουσιῶν ὑφίστανται εἰς ἀσθενεῖαν βεβαιωμένην κατὰ τὰς οἰκείας διατάξεις, ἄλλως ὑποχρεοῦνται νὰ ἐπαναλάβωσι τὰ μαθήματα τῆς αὐτῆς τάξεως.

4. Μαθηταὶ οἵτινες ἐσημείωσαν ἐν συνόλῳ ἀπουσίας οὐχὶ περισσοτέρας τῶν ἑκατὸν πενήκοντα, παραπέμπονται εἰς ἐξέτασιν κατὰ Σεπτέμβριον εἰς ἅ μαθήματα ἐσημείωσαν τυχὸν ἀριθμὸν ἀπουσιῶν ὑπερβαίνοντα τὸ ὑπὸ τῶν διατάξεων τῆς πρώτης παραγράφου τοῦ παρόντος ἀρθροῦ ὀριζόμενον ἀνώτατον ὄριον.

Κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1961 — 1962 διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Ε' τάξεως καὶ κατὰ τὰ σχολικὰ ἔτη 1961 — 1962 καὶ 1962 — 1963 διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς ΣΤ' τάξεως τῶν ἐξαταξίων Νυκτερινῶν Παραρτημάτων καὶ τῶν Ἰδιωτικῶν Νυκτερινῶν Γυμνασίων ἔχουσι ἐφαρμογὴν ὡς πρὸς τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς ἑλλιποῦς φοιτήσεως καὶ

τὰς συνεπείας ταύτης αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 26 καὶ 28 τοῦ ἀπὸ 20)6 — 8.7.1955 Βασ. Διατάγματος (ΦΕΚ 173 τεῦχος Α΄).

Ἄρθρον 7.

Ρύθμισις λοιπῶν θεμάτων.

Πάντα τὰ λοιπὰ θέματα τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὰς ἐγγραφάς, μετεγγραφάς, φοίτησιν, ποινάς, ἐξετάσεις κλπ. τῶν μαθητῶν τῶν Ἑσπερινῶν Γυμνασίων τὰ μὴ ρυθμιζόμενα διὰ τοῦ παρόντος διέπονται ὑπὸ τῶν διατάξεων τοῦ ἀπὸ 20—6)8.7.1955 Βασ. Διατάγματος (ΦΕΚ 173 τεῦχος Α΄) ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συμπληρώθη μεταγενεστέρως.

Ἄρθρον 8.

Ὁρολόγιον καὶ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα.

Τὸ ἐβδομαδιαῖον ὄρολόγιον πρόγραμμα τῶν διδασκομένων μαθημάτων τῶν τριῶν πρώτων τάξεων τῶν Ἑσπερινῶν Γυμνασίων καθορίζεται ὡς ἀκολούθως:

	Τάξις Α΄	Τάξις Β΄	τάξις Γ΄
	ὥραι	ὥραι	ὥραι
α) Θερησκευτικά	1	1	1
β) Ἀρχ. Ἑλληνικά	6	6	6
γ) Νέα Ἑλληνικά	3	3	3
δ) Ἱστορία	2	2	2
ε) Ἀγωγή τοῦ πολίτου	—	—	1
στ) Σπουδὴ τοῦ περιβ.	—	1	—
ζ) Ξέναι γλῶσαι	2	2	2
π) Μαθηματικά	4	3	4
θ) Φυσικά	2	2	3
ι) Γεωγραφία	1	1	1
ια) Σωματικὴ Ἀγωγή καὶ πρῶται βοήθειαι	1	1	1
ιβ) Τεχνικά	1	1	1
ιγ) Ὀδική	1	1	—

2. Εἰς τὴν Β΄ τάξιν τῶν Ἑσπερινῶν Γυμνασίων ἀντὶ τοῦ μαθήματος τῆς Σπουδῆς τοῦ περιβάλλοντος θέλει διδασθῆ κατὰ τὰ σχολικὰ ἔτη 1961 — 1962 καὶ 1962 — 1963 ἐπὶ τέσσαρας ὥρας τῆς ἐβδομάδος τὸ μάθημα τῶν Μαθηματικῶν ἀντὶ τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τῆς προηγουμένης παραγράφου τριῶν ὥρῶν καὶ εἰς τὴν Γ΄ τάξιν κατὰ τὰ σχολικὰ ἔτη 1961 — 1962, 1962 — 1963 καὶ 1963 — 1964 τὸ μάθημα τῶν Λατινικῶν ἐπὶ δύο ὥρας

ἑβδομαδιαίως ἀντὶ τοῦ μαθήματος τῆς Ἀγωγῆς τοῦ πολίτου, περιοριζομένων ἅμα τῶν ὥρῶν διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τῶν Μαθηματικῶν ἀπὸ τέσσαρας εἰς τρεῖς ὥρας ἑβδομαδιαίως.

3. Διὰ τὰς Α', Β' καὶ Γ' τάξεις τῶν Ἑσπερινῶν Γυμνασίων ἔχει ἐφαρμογὴν ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1961 — 1962 τὸ ὑπὸ τοῦ ἀπὸ 5) 9.11.35 Βασ. Διατάγματος (ΦΕΚ 537 τεύχος Α') προβλεπόμενον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα, προσαρμοζομένης τῆς διδασκτέας ὕλης πρὸς τὸν διατιθέμενον χρόνον. (1)

4. Διὰ τὰς τάξεις Δ' ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1961 — 1962, Ε' ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1962 — 1963, ΣΤ', ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1963 — 1964 καὶ Ζ' ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1964 — 1965 ἔχουσι ἐφαρμογὴν τὰ εἰδικὰ ἀναλυτικὰ καὶ ὠρολόγια προγράμματα τῶν ἀντιστοίχων τάξεων ἐπταταξίου Ἑσπερινοῦ Γυμνασίου.

Ἄρθρον 9.

Μεταβατικαὶ διατάξεις.

1. Κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1961 — 1962 θέλει λειτουργήσῃ ἡ Ε' τάξις τῶν ἑξαταξίων Νυκτερινῶν Παραρτημάτων τῶν ἑξαταξίων Ἰδιωτικῶν Νυκτερινῶν Γυμνασίων, κατὰ τὰ σχολικὰ δὲ ἔτη 1961 — 62 καὶ 1962 — 63 καὶ ἡ ΣΤ' τάξις τῶν αὐτῶν σχολείων.

2. Διὰ τὰς ὡς ἄνω τ'ἰξεις ἔχει ἐφαρμογὴν τὸ ὑπὸ τοῦ ἀπὸ 5) 9.11.35 Β. Δ)τος (ΦΕΚ 537, τεύχος Α') προβλεπόμενον ἀναλυτικὸν καὶ ὠρολόγιον πρόγραμμα τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Ἑξαταξίου Ἡμερησίου Γυμνασίου, ὑπὸ τὰς ἀκολούθους τροποποιήσεις: (1)

α) Διὰ τὴν Ε' τάξιν ἡ διδασκαλία τῶν μαθημάτων Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν, Λατινικῶν καὶ Γυμναστικῆς περιορίζεται εἰς ἑπτὰ, δύο καὶ μίαν ὥραν καθ' ἑβδομάδα ἀντιστοίχως καταργουμένου ἅμα τοῦ μαθήματος τῶν Τεχνικῶν.

β) Διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν ἡ διδασκαλία τῶν μαθημάτων Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν, Λατινικῶν, Ἱστορίας καὶ Γυμναστικῆς περιορίζεται εἰς ἑπτὰ, δύο, δύο καὶ μίαν ὥραν καθ' ἑβδομάδα ἀντιστοίχως.

3. Εἰς τὰς ὡς ἄνω Ε' καὶ ΣΤ' τάξεις τῶν Ἑξαταξίων Νυκτερινῶν Παραρτημάτων καὶ τῶν Ἑξαταξίων

(1) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίου κλασσ. κατευθύνσεως εἰς σελ. 61 κ.έ. τοῦ ἀνά χεῖρας βιβλίου.

Ἰδιωτικῶν Νυκτερινῶν Γυμνασίων ἐγγράφονται οἱ προαχθέντες ἐκ τῶν Α' καὶ Ε' τάξεων Ἐξαταξίων Γυμνασίων, οἱ ἀπορριφθέντες μαθηταὶ τῶν Ε' καὶ ΣΤ' τάξεων καὶ αἱ κατόπιν κατατακτικῶν ἐξετάσεων καταταγέντες εἰς τὰς τάξεις ταύτας.

4. Κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1962 — 63 οἱ ἀπορριπτόμενοι ἐκ τῆς Ε' τάξεως καὶ κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1963 — 63 οἱ ἀπορριπτόμενοι ἐκ τῆς ΣΤ' τάξεως τῶν Ἐξαταξίων Νυκτερινῶν Γυμνασιακῶν Παραρτημάτων καὶ τῶν Ἐξαταξίων Ἰδιωτικῶν Νυκτερινῶν Γυμνασίων δύνανται νὰ ἐγγράφονται ἄνευ ἐξετάσεων εἰς τὰς Ε' καὶ ΣΤ' τάξεις τῶν Ἡμερησίων δημοσίων ἢ Ἰδιωτικῶν Γυμνασίων ἀντιστοίχως ἢ εἰς εἰς τὰς ΣΤ' καὶ Ζ' τάξεις τῶν ἑπταταξίων Δημοσίων ἢ Ἰδιωτικῶν Ἑσπερινῶν Γυμνασίων

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ἡμέτερον Ὑπουργὸν ἀνατίθεμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Αὐγούστου 1961

ΠΑΥΛΟΣ

Β.

Ὁ ἐπὶ τῆς Ἐθν. Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργὸς

Γ. ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ

Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΠ' ΑΡΙΘ. 634)61

(Φ.Ε.Κ. 154)13.9.1961, τ. Α')

Τάξις Δ'.

Περὶ τοῦ ὥρολογίου καὶ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῆς Δ' τάξεως τῶν ἑπταταξίων ἑσπερινῶν Γυμνασίων.

Ἄρθρον 1.

Τὸ ὥρολόγιον πρόγραμμα τῶν διδασκόμενων μα-

θημάτων εἰς τὴν Δ' τάξιν τῶν ἐπταταξίων ἐσπερινῶν Γυμνασίων καθορίζεται ὡς ἀκολούθως:

	ὧραι ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας
1. Θρησκευτικά	2
2. Ἀρχαῖα Ἑλληνικά	6
3. Νέα Ἑλληνικά	3
4. Λατινικά	2
5. Ἱστορία	2
6. Ξέναι Γλῶσσαι (Ἀγγλικά ἢ Γαλλικά)	2
7. Μαθηματικά	3
8. Φυσιογῶστικά	2
9. Γεωγραφία (Α' ἐξάμηνον)	1
10. Γεωλογία καὶ Ὄρυκτολογία (Β' ἐξάμηνον)	1
11. Σωματικὴ Ἀγωγή	1

Ἄρθρον 2.

Τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν διδασκομένων μαθημάτων εἰς τὴν Δ' τάξιν τῶν ἐπταταξίων ἐσπερινῶν Γυμνασίων καθορίζεται ὡς ἐν τοῖς ἐπομένοις ἄρθροις τοῦ παρόντος.

Ἄρθρον 2.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ — ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἐξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ Ν.Δ. τῆς 18.11.1931 — 13.1.1932, ὡς τοῦτο συνεπληρώθη καὶ ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9.11.35 Β. Δ)τος (ΦΕΚ 537) προβλεπομένη διὰ τὴν Δ' τάξιν τῶν ἐξάταξίων Γυμνασίων ὕλη ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω μαθημάτων. (1)

Ἄρθρον 4.

ΦΥΣΙΟΓΝΩΣΤΙΚΑ — ΓΑΛΛΙΚΑ — ΣΩΜ. ΑΓΩΓΗ

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἐξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ Ν.Δ. τῆς 18.11.1931 — 13.1.1932 ὡς τοῦτο συνεπληρώθη καὶ ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9.11.35 Β.

(1) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίου κλασσ. κατευθύνσεως εἰς σελ. 51 κ. ἐ. τοῦ ἀνά χεῖρας βιβλίου.

Δ)τος (ΦΕΚ 537) προβλεπομένη δια τὴν Δ' τάξιν τῶν ἑξαταξίων Γυμνασίων ὕλη ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω μαθημάτων προσαρμοζομένη πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος διατιθέμενον χρόνον. (1)

Ἄρθρον 5.

ΑΓΓΛΙΚΑ

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἀπὸ 17 Ὀκτωβρίου — 19 Νοεμβρίου 1953 Β. Δ)τος προβλεπομένη δια τὴν Δ' τάξιν τῶν ἑξαταξίων Γυμνασίων ὕλη τοῦ ἀνωτέρω μαθήματος προσαρμοζομένη πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος διατιθέμενον χρόνον. (2)

Ἄρθρον 6.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

1. Ἀνάγνωσις συγγραφέων.

α) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐνὸς ἐκ τῶν Ὀλυμπιακῶν καὶ ἐνὸς ἐκ τῶν Φιλιππικῶν τοῦ Δημοσθένους, ὡς καὶ ἀνάγνωσις ἐκλεκτῶν μερῶν ἐκ τοῦ κατὰ Λεωκράτους λόγου τοῦ Λυκούργου μέχρι τέλους Ἰανουαρίου. Λογικὴ καὶ πραγματικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἐκάστοτε ἀναγιγνωσκομένων μερῶν ἐκάστου λόγου, ἀνάλογος πρὸς τὴν γενομένην ἐν τῇ τρίτῃ τάξει κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Λυσίου καὶ τοῦ Ἰσοκράτους. Καλαισθητικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἐκάστοτε ἀναγιγνωσκομένων πρὸς καθαρωτέραν διαγραφὴν τῶν ἐνοιῶν τοῦ ρητορικοῦ λόγου, τῶν διαφορῶν γενῶν αὐτοῦ, τῶν κυρίων μερῶν τοῦ ρητορικοῦ λόγου, τῶν εἰδῶν τοῦ ρητορικοῦ ὕφους, τῶν μέσων τῆς ρητορικῆς ἐκφράσεως κλπ. Ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Λυκούργος ὡς ρήτορες. Ἡ ρητορία ἐν Ἀθήναις.

β) Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Φεβρουαρίου ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία κατ' ἐκλογὴν ἱστορικῶν μερῶν τοῦ Θουκυδίδου, ἀποτελούντων ἐνιαῖα τμήματα. Λογικὴ καὶ Πραγματικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἐκάστοτε ἀναγιγνωσκομένων. Συμπλήρωσις τῆς ἐννοίας τῆς ἱστοριογραφίας διὰ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Θουκυδίδου. Ὁ Θουκυδίδης ὡς ἱστορικὸς συγγραφεύς. Γενικὴ τις σύγκρισις πρὸς τὸν Ἡρόδοτον καὶ Ξενοφῶντα.

2. Γλωσσικὴ διδασκαλία.

(1) Βλ. εἰς σελ. 103, 90, 122 τοῦ ἀνα χεῖρας διβλίου.

(2) Βλ. εἰς σελ. 132 τοῦ διβλίου τούτου.

α) Γραμματική.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ παρατηρουμένων ἐλλείψεων τῶν μαθητῶν εἰς τὴν γραμματικὴν τοῦ Ἀττικοῦ πεζοῦ λόγου, ἐπανεξέτασις τῶν σχετικῶν μερῶν μετ' ἀναλόγων ἐργασιῶν τῶν μαθητῶν ἐφαρμογῆς καὶ ἐντυπώσεως, ὡς ἐν ταῖς προηγουμέναις τάξεσι.

β) Συντακτικόν.

Συμπληρωματικὴ ἐξέτασις τῶν κυριωτέρων συντακτικῶν φαινομένων τοῦ ἀρχαίου λόγου καὶ ποικίλαι ἐργασίαι τῶν μαθητῶν πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν ἐκάστοτε ἐξεταζομένων, ὡς ἐν τῇ Γ' τάξει.

Ἄρθρον 7.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

1. Ἀλγεβρα.

Σύντομος ἐπανάληψις καὶ συμπλήρωσις τῆς προβλεπομένης διὰ τὴν προηγουμένην τάξιν διδακτέας ὕλης. Συστήματα πρωτοβαθμίων ἐξισώσεων μὲ ἰσαριθμούς ἀγνώστους. Ρίζαι καὶ ιδιότητες αὐτῶν. Αἱ ρίζαι ὡς δυνάμεις καὶ ἀντιστρόφως. Ἄρρητοι ἀριθμοὶ καὶ δεκαδικοὶ κατὰ τὴν προσέγγισιν, παράστασις αὐτῶν. Μιγαδικοὶ ἀριθμοὶ. Λύσις δευτεροβαθμίου ἐξισώσεως μὲ ἓνα ἄγνωστον.

2. Γεωμετρία.

Σύντομος ἐπανάληψις καὶ συμπλήρωσις τῆς προβλεπομένης διὰ τὴν προηγουμένην τάξιν διδακτέας ὕλης. Ἐμβαδὸν εὐθυγράμμων σχημάτων, τὸ Πυθαγόρειον θεώρημα καὶ αἱ ἐπεκτάσεις αὐτοῦ. Θεώρημα τοῦ Θαλῆ. Παράλληλοι εὐθεῖαι τεμνόμεναι ὑπὸ εὐθειῶν διερχομένων διὰ τοῦ αὐτοῦ σημείου. Ὁμοιότης τριγῶνων καὶ πολυγῶνων. Λόγος περιμέτρων καὶ λόγος ἐμβαδῶν ὁμοίων πολυγῶνων.

Ἄρθρον 8

ΙΣΤΟΡΙΑ

Ἱστορία τῶν μέσων χρόνων ἀπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου μέχρι καὶ τῆς 4ης Σταυροφορίας εὐρύτερον ἐκτιθεμένης τῆς Βυζαντινῆς ἱστορίας μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Κων)πόλεως ὑπὸ τῶν σταυροφόρων.

Ἄρθρον 9

ΛΑΤΙΝΙΚΑ

Κατὰ τὸ Α' ἐξάμηνον συνεχίζεται καὶ συμπληροῦται ἡ διδασκαλία τῆς ὑπὸ τοῦ Π.Δ. τῆς 18.11.1931 —

13.1.1932, ὡς τοῦτο συνεπληρώθη καὶ ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 5)11-1935 (ΦΕΚ 537) προβλεπομένης διὰ τὴν Γ' τάξιν τῶν ἐξάταξιων Γυμνασίων ὕλης τοῦ ἀνωτέρου μαθήματος.

Κατὰ τὸ Β' ἐξάμηνον διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Β. Δ)τος προβλεπομένη διὰ τὸ Α' ἐξάμηνον τῆς Δ' τάξεως τῶν ἐξάταξιων Γυμνασίων ὕλη τοῦ ἀνωτέρου μαθήματος. (1)

Ἄρθρον 10.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΓΕΩΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΟΡΥΚΤΟΛΟΓΙΑ

1. Γεωγραφία (Α' ἐξάμηνον 1 ὥρα καθ' ἑβδομάδα).

Θέμα τῆς Γεωγραφίας καὶ κλάδοι αὐτῆς. Σχῆμα καὶ μέγεθος τῆς γῆς. Ἄξων καὶ πόλοι τῆς γῆς, ἰσημερινός, μεσημβρινός, παράλληλοι κύκλοι. Γεωγραφικαὶ συντεταγμέναι. Ἀναπαράστασις τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, χάρται καὶ κατασκευὴ χαρτῶν. Ἡ γῆ ὡς οὐράνιον σῶμα, περιφορὰ τῆς γῆς περὶ τὸν ἥλιον, ἡμέρα καὶ νύξ. Ἀνισότης τῶν ἡμερῶν καὶ τῶν νυκτῶν. Τροπικοὶ κύκλοι. Ζῶναι τῆς γῆς. Ἐποχαὶ τοῦ ἔτους. Διεθνὴς ὥρα. Ἡ Σελήνη, μέγεθος αὐτῆς, κινήσεις καὶ φάσεις αὐτῆς. Ἐκλείψεις τοῦ ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης. Διανομὴ τῆς ξηραῆς καὶ τῆς θαλάσσης. Μορφολογία τῆς ξηραῆς. Ἡ θάλασσα καὶ αἱ κινήσεις αὐτῆς, κύματα, ρεύματα, παλίρροια. Ἡ θερμοκρασία τῆς ἀτμοσφαιρας. Θερμικαὶ ζῶναι τῆς γῆς. Γενικοὶ νόμοι τῆς ἀτμοσφαιρικῆς κυκλοφορίας. Ζῶναι πίεσεων. Ἄνεμοι, κανονικοὶ, μεταβλητοὶ, τοπικοὶ. Νέφη, ὀμίχλη, βροχὴ. Ζῶναι βροχῶν. Ταξινόμησις τῶν κλιμάτων. Οἱ παράγοντες τοῦ ὀριζοντίου καὶ κατακορυφίου διαμελισμοῦ τῆς γῆς. Ἡ γεωγραφικὴ διάδοσις τῶν ποταμῶν καὶ τῶν λιμνῶν. Βιογεωγραφία, διανομὴ τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων. Ἐπισκόπησις τῶν φυσικογεωγραφικῶν στοιχείων τῆς Ἑλλάδος.

2. Γεωλογία καὶ Ὀρυκτολογία (Β' ἐξάμηνον 1 ὥρα καθ' ἑβδομάδα).

α) Γεωλογία :

Ἡ ἱστορία τῆς γῆς. Δομὴ τοῦ στερεοῦ φλοιοῦ αὐτῆς καὶ ἀλλοιώσεις αὐτοῦ. Ἐνδογενῆ καὶ ἐξωγενῆ γεωλογικὰ φαινόμενα. Τὰ πετρώματα καὶ τὰ κυριώτερα εἶ-

(1) Βλ. εἰς σελ. 83 κ.έ. τοῦ ἀνά χειρας βιβλίου.

δη τούτων. Ἀπολιθώματα. Γεωλογικοὶ αἰῶνες. Ἡ Ἑλλάς ἀπὸ γεωλογικῆς ἀπόψεως. Τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ σημασία τούτου διὰ τὰς γεωργικὰς καλλιεργείας.

Ὅρυκτά. Ἡ μορφή τῶν ὀρυκτῶν. Κρύσταλλοι. Διά-

Ὅρυκτά. Ἡ μορφή τῶν ὀρυκτῶν. Κρύσταλλοι. Διακρίσεις κρυστάλλων. Διπλοθλαστικοὶ κρύσταλλοι. Φυσικαὶ ιδιότητες τῶν ὀρυκτῶν. Σκληρομετρικὴ κλίμαξ. Ταξινομήσεις τῶν ὀρυκτῶν. Τὰ κυριώτερα ὀρυκτὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ σημασία τούτων διὰ τὴν οἰκονομίαν τῆς χώρας ἡμῶν.

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ἐπιτρογὸν ἀνατίθεμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Β. Δ)τος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 12ῃ Σεπτεμβρίου 1961

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

Ὁ Ἀντιβασιλεὺς

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΙΑΔΟΧΟΣ

Ὁ ἐπὶ τῆς Ἐθν. Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ἐπιτρογὸς
Γ. ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ

· Β.Δ. 673)62 (Φ.Ε.Κ. 173)29-10-1962, τ.Α')

Τάξις Ε΄.

Περὶ τοῦ Ὁρολογίου καὶ Ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῆς Ε΄ τάξεως τῶν ἐπιταταξίων ἐσπερινῶν Γυμνασίων.

Τὸ Ὁρολόγιον καὶ ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα τῶν διδασκομένων μαθημάτων εἰς τὴν Ε΄ τάξιν τῶν ἐπιταταξίων ἐσπερινῶν Γυμνασίων καθορίζεται ὡς ἀκολούθως:

Μαθήματα Ὁραὶ ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας

1. Θρησκευτικὰ	1
2. Ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ	6
3. Νέα Ἑλληνικὰ	3
4. Λατινικὰ	2
5. Ἱστορία	2
6. Ξένη Γλῶσσα, Γαλλικὰ ἢ Ἀγ)κὰ	3
7. Γωγραφία	1
8. Μαθηματικὰ	3
9. Φυσιογνωστικὰ	2
10. Σωματικὴ Ἀγωγή	1

Ἄρθρον 2.

Τὸ ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα τῶν διδασκομένων μαθημάτων εἰς τὴν Ε΄ τῶν ἐπιταταξίων ἐσπερινῶν Γυμνασίων καθορίζεται ὡς ἐν τοῖς ἐπομένοις ἄρθροις τοῦ παρόντος.

Ἄρθρον 3.

Θρησκευτικὰ

Σύντομος καὶ κατὰ τὸ δυνατόν ἐποπτικὴ λειτουργικὴ μετ' ἀναγνώσεως τῶν κυριωτέρων προϊόντων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ὑμνολογίας. (1)

Ἄρθρον 4.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

1. Ἀνάγνωσις συγγραφέων

α' Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία τῶν Α' καὶ Β' ἐπιστολῶν τοῦ Ἰσοκράτους πρὸς Φίλιππον μέχρι τῶν μέσων Νο-

(1) Διὰ δημοσιευομένου Β.Δ. τροποποιεῖται. Συνεπεῖα ἀνωτέρω τροποποιήσεως ἐξαιρετικῶς κατὰ ἀρξάμενον σχολ. ἔτος (1963—64) εἰς πέμπτην καὶ ἕκτην τὰξιν Ἐσπερινῶν Γυμνασίων καὶ Νυκτερινῶν Γυμνασιακῶν Παραρτημάτων εἰς μάθημα Θρησκευτικῶν διδαχθῆ Ὁρθόδοξος Κατήχησις δι' ἀνακεφαλαιώσεως καὶ συστηματοποιήσεως τῶν ἐν ταῖς προηγουμέναις τάξεσιν ἐξαχθεῖσων θρησκευτικῶν ἀληθειῶν. (Δ)γῆ Ὑπ)γείου Παιδείας ὑπ' ἀριθ. 117313)19-10-1963).

εμβρίου. Λογική καὶ πραγματικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων.

β' Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία μιᾶς ἢ δύο ἐκ τῶν ἀπλουστέρων παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ δημηγοριῶν μέχρι τέλους Ἰανουαρίου. Λογικὴ καὶ πραγματικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων.

γ' Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία τοῦ Κρίτωνος τοῦ Πλάτωνος κατὰ τὸ Β' ἐξάμηνον. Λογικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων ἀπὸ φιλοσοφικῆς καὶ ἠθικῆς ἀπόψεως πρὸς συναγωγὴν τῶν φιλοσοφικῶν καὶ ἠθικῶν ἀρχῶν Σωκράτους — Πλάτωνος καὶ ἐκτίμησιν αὐτῶν. Σύγκρισις τοῦ Κρίτωνος πρὸς τὰ λοιπὰ διδαχθέντα μέχρι τοῦδε ἔργα τοῦ πεζοῦ γόγου καὶ καθορισμὸς τῶν διακριτικῶν γνωρισμάτων αὐτοῦ πρὸς σχηματισμὸν σαφοῦς ἐννοίας τοῦ φιλοσοφικοῦ ἔργου.

δ' Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ σχολικοῦ ἔτους μετὰ σύντομον εἰσαγωγὴν εἰς τὴν Ὀμηρικὴν ποίησιν ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία μιᾶς ἢ δύο ραψωδιῶν τῆς Ὀμήρου Ὀδυσσεΐας. Λογικὴ ἐπεξεργασία πρὸς συμπερίληψιν τῶν κυρίων νοημάτων αὐτῶν. Πραγματικὴ ἐπεξεργασία πρὸς συναγωγὴν καὶ ταξινόμησιν τῶν κυριωτέρων στοιχείων τοῦ πολιτισμοῦ. Σύντομος ἐξέτασις τοῦ δακτυλικοῦ ἔξαμέτρου καὶ ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς ἔμμετρον ἀνάγνωσιν.

Γλωσσικὴ διδασκαλία

α' Γραμματικὴ: Ἐπ' εὐκαιρίᾳ παρατηρουμένων ἐλλείψεων τῶν μαθητῶν εἰς τὴν Γραμματικὴν τοῦ Ἀττικοῦ πεζοῦ λόγου ἐπανεξέτασις τῶν σχετικῶν μερῶν μετ' ἀναλόγων ἐργασιῶν τῶν μαθητῶν πρὸς ἐφαρμογὴν καὶ ἐμπέδωσιν ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει. Ἐξ ἀφορμῆς ἀναγνώσεως τῆς Ὀδυσσεΐας σύντομος ἀντιπαραβολὴ τῆς Ὀμηρικῆς Γραμματικῆς πρὸς τὴν τῆς Ἀττικῆς διλέκτου.

β' Συντακτικόν: Συμπληρωματικὴ ἐξέτασις τῶν κυριωτέρων συντακτικῶν φαινομένων τοῦ ἀρχαίου λόγου καὶ ποικίλαι ἐργασίαι τῶν μαθητῶν ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει.

Ἄρθρον 5.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

1. Ἀνάγνωσις ἐκ καταλλήλου συλλογῆς ἢ ἐξ αὐτοτελῶν βιβλίων ἐκλεκτῶν σελίδων τῆς ἀπὸ τοῦ 1453 —

1830 νεοελληνικῆς λογοτεχνίας καθὼς καὶ ἄλλων ἀξιολόγων ἔργων τῶν νεωτέρων χρόνων. Γλῶσσικῆ, λογικῆ καὶ πραγματικῆ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγινωσκομένων ὡς ἐν τῇ Δ' τάξει. Λογοτεχνικῆ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγινωσκομένων ἔργων. Χαρακτηρισμὸς τοῦ ὕφους τῶν ἀναγινωσκομένων συγγραφέων καὶ πληροφοροίαι περὶ τοῦ βίου καὶ τοῦ ἔργου αὐτῶν. Εὗρεσις ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς στιχουργικῆς ἐκάστου τῶν διδασκομένων ποιημάτων.

Συνοπτικὴ ἱστορία τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας ἀπὸ τοῦ 1453 μέχρι τοῦ 1830.

2. Προφορικαὶ ἐκθέσεις ὑπὸ τῶν μαθητῶν, ὡς ἐν τῇ Δ' τάξει.

3. Γραπτὰ ἐκθέσεις ὡς ἐν τῇ Δ' τάξει, ἔτι δὲ ἀναπτύξεις διαφόρων θεμάτων ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἀναγινωσκομένων ἔργων καὶ κριτικὰ ἔργων ἀτομικῶς ἢ ὁμαδικῶς ἀναγνωσθέντων.

Ἄρθρον 6.

ΛΑΤΙΝΙΚΑ

1. Ἀνάγνωσις συγγραφέων

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ σχολικοῦ ἔτους μέχρι τέλους Δεκεμβρίου συνεχίζεται καὶ συμπληροῦται ἡ ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα ἐκ τῶν Βίων τοῦ Κορνηλίου Νέπωτος. Ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα ἐκλεκτῶν μερῶν ἐκ τῆς «HISTORIA ALEXANDRI MAGNI Mecedonis» τοῦ Κουρτίου Ρούφου ἢ ἐκ τῶν «COMMENTARII DE BELLO CIVILI» τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος.

Ἐπεξεργασία τῶν ἀναγινωσκομένων μερῶν τὸ μὲν πρὸς σχηματισμὸν περιεκτικῆς εἰκόνας τοῦ περιεχομένου αὐτῶν, τὸ δὲ πρὸς συναγωγήν τῶν ἐν αὐτοῖς περιεχομένων ἐκπολιτιστικῶν καὶ ἠθικῶν στοιχείων. Ἀντιπαραβολὴ τῆς Ἱστορίας τοῦ Κουρτίου Ρούφου πρὸς τὴν Ἀνάβασιν τοῦ Ἀριανοῦ καὶ συμπλήρωσις τῆς ἐννοίας τῆς Ἱστοριογραφίας διὰ τῶν εἰδῶν τῆς Βιογραφίας καὶ τῶν ἀπόμνημονευμάτων.

2. Γλῶσσικὴ διδασκαλία :

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἐξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Α. τῆς 18.11.1931)13.1.1932, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9.11.1935 Β.Α. (Φ.Ε.Κ. 537) προβλεπομένη ὑπὸ στοιχείων 2 διὰ τὴν

Δ' τάξιν τῶν ἑξαταξίων Γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου: (1)

Ἄρθρον 7.

ΙΣΤΟΡΙΑ

Ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς Δ' Σταυροφορίας μέχρι τοῦ Συνεδρίου τῆς Βιέννης, εὐρύτερον ἐκτιθεμένης τῆς ιστορίας τῆς τελευταίας περιόδου τοῦ Βυζαντίου μέχρι τῆς Ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ ἐν συνεχείᾳ τῆς Τουρκοκρατίας μέχρι τῶν παραμονῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

Ἄρθρον 8.

ΞΕΝΑΙ ΓΛΩΣΣΑΙ

1. Γαλλικὰ

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18—11—1931)13—1—1932, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9—11—1953 Β. Δ)τος (ΦΕΚ 357), προβλεπόμενα διὰ τὴν Ε' τάξιν τῶν ἑξαταξίων Γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου, προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας. (1)

2. Ἀγγλικὰ

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ Β. Δ)τος τῆς 17)10—19)11)1953 (ΦΕΚ. 334), προβλεπόμενη διὰ τὴν Ε' τάξιν τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου, προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον διδασκαλίας. (2)

Ἄρθρον 9.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18—11—1931)13—1—1932, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9 11—1935 Β. Δ)τος (ΦΕΚ. 537), προβλεπόμενη διὰ τὴν Ε' τάξιν τῶν ἑξαταξίων Γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου. (3)

(1) Βλ. Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα Γυμνασίου κλασσ. κατευθύνσεως εἰς σελ. 85 τοῦ ἀνά χειράς διδλίου.

(1) Βλ. εἰς σε. 90 κ.έ. τοῦ διδλίου τούτου.

(2) Βλ. εἰς σελ. 132 κ.έ. τοῦ διδλίου τούτου.

(3) Βλ. εἰς σελ. 111 κ.έ. τοῦ διδλίου τούτου.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

Ἄρθρον 10.

1. Ἀλγεβρα

Διερεύνησις τύπων λύσεων τῶν δευτεροβαθμίων ἐξισώσεων. Ἄθροισμα καὶ γινόμενον τῶν ριζῶν τῆς $\alpha\chi^2 + \beta\chi + \gamma = 0$.

Εἶδος καὶ πρόσημον τῶν ριζῶν. Διερεύνησις τῆς ἀνωτέρω ἐξισώσεως ὡς πρὸς τὰς τιμὰς τῆς παραμέτρου.

Ἀνάλυσις τοῦ τριωνύμου τοῦ Β' βαθμοῦ εἰς γινόμενον παραγόντων συναρτήσεως τῶν ριζῶν αὐτοῦ. Σπουδὴ τοῦ αὐτοῦ τριωνύμου διὰ τὰς πραγματικὰς τιμὰς τοῦ χ .

Γραφικαὶ παραστάσεις καὶ σπουδὴ τῶν μεταβολῶν τῶν συναρτήσεων

$$\Psi = \alpha\chi^2 + \beta\chi + \gamma, \quad \Psi = \frac{\alpha\chi + \beta}{\gamma\chi + \delta}$$

2. Γεωμετρία.

α. Ἐκ τῆς Ἐπιπεδομετρίας.

Ἐπανάληψις καὶ συμπλήρωσις τῆς ὕλης τῆς Ἐπιπεδομετρίας.

β. Ἐκ τῆς Στερεομετρίας.

Ἐπίπεδον καὶ εὐθεΐα. Προσδιορισμὸς ἐπιπέδου. Τομὴ ἐπιπέδου καὶ εὐθείας, τομὴ δύο ἐπιπέδων. Παραλλήλοτης εὐθείας καὶ ἐπιπέδου. Κάθετος καὶ πλάγιοι ἐκ σημείου ἐπὶ ἐπίπεδον καὶ ιδιότητες αὐτῶν. Κλίσις εὐθείας πρὸς ἐπίπεδον.

Προβολὴ εὐθείας καὶ ἐπίπεδον, ἀπόστασις δύο εὐθειῶν μὴ κειμένων ἐν τῷ αὐτῷ ἐπιπέδῳ. Τομαὶ παραλλήλων ἐπιπέδων ὑπὸ τρίτου, ιδιότητες εὐθειῶν τεμνομένων διὰ παραλλήλων ἐπιπέδων.

Διεδροι γωνία, ἀντίστοιχοι αὐτῶν ἐπίπεδοι.

Ἄρθρον 11.

ΦΥΣΙΟΓΝΩΣΤΙΚΑ

Βαθυτέρα ἐξέτασις καὶ συμπλήρωσις τῶν ἐν τῇ Α' τάξει τῶν ἑξαταξίων Γυμνασίων διδασκέντων ἐκ τῆς Μηχανικῆς (στερεῶν, ὑγρῶν, ἀερίων), τῶν Κυμάνσεων καὶ τῆς Ἀκουστικῆς.

Ἄρθρον 12.

ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἐξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18—11—1931—)13—1—1932, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9—11—1935 Β. Δ)τος (ΦΕΚ 537) προβλεπομένη διὰ τὴν Ε' τάξιν τῶν ἑξαταξίων Γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου, προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας. (1)

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ἡμέτερον Ὑπουργὸν ἀνατίθεμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Δ)τος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 6 Ὀκτωβρίου 1962

ΠΑΤΛΟΣ

Β'

Ὁ Ἐπὶ τῆς Ἐθν. Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργὸς

ΓΡ. ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ

---

(1) Βλ. εἰς σελ. 122 τοῦ παρόντος βιβλίου.

B.Δ. 620)63 (Φ.Ε.Κ. 182)22.10.1963, τ. Α')

Περὶ τοῦ ὥρολόγιου καὶ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῶν ΣΤ' καὶ Ζ' τάξεων τῶν ἐπταταξίων ἐσπερινῶν γυμνασίων.

Ἄρθρον 1.

Τὸ ὥρολόγιον πρόγραμμα τῶν διδασκομένων μαθημάτων εἰς τὰς ΣΤ' καὶ Ζ' τάξεις τῶν ἐπταταξίων ἐσπερινῶν γυμνασίων, καθορίζεται ὡς ἀκολούθως:

Μαθήματα	Ὁραι	
	ἐβδομαδιαίας διδ)λίας	Τάξις ΣΤ' Τάξις Ζ'
1. Θρησκευτικὰ	1	2
2. Ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ	6	6
3. Νέα Ἑλληνικὰ	3	2
4. Λατινικὰ	2	2
5. Ἱστορία	2	3
6. Ξένη γλῶσσα (Γαλλικὰ ἢ Ἀγγλικὰ)	2	2
7. Μαθηματικὰ	3	2
8. Κοσμογραφία	—	1
9. Φυσιογνωστικὰ	2	2
10. Φιλοσοφικὰ	1	1
11. Ὑγιεινὴ	1	—
12. Σωματικὴ Ἀγωγή	1	1

Ἄρθρον 2.

Τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν διδασκομένων μαθημάτων εἰς τὰς ΣΤ' καὶ Ζ' τάξεις τῶν ἐπταταξίων ἐσπερινῶν γυμνασίων, καθορίζεται ὡς ἐν τοῖς ἐπομένοις ἄρθροις τοῦ παρόντος.

Ἄρθρον 3.

Τάξις ΣΤ'.

Α'. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ.

Σύντομος καὶ κατὰ τὸ δυνατόν ἐποπτικὴ λειτουργικὴ μετ' ἀναγνώσεως τῶν κυριωτέρων προϊόντων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ὑμολογίας.

Β'. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ .

Α'. Ἐξάμηνον: 1) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία τῆς Πλάτωνος Ἀπολογίας Σωκράτους (ὄραι 2). Λογικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων πρὸς συναγωγὴν τῶν φιλοσοφικῶν καὶ ἠθικῶν ἀρχῶν τοῦ Σωκράτους — Πλά-

τωνος καὶ ἐκτίμησιν αὐτῶν.

2) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία μιᾶς εἰσέτι τῶν ἀπλουστέρων δημηγοριῶν τοῦ Θουκυδίδου (ῥοαί 2). Λογικὴ καὶ πραγματικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων. Ἡ ἱστοριογραφία ἐν Ἰωνίᾳ καὶ ἐν Ἀθήναις, ὁ Θουκυδίδης ὡς ἱστορικὸς συγγραφεὺς. Γενικὴ τις σύγκρισις αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἡρόδοτον καὶ τὸν Ξενοφῶντα, ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων πρὸς τὸν Κ. Παπαρηγόπουλον.

3) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία μιᾶς εἰσέτι ραψωδίας τῆς Ὀμήρου Ὀδυσσεΐας, ἐκ τοῦ 6' μέρους αὐτῆς, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει, καὶ ὀλοκλήρωσις τῆς διδασκαλίας τοῦ ἔτους διὰ γλαφυρῶν περιλήψεων πρὸς συνολικὴν ἐκτίμησιν αὐτοῦ (ῥοαί 1 ἑβδομαδιαίως).

Β'. Ἐξάμηνον: 1) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία τῆς ἐν Ταύροις Ἰφιγενείας τοῦ Εὐριπίδου (ῥοαί 3). Ἐπεξεργασία ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει.

2) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐκλεκτῶν προϊόντων τῆς ἀρχαίας λυρικῆς ποιήσεως (ῥοαί 1). Καλαισθητικὴ ἐπεξεργασία τοῦ ἀναγιγνωσκομένου.

Γένεσις καὶ ἀνάπτυξις τῆς ἀρχαίας λυρικῆς ποιήσεως καὶ εἶδη αὐτῆς — Κυριώτεροι ἐκπρόσωποι. Διαφοραὶ μεταξὺ ἐπικῆς καὶ λυρικῆς ποιήσεως ὡς καὶ μεταξὺ ἀρχαίας καὶ νέας τοιαύτης. Σύγκρισις τῆς ἀρχαίας λυρικῆς ποιήσεως πρὸς τὴν θρησκευτικὴν ποίησιν τῶν Βυζαντινῶν χρόνων.

3) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία τῆς ραψωδίας Α' τῆς Ὀμήρου Ἰλιάδος ἐκ τοῦ Α' μέρους (ῥοαί 1 ἑβδομαδιαίως).

Γλωσσικὴ διδασκαλία: Ἐξ ἀρχῆς τοῦ σχολικοῦ ἔτους (1 ῥοαί ἑβδομαδιαίως) θεματογραφία ἐν τῷ σχολεῖῳ πρὸς ἐπανεξέτασιν καὶ ἐμπέδωσιν τῶν σπουδαιότερων γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν φαινομένων τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου. Γλωσσολογικὴ ἐρμηνεία ἐνίων γραμματικῶν φαινομένων. (Ἀντιπαραβολὴ τῆς Ὀμηρικῆς Γραμματικῆς πρὸς τὴν τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου ἐξ ἀφορμῆς τῆς διδασκαλίας τῆς Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσεΐας).

Γ'. ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ.

1) Ἀνάγνωσις ἐκ καταλλήλου συλλογῆς ἧ καὶ ἐξ αὐτοτελῶν βιβλίων ἀξιολόγων ἔργων ἐκ τῶν διαφόρων

ειδῶν τῆς νεοελληνικῆς καὶ ξένης λογοτεχνίας τοῦ 19ου αἰῶνος.

Γλωσσική, λογική, πραγματική καὶ λογοτεχνική ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει.

Πληροφορίαι περὶ τῶν ἀναγιγνωσκομένων συγγραφέων.

Συνοπτικὴ ἱστορία τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας ἀπὸ τοῦ 1830 μέχρι τέλους τοῦ 19ου αἰῶνος.

Μετρική, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει.

2) Προφορικαὶ ἐκθέσεις ὑπὸ τῶν μαθητῶν, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει. Μικραὶ διαλέξεις ὑπ' αὐτῶν. Ἡ τέχνη τῆς διαλέξεως.

3) Γραφαὶ ἐκθέσεις, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει, ἔτι δὲ καὶ περιγραφαὶ καὶ ἀναλύσεις ἔργων τέχνης. Ποιητικαὶ ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν.

Δ'. ΛΑΤΙΝΙΚΑ.

Κατὰ τὸ Α' καὶ Β' ἑξάμηνον διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18.11.31)13.1.32, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9.11.35 Β. Δ)τος (ΦΕΚ 537) προβλεπομένη διὰ τὴν Ε' τάξιν τῶν ἐξαταξίων γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου, προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας.(1)

Ε'. ΙΣΤΟΡΙΑ.

Ἀνασκόπησις τῶν κατὰ τὸν ἠθικὸν καὶ ὕλικὸν ἐξοπλισμὸν τοῦ Ἑθνους κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα μέχρι τῆς Ἐπαναστάσεως (ἀνάπτυξις τῆς Παιδείας — Ναυτιλία — Ἐμπόριον — Ἀρματωλοὶ καὶ Κλέφτες — Κοινότητες). Ἐν συνεχείᾳ ἱστορία τῶν νεωτέρων χρόνων καὶ ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἑθνους μέχρι τῆς ἐξώσεως τοῦ Ὀθωνος συμπεριλαμβανομένης.

ΣΤ'. ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ.

1) ΓΑΛΛΙΚΑ

Κατὰ τὸ Α' ἑξάμηνον συμπληροῦται καὶ ὁλοκληροῦται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18.11.31)13.1.1932, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9.11.35 Β. Δ)τος (ΦΕΚ 537), προβλεπομένη διὰ τὴν Ε' τάξιν τῶν ἐξαταξίων γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου.

(1) Βλ. εἰς σελ. 85 κ.έ. τοῦ ἀνα χεῖρας βιβλίου.

Κατὰ τὸ Β' ἐξάμηνον διδάσκεται ἢ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Β. Δ)τος προβλεπομένη διὰ τὸ Α' ἐξάμηνον τῆς τάξεως τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθή-
τος τούτου. (1)

2) ΑΓΓΛΙΚΑ

Κατὰ τὸ Α' ἐξάμηνον συμπληροῦται καὶ ὀλοκληροῦ-
ται ἢ ὑπὸ τοῦ Β. Δ)τος τῆς 17.10 — 19.11.53 (Φ.Ε.Κ.
334) προβλεπομένη διὰ τὴν Ε' τάξιν τῶν ἑξαταξίων
Γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου. (2)

Κατὰ τὸ Β' ἐξάμηνον διδάσκεται ἢ ὑπὸ τοῦ αὐ-
τοῦ ὡς ἄνω Β. Δ)τος προβλεπομένη διὰ τὸ Α' ἐξά-
μηνον τῆς ΣΤ' τάξεως τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων ὕλη
τοῦ μαθήματος τούτου.

Z'. ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ.

1) Ἀλγεβρα: Μεταβολαὶ τῆς συναρτήσεως
αχ β
 $\psi = \frac{\quad}{\quad} + \frac{\quad}{\quad}$ καὶ γραφικὴ παράστασις αὐτῆς. Διτετράγω-
αχ β
νοι, ἀντίστροφοι καὶ διώνυμοι ἐξισώσεις.

Συστήματα ἐξισώσεων Βου καὶ ἀνωτέρου βαθμοῦ.
Ἀριθμητικαὶ καὶ γεωμετρικαὶ πρόοδοι, θεωρία τῶν λο-
γαρίθμων καὶ χρῆσις τῶν λογαριθμικῶν πινάκων. Ἐκ-
θετικά καὶ λογαριθμικά ἐξισώσεις καὶ λογαριθμικά συ-
στήματα. Ἀνατοκισμὸς, ἴσαι καταθέσεις, χρεωλύσια. Προ-
βλήματα ἐπὶ πάσης τῆς δεδιδαγμένης ὕλης.

2) Στερεομετρία.

Κάθετα ἐπίπεδα. Προβολὴ ἐπιπέδου σχήματος πρὸς
ἐπίπεδον, σχέσις ἔμβαδου ἐπιπέδου σχήματος καὶ τῆς
προβολῆς του.

Συμμετρία πρὸς ἄξονα, πρὸς κέντρον, πρὸς ἐπίπε-
δον. Στερεαὶ γωνίαι, σχέσις ἔδρας τριέδρου πρὸς τὸ ἄθροισ-
μα καὶ τὴν διαφορὰν τῶν δύο ἄλλων.

Ὅριον ἀθροίσματος στερεῶν γωνίας. Παραπληρω-
ματικά καὶ συμμετρικά τριέδρα. Περίπτωσις ἰσότητος
ἢ συμμετρίας τριέδρων γωνιῶν. Τομαὶ στερεῶν γωνιῶν
ὑπὸ παραλλήλων ἐπιπέδων.

(1) Βλ. Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίου κλασσ. κατευθ.
εἰς σελ. 90 κ.έ. τοῦ παρόντος βιβλίου.

(2) Βλ. ὡσαύτως εἰς σελ. 132 κ.έ. τοῦ βιβλίου τούτου.

Η'. ΦΥΣΙΟΓΝΩΣΤΙΚΑ.

1) Φυσική.

Βαθυτέρα ἐξέτασις καὶ συμπλήρωσις τῶν ἐν τῇ Α' τάξει διδαχθέντων ἐκ τῆς Θεωρίας καὶ Ὀπτικῆς.

2) Χημεία.

Βαθυτέρα ἐξέτασις καὶ συμπλήρωσις τῶν ἐν τῇ Α' τάξει διδαχθέντων ἐκ τῆς Ἀνοργάνου Χημείας.

Θ'. ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ.

Κατὰ τὸ Α' καὶ Β' ἐξάμηνον διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18.11.31)13.1.32, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9.11.35 Β. Δ)τος (ΦΕΚ 537) προβλεπομένη διὰ τὴν Ε' τάξιν τῶν ἐξαταξίων γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου, προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας. (1)

Ι'. ΤΓΙΕΙΝΗ.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἐξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. 18.11.31)13.1.32, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9.11.35 Β. Δ)τος (ΦΕΚ 537), προβλεπομένη διὰ τὴν Ε' τάξιν τῶν ἐξαταξίων γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου.

ΙΑ'. ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ.

Κατὰ τὸ Α' ἐξάμηνον συμπληροῦται καὶ ὀλοκληροῦται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18.11.31)13.1.32, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9.11.35 Β. Δ)τος (ΦΕΚ 537), προβλεπομένη διὰ τὴν Ε' τάξιν τῶν ἐξαταξίων γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου. (1)

Ἄρθρον 4.

Κατὰ τὸ Β' ἐξάμηνον διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Β.Δ. προβλεπομένη διὰ τὸ Α' ἐξάμηνον τῆς ΣΤ' τάξεως τῶν ἐξαταξίων Γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου, προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον διδασκαλίας.

(1) Βλ. ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίου κλάσσο. κατευθύνσεως εἰς σελ. 113 κ.έ. τοῦ ἀνά χειρας βιβλίου.

(1) Βλ. ἀναλυτικὸν πρόγραμμα Γυμνασίου κλάσσο. κατευθύνσεως εἰς σελ. 122 κ.έ. τοῦ παρόντος βιβλίου.

Τάξις Ζ'.

Α'. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ.

Κατὰ τὸ Α' καὶ Β' ἑξάμηνον διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18.11.31)13.1.32, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9.11.35 Β. Δ)τος (ΦΕΚ 537), προβλεπομένη διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν τῶν ἑξάταξιων γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τοῦτου. (1)

Β'. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ.

Α' Ἑξάμηνον: 1) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία μιᾶς ἐκ τῶν τραγωδιῶν τοῦ Σοφοκλέους, συμπληρουμένη δι' ἀναγνώσεως ἐν τῷ σχολείῳ ἐκ δοκίμου μεταφράσεως μιᾶς εἰσέτι τραγωδίας εἴτε τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ, εἴτε τοῦ Αἰσχύλου (ῥοαί 3). Ὡς πρὸς τὴν λογικὴν καὶ καλαισθητικὴν ἐπεξεργασίαν ἰσχύουν τὰ ἐν τῷ προγράμματι τοῦ 1935 διαλαμβανόμενα.

2) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία τοῦ παρὰ Θουκυδίδῃ Ἐπιταφίου τοῦ Περικλέους (ῥοαί 2 ἑβδομαδιαίως).

Λογικὴ κλπ. ἐπεξεργασία, συμφώνως τῷ προγράμματι τοῦ 1935.

Β' Ἑξάμηνον: 1) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐκλεκτῶν μερῶν τοῦ Πρωταγόρου ἢ τοῦ Φαίδωνος τοῦ Πλάτωνος, συμπληρουμένη δι' ἀναγνώσεως γλαφυρῶν περιλήψεων τῶν λοιπῶν μερῶν πρὸς συνολικὴν ἐκτίμησιν τοῦ διαλόγου (ῥοαί 4). Ἐπεξεργασία κλπ., ὡς ἐν τῷ προγράμματι τοῦ 1935.

2) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία Εἰδυλλίων τοῦ Θεοκρίτου. Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ σχολικοῦ ἔτους (ῥοαί 1 ἑβδομαδιαίως).

3) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ραψωδιῶν τῆς Ὀμήρου Ἰλιάδος κατὰ μὲν τὸ Α' ἑξάμηνον ἐκ τοῦ πρώτου μέρους αὐτῆς, κατὰ δὲ τὸ Β' ἑξάμηνον ἐκ τοῦ δευτέρου, συμπληρουμένη διὰ γλαφυρῶν περιλήψεων τοῦ περιεχομένου τοῦ ὅλου ἔπους πρὸς συνολικὴν ἐκτίμησιν αὐτοῦ. Ἐπεξεργασία, ὡς ἐν τῷ προγράμματι τοῦ 1935 (ῥοαί 1). (2)

Γλωσσικὴ διδασκαλία ὡς ἐν τῇ ΣΤ' τάξει.

Γ'. ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ.

1) Ἀνάγνωσις ἐκ καταλλήλου συλλογῆς ἢ καὶ ἐξ αὐτοτελῶν βιβλίων ἀξιολόγων ἔργων ἐκ τῶν διαφόρων

(1) Βλ. ὡσαύτως εἰς σελ. 61 κ.έ. τοῦ βιβλίου τούτου.

(2) Βλ. εἰς σελ. 74 κ.έ. τοῦ ἀνά χεῖρας βιβλίου.

ειδῶν τῆς νεοελληνικῆς καὶ ξένης λογοτεχνίας τοῦ 20οῦ αἰῶνος.

Γλωσσική, λογική, πραγματική καὶ λογοτεχνική ἐπεξεργασία ὡς ἐν τῇ ΣΤ' τάξει.

Πληροφορίαι περὶ τῶν ἀναγιγνωσκομένων συγγραφέων. Συνοπτικὴ ἱστορία τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας τοῦ 20οῦ αἰῶνος.

2) Προφορικαὶ καὶ γραπταὶ ἐκθέσεις τῶν μαθητῶν ὡς ἐν τῇ ΣΤ' τάξει.

Δ'. ΛΑΤΙΝΙΚΑ.

Κατὰ τὸ Α' καὶ Β' ἑξάμηνον διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18.11.31) 13.1.32, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5) 9.11.35 Β. Δ)τος (ΦΕΚ 537), προβλεπομένη διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν τῶν ἐξαταξίων γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας. (1)

Ε'. ΙΣΤΟΡΙΑ.

Ἱστορία τῶν νεωτέρων χρόνων καὶ ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους ἀπὸ τοῦ Γεωργίου Α' μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ.

1) ΓΑΛΛΙΚΑ.

Μετὰ συμπλήρωσιν καὶ ὀλοκλήρωσιν τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ παρόντος προβλεπομένης διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν τῶν ἐπταταξίων ἐσπερινῶν γυμνασίων ὕλης τοῦ Β. φ)τος 1935 (ΦΕΚ 537) προβλεπομένης διὰ τὸ Β' ἑξάμηνον τῆς ΣΤ' τάξεως τῶν ἐξαταξίων γυμνασίων ὕλης τοῦ μαθήματος τούτου. (2)

2) ΑΓΓΛΙΚΑ.

Μετὰ συμπλήρωσιν καὶ ὀλοκλήρωσιν τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ παρόντος προβλεπομένης διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν τῶν ἐπταταξίων ἐσπερινῶν γυμνασίων ὕλης τοῦ μαθήματος τούτου διδασκαλία τῆς ὑπὸ τοῦ Β. Δ)τος τῆς 17.10 — 19.11.53 (ΦΕΚ 334) προβλεπομένης διὰ τὸ Β'

(1) Βλ. εἰς σελ. 86 κ.έ. τοῦ βιβλίου τούτου.

(2) Βλ. εἰς σελ. 91 κ.έ. τοῦ ἀνά χεῖρας βιβλίου.

ἑξάμηνον τῆς ΣΤ' τάξεως τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων ὕλης τοῦ μαθήματος τούτου. (1)

Ζ'. ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ.

1. Τριγωνομετρία.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ σχολικοῦ ἔτους καὶ μέχρι τέλους Δεκεμβρίου διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18.11.31)13.1.32, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9.11.35 Β. Δ)τος (ΦΕΚ 537), προβλεπομένη διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου, προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας.

2. Στερεομετρία (Β' ἑξάμηνον).

Πολύεδρα. Σφαῖρα. Θέσεις ἐπιπέδου ὡς πρὸς σφαῖραν. Κύλινδρος. Κῶνος. Στερεὰ ἐκ περιστροφῆς. Ὀγκοὶ καὶ ἐπιφάνεια τούτων.

3. Ἀλγεβρα.

Κατὰ Ἰανουάριον διδάσκονται ὀλίγα τινὰ ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18.11.31)13.1.32, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9.11.35 Β. Δ)τος (ΦΕΚ 537), προβλεπομένης διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων ὕλης τοῦ μαθήματος τούτου. (2)

Η'. ΚΟΣΜΟΓΡΑΦΙΑ.

Κατὰ τὸ Α' καὶ Β' ἑξάμηνον διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18.11.31)13.1.32, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9.11.35 Β. Δ)τος (ΦΕΚ 537), προβλεπομένη διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου. (2)

Θ'. ΦΥΣΙΚΗ.

Βαθύτερα ἐξέτασις καὶ συμπλήρωσις τῶν ἐν τῇ Α' τάξει διδαχθέντων ἐκ τοῦ Μαγνητισμοῦ καὶ Ἡλεκτροισμοῦ.

2. ΧΗΜΕΙΑ.

Βαθύτερα ἐξέτασις καὶ συμπλήρωσις τῶν ἐν τῇ Α' τάξει διδαχθέντων ἐκ τῆς Ὄργανικῆς Χημείας.

(1) Βλ. εἰς σελ. 133 κ.έ. τοῦ βιβλίου τούτου.

(2) Βλ. εἰς σελ. 101 κ.έ. τοῦ βιβλίου τούτου.

I'. ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ.

Κατὰ τὸ Α' καὶ Β' ἑξάμηνον διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18.11.31)13.1.32, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9.11.35 Β. Δ)τος (ΦΕΚ 537), προβλεπομένη διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου, προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας. (1)

ΙΑ'. ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ.

Κατὰ τὸ Α' καὶ Β' ἑξάμηνον διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Π.Δ. τῆς 18.11.31)13.1.32, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 5)9.11.35 Β. Δ)τος (ΦΕΚ 537), προβλεπομένη διὰ τὸ Β' ἑξάμηνον τῆς ΣΤ' τάξεως τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου προσαρμοζομένη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας. (2)

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ἡμέτερον Ἐπουργόν, ἀνατίθεμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 9 Ὀκτωβρίου 1963

ΠΑΥΛΟΣ Β'.

Ὁ ἐπὶ τῆς Ἑθν. Παιδείας καὶ Θρησκ(τι)ων Ἐπουργὸς
ΙΩΑΝ. ΣΟΝΤΗΣ

(1) Βλ. εἰς σελ. 114 τοῦ ἀνά χειρας βιβλίου.

(2) Βλ. ὡσαύτως εἰς σελ. 122 κ.έ.

B'. Οικονομικῆς Κατευθύνσεως

B. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΠ' ΑΡΙΘ. 674)62

(Φ.Ε.Κ. 173)29.10.1962, τ.Α')

Περὶ τοῦ ὄρολογίου καὶ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῆς Δ' τάξεως τῶν ἐπταταξίων ἐσπερινῶν Οἰκονομικῶν Γυμνασίων (Γυμνασίων Οἰκονομικῆς κατευθύνσεως).

Ἄρθρον 1.

Τὸ ὄρολόγιον πρόγραμμα τῶν διδασκομένων μαθημάτων εἰς τὴν Δ' τάξιν τῶν ἐπταταξίων ἐσπερινῶν Οἰκονομικῶν Γυμνασίων (Γυμνασίων Οἰκονομικῆς Κατευθύνσεως) καθορίζεται ὡς ἀκολούθως:

Μαθήματα	Ἵναι ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας
1. Θρησκευτικὰ	2
2. Ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ	5
3. Νέα Ἑλληνικὰ	2
4. Ἱστορία	1
5. Ἀγγλικά	2
6. Μαθηματικά	2
7. Οἰκονομικὰ Μαθήματα	1
8. Φυσιογνωστικά	2
9. Γεωγραφία (Α' ἑξάμηνον)	1
10. Γεωλογία καὶ Ὄρυκτολογία (Β' ἑξάμηνον)	1
11. Σωματικὴ Ἀγωγή	1
12. Λογιστικὴ	3
13. Τεχνικὴ τῶν Συναλλαγῶν (Ἐμποριολογία)	1
14. Γενικαὶ ἀρχαὶ Δικαίου	1
15. Τεχνικὰ (Α' ἑξάμηνον)	1
16. Δακτυλογραφία (Β' ἑξάμηνον)	1

Ἄρθρον 2.

Τὸ ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα τῶν διδασκομένων μαθημάτων εἰς τὴν Δ' τάξιν τῶν ἐπταταξίων ἐσπερινῶν Οἰκονομικῶν Γυμνασίων (Γυμνασίων Οἰκονομικῆς κατευθύνσεως) καθορίζεται ὡς ἀκολούθως:

1. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ, ΑΓΓΛΙΚΑ, ΦΤΣΙΟΓΝΩΣΤΙΚΑ, ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΓΕΩΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἑξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 634)1961 Β. Δ)τος (Φ.Ε.Κ. 154) προβλεπο-

μένη διὰ τὴν Δ' τάξιν τῶν ἐπταταξίων ἐσπερινῶν Γυμνασίων (κλασσικῆς κατευθύνσεως) ὕλη ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω μαθημάτων. (1)

2. ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἐξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 634)1961 (ΦΕΚ)154) προβλεπομένη διὰ τὴν Δ' τάξιν τῶν ἐπταταξίων ἐσπερινῶν γυμνασίων (κλασσικῆς κατευθύνσεως) ὕλη ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω μαθημάτων, προσαρμοζομένη πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας. (1)

3. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ.

) Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἐξάμηνα διδάσκεται ἡ ὑπὸ τοῦ 634)1961 Β Δ.)τος (Φ.Ε.Κ. 154) διὰ τὴν Δ' τάξιν τῶν ἐπταταξίων ἐσπερινῶν Γυμνασίων (κλασσικῆς κατευθύνσεως) προβλεπομένη ὕλη τοῦ μαθήματος τούτου, προσαρμοζομένη πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος ὀριζόμενον χρόνον ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας. (1)

6) Καθ' ὅλον τὸ ἔτος καὶ ἐπὶ μίαν ὥραν κατὰ δεκαπενθήμερον θὰ διδαχθῶσιν ἐν δοκίμῳ φιλολογικῇ μεταφράσει ἐξ Ἀνθολογίας περιεχούσης ἀπαραιτήτως καὶ τὸ ἀρχαῖον κείμενον ὡς καὶ σύντομον ὑπομνηματισμὸν μετ' εἰσαγωγῶν καὶ περιλήψεων παραλειπομένων μερῶν, ὥστε νὰ ἀποκτᾶται ἡ ἔννοια τῆς ὁλότητος, περικοπαὶ ἐκ τοῦ τραπεζιτικοῦ τοῦ Ἰσοκράτους καὶ τοῦ Οἰκονομικοῦ καὶ τῶν πόρων καὶ προσόδων τοῦ Ξενοφῶντος.

4. ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ.

α) Ἀνάγνωσις καὶ ἀνάλυσις ἐκ καταλλήλου συλλογῆς ἢ καὶ ἐξ αὐτοτελῶν βιβλίων πεζῶν καὶ ποιητικῶν λογοτεχνημάτων (διηγήματα, περιγραφαὶ, αὐτοβιογραφίαι, ἐπιστολαὶ, χαρακτηρισμοὶ, λυρικά ποιήματα).

Περὶ διηγήματος. Ἐννοια τοῦ διηγήματος. Σκοπὸς. Μέρη. Ἀρχιτεκτονικὴ. Εἶδη. Σκηνογραφικὸν ὕλικόν. Πλοκὴ. Πρόσωπα. Σύγκρισις πρὸς μυθιστόρημα καὶ νομβέλλαν. Γλωσσικὴ, μορφολογικὴ, αἰσθητικὴ ἀνάλυσις. Περὶ περιγραφῆς. Ἐννοια τῆς περιγραφῆς. Σκοπὸς. Εἶδη. Ἀρχιτεκτονικὴ. Μέρη. Πλοκὴ. Γλωσσικὴ, μορφολογικὴ, αἰσθητικὴ ἀνάλυσις.

(1) Βλ. εἰς σελ. 261 κ.έ. τοῦ παρόντος βιβλίου.

Περὶ λυρικῆς ποιήσεως. Ἐννοια τῆς λυρικῆς ποιήσεως. Σκοπὸς. Εἶδη. Μορφολογικὴ ἀνάλυσις. Γλωσσικὴ ἀνάλυσις. Αἰσθητικὴ ἀνάλυσις.

Κατὰ τὰ Α' καὶ Β' ἐξάμηνα συμπληρωματικὴ ἀνάγνωσις ἐπὶ μίαν ὥραν κατὰ δεκαπενθήμερον ἐκλεκτῶν λογοτεχνημάτων, τοῦ Κ. Κουστάλλη, τοῦ Χρ. Χριστοβασίλη, τοῦ Α. Μωραϊτίδου καὶ τοῦ Α. Παπαδιαμάντη.

β) Γραφαὶ συνθέσεις. Εἰσαγωγὴ τῶν μαθητῶν εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν ιδεῶν. Ἐκ τῆς ἐκθέσεως εἰς τὴν σύνθεσιν. Μορφολογία τοῦ γραπτοῦ λόγου. Δημιουργία θεματικοῦ πυρῆνος καὶ κεντρικῆς ιδέας καὶ διατύπωσις αὐτῆς εἰς πλείονα σημεῖα. Ἀρεταὶ καὶ ἐλαττώματα τοῦ γραπτοῦ λόγου. Διάκρισις τοῦ τρόπου συνθέσεως εἰς τὸ διήγημα καὶ τὴν περιγραφὴν. Ἐκτεταμέναι συνθέσεις. γ) Προφορικαὶ συνθέσεις. «Ἄσκησις εἰς τὴν μετὰ λόγου» προφορικὴν ἔκφρασιν βάσει μιᾶς κεντρικῆς ιδέας ἢ πλειόνων. Τρόπος ἀποφυγῆς τοῦ μονολόγου κατὰ τὴν συζητήσιν.

5. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ.

Τὰ ἐκ τῆς Πρακτικῆς Ἀριθμητικῆς διδασκόμενα περὶ ἀπλοῦ τόκου πρὸς ἐσωτερικὴν ἐπανάληψιν. Βαθύτερα ἐπεξεργασία τούτων ἐπὶ τῷ τέλει τῆς μορφώσεως τῶν σχετικῶν ἀλγεβρικῶν τύπων, ὅταν ὁ χρόνος ἐκφράζεται εἰς ἔτη, μῆνας ἢ ἡμέρας.

Ἀντίστοιχοι τύποι δι' ἓν ἕκαστον τῶν εἰσερχομένων ποσῶν. Ἐφαρμογαὶ δι' ἀσκήσεων.

Περὶ τοκαρίθμου καὶ σταθεροῦ διαιρέτου (ἔτος ἐμπορικὸν ἢ πολιτικόν). Τύπος χορηγῶν τὸν τόκον συναρτήσῃ τοῦ τοκαρίθμου καὶ σταθεροῦ διαιρέτου. Διάφορα προβλήματα. Προβλήματα εὐρέσεως τόκου, ὅταν περισσότερα κεφάλαια τοκίζωνται πρὸς τὸ αὐτὸ ἐπιτόκιον εἰς διαφόρους χρόνους.

Διάφοροι κανόνες πρὸς σύντομον ὑπολογισμὸν τοῦ τόκου ἐπὶ διαφόρων περιπτώσεων.

Ἐφαρμογαὶ τοιούτων κανόνων εἰς τὴν μέθοδον τῶν ἀπλῶν (κεφαλαίου, τόκου, ἐπιτοκίου).

Προβλήματα τόκου εἰς τὰ ὅποια εἶναι γνωστὸν τὸ ἄθροισμα τοῦ κεφαλαίου καὶ τοῦ τόκου ἢ ἡ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ κεφαλαίου καὶ τοῦ τόκου. Σχετικοὶ τύποι καὶ

οί ἐξ αὐτῶν πρακτικοὶ κανόνες. Ἐφαρμογαὶ (μαθήματα 12).

Μέσον ἐπιτόκιον.

Περὶ προεξοφλήσεως γενικῶς. Παροῦσα ἀξία — Μέλλουσα ἀξία — Ἐφαίρεσις ἢ προεξόφλημα.

Πλήρης ἀλγεβρική ἐπεξεργασία τοῦ θέματος ἐπὶ τῷ τέλει τῆς ἐξαγωγῆς τῶν ἀντιστοίχων εἰς κάθε περίπτωσιν τύπων. Ἐφαρμογαὶ εἰς τὴν διὰ τῶν τύπων ἐπίλυσιν τῶν προβλημάτων.

Τὸ ἀνωτέρω θέμα ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι κατὰ τὴν προεξόφλησιν θεωροῦνται καὶ διάφορα ἔξοδα.

6. ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ.

1. Οἰκονομικοὶ ὄργανισμοί.

2. Περιουσία. Διάκρισις περιουσίας Ε.Π. — Κ.Π. Διαχειρίσεως περιουσίας.

3. Λογιστική. Ὅρισμός — ἀντικείμενον — σκοπὸς — σημασία. Κλάδοι λογιστικῆς.

4. Ἀπογραφὴ — ἔϊδη ἀπογραφῆς. Νομικαὶ διατάξεις περὶ ἀπογραφῆς. Περιπτώσεις οἰκονομικῆς καταστάσεως. Ἴσολογισμός.

5. Μεταβολαὶ περιουσίας — Διαδοχικοὶ ἰσολογισμοί. Διαχειριστικὴ χρῆσις.

6. Λογαριασμός — μορφαὶ λογαριασμῶν. Τεχνικοὶ ὅροι τηρήσεως λογαριασμῶν. Κατηγορίαι. Α)σμῶν. Κανόνες χρεώσεως καὶ πιστώσεως Α)σμῶν. Ἐφαρμογαὶ.

7. Θεωρία διαγραφικῆς μεθόδου. Μεταβολαὶ. Ἀνάλυσις οἰκονομικῶν πράξεων — διγραφικὴ διατύπωσις πράξεων. Μεταφορὰ εἰς τοὺς λογαριασμούς. Σύνταξις ἰσολογισμοῦ.

8. Συνήθεις λογαριασμοὶ ἐπιχειρήσεων Ε.Π. καὶ Κ.Π.

9. Διάκρισις τῶν λογαριασμῶν ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου των: α) Γενικοὶ ἢ περιληπτικοὶ καὶ εἰδικοὶ ἢ ἀναλυτικοὶ λογαριασμοί. β) Λογαριασμοὶ ἀξιῶν. γ) Προσωπικοὶ λογαριασμοί. δ) Λογαριασμοὶ ἀξιῶν. γ) Προσωπικοὶ λογαριασμοί. δ) Λογαριασμοὶ ἐσόδων. ε) Λογαριασμοὶ ἐξόδων. στ) Λογαριασμοὶ ἐκμεταλλεύσεως. ζ) Λογαριασμοὶ ἀποτελεσμάτων. η) Ἀμιγεῖς καὶ μίκτοι λογαριασμοί. θ) Ἀντίθετοι ἢ ἀρνητικοὶ λογαριασμοί. ι) Διάμεσοι λογαριασμοί. ια) Λογαριασμοὶ τάξεως. ιβ) Λογαριασμοὶ τακτοποιήσεως.

7. ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ (ΕΜΠΟΡΙΟΛΟΓΙΑ).

1. Ὅρισμός. Χρησιμότης. Ἀνάγκαι καὶ διάκρισις τούτων. Μέσα θεραπείας τῶν ἀναγκῶν. Ἀγαθὰ καὶ διάκρισις τούτων. Καταμερισμὸς τῶν ἔργων. Φυσικὴ ἀνταλλαγὴ. Ἀξία. Δυσχέρεια φυσικῆς ἀνταλλαγῆς. Χρῆμα—νομισματικὴ μονὰς — τιμὴ.

2. Ἐμπόριον — Ἔννοια ἐμπορίου. Λόγοι δημιουργίας τοῦ ἐμπορίου. Αἷτια ἀναπτύξεως τοῦ ἐμπορίου. Ἐπίδρασις τοῦ ἐμπορίου εἰς τὴν καθόλου οἰκονομίαν. Κατηγορίαι ἐμπορίου. (Ἐν σχέσει πρὸς τὴν φύσιν τῶν ἀντικειμένων μετὰ τὰ ὁποῖα ἀσχολεῖται, πρὸς τὴν μεσολάβησιν ἐνὸς ἢ περισσοτέρων προσώπων, πρὸς τὴν ἀκτῖνα δράσεως, πρὸς τὸ πάγιον ἢ μὴ τῆς ἐγκαταστάσεως, πρὸς τὴν προέλευσιν καὶ τὸν προορισμὸν τῶν ἐμπορευμάτων). Περιορισμοὶ τοῦ ἐμπορίου. Σημασία τοῦ ἐμπορίου.

3. Ἐμπορεύματα — Πότε ἓνα ἀντικείμενον χαρακτηρίζεται ὡς ἐμπόρευμα.

4. Ἐμπορικαὶ ἀγοραπωλησίαι. Ὅρισμός. Ἀντικείμενον ἀγοραπωλησίας. Τίμημα. Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις συμβαλλομένων.

5. Συμπληρωματικοὶ ὅροι ἀγοραπωλησιῶν: α) Ὅροι προσδιορισμοῦ ποιότητος (δειγμα, σῆμα, τύπος, χημικὴ ἀνάλυσις, ὑπὸ δοκιμῆν, ὑπὸ ἐξέτασιν). β) Ὅροι καθορισμοῦ ποσότητος (μονὰς βάρους, ὄγκου, μήκους κ.λ.π. κατ' ἀποκοπὴν). Μικτὸν βάρος, ἀπόβαρον, εἶδη ἀποβάρου, καθαρὸν βάρος, μικτὸν διὰ καθαρὸν. Ἀπομειώσεις, ἔκπτωσις. γ) Ὅροι συσκευασίας. δ) Ὅροι καθορισμοῦ χρόνου παραδόσεως. Ἀμεσος παράδοσις, μελλοντικὴ παράδοσις (εἰς ὠρισμένην ἡμέραν ἢ ἐντὸς ὠρισμένης προθεσμίας). Τιμηματικὴ παράδοσις, παράδοσις ἅμα τῇ αἰσίᾳ ἀφίξει τοῦ ἀτμοπλοίου. ε) Ὅροι ἀναφερόμενοι εἰς τὴν φόρτωσιν. Ἀμεσος φόρτωσις, ταχεῖα φόρτωσις. Φόρτωσις εἰς ὠρισμένην ἡμέραν, φόρτωσις ἐντὸς ὠρισμένης προθεσμίας, πρῶτον ἀτμόπλοιον, ὠρισμένον ἀτμόπλοιον, φορτίον ἐν πλῶ, φορτίον ὑπὸ φόρτωσιν, φορτίον φορτωμένον. στ) Καθορισμὸς τόπου παραδόσεως. Ἐπὶ μεταφορᾷ διὰ σιδηροδρόμου. Εἰς τὸ κατάστημα τοῦ πωλητοῦ. Εἰς τὸν σταθμὸν φορτώσεως. Ἐπὶ τοῦ βαγονίου εἰς τὸν σταθμὸν φορτώσεως. Ἐπὶ τοῦ βαγονίου εἰς τὸν σταθμὸν προορισμοῦ. Εἰς τὸν σταθμὸν προορισμοῦ Εἰς τὸ κατάστημα τοῦ ἀγοραστοῦ.

Ἐπὶ μεταφορᾶς διὰ θαλάσσης. Εἰς τὴν προκυμαιάν τοῦ λιμένος τῆς φορτώσεως. Ἐπὶ τῆς φορτηγίδος εἰς τὸν λιμένα φορτώσεως SOTTO PALAGO, F.O.B., C.I.F. ζ) Ὅροι ἀναφερόμενοι εἰς τὸν χρόνον καὶ τρόπον πληρωμῆς. Διακανονισμὸς τοῖς μετρητοῖς. Διακανονισμὸς ἐπὶ πιστώσει. η) Προσδιορισμὸς τιμῆς. θ) Αἷτια ἐπηρεάζοντα τὰς τιμὰς. ι) Διατυπώσεις ἀποστολῆς καὶ παραλαβῆς. ια) Ἄμεσοι ἀγοραπωλησῖαι. Ἐμμεσοὶ ἀγοραπωλησῖαι. ιβ) Ἀγοραπωλησῖαι διὰ δημοπρασίας. Μειοδοτικαὶ — αἰλειοδοτικαὶ, ἐκούσῖαι — ἀναγκαστικαὶ. ιγ) Ἐγγραφα ἀγοραπωλησίας. Ἐγγραφα ἀποδεικνύοντα τὴν σύναψιν τῆς ἀγοραπωλησίας, συμφωνητικὸν ἀγοραπωλησίας, ἐπιστολή, παραγγελία. Δελτίον παραγγελίας. Ἐγγραφα ἐκδιδόμενα κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀγοραπωλησίας (Ζυγολόγιον, μετρολόγιον, τιμολόγιον, ἀπόδειξις παραλαβῆς, δελτίον εἰσαγωγῆς — ἐξαγωγῆς πιστοποιητικὸν προελεύσεως). Ἐγγραφα ἐκδιδόμενα κατὰ τὸν διακανονισμὸν τῆς ἀγοραπωλησίας. Ἀποδείξεις πληρωμῆς. Γραμμάτιον εἰσπράξεως, ἔνταλμα πληρωμῆς. ιδ) Ἄλλα ἐμπορικὰ ἔγγραφα. (Χρεωστικὸν σημεῖωμα. Πιστωτικὸν σημεῖωμα. Δελτίον ἀποστολῆς. Ὑποδείγματα τούτων).

8. ΓΕΝΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙ ΔΙΚΑΙΟΥ.

1. Ὅρισμός — διαίρεσις (Δημόσιον — Ἰδιωτικόν).
2. Ἀστικὸν δίκαιον. Ὅρισμός. Πηγαὶ (Νόμοι — ἔθιμα).
3. Κατάργησις κανόνος δικαίου.
4. Συρροή νόμων.
5. Εἶδη κανόνων δικαίου — ἐρμηνεία κανόνων δικαίου.
6. Δικαιώματα. Ὅρισμός. Εἶδη δικαιωμάτων, πραγματικά προσωπικά. Εἶδη προσωπικῶν δικαιωμάτων, εἶδη πραγματικῶν δικαιωμάτων. Διαίρεσις δικαιωμάτων. Κτήσις — ἀλλοίωσις, ἀπώλεια δικαιωμάτων.
7. Ἀξίωσις — ὄρισμός — διακρίσεις — ἀγωγή — ἔνστασις.

8. Περὶ προσώπων. Φυσικὰ πρόσωπα. Ἀρχὴ τοῦ φυσικοῦ προσώπου, διατάξεις ἀσφαλιστικαὶ τῆς ζωῆς καὶ γεννήσεως τοῦ ἐμβρύου. Διατάξεις καθ' ἃς ὁ μελλογένητος θεωρεῖται ὡς γεννηθεὶς καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ συμφέρον αὐτοῦ. Τέλος τοῦ φυσικοῦ προσώπου — θάνατος — ἀφάνεια.

9. Διακρίσεις ἀναφερόμεναι εἰς τὰ πρόσωπα. α) Ἰθαγένεια, β) διαφορὰ θρησκείας, γ) καταγωγή, δ) ὑπαλληλι-

κὴ ἰδιότης, ε) ὡς πρὸς τὸ φύλον, στ) ὡς πρὸς τὴν τιμὴν, ζ) ὡς πρὸς τὴν κατοικίαν, η) ὡς πρὸς τὴν ἡλικίαν, θ) ὡς πρὸς τὴν ὑγείαν, ι) δικαίωμα ἐπὶ προσωπικότητος, ια) τὸ ὄνομα καὶ τὰ ἐπ' αὐτοῦ δικαίωμα, ιβ) συγγένεια, ιγ) διαφήμις.

10. Νομικὰ πρόσωπα — Ὅρισμός — Διάκρισις. Βούλησις τοῦ Νομικοῦ προσώπου. Σωματεῖον — Ἴδρυμα — Ἑρηνικαὶ Ἐπιτροπαί.

1. Περὶ πραγμάτων — διάκρισις τούτων.

12. Περὶ νομικῶν γεγονότων.

13. Δικαιοπραξίαι. Εἶδη δικαιοπραξιῶν, περιεχόμενον δικαιοπραξιῶν.

14. Προαπαιτούμενα δικαιοπραξιῶν α) Ἰκανότης πρὸς τὸ πράττειν, (πρόσωπα ἀπολύτως ἰκανὰ — πρόσωπα ἀνίκανα, πρόσωπα περιορισμένης ἰκανότητος), β) Βούλησις πρὸς τὸ Δικαιοπρατεῖν, γ) Δήλωσις τῆς βουλήσεως, Συμφωνία δηλώσεως καὶ βουλήσεως (πλάνη — φόβος), ε) Ἀναγνώρισις τοῦ περιεχομένου τῆς δηλώσεως ὑπὸ τοῦ νόμου.

15. Αἰρέσεις — εἶδη αἰρέσεων — στάδια αἰρέσεων.

16. Προθεσμία.

17. Ὅροι ἢ τρόποι.

9. ΤΕΧΝΙΚΑ.

Καλλιγραφία, Γραμμογραφία, Ἐπιγραφοποιία.

10. ΔΑΚΤΥΛΟΓΡΑΦΙΑ.

Πλήρης καὶ πρακτικὴ σπουδὴ τοῦ χειρισμοῦ τῶν ἐν τῷ σχολείῳ χρησιμοποιουμένων γραφομηχανῶν. Ἀσκήσεις δεξιότητος τῶν δακτύλων. Σπουδὴ τοῦ ἀλφαβήτου (ἀπλοῦ καὶ διπλοῦ). Ἀπόστασις τῶν σειρῶν, περιθώρια, κίνησις τῆς ταινίας κ.λ.π., Διορθώσεις. Γραφὴ φράσεων Ἐμπορικοῦ χαρακτῆρος καὶ συντόμων ἐπιστολῶν ἢ ἐγγράφων.

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ἡμέτερον Ἐπουργὸν ἀνατίθεμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 6 Ὀκτωβρίου 1962

ΠΑΤΛΟΣ

Β'

Ὁ ἐπὶ τῆς Ἑθν. Παιδείας καὶ Θρησκ)των Ἐπουργὸς
ΓΡ. ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ

Σημείωσις: Τὸ ἀναλυτικὸν καὶ ὠρολόγιον πρόγραμμα τῶν τάξεων Ε' καὶ ΣΤ' εὑρίσκεται ὑπὸ κατάρτισιν.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Σελ. 72, 87 διορθωτέα ή επικεφαλής εις ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΚΛΑΣΣΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΣ

Σελ. 234 ΕΙΣ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΑ ή παραπομπή διορθωτέα εις (2)

Σελ. 254 μέχρι και τῆς σελ. 274 διορθωτέα ή επικεφαλής εις ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΕΠΤΑΤΑΞΙΟΝ ΕΣΠΕΡΙΝΟΝ

